1307

RMKT.
1301
1. példa (teljes)

Oratio Funebris ante concionem.

Ó Felséges dicsőséges Sz: Jehova Ur Isten! ki birsz az életnek és az halálnak kulcsával, kinek dolgai csudálatosok, bölcseséged mélységes, és útai meg-vizsgálhatatlanok. Te Uram határt vetettél az ember életének, mellyet senki sem bölcseségével, sem álnokságával, sem kincsével, sem gazdagságával által nem hághat, hanem midőn elő az az óra, kinek kinek el kell menni a' minden testnek útán: egy tenyérnyivé tetted Uram a' mi életünket, és a' mi napjainknak számát jól tudod: el-hullunk Uram mi mint a' fának levelei, és a' mi életünk olyan mint a' ki-öntetett víz, a' mely többé fel nem gyüjtethetik: Olyan ó Uram! mint az árnyék, mint a' szára, mint a' buborék, a' mely egy kevés ideig esik s-ottan el-mulik, ollyan mint a' ki-mondott szó, mellyet a' szél el-ragad, és meg nem emlekezünk rolla, mint a' zöld füvetske a' mely reggel virágzik s-estve meg-szárad, a' mi esztendeinknek napjai heteven, vagy mennél több nyolczvan esztendő, kevesek Uram, mellyek a' mi hitbéli Atyáinknak életeknek napjait el nem érik, mindazáltal azoknak a' leg-javai-is nyomorúságosok. Meg-változhatatlan Uram a' te mi felöllünk való decretumod és tanácsod, annak-okáért senki az ő atyafiát meg nem vál-

halja

hattya az haláltol, sem meg nem adhattya te-
néked az ö attyafiának váltságának árrát
mert drága annak lelkének váltsága. ez az
oka Uram hogy a' bölcsek-is meg-halnak,
és a' bolondok az esztelenekkel egyetemben
el-vesznek, és az ö gazdagságokat másnak
hadgyák. Oh Uram! noha a' te mi felöl-
lünk valo decretumodnak változhatatlan-
ságát és hogy a' mi testünk porbol vétettet-
vén ismét porrá kell lenni, jol tudgyuk el-
lenben hol, mikor, és mimodon legyen a' mi
ki-mulásunk nem tudgyuk, mindazonál-
tal a' mi utolso oránk igen ritkán jut e-
szünkben, söt a' testi bátorság, tobzodás, ré-
szegség, irigység, fösvénység és a' ékte-
len bujaság ugy el-fogta elménket, hogy
a' szent életröl ingyen meg sem emleke-
zünk, hanem a' mi sziveinknek útain já-
runk, és azt cselekesszük a' mi nékünk jo-
nak tetszik. De oh Uram! te mindenekk
szivekkel ugy birsz, hogy az hová akarod,
oda hajthatod, és hatalmas vagy még a'
kövekböl-is az Abrahámnak engedelmes
fiakat támasztani, annak-okáért kérünk a-
lázatossan szülly ujjakká minket sz: Lelkedál-
tal, és el-vonván, minket a' mi sziveinknek
gonosz ösvenyéröl, állasz-be a' te parancsola-
tidnak útaiban, hogy a' szerent elhessünk, te-
gyed félelmedet a' mi szemünk eleiben, hogy bü-
neinkel tégedet vakmerökeppen meg-bántani
irtoz-

irtozzunk, és ez illyen szomoru alkalmatosságok-
kal juttassad eszünkben hogy mi sem élhetünk
örökké e' világon, hogy mys minnen magunkat
jo eleve el-készitsük utolso oránkra, hogy min-
denkoron olly készülettel legyünk, hogy akar
reggel, akar delben, akar estve, akar éjfélkor, a-
kar hajnalban jöjjen-el lelkünknek meg-kéré-
sére a' mi lelki Völegényünk az Ur Jésus Chri-
stus, mindenkoron nagy bátran ezt mondhas-
suk: Jövel Uram Jésus! vedd hozzád lelkemet.
Amen.

HALOTTI
CENTURIA,

AZ AZ:

Száz, Halotti Prædikációk: mellyeket, az Iſten Szent Lelkének kegyelmeáltal, az UR JESUS Nevében, tőbbire minden rendben, tiſztben, s' állapotban, Férfi és Aſzſzonyi nemben, meg-hóltak alkalmatoſságával irt, és mind ben KOLOSVART, s' mind kin, Nagy Urak ſzomorú Udvarokban-is prædikállott,

Szath. NEMETI MIHALY,
A' Koloſvári Orth. Eccleſiának edgyik egyűgyű Tanitója.

Ex libris Georgij Lt. Vásárhelyi Emptus fl. 1. cr. 18.

KOLOSVARATT,
Nyomtattatott, 1683-dik Eſzt.

Rom. 14. v. 7, 8.

Edgyikünk-is (tudni illik az idvezülendők) *nem él ő magának, és senki nem hal magának: mert ha élünk-is, az Urnak élünk, ha meg-halunk-is, az Urnak halunk. Azért akár éllyünk, akár hallyunk, az Uré vagyunk.*

Tiszteletes és Nemzetes

Sógorsági szeretettel ősszve kőttetett, Istenfélő két Férfiaknak.

Tiszteletes és Tudós

GYARMATI THAMAS

Uramnak,

A' Szánthai szent Ecclésiának érdemes és hűséges L. Pástorának s' Prædikátorának: a' Gönczi szent Ecclésiában, űldözteténk előtt, szerelmes fólga társomnak, kedves Komám Uramnak, az igaz hitben szerető Atyámfiának.

Es Nemzetes

TRINCSINI PETER

Uramnak,

Nemes Zemplény Vármegye Assessorának, és a' Tállyai szent Ecclesia edgyik kegyes Dajkájának: Becsűletes Fautorimnak, és e' munkában buzgó Pátronusimnak. Az Ur Istentűl kegyelmet, lelki és testi békeséget kivánok,

Iſteletes s' Nemzetes Uram! Minémű *halhatatlanságban* állatta vólt az Ur Iſté, az ő képére teremtetett embert, jól tudgyátok: mivel túdóſoknak ſzóllok. Mellyből ha az Iſten parancsolattyához való engedetlenség által, magát Adám, és minket, ki nem ejtett vólna: az épségnek állapottyában, ſem meg nem hóltunk, ſem el nem temettettűnk vólna, teſtűnk rothadáſtnem látott vólna; hanem el-jűvén, kinek kinek Iſtentűl rendelt, e' földön minden fáradság, fájdalom, bú, bánat, és keſerűség nélkűl való gyönyörűséges életének vége, csak álom bocsáttatott vólna reánk, és abban az álomban, az Iſtennek dicsőſséges országában, a' ſzent Angyalok által, lelkeſtűl s' teſteſtűl elvitettűnk vólna. Melly innen világoſodik-meg: mert Enochot, Illyeſt-is ugy

ugy vitette-el Iſten, s' nem láttak halált, Sid. 11. mert az itiletkor életben lejendő hivek-is, lelkeſtűl s' teſteſtűl viretnek az Ur eleiben, s' onnan a' dicsőſségben, 1 Theſſ. 4. De oh ſzomorú eſet! mellyel nem csak halált; hanem porban való temettetéſt s' porrá változáſt-is, hoza reánk, Adám Atyánk, mint Iſtennek ama' ſententiájából ki-tetſzik: *por vagy és porrá kell lenned*, Gen. 3. v. 19. Melly Iſtennek ſententiája, hogy az halandó emberekben végben mennyen, mind a' Pogányok, s' mind a' Kereſztyének elſzokták temetni halottyokat; de kűlömbőző *temetéſſel*. A' Pogányok, mint hogy Iſten iſméreti s' idveſség reménsége nélkűl éltenek, irtóztató temetéſnek módgyát találtak: mert némellyek, nem várhatván a' véneknek halálokat, valamelly nagy magas kőſzikláról, a' tengerben taſzitották,

mint a' *Hyperboreusok*. Némellyek az ő halottyokat (hogy az ellenség kezében ne esnék, vagy azoktúl fel ne áfatnék) meg-égették, hamvokat cserép edényekben, a' földben tették, mint az *Affricai* nemzetek: minémű hamuval teli korsókat Hazánkban találnak a' pénz keresők, mellyeket e' Hazában lakó pogányok, kincs gyanánt tőtték vólt-el. Némellyek beteges attyokfiait, minekelőtte meg-halnának, magok meg-ótték, ezt mondván: jobb nékünk őket meg-ennünk, mint a' férgeknek, mint a' *Massageták*. Némellyek, az hólt eleveneket, kimúlások előtt, madaraknak, s' ebeknek, halaknak hánták, mint az *Hircanusok* és *Capsiusok*. Némellyek, kik az ő halottyoknak szerelmetesek vóltanak, s' azokon siránkoznak, elevenen az halottak mellé temették, mint a' *Scythiaiak*, &c. Mind ezekben-is, az Isten-

Istennek fenyegető sententiája ment végben. De az Isten ismeretire jutott Keresztyének, nem Pogányi módon; hanem az ő Testámentombéli Atyáknak példájok szerint temetik halottyokat, kik pompázni nem akarnak: De oh igaz itiletű szent Isten! Melly szokszor nem temethetik, a' keresztyének-is az ő halottyokat, a' szent Atyák temetések szerint: mikor az ellenség fegyvere által, azoknak testek az égi madaraknak, s' a' mezei vadaknak, és az halaknak hányatnak, vagy a' föld szinén, a' meg-senyvedésre hagyatnak: mint az el-múlt (*hogy a' fellyebb lőtt vér ontásokat el-halgassam*) tizenkét siralmas esztendőkben, a' keresztyének edgymás ellen fel-kólt fegyverek miatt, mennyi keresztyén vér ontaték-ki, és mind két félből, mennyi keresztyén test hányaték vadaknak, madaraknak, s' halaknak, men-

nyi marada fóld ſzinén, réſz ſzerint temetetlen, s' réſz ſzerint halmokban, mind túl s' mindinnen a' Tiſzán, ſzóllyon a' *Bőſőrményi, Nánás, Bélteki, Vaſvári, Ujvároſi, Ujfaluſi, Kállai, Onadi, Szikszais' Aſzalai, Enyitzkei, Győrkei*, (s' több elő nem ſzámlálható Városoknak, s' Faluknak) mezeje. Kikben bé-tellyeſedett Dávidnak ama' 79-dik Soltárban le-tőtt ſiralmas prophétiája; de azok közőtt-is drágalátos vólt az Iſten kedveſeinek halálok. Oh vajha meg-ſzűnnék már valaha a' kereſztyéneknek vérek hulláſa, és azoknak hólt teſteknek fóld ſzinén való heverése, s' ſenyvedéſe! De naponként ſzaporodik, mellyre meg-ſirathatatlan példa, alsó, s' felső Auſtriában, s' a' ſzomſzéd tartományokban, ſok ezer kereſetyéneknek e' példa nélkűl való ſzomorú eſztendőben lőtt le-vágattatáſok. Ezek felett bóldogok azok,

azok, kik az ő ſzerelmeſeknek hólt teſteket kereſztyéni ſiráſſal ſirathattyák, koporsóban tehetik, a' nemzetnek kereſztyéni ſzokáſa ſzerint koporsóban tehetik, békeſségben ſirban temethetik. Illyen alkalmatoſságokkal irtam én-is ezeket az *Halotti Prædikációkat*, (magamnak nagy fogyatkozáſőmal) ki-is bocsátottă. Mellyet kegyélek T. és N. Uraim ajánlottam: (1) Mert kegyelmetek e' munka felől való izenetemet vévén, menten ennek *patrociniumát*, erre való kólcségét kegyeſſen igirte, és egynéhány rendbéli levelével azon igiretit erősſitette. (2) Mert Iſten kegyelmeteket, a' miképpen Sógorſági atyafiúsággal, ugy a' munkának *patrociniumá*-ban való kegyes buzgósággal ősſze kőtőtte: Kiért Iſten, és e' Nemzetben lévő Eccléſiák előtt, a' mellyekben ezek a' Prédicátiók, olvaſtatnak, (talám prédikál-

dikáltatnak-is) legyetek órók emlekezetben. Vegye kegyelmetek tőllem jó kedvel. Az Ur Isten kegyelmeteket e' siralmas időkben Eccléſiáival edgyűtt, vegye kegyes óltalma alá, ſzerelmeſivel edgyűtt, Amen.

Intám Koloſvárátt, 1683.
20. Decembris.

Kegyelmetek Atyafia az Urban

Szath. NEMETI MIHALY.

A.M.N.MÚZEUM KÖNYV-TÁRA

A' Textuſoknak a' Szent Irás könyveinek rendi ſzerént való

LAISTROMA.

Teremtéſnél irt könyv.

Cap.	Vers.	Pagina
III.	16.	39.
	19.	14.
V.	24.	352.
XV.	15.	360.
XXIII.	2.	146.
	4.	141.
	5--7.	147.
XXV.	8.	169.
XXXV.	16--18.	53.
L.	24, 25.	392.
	26.	367.

Ruth könyve.

I.	20.	152.

Samuel I. könyve.

III.	18.	532.

Samuel II. könyve.

XI.	25.	518.
XII.	15 18.	73.
	22, 23.	81.
XVIII.	33.	110.
XXIV.	14.	417.

Királyok I könyve.

XIX.	4.	172.

Királyok II könyve.

II.	11, 12.	381.
IV.	18--20.	87.
XXII.	20.	154.

Néhemiás könyve.

XIII.	14.	199.

Jób könyve.

I.	21.	1222.
III.	12-13.	67.
XIV.	1, 2.	320.
XVI.	7.	1294.
XIX.	25-27.	25.

Soltár könyve.

XXIII.	4.	3084.
XXVII.	10.	1912.
XXXI.	6.	3194.
XXXIX.	13, 14	133.
XLIX.	8-10.	1254.
LXXIII.	24,	480.
XC.	12.	201.
CII.	25.	1784.
CXVI.	7.	211-
	15.	5134.
CXXVII.	3--5	116.

Példás könyv.

XIV.	32.	4662.
XXVII.	1.	4864.

Prædikátori könyv.

VII.	1.	4244.
	29.	1.
XII.	3--9.	2294.

Esaiás.

III.	2.	2064.
LVII.	1.	1624.

Jérémiás.

IX.	20, 21.	5514.
XLV.	3.	1054.

LAISTROMA.

Cap.	Vers.	Pagina.
	Jérémiás Siralmi.	
V.	3.	183.
	Ezechiel.	
XXIV.	16.	140.
	Dániel.	
XII.	2.	20.
	Hoſeás.	
IX.	14.	60.
	Amos.	
III.	6.	525.
	Sz. Máthé.	
II.	18.	99.
XIX.	14.	472.
XXV.	20. 21.	116.
	Sz. Márck.	
X.	14, 15	133.
	Sz. Lukács.	
II.	29, 30.	500.
VII.	12, 13.	93.
XII.	40.	493.
XIII.	4, 5.	538.
	23, 24.	297.
XVI.	22.	561.
XXII.	42.	265.
	Sz. János.	
VI.	40.	345.
VIII.	51.	566.
X.	27, 28.	453.
XI.	11.	431.
	25.	253.
XIV	1--3.	325.
XVII.	24.	590.
	Apoſtoli cselekedetek.	
VII.	59.	333.
IX.	36, 37.	174.
XIV.	22.	506.
	Romában irt levél.	
V.	12.	7.
VI.	23.	338.
	Corintusban irt II levél.	
V.	1.	264.
	2, 3.	270.
	4.	275.
	8, 9.	281.
	10.	584.
	Philippiben irt levél.	
I.	21.	217.
	23.	183.
III.	14.	289.
	20, 21.	194.
	Coloſsében irt levél.	
III.	4	376.
	Theſſalónikában irt I levél.	
IV.	13.	439.
	14.	446.
	Timotheushoz irt I levél.	
II.	14. 15.	47.
	Timotheushoz irt II levél.	
I.	12.	223.
	Titushoz irt levél.	
II.	11--13.	244.
	Sidókhoz irt levél.	
XI.	13.	259.
XII.	5. 6.	401
	11.	409.
XIII.	14.	189.
	Sz. János I levele.	
II.	14--17.	159.
	Mennyei Jelenés.	
II.	10.	459.
	11.	577.
XIV.	13.	545.
XXII.	17.	571.

HALOTTI I PRÆDIKACIO.

Az Ember eſetiről.

Prædikátor 7. 29. *Az Iſten teremtette az embert jóvá; ők penig kereſtenek hijában való okoskodáſokat.*

IGAZ beſzéd, ama' közönséges mondás: *Ember, maga kovácsa, az maga veſzedelmének*: mert ember maga vétkeivel ſerez magának nyomorúságot, mint Iſten mondgya Izraelnek: *Te magad veſztetted-el magadat Izrael: mert én bennem ſegitséged vagyon*, Hoſ. 13. 9. lásd, Jerem. 2. 17. Ezt az embernek magátul ſzármazott ſiralmas állapottyát keſergi a' B. Salamon e' Leczkében. Melybē *ſummás-képpen*, le-irja, miképpen maga ſzabad akarattya ſzerint, változtatta-el Adám az Epségnek állapottyát, eſetnek állapottyává.

Két Réſzei vannak.

1. Az épség állapottyának le-iráſa, melyben Iſten az embert teremtette vólt: *Az Iſten teremtette az embert jóvá.*

2. Az ember ſzabad akarat ſzerint való eſeti: *ők penig kereſtenek, &c.*

Ez Leczkének értelmére láſſuk-meg:

1. *Micsoda értetik a' jóságon, melyben az Isten az embert teremtette vólt?* 2. *Micsodák azoka' sok, (vagy hijában való) okoskodások, mellyeket gondolt ember akkor mikor jó vólna?* 3. *Mit nyert ember ez okoskodásival?*

Az 1. F. A *jóságon* értetik, az Istennek képe, melyre Isten az embert teremtette, Gen. 1. 26, 27: mely nem áll a' testi ábrázatban: mert az Isten Lélek, s' nem test, Joh. 4. 24; hanem ez az Isten képe, (melyre teremtetet vólt az ember) állott 1. az *tökélletes igasságban, szentségben és bölcseségben*, m. ez állattatik helyre az ujjá-szűletett emberben, Eph. 4. 22, 24. 1 Cor. 1. 30. 2. az *halhatatlanságban*, m. az igasságot, szentséget, és bölcseséget, halhatalan örökké-valóságban birta vólna: m. ez az halhatatlanság állattatik helyre az Jésus Christus által, 1 Cor. 15. 53. Joh. 10. 28. 3. *Minden teremtett állatokon való uralkodásban:* m. ez-is a' Christus által állattatik helyre a' válaszottaknak, 1 Cor. 3. 22.

A' 2. F. Az Adámnak s' Evának hijában való gondolati, ezek vóltanak. 1. Az *Isteni méltóságnak s' bölcseségnek kivánása*: nem elégedvén-meg azzal, melyben Isten teremtette. Mely ebből tetszik-meg: mert az ördög azt mondá nékik, *olyanak lésztek mint az Istenek, jónak és gonosznak tudói*, Genes. 3. 5. Evais illyen végre szakaszta a' meg-tiltott fának gyümölcséből, Gen. 3. 6. 2. Az *Isten im ez fenyegetésének*: (valamely napon éjendesz ez fának gyümölcsében, halván meg-halsz) *kétségben való hivása*, ugy gondolkodván: hogy ölné-meg Isten illyen nemes teremtését, mint mi vagyunk, egy gyümölcsnek meg-ételéért, m. ezen gondolattyokat erősíti az ördög, mondván: *nem haltok-meg*, Gen. 3. 5.

A' 3. Fel. Ezek az hijában való okoskodások által, azt nyerték első Szűléink, hogy a' miek vóltis el-vesztették: m. az igazság, szentség, bölcseség, halhatatlanság és Uraság helyett: hamisságot, tisztátalanságot, tudatlanságot, halandóságot és fólgaságot nyertek. Ezért mondá Isten az ember felől, csufolván őtet, ki Isteni méltóságot vadász vala: *imé az ember ollyanná lött mint mi közzüllünk egy, jót és gonoszt tudván*, Gen 3. 22.

TUDOMAY.

Az Isten, az mi első Szűléinket, Adámot és Evát, igasságban, szentségben és halhatatlanságban teremtette vólt: hogy örökké igazán, szentül és halhatatlanúl élne; de az ő szabad akarattyok szerint való engedetlenségek által, magokat és utánnok való maradékokat, az oktúl meg fosztak, s' halandóság alá rekesztek. Kettőt mondok e' Tudományban.

I. *Hogy Isten a' mi első szűléinket igasságban &c. teremtette vólt.* A' Leczkében vagyon: *Oka.* 1. mert Isten az ő képére teremtette vólt őket, Gen. 1. 26, 27: az Isten képe penig állott az igasságban, és szentségben, Eph. 4. 24. 2. M. az Isten, az ő Fia által, azt az igasságot, szentséget és halhatatlanságot, állatta helyre, a' mit Adám, magától s' mi tőllünk el-vesztett, 1 Cor. 1. 30. 3. M. Isten mindeneket igen jóvá teremtett vólt, Genes. 1. 31; mely

jóság az emberre nézve, állot az igaſságban, ſzentſégben és halhatatlanſágban.

II. *Hogy az ember ſzabad akarattyá ſzerint foſtotta-meg attul magát. &c.* Ez-is a' Leczkében vagyon: *de ők gondolának hijába való gondolatokat. Oka.* 1. M. Az Adámnak engedetlenſége által lőttünk bűnősökké, Rom. 5. 19. az az, hamiſſakká, tiſztátalanokká, és hálandókká, Rom. 5. 12. 2. Mert Adám és Eva ſzabad akarat ſzerint hivák kétſégben az Iſten fenyegető parancsolattyát, Gen. 2. 17. inkább engedvén az ördög beſzédének: nem haltokmeg, Gen. 3. 5.

Haſz. I. *Oktató.* 1. Nem az Iſten tehát oka, hogy minden Adámtúl (rend ſzerint) ſzármazott ember *tiſztátalan* bűnös, és *halandóság* alá rekeſztetett; hanem az Adám eſeti: m. az ő eſeti hozta-bé e' világra a' bűnt, és a' bűn, az halált, Rom. 5. 12. Melynek keſerű gyümölcsei ezek. 1. A' *bűn*, m. bűnben fogantattunk s' ſzülettettünk. Pſal. 51. 7. 2. A' *bűnnek büntetéſe*, m. ſok rendbéli nyomorúság s' halál alá rekeſztettünk, Job. 14. 1.

2. Siralmas és jajos gyümölcsei vannak tehát az eſetnek állapottyábã az ember Iſtẽ ellẽ való gondotinak. K. *Mellyek azok?* F. 1. Az Iſten képének, melyre teremtettek vala, el-változtatáſa (1) m. az *igaſságot*, hamiſságra változtatá: ugy hogy a' teſti ſzármazás ſzerint, nincsen csak egy ember-is igaz; hanem hamis, bűnös, Præd. 7. 20. Rom. 3. 11. (2) m. a' *ſzentſéget*, ſzentségtelenségre s' tiſztátalanságra fordità: ugy hogy nincsen teſti ſzármazás ſzerint csak

csak egy tiſzta ember-is, mint idvezitőnk mondgya Ján. 3. 6. a'mi teſtúl ſzűletett teſt az, az az, bűnös. tiſztátalan, mint a' B. Salamon magyarázza, Példa 20. 9. (3) m. az halhatatlanságot s' egéſséges életet, nyomorúságos rövid életre változtatá, Job. 14. 15. II. Az Iſtennel való békeſségnek s' edgyeſségnek, Iſten ellen való pártoláſra s' ellenkezésre való változáſa, m. az eſett előtt ember Iſtennel békeſségben s' edgyeſségben él vala, Eſa. 32. 17. s' az ő Felsége hava őrvendezteti vala az embert; de az eſet után felbomolván az Iſtennel való edgyeſség s' békeſség, az Iſtennek jelen-léte, furóvá, és az Iſtennek hava, rettegővé tévé az embert, példa Adám és Eva, Teremt. 3. 8-10. Manoah, a' Sámſon Attya, Birák. 13. 22. Eſaiás, cap. 6. 5. &c. III. A' teremtett állatokon való uralkodáſnak el-veſztése,: m. noha kénſzeritésből láttatik embernek azokon valami kis uralkodáſa; de ſok tekintetekre nézve, láttatnak azok az emberen uralkodni, a' mennyiben azoknak ſzólgálnak (1) mikor azoknak hajlékot csinálnak, eledelt ſzereznek, nevelik, azokat nagy költséggel tartyák, czifrázzák: mint a' lovakat, &c. (2) mikor azok az ember ellen engedetlenkednek, ha hozzájok közelit ember, ellene agyarkodik, ellenségeskedik; sőt még a' vellek bánókat-is ſokſzor mególik, &c. IV. Az ő ételeknek s' italoknak méreggé való változáſa: m. a' melly eledellel életét s' egéſségét kellene táplálni, gyakorta az betegséget sőt halált-is nemz az embernek, &c. V. Az érzékenységgel fel-ékeſittetett állatoknál alább való ál-

lapot, (1) mert azok ha születtetnek, menten járnak, s' az ő módgyok szerint szólnak, s' hamar felnőnek; nem ugy az ember; hanem többire sántán s' némán születik, ölben tartatik, mig lábra nem áll, s' nem szóll (2) m. azok házon s' öltözeten, ételen, italon, nem szorgalmatoskodnak: mivel a' természet házat, barlangot, kóntőst, ételt s' italt ád nékik; de az ember ezekért szorgalmatoskodik; sőt az ételért, s' kóntősért az oktalan állatokra szorul, azokhoz kénszerittetnek ételért, s' ruházatért, testeknek táplálására s' ruházására folyamodni, &c.

II. *Int.* 1. Ismérjük-meg és siratsuk-meg az Adámban lött esetünket: hogy ő benne és ő általa a' szentséget, igasságot, Istennel való békességünket, és halhatatlanságot el-vesztettük, hamissakká, tisztátalanokká és halandókká lőttünk. Ezt siratya a' Salamon, Dávid, Psal. 51. 7. Sz. Pál, Rom. 7. v. 24 Ephraim, Jer. 31. 18. 2. Ugy éllyünk; hogy itt e' világon szerezzük-meg a' mi igasságunkat, szentsggünket és halhatatlanságunkat. K. 1. *Miképpen szerezhettyük meg ezeket? 2. Micsodák inditsanak ezeknek meg szerzésére?* Az 1. F. A' mi el-vesztett, szentségünket és halhatatlanságunkat magunk törvénybéli igasságos cselekedetink által meg nem szerezhettyük. 1. m. nincsen mi bennünk semmi igasság, magunktól, Phil. 3. 9. 2. m. minden mi természeti igasságunk, tisztátalan, mint a' vérben ferreztetett ruha, Esa. 64. 6; hanem meg-szerezhettyük az igasságot, szentséget, Istennel való békességet, halhatatlanságot, &c. 1. A' Jésus Christus igasságának s' szentségének hit által való meg-fogásával, Phil. 3. 9, 10. 2. Az igaz meg-térés által, vagy az ő embernek le-vetkezése, és az uy embernek fel-öltözése által, Eph. 4. 22, 24. illyeket hiv Isten, Esa. 1. 16. 3. Az Isten ujjá-szülő, meg szentelő Lelkének kérése által, Psal. 51. 12. és 143. 10. 4. A' mi tagainknak meg-öldöklése, szent, kegyes, s' mértékletes élet által, Tit. 2. 11, 12. 5. A' Christusban való igaz hit által, Ján. 3. 36. és 11. 25. A' 2. F. Ezeknek meg-szerzésére inditsanak 1. A' *kár*: m. csak egy hamis és tisztatalan-is nem mehet-bé az Istennek országában, Apoc. 21. 27. II. Az idvességes haszon. 1. m. ugy állathattyuk helyre az Isten képét, Eph. 4. 22. 24. 2. m. ugy szerezhettyük-meg Istennel való békességünket, Rom. 5. 1, 3. m. azok még ez életben Istennek Templomivá tésznek, 1 Cor. 6. 19. 4. m. azoknak nem árt a' második halál, az örök kárhozat, Apoc. 20. 6. 5. m. ugy várhattyuk a' mi halálunkra örömmel az Ur Jésus Christust, Tit. 2. 11. 12. s' ugy mondhattyuk éjjel és nappal, a' lelki meny aszszonyokkal: Jövel Uram Jésus, Jövel hamar, Amen.

II. PRÆDICACIO.

Az Adám eseti oka halandóságunknak.

Rom. 5. 12. *Annakokáért, miképpen egy ember által jött e' világra a' bün, és a' bünért*

az halál: és akképpen mindenekre az halál el-hatott, kiben mindnyájan vétkeztünk.

A' bún, az ő cselekedetiben a' testi kivánságnak végben vitelére nézve, igen *édesnek* tetszik; de óh mely *keserű* gyümölcse van annak! meg-tetszik, Jer. 2. 19. a' hol igy szóll Isten az Izraelnek: *Vedd eszedben mely gonosz és keserű légyen, hogy el-hadtad a' te Uradat Istenedet.* Ennek igazsága ki-tetszik első szüléink esetekből: mert a' meg-tiltott fának gyümölcsének meg kóstolása, igen édes lőn nékiek, Gen. 3. 6 *Mikor ugy mond látná az Aszszonyi állat, hogy jó volna a' fának gyümölcse enni, és hogy igen kedves volna a' szemnek, szakaszta annak gyümölcsében és meg-éve*; de jaj mely keserves gyümölcsei lőnek annak az édes gyümölcsnek! 1. A' *felelem* s' lelki isméretnek vádgya: m. az ember ki az eset előtt, örömmel hallya vala az Isten szavát, s' társalkodik vala Istennel; már hallván az Isten szavát, fél: melly miatt a' kertnek fái között rejtegetik vala magokat, halván az Istennek szavát, Gen. 3 8--10. 2. A' *halál*, Gen. 3. 19. E' keserű gyümölcsről szóll Szent Pál e' Leczkében Melyben *summáson* az Adám eseteinek keserű gyümölcse irattatik-le, mely minden Adámtúl születtetett embereknek inyeket megvásolá.

Két Részei vannak.

1. Az Adámnak eseti: *Egy ember által jött e' világra a' bún.*

2. Ennek az esetnek minden emberekre ki-hatott keserű gyümölcse: *A' bún által az halál, &c.*

Illyen

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében.

1. *Az esetnek, vagy bűnnek oka*: Egy ember által jött a' bún e' világra. K. 1. *Kicsoda ez az egy ember?* 2. *Micsoda bún jött ez által az ember által e' világra?* 3. *Miképpen jött ez a' bún e' világra?* Az 1. F. Ez az ember, Adám és Eva: mert Eva vétkezék elsőben, az után ugy vétkezteté Adámot, Gen. 3. 6. Itt azt mondod; Lám azt mondgya az Apostol: *az Adám nem csalattatott meg, hanem az aszszonyi állat*, 1 Tim. 2. 4. F. Nem csalatot-meg Adám à kigyótúl, mint az aszszonyi állat, hanem Evától, mint maga Adám mondgya az Ur Istennek, Gen. 3. 12. A' 2. F. Az Adám és Eva engedetlenségéből származott *eredendő bún*, vagy meg-veszett természet, melyben fogantattunk és születtettünk, Psal. 51. 7. mely kútfeje minden Isten törvénye ellen való *cselekedet szerint való bűnöknek*: mellyek a' meg-veszett szivből módatnak származni, Matt. 15. 19, 20. A' 3. F 1. *Tulajdonitás által*: m. Isten az Adámnak, mint az egész emberi nemzetnek, fejének s' törsökének, engedetlenségét, minden ótólle rendes származás által születtetett embereknek tulajdonittya, mint Idvezitőnk bizonyittya, Ján. 3 6. *A' mi testtől születtetett, test az*: az az, a' mi az el-esett Adámtúl születtetik test szerint meg-romlott s' meg veszett bűnös természetű Erre nézve mondatunk mindnyájan az Adámban meghalni, 1 Cor. 15. 22. 2. *Fogantatás vagy születés által*: m. a' miképpen, Adám és Eva, meg-maradván az épségnek állapotyában, az Isten *képére* (az az, igalságban és szentségben) szülték vólna mag-

zattyokat: (m. az állattatik helyre az ujjá-születésben, Eph. 4. 24.: ugy az esetnek állapottyában,) az magok képére, az az, bűnben és tisztátalanságban szülé az ő magzattyát, Gen. 5. 3. Ezt magyarázza Idvezitőnk, Joh. 3. 6 és Dávid, Psal. 51. 7.

II. *Ennek a bűnnek keserű s' mindenekre el-ható gyümölcse*: és a' bűnért az halál, (t. i. bé-jövé e' világra) az Isten fenyegetése szerint, Gen. 2. 17. K. *Mi értetik az halálon, mely minden emberekre el-hatott a' bűnért?* F. 1. Minden rendbéli nyomorúságok és csapások: mellyek a' bűnért jőnek mi reánk, igy vétetik a' halálnak neme, Exod. 10. 17. 2. A' lelki halál, vagy bűnnek halála, mely nem egyéb; hanem a' bűnben és Isten ismeretin kivül való élés: melyben vannak minden bűnösök, az ő meg-térések előtt, Eph. 2. 2. 3. A' testi halál: mely nem egyéb, hanem a' testnek a' lélektül való el-válása, Phil. 1. 23. 4. Az örökke való halál, vagy kárhozat, mely *második halálnak-is* mondatik: mellyel mondatnak meg halni minden hitetlenek s' pœnitentia tartatlan emberek, Apoc. 21. 8. mind ezek az halálnak nemei, az Adám esetiből s' bűnéből származtanak.

III *Oka ennek a' keserű gyümölcsnek, mindenekre való ki hatásának*: kiben (t. i. Adámban) mindnyájan vétkeztünk. K. *Miképpen vétkeztünk mi Adámban?* F. Nem *cselekedet szerint*: m. még akkor nem voltunk személy szerint; hanem *eredet szerint*, a' mennyiben ő benne, mint gyökérben s' főben, az egész emberi természet, benne vólt, és minden emberek

bernek személyét viselte: kinek bűnös s' tisztátalan vérébül származott az egész emberi nemzet, Actor. 17. 26. Ugy hogy a' miképpen az épségnek állapottyában a' *szent gyükérből*, szent ágak származtak vólna, Rom 11. 16. ugy az esetnek állapottyában, a *bűnös gyökérből*, bűnös ágak származnak, ezt világosittya, Job. 14. 4.

TUDOMANY.

Minden emberek, az Adámtúl mi reánk származott bűnért, halandóság alá vettettek, és meg-halnak. A' Leczke bizonyittya.

Oka. 1. mert az Isten ama' fenyegetésének erejé szerint halunk meg, Gen. 2. 17: melynek ereje szerint mi meg nem halnánk, ha a' bún mi reánk nem számazott vólna: mert a' bűnnek fulákja az halál, 1 Cor. 15. 56. Azért, mivel hogy meg-halunk, az Adám bűne halálunknak oka.

2. Az Adámtúl való természeti származás miatt, mondatunk az Adámban meg hóltaknak, 1 Cor. 15. v. 22: Azért az Adámban vóltunk s' vétkeztünk: m. külómben ő benne meg nem halhattunk vólna.

3. M. minden Aszszonyi állattúl születtetett ember (az esetben) rövid életü, Job. 14. 1. az az, halandó, a' mint ugyan Jób magyarázza ugyan ott, v. 6: az életnek rövidsége és az halandóság penig vagyon az bűntől: mert ugyan is, az bűnnek sóldgya az halál, Rom. 6. 23. Ezt sirattya Dávid, Psalm. 90. v. 8. 9.

Hasz. 1. *Oktató.* 1. Tehát az epségnek állapottyában az ember halhatatlán vólt, és soha meg nem hólt

hólt volna. 1. m. Iſten képére, (az az igaſságban, ſzentségben és halhatatlanságban) teremtetett vólt: azért halhatatlan lótt vólna: m. az Iſten képe halhatatlan. 2. m. az halál (az Iſten fenyegetéſe szerint, Gen. 2. 17.) bűnnek só dgya, Rom. 6. 23: azért az eſet előtt halandó nem vólt, a' mint a' Salamon magyarázza, Eccl. 7. 29. K. *Ha az ember az épségnek állapottyában meg nem hólt vólna: miképpen vitetet vólna, a' Paradicsomból, meny országban?* F. Ez kérdéſre a' ſzent Irásból, én azt felelem: az épségnek állapottyában, kinek kinek az emberek kőzűl életeknek el-rendeltetett határa el jővén, csak el-aluttak vólna, és mint ember álmában, teſtel az ágyon nyugſzik, álombéli látásban elméje melzſze láttatik el-menni, s' győnyőrűségben élni: ugy az épségben lévő ember el-aluván, az Iſten Angyalitúl teſtestűl s' lelkestűl, menyben vitettek vólna. Mely értelmet innét világoſitok. 1. m. Noë és Illyés az ő itt e' világon való életeknek határán; el-ragadtatak, Gen. 5. 24. 2 Reg. 2. 12. 2. m. az itilet napján életben léjendő emberek, igy ragadtatnak el, Matt. 24 40, 41. 1 Theſſ. 4. 17. II. *Tehát* minden emberek kicsinyek és nagyok, jók és gonoſzok, a' bűnért halnak-meg, Rom. 5. 14. Kérd. 1. *Micsoda külőmbség vagyon a' jók, és a' gonoſzok halálokban?* 2. *Ha a' Chriſtus a' Jóknak s' az híveknek bűnőkért meghólt, Rom. 4. 15: miért halnak meg az hívek?* Az 1. F. 1. A' gonoſzok a' bűnben pœnitentia tartás nélkűl halnak-meg, Cainnal, Gen. 4. 13. 14. az hívek az igaz pœnitentia tartásban, meg-térésben és

ſzent

ſzent életben halnak-meg, Dáviddal, Pſal. 39. v. 5. Pál Apoſtollal, Gal. 5. 15. 16. Col. 1. 2 Tim. 4. 7, 8. 2. A. gonoſzok meg-halnak, hogy a' teſti halálból őrőkké való halálra menjenek, Ján. 3. 36. Coll. Apoc. 21. 8. az hívek penig meg-halnak, hogy az teſti halálból által menjenek az őrők életet, Joh. 4. 5. 24. &c. A' 2. F. Jól lehet, a' Chriſtus a' mi bűneinkért meg-hólt, mindazáltal mi-is meg-halunk, nem hogy bűneinkért eleget tegyűnk: m. az Chriſtus az ő halálával tótt azokért eleget, 1 Petr. 1. 18, 19; hanem 1. hogy a' bűnőkről, (mellyekkel naponként vétkezűnk, Jac. 3. 2.) meg-ſzabadullyunk, Rő. 6. 7. 2. *hogy* az halál véget veſſen minden nyavalyáinknak, mellyek a' bűnért naponként mi rajtunk eſnek: mellyektűl nem előbb, hanem az halálban ſzabadulunk-meg, 2 Cor. 4. 16--17. Apoc. 21. 4. 3. *hogy* a' mi romlandó teſtűnk az mi halálunk után, à Chriſtus dicsőſséges teſtéhez a' fel-támadásban haſonló légyen, Ppil, 3. 20, &c.

II. *Int.* Mivel mindnyájunknak a' bűnért meg kell halnunk, ugy éllyűnk e' halandóságban: hogy a' mi halálunk, uts' kapu légyen, nem az pokolra; hanem az menyorſzágra. K. *Miképpen kell tehát élni?* F. 1. Hallyunk-meg a' bűnnek, és éllyűnk Iſtennek, az az, őldőkőllyük-meg a' bűnt a' mi tagjainkban, ne ſzólgállyunk a' bűnnek, hanem az Iſtennek, Rom. 6. 11--13. 2. Éllyűnk az Iſten parancsolattya ſzerint: m. azok mennek halálok órájában menten Iſtenhez lelkekre nézve, Matt. 7. 21. 3. Halgaſſuk az Iſtennek beſzédét s' éllyűnk a' ſzerint

rint: m. azok mennek az halálból az örök életre, Joh. 5. 24. 4. Szeressük egymást Isten szerént való atyafi szeretettel, Luc. 10. 25-27. 5. Járjunk az Istennel mint Noë, Gen. 5. 24: m. igy várhattyuk édes Jésusunkat bóldog ki-muláſenkra, hogy lelkünket magához fel-vigye, Tit. 2. 11, 12. Amen.

III. PRÆDICACIO.

Az Halál porrá téſzi az embert.

Teremtés. 3. 19. *A' te orczádnak veritékével egyed a' te kenyeredet, miglen földé léſſeſs, mivel abból vétettél: mert por vagy, és porrá kell lenned.*

MEly ſiralmas és ſoha eléggé meg nem ſiratható, keſerű gyümölcsei legyenek az Adám eſetinek, ma-is az emberekben, meg-tetſzik im ezekből. 1. m. a' bűn az ember életét meg-rövidétette, és ſok nyomorúságokkal bé-töltötte, Job. 14. v. 1. Erről ſzóll Jákób Patriárcha, Gen. 43. 9. és Dávid, Pſal. 90. 8, 10. 2. m. az embert, teſtének ſok fáratságos munkái után, porrá téſzi, Job. 13. 28. Ez penig léſzen az Istennek fenyegetéſe ſzerint, à mint a' mi leczkénk bizonyittya: melyben *ſummás képpen* le-iratik az embernek itt ez világon való ſiralmas élete és porrá létele.

Két Réſzei vannak.

1. Az ember ſiralmas fáradságos élete, mely ſzerint magát, kénſzerittetik táplálni, életének napjaiban: *A' te orczádnak veritékével, &c.*

2. *Az ő porrá való létele*: mert por vagy, és porrá kell lenned.

Illyen czikkelyek vannak a' leczkében.

1. *Az ember életének ſiralmas s' fáratságos táplálása*: a' te orczádnak veritékével egyed a' te kenyeredet. K. 1. *Ki, s' kinek mondgya ezt?* 2. *Micsoda értetik à kenyérnek nevezetin?* 3. *Mit téſſen kenyért orczának veritékével enni?* Az 1. F. Az Isten mondgya ezt az el-eſett Adámnak és minden ő maradékinak: kik az épségnek állapottyában, orczájoknak vidámságával táplálhattyák vala életeket, minden teremtett állatokból, kiken Isten, urrá tötte vala, Gen. 1. 29, 30; de a' bűnért a' föld meg-átkoztatván, munka s' fáratság nélkül gyümölcsöt nem terem az embernek, Gen. 3. 18. A' 2. F. A' kenyeren értetik az ételnek, italnak, és ruházatnak neme, valamellyek ſükségeſek az ember élete táplálására, mellyek nélkül e' teſti életet ſenki nem élheti, hanem meg kell halni, Lament. 2. 12. Ezt a' kenyeret kéri Istentől Jákób, Gen. 28. 20 és Salamon, Prov. 30. v. 8. Ezt kérjük az Uri imádságban-is, Matt. 6. 11. Az 3. F. Azokkal az dolgokkal kereſni kenyeret, mellyekre Isten hivta az embereket: minémű 1. Az *elmebéli* meſterség, t. i. az értelem, tudomány, tanács, a' menynek, földnek s' azokban lévő Isten teremtéſinek emlékéſe: mellyek embernek ſok nyughatatlanſági után ételt, italt, ruházatott és gazdagságot-is adnak. 2. A' *Kézi meſterségek* s' rabotás mezei

mezei munkák: mellyek nagy test törödéssel, fáratsággal s' orczának veritékével léfznek, így kereſett keyeret Jácob, Gen. 31 38, 40. Mellyek mind hijában valók Iſten áldáſa nélkül, Pſal. 127. 1, 2.

II. *Ideje fáratságos kenyér keresésének*: miglen földé léßesz. K. *Mit téſzen itt földé lenni?* F. Meghalni: mert a' teſt, a' léleknek túlle való el-válása után tér-meg a' földben, Eccl. 12. 9. s' ugy léſzen a' rothadás után földé, mint Jób magyarázza, Job. 19. 25, 26.

III. *Oka földé lételének fáradságos élete után*: mert por vagy, s' porrá kell lenned. K. *Miért mondatik a' bűnös halandó ember pornak, s' hogy léſzen porrá?* F. Eredetire nézve, m. a' földnek porából teremtette Iſten az ember teſtét, Gen. 2. 7. 2. Kimenetelire nézve: mert porrá léſzen a' rothadás által, Job. 19. 25, 26. és azok porból fel-támaſztatnak, némellyek a' gyalázatos veſzedelemre; némellyek dicsőſíteges teſtben, az örök dicsőſségre, Dan. 12. v. 2.

TUDOMANY.

Az Adámban el-eſett embernek ſiralmas állapottya ebben áll, hogy fáradságos orczájának veritékével táplálya életét: mellyel ő magát az haláltúl meg nem tarthattya; hanem az halál ő rajta erőt vévén, meg-ŏli, teſte földé s' porrá léſzen. Kettőt mondok ez Tudományban.

I. Hogy *ember fáratságos munkájával és ſorgalmatoſságával, életét az haláltúl meg nem tarthattya.* Oka. 1. m. nincsen az halál ellen tanács s' bölcſeſ-

cseſség: ezért neveti Iſten az halállal frigyet vetni akaró embereket, Eſa. 28. 15. 2. m. ſenki, ſe magát, ſe attyafiát kincsével, és fáratságos munkájával, az haláltúl meg nem válthattya, Pſal. 49. 8. 9. 10. Prov. 11. 4.

II. *Hogy az halál az embereken erőt vévén, porrá léſznek az emberek.* Erre nézve mondgya Abrahám pornak s' hamunak magát, Gẽ. 18. 27. Oka. 1. m. az ember az halál által oda tér az honnét vétetet, Eccl. 10. 9. vétetett penig a' földnek porából, Gen. 2. 7. 2. m. az halálnak ereje által rothadáſra mégyen az teſt, Job. 19. 25, 26: a' rothadás penig porrá téſzi az embert. 3. m. a' földnek porábul költetnek-fel a' fel-támadásban az emberi teſtek, Dan. 12. 2.

HASZ. 1 *Oktat.* 1. Az halálnak nagy erejére: mely oly nagy a' bűn miatt, hogy jól lehet az idvezűlendő híveknek lelkeken nincsen ſemmi uralkodáſa: mivel az halálban azok menten Iſtenhez térnek. Eccl. 12. 18; de az ő teſteken mind addig uralkodik, mig azok a' porban hevernek: melytúl nẽ eléb, hanem az fel-támadásban ſzabadulnak-meg, a' mikor az ő halandó teſtek, halhatatlanságban támaſztatnak-fel, 1 Cor. 15. 53: és igy vég-képpen, akkor vészsznek győzedelmet a' halálon, mely ő reájok nézve ſoha többé nem léſzén, 1 Cor. 15. 54. Itt azt mondhatná valaki: *Az Iſtennek ez fenyegetése: por vagy és porrá kell lenned, nem álhat-meg: mert nem, mind halnak meg az emberek: mint Enoch és Illyés, és azok kiket életben talál az itélet,* 1 Theſſ. 4. 15. Fel, Vaj meg áll; (1) m. rend ſzerint, az Iſten fenyegetéſe

se szerint minden embernek porrá kell lenni; de az Isten szabados Uraságában áll, némellyeket az alól ki- venni, mint *Enochot s' Illyést*, kiket elevenen ragadott-el: mellyel az példáztatott, hogy noha az hivek meg-halnak s' porrá léfznek; de azon testek a' porból fel-támadván, az egekben vitetnek, mint Enoch és Illyés, azon testel (melly nagy változáfsal s' tifztuláfsal lőtt,) ragadtatnak-el, melyben Istent szólgálták. (2) Azokra nézve-is, kik az itiletben életben találtatnak, igaz az Isten fenyegetése: mert noha meg nem halnak; de el-változnak, 1 Cor. 15. v. 51. mely változás halál gyanánt léfzen: mert az által az el-változás által minden bűnöktől meg-tifztittatnak, és az halandóságból le-vetkeztetnek s' halhatatlanságban öltöznek-fel. Külömben az Istennek országában nem mehetnének: mert ott sem bún, sem halandóság nem léfzen, Apoc. 21 4. 2. *Oktat.* Jóllehet porrá kell lennünk; de ugyan csak fáratságos munkával kell kenyerünket keresnünk, mig meg-halunk: hogy valamikor el-fáradunk meg-emlekezzünk (1) arrul hogy vétkeztünk az Adámban, Eccl. 7. 29. (2). hogy minden fáratságos munkánkal keresett kincsünk hiában-valóság: mind azért: m. életünket azzal az haláltúl meg nem válthattyuk, Pfal. 49. 9. mind azért: mert magunkal el nem vihettyük, Pfal. 39. 7. Ezért mondgya Job, c. 1. 21. (3) hogy porrá kell végre lenni, ennek a' kényes testnek, mellyet orczánk veritékével táplálunk s' czifrázunk, Job. 19. 25. 26. &c.

II. *Feddi.* Azokat. 1. kik ugy szorgalmatoskodnak

kodnak e' világi jóknak keresésében, mint ha örökké élnének s' porrá nem lennének. Jak. 4. 13, 14. 2. Kik az ő testeket bujálkodásra hizlallyák s' ruházzák: óh balgatag buja emberek! s' vallyó mire hizlallyátok s' ruházzátok testeteket? A' férgeknek, Job. 19. 26. és 17. 12, 13; és ha meg nem tértek, örök kárhozatra, amaz Gazdaggal, Luc. 16. v. 22. 23.

III. *Int.* 1' Mivel fáradságos munkával kell élnünk mid halálig: arra intetünk. 1. Ugy fáradgyunk testünk táplálására való kenyerünkért s' ruházatunkért, hogy a' mi lelkünknek kenyerét s' ruházattyát-is ez halandó életben meg-keresfük, melre Idvezitőnk int, Matt. 6. 19. 20. Ján. 6. 21. K. *Micsoda a' mi lelkünknek kenyere s' ruházattya?* F. Az mi lelkünknek kenyere. 1. az Isten igéje, Matt. 4. 4. 2. Az Ur Jésus Christus minden ő jó tételével s' kegyelmeivel, Joh. 6. 35. A' mi lelkünknek ruházattya, a' Jésus Christus igasfága: mely minékünk adatik a' meg-igazulásban, Apoc. 19. 20. Ebben akkor öltőzünk-fel, mikor bűneinkből Istenhez meg-térünk, mint a' Tékozló fiú, Luc. 15. 22. Ennek fel-öltözésére int sz. Pál, Rom. 13. 14. 2. Ugy fáradozzunk e' világon testi tápláltatásunkért, hogy ez élet után testünk örökké nyugodgyék az örök dicsőségben, s' edgyütt vacsorállyunk a' Jésus Christussal. K. *Mint kellett ez életben fáradoznunk, hogy lelkünk s' testünk örökké nyugodgyék az örök életben?* F. 1. Mindeneknek előtte az Isten országát keresfük, az ige halgatásban, Matt. 5. 33. 2. Az

mi bűneinknek terhét érezvén, meg-térésünk által mennyünk a' Chriſtushoz, Matt. 11. 28. 3. Ebezzük az ő igaſságát s' ſentségét, Matt. 5. 7. 4. Harczollyunk, az ördög, e' világ, a' teſt, és a' bűn ellen, s' moſſuk-meg magunkat a' Chriſtus vérében, (hitnek általa meg-fogván a' Chriſtus vérének érdemét) Apoc. 7. 14, 17. Igy nyugßunk-meg, 1. fáradságos munkáinktól, és igy tőrőltetnek-el orczáinkról az mi véres veritékeink, Jelen. 21. 4. 2. Igy vacsorálunk őrökké ő Felségével, Apoc. 3. 20. Amen.

IV. PRÆDIKACIO.

A' Teſt fel-támad, vagy dicsőſségre, vagy gyalázatra.

Daniel. 12. ℣. 2. *Es ſokan azok közzűl, kik aluſznak a' földnek porában, fel-ſerkennek, némellyek az örök életre; némellyek a' gyalázatra, és örökké való utálatoſságra.*

JOllehet, az Iſtennek ama' fenyegetéſe ſzerint: *por vagy és porrá kell lenned*, Gen 3. 19, minden embereknek teſtek halálok után egyaránt porrá léſzen: ugy a' Királynak, mint a' Kulduſnak: ugy a' bőlcsnek, mint a' bolondnak: ugy a' jóknak mint a' gonoſzoknak, Job. 3. 11, 14. és Eccl. 9. 4; de valóban külömbőz azoknak jővendőbéli állapottyok: mert azok közzül némellyek a' porbul, az itilet kor, fel-ſerkennek az örök életre; némellyek a' kárhozatra:

zatra: mint a' Daniel bizonyittya, e' mi leczkénkben le-tőtt prophetiájában, melynek

Két Réſzei vannak.

1. A' meg-hólt embereknek a' porból való fel-támadáſok: *ſokan a' kik aluſznak, &c.*

2. Azoknak kőlőmbőző végek s' ki-menetelek: *némellyek az örök életre, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' leczkében.

1. *Az embereknek halálaknak le-irása*: ſokan az kik aluſznak a' földnek porában. K. 1. *Mit téſzen itt alunni? 2. Miért mondatnak a' földnek porában alunni az emberek?* Az 1. F. Alunni az ſz. Irásban, annyit téſzen, 1. mint a' nappali fáratság után nyugodni, Matt. 26. 43, 45. 2. a' bűnben élni, minden lelki érzékenység nélkül, ebből ſerkengeti ſz. Pál a' bűnőſöket, Rom. 13. 12. 13. 3. az eretnekſéginek ſeretségében tévelygni, ebből ſerkengeti ſz. Pál a' Chriſtus iſméretin kivűl való embereket, Eph. 5. 14. 4. meg-halni, igy iratik-le, az Irásban, a' ſent Iſtván halála, Act. 7. 60. igy iratik-le, minden meg-hóltaknak állapottyok, 1 Teſ. 4. 13. Itt ſzóll Daniel 1. A' lelki álomban, az az, a' bűnnek és az eretnekſéginek álmában aluvókrul, illyekről ſzóll ſz. Pál, Eph. 5. 14. 2. Az halálnak álmában aluvókrul vagy meg-hóltakról. Alomhoz haſonlittatik penid az *halál*, többi kőzőt 1. mert a' mint a' meg-fáratt ember aluſzik-el: ugy a' bűnnek terhe alatt el-lankatt ember hal meg, Rom. 5. 12. 2. m. mint az el-fáratt ember az álomban nyugaſzik-meg teſtében: ugy a' bűnnek terhe alatt el-lan-

kat test a' halálban nyugszik-meg, Apoc. 14. v. 13. 3. mert mint az aluvó ember álmából fel-serken s' aluvó helyéből fel-kél: ugy a' meg-hólt emberek, halottaiból fel támadnak az ő helyekből, melyben itiletig nyugoſznak. A' 2. F. A' földnek porában mondatnak alunni a' rothadáſra nézve: mert megrothadván porrá léſznek, az Iſten fenyegetéſe ſzerint, Gen. 3. 19.

II. Az *halottaknak fel-támadáſa*: fel-ſerkennek, az az, fel-támadnak a' földnek porából. K. *1. Micsoda fel-támadáſról ſzóll itt Daniel? 2. Miért haſonlittatik a' fel-támadás, alombul való fel ſerkenéſhez? 3. Vallyon a' földnek porából azon teſtel támadnaknak-é-fel az halottak, melyben éltek, és a' mely porrá lött?* Az 1. F. 1. A' lelki fel-ſerkenéſről vagy fel-támadáſról mely akkor léſzen mikor ember a' bűnből és az eretnekségből meg-tér. Erről ſzóll Idvezitőnk, Ján. 5. 25. és ſzen Pál Eph. 5. 14. mely első fel-támadáſnak-is mondatik, Jel. 20. 6. 2. Szóll a' teſti fel-támadáſról-is, mely léſzen az utólsó napon: mikor a' meg-hóltak a' porból fel-támadnak. Mind kettőről prophétál Daniel: mert *előſzſzőr* profétál arról, hogy az Uj Teſtámentumban ſok Sidók és pogányok a' bűnnek és a' pogányságnak porából a' Chriſtus ſzavára fel-kelnek s' meg-térnek, Jan. 5. v. 25. Eph. 5. 14. *másodſzor* profétál a' közönséges fel-támadáſról: melyről moſt fel-tőtt czélom ſzerint ſóllani akarok. Az 1. F. A' fel-támadáſnak bizonyos vólrára nézve: mert miképpen az el-alutt ember bizonyoſſan fel-ſerken: ugy a' meg-hóltak bizonyoſ-

zonyoſſan fel-támadnak, 1 Cor. 15. 12, 13. 2. Az fel-támadáſnak könyű vólrára nézve: mert miképpen a' mély álomban merült embert könyű fel-ſerkeſteni: ugy az Iſtē erejére s' hatalmára nézve, könyű a' teſteknek fel-támadáſa: ugy hogy a' miképpen Iſten egy ſzavával teremté az embert a' porbul: ugy egy ſzavára a' porbul ki-jűnek a' hólt emberek, Joh. 5 28, 29. A' 2. F. Azon teſtel támadnak-fel, mint ezt a' Jób bizonyitta, Job. 19. 25, 26.

III. *Kulömbőző végek a' fel-támadandó embereknek*: némellyek az őrők életre, &c. K. *1. Kicsodák támadnak fel az őrők életre? 2. Kicsodák az őrők gyalázatra?* Az 1. F. A' hivek, kik bé-irattattak az Iſten el-válaſztásának könyvében, Dan. 12. v. 1. Ez ama' Báránnak könyve, Apoc. 13. 8. Az 2. F. Az hitetlenek, kiknek nevek nem iratottbé az életnek könyvében; hanem irattattak az kárhozatnak könyvében, Jud. v. 4. ezekről ſzóll az ſzent János, Apoc. 20. 15.

TUDOMANY.

Minden meg-hólt embereknek porrá lött teſtek, az utólsó napon fel-támadnak: a' jók, az őrők életre, a' gonoſzok, az őrők kárhozatra. Láſd Joh. 5. 29. 29.

Oka, 1. Mert kinek kinek a' ő cſelekedetinek jutalmára kell fel-támadni, és az itiltő Biró Ur Jéſus Chriſtus eleiben allani, 2 Cor. 5. 10.

2. Mert a' fel-támadás után, az itiletben, a' jóknak őrők élet ajándékoztatik, a' gonoſoknak penig kárhozat itiltetik, Matt. 25. 31--34. 41. és v. 46.

HASZ. I. *Oktat.* Őrvendetes léſzen tehát, a' fel-

támadásnak napja a' hiveknek; de keserves az hitetleneknek s' gonoszoknak. *örvendetes* a' jókra nézve: mert akkor lészen az ô tellyes váltságoknak napja, és az örök dicsôségben, lelkestûl testestûl való bé-vitettetéseknek órája, Luc. 21. 28. 1Tes. 4. 16. 18.; Ellenben *keserves* a' gonoszokra nézve: mert akkor lészen lelkestûl s' testestûl, kárhozatra való küldettetések, Matth. 25. 41. Jaj ezeknek, jobb lött vólna soha nem szûletni, Matt. 26. v. 24. Akkor fogják kiáltani egyszer: *hegyek szakadgyatok reánk, &c.* Apoc. 6. 15--17. Rettennyetek-meg gonoszok és Istenelenek: mert fel-kell támadnotok! s' az itiletre elô kell állanotok.

II. *Int.* 1. Ugy éllyünk itt e' világon, hogy a' porból nem az örök gyalázatra; hanem az örök életre támadgyunk fel. K. 1. *Kicsodák támadnak-fel az ô rök gyalázatra, és kárhozatra?* 2. *Kicsodák támadnak fel az örök életre?* Az 1. F. Az hitetlenek kik a' Jésus Chriſtusban nem hiſznek, Joh. 3. 36. 2. A' kik a' bûnben minden pœnitentia tartás nélkûl, ugy élnek, mint ha Isten nem vólna, nem tudná s' meg nem bûntetné, Psal. 50. 17--22. Rom. 2. v. 5. 3. A' kik az Isten beszédét meg-vetik s' meg-utálják, és a' szerint nem élnek, Joh. 5. 25. 4. A' kik pœnitentia tartatlanságban s' ujjá-szûletetlenségben halnak-meg: ezek a' testi halálból fel-támadván, a' második halálban (mely a' pokol) vettetnek, Jelen 21. 8. 2. Terjetek-meg hitetlenek, gonoszok, és bûnben meg-átalkodtak, minek elôtte meg-halnátok, s' miért halnátok-meg ugy, hogy a' kárhozatra

zatra támadgyatok-fel? 1. mert mig az Evangelium prædikáltatik, fenn-vagyon az kegyelemnek ideje: mint Isten kiáltya, Sid. 3. 7, 8. 2. Mert nem gyönyörködik Isten a' meg-térô bûnösnek ôrök halálában, Ezech. 18. 31, 32. Az 2. F. 1. A' kik hisznek a' Chriſtusban, Joh. 6. 40. 2. Az ki hiszi hogy a' Jésus Chriſtus az ô bûneiért meghólt, s' igazulására fel-támadott, 1 Tess. 4. 14. 3. A' kik a' bûnnek koporsójából fel-támadván, az Chriſtus Jésussal uj életben járnak, Rom. 6. 4, 5. 4. A' kik szemtûl, igazán és mértékletessen élnek, Tit. 2. 11. 12. 13. Amen.

V. PRÆDIKACIO.

Azon test támad-fel a' mely porrá lészen.

Job. 19. 25, 26, 27. *En jól tudom hogy az én meg-váltóm él, és hogy az utólsó* ember, *a' földbôl fel-támad: Továbbá, minekutánna a' fergek az én testemet meg rágiák, és minekutánna fel-ébredek, ebben a' testben meg-látom az Istent: Ugyan én magam látom-meg, nem más, és az én szemeim láttyák-meg, minekutánna az én veséim én bennem meg-emésztetnek.*

MInden idvezûlendô embernek, s' halandó életben, hármat kell (*kiváltképpen*) hinni: 1. Hogy ô az Adám eleti miatt halandóság alá vet-

tetett, s' porrá és hamuvá lészen teste: ezt hitte Abrahám, Gen. 18. 27. 2. *Hogy* ámbár porrá s' hamuvá légyen-is halála után; de soha a' Christustúl el nem szakasztathatik, Rom. 8. 35, 38. 3. *Hogy* a' porból fel-támadván, az ő Idvezitő Jésusát (melyben itt a' balandóságban hiszen) ezen testi szemeivel meg-láttya, ugy a' mint most uralkodik menyben, 1 Joh. 3. 3. 2. Illyen hitben vólt régen Szent Jób Pátriárcha, az ő nagy nyomorúságiban: mint meg-tetszik e' sz. Leczkéből. melynek,

Két Részei vannak.

1. A' Jóbnak a' Jésus Christus felől való hiti, vers 25. *én jól tudom, &c.*

2. Az ő testének fel támadása, és az ő fel-támadása után, az Isten szine látása felől való hiti, v. 26. 27. *Továbbá, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében.

I. A' *Jóbnak hiti az ő meg váltója felől*: Kettőt hitt az ő meg-váltója felől. 1. *Hogy örökké való Isten, v. 26.* En jól tudom hogy én meg-váltóm él. K. 1. *Kicsoda a' Jób meg-váltója?* 2. *Mit akar ezzel jelenteni*: tudom hogy az én meg-váltóm él? Az 1. F. A' Jób meg-váltója, a' testben meg-jelent Istennek Fia: kinek kegyelme s' érdeme által tartattak-meg az ő Testamentumbéli hivek, Act. 15. 11: mert ő rajta kivül, nem vólt, nincsen, s' nem-is lehet meg-váltó s' idvezitő, Act. 4. 14. Ezt világosittya sz. Pál, 1 Cor. 15. 22. A' 2. F. Ezzel a' szólással állattya a' Jésus Christusnak igaz Istenségét, *tudom hogy az én meg váltóm él*: az az, hiszem, hogy örökké való Isten,

Isten, kinek örök élete vagyon magában, és énnékem-is örök életet szerzett. Ezt maga Idvezitőnk magyarázza, Joh. 5. 26. és Joh. 10. 28: mellyet világosit sz. János, 1 Joh. 5. 11, 20. 2. Azt hitte az ő meg-váltója felől: *hogy testet vészen magára*, im e' szóban: *és hogy az utólsó ember a' földből fel-támad.* K. *Mit ért Jób az utólsó emberen?* F. Erti a' Jésus Christus emberi természetit: mellyet az Istennek Fia az időnek tellyes vólrában magára felvéjendő vala, hogy azt, Jóbért és minden választottakért áldozatul halálra adná. Ki az halálban nem maradot, hanem fel-támadott, az Isten Fiának Istenі ereje által, Ján. 10. 17, 18. Mondatik penig *utólsó embernek*, az Ur Jésus Christus emberi természeti, ellenben vetvén az *első Embernek* (Adámnak) mert miképpen az Adámban, mindnyájan meg-hóltunk, ugy (valakik meg-elevenittetnek az örök életre) à Jésus Christus által elevenittetnek-meg, 1 Cor. 15. v. 22. 45.

II. A' *Jóbnak fel-támadása felől való hiti, vers 26.* fel-ébredek minekutánna a' férgek az én testemet meg-rágják. K. 1. *Mit ért a' fel-ébredésen?* 2. *Vallyon ugyan a' férgek emésztiké-meg az meg-hóltak testeket?* Az 1. F. Az ő testének a' porból való fel-támadását, mellyet *fel-ébredésnek* mond: mert a' miképpen a' halál aluvásnak mondatik: ugy a' fel-támadás-is fel ébredésnek, hasonlatosság szerint, Dan. 12. 2. A' 2. F. Kétség nélkül a' mi testünk a' férgek eledele lészen. 1. mert Jób mondgya itt, és c. 17. v. 13. a' férgeket annyának, s' nénnyének

neve-

nevezi. 2. mert ezzel fenyegeti Isten a' kevélyeket, Esa. 14. 11. 3. mert még ez életben-is, a' mi testeinkben a' hoszszas nyavalya, s' sebek miatt, à rothadás által, férgek teremnek: annál inkáb hólnunk után a' földben. Miért kevélykednél tehát ô férgeknek való test! alázd-meg inkább magadat, s' mondgyad ezt: *En féreg vagyok és nem ember*, Psal. 22. v. 7.

III. *Jóbnak az Isten szine látása felöl való hiti, az fel-támadás után*, v. 26, 27. Ebben a' testben meglátom az Istent, az én szemeim láttyák-meg, &c. K. 1. *Kit ért az Istenen: ki felöl azt mondgya, hogy meg-látom?* 2. *Hogy mondgya, meg-látom az Istent, holott az Istent senki nem látta s' nem is láthattya*, Joh. 1. 18. 3. *Miért mondgya: ebben a' testben, az én szemeimmel; s' nem más láttya?* 4. *Mit tészen itt meg-latni az Istent?* Az 1. F. Az Istenen érti a' testben meg-jelent Istennek Fiát: mint sz. Pál magyarázza, 1 Tim. 3. 16. és Rom. 9. 5. A' 2. F. Nem láthattya Istent az ember e' halandó életben, Exod. 33. v. 20; de a' fel-támadás után, meg-láttyuk ő sz. Felségét, ugy a' mint vagyon (a' mennyire a' teremtett állat abban a' dicsőségben meg-foghattya az Istent) 1 Joh. 3. 1, 2. Az 3. F. Azért téßen illyen vallást, hogy *ezen testnek* (melyben élünk s' hiszünk à mi Idvezitőnkben) *állat szerint való* fel-támadását erősitse, mint ha mondaná: jóllehet az én testem megrothad s' porrá lészen; de a' porban nem marad, hanem fel-támad, és ebben a' testben, ezen én szemeimmel, szemlélem az én Idvezitő Istenemet, a' kiben

ben hittem. Erre nézve-is mondatnak az hivek, *hit által élni*, Roman 7. 17, *és a' hitben meg halni*, Hebr. 11. 13. Az 4. F. Látni az Istent, annyit tészen, mint az Isten szine látásában örökkön örökké élni, az örök életben: mert a' miképpen a' kárhozat, az Isten dicsőséges szine látásától való megfosztatásban áll. Matt. 22. 13. ugy az örök élet, az Isten dicsőségének szemlélésében, Joh. 17. 24. Ezt emlegeti ezen Apostol, 1 Ján. 3. 1, 2.

Tudomay.

Az idvezülendő hivek, az ő testeknek meg-rothadása után a' fel-támadáskor *nem más testben; hanem abban à testben (melyben hittenek a' Jésus Christusban) támadnak-fel: és azon testben örökkön örökké örvendeznek, az Isten dicsőségés szine látásában*, 1 Joh. 3. 1, 2.

Oka. 1. Mert miképpen hogy az Ur J. Christusazon testel támadott-fel, melyben meg-hólt, s' eltemettetett, Joh. 20. 21: ugy az hivek-is, azon testel támadnak-fel: mert ugyan-is a' Christusnak fel-támadása, világos ki-ábrázoló példája a' mi fel-támadásunknak: ezért mondatik ő Felsége, a' mi fel-támadásunknak sengéjének, 1 Cor. 15. 20: hogy miképpen a' mi fejünk, azon testel támadott-fel, ugy mi-is ő tagjai, azon testel támadunk-fel, lészünk ő vélle azon dicsőségben, Apoc. 3. 21.

2. Mert igasságnak s' dicsőségnek Coronája igirtetett a' Christusban hivőknek s' abban végig meg-maradóknak, Apoc. 2. 10: melly nem más

testnek;

teſtnek; hanem annak adatik, a' ki itt e' világon vitézkedett, 2 Tim. 4. 7, 8.

3. Mert az Iſtennek igaſsága kivánnya, hogy azon teſtnek adgyon nyugodalmat, a' ki ez életben ſzenvedett ſok nyomorúságokat, 2 Theſſ. 1. 5. 6. Apoc. 7. 14. 17.

4. Mert azon teſtben láttyuk-meg az Iſtent, az melyben itt e' világon Iſtennek fiai vagyunk, nem másban, 1 Joh. 3. 1. 2.

Hasz. I. *Oktat.* Ha az hivek ezen teſtben, melyben moſt élnek, támadnak-fel, és meg-láttyák az ő meg-váltójokat, s' Idvezitőjöket; tehát az hitetlenek-is azon teſtben, melyben moſt élnek, támadnak-fel, s' ennek az Ur Jéſuſnak mint itélő *Bírónak* eleiben álla-nak, s' meg-láttyák ő Felségét, Zach. 12. 10. s' akkor mondgyák az hegyeknek, ſzakadgyatok reánk, &c. Apoc. 6. 15--17. K. *Kiknek léſzen itélő Bírák, ez az Idvezitő Jéſus?* F. 1. Az hitetleneknek: kik nem hiſznek az Ur Jéſus Chriſtusban mint Iſtennek Fiában, Joh. 3. 18: mert az Illyek a' kárhozatra rendeltettek, Jud. v. 4. 2. Az irgalmatlan kegyetlenek: kik nem könyörűlnek az éhezőn, ſzomjuhozón, &c. Matt. 25. 41. &c. 3. A' bűnben élők: kik igaz pœnitentia tartás által az az Ur Jéſushoz nem mennek, 2 Cor. 5. 10, &c. II. *Oktat.* Tehát, csak azok láttyák-meg Iſtent e' teſtben az őrők életben, kiknek meg-váltójok, a' teſtben meg-jelent Iſtennek ſz. Fia, az Ur Jéſus Chriſtus: K. *Kicsodák illyenek?* F. 1. Kik hiſznek ő Felségében, mint Iſtennek ſz. Fiában, Joh. 14. 1--3. és 6. 40.

6. 40. 2. Kik ő Felsége érdeme által akarnak idvezűlni, Act. 4. 12. 2 Tim. 1. 12. 3. Kik az Iſtennek ſent beſzédét halgattyák, Joh. 5. 24. &c.

II. Ugy éllyünk e' mulandó teſtben, hogy a' feltámadás után láſſuk-meg à mi meg-váltó Iſtenünket, ezen teſtben, ezen ſzemeinkel, és ő Felségének ſine látásábã örökkön örökké örvendezheſsünk. Kérd. *Mint éllyünk?* F. Még itt e' világon tegyük miénké az Ur Jéſus Chriſtuſt, ezt mondván Thamás Apoſtollal: En Uram és én Iſtenem, Joh. 20. 28. *Miképpen tegyük miénké?* F. 1. Hivén ő Felségében: mert ugy lakozik ez életben mi benünk, Eph. 3. v. 17. s' az illyeknek ád örők életet, Joh. 6. 40. 2. Halgatván az ő beſzédét: mert illyekben lakozik, Joh. 14. 23. s' illyeknek ád örők életet, Joh. 5. 24, 28. 24 3. Egyedűl ő benne kereſsük igaſságunkat, ſzentségünket, váltságunkat: mert illyeknek adattatott, 1 Cor. 1. 30: s' illyeket idvezit, Act. 16. 31. 4. Ellyünk ſzent életet: mert e' végre hivogat benbünket, 1 Pet. 1. 15, 16: s' illyeknek virradott-fel az idvezitő kegyelem, Tit. 2. 11, 12, 13. 5. A' nyomoruságokban-is mind végig békeſséges türéſſel megmaradván a' Chriſtus mellett: mert illyeknek igértetett az örők életnek Coronája, Apoc. 2. 10. 6. Irgalmaſságnak munkáiban gyakorolván magunkat: mert azok láttyák-meg Iſtent az örők életben, Matth. 25. 34--40. Amen.

PRÆ-

VI. PRÆDIKACIO.

Rövid és nyomoruságos az ember élete.

Job. 14. 1--2. *Az Aſzſonyi állattul ſzületetett ember rövid életü, és bövölködö háborúságokkal. Mint a' virág mihelyt ki-nyilatkozik, ki-ſzakaſztatik, és el-mulik mint az árnyek, és nem állandó.*

AZ épségben, Iſten képére teremtetett ember, melly ſiralmas állapotra jutott az Adámeſeti miat, meg-terſzik, abból az emberi nemzetnek ſiralmas *ſorsából* s' állapottyából, melyből senki ki nem vétetett, mely im e' következendökben áll. 1. *Hogy* minden ember tiſztátalanságban fogantatik, mellyet világoſit a' ſzent Dávid, Pſalm. 51. 7. 2. *Hogy* minden embert Annya fájdalommal fogadgya, abban a' tiſztátalanságban, Gen. 3. 16. 3. *Hogy* minden embert fájdalommal ſzül Annya ez világra, Joh. 16. 21. 4. *Hogy* minden ember az ö Annyának fájdalmas ſzülésével ſzületik e' világra, Job. 5. 6, 7. 5. *Hogy* a' ſok nyomorúságok megröviditik az ember életét, s' reménsége felett a' nyomorúságok alatt el-mulik s' meg-hal, Job. 7. 5. 6. Ezt az el-eſett Aſzſzonyi állattul ſzületetett, ember életének nyomorúságos rövidségét, ſirattya e' ſzent Leczkében a' Job Patriárcha: melynek,

Két részei vannak:

1. Vagyon az Aſzſzonyi állattul ſzületetett ember é-

ber életének nyomoruságos rövidsége, v. 1. *Az Aſzſzonyi állattul ſzületetett &c.*

2. Vagyon ennek az Aſzſzonyi állattul ſzületetett ember élete rövidségének, halonlatoſságokban való lé-irása, v. 2. *Mint a' virág, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' ſz. Leczkében.

1. *Az emberi nemzetnek le-irása:* az Aſzſzonyi állattul ſzületetett ember. K. 1. *Ki értetik az Aſzſzonyi állaton? 2. Mi értetik az Aſzſzonyi állattúl ſzületetett emberen?* Az 1. F. Az Aſzſonyi állaton, 1. értetik *Eva*, az egéſz emberi nemzetnek Annya: kit Iſten meg-átkoza, hogy fájdalommal, fájdalomra ſzülne fiakat: kinek véréből teremtette Iſten, az egéſz emberi nemzetet, Act. 17. 26. 2. Minden Evának leányi, kik-is fájdalommal, fájdalomra ſzülnek fiakat s' leányokat, Job. 5. 6: mellyért meg-is átkozá a' Job ſzületésének óráját, Job. 3. 3. A' 2. F. Az emberen értetik minden Anyától ſzületetett ember: kit à ſegény Anya fájdalommal fogad, s' ſzül e' világra, a' nyomorúságra, mint moſt hallók.

2. *Az emberi nemzetnek ſiralmas állapottya*, melly két-képpen adatik elönkben. 1. *Hogy rövid életü:* mert ugyan-is, némely még Annya méhében, némely ſzületéſe után hamar, némely gyermek korában, némely Iffiú-némely ember korában hal-meg. Mind ezeknek életek igen rövid, arra az épségnek állapottyára nézve, melyben halhatatlan örökkévalóságban élhetnek vala, mellyet ſirat Dávid, Pſal. 39. 6. és 90. 10. 2. *Hogy az ember rövid élete, bövölködö háborúságokkal:* Ugyan-is, nincs olly neme s'

rendi az emberi nemzetnek, a' ki kiváltképpen való nyomorúságoknak nemeire nem szűlettetnék, és azoktul mind halálig nem győtörtetnék: mellyekre nézve Job magát roshatt állathoz és molytul meg-emésztetett ruhához hasonlittya, Job. 13. 28. Dávid penig el-fáradván a' sok nyomoruságok alatt, magát féregnek s' nem embernek mondgya, Psalm. 22. v. 7. Job penig szűletését átkozza, Job. 3. v. 3.

III. *Az ember rövid életének le-irása*: melyet kettőben adatik elönkben. 1. *Hogy mint a' virág mihelyt ki-nyilatkozik, ki-szakasztatik. 2. Hogy mint az árnyék el-mulik, s' nem állandó.* Igy irja le Isten az ember életének rövidségét s' mulandóságát, Esa. 40. 6, 7. 8: mellyet magyaráz az Isten nyomorúságban lévő népe, Psalm. 102. 12.

Tudomany.

A' bűnös Anyától születtetet embernek élete, sok külömbféle nyomoruságok alá vettetett, s' meg-rövidéttetett: mely oly váratlan s' reménytelenül el mulik, mint az szépen ki-nyilt idejig fénlő virág, és az hamar el mulo árnyék.

Három dolog vagyon e' Tudományban.

1. *Hogy az bűnös Anyától születtetett embernek élete, sok nyomoruságok alá vettetett*, Solt. 34. 20. Oka. 1. Mert ember fájdalomra fogantatik és szűlettetik, Gen 3. 16. melyre nézve siráſſal jő ez világra, s' kezdi-el világi életét, fájdalmokkal neveli, óhajtáſſal és jajjal rekeszti-bé: ugy hogy edgyik jajja el nem mulhatik, mig a' másik el-érkezik, palda Jób,

Jób, 1. 14--20. Ezért mondgya Jób, cap. 5. 6. 7. 2. mert e' világi életünkben edgyik nyavalya a' másikat ott éri, miglen nyomoruság alá vettetett élet-tünknek végét éri, Job. 16. 14--16.

II. *Hogy az nyomoruság alá vettetett embernek élete, igen meg-rövidéttetett*: Ennek igasága megtetszik azokból a' dolgokból, mellyekhez a' mi életünk hasonlittatik; minémű. (1) *az ékes virág* à leczkében, és Esa. 40. 6. (2) *az árnyék*: a' leczkében, és Psalm. 103. 12. (3) *a' pára*, Jac. 4. v. 14. (4) az hirtelen el-muló szél, Job. 7. v. 7. (5) az hirtelen hamar el-muló álom, Psal. 9. 4. 5. Ezekre nézve sirattya Jób az ő életének el-muló rövid voltát, Job. 7. 6. 2. Azokból a' váratlan romlásokból, mellyek az ember életét el-metszik: minémű, (1) az vizben való merülés, a' miképpen borittaték-el az első világ, mikor nagy bátorságban volna, Gen. 7. 23. Lásd erre, Matt. 24. 37--39. (2) a' tűz és menykő által való meg-emésztés: igy halának-meg az Ahron két szép Pap fiai, Lev. 10. 1--3. Job szólgai, Job. 1. 16. Amaz két ötvenedes Hadnagyok alatt lévő vitézek, 2 Reg. 1. 9--11. (3) valamely épületnek le-romlásával való meg-ölettetés, mint a' Job fiainak halálok, Job. 1. 18. 19, és ama' tizennyólcz embereknek, à Siló tornya le-omlásával lőtt halálok, Luc. 13. 4. és némellyeknek vérek ki-omlásával, kegyetlenektül lőtt reménteln halálok, Luc. 13. 1--3. (4) a' szegény Anyáknak à szűléſnek idején eshető szomorú, váratlan halálok, Gen. 35. 17, 18. 1 Sam. 4. 20.

III. *Hogy az ember rövid ideje, oly hirtelen s' reménytelen el-mulik, mint a' virág és az árnyék.* Melly 1. meg-tetszik a' leczkéből. 2. Az okokból. (1) mert mint a' virágok kőzzűl némellyek, mihelyt kinyilnak, ottan hamar el hulnak, s' földre esnek, Matth. 6. vers. 28, 29, 30: ugy az emberi nemzet kőzzűl némellyek, ottan hamar csecsemő virágzásokban, mint a' Dávid hetednapi kisdede, meg-halnak, 2 Sam. 12. 18. &c. (2) mert mint sok virágok a' mikor leg szebbek, szagossabbak, és kedvesebbek az emberek előtt, akkor fonnyadnak, hervadnak-meg, és hullanak-el: ugy az emberek, a' mikor másoк előtt leg-kedvesbek, akkor hirtelen az őket kedvellők szemek elől el-vettetnek: mint a' Naimbéli özvegynek fia, Luc. 7. és az Ezechiás feleme gyönyörűsége, Ezech. 24. 16. Es a' mikor ember magát e' világi mulandó s' veszendő hiában való gyönyörűségekben, s' gazdagságokban gyönyörködteti, akkor kérik-meg lelkét, a' ma' gazdaggal, Luc. 12. 16--20. (3) Mert az árnyékban semmi valóság nincsen; hanem csak a' testnek valóságát követi, és a' testnek el-enyészésére el-mulik: ugy az bűnős testi életben, nincsen semmi állandóság; hanem csak árnyéka annak a' valóságos életnek, melyben őrökké élhetűnk vala, az épségnek állapottyában; és arra az életre nézve, mely követi az hiveket e' mulandó élet után, az őrők dicsőségben: az hol ez életnek *rövidsége s' mulandósága*, őrökké-való halhatatlanságra változik, melyről szóll Dávid, Psalm. 103. 25--20.

Haszna. 1. *Oktat.* 1 Senki tehát állandó őrömet, nyomorúság nélkül való, hoszszú napot magának e' világon nem igirhet; sőt csak a' hólnapotis senki magának nem igirheti: mert nem tudgya, mit hozzon az ő reája, Péld. 27 1.

II. *Feddő.* Sokakat fedd az halandó emberek kőzzűl. 1. Kik magoknak sok napokat s' esztendőket igirnek, ama' kalmárokkal, Jac. 4. 13-15. 2. Kik világi javokban ugy gyönyörkődnek, mintha őrőkké élnének, a' bolond Gazdaggal, Luk. 12. 16. 20. 3. Kik rövid s' mulandó életeket meg nem gondolván, nagy szorgalmatossággal gyűjtenek kincset magoknak: mely nagy hiában-valóság: mert (1) nem vihetik-el magokkal; hanem itt kell hadni, Job. 1. 21. (2) mert sokaknak hóltok után nem fiokra; hanem másra, s' néha ellenségire marad, Eccl. 6. 1. 3. Ezekről szóll Dávid, Psalm. 39 7. &c.

III. *Intő.* 1. Mivel illy nyomorúságos életűnk, ne kevélykedgyűnk szép termetűnkben, egészségűnkben; hanem alázzuk-meg magunkat. 1. mert csak porok s' hamvak vagyunk eredetűnkre nézve, s' azzá-is kell lennűnk, Gen. 3. 19. (2) mert csak férgeknek eledele a' mi testűnk s' annak hizlallyuk, Job. 19. 26. II. Mivel igen rövid az mi világi életünk. 1. Ne igirjűnk magunknak hoszszu napokat; hanem ugy éllyunk ma, mint ha estve, vagy hólnap meg-halnánk. 2. Ugy éllyűnk e' világ javaival, kincsevel s' gyönyörűségeivel, mint ha nem élnénk, 1 Cor. 7. 29--31. Ezekre penig

inditcsanak ezek. 1. Valamikor virágot láfz kertedben, vagy a' mezőben, s' igy gondolkodgyál: Iſtenem mely ſép virág ez; de ha az napnak hévsége ezt meg súti, le-eſik, el-rothad: illyen az én teſtemnek állapottya. Bizony mindgyárt meg-alázod magadat; mert ehez haſônlittya Iſten életedet. 2. Valamikor teſtednek árnyékát látod, s' eſzedben jut hogy ahoz haſonlittatott életed, bizony világi gazdagságodban reménségedet nem helyhezteted, s' világi ſzorgalmatoſságtul magadat meg-tartóztatod, &c, III. Mivel ily nyomorúságos s' rövid a' mi életünk: ugy éllyünk e' nyomoruságos rövid életben, hogy e' nyomoruságos rövid életünk, halálunk utan változzék örvendetes örökké-való életre menyben. K. *Mint éllyünk illy reménség alatt ez életben?* F. 1. Iſmérjük-meg a' mi nyomorúságunknak okát, a' bűnt, azt ſiraſſuk-meg, és abból térjünk-meg; ugy változik a' mi nyomorúságunk örömre: mert ez illyeknek törôl-el Iſten minden könyhullatáſt ſzemekről, Jel. 21. 4. 2. Ez nyomorult életben, moſſuk-meg ruháinkat az Bárány vérében, az az, (1) ſzenvedgyünk a' Chriſtusért. (2) hitnek általa az Jéſus Chriſtus vérének érdemét ſzabjuk lelkeinkre, el-hivén azt, hogy az ô vérének érdeme által tiſztulunk-meg minden mi bűneinkből, 1 Joh. 1. 7. mert illyek mennek az örök életre a' nyomorúságokból, Jel. 7. 14. 3. A' nyomoruságokban ne ſzakadgyunk-el a' Chriſtustól: mert illyeknek igirtetet az örök életnek Koronája, Jel. 2. 10. 4. E' világot s' ennek minden dicsôſ-

dicsôſségét, az Ur Jéſus Chriſtusért utállyuk-meg: mert illyeké menyorſzág, Matt. 19. 27. Amen.

VII. PRÆDIKACIO.

A' ſzülésnek fájdalma bűnnek büntetése.

Teremt. 3. v. 16. *Az Aſzſzonyi állatnak monda: meg-ſokaſitom felette igen a' te fájdalmidat, és a' te méhedben való fogadáſodnak fájdalmát, fájdalommal ſzülöd magzatidat.*

JOl mondgyák az Törvény-tudók: *azon egy bűnben megy edgyezők s' az edgyütt cselekedők, egyenlőképpen büntettetnek.* Szomoruan láttyuk ennek igaſságát, a' mi elsô ſzülénkben: mert ôk egyenlô akarattal vétkezvén, Gen. 3. 6. egyenlôképpen meg-itiltetének. 1. mert mind ketten halálra itiltetének, Gen. 2. 17. 2. mert mind ketten nyomorúság alá rekeſztetének. (1) *Adám*, hogy orczának veritékével enné kenyerét, mind halálig, Gen. 3. 19. (2) *Éva*, hogy fájdalommal fogadná s' ſzülné magzattyát, az mint a' leczke bizonyittya: melynek,

Két réſzei vannak.

1. Az Aſzſzonyi állatnak meg-ſzóllitáſa: *Az Aſzſzonyi állatnak monda.*

2. A' meg-ſzóllittatott aſzſzonyi állatnak meg-itiltetése: *meg-ſokaſitom felette igen, &c.*

Illyen czikkelyeket láſſunk.

1. *Vagyon az aſzſzonyi állatnak meg ſzóllittatása,* Az aſzſzonyi állatnak monda. K. 1. *Kicsoda ſzóllott itt az aſſzonyi állatnak?* 2. *Kicsoda ez az aſſzonyi állat?* Az 1. F. Az Iſten ſól, a' ki Adámot és Evát, az ő képére, igaſságban, ſzentségben és halhatatlanságban teremtette vala; a' ki ellen vétkezvén az ördögnek (mely a' kigyót vötte vala fel eſzközûl) incselkedéséből, *elöſzſzór*, az ördögöt, à kigyo-képében, meg-átkozá, v. 15. az után az Evát, a' leczkében. A' 2. F. Az aſzſzonyi állaton értetik, 1. *Eva* minden embereknek első Annya, ki Adámot, az ő férjét vétkezteté s' lőn a' bûnnek oka, 1 Tim. 2. v. 14. 2. Az Evától ſzármazott minden aſzſzonyi állatok: kik mindnyájan az Evában, mint első Anyában vétkeztenek, mely innen tetſzik-meg: mert mindnyájan fájdalmok alá vettettek, és minden ſzûlő aſzſzonyi állatok, fájdalommal fogadnak, nagy fájdalommal nyomoruságra ſzûlik magzattyokat, mint Eva, *Abelt.* Ezért mondgya Jób, c. 14. 1.

II. *Ennek az aſzſzonyi állatnak meg itiltetéſe.* Az ő itiltetéſe áll a' fájdalmokban: mellyek két-képpen iratnak-le. 1. *Kőzönségeſſen,* mely nézi az egéſz aſzſzonyi nemet, im e' ſzókban: *meg-ſokaſitom ſelette igen a' te fájdalmidat.* A' fájdalmokon érti Iſten, azokat a' kûlömb-kûlömb-féle ſok betegeskedéſeket, fájdalmokat, mellyekkel az aſzſzonyi nemek terheltetnek: mellyekre nézve-is mondatnak *gyenge* edényeknek, 1 Pét. 3. 7. 2. *Kiváltképpen,* à ſzûlő aſzſzonyi állatokat nézi, im e' ſzókban: *meg-*

ſokaſi-

ſokaſitom, a' te méhedben való fogadáſodnak fájdalmát, s' fájdalommal ſzûlöd magzatidat. Kérd. 1. *Micsodák az fogantatáſnak és ſzûléſnek fájdalmi?* 2. *Vallyon az Bóldog Szûz Mária, ugy fogadtaé s' ſzûlte az Ur Jéſuſt?* 3. *A' meddő aſzſzonyokra tartozikéez a' Sententia?* Az 1. F. A' méhben való fogadáſnak fájdalmit jobban tudhattyák az Anyák, (minémûek: az ételnek utálása, ſzûntelen való csömörlés, helytelen ételeknek kivánása, gyomorbéli imelygéſek, tőſzédelgés, kûlső és belső tagoknak lankadása, az ábrázatnak meg-változása, éjjeli irtózáſok s' rettegéſek, &c.) A' ſzûléſnek fájdalmi penig ki mondhatatlanok: mert Iſten a' nagy és rettenetes fájdalmokat, a' ſzûlő aſzſzonyi állatnak fájdalmához haſonlittya, Eſa. 37. 3: az hitetleneknek-is az itilettől való félelmeket s' fájdalmokat ahoz haſonlittya, 1 Theſſ 5. 3. Az 2. F. Ugy, 1. mert mint más Anyák, ugy a' B Szûz-is kilencz hólnapig hordozta méhében a' Jéſuſt, mely nem lehetett fájdalmak nélkûl. 2. mert noha a' Szent Lélek titkos ujjá-fûlő ereje által, meg-ſzenteltetett a' Sûznek méhe s' vére, Luc 1. 35; de ugyan az ő méhének megnyilásával ſzûlte, és ſzintén ugy meg kellett tiſztulni a' ſzûlés után, mint a' többaſzſzonyi állatoknak, és az ő tiſztulásának ajándékát fel kellett vinni, Luc, 2. 22. 24, mellyek mind azt jelentik, hogy fájdalommal ſzûlte a' Jéſuſt. Az 3. F. Nem vétettek-ki a' meddők-is e' ſententia alól: mert jóllehet nem ſzenvednek fogadáſnak s. ſzûléſnek fájdalmit; de ſzenvednek aſzſzonyi nemet nézó ſok fájdalmokat;

kiváltképpen havi hoſzſzas (néha halálos) vér-folyás-béli fájdalmokat, amaz Aſzſzonnyal, Matth, 9. v. 20.

TUDOMANY.

Minden rendbéli Aſzſzonyi állatok, ſok kűlömb-kűlömb féle nyavalyák s' fájdalmok alá; de kiváltképpen a' szűlő aſzſzonyi állatok, az méhben való fogadáſnak és szűléſnek rettenetes fájdalmi alá vettettenek, az Evának eſeti s' engedetlenſége miatt.

Oka, 1. Mert mint à férfiak Adámban, Rom. 5. 12; úgy minden aſzſzonyi állatok vétkeztenek az Evában: mellyet az Apoſtol a' szűlő aſzſzonyi állatok alkalmatoſságával hoz elő, 1 Tim. 2. 14.

2. Mert az aſzſzonyi állatok több fájdalmak között, a' vér-folyáſnak rutságát s' fájdalmit ſzenvedik, ama' 18-eſztendeig vér-folyásban kinlódó aſzſzonnyal, kit az Orvoſok meg nem gyógyithatának; hanem Idvezitőnk gyé gyitá-meg, Matt. 9. 20.

3. Mert az aſzſzonyi nemre s' kiváltképpen az szűlő aſzſzonyokra vettetett fájdalom, ſokſor halállal kőttetett-őſzve: meg-őlik azok őket mint amaz vér-folyásban lévő aſzſzonyt, meg-őli vala vér-folyáſa, ha Idvezitőnk meg nem gyógyittya vala, és à szűlés Ráchelt, Teremt. 35. v. 18. és az Eli-pap menyit, 1 Sam. 4. v. 20.

4. Mert a' nagy és ki-beſzélhetetlen nyomorúságok, az szűlő aſzſzonyi állatoknak fájdalmához haſonlittatnak, Eſa. 26. 17. és 37. 3. 1 Theſſ. 5. 3.

HASZ. I. *Oktat.* 1. Az aſzſzonyi nemek ſorſok s' állapottyok, nyomorult tehát, a' férfiak felett; mert

mert noha a' férfiak-is elég nyomorúság alá vettettek; de ſokkal több s' nagyobbak alá vettettek az aſzſzonyi állatok, mind a' meddők, mind a' szűlők. A' *meddők*: mert noha nem fogadnak s' nem szűlnek, s' annak fájdalmit nem érzik; de minden hólnapban, (mint valami ſententiát) rend ſzerint ſzenvedik a' vér-folyáſnak fájdalmit. A' *szűlők*: mert nem csak a' rend ſzerint való havi fájdalmakat; de a' szűléſnek rettenetes fájdalmit, mint fejekhez útőtt ſententiát, várhattyák s' várják és ſzenvedik-is nyavalyáſok. 2. Tehát ſem a' rend ſzerint való havi fájdalmak; ſem a' fogadáſnak és szűléſnek fájdalmi, nem történetből vagyon az eſetnek állapottyában az aſzſzonyokon; hanem bűnnek büntetéſe: mert ezek az épségnek állapottyában nem vóltak vólna az aſzſzonyokon. K. 1. *Vallyon az épségnek állapottyában, ha Eva nem vétkezett vólna, fájdalommal fogadott és szült vólna é az aſzſzony? 2. Miért vetette Iſten ezt büntetés gyanánt az aſzſzonyi nemre?* Az 1. F. Nem. 1. mert az Eva eſetinek buntetéſe, a' mint a' leczke bizonyittya. 2. mert az épségnek állapottyában, igaſságban, ſzentségben, bűn nélkül fogadta s' szülte vólna magzatit: azért minden fájdalom nélkül lőtt vólna az: mert a' hol bűn nincs, (mint menyben) nincsen ott fájdalom, Jel. 21. 4. 3. mert még az oktalan fajzó állatok-is, az ember bűnéért vettettek haſonló fájdalmok alá, Job. 39. 4-6: Ez alá penig nem magokért; hanem az emberért vettettek, Rom. 8. v. 20. Az 2. F. 1. Az *aſzſzonyi állatokra nézve*. 1. Hogy valamikor vér-folyás

folyás és szûlés-béli fájdalmot szenvednek, emlekezzenek-meg arról: hogy ő általok jött-bé e' világra a' bún, s' ők okai a' magok, a' férfiak és minden élő állatoknak fájdalminak, 1 Tim. 2.14. 2. Hogy magokat meg-alázzák, s' többé bujálkodásokkal magokat s' másokat bűnben ne ejtsenek. 3. Az Eva-annyok eſeté siraſſák, és az Iſtenhez, a' férfiaknál engedelmeſſebbek és buzgóbbak legyenek: innen-is vagyon az, hogy az aſzſzonyi nemek, eleitűl fogva buzgóbbak vóltanak, ma-is buzgóbbak (a' kegyes aſzſzonyok) az Iſteni ſolgálatban: mely meg-tetſzik azoknak peldájokból, a' kik, a' Tanitványok felett, mind halálig az Ur Jéſus mellett vólrak, s' a' koporsóhoz-is, Urunk fel támadáſakor elébb mentek minden férfiaknál. Matt. 28. 1. II. Az *aſzſzonyi állattul ſûlettetett emberekre nézve*, hogy meg-iſmérjék. 1. hogy ők bűnben fogantattak: mert fájdalommal szűlte őket az ő Annyok, Pſalm. 51. 7. 2. Hogy ők fájdalomra s' nyomoruságra szűlettettenek, Job. 5. 6, 7: mert az ő Annyok fájdalommal szűlte őket, Job. 14. 1.

II. *Feddő.* Feddi. 1. a' fel-fuvalkodott aſzſzonyokat, kik kűlső ékes termetekben, s' ruhájokban bujálkodnak, nem gondolván meg azt hogy (mint valami halálra való rab) ſententia alatt vannak; és akar mint pipeskedgyenek, de csak nyomoruság alá vettettek. 2. A' buja s' fajtalan aſzſzonyokat, kik hogy másokkal magokat kedveltethesék, nyomoruság alá vettetett teſteket ékeſgetik: illyenek azok kik fonnyat orczájokat ki-feſzitik s' piroſſittyák: fejér

fejér vagy szóke szemöldökőket feſtik: mellyeket, emlőjőket fel-fedezik, és az idegenekkel magokat Jézabellel kedveltetik, 2 Reg. 9. 30. Jaj tinéktek Iſten ſententiája ala vettetett aſzſzonyok! igy kellé magatokat az Iſten ſententiája alatt viſelni? s' igy kellé halálhoz kéſzűlni? Jaj tinéktek! mert Teremtőtök ellen támadtatok, ő Felségére haraguſztok, nem elégedvén-meg teſteteknek s' ſzemélyeteknek azzal az állapottyával, melyben Iſten teremtett. Illyeknek mondga Eſaiás: *Jaj annak a' ki Teremtőjére támad, &c.* Eſa. 45. 9. Oh nyomorult földből való edény! *Kicsoda vagy te, hogy Iſten ellen verſengeſz: Avagy mondgyaé a' föld edény az ő formálójának: miért csináltál engemet illyen módon?* à mint ſzent Pál szóll, Rom. 9. 20. Jaj s' mint jártok, ha ebben a' bujálkodásban hakok-meg? ugy mint a' biborban s' bárſonyban bujálkodó gazdag, s' pokolban emelitek-fel ſzemeteket, Luc. 16. v. 22, 23.

III. *Intő.* Inti. 1. Kőzönségeſſen az aſzſzonyi nemet, az Iſtennek illy kemény ſententiája alatt, (1) a' porig alázzák-meg magokat, és valamikor csak leg-kiſſebb fájdalmat ſenvednek-is, emlekezzenek-meg arról, hogy ők ejtették bűnben ez világot, és ők hoztak e' világra minden nyomoruságokat, Job. 14. 1. (2) Valamikor kőntősöket fel-veſzik, gondollyák-meg, hogy azzal nyomoruság alá vettetett teſteket fedezik: mert a' ruha hamiſságnak fedele, és az eſetnek jegye. II. Kiváltképpen a' kegyes, *viſelős s' szűlő* aſzſzonyi állatokat;

illyen

illyen állapotokban 1. Iſmérjétek meg Evától lôtt eſeteteket s' meg-ſententiáztatáſtokat. 2. Alázzátok-meg magatokat mind a' porig. 3. Minden bujálkodáſtul magatokat meg-tartóztaſsátok; kegyeſſen, ſzentûl, és mértékleteſſen éllyetek. 4. Kônyörögjetek ſzûntelen, hogy Iſten a' méhben fogadott magzatot, a' ſzûletéſnek órájáig nevellye, s' csonkaságtul, bénnaságtul és haláltúl óltalmazza; s' annak idejében e' világra hozza életben, s' ſzûntelen az Iſtennek igéjét halgaſsátok, a' ſzentek gyûlekezetét gyakorollyátok. 6. Szûntelen azon kônyörögjetek, hogy a' ſzûléſnek idején adgyon Iſten a' ſzûléſre s' annak el-viſelésére erôt, s' ne ôllyon-meg akkor. 7. Azon kônyörögjetek, hogy ha Iſtennek el-végezett decretoma az, hogy abban hallyatok-meg, a' ſzûléſnek fájdalmi közôtt (mint ſent Iſtvánnak a' kövek közôtt) vegye magához lelketeket. Ezekre inditsanak im ezek: 1. mert nem tudgyátok, életben maradtoké a' ſzûléſnek fájdalmi közt; vagy meg-haltok Ráchellel, s' az Eli-pap menyével. 2. mert minden emberek; de kiváltképpen a' ſzûlô aſzſzonyi állatoknak minden ſzempillantásban kéſzen kell hálálokra lenni. 3. mert ugy ajánlhattyák lelkeket, a' fájdalmak közôtt-is az Ur Jéſuſnak, ezt mondván: Uram Jéſus vedd hozzád lelkemet, Amen.

VIII.

VIII. PRÆDIKACIO.

A' kegyes ſzûlô Anyák az halálban-is megtartatnak.

1 Tim. 2. 14, 15. Az *Aſzſzonyi állat, minek utánna meg-csalattatott, lôtt a' bûnnek oka: meg-tartatik mindazáltal a' magzatok ſzûlésének állapottyában, ha meg-maradnak az hitben, a' ſzeretetben, a' ſzent életben és ſzelidségben.*

MInden embereknek az eſetnek állapottyában, alázatoſoknak kell lenni; kiváltképpen az aſzſzonyi állatoknak: mert az eſet után Eva-Anyánkal, meg-láztattak és meg-ſententiáztattak, Gen. 3. 16. Ez az oka, hogy ſzent Pál ebben a' réſzben, 1. A' férfiakat inti a' kegyes és ſzelid tiſzta életre, v. 8. 2. Az aſzſzonyi állatokat az alázatoſságra, ſzemérmeteſségre, v. 9, 10, 11. Okát adgya intésének. 1. mert ôk vétkeztenek elsôben és Adámot-is ôk ejtették vétekben, v. 14. 2. mert noha ſententia alá rekeſztettek. Geneſ. 3. 16; de ha ſzintén a' ſzûléſnek fájdalmi közt meg-halnak-is, az ô nékik nem kárhozatos; hanem idveſséges léſzen, a' mint a' leczkében világoſittya az Apoſtol: melynek

Két Réſzei vannak.

1. Az emberi nemzet eſetinek fô ſzerzô oka, v. 14. *Az aſzſzonyi állat, &c.*

2. Meg-

2. Meg-tartatálok a' kegyes aſzſzonyoknak, ha a' ſzülésben meg-halnak-is, v. 15. *meg-tartatik*, &c.

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében.

I. *Az eſetnek oka*: az aſzſzonyi állat lőtt a' bűnnek oka. K. 1. *Mellyik aſſzonyi állat?* 2. *Micsoda bűnnek oka lőtt.* Az 1. F. Eva, kit Iſten az Adám óldala csontyából formála, és ő mellé ſegitő társul adá, Teremt. 2. 21. kit Adám az eſet után, *Evának*, (az az, minden élő bűnös emberek Annyának) nevéze, Gen. 3. 20. A' 2. F. 1. Annak a' fel-fuvalkodott kevélységből ſzármazott, *engedetlenségnek*, mellyel az Iſten parancsolattyát meg vetvén, a' megtiltott fának gyümölcsét meg kóſtolák, az Iſten fenyegetéſe ellen, Teremt. 2. 17. coll. Gen. 3. 6. 2. Ebből az engedetlenségből ſzármazott, *eredendő bűnnek*, melyben fogantatunk és ſzülettetünk, Sólt. 51. v. 7. és ebből ſzármazott minden cselekedet ſzerint való bűnöknek lőtt oka az Eva: mellyek a' ſzületés által ſzármaznak a' ſzivben, Gen. 6. 5. és a' ſzivből minden tagokra, Matt. 15. 19 s' melyből ſzármazik mindnyájunkra az halál, Rom. 5. 12.

II. *Az eſetnek inditó oka s' alkalmatoſsága*: minek-utánna meg-csalattatott. K. 1. *Kitül csalatott-meg?* és 2. *Miben csalatott-meg?* Az 1. F. Az ördögtül csalatott meg, ki a' kigyót vévén-fel elzkőzül, ſzóll, beſzéll vala Evával a' kigyóból, Gé. 3. 1, 2. A' 2. F. Kettőben csalatott-meg, mivel kettőt igirt vala nékik az ördög, ha az Iſten parancsolattya ellen ennének a' fának gyümölcsében. 1. *Hogy* ollyak lennének mint az Iſten, Gen. 3. 5. 2. *Hogy*

Hogy nem halnának-meg, v. 4; mind kettőben meg-csalattatának. 1. mert a' mely méltóságban vóltak-is: ugy mint az ő ſzentségeket, igaſságokat, és halhatatlanságokat el-veſztették: mellyért megcsuſoltatának Iſtentül, Gen. 3. 22. (2) mert teſti és őrökké-való halál ſzálla reájok, Rom. 5. 12.

III. *Az aſzſzonyi állatnak meg itiltetéſe*, im è ſzóban: *a' ſzüléſnek állapottyában*: melyben az Apoſtol, néz Iſtennek ama' ſententiájára, mellyel meg-ſententiázá az aſzſzonyi állatokat, Gen. 3. 16: melyben im ezek vannak. 1. hogy fájdalommal fogadná és ſzülné magzattyát. 2. hogy ſokakban halálá nemz, ennek a' ſzüléſnek fájdalma, mint Rachelben, Gen. 35. 18.

IV. *A' ſzülésben meg-haló aſzſzonyoknak meg tartatáſok*: meg-tartatik a' magzatok ſzülésének állapottyában. K. 1. *Mit téſzen itt meg-tartatni?* 2. *Vallyon minden ſzülésben meg-haló aſſzonyok, meg tartatnaké?* Az 1. F. Idvezülni, igy vétetik ez a' ſzó, Csel. 15. 11. és, 16. 31. Erre nézve-is mondatik az Ur Jéſus, *meg tartónak*: mert minden hivőket idvezit, Tit. 2. 13. A' 2. F. Nem mindenek; hanem csak a' kegyeſek: a' mint ſzent Pál magyarázza, à kik meg-maradnak az hitben, ſzeretetben, ſzent életben és kegyeſségben: az az, 1. a' *kik* hiſznek az Ur Jéſusban, mint teremtőjőkben s' meg-váltójokban: mert illyeké az őrők élet, Joh. 3. 16. 2. *Kik* az Iſtent s' felebaráttyokat, tiſztán s' igazán ſzeretik: mert illyek idvezülnek, Luc. 10. 25, 27. 3. *Kik* igazán, kegyesül, tiſztán, és ſzentül élnek:

mert illyeké az Isten Országa, Sidók. 12. v. 14.

TUDOMANY.

Jóllehet a' szülésnek Fájdalmai és abban való meg-halás, az Isten sententiája szerint, bűnnek bűntetése; mindazáltal, ha az hivő, kegyes és Isten-félő Aszszonyok abban meg-halnak-is, az nékiek nem kárhozatos; hanem idvességes, s' idvezülnek. Két ágai vannak.

I. *A' szülésnek fájdalmai s' abban való halál, bűnnek bűntetése.* Oka. 1. Mert azzal sententiázá-meg Isten az Evát, Gen. 3. v. 16. 2. Mert az halál (mely meg esik a' szülésnek fájdalmi kőzött) bűnnek sóldgya, Rom. 5. 12. és 6. 26.

II. A'ga. *Mindazáltal, a' kegyes, szülésben meg-hólt s' haló aszszonyoknak nem kárhozatos; hanem idvességes.* Példa Ráchel, Gen. 35. 18. és az Eli-pap menye, 1 Sam. 4. 19. Oka. 1. Mert akár minénémű halálnak nemével hallyanak-is-meg az kegyes és Isten-félők, de azok őket az Ur Jésustul el nem szakaszthattyák, Roman. 8. 35--38; hanem azoknak-is lelkeket magához vészi édes Jésusok, Csel. 7. 59. 2. Mert akarmi állapotban hallyanak-meg az kegyes és Isten-félők, de bátorságossan varhattyak meg-tartó Jésussokat, Tit. 2. v. 11--13. 3. Mert az Ur Jésus Christus az ő fogantatásában s' születtésében, meg szentelte a' szülésnek fájdalmában meg-haló ő benne hivő, kegyes aszszonyi állatoknak halálokat. Ezért hasonlittya az Anyaszentegyházat, és abban lévő minden választottakat, szülő Aszszonyi állathoz, Jel. 12. 1, 2. 4. Mert az hivő, kegyes és Isten-félő aszszonyok, a' bűnnek kopor-

porsójából, az ujjá születés által, fel-támadtanak, az Apostol intése szerint, Rom. 6. 4, 5: az illyeknek penig nem árt a' második halál, a' kárhozat, Jelenés. 20. 6.

HASZNA 1. *Oktat.* Tehát nem minden szülésnek fájdalmi kőzött meg-hólt, s' meg-haló aszszonyok idvezűlnek. Kérd. *Minéműek azok?* F. 1. A' hitetlenek, kik nem hisznek az Ur Jésus Christusban: mert azok régen meg-itiltettek, Joh. 3. 36. 2. A' kevely, fel-fuvalkodott, buják, és paráznák, kik Istenekhez, s' férjekhez való szeretetéket meg nem tartyák. (1) mert az illyen aszszonyok élvén meg-hóltak, Joh. 2. 1. 2. és 1 Tim. 5. 6. (2) Mert az illyen tisztátalanok az Istennek országát nem láthattyák, Eph. 5. 5; hanem ha megtérnek Bersabéval, Mária-Magdalénával, és amaz nagy bűnős aszszonnyal, Luc. 7. 37. &c.

II. *Inti.* I. Kőzönségessen az aszszonyokat (1) magok meg-alázásokra: az ő ékességeket ne helyheztessék a' szép termetben, hajok fodoritásában, arany-lánczokban, és drága öltőzetekben; hanem az ő szépségeket helyheztessék, alázatosságban, szemérmetessegban, szelidségben, engedelmességben, és kegyességben, 1 Tim. 2. 9, 10, 11. 1 Pét 3. v. 3. (2) Szentül s' kegyessen éllyenek: mellyekre inditsák űket im ezek: 1. mert ők a' bűnnek okai, v. 14. 2. mert sententia alatt vannak, Teremt. 3. v. 16. &c. II. *Inti* Kiváltkédpen a' *viselős s' nehezkes* aszszoyokat. 1. Ha azt akarják, hogy Isten az ő méhekben fogantatott magzatot nevellye, óltalmaz-

 za, és

za, és annak szûletésének óráján ûket a' fájdalmak közt óltalmazza, és a' szûlésre erôt adgyon; és ô rómmel a' magzatot láthassák, a' fájdalmak után Joh. 16. 21: ellyenek szentûl, igazán, mértékletesen, és az Istennek, férjeknek, és felebaráttyoknak szeretetiben gyönyörködgyenek. 2. Noha az ô ki-menetelek bizonytalan, nem tudván a' szûlésben, életben maradnak-é, vagy meg-halnak, azért ne essenek kétségben: mert ha halálok történik is, az ô halálok az ô lelkeknek nem kárhozatos; hanem idvessséges lészen. *De vallyon kicsodák biztathattyák ezzel magokat, minek-elôtte a' szûlésnek rettenetes fájdalmira és azokból következhetô halálok órájára jutnának?* F. Le-irja azokat itt szent Pál, 1. Kik az hitben meg-maradnak: az az, hiszik szent Pállal, hogy az Ur Jésus Christus az ô bûnôkért jött az világra, 1 Tim. 1. v. 15: és abban a' hitben mind halálig meg-maradnak, 2 Tim. 4. 7, 8. 2. *Kik* a' szeretetben meg-maradnak, az az, Istent, az ô Férjeket, és felebaráttyokat szeretik, és abban meg-maradnak mind halálig, Rom. 8. 35--39. Erôl szóll szent János, 1 Joh. 4. 7. 3. *Kik* meg maradnak a' szent életben: az az, meg-tagadván e' világi gonosz kivánságokat, szentûl, igazán, és mértékletessen élnek: mert ez illyek várhattyák minden szempillantásban az Ur Jésust bóldog ki-mulásokra, Tit. 2. 11, 13. 4. kik meg-maradnak a' szelidségben: az az, Isten parancsolatihoz való kész engedelmessségben, és mindenekkel való békessséges életben: mind ezeket egy csomóban köti sz. Pál, Sid. 12. 14.

12. 14. *Kövessétek a' békessséget mindenekkel, és a' szent életet, mely nélkûl senki az Urat nem láthattya,* Amen.

IX. PRÆDIKACIO.

Az ô magzattyokat halállal szûlô Anyákról.

Teremtés, 35. 16, 17, 18. *Es el-menének Béthelbôl, és valának Ephrátától még ugy mint egy mért földre, és szûle a' Ráchel, és a' szûlésben nagy fájdalmat szenvede: Es mikor a' szûlésben fájdalmat szenvedne, monda néki a' Bába: Ne félj, mert most-is fiad lészen. Mikor penig az ô lelke ki-menne, (mert meg-hala) nevezé azt Benoninak; de az Attya nevezé Beniamínnak.*

NOha az magzatok, Istennek ôrökségi, és az Anya-méhének szép jutalma a' Házban; mindazáltal ez az ôrökség és jutalom, nincsen keserûség nélkûl. Az *elsô* dolog meg-tetszik à Dávid szavaiból, Sólt. 127. 3. A' *másik* im e' következendô dólgokból 1. mert a' magzatokat az Anyák fájdalommal fogadgyák méhekben, s' ugy hordozzák a' szûlésnek idejéig, Gen. 3. 16. 2. Mert fájdalommal szûlik e' világra, Joh. 16. 21. 3. Mert sokszor a' szegény Anya, élete el-fogyásával hozza mag-

magzattyát ez életre, mint Rachel az ô Bénoniát, a Leczkében: melynek,

Két Részei vannak.

1. A' Ráchel kinos és fájdalmas szûlésének kör-nyûll-álló dólgai, v. 16, 17.

2. Az Rachelnek halála a' szûléſnek fájdalmi közt, es a' magzatnak nevezeti, v. 18.

Illyen czikkelyek vannak a'Leczkében:

I. *A' Ráchel szûlése:* Es szûle a' Ráchel. Kérd. *Ki vólt ez a' Ráchel?* F. A' Lában leánya, és a' Já-cób kedves Felesége, kiért Jácób két izben, husz Esztendeig szolgálá a' Lábánt, Gen. 29 30.

II. *A' Rachel szûlésének helye:* Béthel és Ephrata közt a' mezőben, v. 16. Es menének Béthelből és valának Ephrátától, ugy mint egy mért földre, K. *Mikor lőtt ez Ráchel szûléſe, s' miért lőtt ez helyen?* F. Mikor bujdosásának földéből Mesopotámiából, menne Canahán földe felé, az Ephratának után. Az hol lőtt az ô szûléſe: mellyel azt jelentette Isten, hogy Jácób és az ô tőlle származandó XII. Patriárchák, s' azoknak maradéki, állandó Hazát, s' Várost itt e' világon magoknak ne igirnének: mert csak bujdosók s' jövevények léſznek ez földön, miglen a' földi Canaánban lakoznak; hanem a' mennyei Canahánban lenne az ô állandó s' maradandó Városok: erre nézve mondá magát Jácób bujdosónak, Gen. 47. 9. Dávid-is, Sólt. 39. 13. Ezt világoſittya szent pál-is, Sid 11. 14.

III. *A' Ráchel szûlés béli fájdalma:* és a' szûlésben nagy fájdalmat szenvede. Oka ennek ez: mert ô-is

ô-is az Eva leánya lévén, szenvedni kellett az Istennek kemény itiletit, mellyel minden szûlô Aſzszonyi állatok, az Evában meg-ſententiáztattak, Teremt. 3. v. 16.

IV. *A' Ráchelnek vigaſztaltatása a' Bábától, a' szûléſnek fájdalmi között:* Ne fély, ugy mond, mert most-is fiad léſzen. K. *Miért vigaſztallya a' Bába a Ráchelt ezzel, ne fély: mert most is fiad léſzen; s' nem igy: nem halſz-meg?* F. Mert tudta a' Bába, hogy Ráchel ſok ideig való magtalansága után, a' Joſefet szûlvén, s' meg-vigaſztaltatván, azon szûlésében más fiat-is kivánt az Urtól, Gen. 30. 23, 24. s' arra akarja emlekeztetni, mint ha mondaná: Ne fély, mert az Iſten most vigaſztal egyſzer meg, bé-tellyeſitvén a' te kivánságodat; de nem vigaſztallya azzal: *nem halſz meg*: mert tudta hogy az ember halála órája bizonytalan, s' kiváltképpen a' szûlô aſzszonyoké: kiknek fájdalmas szûlések, gyakorta halálos.

V. *A' szûletett magzatnak el-neveztetése, minekelőtte lelke ki menne Ráchelnek:* Mikor penig az ô lelke ki-menne, neveze azt Benoninak; de az ô Attya nevezé Benjaminnak. K. 1. *Mit téſzen a Benoni, s' miért nevezte annak Ráchel az ô magzattyát?* 2. *Miért hogy Jácób az ô magzattyát, kit Rachel Benoninak nevezett vala, Benjaminnak nevezte?* Az. 1. Fel. A' *Benoni*, annyit téſzen mint, *fájdalomnak fia:* mert halálos fájdalommal hozá ôtet Annya világra. Illyen nevezettel illette penig ez utólsó fiát a' Ráchel: mellyel azt jelentette, hogy az Iſtennek Anyaszentegyháza, mellyet a' Jácóbnak magvából (s' az

övéiből) szedeget Isten, ez világon nyomorúságot, s' fájdalmat szenved, a' mint ezt a' Jácób maradéki magyarázzák, Sólt. 129. 1, 2. A' 2. F. A' *Benjamin* annyit tészen, mint *Job-kéznek fia*: mert a' lón Jácóbnak, mint egy Job-keze, s' vigasztalása, az ő vénségében: mint meg-tetszik ő rajta való keserűségéből, mikor az ő fiai Ægyptomban zálagul akarnák vinni, Gen. 42. 38. Nevezte penig Benonit, Beniaminnak, hogy ezzel jelentené, hogy az ő magvából álló Isten Anyaszentegyháza, itt e' világon ideig nyomorgattatik; de soha el nem nyomattatik, hanem Isten job-kezének ereje által őriztetik, s' végre meg-is vigasztaltatik: mint Idvezitőnk magyarázza, Joh. 16. 21.

VI. *A' Rachel halála*: Ki-mene lelke s' meg-hala az Istennek el-rendelése szerint, Sid. 9. 28.

Tudomay.

A' szegény Anyák nem csak fájdalommal; hanem sokszor magok lelkeknek ki mulásával s' halálokkal-is kénszerittetnek hozni magzattyokat e' bűnös világra. Példa Ráchel, és az Eli-pap menye, 1 Sam. 4. v. 20.

Oka 1. Mert az Istennek végezése szerint nem elébb, s' nem-is utólb; hanem a' szűlésnek fájdalmiban kell ez illyeknek meg-halni, Sid. 9. 28: ezt világosittya a' Bólcs Salamon, Præd. 3. 2. Ideje vagyon a' szűlésnek, és ideje van a' meg-halásnak: mind kettő őszve kőttetik az illyen szülésben meg-hólt s' meg-haló szegény Anyákban.

2. Mert

2. Mert a' szegény szülő Anyák, halálos sententia alatt vannak, Gen. 3. v. 16. mely alatt ha nem mind is; de sokan meg-halnak, mint az Rachel, (és mint e' mostani előttünk lévő szomorú) példa-is mutattya.

Hasz. I. *Oktat.* 1. Tehát nem történetből; hanem az Istennek őrők rendeléséből vagyon, a szegény szülésben lévő aszszonyoknak halálok: mert ez vólt Istennek akarattya, hogy azok nem más betegségek; hanem a' szűlésnek fájdalmi által mullyanak-ki e' világból, azért mondgya Bólcs Salamon, Præd. 3. 1. 2. Nagy keserűséggel illettetik tehát az a' Férfiú, a' kinek Isten szerelmes Feleségét a' szűlésnek fájdalmi kőzőtt túlle él-vészi, 1. mert Isten szeme győnyőrűségétűl fosztya-meg ollyankor, mint Jácóbot e' leczkében; és Ezechielt, Ezech. 24. 13. 2. Mert ollyankor az ő háza népe kőzzé plántáltatott, szép termő szőlő-tőkejétűl fosztatik-meg: melyhez hasonlittya Dávid a' szűlő aszszonyt, Sólt. 128. v. 3 kitűl már több magzatokat, mint meg-annyi szőlő veszszőket, nem várhat; hanem mint egy parlaggá tétetik, s' méltán igy kesereghet a' szegény őzvegy Férfi: *Jaj énnékem! mert ugy maradék, mint a szűret után a' meg-szedett szőlő*, Mich. 7. 1. 3. mert valamennyiszer láttya szerelmesétűl meg-maradott magzattyát, és hallya annak sirását, és szemléli Dajkájától való rongáltatását, mind annyiszor újjúl szivének keserűsége, s' igy kesereghet: óh szerelmes Feleségem! bár én hóltam vólna-meg te éretted: ne jutott vólna méhednek gyűmőlcse, illy nagy ár-

vaságra. Es árvaságra jutott magzattyát igy apol. gathattya Jeremiáſſal: Árva vagy édes magzatom Anya-nélkül, és a' te Atyád ſzomorú özvegységre jutott. 3. *Oktat.* Méltán tehát a' ſzülésben meghaló ſzegény aſzſzony Benoninak nevezheti magzattyát; s' ez özvegységre maradott Atya penig, Beniaminnak: mert az ő job-kezéhez haló ſzerelmes Felesége ſzomorú emlekezetiben, annak ſzemlélésében vigaſztalhattya magát.

II. *Feddő.* 1. Feddi a' kegyetlen Férfiakat, kik nem csak meddő; de még viſelős Feleségeken-is kegyetlenkednek, verik, rugják, s' hurczollyák: nem gondollyák-meg, hogy elég ſiralmas ſententia alatt vannak ők ſzegények, kiknek életek bizonytalan a' ſzüléſnek állapottyában. Jaj ez illyeknek! mert ſokſzor vagy à magzatot bénittyák-meg Annyok méhében, vagy ugyan meg-is ölik, és igy nevelik ſzegény Feleségeknek fajdalmit, és halálokat-is közelitik. 2. Feddi a' buja viſelős aſzſzonyokat, kik nem gondolván-meg, hogy Iſten ſententziája alatt vannak, és életek bizonytalan a' ſzüléſnek idején, még-is bujálkodnak. Jaj az illyeneknek! mert ha abban a' bujálkodásban halnak-meg, a' ſzüléſnek fájdalmiból, az örökké-való gyötrelemre mennek.

III. *Intő* Inti 1. A' kegyes és Iſten-félő Férfiakat, 1. mindenkor; de kiváltképpen viſelős korokban, Feleségekhez engedelmeskedgyenek: mint gyengébb edényeknek, 1 Pét. 3. 7. 2. Ha ſzerelmes Feleségeket, Iſten, a' ſzüléſnek idején véſzi-el

tőllök

tőllök. 1. ne tarcsák történetnek és uy dolognak: mert Iſten akarattya nélkül csak hajok ſzála ſem eshetett vólna el, Matth. 10. 30. (2) alázzák-meg magokat és iſmérjék-meg az Iſten csapásár magokon. (3) birják békeſséges türéſſel lelkeket: meg-gondolván, hogy a' mi Atyánkon Jákóbon-is meg-eſett ez, &c. II. A' kegyes és Iſten-félő viſelős aſzſzonyokat, noha bizonytalan az ő életek, à ſzüléſnek idején; mindazáltal ne eſſenek kétségbent: mert ha a' ſzüléſnek fájdalmi közőtt meg-halnak is idvezülnek, 2 Tim. 2. 15. és az Urban halnak-meg, Jel. 14. 13. K. *Mint kell viſelni magokat az ſzüléſnek fájdalmiban kinlódó Aſzſzonyoknak* (ha érzik halálos fajdalmokat) *hogy bóldogul halhaſſanak-meg?* F. 1. Gondollyák-meg, hogy a' magzat a' kit méhében fogadott, nem Iſten átka; hanem Iſten áldáſa s' örökſége, és az ő méhének jutalma, Pſalm. 127. 3. 2. Gondollyák-meg azt, hogy ha meghalnak-is; de az ő magzattyoknak életekben épitik az Iſten házát: és azokban-is élnek ők, s' dicsirik az Urat, a' mint Dávid énekli, Sólt. 127. v. 3. 3. Gondollyák-meg azt, hogy ſok kegyes aſzſzonyi állatok ugy mulnak-ki e' világból: mellyek az ő vigaſztalatáſokra irattattak-meg. Rom, 15. v. 4. 4. Gondollyák-meg azt, hogy e' vólt az Iſten örökké-való végezéſe; hogy ők a' ſzüléſnek fájdalmi közt adgyák-meg édes Jéſuſſoknak lelkeket: mint ſzent Iſtván a' kövek közőt, Csel. 7. 595. Viſellyék előttők édes Idvezitőnk példáját, ki mikor ő erettek ſzenvedne, könyörge ſent Attyának, hogy ha lehetséges

séges mullyék-el ő tőlle a' halálos pohár; ha penig az ő szent végesse szerint meg-kell innya, légyen az ő szent akarattya, Luc. 22. 42. Ugy ők-is a' szülésnek fájdalmi között nyugodgyanak-meg az Isten akarattyában, ezt mondván: En mennyei szent Atyám, ha tetszik néked, tarts-meg az én életemet ez szülésnek fájdalmi közt; ha penig el-végezett szent akaratod, hogy e' szülésnek fájdalmi között adgyam meg édes Jésusomnak lelkemet: légyen szent akaratod, Amen.

X. PRÆDIKACIO.

Idétlen szülésben magzattyával meg-hólt Anyának állapottyáról.

Hoseas 9. V. 14. *Adgy nékek Uram gyermek veszető méhet, és téj nélkűl való kebelet.*

AZ Isten haragjának idején, mikor az nyomorúság nevekedik, vagy az ellenség, vagy az éhség közelit, vagy jelen vagyon, még az Isten-félő Atyák és emberek-is, természettel ellenkező dólgokra fokadnak-ki: Illyen (1) az ember születése napjának meg-átkozása, a' miképpen cselekedék Jób, Jobi. 3. 3. (2) Az maga halálának kivánsága, melyre példa Illyés, 1 Reg. 19. 4. (3) Az édes szülő-Anyáknak éhségek, melytől kénszerittetvén meg esik az ő magzattyokat: melyre példa az O Testamentumban ama Samaria-béli Anya, 2 Reg.

2 Reg. 6. 28, 29. Az Uy Testamentumban Jerusálem vesedelmekor, ama' Mária nevű szegény Anya, ki meg-akarván enni méhének édes rajzattyát, igy szóllittya-meg: *szerelmes gyermekem, kinek tartalak én tégedet: ha élsz-is a' Rómaiak sólgáia lész; de mig az lenne, ehel halsz-meg: légy azért énnékem eledelem; è szók után meg ólé, és meg-főzé,* a' mint ezt le-irta Josephus Sidó Historicus, ki akkor Jerusálemben jelen vólt, *Antiq. Jud. l. 7.* Meg-vólt e' természet ellen való dolog, e' Hazában és szerte-széllyel Magyar Országban, 1590. esztendő tájban. Meg-vólt az Palatiatusban a' Belgiumban, 1737-ben. (4) Az Anya méhében fogantatott magzatnak, annyával edgyütt való meg-ölettetésnek kivánsága. mint itt à Próféta láttatik azért könyörgeni: mert mikor látná a' Próféta, hogy Isten a' népet kettővel fenyegeti: 1. hogy az Izrael apró gyermekit fegyverrel meg-öleti, v. 16. 2. Hogy ha méhekben fogadnak-is azokat-is meg-öli, v. 11. E' két nagy bűntetés között, azt kivánnya, hogy nem mint az Anyák, minek utánna szúlik az ő méheknek gyümólcsöket, szemek láttára az ellenségtűl meg-ölettessenek; inkáb Isten az Anyákat, tegye magtalanokká, vagy magzatokkal edgyütt a' szülésnek idején, vegye-ki e' világból, hogy ne lássák az nagy veszedelmet, *Uram,* &c.

Két részei vannak:

I. A' Próféának kivánsága az Isten decretumának végben vitele felől az Ephraimbéli aszszonyokra nézve? *Uram adgy nékiek* &c.

2. A' do-

2. A' dolog a' mit kér: *Gyermek veſztő méhet &c.*
Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében:

I. *Vagyon a' Próphétának kéréſe:* Uram adgy nékiek a' mit adandó vagy: az az, valalamit Uram ez nép felől el-végeztél, vidd-véghez.

II. *Vagyon a' dolog a' mit kér:* kettőt kér. 1. Gyermek veſztő méhet. 2. Téj nélkül való kebelet. K. 1. *Micsoda a' gyermek veſztő méh?* 2. *Micsoda a' téj nélkül való kebel?* 3. *Vallyon nem vétkezett é a' Próféta ebbéli kivánságában; holott Iſtennek áldáſa a' ſzaporodás,* Gen. 1. 28. *és Iſten örökségi a' magzatok,* Sólt. 127. 3. Az 1. F. A' gyermek veſztő méh, nem egyéb, 1. hanem a' magtalan méh; a' ki nem fogad magzatot. 2. az idétlen ſzülő méh: mert a' Profetának czéllya ez, hogy Iſtent azon kérje: hogy az Izrael-béli aſzſzonyok, ſe ne fogadgyanak méhekben; és ha fogadnak-is, idétlent ſzüllyenek: mint ſem láſſák magok és az ő magzattyok az veſzedelmet, mellyel fenyegeti Iſten a' népet, s' annak magzatit. A' 2. F. A' téj nélkül való kebel nem egyéb; hanem 1. A' magtalan méh és kebel. 2. az idétlent ſzülő, vagy magzattyával edgyütt a' ſzülésben meg-hólt Anya, kinek kebelei és emlői el-hervadnak s' ſzáradnak, és magzatot nem ſzoptatnak: mert e' czéllya a' Prófétának, a' mint moſt mondám. Az 3. F. Nem vétkezett, mert a' magzatoknak ſzaporodáſok Iſten áldáſa, és Iſtennek örökſége, a' békeſéginek idején. (1) Mikor azokból nevekedik az Iſten Anyaſzentegyháza, és a' Reſpublica, az Iſtennek igireti ſzerint, Teremt. 1. 28.

(1) Mi-

(1) Mikor a' ſzülék azokban gyönyörködhetnek, mint aſztalok környül fel-nevekedett olaj-veſzſzőkben, Sólt. 128. 3. Illyenkor azt mondhattyuk az magzatoknak: *Bóldog méh a' ki tikteket hordozott, és az emlők mellyeket ſzoptatok:* mint Idvezitőnk Annya felől mondgya vala amaz aſzſzony, Luc. 11. 27; de a' magzatoknak ſaporodáſa, átokká válik. (1) mikor az ellenségtúl a' terhes Anyák ketté vágattatnak, vagy az ſzületett magzatok földhöz veretternek, 2Reg. 8. 12. (2) Mikor az Anyákkal edgyütt éhel halnak-meg, Lament. 2. v. 11, 12. melyről az elől járó beſzédben-is ſzóllánk. (3) Mikor az Anyák kénſzerittetvén az éhségtúl, magzattyokat meg-éſzik, Lam. 2. 20. (4) Mikor az magzatok el-raboltatnak: mert illyen állapotban, nem az Iſten háza; hanem a' pogányok, vagy bálványozók házok éppúl a' kereſztyén vérből. Ezekre nézve mondgya Idvezitőnk: *Bóldogok a' meddők,* &c. Luc. 23. 28, 29. Ezekre nézve kivánnya a' Próféta-is, hogy adgyon Iſten a' Judabéli Anyáknak, gyermek veſztő méhet: az az, hogy gyermekeſtül inkább meg-hallyanak: mint magok gyermekeſtül ellenség kezében eſſenek.

Tudomany.

Mikor a' viſelős, s' terhes aſzſzonyi állatok, vagy idétlent ſzülnek, vagy a' ſzüléſnek fajdalmi között magzatokkal edgyütt meg-halnak: az nem történetből vagyon; hanem az Iſten itiletinek jele a' népben. A' Leczkében vagyon: mert tudván a' Próféta minémű rettenetes itileti jó Iſtennek a' népre,

azt

azt kivánnya, hogy inkább, vagy magtalanság-gal verje-meg az juda s' Ephraim-béli aſszonyokat, vagy a' ſzűléſnek idején, magok s' magzattyok, meg-hallyanak, mint ſem az Iſtennek eljövendő itiletit láſſák.

Két ága vagyon a' Tudománynak.

I. *Hogy a' ſzűlő Aſzſzonyoknak illyen halálok nem történetből vagyon.* Oka. 1. Mert nincsen olly bűntetéſnek gonoſzſza, és ſiralmas példája a' városban, mellyet Iſten nem ſzerzene, Amos. 3. 6; mely bűntetéſnek gonoſzſzi között, nem utólsó a' ſzűlő Aſzſzonyoknak illyen halálok: ugy mint, melly az Iſtennek fenyegetéséből ſzármazik, Terem. 3. 16. 2. Mert egy veréb a' földre, egy hajunk-ſzála fejünkről ſem eshetik-le, az Iſten akarattya s' tanácsa nélkül, Matth. 10. 29, 30. Mennyivel inkább egy ſzűlő Aſzſzonyi állat-is, magzattyával edgyütt a' ſzűléſnek fájdalmi között, nem halhat-meg történetből; hanem Iſten akarattyából, ki mindeneket az ő akarattya ſzerint cſelekeſzik, Dan. 4. v. 32. 3 Mert miképpen Iſtentül rendelt ideje vagyon az ſzűléſnek, ſűlettetéſnek: ugy ideje vagyon minden ſzűlőnek, s' ſzűlettetéſnek halálának, Præd. 3. 2.

II. *Hogy ez illyen ſzűlő Aſzſzonyi állatnak magzattyokkal való halálok Iſten itiletinek jele az népben.* Oka. Mert az illyen halál ellenkezik az házaſſágnak Iſtentül rendeltetett végezésével: mely az, hogy a' ſzűlés által ſzaporodgyék az Iſtennek Anyaſzentegyháza, és a' Reſpublica, Teremt. 1. 28: a' mikor penig a' ſzűlő Anya meg-hal a' magzattal edgyütt, akkor

akkor nem ſzaporodik; hanem fogy az Eccléſia s' az Reſpublica: és méltán igy panaſzolkodhatik akkor az Eccléſia, mint panaſzolkodék egyſzer az Iſten népe, Birák. 21. 3. *miért lött ez a' dolog Izraelnek Ura Iſtene, hogy el-fogyna egy nemzetség* (Ház-nép) *ma Izraelben?*

Hasz. I. *Oktató.* 1. Az Iſtennek ſzabados Uralkodásáról: ki meg-tilalmazta vólt régen, hogy az madar fiakat annyával edgyütt el ne vegyék; hanem edgyiket meg-hadgyák, Moſes. 5. k. 22. 6; de Iſten ſokſzor a' ſzűlő Anyát kis magzattyával el-véſzi: melyre nézve méltán kiálthat a' ſiralmas özvegy illyen képpen: Rom. 11. 33. *ób Iſtennek bölcseſéégének mélységes gazdagtági? mely igen meg-tudhatatlanok az ő itileti.* 2. Nem történetből vagyon tehát az illyen ſzűlésben meg-haló Anyának, s' magzatnak halála; hanē az Iſten bölcs tanácsából s' végezéséből. Amos. 3. 6. K. *Miért cſelekeſſi ezt Iſten?* F. 1. Ha azt mondanám, En nem tudom, nem vétkezném: mert ſok dolgoknak okai csak Iſtennél vannak tudva, mellyeket tudakozni-is nem ſzabad, Dan. 4. 32. 2. Ennek az Iſten itiletinek nem az oka, mint ha az meg hólt Ayna s' annak Férje, egyebeknél bűnöſſebblött vólna: mint Idvezitőnk mondgya vala, némely meg-ölettettek felől, Luc. 13. 1-5. hanem 1. Iſten ez illyekben hatalmát akarja megmutatni, mint ján. 9. 3. 2. Pál például téſzi ez illyeket Iſten-fel a' nép között, mint az Ezechiel feleségét, Ezech. 24. 16, 24. Ugy az illyen halálnak nemével, azt jelentheti Iſten: hogy oll veſzedelmet

delmet hoz Isten a' népre: melyben az nehezkes Anyák, az ellenség által magzattyokkal edgyütt megölettetnek, mint 2 Király. 8. 12: vagy magzattyokkal edgyütt éhel meg-halnak, Jer. siral. 2. 11, 12. 3. A' meg maradott keserves félnek hitit, s' Istenhez való szeretetit s' engedelmességét próbállya Isten Jóbbal, kit ha nem nagyubban, hasonlóval próbálá-meg, Job. 1. 8--12--21.

II. *Intő.* 1. Inti az illyen szülésben meg-hólt aszszoni állatnak Férjét, s' a' magzatocskának Atyját, ne tartsa azt történetnek; hanem Isten végezéséből lőtt dolognak. K. *Mint kell nékiek, Istennek illy keserves próbája alatt magokat viselni?* Fel. 1. Meg kel ismérni az Isten kezét, s' igy kell fohászkodni, Jóbbal, Job. 16. 7. 2. Meg kell ismérni, hogy talált Isten vétket házában, mellyért cselekedte, s' azt kell mondani a' mit Dávid, 2 Sam. 24. 17. 3. Isten ellen nem kell zugolódni; hanem az ő szent akarattyában meg-kell nyugodni, s' azt kel mondani a' mit Eli-Pap, 1 Sam. 3. 18. és Job. c. 1. 21.

II. Inti, a' szülő aszszonyi állatokat: ugy éllyenek terhek viselésének napjaiban, hogy ha Isten rendeléséből a' szülésnek fájdalmi közőtt halnak-meg, keserves fájdalmok után nyugodgyanak-meg menyben, Jelen. 21. 4. K. *Mint kell élniek?* F Megmondgya szent Pál, 1 Tim. 2. 14, 15. 1. Hidgyenek a' Jésus Christusban, mert azoké az idvesség, Csel. 16, 31. 2. Isteni s' atyafiui szeretetben éllyenek: mert azok idvezűlnek, Luc. 10. 25, v. 27.

3. Szen-

3. Szentúl s' kegyessen éllyenek: mert annak vagyon jutalma menyben, 1 Tim. 4. 8. Amen.

XI. PRÆDIKACIO.

Bóldogok a' meg-hólt csecsemők.

Job. 3. 10, 11, 13. *Mire nem hóltam-meg az én Anyámnak méhében? avagy miért hogy kijüvén az én Anyámnak méhéből, el nem vesztem? Miért tartottak térdeken, és miért adtanak csecset hogy szophatnám? Mert most az földben fekünném és nyugodnám, alunnám és nyugodalmam vólna nékem.*

NOha semminémű nyomorúságok, az Ur Istennek szerelmétűl, az hiveket el nem szakasztthattyák; de az ő hiteket ugy meg-gyengithetik, hogy Isten ellen való panaszokra fakadgyanak-ki. Az *elsőnek* igasága ki-tetszik, Rom. 8. 35--39. A' *második* im e' kővetkezendő dólgokból világosodik-meg, 1. mert néha arra fokadnak-ki, hogy Isten elhadta, s' el-vetette őket, Sólt. 13. 1. 2. Mert Isten tanácsa ellen halálokat óhajtyák, 1 Reg. 19. v. 4. 3. Mert sokan annyok méhében való halálokat kivánnyák, hogy soha e' világra ne születtettenek vólna: mint Jeremiás, Jer. 20. 17, 18; és Job e' Leczkében: melynek,

Két Részei vannak.

1. A' Jób Annya méhében való, vagy csecsemő

kori halálának békételen kivánása, v. 11. 10. *Miért nem hóltam meg. &c.*

2. Oka az ő ebbéli kivánságának, vers. 13. *Mert most a' földben nyugodnám, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében.

1. *Az ő halálát kiváný személy*: Miért nem hóltam-meg? Ez a' személy Job Pátriárcha, v. 1. Ezeknek utánna meg-nyitá száját Jób. K. *Micsoda dolgok után?* F. 1. Minek utánna minden javaitul, és Gyermekitúl meg-fosztatott, cap. 1. 15--19. 2. Minek-utánna, tetétúl fogva talpig fekélyekkel meg-verettetett, cap. 2. 7. 3. Minekutánna felesége reá támadott, cap. 2. 9. és 4. Minek-utánna az ő vigasztalására ment három baráti, előtte meg-állapodtanak vólna, cap. 2. 11, 13.

II. *Az ő halálát kiváno szegény Jób maga életének meg-siratása*: mellyet négy-képpen fejez-ki. 1. *Miért nem hóltam-meg az én Anyám méhében, &c.* cap. 11. 11. Kérd. *Mit akart Jób az ő kivánságában?* Fel. Sirattya az ő fajdalmas fogontatását, mint ha mondotta vólna: Oh én Istenem! miért formáltál engemet? és ha formáltál, miért nem verted-meg az én Anyámat idétlen szülő méhvel, hogy életben ne születtettem vólna, ez nyomorúságra, cap. 5. 6. 7. Hasonló kivánsága vala Hoseásnak, az Izraelbéli Anyák részéről, Hos. 9. 14. 2. *Miért hogy kijővén anyámnak méhéből, el nem vesztem?* K. Mit akar ezzel a' kivánságával is? Fel. Sirattya e' bűnnel tellyes világra való születtetését, mint ha mondaná: óh én Istenem! miért hogy menten születtésenkor, meg

meg nē hóltam vagy meg nem fojrattā, mint a' Sidó Anyáknak sűletett magzattyok Ægyptumban, Exod. 1. v. 16, 17. hogy ne kellene mostan hordoznom gyermekségemtúl fogva való vétkeimnek bűntetését, órókség gyanánt, Job 13. 26. 3. *Miért tartottak térdeken*, v. 12. Kérd. *Mit akar ezzel-is?* F. Sirattya az ő Annyának s' Dajkáinak irgalmasságokat: hogy ótet meg nem ölték; hanem térdeken nevelték s' fel-tartották. 4. *Miért adtanak csecset*, v. 12. Mint ha mondaná: óh én Istenem! miért nem verted-meg az én Dajkámat száraz s' téj nélkúl való kebéllel? hadd hóltam vólna-meg éhel, az én Anyám emlőjén: mint a' Juda béli csecsemők, Lam. 2. 11, 12. Kérd. *Vallyon ebbéli kivánságiban nem vétkezett é Jób?* F. Az Isten teremtésére nézve: kétség nélkúl, emberi erőtlenségtúl meg-győzettetvén, vétkezett az Isten tanácsa s' akarattya ellen: mert Istennek ugy tetszett, hogy ezekben a' Jób hitit s' szeretetit próbállya s' világ eleiben terjesszse: mellyért Isten Jóbot meg-fedderte; s' Jób-is ebbéli vétkét meg siratta, Jób. 39, 34--38. De mágára nézve gondolván Jóbot, jobb lőtt vólna néki nem fogantatni, hogy nem mint annyi nyomorúságra születtetnék: igy mondgya Idvezitőnk Judásnak: Jobb lőtt vólna nem születtetni, Matt. 26. 24.

III. *Indito oka ebbéli keserves panaszszának*, v. 13. mert most a' földben fekünném, &c, az az, minden fájdalom, könyhullatás, akkor tőröltetett volna el szeméről, Jel. 21. 4.

Tudomany.

A' Kisdedeknek, csecsemőknek, magokra nézve, kívánatossabb az ő halálok, mint sem ember korra való nevelteteſek. Ezt kivánnya vala Jeremiás-is, Jer. 20. 17, 18.

Oka, 1. Mert jóllehet a' kisded csecsemők-is bűnben fogantatnak s' léſznek e' világra, Sólt. 51. 7: és a' bűnért halnak-meg, Rom. 5. 14; mind-az-által cselekedet ſzerént való vétkekkel, lelkeket s' teſteket meg nem ferteztetik, s' ſzámadáſok-is az itiletben kiſſebb, a' hol, ki ki cselekedeti ſzerint itiltetik, 2 Cor. 5. 10.

2. Mert az ő életeknek tővidsége, el-metſzi azokat a' ſok nyomoruságokat, melyre ſűlettettek vólt, ha ember-kort értenek vólna, Job. 14. 1. 2.

3. Mert e' roſzſz vllág, melyben nincsen egyéb, ſzemnek bujaságánál, életnek kevélységénél, őket meg nem veſztegetheti, s' Istentűl el nem ſakaſztathatya: melytől félni kell az gyermekeknek, iffiaknak s' őregeknek, 1 Joh. 2. 14. 16.

4. Mert a' Sátánnak ſzűntelen való kéſirteti, és a' teſti gonoſz kivánságokkal való harczoláſtul megſzabadulnak: mellyeknek terhe alatt nyögh vala à ſzent Pál, 2 Cor. 12. 7. 8. és Rom. 7. 23, 24.

Haszna. 1. *Oktató.* 1. Tehát az el válaſztott kiſdedek, ha az ő Annyok méhében, vagy csecsemő korokban menten meg-halnak-is, idvezűlnek. 1. mert Jób akkorbéli állapotyában kiván vala meghalni. 2. mert Dávid-is az ő heted napi meg-hólt kiſde-

kiſdede után kivánkozik vala, 2 Sam. 12. v. 23. 2. Tehát bóldog halál a' kiſdedeknek s' csecsemőknek halálok: mert Idvezitőnk a' kiſdedeknek halálokat például adgya az őregeknek, Marc. 10. 15. 16.

II *Feddő.* 1. A' nyomorúságban lévő embereket: kik az hoſzſzas nyomorúságtúl meg-győzettetvén, viſzſza-élvén az Jób példájával, magokat átkozzák, mondván: miért ſzűlettettem, hogy nem veſztem-el kicsiny-koromban. Kérd. *Hát nem ſzabad a' Jób példájával ezt cselekedni?* Fel. Nem egyátallyában, csak a' nyomoruságoknak meg-unására nézve: mert ezekben Isten hitűnket, ſzeretetűnket, reménségűnket, és ezekben való álhatatoſságunkat próbálya; de ſabad, ha azoknak a' bűnóknek megutálrsától viſeltetik a' lélek, mellyekkel Istenét megbántotta, s' magát meg-mocskolta: mert ha kiſded korában meg-hólt volna, azzal Istenét meg nem bántotta; s' magát ember meg nem mocskolta vólna. 2. Az Atyákat, s' Anyákat, kik csak kicsiny boſzſzúságtul viſeltetvén-is, Gyermekeket átkozzák, mondván: ah veſztél vólna el még mikor ſűlettettél, &c. Ez illyen Szűlék Isten tanácsa ellen emelik-fel ſzavokat. Kérd. *Hát azokat a' magzatokat, a' ſzegény Szülék átkozhattyák igy, a' kik nagy vétkekért meg ólettetnek?* F. Egyátallyában nem. 1. mert itt-is Isten akarattya mégyen végben, Amos. 3. 6. 2. Mert az Áron két fiai-is tűzzel meg-ólettetvén, nem olvaſſuk, hogy a' ſzegény Ahron átkozta vólna őket, Lev. 10. 2, 4. 3. Mert a' Riſpa az ő fél-akaſztatott fiait-is nem átkozta, hanem alá-

zatossággal gyászolta, 2 Sam. 21. v. 10. 4. Mert Absolont, mikor gonoszságáért meg-öletet vólna az harczon, Dávid nem átkozá, hanem csak keservessen siratá, 2 Sam. 18. 33. Kérd. *Hát micsoda tisztek illy siralmas állapottyokban a' szüléknek?* F. 1. Siratsák magokat, hogy Isten az ő házokon igy viszi végben itiletit. 2. Siratsák magokat: mert nem a' születés oka az ő magzattyoknak ollyan halóknak; hanem az ő vigyázatlan nevelések: mert nem Isteni félelemben; hanem Eli-pappal, lágyan nevelték. 3. Gondollyák-meg azt, hogy azoknak szomorú halálok, lelkeket Isten országából ki nem rekeszti, ha bűnöket meg-vallották, meg siratták és Istentül kegyelmet kértenek a' bűnös tolvajjal, Luc. 23. v. 42.

III. *Intő.* Inti. 1. Az Iffiakat, embereket, férfiakat és aszszonyi állatokat: mikor láttyák a' kisdedeknek halálokat (1) Ne igirjenek magoknak hoszszú időket: mert ha a' kisdedek meg-halnak, a' halált ők sem kerülhetik-el. (2) Igyekezzenek szentül, kegyesen s' mértékletesen, alázatosan élni, mint a' kisdedek, és ugy meg-halni: mert erre int Idvezitönk, Marc. 10. 15, 16. 2. Az ő kisdedektül meg-foszlatott szüléket: az ő szerelmes magzattyoknak halálán felettébb való keserüséggel ne illetteszenek. Inditsák őket 1. A' Tudománynak okai. 2. Mert Isten szabados jó tetszéséből adta vólt; s' ugy-is vötte-el, a' mint Jób ezt meg-ismére, Job. 1. 21. 3. Mert csak ideig bizta vólt Isten az ő tutorságok alá; Isten, mint *Jób Attya*, magához vötte: az

te: az honnét viszsza nem várhattyátok; hanem ő vár titeket oda: mint Dávid izólt vala, 1 Sam. 12. v. 13. Amen.

XII. PRÆDIKACIO.

Dávid heted-napi fiatskája halála.

2 Samuel. 12. V. 15. 16. 17. 18. *Es meg-veré az Ur a' gyermeket, mellyet az Urias feleségé szült vala a' Dávidnak. Es könyörge Dávid Istennek a' gyermekért, és bűitöle-is a' Dávid, és házában bé-menvén a' földön hála és feküvék. Fel kelének azért az ő házában való öreg népek ő hozzája, hogy fel-vennék ötet a' földről; de nem akará, és nem-is évék ő véllek kenyeret. Heted napra azért meg-hala a gyermek.*

MElly nagy légyen az Atyáknak s' Anyáknak indulattyok és szeretetek az ő magzattyokhoz, kiváltkappen két rend béli időkben mutatódik-meg. I. *Születések előtt*, minek-előtte magzattyokkal meg-áldaná Isten őket: mert azokat siralommal s' könyhullatással ősze-kőttetett könyörgéssel kérik az Ur Istentül, szent Annával, 1 Sam. 1. 10, 11. II. *Születések után:* minek utánna Istentül kivánt magzatokkal meg-áldatnak. 1. mert noha nagy fájdalommal bűli az édes Anya magzattyát; de a' magzaton való öröme el-felejteti azt ő vélle,

mint Evával, Gen. 4. 1. 5. Annával, 1 Sam. 2. v. 1. Ezt bizonyittya Idvezitőnk, Joh. 16. 21. 2. Mert életekért mindennap buzgóan kőnyőrőgnek s' áldoznak Jóbbal, Job. 1. 5. 3. Mert ha valami nyavalya s' nyomoruság éri őket, rajtok keservessen bánkodnak Jácóbbal, Gen. 37. v. 35. 4. Mert ha halálos betegségben esnek, kőrüllőttők esekednek, kőnyőrőgnek, s' ha fel-váltható vólna, életeket azoknak életekért adnák, mint Dávid mondgya vala Absolon felől, keservessen siratván őtet, 1 Sam. 18. 33. *ßerelmes fiam Absolon, bár én hóltam vólna meg te éretted.* Ugyan hasonló keserűséggel illettett vala Dávid, az ő hét napi kis gyermeke felett: ki meg-betegedvén, érette kőnyórge, bőjtőle, és keserge; de Isten előtt való kőnyőrgésével, bőjtőlésével és kesergésével, azt meg nem tarthatá; hanem meg-hala, mint a' Leczke tanittya, melynek,

Két részei vannak.

1. A' Dávid kegyes maga-viselése, bűjtőlése s' kőnyőrgése, halálos betegségben lévő fiatkájáért, vers. 15, 16, 17.

2. A' Gyermeknek halála, vers. 18. *Heted napra meg-hala a' gyermek.*

Illyen czikkelyek vannak e' Leczkében.

I. *A' Dávid kis gyermekén esett halálos betegség:* Es meg-veré az Ur a' gyermeket, &c. K. 1. *Micsoda veréssel verte meg Isten azt a' Dávid gyermekét?* 2. *Miért verte ollan veréssel?* Az 1. F. Halálos betegségnek nemével: kétségnélkül, vagy halálos hidegleléssel, gyulasztó betegséggel és dőg-halállal, mel-

mellyel Isten meg-fenyegette vala az Izraelt, és annak méhének gyűmölcsét, ha az ő szent parancsolatit meg-rontanák, Deut. 28. 15, 16, 21, 22. A' 2. F. Nem a' gyermeknek vétkéért; hanem az ő szűléinek Dávidnak s' Bethsabénak vétkekért, mint meg-tetszik, v. 14.

II. *A' Dávid kegyes maga-viselése a' beteg gyermek felett,* v. 16. kőnyőrgőtt, bőjtőlt, és az porban hevert. K. *Miért cselekedte ezeket, holott a' Náthán Proféta meg-mondotta vala, hogy a' gyermek meg-halna,* v. 14? F. Azért 1. mert ugy gondolkozott, hogy ollyan tekintet alatt fenyegette Isten: ha meg nem tér, és a' gyermekért nem kőnyőrőg, meg-őli az ő magzattyát; de ha meg-tér, s' kőnyőrőg, Isten ő néki és a' gyermeknek-is meg-kegyelmez, mint maga mondgya Dávid, vers. 22. Igy kegyelmezemeg Isten Ninivének, Jonás. 3. 4. 5--10. 2. Mert nem tudta, ha menten csecsemő-korában halé-meg; vagy fel-serdűlt iffiú-korában; és igy az ő kőnyőrgésére talám életét Isten meg-hoszszabbittya. Igy hoszszabbitá-meg Isten Ezechiás életét, kőnyőrgésére, Esa. 38. 1--3.

III. *A' Dávid szólgainak ő hozzá való hűségek: kik vigasztalni akarják vala űtet,* v. 17. Fel-kelének az ő házában való őreg népek, &c. Ezeken az *őreg népeken* értetnek az ő Tanácsossi és belső szólgai: kikkel egyasztalról eszik vala, kik az étel ital közben, akarják vala őtet vigasztalni.

IV. *A' vigasztalásnak meg-vetése,* v. 17: mellyet kettőben mutat-meg Dávid. 1. hogy a' földről fel nem

fel nem költ. 2. hogy ízolgaival nem ött. K. 1. *Miért hevert á földön? 2. Miért nem ött?* Az 1. F. Hogy az ő halandóságát azzal-is meg-mutatná, az Isten fenyegetése szerint, Gen. 3. 19. *Por vagy, &c.* 2. hogy Isten előtt való maga meg-aláztatását azzal-is ki-jelentené: mellyet parancsolt vala Isten az Izrael királlyának, Jer. 13. 18. 3. hogy ezzel jelentené azt-is, hogy a' bújt, Isten előtt nem kedves az alázatos és tőredelmes ízív nélkül, Joel. 2. 12, 13. Esa. 66. 2. A' 2. F. 1. Hogy ezzel jelentse, hogy ő a' kenyérre s' vízre-is nem vólna méltó bűneiért. 2. Hogy az ő testét meg-sanyargatván, annál buzgóbban könyörőghetne: igy könyörge Nehemiás az Isten népéért. Neh. 1. 3.

V. *A' gyermek halála, idejével edgyütt*, v. 18. Heted napra meg-hala a' gyermek. Kérd. 1. *Micsoda heted nap vólt ez?* 2. *Vallyon s' idvezűlté ez á kis gyermek, hogy környúl-metéletlen hólt-meg?* Az 1. F. Születése után hetedik nap, minek-előtte környúl-metéltetnék Isten parancsolattya szerint, Gen. 17. 10. 12. Az 2 F. Idvezűlt, 1. mert jóllehet a' környúl-metélés az Isten frigyének kűlső jele vólt; de ahoz az idvesség nem kőttetett vólt: mert miképpen sok környúl-metéltetett őregek a' környúl-metéltetés által nem idvezűltek kegyelem nélkűl: ugy sok környúl-metéletlen kisdedek az Ur Jésus Christus kegyelme által idvezűltenek, Csel. 15. 11. 2. Mert Dávid az után az kisded után kivánkozik, vers. 23.

TUDO-

TUDOMANY.

Nem vólt, nincsen, s' nem-is lehet olly kegyes Atya, és Anya, ki az ő kegyelmességével, Isteni szólgálattyával és bugó könyörgésivel szerelmes gyermekit az haláltul meg-tarthatná, s' magánál életben meg-maraszthatná. 1. Példa Dávid. 2. Példa Jób, ki-is minden nap áldozik vala gyermekiért, de az halaltúl őket meg nem tarthatá, Jób. 1. 5. 3. Ama' kegyes Saraptabéli aszszony, ki az éhségnek idején taplálá Illyést, de abbéli kegyelmességével gyermekét halhatatlanná nem teheté, 1 Reg. 17. 9--17, 18. 4. Ama' kegyes Sunamitis, ki Elisæust házában fogadá s' táplálá; de azzal szerelmes gyermekét életben meg nem tarthatá, 2-dik Királyi könv. 4. 9--20.

Oka. 1. Mert senki, semmi uton s' módon, az ő attyafiának, gyermekének, életét az haláltúl meg nem válthattya, Psam. 49. 8, 9, 10.

2. Mert el-kerűlhetetlen-képpen el-végeztetett minden embereknek halálok, Sid. 9. 27. melynek ideje mikor el-jő, mindennek meg kell kóstolni az halált, Pred. 3. 2.

3. Mert a' miképpen, senki az ő szorgalmatosságával az ő maga, vagy más testének magaságát nagyubra nem neveltheti, Matth. 6. 27: ugy senki maga, vagy szerelmesinek életét egy tenyérnyivel holszszabbá nem teheti, mikor életének vég órája el-érkezik. Sólt. 39. 6.

HASZNA. 1. *Oktat.* I. Jóllehet az kegyesség-

nek

nek nagy haſzna s' jutalma vagyon, mind e' világon, s' mind a' kövétkezendő életben, 1 Tim. 4. 8; de azzal ſenki ſe magát, ſe ſzerelmes magzattyát, az halál alól fel nem válthattya. K. *Mi lehet az oka, hogy Iſten ſokszor a' kegyes Atyák s' Anyák elől, halál által elviſzi ſzerelmes magzattyokat?* Fel. 1. Hogy megmutaſſa Iſten, hogy azok-is bűnösök, és méltók halálra: a' bűnért, Rom. 5. 14. 2. Hogy gyermekségeknek vétkeit eſzekben juttaſſa, s' azt véllek megſirattaſſa, 1 Kir. 17. 18. Job. 13. 26. 3. Hogy ez világi ſzorgalmatoſságtúl, s' kincs és gazdagságnak gyűjtésétűl, az Atyákat el-vonnya, és az mennyei kincsnek gyűjtésére hozza: kik ſokſzor ſzorgalmatoſſabbak, az ő gyermekek ſzámára való kincs gyűjtésben; mint a' magok lelkek java keresésében, mint Dávid irja, Sólt. 39. 7. 4. Hogy ő véllek e' világot meg-utáltaſſa, és az ő idvezült magzattyok után való kivánkozáſra fel-inditsa, mint Dávidot, v. 23. 5. Hogy a' kegyes Szűléknek magzattyokat, a' kövétkezendő gonoſzok s' veſzedelmek alól el-ragadgya, és (mint a' kertéſz a' kövétkezendő téli hidegek, s' ſzelek elől a' gyenge virágokat, házakban bé-hordgya) az mennyei nyugodalomban bé-ſzállittsa, hogy az ő ſzemek ne láſsák a' veſzedelmet, 2 Reg. 22. 20. Minéműek. 1. az ellenségtűl földhöz való verettetés, 2 Reg. 8. 12. 2. el-raboltatás. 3. éhel-halás, &c. Lam. 2. 11. 12. &c. 2. *Oktat.* Jóllehet kedves Iſten előtt az kegyes Atyáknak s' Anyaknak könyörgéſek: ugy hogy az magtalanok könyörgéſekkel, magzatokat nyerjenek Iſtentúl, §. Annával, 1 Sam. 1. 27, de a' könyörgés által nyert magzatokat, könyörgés által, az haláltul meg nem válthattyák, s' azoknak életeket meg nem hoſzſzabbithattyák, Példa Dávid. Kérd. *Miért hogy Iſten a' kegyes Atyáknak s' Anyáknak könyörgéſekre, ſzerelmes magzattyokat az haláltel meg nem tartya?* F. Hogy Iſten ezzel-is meg-mutaſſa. (1) hogy Iſtennek ama' fenyegetéſe: *halván meg-halſz,* (ha a' megtiltott fának gyűmölcsében éſzel,) Gen. 2. 17. az magzatokra-is ki-hatott: mely Iſteni fenyegetéſt a' könyörgés-is el nem fordithat. (2) Hogy az ő ſzerelmes magzattyoknak eddig való életeket, nem az ő kegyeſségek, s' könyörgéſek; hanem az Iſteni gondviſelés tartotta. (3) Hogy az ő ſzerelmeſeknek teſti és lelki halálbul való meg-ſzabadulásokat, ne magok kegyeſſégek; hanem az Ur Chriſtus érdemének s' vére hullásának tulajdonitsák, mint ſzent Péter mondgya, 1 Pét. 1. 18. 19. De talám azt mondod: 1. *Lám ſzent Jakab azt mondgya: az hitből ſzármazott imádság, meg-tartya a' beteget, &c.* F. Megtartya a' betegségben, az az, meg-gyógyúl; de nem a' haláltul, ha a' csapás és a' betegség halálos, mint a Dávid kis fiáé, és az Ezechiel feleségéjé, Ezech. 24. v. 16. 2. Azt mondod: *Lám Ezechias Király könyörgésére, Iſten tizenöt eſztendővel hoſzſzabbitá életét,* Eſa. 38. 1--5. Fel. Az Ezechiás élete, mondatik meg hoſzſzabbitatni, nem az Iſten decretumára nézve, mint ha az Iſten abban a' betegségben végezte vólna el az Ezechiást e' világbul ki-venni; hanem arra az nyavalyára nézve, melyben vólt Ezechiás akkor,

kor, úgy hogy az magában halálos vólt, a' mint maga Ezechias, az ő háláadásában gyógyuláſa után azt meg-vallya; ha az Iſten kegyelme nem járult vólna ő hozzá, v. 20. Igy mondgya Dávid-is, hogy ha az Iſten az ő nyavalyáiban, ſegitségül nem lőtt vólna, az én lelkem moſtan csendeſſégben nyugodnék, azaz, meg-hóltam vólna, Sólt. 94. v. 17. Hogy penig az Ezechiás kőnyőrgésének alkalmatoſságával, mondatik az ő élete, 15. eſtendőkkel meg-hoſſzabbulni, ennek oka ez: mert Iſten őrők időknek előtte el-végezte vólt, hogy Ezechias kőnyőrgésével engeſztellye Iſtenét, és ugy jelenti-meg ő Felsége, hogy abban a' betegségben meg nem hal. Igy a' Ninivebéliek felől-is el-végezte vólt Iſten, hogy az ő bűjtőléſeknek, meg-téréſeknek, és kőnyőrgéſeknek alkalmatoſ-ágával halaſztya-el a' Ninivé romlását, Jonás. 3. 4. 10. Meg-áll tehár, hogy ſenki kőnyőrgésével magát s' ſerelmeſit, az halálúl meg nem tarthattya, ha el-jű a' meg-haláſnak el-rendelt ideje, Hebr. 9. 27.

II. *Intő.* 1. Int minden rendbéli embereket, ha hirtelen való, vagy hoſzſzas betegségben eſnek, ha ſzintén kőnyőrgéſekkel életeknek határát tovább nem vethetik-is; még-is kőnyőrőgjenek: mert nem tudgyák, ha Iſten abban rendeltee halálokat, vagy nem. az Iſten akarattya penig a' betegekhez ez: hogy kőnyőrőgjenek, vagy magok, vagy máſok ő éretek, Jac. 5. 14, 15. Ha abban nem rendelte halálunkat, meg-gyógyit; ha penig abban végezte halálunk órájár, lelke által el-kéſzit a' bóldog ki-mulásra.

lásra. 2. Inti az Atyákat s' Anyákat, mikor (Iſten a' fellyebb meg-mondott okokért) ſzerelmes magzattyokat beteg ágyban ejti, a' Dáviddal, 1. Alázzák-meg magokat, a' földnek poráigh. 2. Iſmérjék-meg hogy né talám az ő vétkekért verte Iſten meg csapáſſal ſzerelmes magzattyokat. 3. Bőjtőléſſel őſzve-kőttetett kőnyőrgéſſel kőnyőrőgjenek éretté. Ha Iſtē, abban nem rendelte halálokat, az halálnak kapuiból-is meg-fordittya az ő ſzerelmeſeket; ha penig abban végezte halálokat, az ő ſzerelmeſeket, mint *Jobb* Atya, magához véſzi: őket penig csudálatoſképpen, mint Dávidot, meg-vigaſztallya, vagy máſt adván a' meg-hólt helyében, mint ez kis gyermek helyében Salamont. 4. Az ő ſerelmeſeknek halálokon felettébb való keſerűséggel ne bánkodgyanak; hanem békeſséges tűréſſel meg-nyugodván az Iſten akarattyán, azt mondgyák, a' mit Jób, Job. 1. 21. és Dávid, v. 22. 23. Amen.

XIII. PRÆDIKACIO.

A' Szűlék magzattyok halálokon felettébb ne ſiránkozzanak.

2 Sam. 12. 22, 23. *Monda ő: mig a' gyermek élt, addig bőjtőltem és ſirtam: mert ezt mondottam: ki tudgya, talám az Ur könyorúl rajtam, és meg-él a' gyermek; De moſtan mivel hogy meg-hólt, vallyon miért bőjtőlnék: vallyon*

viſz-

viſza hozhatnám-é vélle? En mégyek ő hozzája, de ő nem jő ide viſzſza én hozzám.

IGaz és meg-változhatatlan Iſteni tanács ez: *El végeztetett dolog, hogy minden ember egyſzer meghallyon*, Hebr. 9. 27. Mert az Iſtentől el-rendeltetett haláltúl, ſenki magát, ſe máſt, pénzel, vagy könyörgéſſel meg nem válthattya. *Nem pénzel*: mert drágább az ember élete, hogy nem mint azt valaki pénzel fel-valthatná: ugyan-is a' hatalmas Cſászárok, Királyok, Fejedelmek, Urak, és Gazdagok, minden kincseket, magok és ſzerelmes gyermekek eletéért oda adnák, ha azzal életeket meg-válthatnák; de nem válthattyák meg, Sólt. 49. 8, 9, 10. *Nem könyörgéſſel, és bűjtólléſſel*: mert Dávid eleget bűjtóle s' könyörge, hogy hét napi fiacskájának életét meg tarthatná; de nem tarthatá-meg, a' mint a' Leczkébűl ki-tetſik. Melyben *Summa ſzerint*, le iratik a' Dávid békeſſéges tűréſe, fiacskája halálának alkalmatoſságával: melynek,

Két Réſzei vannak.

1. A' Dávid bűjtólése és ſiráſa az ő beteg gyermekéért, hogy az Urtul annak életét meg-nyerhelſe, v. 22. *Mig a' gyermek élt, addig, &c.*

2 Az ő bűjtólésétűl és ſiráſától való meg-ſzűnéſe, s' békeſſéges tűréſe, a' gyermek halála után, v. 23. *De moſtan mivel hogy &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében:

I. *Alkalmatoſsága a' Dávid beſzédének.* Monda ő tudni illik, Dávid. *Kiknek ſóll itt Dávid?* F. Az ő Tanácsoſinak, s' aſztali fő ember ſzólgáinak: kik látván hogy Dávid a' gyermek betegségében bójtólt, ſirt, s' a' földón hevert; meg-halván penig az gyermek, Dávid a' porbul fel-kél, meg-moſdik ebik és iſzik. Mellyen el-álmélkodván mondának Dávidnak: mi dolog lőn ez, a' mit mivelél? Mig az gyermek éle, bűjtólél és ſirál: holott immár meghólt a' gyermek, fel-kóltél, őttél és ittál. Kiknek felel Dávid: mig a' gyermek élt, bűjtóltem, &c.

II. *A' Dávid maga viſeléſe a' gyermek betegségegekor*: mellyet kettőben fejez-ki. 1. bűjtólt és könyörgött, v. 16. 2. Sirt: mellyel ſiratta mind az maga bűnét, s' mind az Iſtennek csapását, mely az gyermeken vólt, az ő bűnéért.

III *Oka az ő bűjtólésének*: Mert ezt mondottam? ki tudgya, talám az Ur könyörúl rajtam, az az, meg-tekinti könyörgéſemet, és a' miképpen bűneimet meg-engedte: ugy a' gyermeknek-is megkegyelmez, és meg-él a' gyermek. Kérd. *Miért bűjtólt, ſirt, és könyörgött a' gyermek életéért, holott meg-mondotta Náthán Próféta, hogy meg hal az gyermek*, v. 14? Fel. Mert ugy gondolkozott ſegény Dávid, hogy olly tekintettel fenyegeti Iſten a' gyermek halálával: hogy ha azért nem bűjtól s' nem könyörög, meg hal; de ha azért bűjtóleſſel s' könyörgéſſel és ſiráſſal engeſzteli Iſtent, életben meg-tartya. Illyen tekintet alatt fenyegeté Iſten az Izraelt, hogy el-veſzti, ha Moſes azért nem könyörgene: mert ez az Iſten beſzédének értelme, mikor igy ſóll Moſesnek: *hadgy-békét nékem, hadd gerjedgyen-fel az én*

az én haragom ő ellenek; és tőröllyem el őket: az az, ha te Moſes nem kőnyőrgeſz érettek, el-veſztem őket, de ha érettek kőnyőrgeßß, nem veſztem-őket, Exod. 32. 10. Hogy illyen tekintettel fenyegette Iſten őket, meg-tetſzik innét: mert a' Moſes kőnyőrgéſére meg-ſzűnt az Iſtennek haragja, v. 11. 14. Igy fenyegeté Iſten a' népet Joël idejében-is, Joel. 2. 12. 13. Dávid-is igy gondolkodott a' gyermek felől tőtt Iſten fenyegetéséről. (vide Conc. præced.)

IV. *A' Dávid békeſséges tűréſe a' gyermek halála után*, v. 23. De moſtan mivel hogy meg-hólt, vallyon miért bűjtőlnék, mint ha mondana: ha az gyermeket életében bűjtőléſemmel s' kőnyőrgéſemmel meg nem tarthattam ez életben; hólta után inkább nem elevenithetem-meg bőjtőléſemmel s' kőnyőrgéſemmel.

V. *Okát adgya békeſséges tűrésének*. 1. mert nem hozhatom viſſza bűjtőléſemmel: 2. mert én mégyek ő hozzája, &c. K. *Miért Dávid, hogy a' beteg gyermekért bűjtőlt, s' kőyyőrgőtt; de annak halála után, nem bőjtőlt s' nem kőnyőrgőtt?* F. Hogy ezzel arra tanitson, hogy beteg atyánkfiaiért, mig ez életben vannak, kőnyőrőgni tartozunk, s' haſznál-is à kőnyőrgés, Jac. 5. 15. és 16; de hóltok után azoknak a' mi kőnyőrgéſink ſemmit nem haſználnak, s' azoknak állapottyokat, meg nem változtathattyuk, mint ezt Bólcs Salamon világoſittya, Præd. 11. 3.

TUDOMANY.

A' kegyes és Iſten félő Atyáknak s' Anyáknak meg-hólt ſzerelmes magzattyokon, nem illik felettébb való keſerű-

ſerűséggel és ſiralommal illettetni; hanem Iſten akarattyán meg nyugovó békeſséges tűrő lélekkel kell azt ſzenvedni. Példa Dávid. Eli pap, ki halván két fiai felől való ſententiáját Iſtennek, békeſſęges tűrő lélekkel ezt mondgya: *Ur ő, ugy cselekedgyék a' mint az ő ſzemei előtt jobnak tetſzik.* 1 Sam. 3. v. 18. Ahron, ki két ſzép meg-őletett fiainak, halálát alázatos, békeſſęges tűréſſel ſzenvedi, Lev. 10. 2, 4. Jób, ki-is tiz ſzép gyermekinek halálát illy békeſſęges tűréſſel ſzenvedi: *Az Ur adta, az Ur vőtte-el: áldott az ő neve*, Job. 1. 21.

Oka. 1. Mert a' ſiráſſal s' békételenséggel, az ő ſzerelmes magzattyokat viſzſza nem hozhattyák, azt mondgya Dávid. Igy Rachel-is meg-hólt fiait ſirásával, meg nem elevenitheté, Matt. 2. 18.

2. Mert tilalmazza Iſten a' békételenséggel őſzve-kőttetett halottak felett való ſiráſt, mely nem kereſztyénekhez; hanem pogányokhoz illik, 1 Theſſ. 4. v. 14.

3. Mert azokat nem veſztették-el az Atyák s' Anyák; hanem a' mennyei őrőkségekben elől el-bocsátották, kik őket utánnok várják, mind Dávid mondgya: *En mégyek ő hozzá.*

4. Mert ſok gonoſzoktúl ſzabadultak-meg, mellyeket kellett vólna ſzevedniek, ha nevekedtek vólna, minémű. (1) *a' bűn*, mely őket meg-ferteztette vólna, melytűl már meg-ſzabadultak, Rom. 6. 7. 2. a' Sátánnak ſok rendbéli bűnre való kéſirteti: ki ſzűntelen oſtromollya az ßenteket, 1 Pét. 5. 8. kitűl az halálban meg-ßabadulnak à kiſdedek:

mert az ur Jéſus akkor rontya-meg vég-képpen mi lábaink alatt a' Sátánt, Rom. 16. 20. (3) a ſok nyomorúságok, azokban való óhajtáſok, kiáltáſok: ezektûl-is meg-ſzabadulnak a' kiſdedek, a halálban, Jel. 7. 14. és 21. 4.

HASZNA. I. *Oktat.* Tehát a' kegyes Atyák, Anyák, inkább keſeregjenek halálos betegségben kinlódó magzattyokon; mint azoknak halálokon a' meg-mondott okokra nézve.

II. *Feddő.* Fedd ſok meg-keſeredett Atyákat, s Anyákat, kik meg-hólt ſzerelmes magzattyokat, felettébb s' reménség nélkûl való ſiráſſal ſirattyák. K. *Kicsodák illyek?* F. Azok 1. *kik* Iſten ellen igy panaſzolkodnak: Iſten, miért adtad, ha illy hamar el akattad venni! Iſtenem, ha az enyimet elvőtted, vedd-el a' másét-is, &c. Ez illyen kápolódás, Iſten ellen való békételenség. 2. *Kik a' vigaſztaláſt bé nem véſzik;* hanem lelkeket győtrik, teſteket erőtlenitik, és magokat az Iſteni tiſztelettre is alkalmatlanná téſzik. Kűlőmben cselekedett Dávid: mert a' gyermek halála után, magát meg-erőſſitette, és az Urnak házában kőnyőrgeni bé-ment, v. 20. Kérd. *Hát ugyan nem ſzabad a' kegyes ſzûléknek ſzerelmes magzattyokat ſiratni?* Fel. Vaj ſzabad, békeſséggel őſzve-kőttetett ſiráſſal: mert még az ſzentek-is keſergettek ſzerelmes halottyok felett: igy keſergé Abrahám az ő Feleségét, Gen, 22. 2. A' Saraptabéli aſzſzony ſzerelmes fiát, 1 Reg. 17. Az Naim-béli őzvegy edgyetlen egy meg-hólt fiát, Luc. 7. &c.

III.

III. *Intő.* Int titeket, magzatotokon meg keſeredett Atyák, im ezekre. 1. Ha Dáviddal halálos betegségben kinlódó magzatotokon keſeregtetek: minekutánna meg-hólt, ne keſersgjetek békételenséggel való ſiráſſal. Nyugodgyatok-meg az Iſten akarattyában ſzerelmeſteknek halálán, ezt mondván Eli-pappal. 1 Sám. 3. 18. és Jóbbal, Job. 1. 21. Inditsanak ezek: 1. mert Iſten ſzabad jó akarattyából adta vólt, s' ugy vőtte el-is. 2. mert ſok gonoſzok elől ragadgya-el Iſten, melyre ſok magzatok jutnak, minéműek, az erőſzakos és gyalázatos halálnak nemei, melyre juta Abſolon, a' Dávid ſzerelmes fia, 1 Sam. 18. 9. 14. mely keſerveſſebb az halálnál. 3. mert mint Jobnak meg-hólt fiai helyet, máſt adhat; mint Dávidnak, jobbat adhat, mint Salamont, a' meg-hólt, kiſded helyében. 4. mert ſzerelmeſed vár innét tikteket maga után; s' ezzel vigaſztallyátok tehát magatokat Dáviddál. En mégyek (mi mégyűnk) ő hozzá; de ő, nem jő ide viſzſza mi hozzánk. Az Ur a' ki bűvőlkődtette rajtatok a' ſzomoruságot, bűvőlkődteſſe viſzontag rajtatok vigaſztaláſit. Amen.

XIV. PRÆDIKACIO.

A' Szerelmetes magzatok-is meg-halnak.

2 Király. 4. 18. 19. 20. *Es fel nevekedék a' gyermek, egy némely napon penig, mikor ki-ment*

vólna az ô Attyához, az aratókhoz: monda az ô Attyának, Jaj fejem! jaj fejem! és monda az ô Attya a' szolgának: vidd-el ôtet az ô Annyához. Ki mikor fel-vôtte vólna ôtet, vivé az ô Annyához, és az ô annyának ölében üle mind délig, és az után meg-hala.

AZ mindeneket szabadossan cselekedô s' cselekedhetô Szent Isten, akkor áldgya-meg lelkek örömére a' kegyes Atyákat s' Anyákat magzatokkal, a' mikor akarja; és azon magzatokat, akkor vészi-el tôllök, lelkek keserûségére az halál által, a mikor akarja. Igy áldá-meg Isten sok ideig való magtalansága után, a' Rachelt, szerelmes Josephével, Gen. 30. 23, 24. és szent Annát hasonló magtalansága után, kedves Samuelével, 1 Sam. 1. 26--28, coll. c. 2. 1-&c; De minek utánna á' Szûléket Isten szerelmetes magzattal, vagy magzatokkal megáldgya, ismét akkor vészi-el ô tôllök, a' mikor akarja. Igy vôvé-el amaz kegyes Özvegy Sarapta-béli aszszonytúl szerelmes magzattyát, 1 Reg. 17. 17. és amaz Naimbéli keserves Özvegy aszszonynak egyszûlöttét, Luc. 7. 12. Hasonló keserûséggel illeté Isten ama' Sunem Városban lakó kegyes Atyát és Anyát, az ô szerelmes fioknak halálában: Kinek halálának idejét, alkalmatosságát, az Istennek Lelke ez szent Leczkében summáson le-iratta: melynek.

Két részei vannak,

1. Egy kedves magzatnak halálos betegségben való esése, v. 18, 19. *és fel-nevekedék, &c.*

2. Ennek

2. Ennek a' betegségben lévô magzatnak halála, v. 20. *Es az ô Annyának ölében &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében.

I. *A' gyermeknek betegsége*: Es fel nevekedvén az gyermek. Kérd. *Micsoda gyermek vólt ez:* Felel. Ama' kegyes Atyának és Anyának, szerelmes magzattya, kik az Elisæus Prophétának szálláft tartnak vala, v. 8. 9. Kiknek az Elisæus Istentûl, e' magzatott nyerte vala, v. 11--17.

II. *A' gyermek betegségének ide s' alkalmatosága*; mely két-képpen iratik-le. 1. Mikor már fel nevekedvén, lábra indult vólna, és sép futosó s' járó vólna. 2. aratáskor, mely idôben Attyához ki-ment vólna, v. 18. Egy némely napon, &c.

III. *A' gyermek betegségének neme:* mellyet Isten fôfájásnak irat, v. 19. Monda az Attyának: jaj fejem &c. Kérd. *Micsoda betegségnek neme vólt ez a' fôfájás.* Fel. Kétség nélkûl gyulasztó és idzasztó hideg-leléssel ôssve-kôttetett dögös betegseg vólt, mellyet eszkôz-képpen, a' nyári rekkenô meleg indított e' gyermekben (illyen nyari aratáskor lévô hévség miá hala-meg amaz jó hirû Judith aszszony Férje, Judith. 8. 3.) minémû betegséggel, Isten meg-fenyegette vala az Izraelt, Deut. 28. 21. 22.

IV. *Az Atyának indulattya beteg gyermekéhez, s' a' felôl való parancsolattya:* v. 19. Monda az ô Attya a' szolganak: vidd-el ôtet az annyához. Kérd. *Miért küldi az Annyához?* Fel. Azért, mert tudta, hogy nagyubb idulattal és szeretettel vannak az anyák (az ô magzattyokhoz az Atyáknál)

kiket ők fájdalommal fogadnak s' hordoznak méhekben, és szűlnek e' világra: s' a' mennyire lehet beteg gyermekét orvosollya, s' orvosoltassa, s' életet meg maradásáért könyörögjön Istennek.

V. *A' gyermek halála, s' annak helye*, v. 20. üle az ő annyának ölében, mind délig, és az után meghala. Az honnét ki-tetszik, hogy hirtelen megölő dögös betegségégel hólt-meg ez kedves gyermek, mint fellyebb jelentém.

Tudomany.

A' szabadossan cselekedő szent Isten, gyakorlatossággal, akkor szokta a' kegyes Atyákat s' Anyákat szerelmes magzattyoktul, az halál által meg fosztani, a' mikor azoknak életekben leg-inkább gyönyörködnek. Ennek példák e' Leczkében lévő szűlék. Ilmét, Abrahám és Sára, kiktűl szerelmes Isákjokat el-vötte, a' mikor őbenne leg-inkább gyönyörködnének, Teremr. 22. 2. Példa Dávid, 2 Sam. 12. 15, 16. Jób, Jobi 1. v. 4. 5. 19. A' Saraptabéli Özvegy, 1 Reg. 17. 17. és a' Naimbéli Özvegy, Luc. 7. 12.

Oka. 1. *Az Isten részéről*, hogy meg-mutassa ő Felsége. (1) hogy a' mint szabad akarattyából adta vólt, ugy-is vötte-el, meg-ismére ezt, job. cap. 1. 21. (2) hogy a' kegyes magzatok ő Felsége örökségi, Sólt 127. 3. és akkor viszi-bé mennyei házában, e' világbul a' mikor akarja.

2. *Az Atyák részéről*, cselekeszi ezt Isten; (1) hogy meg-mutassa azt Isten, hogy csak ideig bizta vólt azokat az ő Tutorságok és Dajkaságok alá, s' a' mikor ő szent Felségének tetszett, mint az

ő házának örökösit, tűllők el-vötte, meg-ismére azt Job, cap. 1. 21. (2) hogy tanicsa az Atyákat s' Anyákat, kegyességben, s' Isteni félelemben nevelni magzattyokat szűletésektűl fogva, Samuellel: mert nem tudgyák, mikor kivánnya-el Isten tőllők. (3) hogy azokban reménségeket ne helyheztessék, és azoknak világi kincsek gyűjtésében, felettébb szorgalmatoskodván, magok lelkek idvességének keresésében, meg ne akadályoztassanak; hanem ha Isten ugy kivánnya, szerelmes magzattyokat-is, Istenért el-hadgyák, Matt. 10. 37.

3. *A' magzatok részéről*, cselekesi azt Isten, 1. hogy gonosz társaságából jó eleve ki-vegye: ki még a' jó erkölcsű kegyes magzatokat-is, meg veszteget, 1 Cor. 15. 33. 2. hogy a' népre, nemzetre s' Attyok házára kőveykezhető gonoszokat ne lássák, 2 Reg. 12. 10. 3. hogy a' sok nyomoruság elől, melyre szűlettek, el-ragadgya Isten: melyben még fogantatásoknak s' szűletéseknek óráját, s' napját-is meg-átkoznák Jóbbal, Jób. 3. 3. &c: erre nézve Salamon-is azt mondgya: *Jobb az halálnak napja az szűletésnek napjánál*. Eccle. 7. 1.

Haszna 1. *Oktató*. Oktat az halálnak el-kerűlhetetlen s' meg-változhatatlan vólrúl: mely ugy rendeltetett- 1. hogy azt senki el nem kerűlheti, Hebr. 8. 27. 2. hogy senki az Atyák s' az Anyák kőzzűl, se könyörgésével, se kegyességével, se kincsével, szerelmes magzattyát, attul meg nem válthattya, ezért mondgya Dávid, Sólt. 49. 7-10. *Nem könyörgésével*: mert Dávid eleget könyörge halálos

beteg

beteg fiáért, de nem tarthatá-meg, 2 Sám. 12. 15, 16. *Nem kincsével:* mert azzal-is meg-váltya vala fiát; sőt Absolont maga életén-is fel-váltya vala, 2 Sam. 18. 33. *Nem kegyeſségével:* mert kegyes emberek valának, ennek a' gyermeknek szűléi, mint meg-hallók; de ugyan nem tarthatták-meg szerelmes gyermekeket.

II. *Intő.* Inti az kegyes Atyákat s' Anyákat. 1. Nevellyék Isten számára, kegyeſségben az ő magzattyokat: mert nem tudgyák, mikor, hol, és micsoda alkalmatoſsággal halnak-meg; és ha meg-halnak, hadd eſſenek az Isten kezében, mint Istennek őrökségi: mert ollyanoké az Istennek országa, Marc. 10. 14. II. Ne az ő magzattyokban; hanem az Istenben helyhezteſſék leg-főbb bóldogságokat, Dáviddal, Pſalm. 73. 25. III. Azoknak csak ugy őrűllyenek, mint ideig való Tutorok s' bírjkák: mert azt ſem tudgyák mikor vészi-el tőllők az Isten, mint azoknak *Jobb* Attyok. IV. Világi kincsnek azok számára való gyűjtésében (az Isten országának s' a' magok lelkek idveſségének elmulatásával) ne szorgalmaroskodgyanak felettébb: mert nem tudgyák, maradé az, az ő magzattyokra vagy nem, Sólt. 39. 7. ugyan-is gyakortább elébb meg-halnak a' fiak, mint az Atyák, és igy a' gyűjtött kincs, idegenre marad, Eccl. 5. 8. V. Ha Isten az kegyes Atyákat szerelmes magzattyoktul meg-foszttya, 1. Ne tartsák azt történetnek; hanem Isten el-végezett akarattyának. 2. Szűvedgyék azt békeſséges türéſſel, mint Ahron két szép fiainak halálokat,

lokat, Lev. 10. 2. 4. és Job-is szép gyermekinek nagy romlását, Job. 1. 21. 22. Ezekre inditsák őket a' Tudománynak okai, &c. Amen.

XV. PRÆDIKACIO.

Az edgy-szűlőttőn keſergő szűlékről

Lucæ 7. 12, 13. *Mikor penig közelitett vólna az Városnak kapujához, imé egy halottat hoznak vala ki, ki az ő Annyának edgyetlen egy fia vala, mely aſzszonyi állat özvegy vala, és a városnak ſok népe vala ő vélle. Es az Ur reá tekintvén, könyörüle raita, és monda: Ne ſirj.*

AZ mennyi örőm vagyon az magzatoknak életekben, meg annyi szomoruság vagyon azoktul való el-válásban: Mert a' kegyes és Istenfélő Atyák s' Anyák, a' többi közőtt négy kiváltképpen való szomorú alkalmatoſsággal illettetnek felettébb való keſerűséggel. 1. Mikor magzattyok ellenség által el-raboltatnak, vagy fegyverre hányatnak, melyre példa Dávid és az ő vitézi, 1 Sam. 30. v. 1--4. és a' Bethlehembéli Anyák, Matt. 2. 16. 18. 2. Mikor rendkivül való váratlan romlással halnak-meg: mint az Ahron két fiai, Lev. 10. 1--3, és az Jób tiz gyermeki, Job. 1. 18--20. 3. Mikor bokroſſan halnak-ki a' cseléd közzül: mint az Ahron és Job házából, mint moſt hallók, és az Eli pap házából,

zából, 1 Sam. 4. 17: mert akkor, az Ur edgyik bánathoz más bánatot ád, mint Baruchnak, Jer. 45. v. 3. 4. Mikor edgyetlen-egy szűlőttyőket vésiel tőllők, mint a' Saraptabéli őzvegyét, 1 Reg. 17. 17, 18. és a' Sunen városbéli kegyes szűlék edgyetlen-egy magzattyokat, 2 Reg. 4. 20. 27. Illyen keserűséggel illette vala Isten a' Naim városbéli őzvegyet-is, kiről a' mi Leczkénkben: melynek,

Két részei vannnak.

1. Egy Anyának, edgyetlen-egy szűlőttyének halála, és annak tisztessęges temetési pompája, v. 12. *Edgy halottat hoznak vala, &c*

2. A' meg-keseredett Anyának, Idvezitőnkrűl lőtt vigasztaltatása, v. 13. *Es az Ur reá tekinte, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *A' hely, a' hol vólt az halott, és a' honnét vitettetett temetni*: Ez vólt Nain Varosa, az hová Idvezitőnk akkor mégyen vala, v. 11. és a' honnet hozták-ki temetésre: melyből eszűnkben vehettyűk, hogy Templomokban és városokban temetkezni, nem vólt a' régi Atyáknál szokás: mert Abrahámnak-is mezőn vólt temető helye, Gen. 22. 23. Idvezitőnk-is a' városon kivűl temettetett; de mostan babonás-képpen, az emberek Tempomokban kivánnak temettetni: kik életekben a' Templomot nem igen gyakorlották.

II. *Az halotnak le-irása*: hogy az, az ő Annyának edgyetlen edgye vólt, v. 12. és hogy Iffiú vólt, vers. 14.

III. *Az halott, annyának le-irása*; hogy az őzvegy

vegy vólt. Itt tőlt ám bé a' Baruch panaszolkodása: jaj énnékem! mert az Ur edgyik bánatomhoz mást adott, Jer. 43. 3. Elég keserves az őzvegy Aszszonynak állapottya: mert őtet az Ur keserűséggel illeti, kedves és jó Ferjének halálában, Ruth. 1. 20, 21; de neveli Isten az őzvegynek keserűségét, mikor őzvegységének vidémitóját. szerelmes magzattyát, el-vészi, mint a' Saraptabéli őzvegynek-is, 1 Reg. 17. 17.

IV. *Ennek az halotnak pompás temetése*: Es a' városnak sok népe vala ő vélle. A' sokaság, a' temetésben pompát jelent. Kétség nélkül ez az őzvegy igen gazdag vólt: mert a' szegények temetésén nagy sokaság nem szokott lenni, amaz mondás szeriut: *Dum moritur Dives, concurrunt, &c.*

V. *Ennek a' meg-keseredett Anyának vigasztaltatása*, v. 13. Es az Ur (Jésus) reá tekintvén kőnyőrűle rajta; és monda: Ne sirj. Melyből eszűnkben vehettyűk. 1. hogy Isten, a' miképpen bűvőlkődteti az ő bivein a' banátot és keserűséget: ugy bűvőlkődteti azokon a' vigasztalást-is, 2 Cor. 1. v. 5. 2. hogy a' szerelmetes Atyákat s' Anyákat, azoknak szerelmeseknek, s' edgyetlen edgyeknek halálokban, nagy bánattal illeti, és ismét meg-vigasztallya, Lam. 3. 31.

TUDOMANY.

Mikor a' K. szűlék, Atyák s' Anyák, kiváltképpen az őzvegyek, az edgyetlen egy szűlőtt magzattyoktul, az halál által, meg fosztatnak, nagy és ki mondhatatlan keserűséggel illettetnek. Példa a' Saraptabéli őzvegy,

vegy, 1 Reg. 17. 17, 18. és a Sunán-béli kegyes Anya, 2 Reg. 4. 27. és a' Nain-béli kegyény özvegy Anya.

Oka. 1. Mert Isten az nagy és ki-mondhatatlan bánatot és keserűséget, az edgyetlen egy szűlőtnek halálán lévő keservéshez hasonlittya, Jerem. 6. 26. Amos. 8. 10. Zach. 12. 10.

2. Mert az edgyetlen egy szűlőtnek halálok, sok bánatra méltó dólgokkal kőttetik özve, minémű (1) *a' szűléknek vigasztalójoktul való meg-fosztatások*: mert ugy gondolkodnak a' kegyes szűlék, hogy a' léjzen az ő vigasztalójok vénségeknek idején, mint Lámech mondgya vala *Noé felől*, Gen. 5. v. 29. Ide való az Obed-is, ki felől ezt mondgyák vala Naominak, Ruth. 4. 13. 15. Melly keserves légyen penig vigasztalótul meg-fosztatni, meg-tetszik, a' Jeremiás siralmiból, cap. 1. 1. (2) *a' Nemzetségnek szaporodása*: mert az edgyetlen egynek halálában, annak a' háznak, familiának magva fakad: mely nagy keserűség légyen penig a' familiáknak, ki-vágattatása, meg-tetszik az Izrael siralmából, Birák. 21. 2, 3. (3) *az egy szűlött számára gyűjtőt kincsnek haszontalansága*: mert nem tudgyák az szűlék, annak hólta után, kire marad gyűjtött kincsek, Sólt. 39. 7. Præd. 4. 8. (4) *az kegyes Atyáknak s' Anyáknak, jó híreknek, s' neveknek* hóltok-után-is, jó fiokban, fen maradások, a' Dávid mondása szerint: őrők emlekezetben marad az igaz, Sólt. 112. 3. mert az jó magzatokban élnek az szűlék: kikben ezer iziglen-is mondatnak megáldatni, Ki-jöv. 20. 6.

Hasz-

Haszna I. *Oktat.* Nagy keserűséggel illettetik tehát az az Atya s' Anya, a' kitűl Isten edgyetlen edgyet el-vészi, az halál által: el-hiszem titeket-is, edgyetlen egy magzatoktul meg-fosztatott Atya, (Anya,) nagy keserűséggel illetett, a' senkitűl nem függő, s' szabadossan cselekedő, nagy Ur: a' fellyebb elő számlált okokra nézve. 1. mert meg-fosztott vigasztalótoktul, az ki vénségteknek idejen, bánatotokban vigasztalótok lehetett vólna, &c.

II. *Feddő.* Feddi, a' kemény szivű Atyákat, kik edgyetlen-edgyeknek halálokon keveset, vagy semmire sem illetődnek-meg: holott Isten bánatra hivná őket. s' még sem bánkodnak, Jer 6. 26. Ez illyek felől panaszolkodik Jeremiás, Jer. 5. 3.

III. *Intő.* Int, minden edgyetlen-egy magzattyoktul meg-fosztatott szűléket, s' leg-közelebb titeket (s' régedet) meg-keseredett Atya, s' Anya. 1. Ismérjétek-meg házatokon, az szabadossan cselekedő Istennek itiletit, s' mondgyátok. *Az Urnak haragját hordozom, mert vétkeztem*, Amos. 7. 9. 2. Alázzátok-meg magatokat az Istennek ebbéli látogatása alatt, s' mondgyátok, az Eli-pappal: *Ur ő, ugy cselekedik a' mint néki tetszik*, 1 Sam. 3. 18. 3. Sirjatok halottatokon, siratátok őtet mint edgyetlen edgyeteket; de felettébb való pogányi sirással ne sirjatok; mely nem illik a' keresztyénekhez, 1 Thess. 4. 13. Inditsanak im ezek. 1. mert mindeneket szabadossan cselekeszik, és senki nem kérdheti azt ő Felségétűl: miért cselekeszi ezt vagy

amazt, Dan. 4. 32. 2. mert a' mint szabad akaratyából s' jó tetszéséből adta vólt, ugy-is vötte-el, Job. 1. 21. 3. Ne talám, a' következendő gonoszok elől ragadta-el Isten, hogy azokat az ő szemei ne látnák Josiással, 2 Reg. 22. 20. (vide supra Concionem 13.) 4. Mert meg-vigasztal benneteket, az Ur Jésus, mint ezt az Özvegyet, mondván: Ne sirjatok: ugyan-is bánattal illet az Ur, de ismét meg-vigasztal, azt mondgya Jeremiás, Siral. 3. 31. *De tudom azt mondgyátok: Nem vigasztal engemet ugy meg az én Uram Jésusom, mint ezt az özvegyet: mert nem támasztya énnékem fel, ez életre edgyetlen egy magzatomat, mint azt fel-támasztá.* Hallád. 1. Vaj fel-támasztya az utólsó napon. 2. Sokak az Istennek utai, a' vigasztalásokban; ha ennek fel-támasztásában meg nem vigasztal-is ez életben, másban meg-vigasztal. 3. Fel-támasztya ez te edgyetlen edgyedet, az özvegyekben, árvákban, az Ur Jésus személyét viselő szegényekben; azokat adgya néked, edgyetlen edgyed helyében. Gyönyörködgyél azokban, táplállyad s' ruházzad azokat: mert nétalám azért foztott-meg Isten magzatodtul, hogy ahoz való szerelmedtül viseltetvén, amazokat nem tápláltad, s' nem ruháztad vólna. 4. Meg-vigasztal ennek halálában: mert ezt eltőttetek el-vitte, hogy az ő szent országában néktek készittetett helyetek el foglallya, ezt mondgyátok tehát Dávidal, 2 Sam. 12. 23. *En mégyek ő hozzája, de ő nem jő ide viszsza én hozzám.* Ezzel vigasztallyátok magatokat. Ámen.

XVI.

XVI. PRÆDIKATIO.

Rachelnek meg-hólt fiain való kesergése.

Matth. 2. 18. *Ráchel siratván fiait, nem akar vigasztaltatni: mivel hogy nincsenek.*

VAlamiképpen az magzatoknak *születtetések*, meg-órvendezteti az Anyákat: ugy azon magzatoknak *halálok*, meg-szomorittya, és meg-keseriti, az édes Anyákat. Az *első* meg-tetszik, az Rachel példájából, ki mikor hoszszas magtalansága után, szülte vólna az ő fiát Josefet, őrömében igy szóll: El-vötte Isten az én gyalázatomat, Gen. 30. v. 23. Ezent világosittya Idvezitőnk, Joh. 16. 21. A' *másik* ki-tetszik, a' Sunen városbéli asszonyoknak példájából, ki nagy keserűséggel illetteték szerelmes fiának halálán, mint az Elisæus beszédéből kitetszik, 2 Reg. 4. 27. Igy Rachel valamint őrült magzati születtésén, kétszerte inkább mondatik azoknak halálokon kesergeni: kinek nagy keserűségét bé-hozza, az Evangelista, és a' Bethlehem vidékén meg-ölettetett gyermekek Annyainak keserűségeket ahoz hasonlittya.

Két részei vannak.

1. Ráchelnek meg-hólt fiain való nagy keserűsége: *Ráchel siratván fiait &c.*

2. Oka nagy keserűségének: *mivel hogy nincsenek.*

Illyen czikkelyek vannak a' sz. Leczkében.

I. *A' Rachel fiain való kesergése:* Ráchel siratta fiait. Kérd. *1. ki vólt ez a' Ráchel, és kik vóltak az ő fiai, kiket sirat?* 2. *Mikor siratta?* 3. *Kit ért szent Máthé itt a' Leczkében a' Ráchelen?* Az 1 F. Ráchel vólt Lábán Leánya, a' Jácób kedves Felesége: az ő fiai vóltak Josef és Beniamin, és ezekről származott Izraelnek maradéki. A 2. F. Rachel mondatik az ő fiát siratni, mikor a' Juda és Beniamin nemzete, a' Babyloniai fogságkor, részszerint le-vágattatott, részszerint fogságra vitetett, kiket sirat Jeremiás, Siral. 2. 11. és 3. 47. 48. Az 3. F. Tulajdonképpen itt az Rákhelen, nem értetik az *Ráchel*, a' Jacób felesége: mert ő a' Babyloniai fogság előtt, sok száz esztendőkkel, meg-hólt vala, mikor szülné Beniamint, Gen. 35. 16--19. Hanem prophetia szerint, (mellyet bé-hoz az Evangelista, Jeremiásbul, cap. 31. 15.) a' Ráchelen értetnek itt a' Juda s' Beniámin nemzetében lévő Anyák, kik siratták az ő magzattyoknak raboltatásokat, és meg-ölettetéseket, s' éhség miatt lótt halálokat, Siral. 2. v. 11. 12. 2. A' Bethlehembéli meg ölettetett kis gyermekeken kesergő Anyák, a' mint az Evangelista világosittya, v. 16, 17, 18. Kérd. *Miért hozza tehát példában bé a' Ráchelt, szent Máthé, a' Bethlehembéli gyermekeknek le-vágattatásoknak alkalmatosságával?* Fel. 1. *Hasonlatosságnak okáért.* 1. mert miképpen az Ráchel maradéki, fegyverre hányattattak a' fogságkor. 2 Reg. 8. 12: ugy a' Bethlehem körül meg ölettett gyermekek-is, azon Ráchelről

cheltül származott Juda s' Beniamin maradéki lévén, fegyverre hányattak. 2. *Az helyre nézve:* mert az Ráchel Bethlehem mezején temettetvén-el, Gen. 35. 29, ugy hozatik-bé, mint ha ő-is edgyütt keseregne, a' segény Bethlehem táján, ki-mondhatatlan keserűséggel kesergő Anyákkal. Illyen értelemben mondatnak siroi a' Sionnak utai, az az, Sion utain alá s' fel járó segény Sidók, Siralm. 1. 4. és Esa. 3. 26.

II. *A' Ráchelnek nagy keserűsége*, nem akar vigasztaltatni. Ezen-is 1. értetnek, a' Juda s' Beniamin romlásán kesergő Anyák, kiknek siralmokrul jövendől Jeremiás, Jer 5. 6. 26. 2. A' Bethlehem körül magzattyokon kesergő szegény Anyák, kik a' vigasztaláft bé nem vehették, mig elégségesképpen meg nem siratták magzattyokat: mint régen Esaiás, a' Sidók romlását, Esa. 22. 4. K. *Miért hegy Ráchel, nem Jácób mondatik fiait siratni?* F. Azért hogy ezzel meg-mutattassék, hogy az Anyák nagyobb keserűséggel illettetnek magzattyok halálán, az Atyáknál.

III. *Oka a' nagy siráfnak:* mivel hogy nincsenek: tudni illik, az élők közőtt; hanem halván meghóltanak.

TUDOMANY.

Jóllehet az kegyes Atyák is meg-keserittetnek szerelmes magzattyoknak halálokon; de sokkal nagyubb keserűséggel illettetnek a' kegyes Anyák, mikor szerelmes magzattyok meg-halnak, hogy még a' vigasztaláft-is meg-vessék. Kettőt mondék:

I. *Hogy a' kegyes Atyák is meg keſerednek ſzerelmes magzattyoknak halálokon.* Példa Jákób Pátriárcha, Gen. 37. 35. és Job, Job. 1. v. 21. Dávid, 2 Sam. 18. 33. &c.

II. *Hogy a' kegyes Anyák, nagyubb keſerűséggel illettetnek (az Atyáknál) magzattyoknak halálokon.* Példa a' Sunen városbeli Anya, 2 Reg. 4. 22--27.

Oka. 1. Mert kiváltképpen az ő örömöket, mellyel örűlnek magzattyok ſzületéſekor, Joh. 16. v. 21. fordittya Iſten keſerű jajra: mely minémű légyen, meg-tetſzik abból, hogy Iſten a' nagy ſiralmokat, az ő magzattyát ſiratós' jajgató Anyák ſiralmához haſonlittya, Zach. 12. 10. Amos. 8. v. 10. és Jer. 6. 26.

2. Mert ſzoroſſabb az Anyáknak a' magzatokkal való társalkodáſok, és nagyubb az ő ſzeretetek azokhoz, az Atyákénál; azért azoktul való megfoſztatáſokon való bánattyok és keſerűségek is, nagyubb az Atyákénál: mint meg-tetſzik a' Sunen városbéli Anyának is példájából, 2 Sam. 4. 27. Ezért-is haſonlittya Iſten az ő ſzeretetit, az Anyák magzattyokhoz való ſzeretethez, Eſa. 49. 15.

3. Mert a' kegyes anyák (ha ſiralmas özvegységre jutnak) özvegységekben s' meg-élemedett idős korokban, minden reménységeket s' örömöket (Iſten után) magzattyokban helyheztetik, mint Lamech mondgya vala, Gen. 5. 29. és Naominak mondgyák vala baráti, Ruth. 4. 15. Nagyubb tehát erre nézve-is az anyáknak keſerűségek az ő magzattyok halálán, az atyákénál.

HASZ-

HASZNA. 1. *Oktató* 1. Jóllehet nagyobb az anyáknak keſerűségek magzattyok halálán, az Atyákénál; de nem ſzabad ugy keſergeni, hogy a' vigaſztaláſt meg-veſſék: mert az ollyan halottakon való bánat, nem illik a' kereſztyénekhez, 1 Theſſ. 4. 13. 2. Az ő magzattyokon meg-keſeredett Anyák tehát ſzűkölködnek vigaſztaló nélkül: hogy a' feletté való keſerűség miatt meg ne emésſzteſſenek: mert Iſten parancsollya, Eſa. 40. 1. K. *Micsoda dolgokkal kell őket vigaſztalni?* Fel. Im ezekkel. 1. *Hogy* a' ſzabadoſſan cselekedő Iſten illette őket keſerűséggel, az ő ſzerelmesének halálában, s azért békeſségeſſen ſenvedgye Iſtennek ebbéli látogatását, s' azt mondgya a' mit Eli Pap illyen ſiralmas állapottyában, 1 Sam. 3. 18. 2. *Hogy* nem csak ő rajta eſett ily ſiralmas állapot; hanem több ſzenteken, mint a' Saraptabéli aſzſzonyon, 1 Reg. 17. 17. a' Sunamitiſen, 2 Reg. 4. 27. a' Jóbon, még penig nagy mértékben: azért csak ezt mondgya Jóbbal, *az Ur adta, &c.* Job. 1. 21. 3. *Hogy* az mint bűvölködtette Iſten ő rajta a' keſerűséget, ugy bűvölködteti viſzontag ő rajta a' vigaſztaláſt, 2 Cor. 1. v. 5. 4. *Hogy* ha ma az Iſten bánattal illette, hólnap megvigaſztalhattya, Siral. 3. 22. 31. ezt emlegeti Dávid-is Sólt. 30 6. 4. *Hogy* a' meg hólt ſzerelmetes magzat helyében Iſten, máſt adhat, mint Dávidnak, a' hét napi kiſded helyében Salamont, 2 Sam. 12. 23. és Jóbnak a' tíz gyermeki helyében, más tizeket ada, Job. 43. 10. 13. 5. *Hogy* Iſten magáért vötteel, kit csak ideig bizőtt vólt keze alá; mert Iſten ő-

rőségi a' jó fiak, Sólt. 127. 3. Ezt ilméré-meg Job; s' azért ſzólla igy: *az Ur adta vólt, s' ő vőtte el*, Job. 1. v. 21.

II. *Int.* Azó magzattyok halálán meg-keſeredett Atyákat, s' kiváltképpen az Anyákat. 1. ugy keſeregjenek, hogy Iſtent meg ne báncsák, s' lelkeket meg ne ſércsék, felettébb való keſerűségekkel, Kérd. *Miképpen léſzen az?* F. 1. Mikor Iſten ellen való panaſzokra fakadnak-ki, mondván: bár ne adta vólna Iſten, ha illy hamar el akarta venni. Iſten, az Enyimet el-vőd, s' az másét meg-hagyád. Iſtenem, bár engemet őltél vólna meg, az én magzatom helyett, &c. Iſtenem, micsoda vétket találtál bennem, hogy ſzerelmes magzatomtúl meg-foſtál, &c. 2. mikor a' vigaſztaláſt bé nem akarja venni; hanem teſtét haſzontalan bűjtőléſſekkel fáraſztya s' lankaſztya: bezzeg nem igy cselekedett ám Dávid, 2 Sam. 12. 23. &c. 3. Ugy keſeregjenek Ráchellél, hogy a' vigaſztaláſt bé-vegyék: mely ugy lehet-meg 1. *Ha* meg-gondollyák, hogy minden embernek meg-kell egyſzer kóſtolni az halált, Sid. 9. 27. 2. *Ha* meg gondollyák, hogy a' ſzabadoſſan cselekedő Iſten vőtte-el ſzerelmes magzattyokat mint Jobtul. 3. *Ha* meg-gondollyák, hogy más kegyes Atyák is foſztattak-meg ſzerelmes magzattyoktul. 4. *Ha* meg gondollyák, csak azt vőtte-el Iſten tőllők, a' mit ő Felsége adott vólt. Mondgyátok tehát ti-is ezt Jóbbal, meg-keſeredett Atya s' Anya: *az Ur adta vólt, s' ő vőtte el, áldott az ő neve érette.* Amen.

XVII.

XVII. PRÆDIKACIO.

Két halottan (magzaton) való bánat.

Jerem. 45. 3. *Jaj énnékem moſtan: mert az Ur edgyik bánatomra más bánatot adott.*

IGaz beſzéd, és hitelre méltó: (*Nulla calamitas ſola.*) Egy nyavalya s' nyomoruság ſincs magánoſſan: mert, mint a' ſzéltül meg-háborittatottt engeren, edgyik hab, a' máſikat kőveti: ugy e' világon edgyik jaj, a' máſikat, edgyik nyomoruság s' bínat a' máſikat kőveti az emberen, ezt bizonyittya Dávid, Sól. 42. 8. Jel. 12. 14 Példa erre a' ſegény Jób: mert az ő kűlső javaiban való bokros kárai, el nem mulhatnak, mig az ő ſzerelmes gyermekinek egyſzer s' mind lőtt ſzmorú halálokon való keſerűsége s' bánattya el-érkezik, Job. 1. 14--20. Azon ſzerelmes gyermekin való ſzivbéli bánattya el nem mulhatik, mikor tetétűl fogva talpig, fekéllyel meg-veretik, Job, 2 7: mellyek alatt illy keſerveſſen panaſzolkodik: *Csendeſségben valék, de az Iſten meg ronta; és reám rohan, s' edgyik nyavalya a' máſikat ott éri*, Job 16. 21. 14. Haſonló panaſzſza vagyon Baruchnak e' ſzent Leczkében: melynek,

Két Réſzei vannak.

1. A' Baruchnak keſerves jajgatáſa és ſiralma: *Jaj moſtan énnékem.*

2. Ennek a' jajnak oka: *mert az Ur edgyik bánatomra, más bánatot adott.*

E' Leczkében vagyon.

I. *A' kesergő személy:* Jaj énnékem mostan! K. *Kicsoda ez a' kesergő személy?* Fel. Baruch vólt, az Jeremiás Iró-Deákja: ki az Istennek Jerusálem ellen való rettenetes fenyegetését, Jeremiás akarattyából, le-irta vala, és a' Király, s' a' népnek Fejedelmi, és Főfő rendei előtt, el-olvasta vala, Jer. 36. 4. 8.

II. *A' Baruch kesergésének s' jajjának oka*: mert az Ur edgyik bánatomra, más bánatot adottt. Kérd. *Micsoda volt a' Baruch Bánattya, melyre Isten máſta adott?* F. Edgyik bánattya Baruchnak vólt, az Jerusálem romlásán, Juda rettenetes pusztulásán, az népnek részszerint el-raboltatásán, részszerint, meg-ölettetésén való bánattya és siralma, a' Jeremiással edgyűtt, Jer. 13. 17, 18. és Siral. 2. 11. 3. 47. 48. 2. Ehez a' bánathoz adatott bánat volt (1) az ellenség fegyverétől, s' rabságától való félelem: mert ugy gondolkodott, hogy ő-is részese lészen az Istennek rettenetes fenyegetésinek. (2) a' Királytól való félelem, az Isten fenyegetésinek el-olvasásáért: mert minekutánna hallotta vólna a' Király a fenyegetést, el-metélé a' könyvet, melyben valának iva az Isteni fenyegetések, és a' tűzben veté: és a' Baruchot-is halálra keresteté, ha valami kegyesebb emberek el nem rejtették vólna a' Baruchot, Jer. 36. v. 29. Ezek ellen biztattya Isten, ezen részben, v. 5. *A' te lelkedet adom néked ragadományul, minden helyeken, valahová mégy*: az az, mind a' Király haragjától, s' mind az ellenség fegyverétől, s' rablásától meg-óltalmazlak s' mint egy ragadományt, az veszedelmekből, mellyektől félsz, ki-ragadlak.

Tudomany.

Az Ur Isten, még az ő szerelmes híveit is, bokros és külömb-külömb féle keserűségekkel illeti: és edgyik keserűségekhez, s' bánattyokhoz, más keserűséget s' bánatot ád. Példa Baruch. Ismét, *Ahron*, kinek bánattyához más bánatot ada Isten, mikor két szép Pap fiait egyszersmind meg-ölé, Lév. 10. v. 1-3. *Eli*, kinek is két Pap fiait, Isten az ellenség által le-vágatá, s' maga-is hirtelen halállal meg-hala, 2 Sam. 4. 17. 18. A' *Naomi*, kit Isten szerelmes férjének halálával meg-szomorita, s' mely bánattyához, más bánatot ada: mert két szép fiait tőlle halál által el-vévé, mellyen keservessen panaszolkodik, Ruth. 1. 3. 4. 5. 20. 21. *Jób*, kit Isten minden külső javainak, barmainak, ellenség által való el prédáltatásával meg-szomoritá; de ehez más nagyobb bánatot ada: mert tíz szép gyermekit egy órában meg-ölé, Jób, 1. v. 19. 20. &c.

Oka. *Miért cselekedi ezt Isten.* 1. Hogy Isten az ő hivein való szabados uraságát meg-mutassa, mint, Eli-Pap illy siralmas állapottyában mondgya vala, 1 Sam. 3. 18. és Jób-is, Job. 1. 21.

2. Hogy az ő hiveinek, *hiteket, szeretetteket, reménségeket, és hit-béli álhatatosságokat*, próbállyon: mert ugyan-is, minden ember a' békességnek s' jó állapotnak idején, dicsekedhetik hitivel, Isteni szeretetivel, reménségével, és hit-béli álhatatosságával; de az

de az bokros bánatokban s' keserűségekben, próbáltatnak-meg, ezek az idvességes, joságos cselekedetek, mint szent Pál mondgya, Rom. 8. 34--39. 2 Cor. 8. 2. és szent Péter, 1 Pet. 1. 6: 7. Illyen véggel probálá meg Isten, a' Job, Istenben vetett hitit, reménségét, szeretetit, és álhatatosságát, mikor meg-engedé, hogy Jobnak edgyik nyomoruságához más adatnék. Azért fakada Job illyen szép szókra, a' bokros nyomoruságokban, Job. 13. v. 15. és 19. v. 25, 26, 27.

3. Hogy az ő hiveit a' magok romlandóságoknak meg-ismérésére hozná: mert mikor ember boldog állapotban vagyon, igen sokat alit magának, Dáviddal, Solt. 30. 7; de mikor ő rajta edgyik bánat a' másikat ott éri, meg-ismeri romlotságát s' halandóságát, azon Dáviddal, Solt 39. 7.

4. Hogy Isten az ő hiveiben, az ő szeretetit, az menyországnak kivánságát, és e' rosz világnak megutálását, inkább fel-indithassa, mint Illyésben, 1 Reg. 19. 4. és szent Pálban, Phil. 1. 23.

Haszna. 1. *Oktat.* Tehát az Isten hiveiben az egymást érő bokros bánat, nyomorúság, és keserűség, (p. o. mint mikor Isten bokrosával vészi vagy egybersmind, vagy hamar egymás után embernek szerelmesit) nem Isten meg-vető, s' utáló haragjának jele; sőt inkább, az Isteni szeretetnek jele az hivekben, mint a' fellyebb elő-számlált példák mutogattyák. Lásd fellyebb. Kérd. *Kikben, nem Isten haragjának; hanem szeretetinek jelei, ez illyen egymást érő (nyomoruságok) halotti bánatok?* Fel-

Azok-

Azokban. 1. *Kik* erre való érdemességeket meg-ismérik, s' bűnőkőt meg-vallyák, Dáviddal, 2 Sam. 24. 17. 2. *Kik* az Istent igazittyák, s' magokat vádollyák, Daniellel, Dan. 9. 7. s' Dáviddal, Solt. 119. 137. 3. *Kik* az Isten ebbéli keze alatt meg-alázódnak, s' Isten szabados Uraságát meg-ismérik, s' megvallyák, Eli-vel, 1 Sam. 3. 18. 4. *Kik* ez illyen bánatokban, nem szakadnak-el Istentől; hanem inkább Istenhez folyamodnak, s' Istenben biznak Jobbal, Job. 13. 15. 5. *Kik* ebbéli kettős bánattyokat Istentől hálá-adással vészik Jobbal, Job. cap. 1. v. 21. &c.

II. *Fedd.* 1. A' világ fiait, kik látván s' halván; hogy Isten némely kegyes embereket, illyen, (s' ehez hasonló) kettős s' hármas bánatokkal illet, azokat vádollyák, gonoszsággal s' Istentelenséggel, mint Jobot, az őbal itiletű baráti, Job. 11. 5, 6. és a' dávid szines gonosz akarói, Solt. 41. 6--9. nem gondolkodván arról, (1) *hogy* Isten azokat sanyargattya, a' kiket szeret, Sid. 12. 6. hogy e' világgal el ne veszszenek, 1 Cor. 11. 32. (2) *hogy* annak vége idvességes a' hivekben, Jac. 1. 12. és Sid. 12. 11.

III. *Int.* Mind azokat, (akar Atyák, s' akar Anyák s' akar Átyafiak legyenek) kiket Isten kettős s' hármas bánattal illet s' illetter, (kiváltképpen titeket, kiknek bánattyokhoz Isten, más bánatot adott) 1. Hogy ezt ne tartsátok történetnek s' ujságnak; hanem Isten szabados végezésének s' tanácsának. 2. Hogy ebben az Isteni csapásban, ugy viselljétek magatokat; hogy ez ti rajtatok Isten szeretetinek;

s' nem

s' nem haragjának jele légyen. *Miképpen lészen ez?* Láſd az I. Haſzonban. 1. Erre való érdemeſségteket iſmérjétek-meg. 2. Iſtent igazitsátok. 3. Iſten ſzabados uraságát iſmérjétek-meg. 4. Iſtennek ebbéli látogatását, hálaadáſſal vegyétek Jobbal. Job. 1. 21. Amen.

XVIII. PRÆDIKACIO.

Az Anyáknak meg hólt ſzerelmes magzattyoknak, az halálból magok halálával való, fel-váltásáról.

2 Samuel. 18. 33. *Szerelmes fiam, édes fiam Abſolon! bár én hóltam vólna meg éretted: Abſolon édes fiam, ſzerelmes fiam.*

MEly nagy légyen az atyáknak, s' anyáknak ſeretetek az ő magzattyokhoz, meg-tetſzik im e' következendő dolgokból. 1. mert mig Iſten őket magzatokkal meg nem áldgya, mid addig óhajtozó fohászkodáſſal kérik az Iſtentűl, példa Abrahám, Gen. 15. 2. 3. és az Anna aſzſzony. 1 Sam. 1. 19. 20. 2. mert minek utánna nagy fájdalommal ſzűli az anya magzattyát, el-feletkezik a' fájdalmokrul, látván méhének gyümölcsét, Joh. 16. 21. 3. mert mikor azokat Iſten betegséggel látogattya, ſomorkodnak, ſirnak, böjtölnek, éjjel nappal Iſtennek, azoknak életekért könyörögnek, Dáviddal,

2 Sam.

2 Sam. 12. 15. 16. 4. mert ha élnek, minden világi javoknál fellyebb becsűllik, Jácóbbal, Gen. 45. v. 28. 5. mert ha meg-halnak, ki-mondhatatlan keſerűséggel illettetnek, mint Jácób halván ſzerelmes germekének halálát, kiván vala azért meg-halni, Gen. 37. 33--35. 6. mert ha lehetne, az ő ſzerelmes magzattyokat az halálból, magok életének letételével, fel-váltanák: mint Dávid bóll vala e' Leczkében: melynek,

Két réſzei vannak.

1. A' Dávidnak meg-hólt fián tött keſerves ſiralma: *ſzerelmes fiam, &c.*

2. A' Dávid kivánsága, mellyel kivánta maga halálával fiát az haláltul meg-váltani: *bár én hóltam vólna meg éretted, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében.

I. *Az ő fiát keſergő ſzemély:* Szerelmes fiam, édes fiam Abſolon. Kérd. *Kicsoda ſirattya itt az ő fiát?* F. David király ſirattya párt-űtő, és az harczon meg-ólettetett Abſolon fiát: minek-utánna annak halálát néki meg-vitték vólna, v. 32. 33. Kérd. *Mi az oka hogy az Betſabétul ſzűlettetett gyermeknek halálán nem ſirt Dávid; az párt-ütő Abſolon halálát illy keſerveſſen jajgattya?* F. Nem ſiratta a' kis gyermeket, noha az ő bűneiért hólt a' meg, az Iſten fenyegetéſe ſzerint, 2 Sam. 12. 14: mert tudta hogy az idvezült, azért mondgya vala: én mégyek ő utánna, v. 23; az Abſolont pedig ſiratta, nem hogy ő tőlle meg-foſztatott; hanem 1. magát s' az ő bűneit ſiratta Dávid, az Abſolon halálában,

eſzében

eszében jutván az Istennek Náthán általt tőtt fenyegetése, hogy tudniillik, az ő házából a' fegyver ki nem szakadna: mert Absolon, már meg-ölte vala Ammont, az ő öcsét, 2 Sam. 13. 18. Absolon- is az Dávid házában való vitézektűl őletik-meg. 2. Siratta Absolont. (1) mert tudta hogy pœnitentia tartatlanságban hólt-meg, nem adatván az harczon pœnitentiára való ideje. (2) mert ugy gondolkodott, hogy az ő lágy-puhaságáért vetemedett, el: mint az Eli-pap fiai, 1 Sam. 3. 13.

II. *A' Dávid kivánsága, mellyel kivánta Absolon helyet való halálát*: bár én hóltam vólna-meg éretted. Kérd 1. *Mi okra nézve kivánhatta ezt Dávid?* 2. *Szabadé az Atyáknak ebbéli kivánságok?* Az 1. F. Egyátallyában ezt nem kivánhatta Dávid, (1) mert ha Absolon élt vólna, kegyetlen uralkodó Király lőtt vólna. (2) mert Absolon Attya halálára igyekezett a' Királyságért, (3.) mert Isten David halála után Salamonnak igirte vólt a' Királyságot: mint a' Messiás ábrázolójának; nem Absolonnak, 2 Sam. 7. 12. 14; hanem Dávid ezt kivánván, viseltetet az atyai idulattul: melyre nézve, nincsen az jó Atyának oly gonosz fia, melytűl Atyai indulattyát meg-vonhatná, és életét nem kivánná, mellyet Isten a' Tékozló fiunak példájában ád előnkben, Luc. 15. 12. 22, 32. Azért Dávid kivánta Atyai indulatbul maga halálával Absolont fel-valtani: mert ő néki Isten, meg-kegyelmezett vólt, Istenét megkővette, bűneiről pœnitentiát tartott; ha meg-holt vólna ő, idvezült vólna; de Absolon pœnitentia tartatlanságban hólt-meg, s' azért kivánta annak életét, hogy bűneiből Istenhez térjen. Az 2. Fel. Egyátallyában, nem szabad: mert láttatnék ember az Isten akarattya ellen rugódozni, ki mindennek életének határt vetett, és halálának idejét, helyét, s' módgyát el rendelte, mellyet senki el nem kerűlhet, Job. 14. 5. De szabad az Isten akarattyának s' dicsőségének fel-tételével: ha Istē akarja, és az Istennek dicsőségés vólna. Illyen tekintet alatt kiván vala az élők kőzzűl ki-tőrőltetni Moses, az Izrael helyett, Exod. 32. 32. és a' szent Pál, Rom. 9. 1-3. Illyen tekintet alatt, Atyai indulattul viseltetvén kiván vala Dávid, fia helyett meg-halni, és az ő halálával Absolonnak életét meg-tartani, ha Isten akarná, és ő Felségének dicsőséges vólna.

TUDOMANY.

Olly ki-mondhatatlan nagy az Atyáknak s' Anyáknak, indulattyok s' szeretetek, az ő magzattyokhoz, hogy azokat ha lehetséges vólna, magok halálokkal ez életben meg-tartanák, és az halálból fel-váltanák. Példa erre Dávid: ide czéloz Jácóbis ama' szavaiban: mellyekkel kesergi szerelmes Jósehpét, Gen. 37. 33. 35. Hasonló Atyai indulattal kiván vala Moses meg-halni az Izraelért, csak azok életben meg-maradhassanak, Gen. 32. 32.

Oka. 1. Mert a' jó fiak á' leányok, az ő Szűléjeknek őrőmek s' vigasztalójok, a' nyomorúságokban, mint Lamech mondgya vala feleségének, Noë felől, Gen. 5. 29. Nem ok nélkűl vagyon tehát, hogy azokat magok halálán fel-váltanák: m.

vigas-

vigaſztalójoktul foſztatnak-meg, s' nincsen vigaſztalójok ſzomorúságokban, miképpen Jeremiás ſzóll Jerusálem felől, Siral. 1. 1. &c.

2. Mert miképpen a' jó hitű, nevű kegyes Atyák s' Anyák, az ő jó s' kegyes magzattyokban élnek hóltok után-is, és nagygyá léſznek, Sólt. 112. v. 1. 2. ugy az ő magzattyoknak halálokban (kiváltképpen ha őregek,) magvok ſzakad, és mint egy meghalnak, Familiájok el-enyéſzik dél-ſzinben. Nem ok nélkül váltanák tehát fel magok halálokkal, az ő ſzerelmes magzattyoknak életeket a' halálból.

Hasz. I. *Oktat.* Jól-lehet nagy a' ſzűléknek indulattyok ez ő magzattyokhoz; de ugyan nem minden magzatokra nézve mondhattyák ezt az Atyák: Bár én hóltam vólna meg éretted. K. *Micsodás magzatoknak nem mondhattyák ezt a' Szülék?* Fel. 1. Kik az Attyoknak ſzemérmét fel fedezik, s' gyalázattal illetik, mint Chám, Gen. 9. 22. 2. Kik fajtalanok, és tiſztátalan életűek, és Abſolon, követői. 3. Kik ſzűléjekre támadnak, ugyan Abſolonnal. 4. Kik nem a' jókkal; hanem a' gonoſzokkal társalkodnak, s' kik Szűléjeknek engedetlenek, a' fenyétéket fel nem veſzik. 6. Kik tſzegeſek, s' tobzódók, &c. (1) mert ez illyeneknek jobb vólt vólna e' világra nem ſzűletni, vagy menten kicsiny csecsemő korokban meg-halni; mint ſem fel-nevekedvén e' világtul meg-csalattatni, melyről ſzóll ſzent János, 1 Joh. 2. 14. 15. (2) mert az illyek ha meg halnak, jövendőbéli gyalázatot, ſzégyenvalláſt kerűlik-el, s' nem veſznek ugy el, mint

el, mint Abſolon. 2. Vannak tehát olly magzatok, kikre nézve (ha meg-halnak) mondhattyák a Szűlék: Bár én hóltam vólna-meg éretted. Kérd. *Micsodás magzatok illyenek?* F. 1. Kiváltképpen azok, kik meg-térés nélkűl hirtelen meg-halnak, s' meg-ölettetnek, mint Abſolon, és az Éli-pap fiai, &c. mert ez illyeknek jobb vólna még élni, megtéréſnek reménsége alatt: mint Dávid kivánnya vala Abſolon életét. 2. Közönségeſſen illyen magzatok. (1) *kik* kicsiny korokban iſtennek ſzentelik magokat Samuellel, 1 Sam. 3. 10. (2) *kik* az ő Szűléjeknek engedelmeſek, azokat félik, s' tiſztelik. (3) *kik* kegyeſségben foglallyák magokat. (4) *kik* a' gonoſzoknak társaságokat utállyák s' eltávoztattyák; ellenben a' jókkal társalkodnak. (5) *kik* az Iſten dicsőſségére, s' az Reſpublicák előmozditására ſzűlettettek, s' ahoz illendő virtuſokkal s' erkölcsökkel fénlenek. (6) *kik* az ő ſzűléjeknek vigaſztalójok s' táplálójok: mert a' kegyes ſzűlék ez illyen magzatokban, nem csak életekben: sőt hóltok után-is élnek, nadgyá léſznek, s' őtők emlekezetben maradnak, Sólt. 112. 2. 6.

II. *Int.* 1. Inti a' ſzűléket, oly kegyes, ſzent és mértékletes ſégben nevellyék magzattyokat, hogy halálokban, méltán ezt mondhaſsák: *bár én hóltam vólna meg éretted!* Kérd. *Mint kell nevelni à magzatokat?* F. 1. Az Urnak tudományában, mint Samuelt; erre tanit, Bölcs Salamon, Péld. 3. 1, 2. és 5. 1. Szent Pál-is erre inti az Atyákat, Eph. 6. 4. 2. Az Iſtennek félelmében, igy tanit Dávid, Sólt.

34. 10. 3. Az Isten parancsolatinak ismméretiben, Deut. 6, 6, 7. 4. Kegyes, mértékletes életben, hogy e' világ őket el ne csallya, kiről szóll szent János, 1 Jan. 2. 14. 15. *Irtam néktek Iffiak, &c.* 5. A' gonosz társaságtul való meg-oltalmazásban, hogy azoknak jó erkölcsöket meg ne vesztegessék, 1 Cor. 15. 33. II. Inti a' szűléket, ha szerelmetes magzattyokat Isten tőllök el vészi, békételenségből illyen bóra ne fokadgyanak: *bár én héltam vólna meg éretted*; hanem békeséges türéssel szenvedgyék, mint Dávid szenvedé, kis gyermeke halálát, 2 Sam. 12. 23. Amen.

XIX. PRÆDIKACIO.

A' jó magzatok Isten őrökségi.

Solt. 127. 3--5. *Imé az Urnak örökségi a' fiak, és az Aszszonyi állatnak méhének gyümölcse, jutalom. Miképpen a' nyilak a' nyilasnak kezében, ollyanok az Iffiuságnak fiai. Bóldog a' ki meg-tölti az ô tegzét azokkal, nem szégyenúlnek-meg, hanem meg-gyôzik ellenségeket azoknak kapujában.*

Minden kegyes házi gazdának házában, Istennek két kiváltképpen való *ajándéki* vannak: mellyeket a' ki Istentúl meg nyér, nagy gazdagságot nyér 1. Ajándék, a' jó, kegyes és bólcs feleség, Péld.

Péld. 18. 22. mert ez illyen feleség drágább a' drága Carbunculus kőnél, Péld. 31. 10. 2. Ajándéka Istennek a' házban, az jó, kegyes, és bólcs magzatok, kikről szóll Jacab, Gen. 33. v. 5. és Naomi, Ruth. 1. 21. Nagy ajándékok ezek az házban. 1, mert ezek minden gazdagság felett órvendeztetik Attyokat, Péld. 10. 1. 2. mert Istennek örökségi az házban, és Istentúl adatott jutalmak, a' mint Dávid szóll azok felól, e' szent Leczkében, melynek,

Két részei vannak,

1. A' jó és kegyes magzatoknak méltóságok s' dicsiretek, v. 3, 4. *Az Urnak örökségi, &c.*

2. Azoknak az Atyáknak s' Anyáknak bóldogságok, kiket Isten szokkal meg-áld. v. 5. *Bóldog, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' Leczkében.

I. *A' jó s' kegyes magzatoknak dicsiretes le-irása*: kiket háromképpen ir-le Dávid. 1. Hogy azok *Istennek örökségi*: méltán-is, (1) mert Isten formállya azokat. és adgya az Atyáknak, Gen. 33. 5. Job. 1. 21. (2) mert Isten viseli azoknak gondgyokat, s' őrizteti szent Angyali által, mint örökségit, Matt. 18. 10. (3) mert illyeké-is az Istennek országa, Marc. 10. 14, 15. 2. Hogy azok *jutalmak*: az abbonyi állatnak méhének gyümólcse jutalom, *jutalomnak* mondatnak a' jó magzatok: mert az Isten-félő Atyáknak s' Anyáknak kegyességeket azzal jutalmaztattya-meg Isten, mint Dávid mondgya, Sólt. 128. v. 3. 4. Azt mondod: *Nem álhat az meg: mert sok kegyes és Isten-félő Atyáknak gonosz magzati vannak: mint Eli papnak, Dávidnak, s' többebnek.* Fel. Vaj

meg-álhat. 1. mert noha Dávidnak vóltak gonosz fiai; de ugyan csak Isten ajándékinak mondgya őket az Isten félő ember házában, Sólt. 128. 1--3. 2. mert ritkán esik az, hogy a' kegyes szűléknek gonosz magzattyok légyen; ha penig olly akkal látogattya Isten őket, azért cselekeszi. (1) hogy azoknak alkalmatosságával, a'szűléknek hiteket, s' Istenhez való szeretetteket próbállya, (2) hogy meg-ismérjék azt, hogy a' szűlés által, senki magzattyának kegyeséget nem adhat; hanem Isten ujjá szülő kegyelme nélkül, azoknak szivek kicsinységekből fogva csak gonosz, Gen. 6. 5. Ezt sirattya Dávid, Sólt. 51. 7. (3) hogy az ollyan erkölcstelen magzatoknak példájával, nagy lelki vigyázásra fel-ébresztessen másokat: hogy magzatokat kegyeségben nevellyék, Eph. 6. 4. 3. Dicsireti a' jó magzatoknak: *hogy ollyak a' házban, mint a' vitéz tegzében lévő nyilak.* Vitézek kezében lévő tegezhez hasonlittatik az ollyan ház, *kiket Isten jó mazatokkal megáld.* 1. mert miképpen a' vitéz tegze nyilakkal ékes: ugy a' cselédes Gazda háza, szép, s' jó magzatokkal ékes, Zach. 8. 5. 2. mert mint a' tegezben lévő nyilak erősítik, s' bátorittyák (ezközképpen a' vitézt,) ellenségi ellen; ugy a' jó magzatok az ő szűléjeket, erősítik s' bátorittyák mindennémű háboruságokban, s' szomoruságokban, lásd Gen. 5. 29. és Ruth. 4. 15.

II. *Bóldogságok az ollyan Atyáknak s' Anyáknak, kiket Isten illyen kegyes, s' jó magzatokkal áld-meg,* v. 5. Boldog a' ki meg-tölti az ő tegzét, az az, házát azokkal,

zokkal. 1. mert nem szégyenül-meg ellenségi előtt. 2. mert meg-győzi azokat a' kapukban. Kérd. 1. *Mit tészen meg nem szégyenülni az ollyan Atyáknak, kiket Isten jó magzatokkal meg áld?* 2. *Mit ért a' kapukon, és miképpen győzik-meg azokban az ő ellenségeket a' magzatok,* (mint annyi nyilak) *által?* Az 1. F. Szégyent nem vallani erkölcstelenségek miatt, mint *Noë*, Chámnak, és *Dávid*, Absolon, s' Ammon, erkölcstelen fiai miatt; hanem azoknak jó erkölcsökkel, örömmel illettetni, mint Bölcs Salamon mondgya a' jó magzatok felől, Péld. 10. v. 1. Az 2. F. Mint hogy az ő Testamentumban, a' kapukban szoktak vala törvénykezni s' tanácskozni: a' kapukon érti, az Atyáknak s' Anyáknak gonosz akaróinak, tanácskozásokat, mellyekkel a' kegyes Atyákat s' Anyákat, hirekben, nevekben, s' javokban igyekezik meg-károsítani: kik ellen az jó magzatok, erejekkel, bölcseségekkel, vénségre s' gyámoltalanságra jutott szűlejeket meg-óltalmazzák. Ugy hogy e' légyen a' Dávid szavainak értelme: miképpen a' vitézek tegzekben tétetett nyilok által, győzik-meg, reájok igyekező ellenségeket: ugy a' jó, s' kegyes magzatok által óltalmazzak, az szűlék ő magokat. Mint Lámech mondgya vala Noë felől, Gen. 5. 29. és Naominak mondgyák vala, az ő baráti, Unokái felől, Ruth. 4. 15.

Tudomany.

A' kegyes, jó, és engedelmes magzatok, az Atyák s' Anyák házokban, Istennek szép ajándéki, mellyekben

áll (világ szerint) az Atyáknak s' Anyáknak bóldogságok. Kettőt mondok e' Tudományban.

I. *Hogy à jó magzatok Istennek ßép ajándéki.* Dávid mondgya a' Leczkében. *Oka.* 1. mert Isten áldomásinak mondatnak, Solt. 128. 3. 4. 2. mert Isten országának őrökősinek mondatnak, Marc. 10. 14. 15. 3. Mert a' mint hogy Isten azokat szabad és jó akarattyából adgya, ugy-is vészi-el az szűléktúl: mint Job ezt meg-ismére gyermeki halálokban Job. 1. v. 21.

II. *Hogy azokban áll (világ szerint) az Szűléknek bóldogságok!* Ezt bizonyittya Dávid: és amaz Aßszonyi, Idvezitőnk példájában, Luc. 11. 27. *Oka.* 1. mert minden világi kincs s' gazdagság felett, őrömmel illetik a' jó fiak, az ő szűléjeket, Péld. 10. 1. 2. Mert a' jó magzatok az ő szűléjeknek nyomoruságokban s' bánattyokban, vigasztalójok, Gen. 5. 29. és Rurh. 4. 15.

Haszna 1. Oktat. 1. Nem Isten őrökségi tehát a' rosz erkölcsű magzatok; hanem átkok az ő Szűléjek házokban, s' ha meg-halnak-is, nem méltők a' siratásra; hanem ha azért, hogy erkölcstelenségekben, s' pœnitentia tartatlanságban halnak meg: mint Dávid siratá Absolont, 2 Sam. 18. 33. K. *Kicsodák az illyen magzatok?* F. 1. *Kik* bolondok s' tudomány nélkűl valók, Péld. 10. 1. 2. *Kik* gyalázattal illetik Attyokat s' azoknak házokat mint Chám, Gen. 9. 2. 3. *Kik* Szűléjekhez engedetlenek, s' azok ellen támadnak, mint Absolon, 2 Sam. 17. 4. *Kik* szűléjeket nem becsüllik, hanem

nem szidalommal illetik, Lev. 20. v. 9. &c. II. Nagy kárt vallanak tehát azok a' szűlék, kik jó erkölcsű magzattyoktul fosztatnak-meg az halál által: mert Istentűl vőtt szep ajándéktul fosztatnak-meg. Kérd. *Micsodás magzatok illyenek?* Fel. 1. Kik menten csecsemő korokbul ki-kelvén, az Urnak szenteltetnek, mint Samuel, 1 Sam. 1. 27. 28. 2. Kik menten gyermek-korokban, az Isteni félelemnek, tiszta, kegyes életnek, jeleit mutattyák. 3. Kik szűléjeket félik, becsüllik s' tisztelik. 4. Kik szűléjeken kivűl, mindeneknek illendő becsülletit meg-adgyák. 5. Kik még gyermek-korokban az jókkal; nem a' gonoszokkal, társalkodnak. 6. Kik még gyermek-korokban az Istennek beszédét tanullyák, abban nevekednek, és a' szerint élnek, Timotheussal, 2 Tim. 3. 15. Ez illyeknek halálokon méltan szomorkodhatnak az Atyák. Méltán szomorkodhattok ti-is meg-ßomorodott Atyák, ßerelmes magzatotok halálán. 1. mert ez-is Istennek őröksége vala házatokban, és Istennek szép ajándéka, (a' fellyebb elő-számlált jelekre, s' jószágós cselekedetekre nézve) 2. mert ha élt vólna; lőtt vólna ellenségtek ellen védelmező nyilotok. 3. mert vénségteknek idején, vigasztalótok s' táplálótok lehet vala. 4. mert idejére nézve, őrömmel és tisztessęggel illetett benneteket, &c.

II. *Int.* 1. Kőzőnségessen az Atyákat s' Anyákat inti, ha Isten jó erkölcsű magzatokkal őket meg-áldgya, (1) kőszőnnyék-meg Istennek. 2. ne tartsák magok őrökségének; hanem Isten ajándéká-

dékának és őrökségének. (3) nevellyék azokat Isten számára: hogy mikor Isten tőllők az halál által el-kivánnya, vitessenek Isten országában, mint Istennek őrökségi, és a' Jésus Christus őrökős társai, Rom. 8. 17. II Kiváltképpen az ő szerelmes magzattyokon meg-szomorodott szűléket inti; felettębb való keserűséggel ne illettessenek szerelmes magzattyokon. Melyre inditsanak benneteket ezeknek meg-gondolása. (1) Hogy Isten őröksége vólt, és csak ideig plántálta vólt az ti házatokban, hogy azokban, a' ti asztalotok kőrnyúl, mint meg annyi szőlő veszszőkben gyönyőrkődgyetek, Sólt. 128. v. 3. és a' mikor ő Felsége akarta, e' világnak parlagjából ki szakasztotta, s' által plántálta az ő mennyei őrökségében. 2. Hogy Isten ajándéka vólt házatoknál, s' akkor vitte-el tőlletek, a' mikor akarta, mellyet Jób háládással meg-ismér, Job. 1. v. 21. Mondgyátok azért Dáviddal, Sólt. 39. 10: *Nem nyitom fel számat, mert te cselekedted azt Uram:* és Jóbbal: *Az Ur adta, az Ur vötte-el, áldott az ő neve.* Amen.

XX. PRÆDIKACIO.

A' magzatoknak halálát békességes tűréssel, s' háláadással kell szenvedni.

Job. 1. ℣. 2. *Az Ur adta, és az Ur vötte-el is: áldott légyen az Urnak neve.*

Két

KEt rendbéli nevezetes gazdagsági vannak embernek: mellyeket, a' mint hogy Isten kinek kinek szabad akarattya szerint ád; ugy a' mikor akarja szabad akarattya szerint el-is veheti, és senki ő Felségének azt nem mondhattya: miért cselekeszed azt? Dan. 4. 32. *Eedgyik rendbéli gazdagság*, e' világi jók, kincs, jószág, barmoknak sokságа: *Más rendbéli gazdagság*, a' fiak, leányok, szolgák, és szólgálók, mellyekkel Isten Jácóbot meg-áldotta vala, az mint ezt háládással meg-ismeré, Gen. 32. 10. és 33. v. 5. E' két rendbéli gazdagsággal áldotta vala meg Isten, a' Jóbot. 1. Meg-áldotta vólt marhákkal, juhokkal, ökrökkel, tevékkel, &c. kiket ellenség, és égi tűz által Isten, Jobtul el-vőn, v. 14. 17. 2. meg-áldotta vala szép fiakkal s' leányokkal: de a' mint hogy ezeket szabad akarattya szerint, adta vala Isten Jóbnak: ugy-is vévé-el, mellyet Jób bébességes tűréssel s' háládással meg-ismér, e' Leczkében. Melyben *Summa* szerint vagyon a' Jób békességes tűrése, mellyel szenvedte az Istennek rajta esett látogatását.

Két részei vannak.

I. Jóbnak vallás-tétele, melyben meg-isméri, hogy a' mit Isten néki szabad akarattyából adott vólt, ugy-vőtte-el tőlle: *Az Ur adta, s' az Ur vőtte-el-is.*

2. Békességes tűrese s' hálá-adása: mellyel meg-ismérvén Istennek szabados uraságát, dicsőiti Istent illy nagy keserűségében-is: *Aldott légyen az Urnak neve érette.*

Illyen

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében.

I. *Az Isten áldásának meg ismérése*: Az Ur adta. Kérd. *Mit adott volt Isten Jóbnak?* F. A' fellyebb emlitett két rendbéli gazdagságot: minden féle barmoknak sokságáa. Job 42. 12: és ezek felett tiz szép gyermekeket, v. 13.

II. *Az Isten látogatásának meg-ismérése*: az Ur vötte el-is. Kérd. 1. *Miképpen vötte-el Isten az ő gazdagságit?* 2. *Miképpen tulajdonittya ezeket Istennek, holott azt rész szerint az ellenség, rész szerint az ördög cselekedte?* Az 1. Fel. Barmait és szólgait, rész szerint ellenség által, rész szerint tűz által, vers. 14--17. Az ő gyermekit a' háznak (melyben éßnek s' isznak vala,) le-romlása által, v. 19. Az 2. F. Istennek tulajdonittya mind ezeket Jób: mert tudta, hogy Isten engedelme nélkül, azok néki nem árthattak vólna: azért mondgya vala Istennek a' Sátán: *bocsáss reá a' te kezedet*, v. 11. az az, engedd-meg énnékem, hadd verjem-meg ötet: mellyet minek utánna Isten meg engede, ugy veré-meg Jóbot, v. 12--17. s' ugy támasztá ellene ellenségit, és ugy rontá fiaira az házat: egyébáránt Jóbnak ezek semmit nem árthattak vólna. Láss hasonló dolgot, Matt. 8. 31, 32.

III. *Békeséges türése, s' hálaadása Jóbnak, illy csapások alatt*: A'dott légyen az Urnak neve. Melyben kettő vagyon: 1. a' Job békeséges türése, s' Isten csapása alatt való, maga meg-alázása. 2. Az Isten nevének dicsireti: áldott légyen az Urnak neve: az az, ezekben a' nagy csapásokban, és gyermekimnek, illy véletlen halálókban, dicsőitteßék az Istennek neve. Mely mondásában nézett Jób kétség nélkül az Istennek beszédére, mellyet izóllott vala Mofes Ahtonnak, mikor Isten az ő két Pap fiait tűzzel meg-emésztette vala, hogy Ahront békeséges türésre hivná, Lev. 10. 3. *Monda Mofes az Ahronnak: Ez a' mit szóllott az Ur, ezt mondván: A' kik én hozzám közel vannak, azokban szenteltetem meg, és mind a' sokaság előtt meg-dicsőittetem.* De azt mondod: *Nem álhát meg a' Jóbnak ez a' békeséges türése, s' Isten neve dicsőitése: mert ő békételenségtül viseltetvén, születését-is meg-átkozta.* F. 1. Vaj megálhat: mert noha már akkor kőntösét meg-szeggatá, fejét meg-beretválá; de még akkor átokra nem fokadott vólt, azért mondatik a' 22-dik versben: *mind ezekben-is nem vétkezék a' Jób, és semmi bolondságot Isten ellen nem szólla.* 2. mert meg-győzettetvén a' sok nyomoruságoktul, maga-is tetétül fogván talpig, fekélyekkel meg-verettetvén, ha békételenségre s' átokra fakadott-is ki, meg-bánta, s' visszamondotta, mikor Isten azért ötet feddené, Jobi, 39. v. 34--38.

Tudomany.

Mikor Isten a' keresztyén Atyákat, s' Anyákat, az ő szerelmes magzattyoktul (rendes vagy váratlan, s' rendkivül való) halál által meg fosztya, azt békeséges türéssel, és Isten nevének dicsőitésével kell szenvedni. Példa erre Jób, Dávid, 2 Sam. 12. 23. Ahron, Jer. 10. 2. 4. Eli-pap, 1 Sam. 2. 34. Coll. 3. 18.

Oka. 1. Mert a' mindennapi Uri imádságban

ugy

ugy kőnyőrgűnk: *Mi Atyánk, légyen-meg a' te akaratod, mint a' menyben, ugy itt a' földőn-is*, az az, valamit az egekben el rendeltel, itt e' földőn véghez vinni. ugy légyen. Ezért dicsőiti Dávid az Istent, hogy valamit akar cselekedni, mennyen és a' földőn. mind azokat véghez viszi, Solt. 115. 1--3.

2. Mert sem bóldog, sem boldogtalan állapotunkban Istennel nem tusakodhatunk, s' akar mit cselekedgyék ő Felsége velünk, javainkal és magzatinkal, azt nem mondhattyuk: mit cselekedtél Uram? Dan. 4. 32. Mint a' sár nem versenghet a' fazakassal, akar minémű edényre forditsa, és minek utánna fel-épiti, ha el-rontya-is, Esa, 29. 16. Rom. 8. 20.

3. Mert mind boldog, s' mind bóldogtalan állapotunkban, és mind kedvűnk szerint, s' mind kedvűnk ellen való dolgokban, hálákat kell Istennek adnunk: melyre int szent Pál, 1 Thess. 5. 17. 18. Ezt cselekedte Dávid, sok rendbéli nyomorúságiban, Solt. 119. 71. és a' szent Pál halgatói, Cselek. 21. 14.

4. Mert Isten ez illyen siralmas állapotinkban, hitűnket, szeretetűnket, és ezekben való álhatatosságunkat próbállya, mint Jóbot próbálá Isten, s' világ eleiben terjeszté, hogy Jób ő Felségét meg nem tagadná, világ javaiért, s' gyermekiért (mint à Sátán vádollya vala Jóbot,) hanē à késértetekben-is meg-tartaná Istenéhez való szeretetit: Ezért igazittya sz. Jakab a' nyomorúság szenvedőket a' Jóbra, mint békességnek tűkőrére, Jac. 5. 10, 11.

HASZ-

HASZNA. I. *Oktat.* Jóllehet szabad a' kegyes szűléknek, szerelmes s' édes magzattyoknak halálán keseregni, a' Jób példájával: ki mikor hallotta vólna tiz gyermekinek halálokat, keserűségében ruháját meg-szahgatá, s' a' földre úle; de nem szabad békételenséggel őszve kőttetett sirással s' jajgatni, pogányi módra, kiknek reménségek nincsen a' meghóltak felől, 1 Thess. 4. 13. Kérd. *Miben áll a' békételenséggel őszve kőttetett sirások s' jajgatások a' szűléknek, magzattyok halálakor?* F. Ebben áll. 1. mikor Isten akatattya alá nem bocsátkoznak, az Istennek illyen látogatásában, s' nem mondgyák ezt Eli-vel: *Ur ő, ugy cselekedgyék a' mint az ő szemeinek jónak tetszik*; hanem igy szólnak: Oh Isten miért fosztál-meg, szerelmes magzatomtul, e' végre bárne-is adtad vólna, &c. 2. Mikor az Isten szabados Uraságát az magzatoknak adásában s' el-vételében, meg nem ismérik Jóbbal. 3. Mikor az őket vigasztalóknak vigasztalásokat bé nem vészik; hanem magokat haszontalan bújtőlésekkel erőtelenitik, és az Isten s' magok, s' mások szólgálattyára alkalmatlanná tészik, földőn hevernek, hajokat szaggattyák.

II. *Int.* Közőnségessen minden magzattyoktúl meg-fosztatott szűléket, s' kiváltképpen titeket kegyes Szűlék, kiket Isten szerelmes magzatotoktul, az halál által meg-fosztott, hogy háládással s' békességes türéssel szenvedgyétek Jóbbal, a' szabadossan cselekedő Ur Istennek, házatokon esett csapását s' mondgyátok: Az Ur adta, és az Ur vőtte-el-is, áldott az ő neve érette. Kérd. 1. *Miben áll az Isten nevé-*

nevének háládással való dicsiréti ez illyen siralmas állapotban? 2. Micsoda inditsa az ő magzattyokon megkeseredett Szüléket, az illyen békeséges türéssel ősszvekötteteti háládásra? Az 1. F. 1. Az Isten szabados Uraságának meg-ismérésében, és embernek abban való meg-nyugovásában, 1 Sam. 3. 18. 2. Az Isten itileti alatt való embernek maga meg-alázásában, és arra való érdemetlenségének meg-vallásában, 2 Samuel. 24. v. 17. Az 2. F. Indicsanak im ezek: 1. Mert haszontalan embernek illyen állapottyában, Isten ellen bekételenkedni: mert akarmit csekedgyék ő Felsége, de nem mondhattyuk, miért cselekeszi azt velünk, Dan. 4. 32. 2. Mert a' mit szabad akarattyából adott vólt, csak azt vötte-el tőllök az halál által, mint Jób mondgya: az Ur adta, &c. 3. Mert az Isten örökségi a' magzatok, s' akkor vészi-el az Atyáktul a' mikor akarja, hogy a' mennyei örökségben ők által plántállya. 4. Mert Isten gyakorlatossággal következendő nagy veszedelmek elől, (minémű az éhség, fegyver, és raboltatás) visi-el a' magzatokat. 5. Mert Isten sok nyomoruságoktul szabadittya meg a' magzatokat, mellyeket szenvedtenek vólna, ha fel-nevekedvén, ember-kort értek vólna; mellyektül ez mostani alkalmatossággal akarta Isten, a' ti szerelmesteket meg-szabaditani, s' azokat az ő szemek ről el-törleni, Apoc. 21. 4. Mondgyátok azért Jóbbal: az Ur adta, az Ur vötte-el, aldott az ő neve. Amen.

XXI.

XXI. PRÆDIKACIO.

Isten pusztitya-meg magzatoktul az Házat.

Job. 16. 7. *El-pusztitád Uram egész házam népét.*

Jól mondotta szent Anna az ő Enekében: *Az Ur szegénnyé tészen, és meg gazdagit,* és meg-gazdagit, és szegénnyé tészen, 1 Sam 2. 7. Mert a' kiket akar az Isten meg-gazdagit, kincsel, barmokkal, örökségekkel, és szép magzatokkal; és a' mikor akarja, ugyan azonokat, azoktul a' gazdagságoktul meg-foszthattya. Ennek igasága meg-tetszik az Jácób példájából, a' ki szegénységgel méne-ki, gazdag Attya házából; de Isten őket szép gazdagsággal, barmokkal, fiakkal, leányokkal, szolgákkal, és szolgálokkal meg-gazdagitá, mint önnön maga mondgya, Gen. 32. 10. Igy gazdagitotta vala meg Isten Jobot, jószággal, marhákkal, fiakkal, leányokkal, szolgákkal és szolgálókkal; de a' mikor tetszék Istennek, azoktul őtet meg-foszta, és szegénnyé tévé. Mely siralmas állapottyán panaszolkodik, a' szegény Jób-Pátriárchá, e' szent Leczkében: melynek,

Két részei vannnak.

1. A' Jóbnak, házának, el-pusztulásán való keserves panaszsza: *el-pusztitád az én házamat.*

2. Ennek a' pusztulásnak szerző oka: az Ur: *uram el-pusztitád, &c.*

Magyarázat.

Kérdés 1. *Mit ért Jób az ő házának el-pusztulásán? 2. Kit ért az Uron, ki az ő házát el pusztitotta?*

Az 1. F. Jób az ő házának pusztulásán érti. 1. az ő minden-féle barmaitul való meg-foztatását, s' ki pusztulását: mellyek az ellenség által el-prédáltattak, Job. 1. 14, 15, 16, 17. 2. az ő szólgaitul való meg-foztatását, kik az ellenség által le-vágatattanak, és az égi tűz által meg-emésztettek, az ő mezejében, Job. 1. v. 15. 3. Kiváltképpen az ő szép fiaitul, s' leányitul hirtelen, s' váratlan és reménytelen halál által való meg-pusztittatását, v. 18. 19. mellyeket elsőben békeséges tűréssel szenved, dicsőitvén az Urnak nevét, v. 21; de annak utánna, meg-győzettetvén a' sok nyomoruságoktul, ugy fakad è panaszra: *meg*-pusztitád Uram az én házam népét. Az 2. F. Az Uron érti, a' Jehova szent Istent, a' ki mind ezeket az ő gazdagságit neki adta vala, és a' ki azonokat ő tőlle el vőtte vala, mint maga alázatossággal ezt meg-ismérte s' meg-vallotta vala, Job. 1. 21. ki felől ezt mondgya sz. Anna: *az Ur szegénnyé tészen, és meg-gazdagit.* 1 Sam. 2. v. 7. De itt azt mondod: *Miért tulajdonittya Jób az Istennek ezt az ő házának pusztitását; holott ezeket a' Sátán cselekedte, részszerint az ellenség, részszerint az égi tűz, részszerint az szélvész által.* Fel. Igaz dolog, hogy mind ezeket a' Sátán cselekedte, eszközképpen; de az Istennek engedelméből, mint megtetszik, Job. 1. 12: mert Isten engedelme nélkül, csak hajunk szálát-is, ki nem szakaszthatya, annál inkább

inkább magunknak, javainknak, és szerelmesinknek nem árthat, s' meg nem ólhet: mert ha csak az disznókban sem mehetének az ördögök, az Ur Jésus engedelme nélkül, és azokat a' vizben nem ólhették, Matt. 8. Inkább nem árthat az Isten szenteinek. Meg-áll tehát a' szent Jób panaszának igasága, hogy Isten pusztitotta-meg az ő házát az ördög által: mint ezt világosittya, Job. 16. 11.

TUDOMANY.

Valamiképpen hogy Isten gazdittya-meg a' kegyes embereket magzatokkal: ugy azon szabadossan uralkodo Isten, foztya-meg a' kegyes Atyákat s' Anyákat a' magzatoktul, s' azoknak halálokkal pusztittya-meg az ő házokat. Ketről mondék.

I. *Hogy Isten gazdagittya-meg a' kegyes embereket házokat magzatokkal:* Oka. 1. mert Isten adgya azokat, azt mondá Jácób, Gen. 33. 5 ezt bizonyittya Jób-is, cap. 1. 21. 2. mert Isten örökségi a' jó magzatok, az házban, Solt. 127. 3. 3. m. Isten ajándéki és áldomási a' magzatok az asztal körül, Solt. 128. 3. 4.

II. *Hogy Isten foztya-meg azoktul, a' K. Atyákat s' Anyákat.* Meg ismére ezt Jób, cap. 1. v. 21. Eli-Pap, ki mikor hallaná, hogy az ő két fiai meg-halnak az harczon, igy szóll: *ő az Ur, ugy cselekedgyék mint ő néki tetszik,* 1 Sam. 3, 18.

Oka. 1. Mert a' mint szabad jó akarattyából gazdagit-meg, jó magzatokkal: ugy-is foszt-meg azoktul, Job. 1. 21. 2. Mert Isten neveli-fel a' jó magzatokat, mint meg annyi olajfának ágait, a' K.

Atyáknak asztali környúl; és ugyan ő szent Felsége vágja azokat ki a' cseléd közzül, a' mikor akarja—, Jer. 45. 4.

HASZNA I. *Oktató.* Tehát a' keresztyén Atyáknak s' Anyáknak magzatoktul való meg-fosztatások, s' házoknak azok által való meg-pusztittatások, nem történetből; hanem Isten rendeléséből s' akarattyából vagyon, akar pestiskor, s' akar azon kivúl mullyanak-ki, 1. Mert az Ur ól, s' ő Felsége elevenit, 1 Sam. 2. 6. 2. Mert nincs olly búntétélnek s' csapásnak gonoszba, melly Istentúl nem vólna, Amos. 3. 6. 3. Mert minden Isten rendelése szerint hal-meg, akar pestiskor, s' akar más alkalmatossággal, Jer. 15. 2. 3. 4. Mert a' pestist kiváltképpen, az Isten ragasztya s' lövi az emberekre, Deut. 28. 21, &c. K. *Mi annak az oka, hogy Isten gyakorta a' K. szúléknek házokat a' magzatoktul, meg-pusztittya?* F. 1. Az Istennek szabados decretoma: ki mindeneket szabadossan cselekeszik, s' nem kérdhetni ő Felségétúl, miért cselekedi azt, Dan. 4. v. 32. ide való Idvezitőnk feleleti, Jan. 9 v. 3. 2. Néha az Atyáknak vétkekért-is cselekeszi azt Isten, mint a' Dávid házával csekedék Isten, 2 Sam. 12. 14. Igy cselekedék a' Saul maradékival-is, 2 Sam. 21. 1--6. 3. Az Atyáknak s' Anyáknak hiteknek, Istenhez való kereteteknek, s' engedelmességeknek megpróbálásáért, ha azoktul való meg-fosztatások után mint viselnék magokat Istenhez: illyen véggel késérté-meg Isten Abrahámot, az ő kedves Isákjának el-kivánásában, Gen. 20. 1. Igy kisirté Jóbot az Ur

Ur Isten. 4. Hogy ne a' magzatokban; hanem az Istenben helyheztetnék fő bóloogságokat, Dávidal, Sólt. 73 25. 5. Hogy világi szorgalmatosságoktul el vonná a' Szúléket: mert gyakorta az Atyákat s' Anyákat, az ő magyattyok számára gyűjtendő kincs kórúl, nagyubb serénységgel munkálkodnak, mint az Isten tiszteletiben, és a' magok lelkek idvességeknek keresésében, &c. 6. Hogy következendő nagy veszedelem elől ragadgya-el, a' K. Szúléknek szerelmes magzattyokat, mely szóll, Esa. 57. v. 1. &c.

II. *Intő.* Inti a' K szúléket, kiket Isten az ő szerelmes magzattyoktul meg-fosztt, akar pestisben, akar más időben. 1. Ne tarcsák azt történetnek: mert az Ur fosztotta-meg őket azoktul. 2. Ismérjék-meg ebben az Istennek szabados Uraságát, az Eli-vel, 1 Sam. 3. 18. 3. Békeséges tűréssel birják lelkeket: mert arra hivattatnak illyen siralmas állapotban. 4. Ha Isten ellen zugolódtanak, tegyék, szájokra kezeket, s' mondgyák Dáviddal, Sólt. 39. 10. *nem szóllok, mert az* Ur *cselekedte.* Amen—.

XXII. PRÆDIKACIO.

Az idvezülendő öregeknek, az kisdedeknek erkölcsöket kell követni.

Marc. 10. 14. 15. *Engedgyétek hogy jöjjenek én hozzám a' gyermekek, és ne tiltsátok-meg ő-*

ket: illyeneké az Istennek országa. Bizony mondom néktek: valaki ugy nem vészi az Istennek országát, mint a' kis gyermek, semmiképpen nem mégyen oda.

Jollehet az Istennek országa, az örök élet, Istennek ajándéka az Ur Jésus Christus érdeme által, Rom. 6. 23; mindazáltal senki azt el nem érheti, s' oda bé nem mehet, ha az Istennek akarattyát nem cselekeszi, Matt 7. 21. Az Istennek akarattya penig az örök élet felöl, (többi között ez) 1. Hogy hidgyünk a' Jésus Christusban, mint Istennek örökké való fiában, Matth. 17. 5. vesd-öszve, Joh. 17. 3. 2. Hogy e' világot s' ennek minden dicsőségét, az Ur Jésus Christus szeretetiért, meg-vessük, meg utállyuk, Matth. 19. 29. 3. Hogy az Istennek igéjét tanullyuk s' a' szerint éllyünk, Joh. 5. 39. 4. Hogy kegyesen és békeségesen éllyünk, Sid. 12. v. 14. Ezen dolgot adgya itt elönkben édes Idvezitönk: mert *Summár-képpen* arra oktat ő Felsége, hogy a' gyermekek, kegyes és engedelmes erkölcsöket kövessék, a' kik menyországban akarnak menni.

Két Részei vannak.

I. Idvezitönknek parancsolattya, a' gyermekeknek hozzája bocsáttatások felöl: *Engedgyétek hogy jöjjenek hozzám &c.*

2. Inti az idvezülendőket a' gyermekeknek követére: *hogy a' kik idvezülni akarnak, azokat kövessék, Bizony mondom, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében:

I. Idvez-

I. *Idvezitönk parancsolattya, a' gyermekeknek hozzá bocsáttatások felöl:* Engedgyétek, &c.

Kérd. 1. *Kiknek szóll itt Idvezitönk?* 2. *Micsodás gyermekek vóltanak ezek? és miért akarták azoknak Annyai öket a' Christushoz vinni.* 3. *Miért nem akarták Idvezitönkhöz bocsátani azokat a' gyermekeket?* Az 1 F. A' Tanitványoknak, kik, némely Anyákat dorgálnak vala, hogy az ő gyermekeket Urunkhoz akarják vala vinni, v. 13. A' 2. F. A' gyermekek a' szent Irásban, néha vétetnek az Világ előtt *el-vetetett, alázatos edgyügyükért*, mint Matt. 11. 25. néha csecsemőkért, mint itt: mert ezek Csecsemő kisdedek vóltanak, kiket Urunkhoz vittenek az ő szüléjek, hogy érettek imádkoznék, és az ő kezeit azokra tenné, (az az, meg-áldaná, és az által öket az örök életre el-pecsételné,) Matt, 19. 13. Az 3. F. Mert ugy gondokoztak, hogy méltatlanok azok a' Christushoz való menetelre; ugy mint kik (1) à Christus *Tanitására* s' annak el-hitelére alkalmatlanok. (2) kikben az Ur Jésus az ő Isteni erejét meg nem mutathatná, kik nem betegek, hogy azoknak meg-gyógyitásában, az ő Isteni erejét meg-mutatná. Ennek igazsága innét tetszik-meg: mert kettőt láttak a' Tanitványok a' Christusban. 1. *a' mennyei tudományt.* 2. *a' csuda tételnek erejét:* melyre nézve ugy gondolkoznak vala, a' Christushoz csak azoknak kellene menni, a' kik öregek, és az ő tudomáeyát halgathattyák, bé-vehetik, és annak hihetnek. Ismét a' kik betegek, s' gyógyulás nélkül sükölkődnek, a' maga beszéde szerint, Mat. 11. 4, 5.

II. *Oka Idvezitónk parancsolattyának*: mert illyeneké az menynek országa: mint ha mondaná, ne itillyétek ezeket méltatlanoknak, az én hozzám való jöverelre: mert nem csak azoknak kell én hozzám jöni, kik öregek és az én tudományomat bévehetik, vagy a' kik betegek s' gyógyulás nélkül fúkólkődnek; hanem mind azoknak én hozzám kell jöni, a' kiké a' mennyország, minémüek ezek a' kisdedek. Kérd. *Miért nem mondgya ezeké a' mennyeknek országa; hanem azt mondgya illyeneké?* F. Azért nem mondgya, *ezeké*, hogy ne láttassék az öregeket ki-rekeszteni a' menyországból: mint ha csak a' kisdedeké vólna a' menyország, kik az Istennek törvényét cselekedet szerint való, vétkekkel meg nem rontatták; hanem azért mondgya, *illyeneké*, 1 hogy ezzel meg-mutassa, hogy azoké az Istennek országa, a' kik benn vannak az Istennek frigyében (mint ezek a' kisdedek, kik bé-vitettek a' feigyben) mellyet tött Isten Abrahámmal, Gen. 17. 7. 2. hogy valakik az öregek közzül idvezülni kivánnak, az illyen kisdedeket kell követni.

III. *Az idvezülendőknek követésekre adatott példa, és Isten országából való ki rekesztetések azoknak, kik a' gyermekeket nem követik.* v. 15 Bizony mondom, &c. Kérd. *Miképpen vészik a' gyermekek az Istennek országát?* F. 1. Ingyen, s' keryelemből a' Jésus Christus érdeme által, Rom. 6. 23. 2. Szelidség s' engedelmesség által: mert illyeké az Istennek országa. Matt. 5. 5. 3. Szent és tiszta élet által, mely nélkül soha senki az Istennek országát nem

gát nem láthattya, Sid. 12. 14. De azt módod: *Nem kivántatik tehát, az idvességre, az hit, az Isten parancsolatinak meg-tartása, és az Isten igijének halgatása: mert ezek a' kisdedekben nincsenek.* Fel. Vaj kivántatik. 1. mert ezek nélkül senki az öregek közzül nem idvezül: nem *hit* nélkül, Joh. 3. 16. nem, Isten parancsolattyának meg-tartása nélkül, Matth. 7. 21. nem Isten igijének halgatása, s' annak megtartása nélkül, Joh. 8. v. 51. 2. mert Idvezitónk ószve-veti az idvezülendő öregeket, a' kisdedekkel, nem a' hitre, a' parancsolatoknak meg-tartására, és az ige halgatására nézve; hanem a' szelidségre, engedelmességre, tiszta életre, és békességes türésre nézve: mellyekben a' kik azokat nem követik, Isten országában nem mehetnek, mint sz. Pál magyarázza, Sid. 12. 14.

TUDOMANY.

Minden idvezülendő iffiaknak, s' öregekvek, az idvességnek utában, az idvezülendő kisdedeknek erkölcsöket kell követni. Idvezitónk tanittya. Lásd ezen kivül, Luc. 18. 16. 17.

Oka. 1. Mert minden idvezülendő embereknek, erkölcsel gyermekeknek kell lenniek, 1 Cor. 14. 20: illyenné lött vala Dávid meg-téresе után, Solt. 131. 2.

2. Mert a' csecsemő kisdedeknek nevekedések szerint, kell minden idvezülendőknek nevekedni a kegyelemnek állapottyában, 1 Pet. 2. 2.

3. Mert az ollyanoknak jelenti meg Isten az idvességnek titkait, és azokat idveziti, kik az kisde-

deket kővetik a' kegyes erkölcsökben, Matt. 11. 25.

HASZNA. I. *Oktató.* I. Tehát az hiveknek kisded csecsemőjők, akar micsoda állapotbã hallyanak-meg, idvezülnek: mert azokat kell kővetni az öregeknek, ha idvezűlni akarnak. 2. Tehát, nem rekesztetnek-ki a' mennyeknek országából, az keresztség nélkül meg-hólt kisdedek, a' mint az Uj Romaiak állattyák. 1. mert idvezitőnk azt mondgya, hogy ollyanoké a' mennyeknek országa. 2. mert az idvesség nem függ a' keresztségtül, (egyébaránt minden meg-keresztelkedett kisded idvezülne) hanem az idvesség a' Christus Jésusban lőtt őrök el-választástul: mely szerint szereti s' idveziti Isten a' Christusban, a' kisdedeket, Rom. 9. 11. 3. mert a' Dávid kisdede, minek-előtte kőrnyül-metéltetnék, meg-hala, s' idvezüle, 2 Sam. 12. 27. &c.

II. *Intő.* I. Inti a' kegyes Atyákat. 1. Mindgyárt kisded korokban, Istennek szentellyék az ő magzattyokat, mint ezek a' szűlék, és szent Anna, 1 Sam. 1. 27. 28. (1) mert Istennek őrökségi az ő házokban, Solt. 137. 3. (2) mert az Isten országának őrökősi, és a' Jesus Christusnak őrökős tátsai, Romã 8. 17. 2. Menten kicsiny korokban, az Ur Jésus Christushoz vigyék: hogy azokat megáldgya. Kérd. *Miképpen kell a' szűléknek az ő magzattyokat a' Christushoz vinni?* F. 1. A' szent keresztség által: mert a' miképpen az ô Testamentumban, a' kőrnyűl metélés által viszik vala Istenhez az ő magzattyokat: ugy az Uj Téstamentumban, à keresztség által kell vinni a' mi magzatinkat a' Christushoz

stushoz. 2. Az Isten beszédében való tanitás által, Deut. 6. 4-6: Igy vitetett Timothæus à Christushoz kicsinységében, 2 Tim. 3. 15. 3. A' kegyes engedelmes, és jó erkölcsben való nevelés által, Epb. 6. 4: mert illyeket hiv Idvezitőnk magához, Matt. 11. 28. II. Minden idvezűlendőket int, ha idvezűlni akarnak, kővessék az idvezűlendő kisdedeket az erkölcsökben. Erre int szent Pál, 1 Cor. 14. 20. K. *Micsodások a' kisdedek, és miben kell őket kővetnünk?* Fel. 1. Az ő *Annyok emlőjével való meg-elégedésben, és abban való meg nyugovásban:* igy mi-is nyugodgyunk-meg a' Jésus Christus érdemében, s' egyedűl abban keressük idvességünket, ezt mondván, a' Tanitványokkal: *Uram kihez mennénk &c.* Joh. 6. 68. 2. *Az ő Annyok tejének kivánásában:* hogy miképpen azok óhajtyák s' kivánnyák azt: ugy mi-is az Isten beszédének tiszta tejét kivánnyuk, hogy az által nevekedgyűnk a' kegyelemre, 1 Pet. 2. 2. 3. *Az edgyűgyűségben s' alázatosságban:* miképpen azok edgyűgyűvek, s' alázatossak, ollyaknak kell lenni nékünk-is, Matt. 11. vers. 28. 4. *Az békességnek kővetésében:* miképpen azok békességesek: ugy nékünk-is békessęgesseknek kell lenni, Rom. 12. 18. mert azok Isten fiai, Matt. 5. 9 és azoké a' menyország, Sid, 12. 14. 5. *A' tiszta és szent életben:* miképpen azok tiszták, s' mértékletesek: ugy nékünk-is tisztáknak, szenteknek, s' mértékletesseknek kell lenni, mert illyeké a' menyország, Sid. 12. 14. 6. *A' szeretetben:* miképpen azok mindeneket szeretnek, valalakik

lakik ô hozzájok alkalmaztattyák magokat: így nékünk-is idvezûlendôknek, mindeneket szeretnünk kell, mig a' mi ellenségünket-is, az ô rendi s' módgya szerint, Matt. 5. 43. 44. 7. *A' világnak, s' annak minden dicsôségének meg-utálatában:* miképpen a' kisdedeknek szivek nem ragad e' világhoz, s' ennek minden dicsôsége-is Annyóktul ôket el nem vonhattya: ugy nékünk-is idvezûlendôknek, Istenért e' világot, s' ennek minden dicsôségét meg kell utálni, s' vetni: mert illyeké a' Christus s' az örök élet, Matt. 19. 27, 28.

III. *Vigasztal.* Vigasztallya a' K. Atyákat s' Anyákat, kik az ô szerelmes magzattyoktul a' halál által meg-fosztattak: mert 1. azok a' Christustul megáldattak. 2. mert az menyországnak örökösivé lettenek, és ôket már utánnok várják: ezzel vigasztallya vala magát Dávid, 2 Sam. 12. 17. Ti-is megkeseredett Atyák, ezzel vigasztallyátok magatokat,

Amen.

XXIII. PRÆDIKAÇIO.

A' jó feleségnek halála, a' Férfi szeme gyönyörûségének el-vétele.

Ezech. 24. 16. *Embernek fia, imé én el-vészem tôled csapással a' te szemednek gyönyörûségét.*

AZ mindeneket szabadosan cselekedô Isten, gyakor-

gyakorta azokban a' dolgokban szokta az embereket meg-keseríteni, a' mikben e' világon leginkább gyönyörködnek. Illyen 1. a' szerelmetes magzat a' házban: melynek, halálra való kivánásában Somoriná-meg Isten, az Abrahámot, Gen. 22. v. 1. 2. Illyen a' jó és kegyes Férj, az ô feleségére nézve: kinek halála által, meg-szomoriá Isten a' *Naomit*, Ruth, 1. 2. 20. 3. Illyen a' jó és k. Feleség, Férjére nézve: kinek halálában keserité-meg Isten az Abrahámot, Gen. 23. 2. Így keserité-meg Isten az Ezechiel Prófétát-is, az ô szerelmes Feleségének halálában, a' mint a' leczke bizonyittya. Melyben *Summa* szerint, szóll Isten a' Prophétával, annak szerelmes feleségének haláláról.

Két részei vannak.

1. Az Ezechiel feleségének halála: *Embernek fia, imé el-vészem tôled a' te szemednek gyönyörûségét.*

2. Az Ezechiel felesége halálának módgya: *Csapással*, vészem el tôlled.

Illyen czikkelyek vannak a' sz. Leczkében.

I. *A' Prófétának Istentûl lött meg szóllittatása:* Embern-k fia. K. *Miért szóllittya így Isten a' Prófétát?* Fel. Azért, hogy ezzel a' meg szóllitással, jelentené azt ô nékie. 1. hogy a' mi esik ô rajta, nem történetbûl; hanem Isten rendeléséből lenne. 2. hogy, noha nagy méltóságos tisztre vötte vólt Isten ôtet; de ugyan csak halandóság, nyomoruság alá vettetett ember, s' por, hamu, mint Abrahám maga felôl itil vala, Gen. 18. 27.

II. *Az Prófétának feleségétûl való meg fosztatása:* El-

sa: El-vészem a' te szemednek gyönyörűségét. K. *Mit ért Isten a' Próféta szeme gyönyörűségén?* Fel. Az ő feleséget, mint meg-tetszik, a' 18 dik versből: *szóllék azért reggel a' népnek, és estvére meg-hala az én feleségem.* Mondatik penig a' jó és kegyes feleség, szem *gyönyörűségének*, 1. ennek titkos *ábrázolásáért*: mert a' példázza, az Istennek Anyaszentegyházát, kinek jegyesse a' Jésus Christus, mint szent Pál magyarázza, Eph. 5. 25. 31. 32: mert miképpen a' Jésus Christusnak minden gyönyörűsége vagyon az Anyaszentegyházban: ugy Isten után, az Férfiunak minden gyönyörűsége vagyon, az ő jó feleségében, ezért mondgya szent Pál, Eph. 5. 25. 2. Annak *drága véltára* nézve: mert mely kedves s' gyönyörűséges a' kövek között a' *Carbunculus*, olly drága s' gyönyörűséges a' férfi előtt az jó feleség, Prov, 31.10: mert az jóval illeti az ő Férjét tellyes életében, v. 12. 3. Azzal való *házasiági edgyességre* nézve: mert egy test vélle, nincsen penig embernek drágább s, gyönyörűségesebb az ő testénél, Eph. 5. 29. &c.

III. *Ennek a' Próféta felesége halálának módgya*, Csapással vészem-el, az az, csapással hal-meg a' te feleséged, Kérd. 1. *Mit ért a' csapáson?* 2. *Vallyon látásban lőtté, avagy valóságos meg-lőtt dolog?* Az 1. F. Hirtelen s' rend kivül való halálnak nemét ért Isten, minémű (1) a' hirtelen meg-ölő gutta ütés, minémű halállal hala-meg Eli-pap, 1 Sa. 4.18. (2) az hirtelen meg-ölő pestis, mellyet az hová halálos-képpen ragasst Isten, hirtelen meg-

halnak

halnak azok: Igy halának-meg harmad nap alatt a' Dávid népében *hetven ezer erős férfiak*, 2 Sam 24. v. 15. Akar mellyik halálnak neme által vötte légyen-el Isten, a' Próféta feleségét, elég az, hogy hirtelen lőtt: mert reggel jelentette-meg Isten annak halálát, s' estvére meg-hólt, v.18. Az 2. Fel. Minden kételkedés kivül, nem látás; hanem valósággal meg lőtt dolog vólt ez. 1. mert minek után na meg-hólt vólna a' Próféta felesége, s' látná à Nép hogy nem sirattya, az akkori szokás szerint, tudakozik a' Nép, miért nem siratná az ő halottyát, v. 19. 2. mert jegyül tétetett az ő halottya az Izraelben, azt mondgya az Isten, v. 24.

TUDOMANY.

Életének nagy gyönyörűségétül fosztatik-meg az a' Férfiu, mikor az ő jó és kegyes felesége meg-hal. Példa Ezechiel itt: és Abrahám, Gen. 23. 1, 2.

Oka. 1. Mert Istennek nagy ajándékától fosztatik ollyankor meg, Péld. 18. 22, és 19. 14. melyben életét gyönyörködtette annak életében, Prædi. 9. vers. 11.

2. Mert a' Férfiú, az ő feleségének halálakor, fejé ékességétül s' koronájától fosztatik-meg, Péld. 12. 3: nagy gyönyörűségtül fosztatik penig meg, a' ki feje ékességétül fosztatik-meg, Sirak. 5.16.

3. Mert élete fele társától fosztatik-meg ollyankor a' Férfi, mikor felesége (kivel házasiági egy test vólt) meg-hal, Gen. 2. 23, 23.

HASZNA I. *Oktató.* 1. Nem történetből vagyon tehát az, mikor az egymást (az házasiági egy

testben

testben) szeretők egymástul el-válnak; az halál által; hanem Istentúl: mert Isten vötte-el csapással az Ezechiel féleségét az halal által. 2. Tehát mig életben vagyon a jó és okos feleség, meg kell becsülni, mint szemnek gyönyörűségét, főnek ékeségét, és a' Férjnek fele-segitségét. Kérd. *Minémű feleseg, szeme gyönyörüsége, s' feje ékessége, életében az Férjnek?* F. 1. A' ki eszes és értelmes, Péld 19. v. 14. 2. A' ki gyors és serény. Péld. 31. 10. 3. A' ki engedelmes és Ura becsülló, a' ki jóval s' nem gonoszszal illeti az ő Férjét, Péld. 31. 11. 4. A' ki jó gond-viselő, és bizhatik hozzá az ő Urának lelke, akar hol járjon házán kivül, Péld. 31. 11, 13, 14, 15, 16. &c. 5. A' ki szemérmetes beszédében, s' maga-viselésében, Péld. 31. 17. 6. A' ki Isten félő, tiszta, kegyes és mértékletes életű, Péld. 31. 30. 7. A' ki irgalmaskodó s' szegényeken könyörülő, Péld. 31. 31: minémű vala amaz Saraptabéli Aszszony, 2 Reg. 17: ama' Sunamitis, 2 Reg. 4. 9. 10. Tabita, Csel. 9. 39, &c. (Mellyekből ki-tetszik, hogy nagy szemed gyönyörűségétúl fosztattál Te is most meg, meg-keseredett Férfiú ki illyen jó feleségtúl fosztattál-meg, &c. *Fiat applicatio*)

II. *Fedd.* 1. Azokat az Aszszonyokat, kik az ő Férjeknek nem szeme gyönyörűségei, hanem szemeknek keserűségei, s' Férjeknek bőcstelenitői: minémüek. 1. Az esztelen, goromba, tanulni nem akaró aszszonyok, Péld. 11. 22. 2. A' tunya, rest, s' Ura gyalazó aszszonyok, Péld. 11. 9. 3. A' tisztátalan aszszony, Péld. 12. 3. 4. Az engedetlen, s' morgolódó aszszonyok, péld. 27. 15, &c. Ez illyenek halálokban nem szemeknek gyönyörűségétúl; hanem szemeknek keserűségétúl, és sziveknek gyötrelmétúl fosztatnak-meg a' Férfiak, s' nincs oka siralmoknak. II. Feddi a' Férfiakat, kik igazán szemek gyönyörűségektúl fosztatnak-meg, s' mégis nem igen kesergik, illy nagy világi jótul való megfosztattatásokat: s' nem kesergik Abrahámmal, Gen. 23. 1, 2. &c.

III. *Intő.* 1. Int minden kegyes Aszszonyi állatokat, ugy éllyenek az házasságban, hogy mind életekben, mind halálokban, legyenek Urok szemeknek gyönyörűségek: miben állyon az, meg-hallok, az első haszonban. 2. Int minden kegyes Férfiakat, kik szerelmes feleségektúl meg-fosztattanak, kiváltképpen Tégedet, ki most jó és kegyes feleségedtúl meg-fosztattál, int im ezekre. 1. hogy ezt történetnek ne tartsad: mert Isten vötte-el csapással, mint Ezechieltúl. 2. hogy őtet felettébb való keserűséggel ne siratsad; hanem kereszty énekhez illendő szomorusággal illetteségel ő rajta, mint Abrahám az ő Sárájáu kesergé, Gen. 25. 2. 3. hogy Isten szabados Uraságában meg-nyugodgyál, s' ezt mondgyad Dáviddal, Solt. 39. 10. és Jobbal, Job. 1. 21. Amen.

XXIV. PRÆDIKACIO.

Abrahám meg-hólt Sáráján való ſiralmáról.

Teremt. 23. 2. *Meg-hala a' Sára Arba Városában, a' Canahánnak tartományában, és bé-méne Abrahám, hogy ſiratná és keſergené ötet.*

JOllehet, ſenkinek nem ſzabad a' kereſztyének közzül, az ő halottyát pogányi ſzomoruſággal keſergeni, mint ha azok el-veſznének; mindazáltal ſzabad Iſten frigyes népéhez s' kereſztyénekhez illendő ſzomorúſággal azokat keſergeni. Az elsőnek igaſsága ki-tetſik, 1 Theſſ. 4. 13. A' másodiknak-is igaſsága meg-mutatódik az Iſten népének példájokból, kik közzül némellyek ſiratták *edgyetlen-edgy-ſzülöttyöket*, mint a' Sunamitis, 2 Király. 4. v. 27. és amaz özvegy Anya, Luc. 7, 12, 13. némellyek ſiratták *Baráttyokat*, mint Dávid Jonathánt, 2 Sam. 1. 20. némellyek *Magiſtrauſſokat*, mint Iſrael Moſeſt, Deut. 34. v. 8. némellyek Prófétájokat s' Tanitójokat, mint Eliſæus Illyéſt, 2 Király, 2. 12. és a' ſzent Iſtvánt az ő halgatói, Act. 8. 2. némellyek ſzerelmes Attyok fiát, mint Lázárt az ő Attyok-fiai, Joh. 11. 33. némellyek ſzerelmes Attyokat, mint Joſef. Jácóbot az ő Attyát, Gen. 50. 1. némellyek ſzerelmes *Urokat*, mint Naomi, Ruth. 1. v. 20. némellyek ſzerelmes feleségeket, mint Abrahám e' ſz. Leczkében: melynek,

Két Réſzei vannak.

1. A' Sára halála: *meg-hala a' Sára*, &c.

2. Az Abrahámnak az ő Sárája hólt teſte feletti való keſergéſe; *és be-méne az Abrahám, hogy ſiratná a' Sárát.*

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében:

I. *A' Sára halála*: meg-hala a' Sára. Kérd. 1. *Ki vólt ez a' Sára?* 2. *Micsoda halállal hólt-meg?* Az 1. F. Sára vólt az Abrahám feleſége, minden hivőknek Anyja, Gal. 4. v. 31: és minden kegyes aſzſzonyi állatoknak tükőre s' példája, 1 Pet. 3. v. 6. A 2. F. Nem erőſzakos halállal hólt-meg, à mint a' Sidók álmodozzák: mint ha ő halván ſzerelmes fiának, az Isáknak meg-ölettetéſe felől való Iſten parancsolattyát, gutta ütéſſel hólt vólna meg: mert arról az Irás halgat; hanem csendes halállal hólt-meg az ő Sátorában.

II. *A' Sára halálának helye*: mely két képpen iratik-le. 1. *Arba* nevű városban, mely annyit-is téſzen mint, *bujdosók városa*, itt hólt-meg a' minden hivőknek Anyja: mellyel az jelentetett. (1) hogy nincsen itt e' világon az hiveknek maradandó városok, Sid. 13. 14. (2) hogy ſenki az hivek közzül nem tudgya hol léſzen halála. (3) hogy Iſten mindenütt, még a' bujdoſáſnak földén-is gondot viſel az övéire, mint Jácóbnak mondgya vala, Gen. 28. v. 15. (4) hogy még az ő bujdoſáſoknak földén-is, tiſztelſſeges temetéſt rendel Iſten az ő hiveinek, mint

Sárának, ez Arba nevű városnak határán, vers. 3. 6. 2. *Canahán tartományában:* itt hólt-meg a' minden hivőknek Annya, mellyel az jelentetett, hogy akar hol hallyanak-meg a' hivek, de az mennyei Canahánban, a' menyországban vitettetnek: melynek ábrázolója vólt a' földi Canahán, Sid. 4. 6. E' volt az oka: hogy a' Canahán földén kivántanak el-temettetni a' Pátriárchák, ha azon kivül hóltanak-is-meg: mint a' Jácób kivánságából ki-tetszik, Genes. 49. 29. 30: s' oda-is temeté útet az ő szerelmes fia, a' Joseph. Gen. 50. 12, 13.

III. *Az Abrahámnak halottya felett lött keservése,* Es bé-méne az Abrahám, &c. Melly siráffal és keservéssel, nem annyira meg-hólt szerelmes feleségét, mint az ő özvegységét siratta, hogy szerelmes feleségétül meg-fosztatván, ugy maradttt mint az meg-izedett szőlő: mellyen méltán kesereghetett, Michiáffal, Mich. 7. 1. mert a' jó feleség termő szőlőhózis hasonlittatik, Sólt. 128. 3.

TUDOMANY.

Mikor Isten a' kegyes Férjet, jó és kegyes feleségétül az halál által meg fosztya, nagy szomorusággal és keserűséggel illettetnek, azoknak halálokon. Példa Abrahám, a' minden hivőknek Attya, e' Leczkében. Dávid és az ő vitézi, kik el raboltatott feleségekért nagy keserűséggel illettetének, 1 Sam. 30. 2, 4. (Ennek igasága meg-tetszik abból is, hogy mikor Isten az Ezechiás feleségét el-vévé, meg-tiltá, hogy azt halotti siráffal s' keserűséggel ne siratná, Ezech. 24. 16.)

Oka.

Oka. 1. Mert illyenkor a' K. Férfiak fejeknek ékességétül fosztatnak-meg: ugyan-is a' jó Feleség a' Férfi feje Coronájának mondatik, Péld. 12. 3. Mely keserves dolog légyen penig az ember fejének ékességétül meg-fosztatni, meg tetszik az Jérémiás siralmából, Sirał. 5. 16.

2. Mert illyenkor a' K. Férfi az ő szeme-fényétül, s' vagy szeme gyönyörűségétül fosztatik-meg, Ezech. 24. 16: nagy keserűségre hivja penig akkor Isten az embert, mikor szeme-fényétül fosztya-meg, mint Sedechiást, Jer. 39. 7. és Sámsont, Birák. 16 28.

3. Mert illyenkor a' K. Férj házasági életnek fele részétül, segitőjétül és vigasztalójától, fosztatik-meg: mivel igy irja B. Salamon le a' jó s' kegyes Asszonyt, Préd. 4. 9. 12. 5.

4. Mert az házasság-béli személlyek illyen állapottyokban, Istennek kezétül illettetnek, Ruth. 1. 13. Az Istennek keze penig keserűségre hivja az embert, ezért mondgya Jób cap. 19. 12.

5. Mert illyenkor a' K. férfi minden kincs, és gazdagság felett való, Istentül vött ajándéktul fosztatik-meg. Péld. 18. 22. coll. 19. 14. Ezért mondgya vala Naomi-is, mikor jó Férjétül meg-vált vala: Ruth. 1. 21. *En gazdag valék mikor el-mentem vala; de üressen hoza meg engem az Ur.* Az az, Gazdag valék mig jó férjem vala; de meg-halván, szegénnyé lők.

HASZ. I. *Oktat.* Tehát a' miképpen életében jóval s' örömmel illeti a' Férfiat a' jó feleség, Prover. 31. 12: ugy halálában bánattal és keserűséggel illeti

az Özvegységre maradott férjet. K. *Miben áll az férfiunak bánattya és keserűsége, mellyel illettetik az ő jó feleségének halálában?* 2. *Mikor vagyon az?* Az 1. F. Ezekben, hogy fejének ékességétűl, szeme gyönyörűségétűl, és élete fele részétűl fosztatik-meg, a' mint a' tudományban mondám. A' 2. F. 1. Mikor bujdosásában hal-meg szeremes felesége, mint az Abrahámé. 2. Mikor szűlésben hal-meg, s' neveletlen csemetéje marad túlle, mint a' Jácób Ráchele, Gen. 35. 16, 17: mert keserves neveléſre jutnak akkor a' csecsemők, sokszor meg-is nyomorodnak a' Dajkák gondviseletlenségek miatt, mint Mephiboset, 2 Sam. 4. 4. 3. Mikor sok árvái maradnak: mert azoknak táplálásokra, s' fel-neveléſekre alkalmatlan a' férfi, minden kincse s' gazdagsága felett való Isten ajándékátul fosztatik-meg, Péld. 18. 22. coll. 10. 14. Ezért- neveztetik Isten özvegyeknek Attyának, Solt. 68. 6. 4. Mikor ellenség által raboltatik el, vagy meg-öletik, mint Izrael Aszszonyi állati, 2 Reg. 8. v. 12. 5. Mikor éhel halásra jutnak, mint a' Judabéli nemes és Uri aszszonyok, Siral, 2. 11. 12. &c.

2. *Oktat.* Meltó tehat kesergeni, keresztyényi keserűséggel, a' férfiaknak, jó és kegyes feleségeket mikor azoktúl meg fosztatnak. Kérd. *Micsodás feleséget méltó az férfiaknak kesergeni?* F. Ollyakat kik a' Sára nyomdokát követik. Sára micsodás vólt? (1) Szemérmes, Gen. 18. 13--15. (2) Tiszta s' kegyes életű; nem rest, tunya, morgolódó, tisztátalan, s' tékozló aszszonyokat, kik az ő férjeket gyalá-

gyalázattal illetik életekben, Péld. 12: mert jobb özvegységben élni, mint ollyan aszszonyi állattal lakni s' veszekedni, Péld. 26. 24. hanem 1. engedelmes és Ura becsűllő, 1 Pét. 3. 2--6. 2. Kik (1) eszesek, Péld. 19. 14. (2) gyors és serények, Péld. 31. 10. (3) jó gondviselők, Péld. 31. 11-seq. (4) kik életekben jóval illetik férjeket, Péld. 31. 12.

II. *Feddő.* 1. Az aszszonyi állatokat, kik életekben okot adnak arra, hogy halálokban férjektűl ne sirattassanak, &c. 2. A' kemén' vas, s' kő természetű férfiakat, kik sem életekben nem becsűllik; sem halálokban nem kesergik jó feleségeket, &c.

III. *Int.* Minden keresztyén özvegységre jutott férfiakat, kiváltképpen Tégedet, ki most szerelmes (Sára erkölcsű) feleségedtűl, à halál által megváltál. 1. Ismérd-meg, hogy Isten sirásra, keserűségre hivott, mint Abrahámot az ő Sárájának halálában. 2. Keseregj; de ne pogányi keserűséggel; hanem keresztyéni keserűséggel, 1 Thess. 4. 13. K. *Miben áll a' keresztyéni keserűség?* F. 1. Ha ember, nem annyira szerelmesét, mint magát sirattya, kinek halálát, talám az ő bűnei érdemlették: mint Dávid vétkeiért hala-meg az ő magzattya, 2 Sam. 12. 14. 2. Ha arra a' szomorú állapotra való érdemes vóltát meg-vallya, ugyan Dáviddal, 2 Sam. 24. 17. 3. Ha magát Istennek abbéli látogató itileti alatt meg-alázza, Eli-pappal, 1 Sam 3. 18. 4. Ha háládással vészi Istennek abbéli látogatását, Jóbbal, Job. 1. 21. 5. Ha békeséges tűréssel szenvedi

e' rajta eſett ſzomoruságát, Dáviddal, Sólt. 39. 10.
Amen.

XXV. PRÆDIKACIO.

Naominak Férje halálán való ſiralmáról

Ruth. 1. 20. *Ne hijjatok engemet Nahominak; hanem inkább Márának: mert igen nagy keſerűséggel illetett engemet a' mindenható.*

A' Szabadoſſan cſelekedő mindenható Iſten, a' mikor, a' miben, és a' hol akarja, akkor és ott illeti az ő hiveit keſerűséggel, az ő ſzerelmeſiben. Illyen 1. a' ſzerelmetes edgyetlen-egy-ſzülőtt magzat: melyben meg-keſerité Iſten Abrahámot, el-kivánván ő tőlle az ő Isákját, Gen. 22. 1. 2. Illyenek a' ſzerelmes magzatok: kiknek halálokban meg-keſerité Iſten a' Jóbot, Job. 1. 19. 3. Illyen embernek, ſzerelmes felesége; melynek halálában meg-keſerité Iſten Abrahámot, Gen. 23. v. 2. es Ezechiel Profétát, Ezech. 34. 16. 4. Illen a' jó és kegyes Férj: kinek halálában nagy keſerűséggel illeté Iſten a' *Naomit*, a' mint ő maga keſerveſſen jelenti e' ſzent Leczkében: melynek,

Két réſzei vannak,

1. A' Naomi maga nevének el változtatáſa, ſiralmas özvegyi állapottyára nézve: *Ne hivjatok engemet Naominak, hanem Márának.*

2. Oka az ő neve el-változásának: *Mert igen nagy*

nagy keſerűséggel illetett engemet a' Mindenható.

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében.

I. *A' ſzemély ki az ő nevét változtatni kivánnya:* Ne hijjatok engem Nahominak. K. *1. Kiknek ſzóll ez à Nahomi? 2. Ki vólt ez à Nahomi? 3. Mit tészen ez a' név, Nahomi?* Az 1. F. Az ő attyafiainak, s' aſſzony barátinak, kik Betlehémben laknak vala, az hová bujdosásának földéből haza ment vala: Kit midőn láttanak vólna ſiralmas özvegyi állapotryában, (álmélkodván, és ſzánakozván ő rajta) egymáſnak ezt mondgyák vala: *Nemde, nem ezé a' Nahómi?* v. 19. Kiknek felel e' leczkében: *Ne hivjatok engemet Nahóminak.* Az 2. F. Ez a' Nahomi, vólt egy Bethlehembéli kegyes Elimelech nevű ember felesége: v. 1. mely *Név*, Elimelech, annyit tészen, mint *Iſten én Királyom*: mert ő Iſtennek kegyes népe közzül való vala, ama ſzövetség ſzerint, Gen. 17. 7. Az 3. F. Ez a' Név, *Nahómi*, annyit tészen, mint *ſzép édes*: minémű vala Nahomi, nem csak termettel s' ábrázattal; hanem erkölcsel, és jóságos cſelekedettel-is mellyekben kiválképpen áll az aſſzonyi állatoknak ſzépségek, a' mint ſzent Pál és ſzent Péter tanittya, 1 Tim. 2. 9. 10. és 1 Pét. 3. 1--5.

II. *Az új név, mellyel akar nevéztetni Nahomi?* hijatok Márának. K. *Mit tészen ez a' ſzó, Mára?* Fel. Keſerűség: mely nevezettel, néz ez a' kegyes özvegy, a' *Sur* nevű puſztára, melyben bujdoſván, keſerű vizzel itattya vala Iſten a' népet, Exod 15. mellyet nem ihatván, nevezék azt *Márának*, Exod. 15. 22. Mintha mondaná a' Mahomi: Ne hijatok

engemet *Nahominak*, az az, ékesnek, ótvendetesnek; hanem Márának: mert mint az Izraelt, a' *Sur* pusztájában bujdosván, keserűségnek vizével itatta: ugy engemet bujdostomban, meg-fosztván szerelmes férjemtűl, keserűségnek vizével itata, melyre nézve, méltábban hihattok engemet Márának, az az, keserűségnek leányának.

III. *Oka ez ő nevének változásának*: mert igen nagy keserűséggel illetett engemes a' Mindenható. Kérd. 1. *Micsoda keserűség vólt az? 2. Miért szóll igy a' Mindenható illetett keserűséggel?* Az 1. F. Az ő szerelmes férjétűl való meg-fosztatása, (az halál által) és az Özvegységnek sitalmas állapottya, a' mint maga Nahomi magyarázza, v. 21. Az 2. Fel. Azért mondgya hogy a' Mindenható Isten illette útet olly nagy keserűséggel: Mert ezzel (1) meg-isméri az Istennek mindenható és szabados Uraságát, ki azt cselekeszi a' mit akar, 1 Sam. 3. 18. (2) m. ezzel az ő békességes tűrését jelenti, hogy ebben az keserűségében, mellyel illetett Istentűl, nem perelhet Istennel s' nem mondhattya, miért cselekedted ezt Uram? Dan. 4. 32. mert a' kit akar Isten, meggazdagit, a' kit penig akar meg-ßeginyit, 1 Sam. 2. 6.

TUDOMANY.

Mikor Isten az Aszszonyi állatoknak jó és kegyes Férjeket, az halál által el-vészi, akkoron őket nagy keserűséggel illeti. Példa Nahomi, és v. 21. ama' Próféta felesége, 2 Reg. 4. 1.

Oka. 1. Mert a' nagy bánatok, szomoruságok, és keserűségek, a' szent Irásban, az Özvegy aßßonyok-

ßonyoknak bánattyokhoz és keserűségekhez hasonlittatnak, mint Siral. 1. 1: azért nagy keserűséggel illettetik az aßßónyi állat, mikor szerelmes férjétűl meg-fosztatik,

2. Mert sok kűlömb-kűlömb-féle keserűségeknek tengerére, akkor ereßkedik a' ßegény aszszony: ugyan-is, ha annál gazdagabb-is. 1. csak az Özvegységnek keserű kenyerét észi, és keserű vizét ißsza: melly állapottyában kevés avagy semmi vigasztalója nincsen, Siral. 1. 2. 2. Mindenek prédájára mint egy czélúl ki-tétetik, Solt. 49. 6. 3. Az ő Urának gonosz akaróitul ßorongattatik, 2 Király. 4. 1. 4. 4. A' kiktűl az előtt bóldog állapottyában becsűltetett, most lábbal mutattatik, Siral. 1. 2. 5. Az szolgák és szólgálók hatalma alá vettetik, mint régen a' Juda Özvegyi, Siral. 5. 8. 6. Igaz igyében elő ném bocsáttatik; hanem abban el-nyomatik, melyről panaszolkodik, a' Dávid, Sóltár. 94. v. 6, 7.

HASZNA. *Oktat.* 1. Siralmas és keserves állapottya vagyon az özvegy aszszonynak. 1. mert ßintén ollyan mint a' gyepű nélkűl való ßőlő, (melyhez-is hasonlittya, Isten az aszszonyt az ő Ura házában, Solt. 128. 3.) kit minden prédál, ugy hogy méltán igy panaszolkodhatik az özvegy Michiással, Mich. 7. 1. *Jaj énnékam! mert csak ugy maradék mint a' meg-szedett szőlő, &c.* 2. mert szintén ollyan az szegény özvegy, mint az ut-félen levő dió-fa, kit minden jövő, járó, hagyigál s' ßaggat, &c. Méltán mondgyák tehát, az özvegy aszszonynak, ha a' kapu-

fél-fá-

fél-fája aranyas-is, de csak özvegy, &c. II. Mikor tehát Isten az aszszonyi állatot Özvegységre juttattya, siralomra s' valóságos gyászra hivja akkor ő tet, ő szent Felsége. K. *Vallyon miért foszty a-meg az Isten az halál által férjektől, a' kegyes aszszonyokat, s' miért juttattya illy nagy keserűségre?* F. 1. Közönségesſen, azért: mert ők-*is* halandók, s' el-végeztetett, hogy egyszer meg-hallyanak, Sid. 9. 28. 2. Ennek okát találjuk 1. A' Férfiakban: mert ne talám, ha sok ideig edgyütt élnének, feleségeket fellyebb szeretnék Istennél, mint Idvezitőnk némellyek felől szóll, Luc. 14. v. 26: hogy azért az idvesség dólgában akadállya ne légyen a' férfiunak, el-vészi Isten, hogy ez világgal el ne veszszen, 1 Cor. 11. 32. II. Az Feleség részéről-is oka ez lehet. 1. Mert talám ő-is leg-fóbb javát, s' gazdagságát, az ő férjében helyhezteti, mint Nahomi mondgya e' részben, v. 21: s' azért juttattya őtet özvegyi szegénységre, hogy meg-ismérje, hogy abban nem helyheztetett az ő fóbb java s' bóldogsága: mert az mulandó s' változandó volt, mint a' világnak ábrázattya, 1 Cor. 7. v. 31. 2. Mert ne talám minden reménségét Urának jó hirében, nevében, s' emberek előtt való becsülletiben, helyheztette, s' Urát merő bálvány Istenévé tőrte volt: s' azért vőtte-el Isten ő tőlle, hogy reménségét egyedül csak Istenében helyheztetné, Dáviddal, Solt. 73. 25. 3. Mert né talám Urának kedveskedet jobban, mint Istenének: mint némely házasok felől mondgya szent Pál, 1 Cor. 7. 33: el-

vészi azért Isten az illyenektől szerelmes férjeket, hogy Istenének tanullyanak kedveskedni.

II. *Feddő* 1. Az házasságban lévő Aszszonyokat, kik jó és kegyes Urokat nem tudgyák meg-becsülni: jaj ez illyeknek. (1) mert hóltok után meg-becsülnék ha becsülhetnék (2) mert ollyal veri-meg Isten a' ki annyi becsülletre nem méltó, s' még-is meg kell becsülni. 2. Minden rendbéli embereket, kik az szegény, keserűséggel illettetett Özvegyeket, kelergetik. *Illyenek.* 1. Kik az özvegyet nyomorgattyák, Solt. 94. 6. 2. Kik az özvegyeknek igyeket, bajokat, (Birak lévén) fel nem vészik s' nem óltalmazzák, Sólt 82. 3. 3. Kik az özvegyeknek igaz igyeket (mint a' Birák s' Procátorok) el-fordittyák, Esa. 10. 1. 2. 4. Kik az adóságban maradott árva özvegyet fojtogattyák, 2 Király. 4. 2. 5. Kik az özvegyet hirében s' nevében (ok nélkül) rágalmazzák, tólla gonoß hirt költenek, Solt. 50. 20. 6. Kik az özvegynek házát s' örökségét prédállyák, tilalmas uton el-is foglallyák, Matt. 23. 14. 7. A' kik szólgák s' szólgálók lévén, az ő aszszonyokat a' hatalmasok előtt vádollyák, mint *Siba* az ő árva Urát, 2 Sam. 16. 3, 4. Jaj ez illyeneknek: mert ha fel-kiált az illyenek ellen az igaz Özvegy, ki kél Isten az mellett, Exod. 22. v. 23.

III. *Intő.* I. Az házasságban lévő aßßonyokat, 1. Becsüllyék-meg Istentől adatott férjeket: mert az, az ő gazdagságok, mint Nahomi mondgya vala, v. 21. 2. Ugy becsüllyék férjeket, hogy azokat leg-

fóbb

főbb bóldogságoknak ne tartsák, s' azokban reménségeket ne helyhezteſſék: mert mulandók azok e' világ ábrázattyával edgyűtt, 1 Cor. 7. 31. 3. Az ő házaſsági bóldog állapottyokban, az Özvegyeket, és az árvákat, meg ne nyomorittsák, mert nékiek-is viſzſza-mérik jövendőben, Matt. 7. 1, 2. példa Adonibezek, Birák. 1. 7. 4. A' ſegény özvegyeket ſzánnyák, óltalmazzák, s' azokat ſegittsék: mert őket-is viſzont jövendőben ugy óltalmazza Iſten, a' mint Dávid mondgya, Solt. 37. v. 25. 5. A' megkeſeredett özvegyet vigaſztallyák: mert ők-is ugy találnak jövendőben vigaſztalót, Eſa. 40. 1. II. *Inti* az özvegy aſzſzonyokat, (s' téged-is, ki moſt meg-keſerittettél Nahomival) 1. Siralmas özvegységteket, ne történetnek; hanem Iſten ſzabados cselekedetinek iſmérjék Nahomival. 2. Az Iſtē keze alatt magokat meg-alázzátok Nahomival, s' ezt mondgyák ſzent Annával, 1 Sam. 2. 6. és Dáviddal, Solt. 39. 10. 3. Kegyeſſen, ſzentűl, igazán és mértékleteſſen éllyenek (1) mert az illyen özvegyeknek Tutora az Iſten, Exod. 22. 23. (2) mert az illyek tiſzteleteſek Iſten s' emberek előtt, 1 Tim. 5. v. 2. a' buja penig élvén meg-holt, v. 6. 7. III. Minden rendbéli embereket int. 1. Az övegyet (s' annak árváit ſemmi tekintet alatt,) meg ne nyomoricsák: mert fel-kiált Iſtenhez, Exod. 22. 13. 2. Az özvegynek igyét fel-vegyék s' óltalmazzák: mert tudgya s' láttya Iſten az özvegynek igyét, s' fel-véſzi, Deut. 10. 18. &c.

IV. *Vigaſz.* Noha elég ſiralmas állapot az özvegyvegység; de nem kell el-csüggednetek ſzegény (igaz özvegyek) 1. mert ſzeret az Iſten titeket, Deut. 10. v, 18. 2. őriz Iſten titeket, Solt. 68. 2. 3. Eteletekre, italatokra (még az igen nagy ſzükségben-is) gondot viſel, 1 Király. 17. 14. és 2 Király. 4. v. 2. Ezzel vigaſztallyad magadat te-is, keſerűséggel illettetett árva özvegy, &c. Amen.

XXVI. PRÆDIKACIO.

Halandó Iffiaknak kegyeſség mutató Tükőre.

1 Ján. 2. v. 14, 15, 16, 17. *Irtam néktek Iffiak, (mivel hogy erősſek vadtok, és az Iſtennek beſzéde lakozik ti bennetek, és amaz gonoſzt meg győztétek) ne ſzereſsétek e' világot, ſe azokat mellyek e' világban vannak, ha valaki ſzereti e' világot, nincsen abban az Atyának ſzereteti: Mert valami e' világban vagyon, mind teſtnek kivánsága, ſzemnek bujálkodáſa, nem az Atyától vagyon; hanem e' világtul. Es è világ el mulik, és az ő kivánsága-is; a' ki penig az Iſtennek akaratttyát cselekeſzi, örökké megmarad.*

AZ emberi élet, három karban áll: *Gyermekségben, Iffiúságban* és *Vénségben*. Mely emberi életnek három rendi ſzerint, válaſztott Iſten magának è

nak e' világ kőzzül, kikért a' Jésus Christus lőtt engesztelő áldozat, kiket világnak nevezeti alett ir-le, v. 1, 2. Minéműek. 1. Kik az Istennek parancsolattyát meg-tartyák, v. 3. 4. 2. Kik az ő szent beszédét szeretik, és azt meg-tartyák. v. 5. 3. kik a' Christust szent élettel kővetik, v. 6. 4. Kik ez világot nem szeretik, akar gyermekek, akar iffiak, akar Atyák (az az őregek) legyenek, v. 13. Kik kőzzül az Iffiakat, (mivel hogy inkább kapnak ez világon, e' világ-is inkább csalogattya azokat) inti e' világnak gyűlőlésére, ez mi Leczkénkben: melynek,

Két részei vannak.

1. Inti az Iffiakat hogy e' világot ne szeressék; *Irtam néktek, ne szeressétek e' világot.*

2. Inditó okai ez intésnek: *mivel hogy erősek vattok, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében.

I. *Intés az Iffiakhoz:* Irtam néktek Iffiak, ne szeressétek e' világot. Kérd. *1. Kít ért itt az Iffiakon? 2. Mit ért e' világon, és azokban valókon? 3. Mit tészen azt szeretni?* Az 1. Fel- Minden fel-serdult iffiúságnak őrvendetes idejére jutott férfi és asszonyi rendeket, valakik alkalmatosok az Isten parancsolatinak, és igéjének tanulására, s' bé-vételére, és meg-tartására: mert azt mondgya, *intam néktek mit?* Az Isten beszédét, hogy azt visgálnátok, s' tanulnátok, Joh. 5. 39. Az 2. F. A' világon, s' abban valókon, érti 1. magát e' világot, minden szépségével, kéncsével, s' gazdagságával, mellyekkel hi-

kel hitegeti embert az Istentül, s' igyekezi vinni az maga szeretetire, 1 Cor. 7. 31. igy csalá-meg Dæmást, 2 Tim. 4. 10. 2. E' világnak gonosz fiait, kik a' jóért, kegyes, szent életért, gyűlőlik az Isten fiait, Joh. 15 19. 3. E' világ fiainak buja, tisztátalan testi kivánságit, a' mint a' 16. versben világosittya szent János, és Jac. 4. 4. mellyekre nézve e' világ gonoszban mondatik lenni, 1 Joh. 5. 19. Eph. 2. 1. 3. Az 3. F. 1. A' világnak dicsőségét, gazdagságát, Istennél fellyebb szeretni, Dæmással, 2 Timoth. 4. 10. és amaz Iffiúval, Matt. 19. 21, 22. 2. E' világ fiainak gonosz erkőlcsőket kővetni, s' azokért az Istent meg-vetni. 3. A' testnek buja kivánságát kővetni, Eph. 4. 17. &c. Mint ha mondanás Iffiak, irom néktek, Istennél, e' világot; s' ennek gazdagságát, fellyebb ne szeressętek: e' világ fiainak társaságában magatokat ne adgyátok, és testi gonosz kiváságokban ne éllyetek: mett ezek nem illenek azokhoz, kik a' Christuséi, Eph. 4. 17, 21.

II. *Inditó okai ez intésnek:* mellyek sokat. 1. mert erőssek vattok: mely *erőn*, nem csak *természeti* erősséget ért, (mely szerint alkalmatossak az ő ellenek tusakodóknak ellene állani) hanem hitbéli erőt, mellyel az Evangelium alatt fel-ruháztatván, ellene álhatnak, e' világnak, à testnek, s' az őrdőgnek, kik őket az Istentől el akarják vonni, azért mondgya, szent Péter, 1 Pet. 5. 8. 9. 2. Mert az Istennek beszéde lakozik ti bennetek: mellyel mint két-élő tőrrel, ellene álhattok, e' világnak, s' abban lévő gonosz kivánságoknak, mellyek Istentül akar-

nak

nak bonneteket el-szakasztani: mivel az Isten beszédéből meg tanulhattyátok, hogy el-vész e' világ, 1 Cor. 7. 31. 3. Mert ama' gonoszt meg-győztétek, az az, az ördőgőt meg-győztétek, s' meg-győz. hetitek, hit által, és az Isten beszédének ereje által: mikor titeket szemnek győnyőrűségével s' gonosz kivánsággal, akar Istentűl el-csalni: ez ellen való vigyázásra int Idvezitőnk, Matth. 26. 41. és Péter Apostol 1 Pét. 5. 8. 9. 4. Mert a' ki szereti e' világot, (s' ennek gonosz kivánságit,) nincsen abban az Atyának szereteti, ki az ő szerelmes Fát adta e' világban élő hivekért, Joh. 3. 16: ugyan-is senki nem szeretheti az Istent, s' e' világot egyszersmind, Matt. 6. 24. 5. Mert valami e' világban vagyon, mind testnek kivánsága, &c. és a' kik ezeket kővetik, nem az Atya Istentűl szűletettek; hanē è világnak fiai kőzzűl valók, Joh. 15. 19. és Eph. 2. 1, 3. 6. Mert e' világ az ő gonosz kivánságival el-mulik, az az, el-vész, 1 Cor. 7. 31. 7. Mert à ki az Istennek akarattyát cselekeßi, őrőkké meg-marad, az az, a' ki e' világot, s' ennek gonosz kivánságát, bujálkodását nem kőveti; hanem az ő földi tagját meg-őldőkli, idvezűl: mert ez az Istennek akarattya az idvezűlendőkhőz, 1 Thess. 4. 3-7.

TUDOMANY.

Valamelly Iffiak az Istent és az ő Felsége beszédét ßeretik, s' Idvességeket kivánnyák: azoknak e' gonoszban helyhez tetett világot s' ebben Uralkodó, szemnek gonosz kivánságit, bujaságit, tisztatalan kivánságit, utálni és gyűlölni kell. Erre Inti szent János az

nos az ő ideje-beli Iffiakat. Bőlcs Salamon-is erre inti az Iffiakat, hogy ugy őrvendezzenek e' világban, hogy ahoz ne szabják magokat: mivel számadásra mennek jővendőben, Præd. 12. 1.

Oka. 1. Mert nem lehet kettő, hogy Istent és az ő ßent beßédét ßeresßék, s' idvességeket keressęk; és e' világot s' ennek gonosz kivánságit-is szeresßék, s' azt kővessęk, Idvezitőnk mondgya, Matt. 6. v. 24. Nem szólgálhattok Istennek s' e' világnak, &c.

2. Mert e' világ s' ennek gonosz kivánsági, megvesztegetik az iffiaknak jó és kegyes erkőlcsőket, 1 Cor. 15. 33: Igy akarja vala e' világ, az Josephet, buja aszszonya által, jó és kegyes erkőlcsében megvesztegetni, Gen. 39. 7.

3. Mert az Iffiuságnak idejét kedvelli Isten, mellyet Istennek s' nem e' világnak kell szentelni: mint Samuel' Istennek szentelé az ő Iffiuságának idejét, 1 Sam. 3. 1.

HASZNA 1. Oktat. Tehát valamely iffiak e' világot s' ennek gonosz kivánságát szeretik, siralmas állapottyok vagyon. *Miben áll ez a' siralmas állapot?* Ezekben. 1. Hogy még azokben nicsen az Isten beszéde, az az, még azok az Isten rothadhatatlan beszédének magva által, ujjá nem szűlettettek, 1 Pét. 1. 23. 2. Hogy még azok amà gonoßt, az az, az ördőgőt, hit által meg nem győzték; hanē annak hatalmában vannak, Eph. 2. 1, 3. 3. Hogy azoknak az idvesség és kegyelem, még fel nem tetszett: mert ha fel tetszett vólna, e' világi gonosz kivánságokat meg-tagadták vólna, Tit. 2. 11, 12.

II. Feddi. Az ollyan Iffiakat, kik e' világot s' ennek mulandó dicsőſségét, és gonoſz kívánságit, az Iſtennél és az ő Felsége beſzédénél fellyebb becsűllik s' feretik. *Illyenek* 1. Kik gyermek korokban, a' gonoſzoknak társaságokhoz adván magokat, azoknak roſzſz s' fajtalan erkőlcsöket követik. 2. Kik iffiúságoknak virágát s' erejét, a' tiſztátalan aſzſzonyi állatokra költik, azokkal lelkeket, teſteket, meg-ferteztetik: melytűl tilalmazza Iſten az Iffiakat, Péld. 5. 3. 6. és 6. 24, 25 3. Kik iffiúságokbä haſoknak ſzólgálnak, s' magoknak hoſzſzú napokat igirnek, s' meg-térhetetlenségben élnek, amaz Iffiú gazdaggal, Luc. 12. 17--19. 4. Kik világi hivságért, nyájaskodásért, teſti győnyőrűségért, kártyázáſért, koczkázásért, nyalakodásért, vendégségért, az Iſten Templomának gyakorlását, és az Iſten igéjének halgatását, könnyen el-mulattyák: emezeket az emberek tekintetiért meg-cſelekeſzik; ezeket penig az Iſten intésére-is el-mulattyák. Jaj ezeknek! mert iffiúságoknak virágát az őrdőgnek adgyák, s' vénségek kóróját akarják Iſtennek adni: kiken ha Iſten nem könyőrűl, vénségeknek kórójával, amaz meg-ólthatatlan tűzre taſzittatnak. Hallyátok, magatokat e' világnak kívánságára és az teſtnek győnyőrűségére adó buja és fajtalan iffiak! mi léſzen jutalmatok, ha meg nem tértek. *De tudom azt mondgyák az illyen Iffiak.* 1. Bőlcs Salomon mondgya: *őrvendezz iffiú a' te iffiuságodban, Præd. 12. 1. azért mig iffiú vagyok, őrvendeztetem magamat, világi győnyőrűségekkel.* *Felelet* 1. Ugy de utánna veti ezt:

veti ezt: Tudd-meg iffiú hogy mind ezekért az Iſten tégedet itiletre és ſzám-adáſra vonſzon. 2. Nem parancsollya ott Salomon az Iffiaknak a' teſti bátorságban s' bujálkodásban való éléſt; Sőt inkább tilalmazza, mint ha mondaná: Iffiu ugy őrvendez a' te iffiúságodban, &c. hogy erős ſzám-adáſra vonſzon Iſten tégedet azért. II. *Azt-ú mondgyák*: Mig időm s' alkalmatoſságom vagyon, addig őrvendezek, ha meg-vénhedem, eleget ſzomorkodhatom! *Fel.* 1. Mit tudſz belé, meddig élſz: mert ha mát adták, hólnapot talám nem igirték, azért mondgya Salamon, Péld. 27. 1. *Ne dicsekedgyél az hólnapi nappal, &c.* 2. Mit igirſz magadnak hoſzſzú időt, amaz bolond iffiúval, holott csak ma-is, vagy ez éſzaka, meg-kérik lelkedet, Luc. 12. 19, 20. III. *Ezt-ú mondgyák*: Iffiú vagyok, meg-térhetek még. *Fel.* Ne halaſzfzad e' világon, a' teſti győnyőrűségektűl és bujálkodáſoktul való meg-téréſedet. 1. mert nem áll a' te ſzabad akaratodban meg-téréſed: Iſten az, a' ki pœnitentia tartó indulatot adhat lelkedben, és meg-térithet, azért könyőrög igy az Iſten népe, Enek. 1. 1. 2. Mert a' kegyelemnek ideje akkor vagyon, mikor Iſten hivja az embert, kiváltképpen az iffiakat, a' ſzent élestre, Péld. 3. 1. Illyen hivataltól ſzóll Dávid, Sólt. 95. v. 7. mellyet ha el-mulat az iffiú, talám nem találja-meg, a' mikor ő akarná-is, a' bolond Szűzekkel: kik az ő kívánságokban aluvó s' ſzunnyadozó iffiakat-is példázzák, Matt. 25. 3. &c. Itt az a' Kérdés. *Mit kell tehát itilni azok felől az emberek felől, kik*

gyermekségektűl fogva, iffuságokban, e' világnak ſzólgáltak, bujaságban, tiſztátalanságban, vétekben éltek: talám ha azok ember-korokban, vagy vénségekben halnak-meg, el veſznek? Felelet 1. Ha megſzokott bűnőkben, meg-térés nélkűl meg-halnak, nincsen reménség felőllők; de ha meg-térnek, elfelejtik iffiui életeknek gonoſságit, tiſztátalanságit: meg-ſirattyák, azokról Iſteneket kővetik, Iſtentűl kegyelmet kérnek, meg-térvén ſzent életben foglallyák magokat, idvezűlnek. 1. mert Iſten az ilyen meg-térő bűnőſőknek, bűnőkről meg nem emlekezik, Ezech. 18. 21, 22. 2. Mert Iſten a' példa-beſzéd ſzerint, Matt. 20. 1--16. Némellyeket gyermek korokban, némellyeket iffiu korokban, némellyeket ember korokban, némellyeket vénségeknek idején, némellyeket penig halálok órájában hiv, és ád nékik meg-téritő kegyelmet, &c.

III. *Int.* Inti. 1. Az Atyákat, s' Anyákat és őregeket, ne csak magok utállyák s' gyűlőllyék e' világot s' ennek gonoſz kivánságit; hanem az ő magzattyokkal-is gyűlőlteſsék. *Miképpen?* Fel. 1. Menten kis gyermek korában Iſtennek ſzentelvén, Samuellel, 1 Sam. 1. 27, 28. 2. Jó és kegyes erkőlcsökben, mértékleteſségben nevelvén, Sámſonnal, Birák, 13. 13, 14. 3. Az Urnak tudományában s' parancsolattyában nevelvén, Deut. 6. 9. Eph. 6. v. 2, 4. A' gonoſzoknak társaságoktul meg-őltalmazván, mellyek őket meg-veſztegethetnék, 1 Cor. 15. v. 33. Ezekre penig inditsák az Atyákat: mert a' mint neveltetik a' gyermek, ollyan léſzen iffiu-korában-is, ha a' gonoſz társalkodáſok meg nem veſztegetnék. II. Int minden rendbéli Iffiakat ha Iſtennél kedves akarnak lenni, és kivánnak őrőkké élni. 1. Bővőlkődgyék bennek az Iſtennek beſzéde. 2. Legyenek erőſſek bitben, és győzzék-meg az őrdőgőt, ki az ſzemnek győnyőrűſégével, bujálkodáſſal, &c. igyekezi őket meg-győzni. K. 1. *Miképpen bűvőlkődhetik ő bennek az Iſtennek beſzéde? 2. Miképpen győzhetik-meg az őrdőgőt, és a' teſtis gonoſz kivánságokat? 3. Micsoda indicsa őket ezeknek cselekedetire?* Az 1. F. Bűvőlkődik bennek az Iſten beſzéde. 1. Ha gyermekségétűl fogván tanullyák az Iſten beſzédét Timotheuſſal, 2 Tim. 3. 15. 2. Ha éjjel és napnal az Iſten beſzédéről és tőrvényéről elmélkedneknek s' a' ſzerint élnek, Sólt. 1. v. 2. Erre inti Iſten az Iffiakat, Péld. 7. v. 1. 3. Ha buzgoan kőnyőrőgnek, hogy Iſten nyiſſa-meg lelki ſzemeket, hadd láthaſſák az Iſten beſzédének titkait, Sólt. 119. 18. 4. Ha minden világi kincsnél, s' gazdagságnál fellyebb becsűllik az Iſten beſzédét, Dáviddal, Sólt. 119. 72. Péld. 8. 10, 11. 5. Ha annak ſzeretetiért minden világi haſznot s' győnyőrűſéget félre téſznek, Mária magdalénával, Luc. 10, 39, 42. A' 2. F. Meg-győzhetik *az őrdőgőt*, (ki ez világi győnyőrűſégek, s' bujaságok által akar Iſtentűl el-vonni) 1. Hit által, 1 Pet. 5. 7, 9. 2. Józanſággal s' vigyázaſſal, 1 Pet. cap. 5. v. 8. 9. 3. Kőnyőrgéſſel, Matt. 26. 41. E' *világi győnyőrűſégeket* meg-győzhetik, ha meg-gondollyák. 1. Hogy a' kik azokban győnyőrkődnek, nem lehetnek

nek Iſten előtt kedveſek, Matt. 19. 21, 23. 3. Hogy el-mulik è világ, s' ennek minden dicsőſége, 1Cor. 7. 31. 3. Hogy á' kik világi győnyőrűségben őrűlnek, jővendőben ſirnak, Luc. 6. 25. *A' teſtnek minden kivánságit* meg győzhetik. 1. Ha az Iſten parancsolatit tanullyák, s' a' ſzerint élnek, Péld. 6. 20. 24. 2. Ha a' gonoſz, fajtalan, buja, kivánságokat el-távoztattyák, az Iſten beſzédéről meg-emlekeznek: Igy távoztatá-el Joſeph, a' tiſztátalan kivánságot, Gen. 39. 9. 4. Ha a' henyéléſt el-kerűlik, és rendes munkában foglallyák magokat: mert az henyélés párnája s' alkalmatoſsága a' bujálkodáſnak, példa Dávid, 2Sam. 11. 1, 2. 5. Ha ſzemeket s' fűlőket, a' buja nézéſektől, s' tiſztátalan dolgoknak hallásától, meg-tartóztattyák, és ſzemekkel ugyan frigyet téſznek, mint Job, c. 31. v. 1. &c. 6. Ha ſzűntelen meg-emlekeznek arról, hogy a' ſzent, kegyes életre hivta Iſten őket, 1Theſſ. 4. 7. 1 Pet. 1. v. 15, 16. 7. Ha ſzűntelen előttők tartyák az Iſten parancsolattyát, Exod. 26. 14. 1Theſſ. 4. 3, 4. 5. 8. Ha az ő teſti kivánságokat tagjokban meg-őldőklik, Col. 3. 5. 6. &c. Az 3. F. Ezeknek el-hivésére indicsa az iffiakat. 1. Az Iſtennek parancsolattya: mert Iſten parancsollya, a' Leczkében. 2. Az idveſség: mert ugy őrőkké meg-maradnak, az az, idvezűlnek, a' Leczkében. és Sid. 12. v. 14.

Amen.

XXII.

XXVII. PRÆDIKACIO.

Jó Vénségnek halála.

Gen. 25. 8. *Es el-fogyatkozván Abrahám meg-hala, jó vénséggel meg-elégedvén, és az ő népéhez takarittaték.*

MElly tiſzteſséges légyen Iſten előtt a' jó vénség, meg-tetſzik Salamon beſzédéből, mikor igy ſzóll, Péld. 16. 31. *Igen ſzép korona az őſzség, mely az igaſságnak utában találtatik.* Illyen vénség, vagy őſzség. 1. mely gyermekségtől fogva az Iſteni ſzolgálatban foglaltatik, minémű vala az Samuelé, és az Anna Prophétiſſaé Luc. 2. 36, 37. 2. mely az Iſtennel való járáſſal, az az, ſzent, kegyes és mértékletes élettel, végeztetik-el: Illyen vala az Abrahámé, ki minek-utánna Iſtennel és Iſten előtt járt vólna vénségéig, Iſtennek parancsolattya ſerint, Gen. 17. 1: az igaſságnak utában talált jó és ſzép vénségében meg-hala, mint a' ſzent Leczke tanittya, melynek,

Két réſzei vannnak.

1. Az Abrahámnak jó vénségében lőtt halála: *és el-fogyatkozván, &c.*

2. Az ő eleihez lőtt tiſzteſſeges temettetése: *és az ő népéhez takarittaték.*

Illyen czikkelyek vannak a' ſz. Leczkében.

I. *Az Abrahám halála*: és el-fogyatkozván,

meg-hala az Abrahám. Kérd. 1. *Miben fogyatkozott-el, az Abrahám?* 2. *Micsoda halállal hólt-meg az Abrahám?* Az 1. F. Az ő testének erejétül, jutván meg-élemedett vénségre: mert immár volt akkor 175. esztendős, v. 7. A' 2. F. Csendes halállal hólt-meg, Istennek igireti szerint, Gen. 15 15.

II. *Az Abrahám halálának ideje s' módgya:* mely kétképpen adatik elönkben. 1. *Jó vénségben.* 2. *Vénséggel meg elégedvén.* Kérd. 1. *Micsoda jó vénségben meg-halni?* 2. *Micsoda jó vénséggel meg elégedni?* Az 1. F. Jó vénségben meg-halni, nem azt tészi. 1. hogy sok ideig vénségig világi bóldogságban élni, s' abban meg-halni. 2. Nem azt tészi meg-élemedett ősz-ségben s' vénségben mulni-ki ez világból: mert igy a' meg-élemedett gonosz, és istentelen vének-is jó vénségben halnának-meg: mint a' Susánna vén latrai; az illyek penig rosz vénségben halnakmeg, Esa. 65. 20. Hanem, jó vénségben meg-halni, annyit tészen: mint, Igazán, szentül és mértékleteſſen, élvén, Isten előtt, jó vénséget érni s' abban meg-halni, igy éle, s' hala-meg Josue, Jos. 24. 14. 15. 29. Igy hala-meg Anna Prophetissa-is, Luc. 2. 37, 38. Igy hala-meg az Abrahám, minek-utánna az Isten előtt járt vólna szűntelen, az Isten kivánsága szerint, Gen. 17. 1. A' ki igy halmeg, bár iffiú, vagy vén ember korában hallyon-is meg; de jó vénségben mondatik meg-halni, Esa. 65. v. 20: Mert nem az a' *vén*, a' ki sok időket él; hanem az-is vén, a' ki kevés időt elt, igazán, szentül és mértékleteſſen. Erre nézve az őregeket-is Idvezitőnk

vezitőnk arra inti, hogy legyenek gyermekek erkőlcsel, 1 Cor. 14. 20. és hogy ugy vegyék az Istennek országát, mint a' kisdedek, Marc. 10. 15, 16. Az 2. F. 1. E' világnak meg-utálásával meg-halni, szent Pállal, Phil. 1. 22, 23. 2. A' sok nyomoruságnak szenvedési után meg-halni, igy kiván vala Illyés meg-halni, 1 Király. 19. 4. 3. Eletének napjaival, gazdagságival való meg-elégedésének utánna embernek meg-halni, Dáviddal, 1 Chron. 29. v. 28. Igy hala-meg Abrahám, a' mi hit-béli nagy Atyánk, 175, esztendős koraban.

III *Az Abrahám el-temettetése:* és az ő népéhez takarittaték. Kérd. *Mit tészen itt az ő népéhez takarittatni?* Fel- 1. Meg-halni. 2. Menyben a' szentek kőziben vitetni. 3. Tisztességesſen az ő eleihez s' háza népéhez temettetni. Igy Abrahám az ő népéhez takarittaték, az az, (1) meg-hala, mint ő előtte meg-hólt szentek, Adám, Eva, Loth, Noë, &c. (2) Lelke menyországban, az előtt meg-hólt szentek társaságában viteték. (3) Teste tisztességesſen az ő szerelmes Sárája temető helyében tétetik: mert azon sirben téteték, melyben temeté az ő szerelmes Sáráját, Gen. 23. v. 9, 10. Igy mondatik Jácób-is az ő népéhez takarittatni, Moses 1. k. 49. v. 29.

TUDOMANY.

Azok a' meg-élemedett emberek halnak-meg jó vénségben, a' kik Isten előtt kegyesſen, szentül, és mértékleteſſen élnek, vénségeknek ideéig, és azon kegyesség-ben mulnak-ki e' világból. Igy hala-meg *Jácób*,

Gen

Gen. 49. 33. Moſes, Gen. 34. 7. Gedeon, Bi-rák. 8. 32. Joſue, Joſ. 24. v. 14, 15, 29. Dávid, 1 Chron. 29. 28.

Oka. 1. Mert illyenek várhattyák életeknek minden állapottyában, bóldog ki-mulóſoknak órájára az Jéſus Chriſtuſt, Tit. 2, 11, 12: Igy várá à vén Simeon az Ur Jéſuſt, kit mikor meg-látott vólna, igy énekel bóldog ki-muláſa felől, Luc. 2, 29, 30. 2. Mert miképpen ékes Corona az igaſságnak utában találtatott vénség, Péld. 16. 31. ugy a' kik a' kegyes, ſzent és mértékletes életben halnak-meg, azok véſzik-el az igaſságnak Koronáját, 2 Tim. 4. 8. és igy ſzámláltatnak amaz XXIV. Vénekhez, Jel. 4. v. 4. 3. Mert valakik itt e' világon, az hitre, ſzeretetre, kegyes és ſzent életre nézve, le telepednek Abrahámmal, a' kegyelemnek országában, s' abban halnak-meg jó vénségekben, azok vitetnek az Abrahám kebelében a' nyugodalomra, Lázárral, Luc. cap. 16. v. 22.

Haszna I. *Oktat.* Nem minden meg-öregedett emberek halnak tehát meg jó vénségben; hanem ſokan roſz vénségben halnak-meg. *Kicsodák azok?* Fel. 1. Kik nem az Abrahám hitiben halnak-meg, az az, nem a' Chriſtusban való igaz hitben halnak-meg: mert ez illyeknek Abrahám nem Attyok. Já. 8. 2. Kik iffiúi gonoß bujaságok bã élnek (mint a' Susánna lator vénei) és azokban halnak-meg: kik nem hadgyák-el iffiúságoknak vétkeket; hanem azoktúl hagyattatnak-el, és ha cselekedetekkel nem-is; de ſzájjal régi vétkekkel való kérke-

kétkedékenységgel, gyakorollyák elébbeni rut életeket. 3. Kik gonuſz erkölcsökkel, az iffiakat gonoſzra s' bûnre viſzik, mellyekről el-inti ſzent Pál az idvezûlni kivánó öregeket, Tit. 2. 1-3. Kik ha életeket az ő vénségekben meg nem jobbittyák, s' meg nem térnek, a' mely vétekben meg-halnak, abban itilternek, Præd. 11. 3.

II. *Int.* 1. Minden rendbéli öregeket, ugy éllyenek: hogy jó vénségben hallyanak-meg, Abrahámmal. Kérd. *Mint kell élnünk?* F. 1. Ellyenek mértékleteſſen, ſzentúl es igazán, jó példát adván az iffiaknak-is, Tit. 2. 1--5. 2. Kövеſſék Abrahámot mint hitbéli Attyokat, az ő jóſzágos cselekedetiben. (1) Az Iſtenhez való engedelmeskedésben: Abrahám, halván az Iſtennek hivatallyát, minden világi javait el-hagyá, s' engede az Iſten hivatallyának, Gen. 12. 1. Sid. 11. 8: igy minden idvezûlendő vének, halván az Iſtennek hivatallyát, e' világot s' ennek minden gyönyörûségét el kell hadni, s' az Iſtennek ugy kell engedelmeskedni, mint a' Péter s' a' több Tanitványok, Matth. 19. 27. Phil. 3 7. 8. Erre int ſzent János, 1 Joh. 2. 13. (2) Az hitben, Aarahám hitt az Iſten igiretinek, Geneſ. 15. 6: ugy minden idvezûlendő öregeknek hinni kell az Iſten igireteinek, mellyeket ő Felsége a' ſzent Irásban kijelentett az Idveſség felől, Actor. 16. 31. Igy kell meg-halni Abrahámmal, Sid. 11. 13. (3) Az Iſtennel való járásban: Abrahám Iſtennel járt, az az, Iſten parancsolattya ſzerint élt: ugy az idvezûlendő vének-is Iſtennel járjanak, 4. A' jó példa adásban:

ban: Abrahám az ó háza népének jó példa adó vólt, Genes. 18. 19: ugy az idvezülendő véneknek-is jó példa adóknak kell lenni az iffiaknak, Tit. 2. 2--7. II. Inti az Iffiakat: ugy éllyenek iffiuságokban, hogy ha vénséget érnek, halhassanak jó vénségben meg. Kérd. *Mint éllyenek az iffiak, hogy jó vénségben halhassanak meg?* Felel. 1. Gyermekségektül fogva tanullyák az Isten beszédét, Timotheussal, 2 Tim. 3. 15. 2. E' világot minden ő gonosz kivánságával meg-utállyák, s' azt ne szeressęk, 1 Joh. 2. 14, 16. 3. Joseffel tiszta s' kegyes életet éllyenek, előttők viselvén mindenűtt és mindenkor az Istennek félelmét, Gen. 39. 9. Illyen iffiakból léßnek jó öregek s' vének, s' az illyek halnak-meg jó vénségben Abrahámmal. (Fiat applicatio) Amen.

XXVIII. PRÆDIKACIO.

Irgalmaskodó Aszszony haláláról.

Cselekedet. 9. 36, 37. *Joppébanpenig vala egy Tanitvány aszszonyi állat, kinek neve vala Tábitha: e' Gazdag vala jó cselekedettel és alamisnákkal, mellyeket osztogat vala. Történék penig az napokban, hogy betegség miatt meg-halna, kit mikor meg-mostak vólna, helybezteték a' felső házban.*

Ő*Rök emlekezetben lészen az igaz,* azt mondgyaszent

szent Dávid, Solt. 112. 6: mert hóltok után-is élnek jó hirekben s' nevekben az igazak. *De vallyon kicsodák ezek az igazak?* Nem ollyak, kik terméßet szerint való igazak vólnának; mert ollyan igaz nincsen az emberek kőzött, s' nem-is lehet; mivel mindnyájjan vétkeztenek az Adámban, Rom. 3. 11. 11; hanem kik a' Jésus Christusban meg-igazittattak Isten előtt, Rom. 5. 1. Kiket Dávid ezen 112. Soltárban le-ir, az ő hitbéli jó cselekedetekről, 1. hogy azok az Istent félik, és az ő parancsolatiban győnyőrkődnek, v. 1. illyenek valának Zachariás és Ersébeth az ő felesége, Luc. 1. 6. 2. Hogy kőnyőrűlő és adakozó a' szegényekhez: illyen vala Tábitha, kinek kegyelségét és szegényekhez tőtt adakozását s' alamisnálkodását, ma-is hirdetteti Isten, ez mi Leczkénkben: melynek.

Két részei vannak.

1. Dicsiretes emlekezeti Tabithának, az ő jó cselekedetiért, s' alamisnálkodásáért, v. 36. *Joppeban vala egy Tanitvány aszszony, &c.*

2. Ennek a' jó alamisnálkodó aszszonynak halála, v. 37. *Történék, hogy betegség miatt meg-halna.*

Illyen czikkelyek vannak e' Leczkében.

I. *A' hely a' hol ez a' jó s' kegyes Aszszony lakott,* Joppe. Ez a' Város vólt Palestinában, a' közép Tenger mellett, melly régen *Japhonak* hivattatott, az hová méne Jónás, és onnét akar vala el-szaladni az Ur előtt, Jon. 1. 3.

II. *Ennek a' kegyes Aszszonynak nevezetes le-irása.* Ki le-iratik. 1. *Vallásaról:* im e' szóban: Tanitvány-

ván-Aſſony: az az, a' Chriſtus és Apoſtolok vallásán és hitin lévő: mert akkor a' Chriſtusban hivők, Tanitványoknak hivatratnak vala, kik annak utánna, a' Chriſtuſról Chriſtianuſoknak nevezteténeк Antiochiában, Act. 11. 26. 2. *Neveről*, Tabitha: kinek neve vala Tabitha. Kinek Iſten nevét-is le-iratta: mert az igaznak Neve-is órók emlekezetben léſzen, Solt. 112. 6. mely jobb s' drágább az aranynál, Péld. 22. 1; de az Iſtentelennek neve-is el-véſz. 3. *Jóſzágos cselekedetiről, vagy az ő hitinek s' vallásának gyümölcséről*: Gazdag vala jó cselekedetekkel, &c. K. 1. *Miért mondgya hogy gazdag vólt jó cselekedetekkel?* 2. *Mit téſzen gazdagnak lenni jó cselekedetekkel?* 3. *Kiknek alamiſnálkodott, javaiból?* Az 1. F. Azért, hogy ezzel megmutaſſa Iſten, hogy nem az Iſten előtt gazdag, a' kinek ſok javai vannak, és nem adakozik a' ſegénynek, mint a' Lázár gazdaga, Luc. 16. 19. 20; hanem az a' valóságos gazdag, a' ki Iſtentől vőtt javaival még-elégeſzik, 1 Tim. 6. 6. és azokból oſztogat a' ſzegényeknek: mert az ollyan, kölcsőn ád az Iſtennek, a' ki bűvőn meg-fizet annak, Péld. 19. 17. A' 2. F. Bűvölkődni alamiſnálkodáſſal, 1 Chron. 29. 14: igy bűvölkődik vala (a' gazdagok felett) amaz ſzegény Özvegy aſzſzony, alamiſnálkodáſſal, a' ki két fillérkét vetett vala a' Templom perſelyében, Luc. 21. 1--4. A' 3. Fel. Nem a' gazdagoknak, kik azt viſzſza adhattyák vala; hanem a' ſzegény Özvegyeknek s' árváknak, kiknek Tutorok s' táplálójok nem vólt, mint meg-tetſzik, v. 39.

III. *Ennek*

III. *Ennek a' kegyes aſzſzonynak betegsége s' abból ſzármazott halála*: betegség miatt meg-hala. Melyből ezadatik előnkben, hogy még az Iſten-féló, kegyes emberek-is hoſzſzas s' halálos betegségben eshetnek, eſnek-is, és ugy halnak-meg: mert ők-is vétkeztenek az Adámban, és bűnős aſzſzonyi állattul, bűnben fogantattanak, nyomoruságra ſzűlettetnek, s' nyomoruság által mulnak-ki ez világból, Job. 14. 1, 2.

IV. *A' kereſztyéneknek, e' meg-hólt kegyes aſzſzonyi állat hideg testemi körül való cselekedetek*, 1. Megmoſsák hólt teſtét. 2. Helyheztették a' felső házban, tudni illik, koporsóban tételre. (Melyből meg-tetſzik, hogy világ ſzerint-is Gazdag aſzſzony lehetett, ugy mint kinek külőn való vacsoráló háza-is vólt, mint az Uraknak ſzokott lenni.) Kérd. *Miért moſsák akkor meg az halottakat, s' most-is miért moſsák-meg?* F. 1. Annak ki ábrazolására, hogy a' Jéſus Chriſtus vérének érdeme moſta-el, a' Jéſusban meg-hólt emberek nek bűnőket; és ſzükölködtenek életekben a' nélkül a' lelki mosódás nélkül: mert külőmben ſenki az Iſtennek országában nem mehet, Apoc. 21. 27. 2. A' boldog fel-támadáſnak reménségére: hogy miképpen meg-moſattatott és ſzenytül meg-tiſztittatott teſtel mennek a' ſzentek a' koporsóban: ugy azon teſtben, dicsőſségeſſen, s' tiſztán jőnek-ki a' porból, Phil. 3. 20. Haſonló végre kenik-is meg a' hólt teſtet, Marc. 14. 8,

TUDOMANY.

A' ſzegényekhez életekben irgalmaskodó és alamiſnákkal

búvólkódó emberek, mind életekben, s' mind halálokban Iſten előtt kedveſek: és hóltok után is, Iſten s' világ előtt órók emlekezetben léſzen nevek. Két ága van a' Tudománynak.

I. *Hogy az alamiſnálkodo emberek mind életekben s' mind halálokban Iſten előtt kedveſek.* Példa Tabitha, Cornelius, Csel. 10. 4.

Oka. 1. Mert az illyen irgalmaskodó és ſegénynek adakozó ember, Iſtennek ád kölcſönt, Péld. 19. v. 17. 2. Mert az illyen alamiſnálkodó ember az Ur Jéſuſnak alamiſnálkodik, Matt. 25. 34-40.

II. *Az alamiſnálkodó kegyes emberek, Iſten s' e' világ előtt órók emlekezetben léſznek.* Példa, 1. Abdiás, ki az Jezabel-túl üldöztetett ſzáz Profétákat táplallya s' tartya vala, 1 Király. 18. 13. 2. Ama' kegyes ember, ki a' Próféták fiainak éhségekben kenyeret küldé, 2 Király 4. 42. 3. Amaz Saraptabéli Özvegy, 1 Király. 17 9 16. 4. Ama' ſzegény özvegy aſzſzony, Luc. 21. 4. 5. Amaz Aſzſzonyi állat, ki Idvezitőnk fejére tőlté drága kenetét, Matt. 26. 13.

Oka. 1. Mert jutalmat igirt Iſten az irgalmaskodó embereknek, Matt. 10. 41, 42. Annak-okáért órók emlekezetben léſzen az ő irgalmaskodáſok. 2. Mert ſoha nem tőrőltetnek-el azok a' jó tétemények, mellyeket ember az Iſten házával s' annak ſzegényivel cſelekeſzik, Nehem. 13. 14. Igy élnek ma-is, és mind világ végezetig az Iſten igijével edgyűtt, a' felliyebb emlitett alamiſnálkodó emberek.

Haſz-

Haszna I. *Oktat.* Iſten s' è világ előtt el-véſzi tehát a' ſzegényekhez irgalmatlankodó, s' könyörületlen embernek Neve, és emlekezete-is, amaz Lázár gazdagával edgyűtt, Luc. 16. 19. kinek nevét Iſten le nem iratta; mellyel a' példáztatott, hogy nem léſzen emlekezetben az irgalmatlankodó Gazdag; hanem világi gazdagságával edgyűtt el-véſz, 1 Cor. 7. 31. Kérd. *Kicsodák az illyen irgalmatlan gazdagok?* Fel. Illyenek. 1. *Kik* minden jókkal búvólkódvén, eſznek s' iſznak; de az ő ajtajok előt fekvő, vagy álló Lázároknak falattyokat s' morſalékjokat nem nyujtyák, Luc 16. 19. Jaj ezeknek (1) Mert ha abban az irgalmatlanságban halnak-meg, pokolban emelik-fel ſzemeket a' kinok közőtt, mikor Lázár órúl menyben, Luc. 16. 22, 23. (2) Mert haláloknak óráján, s' az után adnának, ha adhatnának; de már akkor nincsen helye a' Lázárokkal való beſzélgetéſre, Luc. 16. 24, 26. 2. *Kik* nem hogy a' ſzükölkódóknek alamiſnálkodnának; de azoknak táplálására rendeltetett alamiſnákat-is, a' magok haſznokra fordittyák. Jaj ezeknek! mert ha Ananiás és Saphira, a' magok javaiból rendelt alamiſnának egy réſzének meg-tartásáért, ſzörnyű halállal meg-halának, Csel. 5. 2, 5; mint jár az, a' ki a' máſtul ſzegények ſzámára hagyatott s' rendeltetett alamiſnát maga haſznára fordittya, ha Zachæuſſal azt két-képpen viſza nem adgya, Luc. 19. 8. 3. *Kik* a' jövevényt, bujdosót bé nem fogadgyák, annak éhségében kenyeret nem adnak, Nábállal, 1 Sam. 25. 11, 12. Jaj ezeknek; mert Idvezitőnket

ket nem fogadgyák-bé, ő Felségének nem adnak enni, Matt. 25. 42, 43, 45. 4. *Kik* a' mezitelent s' rongyost (tehetségek szerint) nem ruházzák. Jaj ezeknek! mert Idvezitőnket nem ruházzák, Matt. 25. 42, 45. 5. *Kik* nem hogy adnának az éhezőnek, szomjuhozónak és mezitelennek: nem hogy meg-látogatnák a' foglyokat; de à ſegényeknek kenyereket, ruhájokat el-vészik, azzal élnek s' ruházódnak, fogságban vetik. Jaj ezeknek! mert ez ő kegyetlenségek szerint vésznek sententiát az Ur Jésus Christustul, Matt. 25. 41--46. De azt mondod: (1) *Adtam már eleget.* Hallád, mig élsz tartozol adni: mert Isten néked minden napád és minden nap kenyeredet kéred Istentűl, Matt. 6. v. 11. azért tenéked is mindennap kell adnod alamisnát: mert ez a' kegyes ember tulajdonsága, Solt. 37. 25, 26. (2) Azt is mondgyák: *magam is szegény vagyok, s' nékem-is kevés vagyon.* Hallád. 1. a' kicsinyból kicsinyt adgy. 2. Vagyon talám két filléred, mint ama' szegény özveg aszszonynak, add a' szegénynek edgyikét: vagyon talám egy marokni buzád s' liszted, abból sűlt pogácsádból, adgy az szegénynek, mint ama' Saraptabéli özvegy cselekedék, 1 Király. 17. 11, 12. 3. Azt-is mondgyák: *Nem idvezűlök én azért, ha mindenemet alamisnában adom-is.* Hallád: Az nem idvezit ugyan; de annélkúl sem idvezűlhetsz: mert a' szerint lészen az idvezűlendőknek sententiájok, Matt. 25. 34, 35, &c. Matt. 19 21.

II. *Feddő.* Feddi s' rettenti az irgalmatlankodó szegé-

szegényeken nem kőnyőrűlő embereket, kiket Isten meg-áld sok javaival; de abból a' ſegényeknek nem adakoznak. Jaj ezeknek! 1. mert ezek bolondok mint Nábal. 2. mert ezeknek irgalmasság nélkúl lészen az itilet, Matt. 25. 41. Jaj mint ſeretnék az illyenek Lázárt, s' mint adakoznának néki halálok óráján, ha idejek vólna!

III *Intő.* Ha Istennél kedvesek akarunk lenni életünkben és halálunkban, tehát Tabithával bűvölkődgyűnk alamisnálkodással. Kérd. 1. *Kiknek kell alamisnálkodni?* 2. *Miből kell alamisnálkodni?* 3. *Miképpen kell alamisnálkodni?* 4. *Vallyon az alamisnálkodás nem érdemlő okaé az őrők életnek?* 5. *Micsodák inditsanak az alamisnálkodásra?* Az 1. F. Nem kell alamisnálkodni az erejebéli csalárd kóldusoknak: mert a' ki dólgozhatnék s' nem dólgozik, nem méltó a' kenyérre, 2 Thess 3. 10; hanem adakozni kell. (1) a' szűkölkődő szegényeknek, Esa. 58. 7. ezek kőzött a' hitnek cselédinek, Gal. 6. 10: illyeknek adakozott Tabita, a' Leczkében, Lásd v. 39. (2) Még a' mi gonosz akaroinknak s' ellenséginknek-is kell adakoznunk, Rom. 12. 20. A' 2. F. Magad igaz marhádból, Eph. 4. 28. Az 3 Felel. Adakozzál nem magad mutogatásából, mint a' Pharisæusok, Matt. 6. 2. hanem. 1. kész jó indulattal, 2 Cor. 9. 7. 2. A' szegényen való kőnyőrűlő s' szánakozó indulatból, mint amaz Samaritanus, Luc. 10. 33--35. 3. Hamar, halogatás nélkúl adakozzál, Jac. 2. 15, 16 &c. A' 4. Felc. Az alamisnalkodás nem érdemlő oka az őrők élet-

 nek:

nek: mert a' Chriſtusért Iſtentől, ajándékoztatik az Rom. 6. 23; hanem az idvezitő igaz hitnek csalhatatlan gyümölcse, mely nélkül ſenki az örök életet el nem veheti, a' mint fellyebb mondám: mert a' ſzerint mond Idvezitő Urunk ſententiát. Az 5. F. Indicsanak im ezek: 1. Mert kedves az Iſten előtt, Phil. 4. 18. 2. Mert a' ſzerint mondatik ſententia az itiletkor: bezzeg akkor örülnek az irgalmaskodó hivek; de rettegnek az irgalmatlankodók: s' jaj mely igen adakoznánk akkor, ha adakozhatnánk. Azért ugy adakozzál életedben, a' mint adakoznál az itiletben, halván amaz rettenetes ſententiát, Matt. 25. 41--46. 3. Mert örök emlekezetben lélznek az alamiſnálkodo kegyes emberek: hallád fellyebb. 4. Mert az alamiſnálkodó embereket a' ſzegények fogadgyák-bé menyorßágban, Luc. 16. 9. melynek értelme ez 1. könyörögnek érettek Iſtennek, hogy adgyon örök életet nékiek. 2. a' Chriſtus, kinek tagjai a' ſzegények, és a' kik a' Chriſtus képét viſelik, a' ti jo cselekedetek ſzerint fogad-bé az örök életben: mert azokat ſzámlállya-elő az itiletkor, a' miket a' hivek, az ő Felsége képét viſelő ſzegényekkel cselekedtenek, Matt. 25. 41--45. (Fiat applicatio.) Amen.

XXIX. PRÆDIKACIO.

Szüléjektül meg-foſztatott Arvák jajokról

Jeremi-

Jeremiás Siral. 5. 3. *Arvák véltunk Atya nélkül, és a' mi Anyáink ollyanok mint az özvegyek.*

AZ Iſten-félő fiaknak s' leányoknak, két rendbéli időket nézö tiſztei vannak az ő Szüléjekhez, Attyokhoz s' Annyokhoz. I. Az ő Szüléjeknek életekben, tiſztek ő nékiek. 1. *Hogy* azokat fiui alázatoſsággal tiſztellyék, az ötödik parancsolat ſzerint, Exod. 20. 12: mert a' jó fiú tiſzteli az ő Attyát s' Annyát, Mal 1 6. 2. *Hogy* azoknak minden tiſzteſséges dologban engedelmeskedgyenek: mint Iſsák, Abrahamnak, Gen. 22. 5. 6. 3. *Hogy* azoknak parancsolattyokat (ha Iſten törvényével nem ellenkeznek) meg tartsák; mint az Rachabiták fiai, Jer. 35, 6. 4. *Hogy* az ő Szüléjeket vénségeknek idején vigaſztallyák, s' ha ſzükség táplállyák; Noëval, Gen. 5. 29. Szülékhez halálokban, a' fiaknak tiſztek. 1. Azokat keſeregni, ſiratni, Joſeffel, Gen. 49. 33. coll. Gen. 50. 1. 2. Azoknak hólt teſteket, s' hideg teremeket, tiſzteſségeſſen el-temettetni, ugyan Joſeffel, Gen. 10 4. ſeq. A' fiaknak ez utólsó tiſzteknek edgyikéről, tudniillik: a' Fiaknak az ő Szüléjeknek halálokon, és magok árvaságán való ſiráſokról emlekezik Jeremiás, az Judabéli árva Fiaknak s' Leányoknak képekben.

Két Réſzei vannak.

1. Az árva gyermekeknek Attyoknak halálán

aló ſiráſok: *Arvák vóltunk Anya nélkül.*

2. Azon árva gyermekeknek Annyoknak özvegységre való ſiránkozáſok: *és a' mi anyáink ollyanok mint özvegyek.*

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében:

I. *Az árváknak Attyok halálán való ſiralmok:* Arvák vóltunk Anya nélkül. Kérd. 1. *Kicsodák itt az árvák?* 2. *Micsodák az Atyák: kiktül árvaságra való maradáſokat ſirattyák az árvák?* Az 1. F. Az árvákon, értetik, 1. az fegyvertül, rabságtul, és éhségtül meg-maradott Judá nemzetsége, s' annak fiai, ki meg-foſztatván Királyától, Fejdelmitül, s' Nemeſſeitül, mint meg annyi Attyaitul, úgy maradott mint Attyától meg-foſztatott árva. Jer. 34. 19--21. 2. Tulajdonképpen az árvákon, értetnek, az fegyver, éhség, dög-halál, és rabság által, Attyoktul meg-foſztatott Gyermekek: kik feleſen vóltanak à Juda nemzetének Babylóniaiak által lött puſztitáſakor, kik közzül vóltanak, Daniel, az ő társai, Sidrách, Misách, s' Abdenago, Dan. 1. 3, 19. Az 2. F. Az Atyákon értetnek, 1. A' Judának Királlya, Fejedelmi, s' Urai, kik az Hazában, a' népnek Attyainak mondatnak, Gen. 41. 43. 2. Tulajdonképpen, az fiaknak ſzülő vagy nemző Attyok, kik a' Judabéli romláskor, éhség, fegyver, dög-halál által, meg-hóltanak, és ſok özvegy aſzſzonyokat, s' árva gyermekeket hadtanak halálok után, keſerves árvaságra, Istennek ſenyegetéſe ſzerint, Exod. 22. 22, 24.

II. *Az árváknak özvegységre jutott Annyokon valóſirán-*

ló ſiránkozáſok: és a' mi Anyáink ollyanok mint az özvegyek. Kérd. 1. *Kiket ért a' Próféta az özvegy Anyákon?* 2. *Kik értetnek az árvákon, kik az ő Annyoknak özvegységeket ſirattyák?* Az 1. F. 1. Értetik az egéß Juda Nemzete, ki meg-foſztatván Királyától, Fejedelmeitül, s' Nemeſſeitül, özvegy aſzſzonyi állapotban iratik le, cap. 1. 1. 2. 2. Értetik a' Királyné, a' Fejedelem Aſzſzonyok, az Uri Aſzſzonyokkal edgyütt, kik a' Babyloniai fogságkor özvedgyé maradtanak: mert ugyan-is a' Király rabságra vitetett, s' abban hólt-meg, s' az Urak-is, és a' Nemeſſek, réſz-ſzerint le-vágattatnak, s' réß-ſzerint fogságra vitettek, s' ott hóltak-meg, Jer. 34. 19, 20, 21. Ezeknek özvegyi-is értetnek az Anyákon: mert az Uri aſzſzonyi állatok, mondatnak a' népnek Annyának, Deborával, Birák. 5. 7. 3. Tulajdonképpen az özvegy Anyákon, értetnek az ő Uroktúl éhség, dög-halál, fegyver és rabság által megfoſztatott özvegy aſzſzonyi állatok, az Iſten fenyegetéſe ſzerint, Exod. 22. 24. Az 2. F. Az árvákon érttetik. 1. A' Juda nemzete. 2. A' ſok Atyától s' Anyától meg-foſztatott Judabéli árvák, mint fellyebb hallók.

TUDOMANY.

Az Iſten haragjának s' itiletinek jele az, mikor a' rendes halál, vagy rend kivül való dög-halál, (fegyver, éhség, s' rablás) által, ſok özvegyek s' árvák maradnak az Hazában; és a' mikor az árvák a' meg-hólt Attyokat, és özvegységre maradott Annyokat, és azokban az ő árvaságra jutott állapóttyokat ſirattyák,

és jajgattyak A' Jeremiás bizonyittya, a' sok árvák képében, e' szent Leczkében Ezt bizonyittya amaz keserves özvegységre jutott Nahomi Ruth. 1, 20, 21.

Oka, 1. Mert Isten fenyegeti ezzel az ő népet Exod. 22. 21--29. hasonlóképpen Jerem. 15. 7, 8; mikor penig az Isten fenyegetése be-telik valamely népen, Isten itileti jár ott, Jer. Siral. 2. 17.

2. Mert illyenkor a' kegyetlenek, az özvegyeknek s' árváknak nyomorgatására, fel-támadnak, és azokat olly kegyetlenséggel nyomorgattyák, mint ha Isten sem vólna, Solt. 94. 5, 6: igy nyomorgattya vala amaz szegény özvegyet árváival edgyütt, egy kegyetlen ember, melyről a' Profétának keservessen panaszolkodik az özvegy árváival edgyütt, 2 Király. 4. 1. Ez illyen nyomorgatás penig Istennek nagy itileti a' földön, 2 Chron. 15. 5, 6.

Hasz. I. *Oktat.* 1. Siralmas és jajos állapotra hija tehát Isten, azokat a' magzatokat s' gyermekeket (kiváltképpen ha neveletlenek) kiktül nem csak Attyokat; hanem Annyokat-is el veszi tőllök az halál által: kik nem csak igy kesereghetnek Jeremiással, s' a' Judabéli árvákkal: *Árvákká lőttünk Atya nélkül, és a' mi Anyáink ollyanok mint az özvegyek*: hanem ennél-is keservesebben zokogharnak, mondván: *Árvákká lőttünk Atya nélkül, és siralmas árvaságra jutottunk Anya nélkül.* Méltán igy jajgathatnak Jeremiással: *Jaj nékünk, mi Anyánk, hogy szültél minket, viszsza vonásnak és árvaságnak fiait*, Jer. 15. 10. Kérd. *Miben áll ez illyen árváknak siralmas*

valmas állapottyok? F. Ezekben. 1. Hogy az Isten el-vőtte az ő táplálójokat, s' támaszokat, mellyel meg-fenyegeté Isten Judát, Esa. 3. 1. 2. Hogy a' kegyetleneknek hatalmok alá esnek, mellyet eleve el-látott Isten, s' azért tilalmazta-meg az árváknak nyomorgattatásokat, Exod. 22. 22. 3. Hogy ha igaz igyek vagyon is, a' tőrvénytelen- s' kegyetlen biráktul, igasságában-is, vagy elő nem bocsátatik, vagy el-nyomattatik, kiket fedd Isten, Solt. 82. 1, 3. 4. Hogy gyakorta kik az ő Attyoknak szólgai vóltak, azok árullyák-el, s' azok kérik-meg jószágokat, mint Siba cselekedék jó Ura Fiával, Mephibosettel, 2 Sam. 16. 3, 4. 5. Hogy gyakorta meg-esik az, hogy az árvákon a' szolgák Uralkodnak, mint a' Judabéli árvákon, mellyen sir Jeremiás, az árvákkal edgyütt, Jerem. Sirál. 5. 8. 6. Hogy az árvákat még azok-is nevetik és csufollyák, kiket az árváknak Attyok, komondori kőzzé sem számlált vólna, mint Jób panaszolkodik, Job. 30, v. 1. 7. Hogy gyakorta a' nyomorgatóktul pénzen vészik saját attyoktul maradt örőkségeket-is, mint az Juda árvái, mellyet emlegetnek itt, v. 4. 8. Hogy sok árvák Tutorok által, kűlső s' belső értekektül meg-fosztatnak, s' szegénységre jutnak; mint a' Siba, kit Dávid Mephiboseth Tutorának tőn, 2 Sam. 9. 9; de a' Mephibosethnek javait magáévá tévé hamis vádgyával, 2 Sam. 16. 4. 9. Hogy ha jó és kegyes Tutorok nincsen, az árvák tudatlanságban, s' erkőlcstelenségben nevekednek-fel: kikben még s' jó hirű nevű Atyák s' Anyák hóltok után-is szen-

ved-

vednek: melyre elég ſzomorú példák voltak, s' vannak nemzetünkben. II. *Oktat.* Nem történetből; hanem Istennek tanácsából vagyon tehát, mikor Isten a' gyermekeket Attyoktul s' Annyoktul meg-foſztya, s' keſerves árvaságra juttattya. Kérd. *Miért cselekeſzi ezt Isten?* F. Erre azt mondom. I. Mert ſzabados Ur: a' mit akar cselekedni, mennyen és földön meg-cselekeſzi, Sólt. 115. 3. és senki nem mondhattya: miért cselekeſzed azt, Dan. 4. 32. Ezt emlegeti, ſzent Anna, 1 Sam. 2. 6, 7. II. Azt mondom cselekeſzi ezt Isten *néha* az Atyákra s' Anyákra nézve. 1. mert ne talám ők valaha özvegyeket s' árvákat nyomoritottak-meg, azért mondgya Isten, Exod. 22. 22, 24. 2. mert ne talám fellyebb ſzerették gyermekeket Isteneknél, s' azért véſzi-el őket gyermekek előtt, hogy azokból magoknak bálvánt ne csinállyanak, s' Istenek azokért meg ne veſsék, és Isten-is őket meg ne veſſe, mint Idvezitönk mondgya, Matt. 10. 37. Luc. 14. v. 26. 3. mert ne talám földi és nem mennyei kincset gyüjtöttek vólna fioknak s' leányoknak: mellyek a' fiakat Isten országától el-vonták vólna, s' azoknak ſziveket e' világhoz ragaſztották vólna, mellyet hogy Isten meg-előzzön, az Atyákat s' Anyákat véſzi-el tőllök; hogy ne ragaſzkodnának világi kincsekhez, s' jóſzágokhoz, hanem emlekezzenek-meg arról, hogy mint az ő Attyok s' Annyok, mulandók s' változandók vóltanak, ollyan e' világ s' ennek minden gazdagsága, 1 Cor. 7. 30. III. Cselekeſzi ezt Isten a' gyermekekre nézve-is. 1. m. ne ta-

né talám, nem becsülnek s' tiſztelték ſzüléjeket, fiui s' leányi engedelmeſséggel; hanem keſerüséggel illették, mint Cain, Chám, Esau, s' Abſolon, &c. El-veſzi azért tőllök, hogy hóltok után árvaságokban keleregjék engedetlenségeket, és csak emlekezeteket-is tiſztellyék ſzüléjeknek. 2. Mert né talám minden bizodalmokat s' reménségeket ſzülékjekben helyheztették, s' fellyebb ſzerették Istennél-is: ezért fenyegeti Isten árvasággal Judát, Eſa. 3. 1, 3. El véſi azért Isten az Atyákat s' Anyákat, hogy azokban bizodalmokat ne helyhezteſſék, és Istennél őket fellyebb ne becsülljék, ezt emlegeti Idvezitönk, Matt. 10. 37. és igy ezen az uton akarja Isten, a' fiakat s' leányokat az ő ſzüléjekben való bizodalomtul el-vonni, s' ő benne való bizodalomra fel-ſerkenteni, és meg-mutatni azt, hogy ha azoktul meg-válnak-is, Isten léſzen nékiek Attyok s' gondviſelőjök, Solt. 27. 10. 4. mert igy akarja Isten az fiakat Attyoknak s' Annyoknak halálokban, halandóságokra emlekeztetni, mint Dávid énekli, Solt. 39. 13, 14.

II. *Feddő.* 1. Azokat a' fiakat s' leányokat kik az ő Attyoknak s' Annyoknak halálokat várják, s' kivánnyák. 2. Kik jó s' kegyes ſzüléjeknek halálokon nem ſzomorkodnak: nem gondolván-meg az árvaságnak jajos és ſiralmas állapottyát, mellyekről fellyebb ſzóllék.

III. *Intő* I. Minden rendbéli embereket int arra. 1. Ne nyomorgaſsák az árvákat, s' ne adgyanak a' nyomoraltnak, nyomoruságához nyomorú-

ságot

ságot, a' kit Iſten keſerűséggel illetett, azt keſerűséggel ne illeſsétek. (1) mert ha az árva kiált az Iſtenhez, meg-halgattya Iſten, és gyermekeeket árvaságra juttattya, Exod. 22. 22, 24. (2) Mert a' ki az Urtul meg-nyomorittattakat, nyomorgattya, annak háza el puſztul, Solt. 69. 26, 27. 2. Szánnyuk az özvegyeket, és azoknak árváit, és azokat óltalmazzuk, s' azokon kegyetlenkedőktül ſzabadicsuk-meg, Jóbbal, Job. 29. 12. (1) mert Bóldogok azok, kik könyörűlnek a' ſegény arvákon, Solt. 41. 1, 3. (2) mert irgalmaſságot cselekeſzik a' ti árváitokkal-is az Iſten, &c. II. Inti az árvaságra jutott s' maradott fiakat s' leányokat. 1. Szűlejektül való meg-foſztatáſokat s' arvaságokat, ne történetnek; hanem Iſtennek rendelésének tulajdonitsák, s' magokat az Iſten kezealatt meg-alázván, ezt mondgyák a' mit Jób, mikor tiz gyermekitől megfoſztatnék, Job. 1. 21. 2. Siraſsák-meg Attyoktul s' Annyoktul való el-hagyatott árvaságokat; de ugy hogy Iſten ellen való zugolódáſra ne fakadgyanak: hanem ſzájokra tegyék kezeket Dáviddal, ezt mondgyák, Solt. 39. 10. 3. Ne eſſenek kétségben árvaságokban; hanem bizzák magokat Iſtenre, Dáviddal, Sólt. 27. 10. (1) mert ő Felsége kiváltképpen való módon özvegyeknek s' árváknak Attyának mondgya magát, Sólt: 68. 6. és árvaságokban hűségesben viſeli gondgyokat, mint Attyok s' Annyok életekben, mint a' Saraptabéli özvegynek árvájára az élnségben, 1 Reg. 17. v. 12, 14. és amaz Proféta két árváira, 2 Reg. 4. 1--7. Ezt emlegeti Dávid

Dávid, Sólt. 146. 9. (1) mert ha ő Felségéhez kiáltanak, minden ſzükségekben s' nyomorgattatáſokban, meg-halgattya, meg-ſzabadittya, Exod. 22. 22, 23. (3) mert az ő igyeket forgattya Iſten, Péld. 23. 10, 11. s' az őket meg-nyomoritó igyeket el-forditani igyekező Birákat penig meg-feddi, Sólt. 82. 1-2; és az őket nyomorgatóknak gyermekeket árvákká téſzi, Exod 22. 24. (4) mert Tutorokat rendel nékiek árvaságokban, mint az árva Mephiboſethnek Dávidot, 2 Sam. 9. 1--7, 9, 10. (5) mert nem hadgya Iſten őket utólsó ſzükségre, Solt. 37. 25. *De vallyon kicsodák vigaſztalhattyák, az Iſtennek illyen Atyaságával s' gondviſelésével magokat?* Fel. 1. *Kik* az ő ſzülejeket életekben becsülték s' tiſztelték: mert illyeneknek igir Iſten boldog hoſſzú életet, Exod. 28. v. 12. Az ő Szülejeket nem tiſztelők penig árvaságokban ſzégyent vallanak, Péld 30. 17. 2 *Kik* Iſtent félik: mert az Iſtent félők akarmi karban s' állapotban, meg nem fogyatkoznak, Sólt 34. 10. 3. *Kik* kegyes erkölcsűek s' élelűek: mert a' kegyeſségnek, mind örvendetes s' mind ſiralmas állapotban, jutalma vagyon, 1 Tim. 4. v. 8. 4 *Kik* egymáſt ſzerető atyafiak: mert azok közőtt vagyon az Iſten áldáſa,

Sólt ár könyv, 133. v. 1--3.

(*Fiat applicatio*)

Amen.

XXX. PRÆDIKACIO.

Az Arváknak jó Tutorokról.

Sólt. 27. ℣. 10. *Ha az én Atyám és Anyám el-hagynak-is engemet: az Ur hozzá véſzen engemet.*

AZ Ur Iſtennek, az halandó emberekhez s' azoknak fiaihoz való kegyelmes gondviſeléſe s' Atyai ſzerelme, többi között négy kiváltképpen való dologban tetſzik-meg. 1. *Mikor* embert ſzegénységéből s' alázatos állapottyából, fel-emeli, s' emberek előtt való becsüllettel meg-ajándékozza, mint Dávidot, melyről ſzóll maga Dávid, Soltár. 113. 7. 8. Mellyet magára ſzab, 2 Sam. 7. 18. és 1 Cron. 29. 14. 2. *Mikor* Iſten halálos veſzedelemből (emberi reménség felett) ki ſzabadittya az embert, Dáviddal, Solt. 116. 3. 4. 3. *Mikor* a' magának hagyattatot, s' minden külső ſegitségtül megfoſztatott embert, maga ſzent Angyali által óltalmaztattya, mint Eliſæuſt, 2 Király. 6. 13--17. 4. Mikor az Atyáktul s' Anyáktul el-hagyattatot gyermekeket maga gondviſeléſe alá véſzi, s' nékiek Tutorokat s' gondviſelőkőt támaſzt, mint Moſesnek a' Pharahó Leányát, Ki-jöv. 2. 2--10. Ezt emlegeti Dávid e' ſzent Leczkében: melyben *Summa* ſzerint azt jelenti-meg, hogy ha minden külső ſegitőktül, sőt terméſzet ſzerint való ſzűléitül el-hagyattatik-is,

tik-is, az ő nagy nyomoruságos ſzámki-vettetésében; de hiſzi hogy Iſten léſzen néki Tutora s' gondviſelője.

Két réſzei vannak.

1. A' Dávid, Attyátul s' Annyátul való el-hagyattatáſa, s' árvasága: *Ha az én Atyám, &c.*

2. A' Dávid, Iſtene Tutorságában való bizodalma: *Az Ur hozzá véſzen engemet.*

Illyen czikkelyeket láſſunk.

I. *A' Dávid Attyátul s' Annyátul való el-hagyattatáſa s' árvasága:* Ha az én Atyám s' Anyám el-hagynak-is. K. *1. Kiket ért Dávid az ő Attyán s' Annyán? 2. Mit téſzen itt az Atyátul s' Anyátul való el-hagyattatás?* Az 1. F. A' ſzent Irásban, az Atyákon s' Anyákon, néha értetnek, a' nagy rendek, Királyok, Fejedelmek, Urak, s' Méltóságos Áſzſzonyok: igy mondatik *Joſeph* Atyának, Teremt. 41. v. 43. *Debora*, Anyának, Birák. 5. 7. Ezek-is béfoglaltatnak az ötödik parancsolatban, Ki-jöv. 20. v. 12. Néha értetnek a' terméſzet ſzerint való Atyák s' Anyák, kiknek ideig való gondviſeleſek alá adattatnak e' világon, a' magzatok, kikről ſzóll itt Dávid kiváltképpen, A' 2. F. Az Atyátul s' Anyátul való el-hagyattatás, itt nem téſzen azoktul való meg-uráltatáſt s' meg-vettetéſt, mint ha Dávidot az ő ſzűléi meg-vették, meg-urálták vólna nyomorúságos állapottyábā, 1. mert a' nem lehet a' kegyes ſzűléktül, Eſa. 49. 15. 2 mert Iſten magát az ő magzattyokon könyörűlő Atyákhoz haſonlittya á' könyörűleteſségben, Solt. 103.

v. 13; Hanem el-hagyattatni itt jelent, 1. *Az Atyáknak s' Anyáknak külső segitségekben való meg fogyatkozáſt, a' nyomorúságnak idején:* igy hagyaték-el Iſmael Annyától, mikor ſomjuhoznék, s' vizet nem adhat vala nékie innya, Terem. 21. 15. Igy hagyatának-el a' Judabéli gyermecskék az ő Annyoktul, mikor nem vólna mit adniok, nékieka' nagy éhségnek idején, Sir. 2. 11, 12. Melyre nézve, à Dávid ſzavainak értelme ez: ha ſzintén az én ſzülő Atyám s' Anyám nyomorúságimban s' keſerves állapotimban, nem ſegithetnek-is, de Iſten elégséges ſegitségem s' táplálóm léſzen énnékem; melyről emlekezik ſok nyomorúságiból való ſzabaduláſa után, Solt. 121. v. 1, 2.) 2. Az Atyától s' Anyától való el-hagyattatás jelent, *árvaságot*: melyben az Atyák s' Anyák (az halálkor) árvaságra maradott gyermekeket el-hagyván, azokra való gondviſeléſtül meg-ſzünnek. igy hagyaték-el árvaságra Mephiboſeth, kit Dávid maga Tutorsága alá fel-vón, 2 Sam. 9. 3, 7: *Igy* hagyatanak-el ſok árva gyermekek Judában a' Babyloniai nagy puſztitáskor, kikkel ſir vala Jeremiás, Siral. 5, 3.

II. *A' Dávid, Iſtene Tutorságában való bizodalma*: Az Ur hozzá véſzen. Kérd *Mit téſzen itt az Urhoz vétettetni?* Felelet. 1. Az Iſtennek kegyelmes óltalma alá vétettetni. 2. Az Iſten Tutorsága s' gondviſeléſe alá vettettetni: ugy hogy értelme a' Dávid ſzavainak ez légyen. Ha ſzintén az én ſzülő Atyámnak s' Anyámnak halálok után keſerves árvaságra maradok, és földi ſüléimtül megfoſztatom-is; de az Iſten léſzen énnékem földi ſüléim helyett való kegyelmes Atyám s' Anyám s' Tutorom: kinek hozzám való ſzeretéti, jó-akarattya s' gondviſeléſe és tápláláſa, nagyobb léſzen én hozzám, ſzüléimnek ſzeretetinél, jó akarattyánál, s' gondviſelésénél: mert ha teſti ſzülém róllam el-felejtkezhetnének-is; de Iſten én róllam ſoha el nem felejtkezik, igireti ſzerint, Eſa. cap. 49. v. 15.

Tudomany.

Az ő Attyoktul s' Annyoktul el-hagyattatott, és ſzomorú árvaságra jutott gyermekeknek, kegyes Tutorok s' gondviſelőjök az Iſten. Dávid ezzel biztattya magát a' ſzent Leczkében.

Oka. 1. Mert Iſten magát azokra valo hűséges gondviſelésére nézve, árváknak Attyának mondgya: mellyért dicsóiti Iſtent Dávid, Sólt. 68. 5, 6.

2. Mert Iſten, mint hűséges Atya, az árváknak igyeket fel-véſzi, őrizi s' óltalmazza, Péld. 23. 10, 11. Ezeknek óltalmakra hivja Dávid az Iſtent, Sólt. 10. v. 18. Iſten-is azoknak nyomorgatóinak jajt kiált, Eſa. 10. 12.

3. Mert az árváknak tápláló édes Attya az Iſten, Sólt. 146. 9. Ezért mondgya a' Próféta: az árva te nállad talál kegyelmet, Hoſ. 14. 4.

Haszna 1. Oktat. 1. Iſtennek az ő hivelhez s' azoknak maradékihoz való, Atyai ſzerelméről: kiket ha az emberek; sőt ha Attyok s' Annyok elhágy-is; de Iſten őket Tutorsága alá fel-véſzi, Eſa. 49. 15: utólsó ſzükségre jutni, nem engedi, Sólt.

37. 25. 2. Noha Isten ő szent Felsége az árváknak Tutora; de nem mindeneknek: mert gyakorta (ha nem mindenkor-is) Istennek itiletinek jele az *árvaság*, mellyel Isten meg fenyegette vala az Izraelt, Ki-jöv. 22 24. K. *Micsoda Attyáknak s' Anyáknak magzattyokat juttattya Isten igaz itiletiből (büntetésül) árvaságra?* F. A' kik életekben nyomorgattyák a' szegény arvákat, a' kiknek suhajtások s' óhajtások Istent itiletre hittak, Ki-jöv. 22. v. 22, 23, 24. 2. Kik életekben az árváknak javokat el-vötték, Péld. 23. 10 11. 3. Kik az árváknak igaz igyeket el-fordittyák, s' törvényben meg-nyomorittyák, Esa. 10 1. 2. Ezek ellen hivja Istent Dávid, mint erős boszszú álló igaz itiletű Birót, Sólt, 94. 1. 3. 2. 7. Es ez illyeket latogattya-meg Isten, Jer. 5. 27--29: még penig harmad s' negyed iziglen, Ki-jöv. 10. 5. Kérd. *Miért tehát hogy még az kegyes szüléknek is magzattyokat Isten, gyakorta árvaságra juttattya?* Erre való feleletet, lásd, az 29-dik prædicátioban, az oktató haszonban, pag. 188.)

II. *Rettentő.* Rettenti az árváknak (özvegyeknek) nyomorgatóit: kik az árváknak javait tilalmas uton el-vészik: kik azoknak igyeket elő nem viszik: kik azoknak igyeket el-fordittyák, hamis tanácsokkal, s' azok ellen irt sententiákkal s' deliberatumokkal. Mert ha az Isten hozzá vészi az árvát: bizony fel-vészi igyét, és jajt kiált ezeknek az Isten, Esa. 10. v. 1, 2. 2. Mert ezeknek Isten, könyörgéseket s' Isteni tiszteleteket utállya, Esa. 1. 12. Ezek többi között az árvának nyomorgatása, v. 23.

3. Mert

4. Mert ezeknek gyermekeket árvaságra juttattya. Ki-jöv. 22. 22, 23, 24. hogy azokkal máſok hasonlót cselekedgyenek, Matt. 7. 1. 2.

III. *Intő.* 1. Int minden rendbéli embereket, hogy az árvákat semmi uton módon ne nyomorgassák s' keserűséggel ne illessék: melyre (1) indittsanak a' mostan emlitett okok. (2) inditson ez: m. pusztává téſi Isten annak házát jövendőben, a' ki keserűséggel illeti azt, a' kit Isten meg-vert, s' keserűséggel illetett, Sólt. 69. 26, 27. 2. Inti a' Magistratusokat, hogy az árvákot se magok meg ne nyomoritsák, se másokkal meg-nyomoritani ne engedgyék; hanem inkább oltalmazzák, mert az Isten haragszik az ollyan Magistrátusokra, Soltár. 82. v. 1--3. Legyenek itt minden rendek a' Job követői, ki igy mér az őtet vádló baráti előtt dicsekedni, Job. 29 12 coll. c. 31. 17--23.

IV. *Vigasztaló.* Vigasztallya a' szegény árvákat, (özvegyeket) kik Attyoktul s' Annyoktul el-hagyattattak: mert ha testi, földi szüléjek el-hagyták-is; de mennyei Attyok hozzá-véſi őket, Dávid mondgya. 2. mert halandó Attyok helyett, halhatatlan Tutorok s' Attyok leszen Isten, Sólt. 68. 6. 3. Mert ha világi táplálójok el-vétetett-is; de Isten, ki bűvölkődik minden áldásokkal, el-tartya őket, mint ama' Saraptabéli özvegyet árvájával edgyütt, 1 Király 17. 14. 4. Mert a' hatalmaskodók s' nyomorgatók ellen igaz itiló Birájok leszen Isten, Péld. 23. 10, 11. 5. Mert Tutort rendel Isten nékiek világ szerint-is, mint Dávidot Mephiboſethnek,

2 Sam. 9. 7. Ne békételenkedgyetek azért Atyátoktul s' Anyátoktul el-hagyattatott árvák, mondván 1, *Jaj Istenem! hová légyünk már Atya s' Anya nélkül:* mert Isten Atyátoknál s' Anyátoknál jobb Atyátok lészen. 2, *Jaj Istenem! éhségünkben s' szomjuságunkban ki táplál, s' ruhátalanságunkban ki ruházz immár:* mert Isten gondot visel ételetekre, italatokra, s' ruházatotokra, Solt. 146. 9. 3. *Jaj Istenem! szegény szülőink adóságáért rabbá tésznek bennünket, nem lévén mivel fizetnünk:* mert Isten abból-is csudátatosképpen ki-szabadit benneteket, csudálatosképpen meg-saporitván kevés javotokat, mint ama' két árvával nagy adóságban maradott szegény Özvegyet, 2 Király. 4. 1--7. 4. *Jaj Istenem! immár mindenek nyomorgatnak, s' kevés javainktól meg-fosztanak:* mert Isten lészen Tutorotok, s' igaz itélő Birótok, Péld. 23. 10. 11, s' fel-kel ó hajtástokra, Solt. 12. 6. *De vallyon s' micsoda árvák biztathatnyák s' vigasztalhattyák Istennek illyen kegyes Tutorságával magokat?* Bizony nem az erkölcstelenek, fajtalanok; hanem 1. *Istenben bizók:* kik inkább biznak Istenben Dáviddal, mint az ő szülőjekben: mert azillyek meg-ujjulnak, Esa. 40 31. 2. *Az Istent félők,* Sólt. 34. 10. 3. *A' kegyesek s' jó erkölcsűek,* 1 Tim. 4. 10. 4. *Az egymás szeretők:* mert azok között vagyon az Isten áldása, Solt. 133. v. 1. 3, (*Fias applicatio.*) Ezekkel biztasátok s' vigasztallyátok magatokat, s' mondgyátok Dáviddal: Ha szerelmes Atyánk s' Anyánk el-hagyott-is, szomo-

szomorú árvaságra; de Isten magához vészen bennünket, Amen.

XXXI. PRÆDICACIO.

Isten dicsőségét szerető s' azt elő-mozdi-ember haláláról.

Nehemiás 13. 14. *Emlekezzél meg én róllam én Istenem e' dologban, és ne engedgyed hogy el-töröltessenek az én jó tetteményim: mellyeket cselekedtem az én Istenem házával, és annak rend tartásával.*

Jóllehet az Idvezülendő híveknek jóságos cselekedetek, magokban (az idvességre) nem érdemesek: mind az által, mivel Isten azoknak jutalmat igirt, emlekeztethetik Istent az hivek, igiretire, hogy igireti szerint az ő jó cselekedeteket kegyelemből jutalmaztassa-meg. Hármat mondék. I. Hogy az hiveknek jó cselekedetek magokban, nem érdemesek: Oka. 1. mert azok nem miénk; hanem az Urnak munkái mi bennünk, Joh. 15. v. 5. 2. mert tartozunk azokkal Istennek, Luc. 17. 10. II. Hogy azokért Isten jutalmat igirt az hiveknek, 2 Tim. 4. 8. III. Hogy az hivek emlekeztethetik Istent az ő igiretire, hogy Isten az ő igireti szerint vegye emlekezetben az ő ez életbéli jó cselekedeteket: Példa ere, Ezechiás Király, Esa. 38. 3. és Nehémiás e' Leczkében: melynek,

1. Könyörög Nehemiás Istennek, hogy az ő jó cselekedeteiről az Ur Isten ne feledkezzék-el. *Emlékezzél-meg én róllam én Istenem, &c.*

2. A' jó cselekedet, melynek emlékezetiért könyörög Istennek: *mellyeket cselekedtem az én Istenem házával, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *A' könyörgő személy*: Emlékezzel-meg én róllam. Ez a' személy vólt *Nehemiás*, egy a' Babyloniai Nemes fogyloknak elől-járó Fejedelme, Neh. 12. 26. kinek Isten kedvességet adott vála az Babyloniai Király előtt, 1. mert őtet pohárnak jává, innya-adójává tőtte vala, Neh. 1. 11. 2. mert szabadságot ada Jerusálemben való haza-menetelre Nehemiásnak, és a' Templomnak s' a' Városnak meg-épitésére, c. 2. 5, 6.

II. *A' könyörgés*, im e' szóban: Emlékezzél-meg én róllam én Istenem, e' dologban, és ne engedgyed hogy el-tőröltessenek az én jó tételeményim. Kérd. *Mit tészen itt, Istennek meg emlékezni a' Nehemiás jó tételeményiről?* F. A' Nehemiás jo tételeményit őrők emlékezetében tartani: mellyet igir Isten a' kegyes, Isten félő és adakozó embernek, Solt. 111. 1-6: igy mondgya Idvezitőnk, hogy az ő Felsége fejere kenetet öntő Aszszonyi állatnak cselekedete emlékezetben marad mig az Evangelium prædikáltatik, Matt. 26. 12, 13. 2. Kegyelemből meg-jutalmaztatni, az ő jó tételeményit: igy mondatik Isten *Noéról* meg-emlékezni, Genes. 8. 1.: az az, az ő Istene előtt

előtt való kegyelségét, a' viz-özöntől való meg-szabaditás által meg-jutalmazta. Illyen értelemmel könyörög vala szent Anna-is, 1 Sam. 1. 11. Láss hasonlót, Sid. 6. 10.

III. *A' jóságos cselekedet, melyről való meg-emlekezésért, könyörög Istnnek*: az én jótételeményimről, mellyeket cselekedtem az én Istenem házával, és annak rend-tartásával. Kérd. 1. *Mit ért az Istennek házán, s' mit cselekedett azzal?* 2. *Mit ért az Isten házának rend tartáſin, s' mit cselekedett azokkal?* Az 1. F. Az Isten házán érti, 1. Jerusálem városát: mellyet az ő tiszteletinek helyéül választo vala, Solt. 132. 13. Mellyel im e' következendő jó tételeményeket cselekedte Nehemiás, (1) Annak romlását, s' pusztulását siratta, Neh. 1. 2, 3. (2) Annak éppittetéséért a' Babyloniai Királynak supplicált, Neh. 2. 5. (3) Haza menvén a' Király engedelméből, Neh. 2. annak épitésére fákat supplicál, Nehem. 2. 8. (4) A' város épitése felől a' népnek elől-járóival tanácskozik, és őket az épitésre nogatgattya s' serkengeti, Neh. 2. 17. (5) A' város épitését meg gátolni akaró Samballát, Tobiás és Gesem ellenébe veti magát, Nehem. 2. 19, 20. (6) A' Jerusálem kő falait s' kapuit meg-éppéti, Neh. 4. 6. 2. A' Jerusálembéli Templomot: mely kiváltképpen való módon Isten házának mondatott: mert azt választotta vólt lakó helyének az ő szent neve tiszteletire nézve, Solt. 132. 14. Melyre nézve is mondatik imádkozásnak házának, Esa. 56. 7. és Matt. 21. v. 13. Ezzel az Ur házával azt cselekedte, 1.

hogy azt Zorobábellel edgyütt épitette. 2. Azt fel-ſzenteltette. 3. Minden Mocsoktul meg-tiſztittatta, Neh. 13. 7. &c. Az 2. F. Az Iſten házának rendtartásán érti, 1. az Iſtennek ſz. tiſteletit, az áldozatokat, mellyeket helyre állatott, Neh. 11. 43. 2. Az Iſteni tiſztelethez tartozó énekles: azoknak meſtereit helyben állatá, Neh. 12. 28. 3. A' Papoknak, Lévitáknak és Eneklőknek jövedelmének helyre állatáſa, s' arravaló forgalmatos gondviſelés, Neh. 13. 10--13. 4. Az Iſten ſzombattyának meg-tartáſa: melyre erős fenyegetéſſel kötelezi vala mind a' Sidókat, s' mind az idegeneket, Nehem. 13. 15--22, &c.

TUDOMANY.

Az Iſten Anyaſzentegyházában, az Iſten dicsőſségének elő-mozditásában, buzgó, fáradozó, épitő (Magiſtratuſnak) K. embernek, Iſten házával cselekedett jó-tetteményi, Iſten s' világ előtt emlekezetben léſznek. Példa Zorobabel, s' Nehemiás, több ſzentekkel. Dávid, ki noha Iſtennek Templomot nem épithete; de csak arra való jó ſzándékát, s' ahoz való gazdag adakozását-is, Iſten örök emlekezetben hadta, noha Salamon épitteté-aztmeg, 2 Sam. 7. 12, 13. 1 Chron 29. 3. Ide való a' Százados cselekedeti-is, Luc. 7. 4, 5.

Oka. 1. Mert Iſten az hiveknek, az ő nevének diczőſségét nézö cselekedetekről, ſoha el nem feletkezik, Sid. 6. 10.

2. Mert ha Iſten, az ő házának rontóiról megemlekezik, s' el nem felejti, mint ezt éneklik a' Judának

dának foglyai, Solt. 137 v. 7; ſokkal inkább megemlekezik Iſten, s' el nem feletkezik az ő Házának éppitőiről; hanem örök emlekezetben hadgya az ő cselekedeteket, mint cselekedék Iſten ez mái napig Salamonnal.

3. Mert örök emlekezetben mondatik lenni, az igaz, az az, Iſtentől igaſságot nyert az alamiſnálkodó, Iſtent félő Férfiu, Solt. 112. 5, 6.

4. Mert az hiveknek elébbi cselekedetek Iſten előtt kédves áldozat, s' meg-is jutalmaztatik a' Jéſus Chriſtusban, Phil. 4 18, 19.

HASZNA 1. *Oktat.* Bóldog Lélek tehát az, Iſten s' világ előtt, a' ki ezt mondhattya Nehemiáſſal: Emlekezzél meg én róllam én Iſtenem e' dologban, &c. K. 1. *Micsoda dolgai maradnak az hiveknek Iſten előtt illyen emlekezetben? 2. Szabadé ma a' Keresztyény jó cselekedetekkel fénlő embernek Néhemiáſſal igy ſzólni: Emlekezzél-meg én róllam én Iſtenem. &c?* Az 1. F. Az Iſten házának ſzüntelen való gyakorlása: ez tévé emlekezeteſsé amaz Özvegy Anna-Prófétiſsát, Luc. 2. 38. 2. A' bűtőléſſel, (mértékleteſséggel) öſzve-kötetett ſzüntelen való könyörgéſek: e' tévé emlekezeteſsé moſtan emlitett Anna-Prophetiſsát, Luc. 2. 38. 3. A' ſzegényekhez való alamiſnálkodás: ezért maradott emlekezetben Thábita, Csel. 9 39. és amaz ſzegény bűnös Aſzſzony. Matt. 26. 7--13. Iſmét ama' két fillérű ſzegény Özvegy, Marc 12. 42, 43. 4. Az Iſten Prophétáinak, s' azoknak fiainak táplálatáſok: azért maradott emlekezetben Iſten s' világ előtt Abdiás

diás, 1 Király 18. 13. a' Saraptabéli Özvegy, 1 Kir. 17. 15. ama' meg-éhezett Proférák fiainak kenyeret vivő ember, 1 Király. 4. 38, 42: Illyekről szóll idvezitőnk, Matt. 10. 41, 42. 5. Az Isten dicsőségének elő-mozditására tartozó dólgoknak (minéműek: a' Templomok, s' Scholák) épitése: mellyekre nézve, Dávid, Salamon, a' Százados, mai is emlekezetben vannak Isten s' világ előtt. 6. A' Haza, s' Respublica javát, békeségét, s' meg-maradását s' éppitését kivánás, s' annak cselekedettel való megmutatása: ezért maratt Nehemiás többekkel egyűtt örök emlekezetben, hogy Jerusálemet romlásából épittette, erősittette, s' ellenségitől őrizte, annak épitéséért s' meg-maradásáért, az idegen hatalmas előtt supplicált, mint meg-hallók. 7. Az Isten dicsőségének s' tiszteletinek (ha meg-csonkult) helyre állatása: ezért dicsirtetik Istentől Josaphát, 2 Crhon. 19. 3, 4. 8. Az Isten népének, s' Respublicának Isten törvénye szerint való igazgatása: ugyan Josaphát ezért lőtt emlékezetesse, 2 Chron. 19. 5, 6. 9. A' kegyes, szent, és mértékletes élet: ezért maradtanak emlekezetben, Zachariás, és Erséber, Luc. 1. 6, &c. Az 2. F. Nem szabad azért 1. hogy azzal egyebek felett dicsekedgyenek: mert a' Phariseusság, s' Isten előtt nem igazit; hanem vádol, Luc. 18. 11, 14. 2. Nem azért, hogy az által érdemet, s' idvességet várjanak: mert jól-lehet azok mint hitnek gyümölcsei meg-kivántatnak az idvezülendőkben, Jac. 2. 18; de azok nem érdemlő okai az idvességnek: mert azt az Ur Jésus érdemlette

sok szenvedésivel, nékünk, Joh. 10, 11. 28; Hanem szabad azért. 1. hogy azokkat, mint hitnek gyümölcseit Istennek bé-mutassák: mellyet ugyan parancsol szent János, Matt. 3. 8. és szent Jakab, c. 2. 18: mellyek nélkül az hit csak hólt állat, ibid. v. 26. 26, és a' kik ezek nélkül vannak, terméketlen fák, s' ki-vágattatnak, s' tűzre vettetnek, Matt. 3. 10. 2. hogy málokat hasonló kegyességnek munkáira fel-indittsanak: illyen véggel-is iratta az Isten meg, az Szenteknek kegyes és Isten dicsőségét néző cselekedeteket, hogy azokból tanullyunk s' azokat követsük, Rom. 15. 4.

Intő. Inte' Tudomány mindeneket (kiváltképpen à népnek elől járóit) ug' éllyenek, hogy módhassák, mind életekben, mind penig halálos ágyokban, a' mint monda Ezechiás, Esa 38. 3. és ugy buzogjanak az Isten házához való szeretetben, hogy azt mondhassák, 1, a' mit mond vala Dávid, Solt. 132. 1--5. 2. a' mint monda ugyan Dávid, szorongattatván az Isten házának szerelmétül, Sólt. 96. v. 10. és a' mit mond vala Nehemiás, e' Leczkében. Kérd. *Mint kell minden kegyes embernek cselekedni, az Ur házához való buzgóságban?* Fel. I. Azt a' mit Dávid cselekedett. 1. Nem nyugott addig Dávid, mig az Isten frigy ládájának helyet nem keresett, Solt. 132. 1--5. 2. Az Isten Templomának épitéséhez való szerelme csak meg nem emésztette, Solt. 96. v. 10: 3. Meg értvén, hogy azt nem ő; hanem az ő Fia, a' Salamon épiti-meg, ahoz nagy kincset adott, 1 Chron. 29. 3-seq. Te-is idvezülendő Lélek azt

cselekedd. Ha lakó helyedben (s' máſutt-is,) Iſtennek tiſzteletire való Ház nincsen, vagy ha vagyon, s' épitéſt kiván, meg ne nyugodgyál addig friſs házadban, mig az Iſten házát meg nem épited, vagy ha magad nem épitheted tehetséged ſzerint arra adakozzál. II. Cselekedd azt, a' mit Zorobabel és Nehemiás cselekedének. Mit cselekedett Nedemiás, mind Jerusálemmel, s' mind abban romlásban lévő Iſten Házával, láſd a' magyarázatban. Ezekre penig inditsanak. 1. mert ebből tetſzik meg edgyikből, hogy te Iſtennek temploma vagy, ha az Iſten dicsőſségének s' tiſzteletinek elő-mozditásában buſzgaſz, azt mondod Dáviddal: *a' te házadnak ſzerelme meg-eméſzt Uram engemet*, Solt. 96. v. 10. 2. mert ha az Iſten házát éppittyűk e' világon, Iſten-is állandó házat épit menyben minékünk: mint az Abigail mondgya vala Dávidnak, 1 Sam. 25. 28. &c. (Fiat applicatio) Amen.

XXXII. PRÆDIKACIO.

A' jó Magiſtratuſok s' Nagy-rendeknek halála, a' népnek kára.

Eſaiás. 3. 2. *Imé az Ur, a' Seregeknek Ura el-véſzi Jerusálemből és Judeából a' támaſzt és a' táplálót.*

IMé, *a' kit én fel-épitettem, el-rontom; és a' kiket plántáltam, ki ſzaggatom, tudniillik az egéſz földet:*

det: igy ſzóll a' mindeneket ſzabadoſſan cselekedő s' ſenkitűl az tanácsában nem fűggő ſzent Iſten, Jerem. 45. 4. melyben azt adgya előnkben, hogy ő ſzent Felsége épiti az orſzágot, a' városokat és ő ſz. Felsége rontya és puſztirtya-el azokat. *Epiti az Iſten az Orſzágot s' Reſpublicákat*, 1. mikor azokban, az ő ſzent tiſzteletit fel-állattya: mert ott mondatik Iſten ollyankor lakozni, igy épité-meg Jerusálemet, Solt. 132. 13. 2. mikor azokban kegyes és Iſtenfélő Magiſtratuſokat, Birákat ád, mint cselekedék Iſten Jerusálemmel, és Judával, adván nékie Királyul Dávidot, Salamont, Joſiáſt, Joſaphátot, ki az Iſtennek tiſzteletit helyre állatá, és egéſz Judeában Birákat s' tiſztviſelőket állata, kik az Iſten népét igazgatnák, őrznék és óltalmaznák, 2 Chron. 19. v. 4-7. *Rontya Iſten az Orſzágot s' à Reſpublicákat*, 1. mikor ſzent tiſzteletit azoktul el-véſzi: mert ollyankor el-menni mondatik Iſten a' nép közzűl, Hoſ. 5. 15. 2. mikor az Orſzág, Reſpublicák, Magiſtratuſit, Biráit, Polgárit, tanácsoſit, mint meg annyi támaſzokat, s' oſzlopokat és Dajkákat az halál által el-véſzi: melyről ſzóll a' Prophéta e' ſzent Leczkében: melynek,

Két réſzei vannak,

1. Iſtennek Jerűsálem és Juda ellen tőtt fenyegetéſe: *Imé a' Seregeknek Ura el véſzi Jerusálemből és Judából.*

2. A' dolog a' mivel Iſten fenyegeti Jerusálemet, *el-véſzi a' támaſzt és a' táplálót.*

Illyen czikkelyek vannak a' ſz. Leczkében.

1. Az

1. *A' figyelmetes halgatásra serkentő ige:* Imé. K. *Mit akar Isten a' Prophéta alal ez igviel:* imé! Fel. A' Jerusálem és Judabélieket, az Prophétiának, vagy Isten fenyegetésének figyelmetessen való halgatására serkengeti és az emberben való bizodalomtul akarja el-vonni, s'néz az első versre: mert ugyan-is halván az Izrael népe az Istennek rettenetes fenyegetését, az ő romlások s' pusztulások felől, cap. 2. 6--21. az Isten fenyegetési ellen, a' nép azzal biztattya magát, hogy erős hatalmas Fejedelmek, Urak, Tanácsossak vannak Jerusálemben és Judeában: kik eszekkel erejekkel, tanácsokkal ellene álhatnak az ő reájok jőhető pusztitó ellenségnek. Ezt, az ő Isten fenyegetése ellen lőtt okoskodásokat akarja el-forditani, ez serkentő igivel: *mert imé.* Czéllya ez. Ne bizzatok emberekben az Isten fenyegetése ellen: mert az ő lelkek orrokban vagyon, az az, halandók s' meg-halnak, titeket nem segithetnek, Solt. 146. 3. 4. minekelőtte el-jűne a' romlás reátok, el-vészi Isten a' támaszt és táplálót, közzülletek, a' kikhez bizhatnátok.

II. *A' fenyegető személy a' fenyegetéssel edgyütt,* Az Ur a' Seregeknek Ura el-vęszi. K. *Miért mondgya: a' Seregeknek Ura vészi-el?* Azért hogy meg-mutassa azt. 1. hogy hatalmassabb Isten azoknál az Fejedelmeknél, Uraknál s' Tanácsosoknál, kikben biznak vala az Jerusálembéliek: mert ő Felsége seregeknek, az az, mennyen és földőn lévő minden teremtett állatinak Ura, Solt. 24. 1. 2. hogy ő általa Uralkodnak az hatalmasok, és az ő haragjának napján, ő

ján ő Felsége ellen semmit nem tehetnek, Esa. 8--9. hogy a' mint szabad jó akarattyából adgya az ő népének az hatalmasokat, a' Tanácsosokat, &c. ugy szabad akarattyából azokat el-vészi, hogy azokban ne bizhassęk a' nép.

III. *A' dolog, a' minek el vitelével fenyegeti Isten a' Jerusálemet és Judát:* El-vészi a' támaszt és táplálót Jerusálemből és Judából. K. 1. *Mit ért a' támaszon és táplálón?* 2. *Miért mondgya azokat támaszoknak és táplálóknak?* Az 1. F. Jerusálemben, és egész Juda országában lévő Magistratusokat, elől járó Tiszt-viselőket, kik az Juda nemzetét igazgatták, s' őrizték, kiket le-ir nevezet szerint, a' 3-dik s' 4-dik versekben: minéműek. 1. A' *Hatalmasok,* az az, a' Királyok és Fejedelmek, kiknek hatalmat adott Isten, hogy uralkodgyanak sok népeken, Péld. 8. 15. 2. A' *hadakozók,* azaz, hadi erővel fel ékesittetett Kapitányok, Hadnagyok, minémű vólt: Josue, Gedeon, Othoniel, Sámson, Dávid, Joáb, Amaia, Abner, &c. Izraelben, kik Isten rendeléséből hadakoztanak a' népért, Exod. 18. 25. 3. A' *Birák,* kik itilik a' népnek igyét, Deut, 16. 18. Solt. 82. 1. 4. A' *Prophéták,* kik az Isten akarattyát a' népnek meg-jelentik, 2 Chron. 36. 15. 5. A' *Vén emberek,* kik régi látásokkal s' hallásokkal, igazgatták a' kapukban az Izraelt, Siral. 5. v. 14. kiknek meg-fogyatkozások miatt, az Ország, és Respublicák el-változnak, s' meg-romolnak, mint az Istrael Országa Roboám idejében, 1 Király. 12. 6--8. 6. A' *Becsületesek,* kik tudományokért, kegyességekért

kért becsültetnek a' néptül és az idegenektül, mint Abrahám, a' Philistæusoktul, Gen. 21. 22, 23. 7. A' *Tanácsosok*, kik tanácsollyák a' népet, mind a' békeségnek s' mind a' háboruságnak idején, minémü vala Moses, Exod 18. 15. 16. 8. A' *tudós mesterember*, kikben-is áll az Országnak s' a' Respublicáknak ereje, s' ékessége, s' kiváltképpen a' hadakozáshoz tartozó mesterségek, 1 Sam. 8, 12. 9. Az *ékessen szóllók*, kiken értetnek a' követséget viselők, tudósok, kik ékessen szólláſokkal az Ország s' Respublicák dólgait a' követségekben ki-jelentik, igazgattyák, és az idegen hatalmasok előtt az haza ügyét forgattyák s' békeséges meg-maradásokat szerzenek. A' 2. F. Ezek hasonlatosság szerint mondatnak. 1. *Támaszoknak*: mert a' miképpen, az Országban s' Respublicában az épületeket, minémüek: keritések, házak, és egyéb nagy épületek, a' támaszok, s' oszlopok tartyák, s' addig állanak-fel, mig azok tartyák; de ha azokat valaki el-vonsza, s' el-rontya az épület alól, le romol az, mint a' Philistæusok palotája, melynek oszlopit Sámson el-rontá Birák, 16. 29, 30. Azonképpen az Országban, az Respublicákban ollyak a' Magistratusok, Birák, Vének, Tanácsosok, &c. mint meg annyi oszlopok, s' támaszok, kik tartyák, óltalmazzák, az Országot s' a' Respublicákat; de ha azok el vitetnek, meg-halnak, el-pusztul az Ország, és a' Respublicák: mert szabadossan mehet abban az ellenség, a' mint ezt Isten peldabeszédben ki-jelentette, Esa. 5. v. 5. 2. Mondatnak a' Magistratusok, *Táplálóknak*, vagy *Dajkáknak*,

káknak, és *Tutoroknak*: mert a' miképpen az Anya, vagy Dajka a' kisdedet, (ki a' maga táplálására alkalmatlan) táplállya a' Tutor óltalmazza az árvát, s' addig van nékik jól dólgok, mig, annyok, Dajkájok és Tutorok vagyon; de ha a' kisdedtül, s' az árvátul, el-vészik az anyát, dajkát vagy tutort, a' kisded nem lészen élő; hanem el-csenyevészik, s' az árva, penig el-nyomatik, Sólt. 94. 6: hasonlóképpen az jó gondviselő Magistratusok, Fejedelmek, Birák, Vének, Tanácsosok, &c, őrizik, óltalmazzák, s' táplállyák Isten után, a' népet az Országban s' a' Respublicában, s' addig vagyon jól dólga, s' lelki és testi szabadsága, addig áll fenn, mig azok élnek, az mint Esaiás mondgya, Esa. 49. 23; de ha azok meghalnak, árvákká, özvegyekké lészenek az Ország népei; a' mint ezt sirattya Jeremiás, Siral. 1. 1. és 5. 3.

Tudomany.

Valamiképpen hogy az Ur Isten adgya az Isten félő, eszes, okos, és tanácsot Magistratusokat, Birákat, s' Tiszt viselőket, Polgárokat, (az Országnak,) Respublicáknak igazgatására, óltalmazására, és meg-maradására: ugy az on szabadossan cselekedő Isten, a' mikor akarja, el-ü veszi azokat, az (Országnak,) Respublicáknak nagy károkra, s' romlásokra. Két ágai vannak e' Tudománynak.

I. *Isten adgya, az Isten-félő, eszes, okos és tanácsos Magistratusokat, &c.* Solt. 75. 7, 8. Példa *Moses*, kit Isten ada vezéről az ő népének, Exod. 3. 7-10. *Josue*, kit Moses halála után támaszta Isten, az

ő népének hadnagyul, Josue, 1. 1, 2. *Gedeon*, Birák 6. 34. *David*, 1 Sam. 16. 13, &c.

Oka. 1. Mert Isten által, (az az, Isten hivatala engedelme által) uralkodnak a' Királyok, hatalmasok, Péld. 8. 15: ha Isten által, tehát Isten adgya azokat az Országoknak, s' Respublicáknak igazgatására, &c.

2. Mert Isten egytül el-vészi a' birodalmot, s' másnak adgya, Dan. 4 29 32: azért, &c.

3. Mert Isten képében úlnek, uralkodnak, és ítélik a' népeket, 2 Chron. 19. 6: azért Isten adgya az jó, eszes, &c Magistratusokat az Országban és az Respublicákban.

II. *Isten vészi el ú azokat az Ország, Respublikák nagy károkra.* A' Leczkében. Igy vévé-el Isten Mosest a' néptül, kit a' nép harmincz napokig sirata, Deut. 34. 4, 5, 8. Igy vévé-el Isten Josephet Égyptomban, Izraeltül: kinek halálát követé az Izraelnek nagy nyomorusága, Exod. 1. vers. 6. &c. Josuét, kinek halála, mely nagy kárára lőn a' népnek, meg tetszik azokból a' raboltatásokból, s' pusztittatásokból, mellyek estenek az Izraelen az ő halála után, az Birákról irt könyből ki-tetszik, lásd, Birák. 4. 2. seq és 6. 1. seq Salamont, kinek halála mely káros lőtt légyen az Izrael egész Országának, meg tetszik ebből: mert az ő halála után szakada az Izrael két-felé, 1 Király 12. 19. &c.

Oka 1. Mert a' mikor az Isten-félő, eszes, &c. Magistratusok el-vétetnek, ki ki azt cselekeszi a' mi néki tetszik, Birák 17. 6: mely felette káros és veszedelmes: mert ollyankor nincsen bykessége, sem a' ki-menőnek, sem a' bé jövőnek, 2 Chron. 15. 3--5.

2. Mert ollyankor, mikor az illyen jó Magistratusoktul meg fosztatik az Ország, Respublica a' kőssség közőtt egyik az másikat meg-nyomorittya, s' mint ide alább a' leczke után mondgya a' Prophéta, v. 6. coll. 2 Chron, 15. 3, 5, 6. 3. Mert ollyankor ollyan állapotra jut az haza, s' város, mint az Férjétül meg-fosztatott Özvegy asszony és az Atya, s' Anya és Tutor nelkül való árva: valaki elől utól találja, úti, veri, huzza s' vonsza, örökségét pusztittya, sőt meg-is öli, mint Dávid erről panaszolkodik, Solt. 94. 5. 6: Illyen állapottyát sirattya Jeremiás a' Juda nemzetének, minek utánna el-vévé ő tőllök a' Támaszokat, Táplálókat, Siral. 1. 1, 2. és 5. 3. mellyel meg-fenyegette vala Isten őket, Esa. 5. 5, 6.

3. Mert ollyankor olly oszloptul fosztatik-meg az (Ország) Respublica, a' ki jobb, s' többet tészen ezernél, kinn áll az egész Respublica békessége, mint Dávid felől mondgyák vala, 2 Sam. 18. 3. kiknek halálok, az egész Respublicának romlására, szokott esni.

Haszna I. *Oktat.* 1. Akar miképpen vétessenek el tehát az (Országban) Respublicákban a' jó Magistratusok. de a' nem történetből; hanem Isten rendeléséből lészen: mert azt mondgya Elaiás, *az Ur el vészi Jerusálemből a' Támaszt és az Táplálót.* 2. Romlást s' pusztulást várhat tehát az (Ország) Respublica, melyből ki kezdenek dőlni az oszlopok: vond-el a' támaszt a' palánkok, sövények mel-

lól, ki-dűlnek azok, s' a' kertet szőlőt szabadossan prédállyák s' tapodgyák a' vadak s' jövő járók: Soltár 80. 13. 14. Illyentűl félhet az (Ország) Respublica, mikor halnak a' Magistratusok. Vond el az Tápláló Atyát s' Anyát, a' gyermektűl; a' Dajkát és a' Tutort az árvától, el kell annak csenyevézni, ványadni, s' végre éhel kell meg halni: igy jár az (ország) Respublica, mikor a' Magistratusok halnak, fogynak, Siral. 1. 2. és 5. 3. Kérdés. *Micsodo okokért vészi Isten el a' jó eszes, tanácsos &c, Magistratusokat az (Országból) Respublicából?* F. 1. Hogy a' nép az Isten haragjának idején, azokban ne bizakodhassék, bűneiben meg ne átalkodgyék; hanem azoknak halálokkal pœnitentiára indittassék, minek-előtte el-jőne a' romlás, ezt az okot teszi-le Isten e' caputban, v. 1. 2. Hogy ezeknek halálokkal meg-intse Isten a' népet, az ő reája következendő romlás felől: mert ezeknek halálokat, többire mindenkor romlás, pusztulás, fegyver, és raboltatás követi, Esa. 57. 1. Lásd a' tudománynak okában errűl: ezt magyarázza Isten-is e' caputdan, v. 6. A' példák is ezt mutattyák: meg-hala *Salamon*, s' menten két felé szakada az Izrael, kinek edgyik részét az Assiriai Király el-rablá, 2 Király. 17. másik részét a' Babyloniai Király el-pusztitá s' s' fogságra hájtá, 2 Chron. 36. 15. seq. &c. 3. Hogy a' romlálnak s' pusztulásnak idején, ne légyen, a' ki a' Respublicát eszével, erejével, tanácsával, s' fegyverével óltalmazza, és buzgó imádságával a' népért könyörögjön, s' az Istent az nép mellé hijja óltalmul, Ezech.

zech. 22. 30. mint cselekedék *Josaphát*, 2 Chron. 20. 5--12. *Ezechiás*, 1 Király. 19. 14. 4. Hogy azokat a' következendő veszedelem elől el-ragadgya, 2 Király. 22. 20.

II. *Feddi.* Azokat. 1. Kik látván, s' halván az (Országban) Respublicákban, a' jó eszes, &c. Magistratusoknak halálokat, azokon nem bánkodnak: mint Izrael, a' Moses halálán, Deut. 34. 8; hanem inkább űrűlik azt; kiváltképpen azok (1) a' kik azoknak tiszteket, s' javokat kivánnyák: minéműek ma többire az emberek. (2) kik ellen valaha az igaz és hűséges Magistratusok, vétkekért igalságot szólgáltatrak. (3) kik ellen a' nyomorultat-, az özvegyet s' árvát meg-óltalmazták, &c. II. Kik azt szokták 1. mondani: *ők ü emberek vóltanak, s' meg kellett halniok.* Igaz hogy emberek vóltanak; de kegyes, jó, eszes, tudós, tanácsos, és erős emberek vóltanak, vajmi sok ember vagyon, de kevés *emberek* vannak ma ollyak, munemüeket, fényes nappal Diogenes szövétnekkel keres vala Athenásban: kitűl midőn kérdenék: *Mit keresz a' szövétnekkel nappal?* azt felelé, embereket. Kinek mikor az uczákon csoportozó sok embereket mutatnák, mondván: emberek azok; kikről azt felelé, csak *emberkék* azok, s' nem emberek: az az, nem jó eszes, tudós, tanácsos, bölcs, &c. emberek, a' minémüeket én keresek. 2. Azt-is szokták mondani: *máss ád Isten helyében.* Igaz hogy ád; de (1) talám haragjából, s' nem szeretetiből: mint Sault az Izraelnek, Hos. 13. 11. (2) ád, de Samuel helyet, talám

lám Sault, ki kegyetlenkedgyék a' jámbor, szellő Samuel után, 1 Sam. 8. 5. seq. (3) ád, de Salamon után talám Roboámot, ki alatt el pusztul a' Haza, 1 Király. 12. (4) ád, de talám igasságot ki szólgáltató törvényes Magistratus helyében, törvéntelent, ki sem Istennel, sem emberrel nem gondol, Luc. 18. 22. (5) ád, de talám az eszes, tanácsos, és erős helyében, tudatlant, tanácstalant, és lágy, puha, félelmest, ki a' Haza szabadságát, törvényét, nem tudgya, s' nem meri oltalmazni, &c.

III. *Int.* 1. Ha Isten jó eszes, bölcs, tanácsos, erős, igasságot szerető, s' haza békeségét oltalmazó Magistratusokkal meg-áldott: azokat mint Támaszokat, Táplálókat, becsüllyük, s' érettek könyörögjünk, az Izraellel, Solt. 20. 1--5. mert ez az Isten akarattya, 1 Tim. 2. 1. seqq. 2. Mikor látyuk s' hallyuk, hogy Isten Országunkból s' városunkból szedegeti a' jó, kegyes, eßes, tanácsos, erős Magistratusokat (1) ismérjük Isten itiletinek lenni, a' Leczkéből. (2) alázzuk meg magunkat, gondolkodván azokról, miért veszi-el Isten oszlopinkat, lásd okait oda fellyebb. (3) Siassuk magunkat, árvaságunkat, mint Juda, Siral. 5. 3. (*Fiat applicatio*) Amen.

XXXIII. PRÆDIKACIO.

Urok Talentomával jól kereskedő, hű szólgák jutalmáról.

Matth.

Matth. 25. 20, 21. *Akkor el jövén a' ki öt Talentomot vött vala, hoza más öt Talentomot ezt mondván: Uram, énnékem öt Talentomot adtál vólt, imé más öt Talentomot nyertem azokon. Monda penig néki az ő Ura: jól vagyon jó és hiv szólgám, keveßen vóltál hiv, sokra bizlak ez után: menybé a' te Uradnak örömében.*

AZ Úr Jésus Christus Evangeliomát prédikálló Szólgák, méltán mondatnak Isten titkainak Sáfárinak, s' méltán hasonlíttatnak Sáfárokhoz, 1 Cor. 4. 1. 1. mert a' Sáfárok nem Uralkodásra; hanem szólgálatra hivattatnak; úgy az Evangeliumnak prédikállói, nem uralkodásra; hanem szólgálatra hivattattak, az Ecclésiában. Luc. 22. 24--26. Ezért szólli igy szent Pál, 1 Cor. 4. 1. úgy itillyen mi felőllünk az ember, mint *Christus szólgai* felől. 2. mert a' Sáfár, nem a' maga javait; hanem Uráét sáfárollya. úgy az Evangeliumnak sáfárlói, nem az maga beßédét; hanem az Istennek beßédét Sáfárollyák s' prédikállyák, Rom. 1. 16. 3. mert a' sáfárnak hűségesnek kell lenni, az ő Ura javainak ki-sáfárlásában: úgy az Evangeliumnak prédikálloinak hűségeseknek kell lenniek, az Evangeliumnak prédikállásában, 1 Cor. 4. 2: igy cselekedett szent Pál, Cselek. 20. 20. 4. mert a' Sáfártúl, az ő sáfárlásának ideje el-telvén, számot vésznek, kire, és micsoda haszonnal sáfárlotta Ura javait: úgy az Evan-

geliumnak prédikállóitul számot véßen Isten, mint, és micsoda haszonnal prédikállotta az Evangeliumot, s' mennyi lelket nyert azzal Istennek. 5. m. az a' jó és huséges Sáfár, ki Ura hasznára s' nyerességére, sáfárlotta-ki az ő Ura javait, dicsiretett, és nagyub tiszte való emeltetéßt nyert: ugy az Evangeliomot hűségeßen prédikálló Szólgák, az Istentül dicsiretet, és örök életet nyernek: a' mint Idvezitönk az ő Ura tálentomával jól kereskedő szólgának, példabeszédében eleiben adgya: melynek,

Két részei vannak.

1. Az ő Ura tálentomával hasznoson kereskedő szólgának számadása, v. 20. *Akkor el jövén, &c.*

2. Ennek a jó tálentomos Szólgának Urától nyert dicsireti, és jutalma: v. 21. *Monda néki az ő Ura: Jól vagyon, &c.*

Ezek vannak e' szent Leczkében.

I. *A' tálentomos szólgának a' számadásra való elő-állása*: Akkor el jövén a' ki öt talentomot vött vala, &c. K. 1. *Micsda ez a' tálentum? Micsoda az talentomos szólga.* Az 1. F. A' tálentum nem egyéb; hanem az Istennek Evangeliuma: 1. mert az Evangelium, kincsnek mondatik, 2 Cor. 4. v. 3.7. 2. mert az aranynál s' ezüstnél drágábnak mondatik, Solt. 19. 11. Ezama' kincs, Matt. 13.44. A' 2. F. A' tálentomos szólga, az Apostolok, és azoknak tudományokban igazán következett Evangeliumnak prédikállói: mert ezt adta Idvezitönt az Apostoloknak, hogy ki-menvén e' széles világra, prédikállanák azt, Matt. 28.19. és Marc. 16. v. 15.

v. 15. Ezeknek a' szolgáknak bizonyos mértékben adatik ez az Evangéliumi talentum, a' mint a' példa beszédből ki tetczik: mert az Evangéliumnak Gazdája, némelyeknek *ötöt*, némelyeknek *hármat*, némelyeknek penig *egyet* ád: az az, az Evangéliumbéli tudománnak ismeretit, s' bölcseségét, némelynek nagy mértékben, némelynek kisebben adgya; a' mint ezt szent Pál igen szépen világosittya, 1 Cor. 12. v. 1. 4. 6.

II. *A' Tálentumos szolgának számadása*: Uram énnékem, öt tálentumot adtál, &c. Kérd. 1. *Kicsoda ez a' Tálentumos Ur?* 2. *Micsoda az az öt tálentum, mellyet nyert ez a' szolga az ő Ura öt tálentumán?* Az 1. F. Ez a' Tálentumos Ur, a' Jésus Christus. 1, mert ő felségéjé az Evangélium, Rom. 1. v. 16. 2. mert ő felsége küldötte-ki ennek prédikállására az Apostolokat, Matt. 28. v. 19. 3. mert ő felsége vészen az ő szolgaitul számot, 2 Cor. 5 v. 10. A' 2. F. Az öt tálentum, mellyet nyert az ötön, az Evangélium prædikállásának az az, haszna, mellyel az Evangéliumot bölcsen, (az Szent Lélek Isten véllek munkálkodó kegyelme által) Prædikálló, Ur Jésus, hű szolgai, sok lelkeket nyernek, mint Péter, Csel. 2. v. 38--41. Pal Apostol, ki sokakat szült, az az, nyert a' Christusnak az Evangélium által, 1 Cor 4. v. 15 s' ezeket mutatyák-bé az Evangéliumnak prædikállói az Ur Jésusnak. Esaiással, Esa. 8. v. 18.

III. *Jutalma ennek a' jó cselekedő szolgának*, v. 21. Monda néki az á Ura &c. kettő ezeknek jutalmok.

1. *A*

1. *A' dicsiret:* jól vagyon jó és hű szólgám, kevesſen vóltál hiv: kettőről dicsiri-meg. (1) A' *jóságról* vagy igaſságról: mert igazán kereskedett a' tálentummal, az az, tiſztán igazán prædikállotta az Evangéliumot, abban az Ur Jésus Chriſtuſt, 1 Cor. 2. v. 2. (2) A' *hűségről*, hogy hiven kereskedett a' Tálentummal, az az, hiven prædikállotta az Evangélinmat, ugyan ſzent Pállal, Csel. 20. 20. 2. *A' fel-magaſztaltatás*: ezt-is kettőben teſzi le, 1. *Sokra bizlak ez után*, az az, több javaimon téſſlek ennek utánna urra. 2. *Meny-bé a' te Uradnak örömében.* Kérdés. 1. *Mit ért ez a' tálentumos Ur e'* Sokan, *mellyet fog bizni az ő jó ſzolgájára.* 2. *Micsoda az az öröm mellyben küldi az ő jó ſzolgáját?* 3. *Mikor léſzen ez a' ſzám vétel, és ennek a' jó és hű ſzolgának illyen jutalma?* Az 1. Fel: Mivel Idvezitőnk ſzent Lukácsnál ezen példa beſzéder ſzólván, Városokat igér az ő Girájával jól kereskedő ſzólgainak, Luc 19. v. 16, 17. annakokáért, a' példa-beſzédnek czéllya ſzerént a' *Sokan* 1. Értetnek ſok *városok*, a' menyorſzágnak ſok hajléki, mellyeket igér Idvezitőnk, Tanitványinak, Joh. 14. v. 2. Az én Atyámnak házában ſok hajlékok vannak, &c. 2. Értetik a' hivek ſzámára le tett menyorſzágnak dicsőſsége, mellyről ſzól ſzent Pál, 2 Tim. 1. v. 11. A' 2. Fel. Az örőm mellyben küldetnek a' hű ſzólgák, nem egyéb, hanem az a' dicsőſség mellyben uralkodik ma az Ur Jésus Chriſtus, Joh. 17. v. 24. A' 3. F. Ez a' ſzám adás, és az után ebben az örőmben való bé-menetel, léſzen, az Ur Jéſus hű ſzolgainak,

nak, halálokkor: mert akkor veſznek mindenektől ſzámot, s' annak utánna, nem lehetnek oſztán ſzám adó Sáfárok, Luc. 16. v. 2. A' ki azért halála óráján, ſzolgálattyárol való ſzám adásában jó igaz, és hűségeſnek találtatik: lelke teſtétől el-válván, menten Urának örőmében mégyen; és a' fel-támadásban, teſte a' porból a' dicsőſségre ki-jővén, lelkével edgyesül, és igy lelkeſtől s' teſteſtől az örők életben viteték, hogy örökké az Urral az örőmében légyen, 1 Teſſ. 4. 17. Ezekről ſzóll a' Daniel, cap. 12, 3.

Tudomany.

Az Ur Jéſus Chriſtus hűséges ſzolgai, kik az ő Felsége Evangéliumat hűségeſſen, s' haſznoſſan, ſáfárlották, s' prædikállották: hóltok után (az ő Uroktul az Ur Jéſus Chriſtuſtul) mennyei örőkké való dicsőſséges jutalommal ajándékoztatnak-meg. Idvezitőnk mondgya e' ſzent leczkében.

Oka. 1. Mert a' kik az Evangélium prædikálláſa által ſokakat meg-igazitottak (az az, az igaſságnak iſméretire hoztak, és a' Jéſus Chriſtushoz vittek) fénlenek örőkkön örökké az Iſtennek orſzágában, Dan. 12. v. 3. Haſonló dicsőſség igértetett azoknak-is kik az Evangéliumnak prædikálláſa által az igaſságnak iſméretire jutottak, és a' Chriſtus által meg-igazultak, Matt. 13. 3.

2. Mert a' kik az Evangéliſtáknak munkáját cſelekeſzik (az az, az Evangéliumot hűségeſſen prédikállyák) azoknak igaſságnak Coronája tétetett-le, melly az örők dicsőſség, 2 Tim. 4. v. 1, 2-8.

3. Mert

3. Mert a' kik az Ur Jésus Evangéliumát prædikállyák, azok mondatnak ülni az Ur Jésus Királyi székiben, hogy meg-itéllyék azokat kik nem engedtek az ő prédikállásoknak, Matt. 19. v. 27. az az, javallyák s' helyben hadgyák az Ur Jésus sententiáját, kiket meg-ítél az Evangéliumnak meg-utálásáért, mondván: Igaz vagy Uram! hogy ezeket meg-itélted, Jel. 16. v. 3. mert nem engedtek a' te Evangéliumodnak. Ezt világosittya Idvezitönk, Matt. 10. v. 14, 15. &c.

Hasz. I. *Oktat.* 1. Jóllehet az Evangéliumnak szolgai e' világ előtt becstelenek; de az Ur Jésus előtt igen becsületesseek. *Becstelenek* e' világ előtt: mert világ csufjainak s' szemettyeinek mondatnak: kiket e' világ fiai csak csufolnak, s' mint lábok alatt lévő szemetet, ugy tartanak, 1 Cor. 4. v. 9--13. *Becsülleteſſek* az Ur Jésus előtt. 1. mert becsülletes nevezettel illettetnek, mondatnak, *Angyaloknak*, Jel. 1. v. 20. & 2. 1. *Isten titkai sáfárlóinak*, 1 Cor. 4. v. 1. *Christus képét viselőknek*, 2 Cor. 5. v. 20. 2. mert az ő szolgálattyoknak jutalma, mennyei örökké való úrom, a' leczkében, és *Dan.* 12. v. 3. 2. Az Evangéliumnak jó és hű szolgai, az ő szolgálattyoknak jutalmát ne keressék e' világon: mert az ő szolgálattyoknak érdemes jutalmát soha e' világ meg nem fizeti; sőt azért boszszusággal, szidalommal, üldözéssel és halállal-is fizet, Matt. 21. v. 33--35. hanem az ő szolgálattyoknak jutalmát várják a' Christustul menyben: mert ott van le-téve az ő jutalmok, mellyet az ő *urok*, kinek Tálentumá-

lentumával hiven kereskedtenek, meg-ád nékiek az utólsó napon, tellyes mértékben, 2 Tim. 1. v. 12.

II. *Fedd.* Feddi 1. Azokat a' szólgákat, kik az Istentül vőtt Tálentummal vagy nem jól kereskednek; vagy el-ásták: mint a' gonosz szólga. K. 1. *Kik nem kereskednek jól az Urtól vőtt tálentummal?* 2. *Kik ásák azt el?* Az 1. Fel. 1. Kik az Evangéliumot világi haszonért s' nyereségért prædikállyák, illyekről szól, Esa 56. v. 11. Ezech. 34. v. 34. mellyet tilalmaz szent Péter, 1 Pét. 5. v. 2. 2. Kik az Evangéliumnak prædikálláſa által nem a' Christusnak dicsőſségét; hanem magok dicsőſségeket keresik: magoknak, nem a' Christusnak téſznek tanitványokat. Ezek ellen szól szent Pál, 1 Cor. 4. 15. 3. Kik restek s' tunyák az Evangéliumnak prædikállásában, mint az Ephésumbéli Ecclésiának Tanitója, Jel. 2. v. 1--4. 4. Kik félelmesek az Evangéliumi igasságnak ki-mondásában, óltalmazásában, a' feddésben, intésben és dorgálásban, illyekről szól Isten, Esa 56. v. 10. 5. Kik nem az Isten Evangéliumának tálentumát; hanem az emberi találmányoknak szalakját osztogattyák, Jer. 23. v. 16. &c. A' 2. Fel. El-ásták az Urtól vőtt tálentumat. 1. Kik világi dicsőſségért, az Evangéliumbéli szent szolgálatot meg vetik s' el-hadgyák, Dæmással, 2 Tim. 4. v. 10. 2. Kik az Evangéliumbéli igasságtul el-szakadnak Hymæneussal s' Alexanderrel, 1 Tim. 1. v. 19, 20. 3. Kik az Evangéliumbéli igasságról valláſt nem mérnek tenni, Matt. 10. v. 33. 2. *Feddi*, azokat az halgatókat, kik az Ur Jésus Christus

Tá-

Tálentumával hűségeſſen kereskedő ſzolgákat, életekben nem becsúlik; hanem (1) boſzſzusággal illetik. (2) az Iſten beſzédét tűllők nem véſzik; (3) úldőzik kergetik: mint amaz gonoſz hivatalóſok cselekedének a' nagy Gazda ſzolgaival, Matt. 22.v.4,5. Jaj ezeknek! mert a' kiket életekben nem halgattanak nem vőttenek; hanem boſſzusággal illettenek, hóltok után őrómeſt vennék s' halgatnák és engednének nékiek, mint Saul, Samuel Prophétát, 1Sam.28 v.11--15.

III. *Int.* 1. Az Iſten Anyaſzentegyházában élő hiveket; az ő kőztők, Iſten Evangéliumának tálentumával hűségeſſen kereskedő ſzolgákat illendő becsúlettel vegyék, halgaſsák. 1. mert Iſten titkainak Sáfári, 1Cor 4.v.1. 2. mert Iſten képében járó követek, 2Cor. 5 v. 20. 3. mest amaz mezőben el-rejtetett drága kincsel és győngyel kereſkednek s' azt oſztyák nékiek, Matt.13.v.44,45. 4. mert azoknak ſzemellyekben a' Chriſtuſt véſzik, vagy meg vetik, Luc. 10. v 16. 2. Inti az Iſten Evangéliumának *Tálentumával* kereskedő ſzolgákat: hűségeſſen kereskedgyenek az ő reájok bizatratott Tálentummal. Kérd. 1. *Miben áll a' Chriſtus Evangéliumával való hűséges kereskedés?* 2. *Micsodák indicsák űket azzal való hűséges kereskedéſre?* Az 1. Fel: A' Chriſtus Evangéliumával való hűséges kereskedés ebben áll. 1. hogy azt minden hypochritaságnélkűl nagy hűséggel tanicsa, prædikállya s' oſztogaſſa, 1Cor.4.v.1,2. 1Cor 4 v 2. 2. hogy csak az Iſtennek beſzédét, tanicsa s' Prædikállya, Joh.

Joh. 3.v.34. 1Cor.2.v 7. 2Cor.4.v.5. 3. hogy az Iſtennek, nem embereknek, kereſsék kedvét az Evangéliumnak prædikállásában, 1Teſſ.2.v.4. 4. hogy nem magok nyereségét; hanem az Iſten dicsőſségét, s' az halgatók idveſségét, tegyék-fel az Evangéliumnak prædikállásában, 1Pét.5.v.2. 2Cor. 11.v.7. 5. hogy az Evangélium mellett nem csak ſzegénységet, ſzámkivetéſt, éhséget, ſzomjuságot; hanē vereséget, tőmlőczőt, és halált-is kéſſek légyenek el-ſenvedni, az Apoſtnlokkal, Csel 5 40--41. 2Cor.11.v. 23--28. Csel.21.v 13. 6. hogy álhatatoſſan mind végig meg-maradgyanak az Evangéliumnak prædikállásában, Matt.10 v.22. A' 2. F. Ezekre indicsa az Evangéliumbéli hű Tálentumos ſzólgákat. 1. mert ugy mutathattyák-bé az ő Uroknak, az ő hűséges prædikállások által nyert hiveket, Eſa.8.v.18 2. mert ugy coronáztatnak-meg igaſságnak s' őrők életnek coronájával, 2Tim. 4 v 7,8. Jel. 2.v.10. 3. mert ugy itilik-meg az itiletben, az engedetlen halgatókat, Matt.19.v 27-28. 4. mert ugy fénlenek az Iſtennek orſzágában, Dan 12.v.3. (Fiat applicatio.) Amen.

XXXIV. PRÆDIKACIO.

Az halál alól való fel-válthatatlanságról.

Sólt.49.v.8,9,10. *Az ő Attyafiát ſenki meg nem válthattya, ſem meg nem adhattya Iſtennek az ő váltságának árrát: mert az ő lelké-*

nek váltsága drágább, hogy nem mint megszűnnék az halál ő túlle, azok által örökké. És élne mind örökké, és nem látná soha a' koporsót.

Jollehet e' világ fiainak, leg főbb bóldogságnak láczik, e' világi gazdagság, ama' bolond gazdaggal, Luc.12.v.19. de bizonyára, e' világi gazdagság, azon mérő hijában valóság, a' mint Bölcs Salamon mondgya, Præd.2.v.12. Illyen okokra nézve. 1. mert a' kik abban helyheztetik bóldogságokat, azokat nem edgyesíti Istennel; hanem inkább el-viszi embert az Istentúl, s' a' menyországbol ki-rekeszti, mint amaz iffiat, Matt.19.22,23. 2. mert a' léleknek nem nyugodalmára, hanem gzőtrelmére vagyon, Præd.2.v.12. s' bé-meriti az embert nagy veszedelemben, s' kisértetben, mint szent Pál tanittya, 1Tim.6.v.9. 3. mert nem tudgyák a' Gazdagok kinek gyűjtnek: mellyet nagy hijában valóságnak mond a' szent Dávid, Solt. 39.7. és Bölcs Salamon, Præd.4.v.8. 4. mert jó hirt nevet, a' Gazdagság magában, Isten s' az emberek előtt nem szerezhet: ezért mondgya Bölcs Salamon, Péld.22.1. 5. mert az által ember sem magát, sem attyafiát meg nem válthattya, a' mint ezt e' szent leczke világositya: melynek,

Két Részei vannak.

1. E' világi kincsnek s' gazdagságnak hijábanvalósága, az ember életének, az haláltul való meg-váltásra nézve: v.8 *De az ő az ő Attyafiát*, &c.

2. Oka, miért hogy hijábanvaló a' gazdagság az ember

ember életének az haláltul való meg-tartására nézve: v. 9.10. *mert drágább*, &c.

Illyen czikkelyek vannak a' sz. Leczkében.

1. *Az ember életének az halálbul, kincsen való fel-válthatatlansága.* Az ő Attyafiát senki meg nem válthattya, &c. Kérd. 1. *Mitúl nem válthattya-meg ember az ő Attyafiát?* 2. *Istennek, micsoda árrát nem adhattyuk meg a' mi felebarátunknak?* Az 1. Fel. 1. A' testi nyomoruságoktul: mert Ezéchiás az ő életét meg nem tarthattya vala, királyi kincsével, ha Isten rajta nem könyörúl vala, Esa.38. Hasonlóképpen Bóldisár király, Dan.5. v.6,7. 2. A' testi haláltul és a' koporsótul mint az leczke mondgya. 3. A' lelki vagy második haláltul: mert az el-kárhozandó, nem válthattya-meg kincsel lelkét a' kárhozattul. Lásd, Luc.12.v.19. és 16.v.19--22,23. A' 2. Fel. Az ő felebaráttyának, Attyának, Annyának, Fiának, leányának, &c. életének árra, Három féle lehet, vagy a' *könyörgés*, vagy e' *világi kincs*, vagy embernek *maga élete*; de ezeken senki nem válthattya-meg az ő felebaráttyát, a' haláltul. 1. *Nem az ő könyörgésével*: mert ha Dávid könyörgésével s' bújtölésével megadhattya vala hét napi fiacskája életének árrát, őrömest fel-váltya vala az halálból, 2Sam.12.v.21. 2. *Nem sok kincsével*: mert Hámán-is meg-váltya vala életét ezer tálentum ezüstön; de nem lehete, Esth. 3.v.9. hanem úgyan meg-hala, cap, 7.v.10. 3. *Nem maga életének le-tételével*: mert ha lehetséges vólt vólna, Dávid Absolont maga életének le-tételén

fel-váltya vala, 1 Sam. 18. verſ. 33. de nem lehete.

II. *Oka miért nem válthattya ember meg magát, vagy felebarátyja az haláltul:* v. 9. mert drágább a' léleknek váltsága, &c. Kérd. *Miért mondatik ez a' léleknek váltsága drágának?* Fel: 1. mert azt aranyon s' ezüſtön és egyéb veſzendő áron s' marhán meg-nem vehetni; hanem csak az Iſten s' ember Jéſus Chriſtuſnak vérén, 1 Pét. 1. v. 18, 19. 2. mert az hivő s' kegyes embernek lelke, az Iſten Fiának lelkének le-tételével váltatott-meg az őrök életre, Joh, 10. v. 28. Immár penig ſenki a' maga életének le-tételével másnak őrök életet nem ſzerezhet.

Tudomány.

Ollyan meg-változhatatlanképpen el rendelt ideje s' határa vagyon minden rendbéli emberek életének idejének, hogy mikor az el-jövend, ſoha ſenki (ſem Király ſem Fejedelem, Méltóság, Gazdag, Tudós, Bölcs erős és hatalmas) magát, vagy ſzerelmesét, az ő méltóságával, gazdagságával, bölcseſſégével, erejével, az haláltul meg nem válthattya: hanem kinek kinek az ő életének határán meg-kell halni. Két ágai vannak. I. Meg-változhatlanképpen el-rendelt ideje vagyon az ember életének, Job. 14. v. 5.

Okai. 1. Mert ollyan minden ember életének ideje s' napja, mint a' béresé, melly mikor el-jő el-költőzik; Job. 7. v. 1. & 4. 6. 2. Mert minden ember eſztendei meg számláltattak Iſten előtt, melynek ſzámát által nem hágja, Solt. 90. v. 12. 3. Mert

Mert olly dolgokhoz hasonlíttatik az ember élete, kiknek meg-változhatatlanképpen határok van, minémű: az árnyék, pára, &c. Pſal. 102. Jac. 4 &c.

II. Aga, mikor el-jövend az emberek életének meg-határoztatott ideje, &c. Okai. 1. mert az embernek élete, az egyedül ſzabadoſſan cselekedő Iſtennek kezében ugy vagyon; hogy ſemmi ſzövetség, árú, vagy alkuvás által, a' meg-határoztatott időt ſenki által nem hághattya: mert ugy valaki adhatna Iſtennek valamit, mellyel Iſtent meg köteleztethetné, és az Iſtent adóſsá tehetné s' akarattyának ellene álhatna; de edgyik ſem lehet: nem az első, Rom 11. v. 33--35. nem a' málodik, Rom. 9. v. 9. 2. Mert az halál minden ſzerzödés felett, a' kegyeſt az kegyeſségnélkül valóval, Jónanárant Saullal, egymáſra vágja, 2 Sam. 1. v. 23. A' bolondot az eſſel, Pſal. 49. v. 11. A' gazdagot a' ſzegénnyel, Luc. 16. v. 21--23. A' ſzerelmetes Anyákat az ő magzattyokkal, meg fojtya, Lament. 2. verſ. 11. 3. Mert az halálnak okát, melly a' bűn, ſoha ſe gazdagsággal, ſe bölcseſséggel, &c fel nem válthatni, Rom. 5. v. 12--14. és 6. v. 23 4. Mert meg-változhatatlanképpen el-végeztetett, hogy minden ember meg hallyon, Heb. 9 v. 27. vagy halálhoz hasonló változáſſal el változzon, mint az fel-támadáskor élők, 1 Cor. 15. v. 51. A' példák-is ezt mutattyák: Király vala Dávid, de ſe ſzerelmes magzattyát, 2 Sam. 22 v. 23. ſe magát az haláltul meg nem tarthatá, Act. 2. v. 29. Király vala Sédéchiás, de ſe két ſzép fiait, ſe magát az haláltul Király feleségé-

vel meg nem válthatá: mert fiait szeme láttára a' Babyloniai Király meg-ölé, magának két szemeit ki-tolyatá, s' ugy hala-meg, Jer.39.v.6,7. Bölcs vala Salamon e' világon mindenek felett, de az ő bölcseſségével magának halhatatlanságot nem szerezhete, s' életének árát le-nem teheté, hanem meg-hala az ő Attyaival, 2Reg.11.v.43. Erős vólt Sámſon, de el-jövén életének ki-határoztatott ideje, noha még az halálban-is ereje által ſok ezer embereket ölt-meg; de az halált meg nem győzhette, s' életének árát le-nem tehette, Jud.16.30.

Haszna: I. *Oktato.* 1. Csak az Iſtennek teſtben meg-jelent Fia az Ur Jéſus Chriſtus, váltotta-meg s' válthattya-meg az ő *attyafiait*, az az, a' híveket az haláltul. Kérd. 1. *Kicsodák az Ur Jéſus Chriſtus attyafiai?* 2. *Micsoda áron váltotta meg azokat?* 3. *Honnan váltotta meg az ő attyafiait azon az áron?* Az 1. Fel: 1. A' kik hiſznek ő Felségében, (mint Iſtennek őrökké való teſtben meg-jelent Fiában:) mert azok léſznek Iſtennek fiai, Joh. 1. v. 12. és a' Chriſtuſnak őrökös társai, Rom. 8.17. 2. A' kik bűnökből meg-térvén, meg-ſzenteltetnek s' ujjá ſzülettetnek a' ſzent Lélek által, Sid.2.v. 11. 3. A' kik az Iſtennek akarattyát cselekeſzik, Matt.13.v.50. A' 2. Fel: Ezeket meg-váltotta, nem világi veſzendő kincsen; hanem az ő drága vérének érdemén, 1Pét-1.v.18. coll. Eph.1.v.7. Az 3. Fel. Meg-váltotta, 1. ördögnek rabságából, melyben eſtünk vala az Adámban, Sid.2.v.14, 15. 2. A' bűnből, Matt.1.21. 3. A' törvénynek

nek kárhoztató erejé úl, Rom.6.v.15. coll. Rom. 8.v.1. 4. Az haláltul, mind az idő ſzerént valótul; mert az, az híveknek, csak út a' halandóságból az halhatatlanságban, Joh.5.24. 5. mind az örök haláltul, melly követi az ujjá ſzülettetlen, bűnben és éretnekségben, meg-bóltakat, Jel.20.v.4. II. Senki tehát az Iſtentül el-rendelt életének határát által nem hághattya, ha magának s' ſzerelmeſinek árát meg nem adhattya, hogy örökké élne, Job. 14.v.5. De itt azt mondod: *Ki tagadgya azt hogy ember meg nem halna, valaha; hiſzem tudom én hogy el végeztetett dolog, hogy minden ember egyſzer meghallyon,* Sid.9.v.27. Fel: Szájjal minnyájan vallyuk ugyan azt; de cselekedettel ſokan tagadgyák, és magokat s' ſzerelmeſeket meg-akarják váltani: *Miképpen?* Fel: 1. Könyörgéſſel és bójtólléſſel, mint Dávid, 2Sam.12.22. 2. Maga életének ſzerelmeſiért való le tételével, ugyan Dáviddal, 2Sam. 18.v.33. 3. Orvoſságok által, mint Achazia, 2Reg.1.v.2. Mondaſz: *Lám Ezéchias könyörgésével fel-váltá életét az halálból.* Eſa.38.v.5. Felel: 1. Rendkivűl való dolog vólt ez, a' mint hogy az ő meg-gyógyulásának *jele-is* ollyan vólt, az árnyék óra árnyékának tiz graduſſal való viſzſza téréſe, 2Reg.20.v.10,11. 2. Nem az ő életét váltotta-fel az halálból, könyörgéſe által; hanem az Iſtennek ő felőlle el-végezett akarattyának ki-jelentéséért ugyan-is nem végezte vólt Iſten abban a' betegségben Ezéchiáſt e' világból el-vinni, (noha természet ſzerént abban a' nyavalyában annak erejére nézve,

meg-halhatott vólna) hanem azt rendelte vólt Isten ő felőlle, hogy az ő életének hátra maradott napjait, könyörgése által kérje Istentől. Igy a' Ninivébélieknek halált izen Isten; de ollyan tekintet alatt, hogy az ő meg-térések által nyerjenek ő Felségétől élétet, Jon. 3 v. 4,5--10. 3. Isten meg-hoßßabbithattya az ő őrök tanácsa szerént valakinek napját az ő dicsőségének s' hatalmának meg-mutatásáért azona' határon kivül-is, a' mellyet valaki felől rendelt, az emberekre nézve: igy támasztá fel Urunk Lázárt, és a' Jairus leányát, és a' Náin váczosbéli özvegynek fiát; de azt Isten mindenekkel nem cselekeszi; hanem meg marad Isten ő Felsége végezésében, Job. 14 v. 5. III. Nem Dávid vallású emberek tehát azok, kik ez élet után-is, pénzen s' könyörgésen akarják a' lelkeket a' Purgátóriumból kiváltani. Ha ez életben senki ő magának s' szerelmesinek életének árát meg nem adhattya Istennek hogy éllyen őrökké; bizonyára inkább nem hólta után, ezt Urunk a' Gazdag példájában tanittya. Kia' kinoknak helyéből, 1. Könyörgése által ki nem szabadulhata, noha Abrahámnak reménkedék; sőt csak kinnyai sem enyhülének, Luc 16 v. 24,25 2. Attya-fiainak is kérések s' sok pénzek nem használa; hanem csak ott marada: ugy valaki hová dűl halálában, örökké ott marad. Eccl. 11. v. 3. A' ki Isten kezében esik, ott marad; a' ki penig menyországon kivül esik, ott marad, a' mint Abrahám mondgya, Luc. 16. v. 26.

III. *Intő.* 1. Ne fussunk a' halál előtt: mert bizony

bizony el-ér, mint Istennek kéze, 2 Sam. 24. v. 14. 2. Ne igyekezzünk életünket a' testi haláltul fel-váltani: mert a' nem lehet, Sid. 9. v. 27. hanem azon igyekezzünk, hogy az örök haláltul szabadullyunk-meg, Matt. 10. v. 28. 3. Életünkben szerezzünk ollyan kincset, mellyen a' lelki haláltul meg-szabadulhassunk. *Micsoda az?* Felel: 1. A' Christusban való igaz hit, Joh. 6. v. 24. 2. Az valóságos szent élet, Sid. 12. v. 14. Tit. 2. v. 11--14. 3. Az Isten igéjének halgatása, Jan. 5. 24 és 8 §1. 4. Az irgalmasság s' szegényeknek hitből való adakozás, Matt. 25. v. 21--40. (Fiat Applicatio.) Amen.

XXXV. PÆDIKACIO.

Az ember világi élete bujdosás s' Sellérség.

Solt. 39. v. 13, 14. *En te előtted jövevény vagyok és sellér, miképpen minden én Atyáim vóltanak. Szünnyél meg én tőllem, hogy vehessek erőt minek előtte el-mennék, hogy az után ne lennék.*

MElly siralmas állapotra jutott, az Isten képére teremtetett ember, az esetnek állapottyában, meg-tetczik azokból a' dolgokból, mellyekhez Dávid ebben a' Sóltárban hasonlittya az embert: Ugyan-is az ember felől azt mondgya. 1. hogy csak hijábanvalóság. v. 6. minden világi dolgaira nézve, Præd. 2. v. 12. 2. hogy az ő élete igen meg-

rövidittetett, v.6. 3. hogy annak élete olly hirtelen el-mulik mint az árnyék, v.7. 4. hogy valamit gyűjt nagy szorgalmatosságával, annak órömét nem éri, másra marad, v. 7. 5. hogy az ő szépsége, termete s' ábrázattya, a' nyavalya nyomoruság miatt meg-hervad, végre teste is, a' rothadás által, (mint a' ruha, a' molytul) meg-emésztetik, v. 12. 6. ollyan mint a' Jövevény és a' Sellér, a' mi leczkénkben: mellyek alatt nyögvén és sirván, könyörög Istennek, a' Dávid, hogy ezek alól szabadicsa-ki Isten, a' bóldog halál által.

Két részei vannak,

1. Az ember ez életbéli siralmas állapottyának le-irása, vers. 13. *En te előtted jövevény vagyok és sellér, &c.*

2. E' siralmas életbéli állapot alol való, fel szabaditásért való, könyörgése Dávidnak, v.12. *Szünnyél-meg én tőllem, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében:

I. *A' Dávid siralmas állapottyának le iráſa:* mellyet kettőben ir-le. En te előtted, Jövevény és Sellér vagyok. Kérd: 1. *Ki előtt mondgya David magát Jövevénynek és Sellérnek?* 2. *Miért mondgya magát jövevénynek s' sellérnek, Király lévén?* Az 1. Fel: Dávid az Isten előtt, mondgya magát jövevénynek és sellérnek, a' kinek könyörög, vers. 13. A' 2. Fel: Izrael országának királlya vólt Dávid, s' még-is jövevénynek és sellérnek mondgya magát. 1. az Adámnak esetire nézve: mert vétkezvén Adám,

Adám, a' Paradicsomból, mint lakó helyéből kiüzetteték, s' bujdosóvá tétetek, minden maradékival edgyütt: hogy e' földön nem mint örökös; hanem mint bujdosó, csak ugy láknék, Gen. 3. v. 23. 2. A' jövevénynek és sellérnek, siralmas állapottyára nézve: mert a' Jövevénynek és Sellérnek, akár hol lakjék, nincsen állandó s' maradandó háza: igy Dávidnak nem vólt, és több hiveknek e' világon akár hol lakjanak, s' járjanak, nincsen maradandó házok, miglen amaz mennyei hazájokban nem érkeznek, mint szent Pal magyarázza, Sid. 13. v. 14.

II. *A' Dávid az ő siralmas állapottyát erősíti, a' régi szenteknek kózónséges sorsokkal állapottyokkal:* Jövevény vagyok, miképpen az én Atyáim vóltanak: t. i. Abrahám, Isák, Jákób, kik-is e' világon nagy emberek vóltanak; de csak bujdostak, mint a' Jákób mondgya, Gen. 47. v. 9. és szent Pál, Sid. 11. vers. 9, 10.

III. *Könyörgése Dávidnak az Istennek túle való meg szűnéséért:* A' hol vagyon. 1. *a' könyörgés,* Szünnyél-meg tőllem. Kérd: *Mit tészen: Szünnyél-meg túllem?* vagy, *mit akar Dávid ebbéli kivánságával?* Fel: Nem azt tészi, távozzál-el Isten én túllem: mint a' hitetlenek szólnak, Job. 21 14. mert Dávid azon könyörög, hogy Isten ne vesse-el őtet, az ő orczája elől, Solt. 51. v. 13. sőt inkább, mutassa-meg nékie az ő orczájának (gondviselésének, s' óltalmának) világát, Solt. 4. v. 7. hanem, ez a' szó: *Szünnyél-meg én túllem:* (mivel a' Dávid a' nyomoruságoktul igen el-nyomattatott vólt,) annyit tészen, mint,

mint, 1. Uram mullyék el ellenem való haragod, s' ne perelly velem az én bűneimért: mert igy az élők közzül egy igaz sem találtatik te előtted, Solt. 143. v. 2. 2. annyit tészen: *Vedd el Uram én róllam a' te ostorodat: mert a' te kezednek fenyitéke miatt elfogyatkoztam* v. 11, 2. *Vege az ő könyörgésének:* Szünnyél meg, hogy vehessek erőt: minekelőtte el-mennék, hogy ne lennék: Kérd: 1. *Mit tészen itt erőt venni?* 2. *Mit tészen a' nem létel?* Az 1 Fel: Isteni erőt venni a nyomoruságnak el fenvedésére, s'abban való meg állásra, 1 Pet 15. A' 2. Fel: Meg-halni, és nem lenni az élők között, igy mondatnak nem lenni az Rachel fiai, Matt. 2. v. 18. Értelme ez: hadd vigasztalódgyam meg a' te Isteni erődnek érzésével, minekelőtte meg halnék, és nem lennék az élők között. Hasonló kivánsága vala Jóbnak, Job 10 v.20,21.

Tudomany.

Mivel minden idvezülendő hivek, az ő világi életekre nézve, ollyak mint a' bujdosók és fellérek: nagy kivánsággal kivánkoznak e' világból ki költözni, s' a' mennyei örökös hazában, mint örökségekben bé menni. Kétágai vannak e' Tudománynak.

1. *Minden idvezülendő hivek e' világi életekre nézve bujdosók s' fellérek.* Dávid mondgya noha nagy Király, coll. 1 Chron. 29. v. 15. Abrahám-is ezt vallya, Gen. 23. v. 4. Jákób-is ezt világosittya, Gen. 47. v. 9. 10 *Ollyan, mint a' bujdosó.* 1. mert a' bujdosó, hazáján kivül bujdosik: igy az hivek e' világon

gon élvén, ama' mennyei hazájokon kivül bujdosnak: a' hová is szüntelen kivánkoznak, 2 Cor. 5. 2. 2. mert a' bujdosónak az ő bujdosásának földén, nincsen öröksége; hanem az ő örökös hazájábā: igy az hiveknek itt e' világon nincsen örökös örökségek; hanem menyben vagyon az ő örökségek. Erre nézve mondatnak (1) Christus örökös társának, Rom. 8. v. 17. (2) Mennyei polgároknak, Phil. 3. v. 10. 3. mert a' bujdosónak, hazáján kivül, nincsen sohol az ő bujdosásában, állandó s' maradandó városa: igy az hiveknek e' világon, nincsen maradandó városok; hanem menyben vagyon az ő városok, mellyet nagy ohajtással várnak, Sid. 13. v. 14. mellyet készitett az Ur Jésus ő nékiek, Joh. 14. v. 2. 4. m. a' bujdosó, az ő bujdosásában, sok nyomoruságokat szenved, s' ugy mendegél hazájában viszsza: igy az hivek, e' világon sok nyomoruságokat szenvednek, s' ugy mendegelnek hit által, menyország felé, Csel. 14. v. 22. 5. mert a' bujdosó soha nem tudgya mikor, s' hol hal-meg: igy az hivek nem tudgyák, hol, és mikor, halnak-meg: mert mindennek halálnak órája helye és módgya bizontalan, Péld. 27. v. 1. Matt. 25 v. 13 II. *Ollyan mint a' fellér.* 1. mert a' fellérnek se városban se faluban nincsen örökös háza: igy az Isten hiveinek nincs e' világon örökös házok, Sid. 13 v. 14. 2. mert a' fellérnek nincsen szabad akarattyában meddig lakjék a' más házában; hanem a' gazda akarattyában áll az ő ott lakása, s' a' mikor akarja a' gazda, ki-kell költözni béres házából: igy az hivenek nincsen szabad akarattyokban,

ban, meddig éllyenek s' lakjanak e' világban; hanem Isten tanácsában, s' akaratyában áll az: és a' mikor ember ingyen sem vélné, azt izeni ama' nagy gazda, a' mit Ezéchiásnak: *rendeld-el házadnépét*, mert e' béres házból ki-kell menned, meg-kell halnod, Esa.38.1. 3. mert a' sellér nem tudgya holott és ki házánál hal-meg: igy az Isten hivei-is, soha nem tudgyák, hol, és ki házánál, mulnak-ki e' világból, Jákóbbal, ki mint sellér, Ægyptumban a' Gósen-földén, az Pharaó házában hala-meg, Gen. 47.27. coll. Gen.49.v.33.

II. *Nagy kivánsággal kivánkoznak e' világból ki-mulni s' az ő mennyei örökös hazájokban bé menni.* Példa Dávid, ismét Illyés ki bujdosását el-unván igy fuhászkodik vala, 1Kir.19.v.4. és szent Pál, Phil. 1. v. 23. *Oka.* 1. mert mind addig sem nyughatnak-meg sok fáratságos munkájoktul s' nyomorúságoktul, mig e' bujdosálnak földéből, mennyei hazájokban nem érkeznek, ott nyugosznak osztán-meg, Jel.14.v.13. és 7.v.14--17. 2. mert mind addig mennyei hazájokon kivül bujdosnak, és az ő fejektül a' Christustól (testben) távul vannak, s'azért kivánkoznak innen oda, hogy mehessenek az Urhoz lakni, 2Cor.5.v.6--8.

Haszna. I. *Oktató.* 1. Nincsen tehát az emberek közzül senki, akár minémű rendben, tisztben és hivatalban légyen-is, a' ki magának állandóságot s' meg-maradást igérhetne, (1) mert csak bujdosók s' sellérek, azt mondgya Dávid maga felől, itt a' leczeében, és 1Chron.29.v.15 (2) mert mint béreselnek, s' sellérnek meg-határozott ideje vagyon: melly mikor el-érkezik, csak el-kell világi szállásáról költözni, Job. 7. v. 1. és 14.v.15. 2. Senki tehát nem tudgya hol lészen halála s' temetése, és senki azt nem mondhattya, házamban halok-meg, és eleimhez, atyámfiaihoz, s' gyermekimhez temettetem: mert minnyájan bujdosók és jövevények vagyunk, s' nem tudgyuk hol halunk-meg, és hol temettetünk-el: mint *Sára*, a' mi hitbéli Anyánk, Gen. 23. v. 4--6. 3. Akar hol hallyanak tehát meg az Istennek hivei, akar hazájokban, városokban, falujokban és házokban, akár azon kivül; de nagyan-csak bujdosásoknak földökben halnak-meg: mert bujdosók e' földön, és sellérek, s' nincsen itt maradandó örökségek s' házok, Sid.13.v.14. 4. Nem-áll tehát az hiveknek abban világi bóldogságok, hogy hazájokban elejekhez temettessenek: mert mindenütt az Uré a' föld, s' meg-áldotta az ő hiveire nézve, és mindenünnen az Urhoz a' Jésus Christushoz, mint tagok a' főhöz, vitettetnek, 2Cor.5.8.

II. *Intő.* Inti, l. A' Haza fiait kiknek házok örökségek vagyon. 1. Ne igérjenek magoknak állandó lakáft, városokban s' házokban: mert ha-ma lakosok, hólnap bujdosók lehetnek, Péld. 27. v. 1. 2. A' jövevént s' bujdosót, meg ne utállyák, mint Nábál Dávidot bujdostában, 1Sam.25.11,10. Annál inkább meg ne nyomoricsák: meg-gondolván azt, hogy ők-is csak bujdosók e' világon, s' bujdosók lehetnek. Exod. 22. v. 21. 3. Ha jövevény hal-meg közöttök, annak tiszteséges temető helyet enged-

engedgyenek, és el-is temessék, mint a' Chet fiai cselekedének a' Sárával. Gen.23.v.6,7. II. Inti azokat: kiknek szerelmesek, házokon kivül, idegen helyen, más házában hal-meg. 1. Ne tarcsák azt történetnek: mert meg-esett ez Abrahámon, Isákon Jákóbon, kik, mind szerelmes Feleségeket, gyermekeket idegen földön temették el, s' mind magok ott hóltanak meg és ott temettettenek-el. 2. Nyugodgyanak meg abban, hogy Isten ott rendelé azoknak halálokat s' temetéseket. III. Int minden rendbéli embereket: mivel minnyájan bujdosók és csak sellérek vagyunk e' világon. 1. Ne ragaszkodgyék lelkünk e' világhoz, ennek gazdagságihoz, s' ne vesszük-meg ezekért a' menyországot: mert nincsen e' világban semmi állandóság, 1 Cor. 7.v.31. Erre nézve int szent Pál, Rom.12.v.2. és szent János, 1 Joh. 2. v. 14, 15. 2. Ne gyüjcsünk kincset e' világon; hanem menyben, hol a' mi örökségünk vagyon: mert nem állandó e' világi kincs, Matt.6.v.19,20. E' penig a' kincs nem egyéb, hanem az Istennek beszéde parancsolattya és a' szerént való élet, Solt.119.v.14. és 72. 3. Kivánkozzunk e' világi bujdosásból s' sellérségből, a' mi mennyei hazánkban haza menni Kérd. *Kik léfznek annak a' mennyei hazának örökösi, e' világi bujdosás után?* Fel: 1. Kik e' világot s' ennek gonosz kivanságit utállyák, 1 Joh.2.v15-17. 2. Kik e' világot, s' ennek dicsőségét s' gazdagságát Istenért meg-vetik, Matt. 19. v. 27, 28. 3, Kik szentül, kegyessen és mértékletessen élnek e' világon: mert ezek várhatyák,

tyák, mindenkor, mindenütt és minden alkalmatossággal utólsó bóldog ki-muláskra az Ur Jésus Christust, Tit.2.v.11,12. Amen.

XXXVI. PRÆDIKACIO.

Az embernek idegen helyt való temetéséről.

Gen. 23. v. 4. *Idegen és jövevény vagyok ti köztetek: Adgyatok nékem temetésre való örökséget, hogy temessem-el az én halottamat, ki én előllem el-vétetett.*

Jól lehet az Istennek hivei, itt e' világon, Istennek örökségei, és a' Jésus Christusnak örökös társai; még-is itt e' vilagon nincsen maradandó városok. Az *első*, meg-tetczik, Rom.8.v,17. ezért mondgya szent Pál, 1 Cor. 3. v. 22. *Mindenek tiétek, ti penig a' Christusé vattok.* A' *másik* meg-tetczik, Sid.13.14. *Nincs itt nékünk maradandó városunk.* Ollyanok tehát mint bujdosók, itt e' világon az Istennek fiai, többi között azért is, 1. mert a' bujdosó soha nem tudgya hol léfzen halála. 2. mert a' bujdosó, máftul kénszerittetik magának, vagy szerelmes halottyának temető helyet venni. Példa mind ezekre, *Abrahám*, a' minden hivőknek Attya. 1. mert ő e' világnak örökösének hivattatik, Rom. 4.v.13. még-is csak bujdosónak mongya magát. 2. mert ki-indul házából Abrahám szerelmes feleségével, s' a' hol nem reménlené, az uton az idegenek között

fosztatik-meg édes Sárájától. 3. mert az idegenektől, kénszerittetik temető helyet szerelmes halottyának kérni: mind ezek foglaltatnak-bé summason e' szent leczkében: melynek,

Két részei vannnak.

1. Abrahámnak maga siralmas állapottyának le-irása szerelmes felesége halálának alkalmatosságával: *Idegen és jövevény vagyok &c.*

2. Alázatos supplicatiója az idegenekhez, temető helyet kérvén, meg-hólt szerelmes feleségének el-temetésére: *Adgyatok nékem temetésre való helyet, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' Leczkében.

I. *Az Abrahám világi siralmas állapottya*: Idegen és jövevény vagyok ti köztetek. Kérdés. 1. *Kiknek szól Abrahám?* 2. *Miért mongya magát jövevénynek?* Az 1. F. A' Ciriáth-Arba városbéliekneк, kiknek határán hólt vala meg az ő Sárája, v. 2. A' 2. F. Azért mongya magát Idegennek s' bujdosónak. 1. mert házáján kivül bujdosik vala, engedvén az Istennek hivatalának, Gen. 12. v. 1, 2. coll. Sid. 11. v. 8. 2. Mert, nem vólt néki e' világon maradandó városa; hanem ama' mennyei városba kivánkozik vala, *Sid.* 11. v. 9, 10.

II. *A' temető helynek kérése*: adgyatok nékem temetésre való örökséget. Kerdés. *Miért kér Abrahám a' Cheth fiaitul azon a' földön temetésre való örökséget, holott Isten néki, s' az ő maradékinak igirte vólt örökségül azt a' földet?* 2. *Hol kér temetésre való örökséget az ő halottyának?* Az 1. F. Jól lehet az a' Ca-

nán föld, immár Abrahámé s' az ő maradékié vólt, az Istennek meg-változhatatlan igiretire nézve, Gen. 15. v. 7. mindazáltal nem akarta Abrahám magát ugy viselni, mint örökös Ura annak a' földnek: mert az Isten annak utánna igérte vólt annak a' földnek örökösön váló el-foglalását, minek utánna, az Abrahám maradéka, Ægyptumban sokat szenvedne, Gen. 15. v. 13, 14. A' 2. Fel. Nem a' városban kér temető helyet; hanem a' mezőben, a' Macpéla barlangját, mint ki-tetczik az 9-dik versből: Hogy ezzel-is meg mutatná azt, 1. hogy ő állandó várost nem keresne e' világon. 2. Hogy nem akar edgyesülni azon a' földön lévő pogányokkal, az ő tiszteletekben és halotti pompájokban.

III. *Vége a' temetési örökségnek kérésének*: Hadd temessem-el az én halottamat, ki én előllem el-vétetett. Kérdés. 1. *Ki vólt az Abrahám halottya?* 2. *Miképpen vétetett-el ő tőlle?* Az 1. Fel. Sára az ő kedves Felesége, v. 2. A' 2. F. Csendes halál által jó és tiszteléses vénségben, v. 1, 2.

Tudomany.

A' bujdosóknak siralmas állapottyokat, neveli s' nehezíti Isten, mikor az ő bujdosásoknak földén (hazájokon kivül) az ő szerelmeseket, az halál által tőllök el-vészi. Példa *Abrahám*, kinek bujdosását nevelé Isten, az ő Sárájának, az idegenek közt lett halálával, mint azon való sirásából meg-tetczik, vers. 2. Igy, *Jácóbnak* bujdosása keserveссebbé té-

teték, mikor az ő szerelmes Josephjétől meg-fosztaték bujdosásának földében, Gen 37.35. Hasonlóképpen a' Jósephnek és az ő Bátyainak Ægyptumban való bujdosások azzal keserveslebbé tétetek, hogy az ő szerelmes Attyok bujdosásokban hal meg Ægyptumban, Gen.49.v.33. coll. 50. 1.

Okai. 1. Mert illyenkor a' bujdosót Isten kettős bánattal illeti: edgyik a' bujdosás, másik az ő szerelmeseknek halála: ugy hogy méltán mondhattyák illyenkor a' bujdosók azt, a' mit mond vala Baruk, Jer.45.v.3. *Jaj nékem mostan:* mert az Ur edgyik bánatomra, más bánatot adott.

2. Mert embernek hazájában-is keserves szerelmesitől meg-válni, példa, Ezéchiel, ki szerelmes feleségétül hazájában fosztaték-meg, Ezéch.24.16. Ama' Sunamis városbéli Anya, ki hazájában fosztaték-meg szerelmes magzattyától, 2Kir.4. 19--27. Es ama' Náim városbéli özvegy, Luc.7.v.12. de mind ezeknél keserveslebb, bujdosásának földében embernek *szerelmesitül* meg-válni: mert ollyankor ezek vólnának a' vigasztalók. Gen.5.29.

3. Mert siralmas és keserves dolog embernek szeme gyűnyörűségétül meg-fosztatni, még hazájában-is, minémű, az jó férj, feleség és magzatok; de keserveslebb s' siralmasabb dolog ezektül bujdosásának földén meg-fosztatni, Abrahámmal, Dávidal és az ő vélle lévő emberekkel, 1 Sam.30.v.1-6.

Hasz. I. *Oktat.* Bokros siralomra hijja tehát Isten akkor a' bujdosót, mikor a' Férfiat szerelmes fele-

feleségétül; az Atzszonyi állatot, jó és szerelmes férjétül: és az Atyákat s' Anyákat szerelmes magzattyoktul, bujdosásoknak földében meg-fosztya: példa Abrahám: Náómi, ki bujdoztában fosztaték-meg szerelmes Férjétől, kit keserveg vala, Ruth. 1.v.20, 21. Jákób, ki bujdoztában fosztaték-meg szerelmes Jósephjétül, Gen.37 v.35. Jóseph s' az ő Bátyaival ki bujdosásának földén fosztaték-meg szerelmes vén Attyától. Gen.49.v 33. kit-is keserveszen meg-sirata, Gen 50.v 1.

II. *Fedd.* Az ő hazájokban s' városokban és falujokban békeségben lakozó embereket, kik 1. a' bujdosókat bé nem fogadgyák, nem gondolván meg az Isten parancsolattyát, Esa. 16.v.4. 2. kik ha bé fogadgyák-is, azokat bolzúsággal s' illetlen szóval illetik, mondván: sohonnai, bitang, viz hozta; nem gondolván-meg (1) az Istennek tilalmát, Exod. 23. v 9. (2) az ő változó sorsokat, hogy a' kik ma, házokban vannak, hólnap bujdosók lehetnek: mert nem tudgya senki, mit hozzon reája az hólnapi nap, Péld. 27. v. 1. 3. kik a' bujdosókat meg-nyomorittyák, Isten parancsolattya ellen, Exod. 22. v. 21. nem gondolván-meg, hogy mikor bujdosásra jutnak ők, vagy maradékjok, azon mértékkel fizetnek nékik, Matt. 7. v. 2. 4. kik nagy adózással, terhelik a' jövevényeket s' bujdosókat, nem ugy cselekedék ám Dávid Ithaival, 2Sam. 15. v. 19. 5. kik az idegen s' bujdosónak temető helyet nem adnak, azt, vagy annak halottyát tiszteséggessen el nem temettetik: Ezeket vádollyák, a'

Chet fiai, kik tiszteséges temető helyet adának az Abrahám halottyának, vádollyák ezeket, az Ægyptumbéli pogányok, kik a' Jákób hideg tetemeinek tiszteséget tőnek, temető helyére meszsze földre elkésérvén, Gen. 50. 8--11. A' Jésus, Matt. 25. 35.

III. *Int.* Inti e' Tudomány, I. A' haza lakosit, a' szegény köztök bujdosókat ne illessék keserűséggel; hanem inkább vigasztallyák, az Isten parancsolattya szerént, Esa. 40. v. 1, 2. II. Inti a' bujdosókat, 1. Bujdosásoknak földében magokat meg alázzák, és az Istennek rajtok lévő csapását meg-ismérjék, mondván a' Judával: *Az Urnak haragját hordozom: mert vétkeztem*, Mich. 7. v. 9. 2. Bizzák Istenre magokat, ki nem végezte-el, hogy tellyességgel el-hadgya a' bujdosókat, 2 Sam. 14. 14. 3. Ha bujdosásának földén szerelmeseket tűllők elvészi, a' Ferjtűl, feleségét, a' Feleségtűl férjet, az Atyáktul a' magzatokat, és az Atyákat, a' magzatoktul; (1) Ne tarcsák azt történetnek; hanem Isten bölcs gondviselésének s' akarattyának: mert a' miképpen Isten, kinek kinek szűletésének helyét ugy halálának-is helyét el-rendelte. (2) Alázzák-meg Isten keze alatt magokat, s' mondgyák azt, a' mit Eli Pap, 1 Sam. 3. v. 18 és Jób Patriárcha, Job. 1. v. 21. Fiat applicatio. Amen.

XXXVII. PRÆDIKACIO.

Isten a' kegyes embereknek bujdostokban-is tiszteséges temetést ád.

Gen.

Gen. 23. v. 5, 6, 7. *Felelének penig a' Heth fiai az Abrahámnak, mondván ő nékie: Halgasd-meg a' mi beszédünket. En Uram, Istennek fiedelme vagy te mi köztünk, a' mi temető helyeink közzűl, a' melly leg tiszteségesebb, abban temesd-el a' te halottadat: senki mi közzülünk meg nem tiltya az ő temető helyét, hogy ott ne temetnéd a' te halottadat. Fel-kele azért az Abrahám és fejet hajta a' tartománynak népének, a' Heth fiainak.*

VAlakik az Istent tisztelik, azokat Isten, mind életekben s' mind halálokban, meg-tiszteli, azt mondgya, maga Isten ő Felsége, 1 Sam. 2. v. 30. *A' kik engemet tisztelnek, azokat meg-tisztelem.* Meg-tiszteli, az az meg-tiszteltetni Isten azokat, *Életekben*, nem csak hazájokban; hanem hazájokon kivűl-is, (1) mert nagy tiszteségre emeli, Solt. 113. v. 7, 8. (2) mert még ellenségekből-is jó akarókat szerez azoknak, Péld. 16. v. 7. (3) mert idegenek közt bujdostokban-is szállást rendel nékiek, Esa. 16. 4. meg-tiszteli, *Halálokban:* mert (minthogy mindenütt az Uré a' föld) az idegenek közt-is, tiszteséges temetést rendel nékiek. Péida mind ezekben Abrahám: ki minek utánna tisztelte vólna az Istent, engedvén az Istennek hivatalának, és elhagyván azért az ő lakó helyét az Urért, Isten-is meg-tisztelé ütet. 1. mert bujdosásában nagy tiszteségre emelé, mikor Philisteusok Királyát Abimé-

lechet barátyává tévé, ki az Abrahámmal ſzövetséget ſzerze, Gen. 21. v. 23. 2. mert bujdosásának földében, mindenütt nékie ſzálláſt rendele, igy rendele hálláſt a' Philiſteuſok földén ſok ideig, Gen. 21 v. 34. 3. mert az ő ſzerelmes *Sárájának*, hideg tetemeinek tiſzteſséges temetőt rendele, az idegen földön Canaán tartományában; a' mint a' felyebb való verſekbő ki-tetzik, mellyekben kettőt cselekeſzik. 1. Keſerveſſen meg ſirattya ſzerelmes *Sáráját*, hogy ő túlle, mint ſzeme gyönyörűségétűl, s' gyámolától, az idegen földön foſztatik-meg, verſ. 2. 2. Maga ſiralmas ſorsát eléggé meg ſiratván, a' Canaánbéliektűl, ſzerelmes halottyának, temető helyet kér, verſ. 3. 4. Kinek kivánságára, Iſten azoknak ſziveket meg-hajtya, s' tiſzteſséges temető helyet igérnek, az Abrahám halottyának e' leczkében: melynek,

Két réſzei vannak.

I. A' Heth fiainak az Abrahám kivánságára tőtt emberséges feleletek: melyben az ő meg-hólt Feleségének, tiſzteſséges temető helyet igérnek, v. 5, 6. *Felelének*, &c.

2. Az Abrahám maga meg-alázáſa: melyben kőſzöni, a' Heth fiainak ő hozzá és halottyához való nagy indulattyokat, v. 7. *Fel kele azért az Abrahám*, &c.

Illyen czikkelyek vannak e' ſzent Leczkében.

I. *A' Heth fiainak feleletek az Abrahám kivánságára*, verſ. 5. Felelének a' Heth fiai Abrahámnak. Kérd. *Kik vóltanak a' Heth fiai és hol laktanak?* F. Vól-

Vóltanak a' Chám maradéki, s' laktanak Canaán tartományának *Arba* nevű városában: melly annyit tészen, mint jövevényeknek s' bujdosóknak városa: itt hólt, és temettetett-el a' Sára (ábrázolásképpen az Iſten hiveinek Annya,) hogy ezzel jelenternék, 1. hogy az Abrahám maradéka bujdosó lenne, az idegenek kőzőtt, 400. eſztendők alatt, Gen. 15. v. 13. s' annak utánna ugy foglalná-el a' Canaán földét, melyben az ő Sáráját el-temette, és azzal, az ő maradéka ſzámára el foglalta, jövendő örökségűl. 2. hogy az Iſten hivei itt e' földön, csak ollyak mint bujdoſók, kiknek itt maradandó városok nincsen, Sid. 13. v. 14.

II. *Az Abrahámnak, az Heth fiaitul való meg-becsűltetése*, v. 6 mellyet kettőben fejeznek-ki. 1. *Uroknak mondgyák*: halgaſd-meg a' mi beſzédűnket, én Uram. 2. *Iſten fejedelmének nevezik*, Iſtennek fejedelme vagy mi kőzőttünk. Kérdés. 1. *Micsoda tekéntettel mondgyák Uroknak, holott, Abrahám bujdoſó vólt ő köztök?* 2. *Miért nevezik Iſten Fejedelmének Abrahámot?* Az 1. Fel. Uroknak mondgyák, nem csak tiſzteſségnek okáért, mint ſzoktuk még az idegeneket is nevezni; hanem valósággal-is, az Iſten igireti ſzerént óvé vólt már az a' föld, Gen. 15. v. 7. melly meg-tetzik abbol-is; mert azon a' földön lakók ſzőveteséget tőttek ő véllek, s' ugy lakott köztök, mint egy Ur. Gen. 21. v. 22, 23. Noha azon csak ugy lakott mint jövevény, Sid. 11. v. 9. Annak okáért mikor Abrahámot *Uroknak* mondgyák, az Heth fiai, prophétáltat Iſten véllek, hogy annak a'

földnek Ura léſzen jövendőben az Abrahám maradéka: melly ugy lőn, Exo. 3. 8. A' 2. F. Iſten Fejedelmének mondatik az Abrahám. 1. Azokra az ajándékokra s' kegyelmekre nézve, kikkel Iſten őtet felruházta vala, minéműek vóltanak, az *hit*, *engedelmeſség*, s' élete és erkőlcsei, mellyek tündőklőttenek ő benne az idegenek kőzőtt-is: mellyekért őtet mint fejedelmet becűllőtték még az idegenek-is. 2. Arra a' méltóságra s' hatalomra nézve, mellyel Iſten őtet meg-ajándékozta vólt: mert ſok gazdagsági, ſok ſzólgai vóltanak, ugy hogy királyokkal ſzemben ſzállott, s' bujdoſásának földét azok ellen óltalmazta. s' azoktul el-ragadoztatott prædát viſzſza hozta, láſd, Gen. 14. 3. Itt-is prophétáltat Iſten az Heth fiaival (mert az Abrahám mint egy ſzővetséges Fejedelem ugy lakozott ő kőztők) mellyel az jövendőltetett, hogy az Abrahám maradékiból, Fejedelmek és királyok uralkodnak még azon a' földőn, ugy-is lőn: mert az Izrael és Juda Királyi s' Fejedelmi ott uralkottak.

III. *A' Sára tetemeinek el temetésére való temető helynek igireti*, verſ. 6. a' mi temető helyeink kőzűl a' melly leg tiſzteſségeſſebb, abban temeſd el az te halottodat, &c. Kérd. *Honnat vólt ez a' nagy kéſz indulat ezekben az idegen pogányokban?* F. Nem magoktul: mert a' pogányok terméſzet ſzerént utállyák az Iſten frigyes népét (minémű vala Abrahám) mint meg-tetzik ama' Samaritána Aſzſzony beſzédéből, Joh. 4. v. 9. hanem ez az kéſz indulat s' emberség, vólt az Iſten inditásából, ki az őtet

félőknek s' tiſztelőknek, ellenségit-is jó akarójokká téſzi, és ſzolgáltat azokkal, az övéinek.

IV. *Az Abrahámnak jó maga viſeléſe, a' Heth fiainak jó magok ajánlására*, verſ 7. 1. Fel-kél az Abrahám: űlt hát kőztők mint egy Fejedelmi ember, ha bujdoſó vólt-is. 2. Fejet hajtott annak a' tartománynak népének: mellyel kettőt cſelekedett (1) meg-tiſztelte ő-is azokat: mert azon a' földőn, az embereknek, magok meg-hajtáſok (mint ma-is) tiſzteſségnek jele vólt. (2) meg-kőſzőnte hozzája való nagy indulattyokat.

Tudomany.

Az Ur Iſten, az ő Felségét ſzerető, félő s' becſűllő hiveinek hideg tetemeknek, (az idegenek kőzőtt-is) az ő bujdoſáſoknak földében, tiſzteſséges és becsűlletes temetéſt rendel.

Példa az Sára, e' leczkében. Iſáác, és Ráchel, kik-is ezen idegen földőn tiſzteſségeſſen temettettek-el, Gen. 35. v. 19, 29 Jákób ki-is azon idegen helyen azon temetőben tiſzteſségeſſen temetteték-el, Gen. 50. v. 7--11. &c. Igy a' Móſes az Iſtennek kedves embere a' puſztában meg-halván, Iſtentől ő ſzent Felségétűl a' Moáb földén temettetik-el. Deut. 34. 5, 6. Hogy azzal-is jelentené Iſten, hogy mindenűtt meg-tiſzteli és meg-tiſztelteti ő ſzent Felsége az övélnek csak hideg tetemeket-is, a' mint Dávid-is énekli, Solt. 115. v. 15.

Oka. 1. Mert mindenűtt a' kegyeſségnek jutalma va-

ma vagyon, 1 Tim. 4. v. 8. melyre nézve a' kegyes embereknek ez az ő vigaſztaltaláſok, hogy még az ő bujdoſáſokban-is, caak tetemeket-is meg-tiſztelteti az Ur Iſten, Péld. 16. v. 7.

2. Mert a' kegyes emberek akár hol legyenek s' bujdoſſanak mind életekben s' mind halálokban, Iſten vagyon ő véllek, mint Izraellel a' puſztában, Számlal. 14. v. 14. azért őket Iſten meg-becsűlteti, igy vólt Abrahámmal, Gen. 21. v. 22. Jákóbbal, Gen. 28 v. 15. Jóſephel, Gen. 39. v. 5. melyre nézve ellenségiből is nékiek jó akarókat téſzen, és ſzolgáltat azokkal ő nékiek. Péld. 16. 7.

3. Mert mindenűtt az Uré ő ſ. Felségéé a' fóld, Solt. 24. 1. s' mindenűtt ő ſz. Felsége bir az embereknek ſzivekkel s' meg-hajthattya a' fóldnek lakoſit az ő hiveihez a' tiſzteſség tételre: igy hajtá-meg Iſten a' pogány Pilátuſnak ſzivét édes Jéſuſunk hólt teſtéhez, mikor azt kérnék ő tűlle, hogy el-temetnék, Joh. 19. v. 38.

4. Mert ott-is a' hol nem reméllenék a' hivek Tutorokat s' gondviſelőket rendel az ő ſentei tetemeknek el-takaritására: mint Idvezitő Jéſuſunknak Arimathiabéli Joſephet, és Nicodémuſt, Joh. 19. v. v. 39--42.

Haszna. I. *Oktat.* 1. Szereti tehát Iſten a' bujdosókat. 1. mert az idegenek kőzőtt-is ſzálláſt rendel nékiek, Eſa. 16. 4. 2. mert tilalmazza hogy ſenki a' jövevényt meg ne keſericse, Exod. 23. v. 4. 3. mert a' ki azokat bé-fogadgya s' véllek jól téſzen azt a' jó téteményt az Ur Jéſus Chriſtus

ſtus magának tulajdonittya, Matt. 25. v. 35. K. *Micsodas bujdoſok illyenek?* Fel: (1) Kik ellenség előtt futnak, Eſa. 21. v. 14, 15. (2) Kik az úldőzőktűl űzettetnek-kl hazájokból, 2 Chron. 11. v. 14, 15. (3) Kik az Ur Jéſus tanubizonyságáért mindeneket el-hadgyák, (vagy mindektűl meg-foſtatnak) Matt. 19. v. 27, 28. 2. Akárhol hallyanak tehát-meg az Iſtent félő s' kegyes emberek, de mindenűtt hazájokban s' házokban és fóldőkben halnak-meg: (1) mert igaz jus ſzerént e' világ az hiveké, a' Chriſtusban, 1 Cor. 3. v. 22. (2) mert akár hol hallyanak-meg, de ugyan a' Chriſtushoz mint fejekhez vitetnek, Luc. 17. v. 37 &c.

II. *Fedd.* Feddi az ő Hazájokban békeſségben lakózó embereket, kik a' ſzegény bujdosókat, 1. Illetlen nevezettel illetik, viz hoztának, ſohonnainak, s' bitangnak mondgyák, s' keſerűséggel illetik, Iſten parancsolattya ellen. Exod. 23. v. 9. 2. Szálláſt nékiek nem adnak s' házokban nem fogadgyák, Iſten parancsolattya ellen, Eſa 16. 4. 3. Kik a' jövevént meg-nyomorittyák, mint az Ægyptumbéliek, Izraelt, Exod. 22. v. 21. 4. Kik el-viſelhetetlen adózáſſal terhelik azokat, nem ugy mint Dávid cselekedék Hitteus Itthaival, 2 Sam. 15. 19. &c. Jaj ezeknek! mert ſententia mondatott ellenek, Matt. 25. v. 41--44.

III. *Int.* Inti, 1. A' haza fiait a' hol, és a' kik kőzőtt bujdoſnak és ſzámkivettettek, (1) hogy a' bujdoſókat keſerűséggel ne illeſsék, ne gyúlóllyék, s' illetlen nevezetekkel (minéműek ſohonnai, viz hozta

hozta, s'bitang) ne illeſsék, (2) nékiek ſzálláſt adgyanak, (3) étellel s' itallal táplállyák. Indicsa úket. 1. mert Iſten parancsollya, Exod. 23. 9. Eſa. 16. v. 4 és 21. 14, 15. 2. mert Idvezitónkel cselekeſzik azt az irgalmaſságot, Matt. 25. 34-40. 2. Inti a' *bujdosókat*. 1. Ha Iſten bujdoſásra hijja úket, ſzenvedgyék békeſséggel, az Abrahámmal. 2. Bizzák Iſtenre magokat. 3. Bujdoſásoknak földén-is féllyék s' tiſtellyék az Iſtent, Jóſefel, Terem. 39. v. 9. Indicsa őket, 1. mert Iſten nem hadgya-el a' bujdoſókat, 2 Sam. 14. 14. 2. mert az idegenek közt-is jó akarókat rendel nékiek, Péld. 16. 7. 3. mert ott-is ſzálláſt s' ételt és italt rendel nékiek, Eſa. 16. 4. 4. mert ha meg-halnak-is, tiſzteſséges temető helyet rendel nékiek, mint Sárának. (Fiat applicatio) Amen.

XXXVIII. PRÆDIKACIO.

Nagy bóldogság embernek békeſségeſſen ſzállani koporſójában.

2 Király. 22. v. 20. *Annakokáért, imé én takaritlak tégedet a' te Atyáidhoz, és a' te koporsódban békeſséggel téſznek tégedet: hogy meg ne láſsák a' te ſzemeid, azt az egéſz gonoſzt: mellyet én ez helly ellen hozok.*

JOllehet a' kegyeſségnélkül élő világ fiai, ugy gondolkodnak, hogy a' kegyeſségnek kevés jutalma vagyon; de Iſten, az ő hivcinek kegyeſségeket ſoha ja-

ha jutalom nélkül nem hadgya. Az első meg-tetczik, a' Jób idejében élő gonoſz embereknek ſzavaiból, Job. 21. v. 14, 15. A' máſodikat bizonyittya ſzent Pál, 1 Tim. 4. v. 8. Ugyan-is, a' kegyeſségnek, a' más világon való jutalma, *örök élet*, Sid. 12. v. 14. E' világon való jutalma penig többi között, 1. ez, *hogy* Iſten Angyali által őrizteti a' kegyeſeket, Solt. 34. v. 10. 2. *hogy* az Iſten nagy veſzedelmekből ki-ſzabadittya, Solt. 91. 14, 15. Példa Daniel, és az három iffiak, Dan. 6. v. 22. és 3. 25. 3. *hogy* a' népre s' orſzágra jövő veſzedelem elől, a' halál által el-ragadtatnak. Ezt igéré Iſten Abrahámnak, az ő Iſtenéhez való kegyeſségért, Gen. 15. v. 13, 14. és Jóſiáſnak a' fel-vött leczkében az ő kegyeſségéért: mert minekutánna az Iſtennek ſzent tiſteletit helyre állatta vólna, és meg-kérdette vólna az *Hulda* prophéta Aſſony által Iſtent, (mivelhogy látta az Iſtennek haragját a' nép ellen, az Iſten törvényének meg rontásáért) mit cselekedendő vólna ő vélle, és az Izrael népével, v. 13. Iſten azt izeni néki, hogy veſzedelmet hoz reájok, verſ. 15, 16. mellyet halván a' király, meg-ſzaggatá ruháját és ſira az Ur előtt: mellyet látván Iſten, ugy izeni néki e' beſzédeket, verſ. 18, 19, 20. melynek,

Két Réſzei vannak.

1. Iſtennek izeneti Jóſiáshoz, az ő halála, és koporsóban való tiſzteſséges tétetetéſe felől: *Imé én takaritalak tégedet a' te Atyáidhoz*, &c.

2. Vége az ő illy tiſzteſséges halála és koporſóban

ban való tétettetésének: *hogy ne lassák a' te szemeid azt az egész gonoszt*, &c.

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *Isten igireti a' Jósiás halála felől:* Imé én takaritalak tégedet a' te Atyaidhoz. Kérd. *Mit tészen itt Jósiásnak az ő Attyához való takarittatása?* Felel. Annyit tészen 1. mint meg-halni. 2. el-temettetni eleihez, igy vétetik ez a' szó, Gen. 15. v. 14. és 25. 8. 9. Értelme ez: minekelőtte el-jüne a' veszedelem, meg-halsz, lelkedre nézve menyországban viretel; testedre nézve penig a' földben eleidhez tétetel: igy magyarázza B. Salamon a' kegyes ember halálát, Præd. 9 v. 12.

II. *Jósiás koporsóban való tétettetése:* és a' te koporsódban békeséggel tésznek tégedet. Kérd. 1. *Mit tészen békességgel temettetni koporsóban?* 2. *Vallyon meg-álhaté Istennek ez igireti az ő valóságában; holott, Jósiás a' harczon sebessittetett-meg s' ugy hólt-meg* 2Kir. 23. v. 9. Az 1. F. Békeséggel tétetni koporsóban, itt nem azt tészi, 1. csendessen erőszakos halálnélkül mulni-ki e' világból s' ugy szállani kodorsóban: mert sok szentek multak-ki erőszakos halállal e' világból, még-is békeséggel mondatnak koporsóban szállani, mint keresztelő János és §. István: Jel. 13. 14. a' mennyibē az Urbā és az hitben multanak-ki, lelkeket Idvezitő Jésusoknak ajálván, Csel. 7. v. 59. 2. Nem-is azt tészi, hazájában s' Nemzetsége között tétetni koporsóban: mert Abrahám az ő hazáján kivül bujdostában hala-meg, s' még-is békeséggel mondatik koporsójában tétetni,

Gen.

Gen. 15. v. 15 hanem ezeket tészi, 1. Az Istennek *kedvében* és szerelmében, mulni-ki e' világból, melyről Dávid, Solt. 4. 9. igy mulék-ki keresztelő szent János, és szent István-is, noha mind kettő erőszakos halállal multanak-ki. 2. Az *hazának békessségében* mulni-ki e' világból, s' tétetni a' koporsóban mint Dávid és Salamon, 1Kir. 11. v. 42, 43. 3. Halotti *tiszteséges pompával* a' Nemzetnek szokása szerént, tétetni koporsóban, s' ugy temettetni-el: igy mondatik *Sedechiás* Király szállani békességgel az ő koporsójában, noha a' Babyloniai fogságban, két szemei ki-tolyatván, hala-meg, *Jer.* 39. v. 7. mert Királyi módon temettetett-el, az ő királyi eleihez, Jer. 34. v. 5. A' 2. Fel: Meg-álhatott ez Istennek igireti, a' Jósiás harczon való meg-sebessittetésével, és igazán mondatik békességgel szállani koporsójában, 1. mert ő mint az Isten tiszteletinek helyre állatója, az Isten kedvében s' szerelmében hólt-meg, s' azt mondhatta a' mit Dávid, Solt. 4. v. 9. 2. mert Jósiás Judának, s' Jérusalemnek békessségében (minekelőtte el-jő t vólna a' Babyloniai király Judának, s' Jérusalemnek pusztitására s' a' népnek el-raboltatására, 2Chron. 36. v. 25. seq) hólt-meg: mellyet nem láttak az ő szemei, az Istennek igireti szerént, ezen versnek utólyán. 3. mert Jósiás ha meg-sebessittetett-is a' harczon, de Isten, testét ellensége kezében nem adá, mint a' Saulét, 1Sam. 31. 8, 9. hanem életben szolgaitul Jérusalemben vitetvén, csendessen hólt-meg s' temettetett-el, királyi pompával eleihez,

2Chron 35.v.24. Nem igy szálla koporsóban az ő fia Joáchim, Jer.22.v.18,19.

III. *Vége az ő illyen békeséges halálának s' koporsóban való tétettetésének:* hogy ne lássák a' te szemeid azt az egész gonoszt, &c. Kérd: *Micsoda gonoszt nem engedett Isten látni, a' Jósiás szemeivel?* Fel. 1. Az Isten Templomának meg-égettetését s' földig való rontattatását. 2. Jérusalemnek rettenetes pusztittatását. 3. Az iffiaknak, szüzeknek, és véneknek, nemesseknek s' vitézlőknek le-vágattatását, raboltatását, 2Chron.36.v.17--20. Kiket sirat Jérémiás, Siral. 1. v. 1--10. és 2. v. 11--13. 4. A' Királynak s' annak fiainak Babyloniában való vitettetését, Jer.39.v.4--7. kiket sirat Jérémiás, Siral. 2. v. 9. 5. Az Isten tiszteletinek, (mellyet Jósiás helyre állatott vala) Judában való meg-szünését, meg-ferteztetését: melly a' Templommal edgyütt meg-szünék, mellyet sirat Jérémiás, Siral.2.v.7. és a' nép Babyloniában, Solt.137.v.1--6. Ezeknek a' gonoszoknak el-jövetelek előtt, szállitotta Isten Jósiást békeséggel koporsójában.

Tudomany.

Az Ur Istennek nagy szeretete a' kegyes emberekhez, mikor azokat, tiszteséggessen, s' békeséggessen szállittya koporsójokban: minekelőtte az országra s' a' népre következendő veszedelmek el-érkeznének.

Igy szállitá Isten békeséggel Abrahámot koporsójában, minekelőtte az Ægyptumi fogság az ő maradékira el-érkeznék, Gen.15.13,14,15. Hasonlóképpen

képpen Dávid, és Salamon békeségben halának-meg, tétetének koporsójokban, minekelőtte az ő székekben ülő maradékokra s' az egész Israel s' Juda nemzetére el jünének a' veszedelmek. Igy hala-meg s' tétetek koporsójában Jósiás is, a' leczkében.

Oka. 1. Mert a' szent Atyák nagy kivánsággal kivántanak, tiszteséggessen s' békeséggessen koporsójában szállani s' tétetni, Istennek Abrahámnak tött igireti szerént, Gen. 15.13--15. Példa Jákób, Gen. 47 v. 29,30.

2. Mert ollyankor mint egy prédául adgya Isten a' hiveknek az ő életeket, hogy minekelőtte el-jünének a' gonoszok, szállyanak békeséggel koporsójokban: ezt igéré Isten Baruchnak ki azon fél vala, hogy a' Juda nagy romlásában, ő is az ellenség kezében esik, azért monbgya néki, Jer.45.4,5.

3. Mert ollyankor az Isten haragja előtt szállanak a' hivek koporsójokban, hogy ott nyugodgyanak, mig az Isten haragja által mégyen a' népen, Esa. 57.v 1,2. Ide küldi Isten az ő népét, Esa.26.20, 21. Ezt kivánnya vala Ezéchiás, mikor hallaná az Urnak izenetit, a' Babyloniai pusztitás felől, Esa. 38.6--8 coll 2Chron.32.v.26.

4. Mert Isten haragjának jele, tisztességnélkül szállani embernek koporsójában, vagy onnét kivettetni, mint jára Joáchim a' Jósiás fia, Jer. 22.18, 19. mellyel fenyegeti Isten a' Babyloniai Királyt, Esa 14. v 18,19.

Haszna: I. *Oktato.* 1. Szükség tehát az hiveknek, több lelki és testi jók között, azért-is

Iſtennek könyörögni. 1. Hogy Iſten adgyon bóldog ki-muláſt e' világból, és tiſzteſségeſſen koporſóban való bé-ſzálláſt. 2. Hogy Iſten, minek előtte a' népre, s' az orſzágra el-hozná a' nagy romláſt, annak előtte csendes s' békeſséges halállal ſzállicsa-bé koporſójában: mert ezeket jutalmul igiri Iſten az ő hiveinek, itt a' leczkében, és Eſa. 26. 10, 21. és 57. v. 1, 2. II. Tehát ha Iſten az igaz s' hűséges házaſságbéli ſzeméllyek közzűl valamellyiket az halál által ki-ſzolittya, és az ő koporſójában békeſségeſſen és tiſzteſségeſſen ſzállittya, még pedig nagy következendő veſzedelem előtt; feletté való keſerűséggel ne illetteſſenek: mert ſzerette Iſten, s' azért takaritotta-el az élők közzul, hogy az ő ſzemei ne láſsák a' nagy veſzedelmet. Itt láſſunk egy kérdéſt. *Mit kell tehát azok felől az Iſten hivei felől itélnünk, kik a' kegyetlenektűl üldözöktül meg-ölettetnek s' el nem temettetnek*; Sőt meg-is égettetnek, mint Hus János, Prágai Hyeronimus: némellyeknek penig el-temetteteti teſtek fel-álattatnak, a' meg-égetéſre, mint Angliában *Buceruſnak*, *Wichlephnek*, és *Fagiuſnak* teſtek. Fel. Erre azt mondom. 1. Hogy a' nem történetből; hanem Iſten rendeléséből lőtt: mert ezeket méltóztatta az igaſságérr való illyen gyalázatos ſzenvedéſre: hogy a' Chriſtus ſzenvedéſinek maradványit, az Eccléſiának meg erőſſitésére, ők bé-töltenék, ſzent Pállal, Col. 1. 24. ki-is azért ölették-meg, 2 Tim. 4. v. 6. Ez illyenekben telikbé ama' Prophétia, Jel. 11. 4. 7--10. 2. Azoknak illy ſzomoru halálok s' gyalázatos temetéſek, Iſten nagy

nagy haragjának jele a' nép ellen, kit ſirat az Iſten népe, Solt. 79. 2. és Jérémiás, Siral 5. 12. 3. Ha ſzintén illy gyalázatos halálra s' temetéſre jutnak-is ſok kegyes emberek; de ugyan drágalátos Iſten előt az ő halálok, Solt. 116. v. 15. mert az Ur Jéſus ſzenved azokban, Jel. 11. 8. &c.

II. *Int.* 1. Ellyűnk ugy ez mulandó világban, a' mi halandóságunknak állapottyában, hogy bóldog és tiſzteſséges halálunk és koporſóban való tétettetéſünk légyen, Jóſiáſſal, Abrahámmal, Gen. 15. 18.

Kérd. 1. *Kiknek ád Iſten tiſzteſséges halált, s' koporsóban való tétettetéſt?* Fel. Azoknak kik Jóſiaſt követik életekben. 1. Joſiás az Iſtennek utaiban járt, az az, Iſten parancsolattya ſzerént élt, 2 Reg. 22 v. 2. ugy valakik járnak az Ur utaiban, azokat Iſten mind életekben s' mind halálokban meg tiſzteli, s' tiſztelteti, 1 Sam. 2. v. 30. 2. Az Iſtennek tiſzteletit ſzerette, s' azt a' bálványozóktul meg tiſztitotta, 2 Chron. 34. v. 3. 3. Az Iſtennek törvényét ſzerette, olvaſta, tanulta, és máſoknak-is olvaſta, s' olvaſtatta, 2 Kir. 23 v. 2, 3. 4. Az Iſten Templomát épitette. 2 Kir. 22 v. 4, 5. 5. Az Iſten fenyegetéſére magát meg-alázta, ſirt keſerveſſen s' ugy engeſztelte Iſtent magához, 2 Kir. 22. v. 19. &c. Valakik igy élnek, azoknak Iſten bóldog halált, s' tiſzteſséges koporſoban való bé-ſzálláſt enged, ellenben a' kik, nem Iſtennek élnek Jóſiáſſal; hanem e' világnak a' Gazdaggal, ámbár világ ſzerént tiſzteſségeſſen s' pompáſon tétetſſenek koporſóban, és ugy temetteſſenek-is el; de ugyan pokolban emelik

fel szemeket, Luc. 16. v. 19. 22. 23. II. *Int*, A' kiket Isten halálokban Jósiással meg tisztelt, mi-is tisztellyük meg azokat, az ő koporsójokban s' sirjokban való tetelben. Kérd. *Miben áll azokat megtisztelni?* F. 1. Nem a' pogányi siratásban: mert az tilalmas, 1 Tess. 4. v. 15. 2. Nem a' drága ruházatokban, arany gyűrűknek, s' lánczoknak, &c. reájok való rakásában: mert nem abban áll az hiveknek tisztességek, melly kőz a' hitetlenekkel-is; hanem 1. azoknak keresztyéni meg siratásokban, melyre példáink vannak: igy tisztelék-meg halálokban, az Israeliták, Mosest, Abrahámot, Josuét, &c. Idvezitőnk, Lázárt, szent Istvánt az ő Tanitványi. 2. Tiszta gyólcsban való takarásban, vagy hozzájok illendő ruhában való öltözterésben: követvén ebben Idvezitőnket, ki-is tiszta gyólcsban takartaték. 3. Tisztességes temető helyére való el-késérésében. 4. Róllok való jó emlekezetben, &c. (*Fiat applicatio.*) Amen.

XXXIX. PRÆDIKACIO.

A' kegyes emberek a' következendő veszedelem elől el-szedegettetnek.

Esaiás. 57. v. 1. *Az irgalmasság tévő emberek el-szedegettetnek, és senki meg nem gondollya, hogy a' következendő veszedelem előtt vétetik el az igaz.*

Boldogok az irgalmasok: *mert ők irgalmasságot nyernek*, azt mondgya Idvezitőnk, Matt. 5. 7. melly ezek-

ezekben áll, 1. *hogy* ők Istennek fiai, Luc 6. 36. 2. *hogy* sem személyekben, sem maradékokban, végképpen el nem hagyattatnak, Solt. 37. v. 25. láss példát, 1 Kir. 17. v. 13, 14. 3. *hogy* őrők emlekezetben lésznek Isten s' e' világi emberek előtt, Solt. 112. v. 9. 4. *hogy* a' közönséges veszedelemben csudálatosképpen meg-tartatnak, mint Ráháb, Josuæ. 2. 1. 46. 25. vagy a' közönséges veszedelem elől el-ragadtatnak, mint Jósiás, 2 Kir. 22. 20. Ezen dolgot igiri Isten, az ő Felségét félő kegyes és irgalmaskodó embereknek: melynek,

Két Részei vannak.

1. A' kegyes embereknek halál által való el-szedegettetések: *az irgalmasság tévő s' igaz ember el-szedegettetik.*

2. Az idő a' mikor el-szedegettetnek a' kegyes emberek: *és senki meg nem gondollya, hogy a' következendő veszedelem előtt vétetik-el.*

Illyen czikkelyek vannak a' sz. Leczkében.

I. *A' kegyes Istent félő embereknek le-irattatások*, kiket Isten kétképpen ir-le: mert nevezi őket, 1. *Irgalmasság tévőknek*: az irgalmasság tévő emberek: minéműek azok, kik, szivel, szájjal és cselekedetekkel, irgalmasságot cselekesznek, a' szegénnyel nyomorult őzvegygyel, árvával, és jövevénnyel, kiket le-ir Dávid, Solt. 112. 5--9. és Idvezitőnk, Matt. 25. 34--40. 2. Mondgya őket *Igazaknak*: a' következendő veszedelem elől vétetik-el az igaz. Kérd. *Kit ért a' Prophéta az igazon?* Fel. 1. Kiváltképpen,

pen, a' kegyes *Jósiást*: mert ö vétetek-el a' Juda Országa nagy veszedelme elöll: hogy ne látná azt a' veszedelmet szemeivel, 2Kir 22. v. 15--20. mondatik penig igaznak (1) mivelhogy az Istennek törvénye szerént (más királyokra nézve) fegyhetetlenül járt Isten előtt, 2 Kir. 22 v. 2. (2) mert az Istennek, bálványoktul meg-veszteget tetett tiszteletit, megtisztitotta, 2Kir. 23. v. 4. seq. 2. Közönségesſen minden idvezülendö hiveket ért: kik igazaknak mondatnak, (1) Nem természet szerént: mert mivel mindenek vétkeztenek az Adámban, ollyan igaz nincsen a, ki azt mondhatná, tiszta az én szivem és nem vétkeztem, Péld 20.9. Rom. 3,10--12 (2) Nem a' törvénybéli cselekedet által való meg-igazulásra nézve: mert a' törvénynek cselekedetiből csak egy test-is meg nem igazulhat, Gal. 2. v. 16. Hanem *Igazaknak* mondatnak, 1. A' Christus igaságának nekiek való *tulajdonitására* nézve: kikért ö Felsége eleget tévén, Isten ö Felsége, a' Christus igaságát nékiek tulajdonittya, 2Cor. 5 21 Gal 2.16 mellyet hitnek általa meg-fogunk, Phil. 3.9,10 2. Az Isten törvénye szerént való fegyhetetlen életre nézve, a' mennyiben egy-bekre nézve, szentül, igazán és mértékletesſen igyekeznek élni, Tit. 2. v. 11, 12. igy mondatnak az Istent félök, szenteknek, Solt. 34. v. 10. Luc. 1. 6.

II. *A' kegyes embereknek halálok*: az irgalmaskodók s' az igazak, el-szedegettetnek. Kérd. *Mit tészen itt az el szedegettetés?* Fel. Meg-haláſt: mint ha mondaná: meg-halnak. Igy vétetik az el-szedegettetés, el-takarittatás, az halalért Gen. 15. v. 14. 2Kir. 22. v. 20.

III. *Az idö a' mikor el-szedegettetnek s' meg-halnak*: a' következendö veszedelem előtt vétetik-el.

Kérd: 1. *Micsoda veszedelem elöll szokta Isten el venni az irgalmaskodó kegyes embereket?* 2. *Mindenkor és mindenütt el-vészié Isten az irgalmaskodó kegyes embereket a' következendö gonoszok elöll?* Az 1. Fel: Azok elöll, mellyek a' Juda nemzetire következtenek a' Babylóniai fogságkor, minémüek; 1. Az Isten Templomának el-pusztittatása, s' meg-égettetése, 2Chron. 36. 19. 2. Az Isten tiszteletinek meg-szünése, Siral. 1. v. 4. 3. Juda városinak s' Jerusálemnek meg égettetése s' pusztittatása, 2Chron. 36. v. 14. 4. A' szüzeknek s' nemesſeknek gyalázatos raboltatása s' rabságra való vitettetése, 2Chron. 36. v. 17. 5. A' rettenetes éhség, Siral. 2. v. 11, 12. 6. Az terhes Aſszonyi állatoknak ketté vágattatások s' a' csecsemöknek földhöz való verettetések, 2Kir. 8. 12. mind ezeket egy summában foglallya Jérémiás, c. 15. 1--3. Ezek elöll ragadta-el Isten Jósiást, igireti szerént, 2 Király. 22. v. 20. A' 2. Fel. Nem mindenkor s' nem is mindenütt vétetnek-el ez illyen gonoszok elöll az irgalmaskodó és kegyes emberek; de sokszor ök-is belé egyelednek a' veszedelemben, mint *Daniel*, *Néhémiás*, *Sidrách*, *Misách*, *Abdenágó*, több kegyes emberekkel, a' Babyloniai fogságban, *Jonathán-is* egy harczon hal-meg Saullal, 1Sam. 31. Melynek oka 1. m. sokszor még a' kegyes emberek-is, e' világnak szerel-

relmétől, bóldog állapottyokban, ugy meg-vakíttatnak, hogy magoknak állandó örömöt, békeséget igérnek Dávidal, Solt. 30. v 7. 2. mert gyakorta még az hivek-is, az Istennek az ország s' nép ellen tött fenyegetésének nem hiszsnek, igy gondolkodván: hogy nem jö én reám az a' fenyegetés, Jer. 5. v. 12. 3. mert az ö Attyok fioknak, barátyoknak és rokonságoknak, szerelmétül indittatván, ha a' gonoszban véllek meg nem edgyeznek-is; de a' veszedelemnek idején-is nem szakadhatnak-el tüllök, és igy amazokkal egy veszedelemben ejtik magokat, példa a' *Lóth* felesége, ki mivel nehezen válék-el a' Sodomabéliektül, azokkal együtt veszedelemben esék, Terem. 19. 26. Illyen büntetésről szóll Isten, Jel. 18. 4. 4. mert a' kegyes emberek-is sokszor tehetségek szerént, ugy a' mint kellene a' gonoszoknak ellene nem állanak, példa Eli, ki ugy a' mint kell vala, az ö gonosz fiait nem fenyité meg, 1 Sam. 3. 15. 5. mert a' kegyes emberek is, restlen, s' hidegen halgattyák az Istennek igéjét, és a' könyörgésben meg-restülnek, &c. nem csuda tehát ha az hivek-is gyakorta, a' közönséges romlásokban, az hitetlenekkel edgyüvé elegyednek. *Azt mondod*: Nem áll tehát meg az Istennek igireti, a' mit Isten a' leczkében igir, és a' tudományban mondál. *Fel*: Vaj meg-áll. 1. mert Isten illyen tekintet alatt igiri azt, ha, t. i. a' gonoszok társaságoktul el-szakadnak s' a' következendö veszedelemnek idején azoknak társaságokban nem maradnak: igy igiré Isten a' *Lóth* egész házának a' szabaduláft,

a' So-

a' Sodoma veszedelmekor, ha Sodomából, testel és elmével ki-mennek; mellyet meg-szegvén az ö Felesége, Só-bálvánnyá változék, Terem. 19. 26. 2. mert ha szintén a' gonoszban belé egyelednek s' abban halnak-is meg; de ugyan nem látttyák-meg szemekkel az országra s' a' nemzetre jövö veszedelmet: mint Jósiás a' harczon sebessitteték-meg, s' abban hala-meg; de ugyan az elöll a' veszedelem elöll véteték-el, melly követé az ö halála után a' Juda nemzetét, mint fellyebb hallók, 2 Kir. 22. 20.

IV. *Az embereknek, az Isten ebbéli cselekedeti körül való tudatlanságok*: és lenki (t. i. e' világ fiai közzül) meg nem gondollya, &c. Kérd. *Honnan vagyon hogy az emberek meg nem gondollyák, hogy Isten a' kegyes embereket a' következendö veszedelem elöll szedegeti el?* Fel. Innen vagyon, 1. mert mindeneket csak történetből gondolnak lenni, illyekről szóll szent Péter, 2. Pet. 3. v. 3, 4. 2. mert a' világnak fiai mikor hallyák hogy az Isten gonoszszal fenyegeti az országot s' nemzetet, melynek meg-előző jelei, a' kegyes embereknek el-szedegettetése; azt szokták mondani: nem jü mi reánk az a' veszedelem, Jer. 5. v 12. 3. mert nem gondollyák-meg, melly nagy kárt vallanak a' kegyes emberek halálában, melyről szóll Isten, Esa. 2. v. 2, 3.

Tudomany.

A' kegyes és irgalmaskodó embereknek halálok (gyakorta) az országban városokban és falukban, a' következendö romlásoknak s' veszedelmeknek meg-előzö jeleii.

Isten

Isten mondgya a' Prophéta által. A' példák-is ezt bizonyittyák. Az első világbéliek kűzzűl el-ragadtatik *Enoch*, és a' *Noé* bé-száll a' Bárkában, s' ottan el-közelit a' viz-özön, Terem. 7. v 13--17. *Lóth* ki-mégyen Sodomából, menten le-száll a' tűzes kénköves eső s' el-süllyed Sodoma hozzá tartozóival, Terem. 19. v. 22--24. Meg-hal *Jóseph Æ*gyptumban, és nagy nyomoruság szaczoltatás következik az ő attyafiaira, Kijöv. 1. v. 6--10. El aluszik békeségben a' *Salamon*, s' menten párt-útés támad Izraelben s' kétfelé szakad az ország, 2 Kir. 12. mellyet két nagy romlás követe idővel: mert az Izrael X nemzetét el-rablá s' puszttitá a' Salmanasár, Assyriának királlya, 2 Kir. 17. a' Juda s' Béniámin nemzetét penig a' Babyloniai király rabságra vivé, 2 Chron. 36. v. 15. seq.

Oka, 1. Mert Isten, az Ezéchiel Prophéta kegyes Feleségének halá át, *jelnek* mondgya Izraelben a' következendő veszedelemre nézve, Ezechielis. 24. v. 16--24.

2. Mert illyenkor a' kegyes és Istentfélő emberek, az országra s' népre következendő, Isten haragja előtt, szállittatnak-bé az ő koporsójokban, mint nyugovó ágyas házokban, Esa. 26. 20, 21.

3. Mert a' hivek illyenkor, ki-vétetnek a' nép kőzzűl, hogy mikor el-közelget, s' jelen vagyon a' gonosz, a' veszedelem és a' romlás, ne légyen ki a' népért esedezvén, Isten eleiben állyon a' töréfre, és könyörgésével el-forditaná az Isten haragját, Ezech. 22. v. 20. Hasznos penig az Istentfélő embereknek a' nép-

a' népért való könyörgélek, Exod. 32. v. 11--14. Num. 16. v. 46--48.

4. Mert a' kegyes és Istenfélő emberek, az Országban s' a' Reſpublicákban, Atyák, Tutorok, és Oszlopok, kiknek halálok következendő romlásnak jelei: Ugyan-is, hallyon-meg az Atya s' Anya, s' árvaságra jutnak a' gyermekek, kiket minden szabadossan nyomorgat: mellyet sirat Jérémiás, Siral. 5. v. 3. Vedd-el a' Tutort az özvegyek s' az árvák mellől, s' minden nyomorgattya azokat, melyről ßól Dávid, Solt 94. v. 5--7. Rángasd-el az oszlopokat a' ház alóll Sámsonnal, Birák. 16. 29, 30. le-esik s' el romol az épület: Igy jár az Haza, Város és Falu az hol meg-halnak a' kegyes emberek, Esa. 3. v. 2--4.

Haszna. I. *Oktató.* 1. Tehát irgalmasságot nyernek a' kegyes és Istent félő emberek Istentől az ő halálokban-is: Mert a' következendő harag, és veszedelem elöll ragadtatnak-el Istentől: szintén ugy cselekeszik Isten ő véllek, mint a' jó kertész, a' jó és szép fákkal, drága füvekkel, mellyeket, el-közelitvén a' hideg tél, hogy azokat meg ne emészsze, meleg ágyakban s' házakban hordgya-bé, &c. igy szintén az irgalmas Isten, eleve el-tudván, minémű veszedelmeket hozandó ő Felsége a' népre, azok kőzzűl, az ő kegyes hiveit el-takarittya, s' az ő koporsójokban, mint valami meleg ágyakban s' házakban bé szállittya, Esa. 26. v. 20, 21. Kérd. *Kicsodák ezek a' kegyes és irgalmaskodó hivek?* Fel. 1. *Kik* az Isten tiszteletit elő-mozdittyák, s' ha miben megbántatott helyre állattyák, mint Jósaphát, 2 Chron. 19. v.

19.v.3--6. és *Jósiás*, 2Kir.22.v. 3-7-20. 2. *Kik* az Isten tőrvényét szeretik, s' annak meg-rontását fajnállyák Josiással, 2Kir.22 8-13-20. 3. *Kik* az Istennek prophétáit, s' Evangéliumbéli szolgait szeretik s' táplállyák Abdiással, 1Kir.18.13. és a' Saraptabéli özvegyel, 1Kir 17 9. és ama' Tábithával, Csel.9. 36--39. 4 *Kik* Templomot s' Scholákat épitnek, ama' századossal, Luc.7.5. és azokban a' Tanitókat s' Tanulókat tartyák s' táplállyák, ama' Sunamis városbéli kegyes emberekkel, 2Kir 4. 8--10. és ama' kegyes emberrel, ki az éhségnek idején 20. árpa kenyereket vún a' Prophéták fiainak, 2Kir 4.42, 43. 5. *Kik* az özvegyeknek, s' árváknak és jövevényeknek, Tutorok s' Dajkái, Jóbbal, Job.29 v. 12. 15, 16. 6. *Kik* az országban, városokban, s' Falukban Atyák, Tutorok s' oszlopok, Esa. 3. v. 2--5. 7. *Kik* az ő kegyeségekkel tartyák az országot, s' Respublicákat, minéműekről emlekezik Salamon Præd.9.16,17. Félhet tehát az ország, Respublica, város, &c. mikor láttya, hogy Isten ő közzüle fedegeti a' kegyes és Istentfélő embereket: mert közelit hozzá a' veszedelem, &c.

II *Feddő.* Kik midőn láttyák s' hallyák, hogy az országban s' Respublicákban, *halogatnak* és *temettetnek*, a' kegyes, és irgalmaskodó emberek, azon nem keseregnek; sőt őtőlik illyenképpen szólván: *Ember vólt, s' meg-kellett halni: nem sok kárt vallottunk benne, más helyében.* Kérd. *Kicsodák illyenek?* Fel. 1. Kik a' kegyes emberek Isten s' világ előtt való becsületeket irigylik: mint a' Saul udvara a' Dávidét ezt mondván: *mikor hal-meg ez, és vész-el,* Solt. 41.v 6 2. Kik a' kegyes ember tisztit, hivatallyát és jószágát kivánnyák: mint némelly Saul szolgai a' Dávidét, Solt.62.v 4,5. 3. Kik a' kegyes embereknek tanácsát s' jóra intésit nem vészik, mint ama' Sidó, Mosést, Exod 2.13,14. az Izrael népe, a' Samuelét, 1Sam 8 4,5. 4. Kik a' kegyes embereknek özvegyit, árváit és attyafiait nyomorgattyák, mint ama' Lévita özvegyét s' árváit, 2Kir. 4. v.2. minéműekről szóll Dávid, Solt. 94 v. 5,6,7. Jaj az illyeneknek! mert el-jő az idő, hogy az illyen kegyes embereket, a' porból-is fel-támasztanák, s' tanácsával élnének, mint Saul a' Samuelével, ha valamit használhatnának vélle, 1Sam 18. &c.

III. *Intő.* 1. Könyörögjünk a' kegyes és irgalmaskodó emberek életéért: mert mig *Noé* a' földön jár, s' a' bárkában bé nem száll, nem érkezik-el az Isten haragjának özönvize: mig *Lóth* a' városban mulatoz, nem száll az Isten haragjának kénkövés esője a' városra: mig *Móses* esedezik a' népért, addig fordul-el az Isten haragja: mig *Salamon* uralkodik az országban, addig lakhatik kiki békességgel az ő fige fája alatt, addig járhatnak az emberek az ő szekereken, &c. 2. Legyünk kegyesek és irgalmasok: ha azt akarjuk hogy Isten az országra s' nemzetünkre következendő gonoszok előll el-végyen, s' a' mi nyugovó koporsónkban bé-szállicson, &c 3. Mikor Isten országunkból, városunkból, a' kegyes és Istentfélő irgalmaskodó embereket szedegeti, (1) Ismérjük-meg hogy haragszik Isten reánk, (2) Gon-

Gondolkozzunk arrol hogy az Istennek reánk jövő itiletinek jele köztünk, (3) Siraſſuk, nem annyira a' meg-hólt kegyeſſeket, mint magunkat, Jer.22.10. Fiat Applicatio. Amen.

XL. PRÆDIKATIO.

Eletét meg-únt ember haláláról.

1Kir.19.v.4. *ő penig el méne a' puſztában, egy napi járó földre, és el-menvén le-üle egy fenyő fa alatt, és könyörge hogy meg-halna, és monda: Elég immár az én életem ô Uram! Vedd-el az én lelkemet: mert nem vagyok jobb az én Atyáimnál.*

OLly nagy ereje vagyon, még az Istennek békeſséges túrő nagy szentiben-is, a' nyomorúságnak, hogy az ő békeſséges túréſeket-is, Isten ellen való békételenségre fordicsák: melly akkor léſzen, 1. *mikor* búletéſeknek napjait-is meg-átkozzák, mint Jób, Job.3.3. 2. *mikor* Istent kegyetlenséggel vádollyák, Jóbbal, cap.17.9. 3. *mikor* Istent róllok való feledékenséggel vádollyák, Dáviddal, Solt.13.1--3. 4. *Mikor* életeknek megrövidítését s' halálokat kivánnyák, Illyéſſel, e' szent leczkében: mellynek,

Két réſzei vannak.

1. Illyéſnek könyörgéſe az ő haláláért: *és könyörge hogy meg halna, mondván, &c.*

2. Inditó oka könyörgésének: *mert nem vagyok jobb az én Atyáimnál.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *Az ő haláláért könyörgő ſzemély:* ő penig. Kérd. *Kicsoda?* F. Az Istennek ama' kedves Prophétája az Illyés, a' ki az Urért, éhséget, szomjuságot, számkivettetéſt és üldözéſt szenvede, a' mint a' maga szavaiból meg-tetzik, v. 10, Ki noha ſokat üldözteték, de meg nem ölettetheték; hanem az Urtól tüzes szekérben az egekben fel-vitetteték, 2Kir.2.v.11.

II. *Ideje s' helye a' könyörgéſének:* el-méne a' puſztában egy napi járó földre, &c. Tudnillik mikor a' Jézabel üldözö, s' öldöklő fenyegetéſe elöll, a' puſztában, menvén, fáradva egy fenyőfa alatt nyugodnék, mellyet bé-hoz szent Pál, Sidok. 11. v. 32--38.

III. *A' könyörgés, mellyel Istentől kéri halálát:* Es könyörge hogy meg-halna, mondván: Elég immár az én életem ô Uram, vedd-el az én lelkemet. Kérd. 1. *Mit akar ezzel a' szócskával:* elég immár az én életem? 2. *Mit kiván mikor igy szól:* vedd-el az én lelkemet? 3. *Hogy hogy kivánnya Illyés halálát; holott Jézabel halálos fenyegetéſe előtt ſzaladott a' puſztában, hogy meg ne ölettetnék?* Az 1. Fel. Nem szóll Illyés, az Isten *decretumáról*, mintha a' szerént már nem kellene nékie tovább élni: mert még ő nékie negyven nappal s' éjjel kell vala menni, szintén a' Hórebig, v.7,8. hanem szóll magára nézve: mert immár meg-elégedett vala életével,

vel, 1. az ő meg öregedett vénségére nézve: mert ő-is el-érte vólt már akkor, azokat az esztendőket, mellyekről azt mondgyák az emberek: *nem szeretem ezeket*, Præd. 12. v. 3. 2. az sok nyomoruságokra és az Úr nevéért való szenvedésekre nézve; mellyek miá nagy keserűségben vala, v. 9. 10. Az 2. Fel. Ebbéli kívánságával: *vedd-el oh Uram az én életemet*, kivánnya (1) lelkének testétől való meg-oszlattatását, és abból mint egy tömlőczből való ki-szabadulását: így kivánnya vala a' vén Siméon lelkének testétül való el-válását, Luc. 2. 29. (2) a' sok nyomoruságtul való meg-szabaduláſt, hogy tőrölne-el Isten az ő szemeiről minden könyhullatásokat, igireti szerént, Jel. 21. v. 4. Egy szóval kivánnya halálát, mint szent Pál, Phil. 1. 23, 24. Az 3. F. Illyés, az üldöző Jézabel, halálos fenyegetése előtt fút, még is haláláért könyörög Istennek: mert nem azért fút, mintha a' halált akarná kerülni; hanem azért 1. hogy a' Jézabeltől meg ölettetvén, az Istennek neve az ő halálában meg ne káromoltatnék: mint ha a' *Báál* Isten, kinek prophétáit meg-ölette vala Illyés, 1 Kir. 18 v. 40. erőt vőtt vólna Illyésen, a' Jézabel fenyegetése szerént, mellyel fenyegeti vala a' Báál papjaiért, 1 Kir. 19. v. 1, 2. 2. Fút a' Jézabel fenyegetése előtt, hogy a' Bálványozók közőtt ne halna-meg; hanem inkább a' pusztában, halálában-is, ne láttatnék azokkal edgyesülni: illyen véggel könyörög vala Dávid-is, Istennek a' szabadulásért, hogy ne lenne halála s' temetése a' pogányok közőtt, Solt. 120. 5--7. 3. Ki-

Kivánnya halálát a' pusztában, hogy ne lássa tovább az Israel népe, Isten ellen való nagy bálványozását.

IV. *Indító oka ebbéli kívánságának*: mert nem vagyok jóbb az én Atyáimnál. Az Atyákon értí Abrahámot, Isákot, Jákóbot, kik-is az Urért való bujdosásokban holtak-meg. Értelme: En Istenem, vedd hozzád lelkemet, és takarics engemet az én Atyáimhoz, kik te előtted, én nállamnál jóbbak vóltak még is meg-hóltak.

Tudomany.

Az Istennek hivei e' világi sok probáktul, nyomoruságoktul és keserűségektűl el nyomattatván, nagy kívánsággal kivannyák halálokat Példa Illyes, a' leczkeben. Ismét Moses, Szám. 11. v. 11-15. Jónas, Jon. 4 v. 8.

Oka, 1. *Mert* tudgyák, hogy a' sok probáktul, nyomoruságoktul és keserűségektűl a' halálban szabadulnak-meg, Jel. 7. v. 9-13--17. & 21, 4

2. *Mert* tudgyák hogy az halál által szabadulnak-meg e' világi bujdosáſtul: melyben mig élnek csak nyomoruság életek, mint bujdosóknak, Terem. 47 v. 9. de az halál által érkeznek-bé amaz ő mennyei örökségekben, mellyet az Úr Jésus Christus készitett ő nékiek, Jan 14. v. 1--3. Ezt világositya szent Pál, Sid. 11 v. 14.

Hasz. I. *Oktató*. Tehát jól lehet a' gyarló természet irtózik az haláltu: mint Idvezitőnk mondgya, Matt. 26. v. 41. még-is az hivek kívánnak meg-halni. Kérd *Mindenkor*, s' *mindenütt*,

s' kiváltképpen a' nyomoruságokban, szabadé embernek halálát kivánni? Fel: 1. *E*gyátallyában nem szabad: mert az Isten kinek, kinek életének határt vetett, Job. 14. v. 6. melly ellen vétkeznénk, ha mindenkor s' mindenütt kivánnók halálunkat. 2. A' nyomoruságokban, probákban és keserűségekben egyátallyában nem szabad: mert a' mi rajtunk forgó nyomoruságoknak vége, nem mindenkor a' halál; hanem (1) hogy a' mi bűneinknek ismeretire, s' meg vallására hozzon Isten, mint a' Jákób fiait, Terem. 42. v. 21. Dávidot, 2 Sam. 24. v. 17. (2) hogy az Urnak parancsolatit meg-őrizzük, Solt. 119. v. 71. (3) hogy magunkat meg-alázzuk az Isten előtt, 2 Cor. 33. v. 12. (4) hogy tanúllyunk igasságot cselekedni, Esa. 26. v. 9. (5) hogy Istenhez való buzgóságot indicsanak bennünk, Esa. 26. v. 26. (6) hogy a' mi hitünket, szeretetünket s' álhatatosságunkat próbállya Isten, 1 Pét. 1. v. 6, 7. (7) hogy e' rosz világnak szerelmétől el-vonnyon az Ur Isten bennünket, 1 Cor. 11. v. 32. &c. K. *Hát micsoda tekintet alatt szabad az híveknek halálokat kivánni?* Fel. 1. Hogy a' bűntől meg-szabadulhassanak: melly alatt még az ujjá születtetett szentek-is nyögnek szent Pállal, Rom. 7. v. 24. 2. Hogy a' világnak gonosz fiainak társaságoktul meg-szabadulhassanak: kiknek gonoságokért gyötrik lelkeket, *Lóttal*, 2 Pét. 2. v. 7 Dáviddal, Solt. 119. v. 136. 3. Hogy mentül hamarébb a' Jésus Christussal lehessenek, Phil. 1. v. 23, 24. coll. 2 Cor. 5. v. 6--8 4. Hogy ha mind ezekben, az Isten akarattya alá adgyák

gyák lelkeket, a' szent Pál halgatóival, Csel. 21. v. 13, 14.

II. *Feddő.* Azok feddetnek, kik meg-vénhettenek s' a' nyomoruságoktul az ágyhoz szegeztettettek, vakok, csonkák s' bénnák, s' még-is nem kivánnak meg-halni: akár kié lenne menyország, csak ők itt lakhatnának. *Illyenek*, 1. Kik csak tesseket hizlallyák e' testi életre, ama' gazdaggal, Luc. 12. v. 19--seq. 2. Kik világi szorgalmatosságra adták magokat ama' kalmárokkal, Jac. 4. v. 13. 3. Kik meg-téréstnélkül élnek a' bűnökben, Jer. 18. 12.

III. *Intő.* 1. Ha Isten probát, nyomoruságot s' keserűséget bocsát reánk, ne zugolódgyunk Isten ellen; s' ne kivánnyuk Isten akarattya ellen halálunkat: mert a' mint hallók, a' nyomoruságoknak vége nem mindenkor halál: lásd fellyebb, s' talám azért bocsáttya Isten azokat reánk, hogy azokat érje-el mi bennünk. 2. Ha penig e' világot meg-untuk, azok alatt a' tekintetek alatt, kérhettyük Istentől halálunkat, mellyeket elő-számlálánk. 3. Ugy ohajcsuk s' kérjük a' mi halálunkat Illyéssel, hogy Mindenkor készen legyünk: melly ugy lehet-meg. 1. ha bűneinkből meg-térünk. 2. e' világot minden dicsőségével meg-utállyuk. 3. ha éjjel nappal az Istent befzédétől kondolkodunk, s' a' szerént élünk. 4. ha bentül igazán és mértékletesen élünk. Tit. 2. v. 11, 12. igy várhattyuk s' ohajthattyuk halálunkra a' mi lelkünk vőlegényét, Jelen. 22. v. 21.

(Fiát applicatio.) Amen.

XLI. PRÆDIKACIO.

Az hivek, életek meg-hoszszabbitásáért való könyörgésekről.

Solt.102 v.25. *En Istenem, ne vigy el engemet az én napiaimnak felén: mind örökkön örökké vannak a te esztendeid.*

Jollehet az Istennek ki-jelentetett szent akarattyából (a' szent Irásbó) értik s' meg tanulták az Istennek hivei, hogy az Ur Isten, az *ember életének, esztendeinek, hólnapinak és napjainak, határt vetett, a' mellyet által nem hághat*, Job.14.v.6. még-is az Isten illy meg-változhatatlan Décretuma ellen láttatnak könyörögni némellyek. 1. Kik meg-unván életeket, a' sok nyomoruságra nézve halálokat kivánnyák, mint Moses, Száml.11.v.11--15. Illyés, 1Kir.19.v 4. 2. Kik életeknek meg-hoszszabbitásáért könyörögnek, mint Dávid (az Isten népe képében) e' szent leczkében: mellynek,

Két részei vannak.

1. Dávid könyörög Istennek élete meg-hoszszabbitásáért; *En Istenem ne vigy el, &c.*

2. Inditó oka a' könyörgésnek: *mind örökké vannak a' te esztendeid.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *A' könyörgő személy*, im e' szóczskában: *En*, (Istenem) Kérdés. *Kicsoda könyörög itt?* Felelet. Mindeneknek előtte fel-tévén azt, hogy Dávid, a' maga személyében, és Királykodásában, prophétálá részszerént a' Christusról, részszerént a' Christus Anyaszentegyházáról, és abban élő Isten hiveinek állapottyokról: ebben a' Sóltárban (mellyet osztán a' Babyloniai fogságban szedegetett *Daniel* Prophéta, rithmusokban, minthogy ott tellyesedett e' bé) az ő rajta lévő nyomoruságában könyörög, élete meg-tartásáért: hogy Isten Uralkodásának közepette, ne vegye-ki e' világból, melynek igasága meg-tetzik, Solt.6.v.4,5,6.

II. *A' könyörgés*: *mellyben életének meg-tartásáért könyörög*: Istenem, ne vigy-el engemet az én életemnek felén: az az, ne végy-ki e' világból, életemnek felén. Kérd. *Mit tészen embernek élete felén el-vétettetni?* Felel. Azt tészi, 1. Embernek maga kivánsága szerént való életének czéllyát el nem érni; hanem annak előtte, *idejének* mint egy *közepin* meg-halni: igy mondatnak a' gonoszok az ő életeknek felét-is meg nem érni, Solt. 55.v.24. igy hala-meg az ő reménsége s' életének igirt határa előtt, amaz Iffiu Gazdag, Luc.12.v.16--20. 2. Isten dicsőségét nézö dolognak végben vitele előtt meg-halni: igy hala-meg Dávid, minekelőtte, az Isten Templomát meg-épitené, 2Sam.7.v.2.3--12,13. 3. Az Isten igiretinek bé-tellyesedének előtte meg-hálni, s' azt nem láthatni: igy hóltak-meg az O Testamentumbéli szent Atyák, kik nagy kivánsággal kivánták látni, a' testben meg-jelent Istennek Fiát, az Ur Jésua Christust, Solt.14.v.7. de minek

előtte el-jött vólna, meg-hóltanak s' nem láthatták a' mint Idvezitőnk magyarázza, Luc. 10. v. 24. Igy hala-meg Móſes *életének köz epette*, minekelőtte Iſten az ő igireti ſerént bé-vinné az Izraelt Ægyptumban, Deut. 34. v. 4, 5. A' honnét a' Dávid könyőrgésének-is ez értelme, 1. *Magára nézve:* Iſtenem, ne végy ki ez életből, *életemnek felén*, minekelőtte (1) az én fel-tőtt czélom ſzerént, tenéked *Házat*, Templomot épitenék: mert ezt tőtte vala-fel Dávid ſzivében, Solt. 132 v. 1--5. (2) minekelőtte, az én ágyékomból (teſt ſzerént) ſzármazandó Meſſiás el-jűne, mellyet nékem igértél, 2 Sam. 7. v. 14. és Solt. 132. v. 11, 2. *A' Juda réſzéről*: kinek ſiralmas állapottyáról-is prophétál (a' maga ſzemélyében) értelme ez, (1) Iſtenem e' fogságban, melyben láttatol a' mi életünket meg-röviditeni, ne eméſz-meg bennűnket, minek előtte igireted ſzerént Sionban haza vitetnénk: (2) Iſtenem ne fogyaſd-el e' népet e' fogságban, minekelőtte igireted ſzerént el-jőne a' Meſſiás: mert ugyan-is ez a' Babyloniai fogság, az Iſtennek Abrahámnak a' Meſſiás felől való igiretire nézve, és a' Meſſiáſnak teſtben meg-jelenésére nézve, mint egy *fele* vólt az O Teſtamentumbéli Anyaſzentegyháznak: melly a' Chriſtus teſtben való el jöveteliben tellyeſedett-bé, s' végezédőtt-el, mint Idvezitőnk magyarázza, Matt. 11 13--19.

III. *Inditó oka könyőrgésének:* mind őrőkkön őrőkké vannak a' te eſztendeid: az az, azért ne végy-el Uram engemet életemnek felén, (1) mert te őrőkké való lévén, s' előtted még csak egy napot s' egy

egy ſempillantáſt ſem élhettem: mivel ezer eſztendő-is te előtted csak ollyan mint a' tegnapi nap. Solt. 90. v. 4. (2) mert őrőkké való Iſten lévén, kivánnám felségedet még az élők közőtt dicsirni, Solt. 119. v. 175.

Tudomany.

Az Iſtennek hivei az ő életeknek meg-tartásáért könyörőghetnek, hogy Iſten őket az halál által, reménségek felett, ne vigye-el az élők közzűl.

Példa *Dávid* itt és, Solt. 6. v. 5, 6. és 61. v. 7, 8. Ezechiás Király, Eſa. 38 v. 1--3.

Oka. 1. *Mert* akár minémű nagy probában, nyomoruságban és keſerűségben legyenek-is, (úgy hogy láttaſſanak az halál árnyékában járni) de bizontalanok halálok órája felől: azért könyőrőghetnek ollyankor-is életeknek meg-tartásáért, Solt. 13. v. 4.

2. *Mert* gyakorta olly halálos nyomoruságban és veſzedelemben forognak, melyből Iſten kűlönben nem végeſzte-el űket meg-ſzabaditani; hanem ha buzgóan könyőrőgnek életeknek meg-tartatásáért: igy végeſzte vólt Iſten, Ezéchiás könyőrgéſére az ő életét meg-hoſzſzabbitani, Eſa. 38. v. 2. s' illyen okkal mondgya Dávid, Solt. 116. v. 3, 4. és 118. 17, 18.

3. *Mert* Idveritőnk ſzent Attya akarattyának fel-tételével könyőrgőtt, az halálos pohárnak el-távoztatásáért, az ő emberi terméſzetire nézve, Luc. 22 v. 42. azért az hiveknek-is ſzabad, Iſten akarattyának fel-tételével, életeknek meg-tartásáért könyőrőgni; ezt téſzi-fel ſzent Jakab, Jac. 4. 13--15.

HASZNA. I. *Oktat* Az Iſten hiveit tehát, nem csak lelki s' teſti békeſségekért, életekért, italokért és ruházatyokért; hanem életeknek (Iſten decretuma ſzerént való) meg-hoſzſzabbitaſokért is Iſtennek könyörőghetnek: mert az hoſzſzú élet a' hivekben, Iſten ſzeretetének jele, Solt. 21 v. 6. K. *Mi végre ſzabad életünk hoſzſzabbitásáért könyörögni?* Felelet. Nem azért *1. hogy* e' világnak kivánságát tegyük: mert ahoz nem kell az híveknek magokat ſzabni, Rom. 12. v. 1, 2. 2. Nem azért, *hogy* a' teſtnek éllyünk mint amaz iffiu Gazdag: mert az ollyanok hirtelen ki-vágattatnak, Luc 12 v. 16--20. 3. Nem azért *hogy* kincset s' gazdagságot gyűjtsünk: mert az embert el-vonſza Iſtentől, s' menyorſzágból ki-rekeſzti: mint amaz iffiat, Matt. 19 v. 22. 23. ezért könyörög Salamon Iſtennek, Péld 30 v. 8, 9. Hanem ſzabad életünk meg hoſzſzabbitásáért könyörögni, 1. *hogy* bűneinkből Iſtenhez meg-térhetsünk, s' Iſtennek élhetsünk, Solt. 6 v. 3--6. Tit. 2. v. 11, 12. 2 *hogy* az Iſtent az élők ſeregében dicsirhetsük s' másoknak jó példa adói lehetsünk, Solt. 119. v. 175. láſd, Solt. 6. v. 3--6. 3. *hogy* az Iſten dicsőſségét nagyobb buzgósággal elő-mozdithaſſuk, 1 Chron 19 v. 3. 4. *hogy* a' mi életünk után leſeskedő gonoſz akaróink (kik várják halálunkat) megſzégyenüllyenek, Solt 41. v. 12, 13. 5. *hogy* az Iſten dicsőſségét az ő ellenségitől óltalmazhaſſuk s' megmenthetsük, Solt. 41. 11. 6. *hogy* az Iſten népe ellenségének romlását láthaſſuk, kik mi bennünk az Iſtent káromlották, Solt. 54. 9. Mich. 7. v. 7--10 &c.

II. *Intő.*

II. *Intő.* 1. Még az halálnak árnyékában-is, ne essünk kétségben életünk el-fogyása felől; hanem bizzunk Iſtenben, Dáviddal, ki meg-tarthat az halálban-is, s' ez életre meg fordithat. mondgyuk hát Dáviddal, Solt. 23. v. 4. 2. Könyörögjünk a' kegyes s' Iſtentélő emberek életekért s' azoknak életek meg hoſzſzabbitásáért, mint Izrael Dávidért, Solt. 20. 2. Erre int ſzent Pál-is, 1 Tim 2 v. 1, 2. Kérd. *Mit kell annak cselekedni, a' ki az ő életének meg maradásáért, s' meg hoſzſzabbitásáért akar könyörögni?* Fel. 1. A' fellyebb meg-emlitett végeket kell fel-tenni: hogy Iſtenhez meg-tér: hogy Iſtent dicsiri, &c. 2. Atyát s' Anyát azok helyet valókat kell tiſztelni, Exod. 20. v. 12. 3. A' gonoſztul el-kell hajolni, s' jól kell élni, Soltár. 34. v. 13--15. (*Fiat applicatio.*)

Amen.

XLII. PÆDIKACIO.

Az hivek kivánnak meg-halni, hogy a' Chriſtuſſal lehetſſenek.

Philip. 1. v. 23. *Szorongattatom e' kettő között, kivánván meg-oſzlattatni és lenni a' Chriſtuſſal: mert a' mindennél jobb.*

JOllehet az iſtenteleneknek az halál, sőt még csak emlékezeti is keſerves, (Eccl. 41. 1) mert az útok nékiek a' veſzedelemre, melyben régen bé irattattanak, Jud. v. 4. és az hová menten halálok óráján lelkekre nézve, a' Lázár Gazdagával vitettetnek,

Luc

Luc. 16. v. 22, 23. De a' hiveknek az halál-is kedves s' gyönyörűséges. 1. mert az által szabadulnak meg minden világi fájdalmaktul, Jel. 7. v. 15.-17. 2. mert utyok nékiek az örök életre, Jan. 5. 24. 3. mert az által vitettetnek az Ur Jésushoz, kitúl ez életben távol vannak testben, 2 Cor. 5. v. 8. Erre nézve kiván vala szent Pál meg-halni, mint sem ez életben maradni, e' szent leczkében: mellynek.

Két Részei vannak.

1. A' szent Pál élete s' halála közt való nyughatatlansága: *Szorongattatom e' kettő között.*

2. Az ő halálának, (élete felett való) kivánsága: *kivánok meg-oszlattatni*, &c.

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *A' szent Pál nyughatatlansága:* Szorongattatom e' kettő között. Kérdés: *Micsoda két dolog között szorongattatott szent Pál?* Fel. Az ő élete s' halála vólt az a' két dolog: mert az Ur Jésus Christus Ecclésiájának épületire s' az hiveknek hitekben való meg-erősittetésekre nézve, kivánt vólna még e' világon élni, v. 24, 25. de magára nézve, a' mennyiben, már sok *hitbéli* harczai után, lelki pályáját meg-futotta s' hitit meg-tartotta, és kivánt e' világból, az ő Urához a' Christushoz menni, inkább kivánta halálát, mint életét, hogy amaz ő le-tött kincsét, el-nyerhesse, 2 Tim. 1. 2. Ezért mondgya, 2 Tim. 4. v. 7, 8.

II. *Az ő halálának kivánása élete felett*, kiván meg-oszlattatni. Kérdés. *Mit tészen itt meg-oszlattatni?* Felelet: Meg-*oszlattatni*, annyit tészen, mint meg-halni: mert ez a' testi halál, nem egyéb, hanem a' léleknek s' a' testtúl való el-válása, melly el-válásban vagy meg-oszlattatásban, a' jó lélek Istenhez, s' a' test penig a' földben tér-meg, Pred. 12. v. 9. Hasonló szóllásnak formájában tészi-le, a' vén Simeon az ő halálát: mellyet el-*bocsáttatásnak* mond, Luc. 2. v. 29. mert miképpen a' fogoly akkor szabadul-meg, a' tömlöcznek nehézségei, kinnyai, és nyomoruságitul, mikor el-bocsáttatik: úgy az hivek akkor szabadulnak-meg e' világnak, s' a' testnek sok nehézségeitúl, &c. mikor meg-halnak, Jel. 21. v. 4.

III. *Vége az ő halála kivánságának*: hogy a' Christussal lenne, melyből ki-tetzik, hogy szent Pál, nem *egy átallyában* kivánta az halált, (1) a' mennyiben bűnnek földgya, Rom. 6. v. 23. (2) a' mennyiben a' terméfzetnek rontója s' e' világi életnek végét vetője: mert igy, ha a' lélek kész-is, az el-válásra; de a' test fél s' retteg a' haláltul, Matt. 26. v. 41. hanem annyiban kivánta, a' mennyiben út, az hivek halálok a' Christushoz való menetelre, a' mint itt mondgya: *kivánok*, ugymond meg-oszlattatni s' a' Christussal lenni. Kerdés. 1. *Micsoda a' Christussal lenni? 2. Miképpen léfznek a' hivek szent Pállal, hóltok után a' Christussal?* 1. F. A' Christussal lenni, itt nem azt tészi, hogy hit által a' Christussal edgyesülni: mert szent Pál e' világi életében-is, igy a' Christussal vólt, s' a' Christusban élt, Gal. 2. v. 20. és e' szerént minden hivek a' Christus tag-

tagjai, 1Cor.6.v.15 hanem a' Chriſtuſſal lenni annyit téſzen, a' Chriſtushoz menni az egekben, *lelkére* nézve menten halála óráján; Act 7. 59. *lelkeſtül és teſteſtül* az fel-támadas után, örökké ő Felségével élni s' uralkodni, 1Teſſ 4. 17: ezt világoſittya ſzent Pál, 2Cor. 5.v.7--9.

IV. *Inditó oka ebbéli kivánságának*: mert a' mindennél jóbb: az az, minden világi dicsőſségnél, kincsnél, s' gazdagságnál, jobb a' Chriſtuſſal való lakáſok az hiveknek: mert ezek el-mulnak e' világgal, 1Cor. 7. 30. de amaz örökké meg-marad: azért mondgya, Phil. 3. v. 8.

Tudomany.

Az Idvezülendő hivek, az Ur Jeſuſſal való lételeknek kivánságától ſzorongattatván, nagyobb kivánsággal kivánnak meg halni, mint e' világon élni:

Példa ſzent Pál, itt, és 2Cor. 5. v. 7--9. Ezért ohajtya, várja és hijja ſzűntelen az Iſten Anyaſzentegyháza, mint Jegyes, a' Jéſuſt. Jelen. 22. v. 17--21.

Oka. 1. Mert tudgyák hogy elébb meg nem ſzabadulhatnak, e' világi ſok keſerűségektűl, s' nyomoruságoktul; hanem az halálban, mikor az ő fejek az Ur Jéſus el-tőről ſemekről minden könyhullatáſt, s' legelteti őket az örök életben, Jel. 7. 14--17.

2. Mert tudgyak hogy ez életben a' Chriſtuſtul, teſtben távól vannak, és nem elébb, hanem az halálban láthattyák meg az ő Idvezitőjöket, 1 Jan. 3. v. 1. Ezt kivánnya vala, *Jób.* c. 19. v. 25--27.

3. Mert tudgyák hogy ők a' Chriſtuſnak örökös

kös társai; de még ez életben élnek, távól vannak az ő mennyei hazájoktul s' örökségektűl; de az halálban érkeznek oda-bé, 2Cor. 5. v. 1, 2. Ezért mondgya ſzent Pál, Phil. 3 v 20.

4. Mert tudgyák, hogy itt e' világon a' Chriſtuſnak (hit által) el jegyeztetett mátkái ők, 2Cor 11. v. 2. de az ő haza vitelek, nem elébb hanem az halálban léſzen, erről az haza vitelről ſzóll Idvezitőnk, Jan. 14. v. 1--3. Erre nézve hijja a' vőlegény Chriſtus, az ő hivő jegyeſét, Jel 22. v 17--21. Akkor léſzen egykor ama Báránynak lakodalma, melyre hivattattak az hivek, Jel 19 v 7, 8, 9. Ebben vitettetnekbé, amaz őt eſzes ſzűzek által, példáztatott hivek és Szentek, Matt. 25. v 10.

Haszna. 1 *Oktat.* Valakiknek tehát itt e' világon a' Chriſtuſſal lelki hitbéli edgyeſségek vagyon, azok nem irtóznak az haláltul: mert tudgyák hogy az halál őket nem ſzakaſztya-el a' Chriſtuſtul, Rom 8 v. 35. hanem inkább közelebb viſzi, 2Cor. 5. v. 8. *Kicsodák illyenek?* Fel 1 Kik hiſznek a' Chriſtusban: mert hit által él s' lakozik a' Chriſtus az ő hiveiben, Eph 3. v 17. Gal. 2. 20. 2. Kik a' Chriſtusért, e' világot s' ennek minden dicsőſségét, meg-vetik, Matt. 19. v. 27. Phil. 3. v 7, 8. 3. Kik e' világi gonoſz kivánságokat meg-tagadván, ſzentűl, igazán s' mértékletteſſen élnek, Tit. 2. 11, 12. 4. Kik az Iſtennek ſzent igéjét halgattyák tanullyák, meg-tartyák s' a' ſzerént élnek, Jan. 5. v. 14. 5 Kik a' Jéſus Chriſtus mellett végig meg-maradnak, Luc. 22. v. 28, 29. 6. Kik az ördög, világ

és bűn

és bűn ellen tusakodnak, a' Christus által.

II. *Int.* I. Ugy éllyünk ez életben, hogy halálunk óráján, lelkünk (testünktől el-válván) menten a' Christussal lehessen. Kérd. *Miképpen éllyünk?* Fel. 1. Térjünk-meg bűneinkből, (mint a' Tolvaj) a' Christussal lészünk paradicsomban. Luc.23.v.43. 2. Halgassuk az Isten beszédét, Jan. 5. v. 39. és 14. 3. Ellyünk igazán szentül s' mértékletessen, Tit.2. v. 11, 12. &c. II. Mikor közelget halálunk órája, ne féllyünk az haláltul: mert sok gonoszoktul ment-meg; és sok jónak kezdeti az halál. K. 1. *Micsoda gonoszoktul szabadulunk meg az halál által?* 2. *Micsodajókra mégyünk az halál által?* Az 1. F. 1. A' bűntül, Rom. 6. v. 7. 2. A' bűnért rajtunk lévő sok nyomoruságoktul, Jel.7.15--17. és 21. 4. 3. A' világ fiainak társaságoktul, kik sokat keserget az igazakat, Jan.15.v.19. 4. Az ördögnek, e' világnak s' a' testnek szüntelen való késértetitül: mert akkor mondhattyák ezt az hivek, 1Cor.15.v.57. &c. A' 2. Fel. 1. A' mi örökös mennyei hazánkba, Sid.13. v.14. ebben méne-bé halála óráján, a' meg-tért tolvaj, Luc.23.43. Szent István, Csel.7.v.59. 2. A' szent Angyaloknak s' meg-dicsőült szenteknek társaságokra, Jel.7.9--14. 3. A' mennyei örökké való dicsősségre; *mellyet szem nem látott*, &c. 1Cor.2.9. (Fiat applicatio.)

Amen.

XLIII. PRÆDIKACIO.

Az hiveknek örökös lakó helyéről.

Sid.13.v.14. *Nincsitt maradandó városunk hanem jövendőt keresünk.*

TOllehet az hivek, a' fiúvá való fogadtatásnak kegyelme szerént, a' Christusnak örökös társai, Rom.8 16,17. és igy e' szerént a' Jus szerént e' világis óvék, 1Cor.3.v.22. még-is e' világon nem ugy laknak mint örökösök; hanem mint bujdosók és jövevények. Ezt bizonyittya, Jákób Gen.47.v.9. Dávid, 1Chron.29.15. Ennek oka ez: mert itt e' világon nincsen maradandó városok; hanem menyben vagyon az ő állandó városok, a' mint szent Pál mondgya a' leczkében: mellynek

Két részei vannnak.

1. Az hiveknek e' világon való bizontalan lakások s' bujdosások: *Nincs itt maradandó városunk.*

2. Az ő jövendőbéli menyei lakó helyeknek, nagy kivánsággal való várása: *hanem jövendőt várunk.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *Az hiveknek itt e' világon való bizontalan állapotyok:* Nincsen itt maradandó városunk. Kérd. 1. *Mit ért a' maradandó városon?* 2. *Kikről mondgya hogy nincsen itt maradandó városok?* Az 1. Fel. A' városnak nevezetin érti mind azokat a' világi jókat, mellyeket az emberek a' városi tekintet alatt birnak, mineműek, a' házak, örökségek, kincs, gazdagság: mert ezek e' világon változás alá vettettek, s' el-mulandók, 1Cor.7.v.30. Ugyan is, ha ki ma városában,

ban, s' házában csendeſſen lakik, hólnap ſzám kivettetéſre úzettetik Dáviddal, Solt. 120 v.5. ha ki ma gazdag, hólnap ſzegény lehet, s' más kenyerére ſzorulhat, ugyan Dáviddal, 1 Sam. 21. v. 1--3. &c. A' 2. F. Nem e' világ fiairól ſzóll: mert noha ők-is bizontalan állapotban élnek e' világon; de ugyan állandó városſt igérnek ők magoknak e' világon, Nabuchodonozorral, Dan. 4. v. 17. és ama' bolond gazdaggal, Luc. 12. v. 19. és ama' kalmárokkal, Jac. 4. v. 13, 14. hanem ſzóll az Apoſtol az Iſten hiveiről, kiket Idvezitőnk, 1. e' világ közzül válaſztott magának, Jan. 15 v. 19 2. Kikért ſzenvedett, Sid. 13. v. 12. 3. Kik az ő Felsége kereſztit (a' ſzenvedéſeket) hordozzák, Sid. 13. 13. Ezeknek ſzerzett menyben örökséget, Luc. 22. v. 28, 29. és ezek a' mennyei Polgárok, Phil. 3. v. 20.

II. *A' mennyei állandó, hazának várása ohajtása:* hanem jövendőt (t. i. városſt) várunk. Kérdés, 1. *Micsoda ez a' jövendő város?* 2. *Miért mondatik jövendőnek?* Az 1. F. Az Iſtennek orſzága az örök élet, melly készittetett világ fundamentomának előtte az Iſtennek áldott hiveinek, Matt. 25 v. 34. mellyet vár vala Abrahám, Sid. 11. v. 9, 10. melyben bé-is ment: mert ebben a' városban, mint Abrahám *kebelében* mondatnak vitettetni, az Uj Teſtamentumbéli hivek, Luc. 16. v. 22. Az örök élet penig mondatik városnak: mert a' miképpen a' városban, elégséges hajlékok vagyon a' város lakoſinak: ugy az örök életben elégséges helyek s' hajlékok vagyon az Iſten hiveinek, melyről ſzóll Idvezitőnk, Jan. 14. v. 1--3.

A' 2. F. Nem azért mondatik *jövendőnek*, mintha kezdetképpen már a' mennyei város nem volna az hiveké: mert már itt a' kegyelemnek orſágában (melly amannak csak alſó része) añak a' városnak polgári, Phil. 3. v. 20. hanem azért, 1. *mert* azt, itt csak hit által birjuk, mégyünk affelé, 2 Cor. 5. v. 7. 2. *mert* azt valóſággal hóltunk után foglallyuk-el, lelkünkre nézve, menten halálunk órájában; lelkünkre s' teſtünkre nézve penig az itilet után, Matt. 25. v. 34.

Tudomany.

Az Iſten idvezülendő hiveinek állandó s' maradandó helyek nem e' világ; hanem a' menyorſzág, mellyet nagy kivánsággal várnak, és ohajtanak.

Oka. 1. Mert itt e' világon csak bujdoſók s' idegenek: mint a' régi Atyák-is vóltanak, Gen. 4. v. 7--9. 1 Chron. 29. v. 15. hanem az égben léſzen örökös hazájok, a' Chriſtuſſal edgyütt, Rom. 8. v. 17.

2. Mert itt e' világon üldöztetnek s' háborgattatnak e' világ fiaitul, Jan. 15. v. 19. Gal. 4. v. 29. hanem menyben léſzen nyugovó hajlékok, Jel. 14. v. 13. és 21. v. 4.

3. Mert az Ur Jéſus Chriſtuſnak-is nem vólt e' világon maradandó hajléka, Matt. 8. v. 20. hogy ezzel-is meg-mutatná, hogy nem itt ſzerzene nékiek állandó s' maradandó helyet; hanem menyben, az hová-is ment (többi között azért-is) hogy az ő hiveinek helyet ſzerzene, *Jan.* 14. v. 1--3. és 17. v. 24.

4. Mert nem földi, hanem mennyei Polgárok-

nak mondatnak az hivek, Phil. 3. v. 20. Azért nem e' földön vagyon állandó városok; hanem menyben: Ezért is mondgya szent Pál nékiek, *nem a' földieket; hanem az oda fel valókat keresséték, az hol a' Christus vagyon,* Col. 3. v. 1, 2.

HASZNA. I. *Oktató.* 1. Az idvezülendő híveknek nem kell tehát, e' világ fiaival, e' világon állandó várost, örökséget s' kincset keresni: erre inti Idvezitőnk az ő híveit, Matt. 6. v. 19, 20.

II. *Feddő.* Feddi e' világ fiait, kik nem annyira szorgalmatoskodnak a' mennyei örökké állandó s' meg-maradandó városért; mint e' világi mulandó városért, örökségért s' kincsért. Kérd. *Kicsodák illyenek?* Fel. Illyenek, 1. *Kik* nagyobb szorgalmatosággal keresik a' testnek; mint a' léleknek javát, Matt. 6. v. 25. 2. *Kik* csalárdsággal, álnoksággal, erőszaktétellel s' szegényeknek nyomorgatásával, épitenek várost, s' házat s' álnoksággal tőltik azt meg, Esa. 5. v. 8. Jer. 5. v. 27. Mich. 2. v. 1, 2. &c. 3. *Kik* e' világért s' ennek szerelméért és gazdagságáért, az Isten országát meg-vetik, 2 Tim. 4. v. 10. Illyen vala amaz iffiú, Matt. 19 v. 16--23. 4. *Kik* az Isten beszédét e' világi szorgalmatosságért megvetik, Matt. 13. v. 22. illyek valának amaz hivatalosok, Luc. 14. 17--19. Az illyek nem méltók a' Christushoz, Matt. 10. v. 37. 5. *Kik* ugy élnek e' világi városokban, s' házakban, mintha itt állandó lakásokat lehetne, ama' Gazdaggal, Luc. 12. v. 16--19. és kalmárokkal, Jac. 4. v. 13, 14.

III. *Intő.* 1. Ne keressünk e' világon állandó várost

várost s' házat és kincset, s' ne szabjuk magunkat s' életünket e' világhoz, Rom. 12. v. 1, 2. 2. Ne dicsekedgyünk szép városinkban, házainkban Nabuchadnézárral, Dan. 4. mert el-mulnak ezek e' világgal, Cor. 7 v. 30. 3. Ne szerezzünk házat s' örökséget e' világon erőszakkal: mert ki-kell belőlle mennünk, s' azoknak téglái, kövei, és gerendái-is, ha nem elébb, avagy csak halálunk óráján kiáltanak ellenünk, Hab. 2. v. 11. 4. Ellyünk ugy mint bujdosók kiknek e' világon nincsen maradandó városok: ugy éltenek a' régi szent Atyák, Gen. 47. v. 9. kik sátorban laktanak nem városokban: mellyel azt jelentették, hogy nem földi; hanem mennyei várost vártanak, Sid. 11. v. 9, 10. Kérdés. *Hogy éllyünk hogy azt a' mennyei várost várhassuk?* F. Ugy éllyünk mint az ő hazájokon kivül bujdosók; s' hazájokban haza vágyakozók; 1. A' *bujdosó* állandó lakó szállást nem szerez magának; hanem csak ideig valót: ugy mi-is e' világon állandóságot ne keressünk magunknak, 1 Cor. 7. v. 31. 2. A' *bujdosó* bujdosásában-is hazája törvényéhez tartya magát: ugy mi-is e' világon az Istennek beszédéhez s' törvényéhez szábjuk magunkat, Dáviddal. Solt. 119. v. 16. 3. A' *bujdosó* az idegeneknek erkölcséhez, kik között bujdosik, nem szabja magát, Solt. 120. 5, 6. ugy mi-is e' világ fiainak erkölcséhez ne szabjuk magunkat, Rom. 12. v. 2. mert meg-veszteget bennünket, 1 Cor. 15 v. 33. 4. A' *bujdosó* szorgalmatossan vigyáz, s' józanon s' mértékletessen él, hogy az idegenektül meg ne csalattassék, mint

Jósef, Gen. 39.9. ugy mi-is e' világon, hogy az ördög és a' test, meg ne csallyon bennünket, 1 Pet. 5. v. 8, 9. 5. A' *bujdosó* nagy kivánsággal kivánkozik hazájában: ugy mi-is nagy kivánsággal kivánkozzunk a' mi mennyei hazánkban, 2 Cor. 5. v. 8. Phil. 1. v. 23.

IV. *Vigasztaló.* Bóldogok az Istennek hivei: mert habár e' világon, fris városokban, szép palotákban s' házakban nem lakhatnak-is, sok világ fiaival; de azoknál bóldogabbak: mert ő nékiek menyben vagyon örökös állandó városok s' házok, melly nékiek világ fundamentuma előtt készittetetett, Matt. 25, v. 34. melynek el-készittésére el-is ment édes Idvezitőnk, Jan. 14. 1--3. Kérd. *Kiké ez a' vigasztalás életekben s' halálokban?* Fel. 1. Kik ugy élnek e' világon, mintha nem élnének, 1 Cor. 7. v. 31. 2. Kik, e' világot, s' ennek városit, s' házait, s' kinseit, a' mennyei városért meg-vetik, Matt. 19, v. 27.

(Fiat Applicatio.) Amen.

XLIV. PRÆDIKACIO.

Az hivek mennyei Polgárságokról.

Philep. 3. v. 20, 21. *Mert mi ugymint mennyei polgárok vagyunk: honnét a' mi meg-tartó Urunk Jésus Christust-is várjuk. Ki el-változtattya a' mi alázatos testünket, hogy hasonló légyen az ő dicsőséges testéhez.*

AZ Isten hivei, e' világon a' világ fiai előtt alávalók, s' utálatosok; de Isten előtt méltóságosok

gosok és kellemetesek. *Utálatosok* e' világ előtt, 1. mert üldözi őket e' világ, Jan. 15 v. 19. 2. mert csak világ szemettyének tartya üket e' világ, 1 Cor. 4. 13. 3. mert szidalmazza őket e' világ, Matt. 10. v. 24, 25. De *kellemetesek* Isten előtt, 1. mert magának választotta őket Isten, hogy e' világi hatalmasokat, s' bölcseket meg-szégyenicse, 1 Cor. 1. v. 26, 27. 2. mert Istennek fiai ők, Jan. 3. v. 1. 3. mert mennyei polgárok ők, 4. mert az ő alázatos állapottyok, az Ur Jésus Christus dicsőséges testéhez hasonlóvá tétetik, mint a' leczke bizonyittya: melynek,

Három részei vannak.

1. Az hiveknek méltóságos állapottyok: *Mi ugy mint mennyei polgárok vagyunk.*

2. Az Ur Jésus Christusnak várása az hivektől: *honnét* (t. i. a' menyből) *a' mi meg-tartó Urunk Jésust ü várjuk.*

3. Az hivek alázatos állapottyának, a' Jésustul, dicsőségre való változtatása, *ki el-változtattya a' mi alázatos testünket &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' sz. Leczkében.

1. *Az hiveknek méltóságok, e' világi el-vettetett állapotban is:* melly abban áll, hogy ők mennyei polgárok: *mert mi ugy mint mennyei polgárok vagyunk.* Melly szólásnak formájában, ellenekben veti, az hiveket, e' világ fiainak, kiknek hasok istenek, v 18, 19. s' inti őket, hogy azokhoz magokat ne szabják: mert ugymond mi mennyei polgárok vagyunk; de

azok nem. Kérd: 1. *Miert mondatnak az hivek mennyei polgároknak?* 2. *Mit tészen ugy járni mint mennyei polgárok?* Az 1 F. 1. Mert ama' menyből alá állott Jérusálemnek (az Isten anyaszentegyházának) fiai, Jel. 21. 2. mely az hivek *annyának* is mondatik, Gal. 4. v. 26. 2. mert mint hogy az Ur Jésus Christus itt e' világon fedegettetett Anyaszentegyháza-is, nem e' világból való, hanem mennyei, Jan. 18. v. 36. ugy ennek az országnak fiai-is, noha e' világ közzül szedegettetnek; de ugyan mennyei polgárok, kiknek nem e' földiekkel, hanem a' mennyeiekkel vagyon társalkodások, Col. 3. 2. Sid. 12. v. 22, 23. 3. mert az örök válaszтás szerént, az örök életnek könyvében irattattanak-bé, Luc. 10. v. 20. 4. mert az Ur Jésus Christusnak örökös társai, Rom. 12 12. v. 1, 2. A' 2. Fel: 1. Mennyeieket, nem földieket keresni, Col. 3. v. 2. 2. Mint a' szent Angyalok, s' meg-dicsőült szentek, szentül és igazán élni, Tit. 2. v. 11. 12 3. Isten akaratyára cselekedni, mint menyben a' szent Angyalok, Matt. 6. 10. 4. Istent a' szent életben kóvetni, 1 Pet. 1. 15, 16.

II. *A' Christusnak várása az ő hiveitül:* mivel hogy a' menyország város, s' annak a' városnak fő Bírája az Ur Jésus Christus (mint az Anyaszentegyháznak Feje) és annak a' városnak pólgári az hivek, kik testben távól vannak az ő fő-Birájoktul, 2 Cor. 5. v. 8. tehát várják az hivek: *az honnét*, ugymond, *várjuk a' mi meg-tartó Urunk Jésus Christust.* Kérdés. 1. *Honnét várják az hivek az Ur Jésus Christust?* 2. *Mire, vagy mikor várják?* 3. *Miért mondatik az Ur Jésus*

Jésus meg-tartónak? A' 1. Fel. A' menyből: mert test szerént oda ment fel, s'onnét-is jű el az itiletre, Csel. 1. v. 11. A' 2. Fel. Varják, 1. halálok órájára: igy méne-el szent Istvánhoz, Csel. 7. v. 56. 2. az itiletre: a' mikor, az ő hiveit, mint e' világon bujdosó mennyei polgárokat, lelkestül s' testestül szent országában bé-viszi, Jan. 14. v. 1-3 Erre az jövételre hiják az hivek az Ur Jésus Christust, Jel. 22. v. 17--21. Az 3. Fel. Meg-tartónak mondatik, 1. a' *meg-váltásra* nézve: mert az ő hiveit a' bűnökből meg-szabaditotta, Matt. 1. 21. 2. a' *meg óltalmazásra* nézve: mert a' kiket meg-váltott, ugy meg-tartya, hogy azokat senki az ő kezéből ki nem ragadhattya, Jan. 10. v. 28, 29. és azok közzül csak edgy-is el nem veszhet, Jan 17. v. 12.

III. *Az hivek alázatos állapottyoknak el-változtatása az Ur Jésus Christustul.* Ki el-változtattya a' mi alázatos testünket. Kérd: 1. *Mit ért a' mi alázatos testünkön?* 2. *Miképpen változtattya el az Ur Jésus Christus e' mi alázatos testünket?* Az 1. Fel. Az alázatos testen, érti e' bűnös testet, ki az Adám eseti miatt, attul a' dicsőséges állapottul, melyben teremtetett vólt Istentül meg-fosztatván, alázatossá lótt, az az, a' bűnért, sok nyomoruságok, fájdalmak, keserűségek, s' halál alá rekesztetett, mellyektül nem elébb; hanem az Ur Jésusnak el jövetelikor szabadulnak-meg, Jel. 7. v. 14. és 21. 4. Az 2. Fel. Nem *állattyára* nézve, mintha ugy változtatná a' mi testünket más testé: mint a' vizet borrá változtatta vala ő szent Felsége, Jan. 2. mert ezen

testben láttyuk-meg ő Felségét, Jób. 19 v. 25--27. hanem csak *néműnémű tégére*, s' kűlső ábrázattyára nézve; mert e' világon lévő gyalázatos test, dicsőséges léfzen: az erőtelen test; minden nyavalya, nyomoruságtul, éhségtűl, fzomjuságtul és fáratságtul meg űreffittetett, erős és hatalmas léfzen: a' rothadandó test, rothadatlan léfzen, &c. a' mint fzent Pál magyarázza, 1 Cor. 15. 42--44.

IV. *Vége az hivek testeknek illyen el-változtatásának*: hogy hafonló légyen az ő dicsőfséges testéhez. Kérdés. *Miben léfznek az hivek testek a' Chriſtus dicsőfséges testéhez hafonlók?* Fel. 1. Az erőtelenségek, s' nyomoruságoktul való meg-űreffittetésében: mert miképpen az Ur Jéfus Chriſtus, minden emberi erőtelenségeket, mellyeket halálig fzenvedett a' testben, a' koporsóban hatta; s' dicsőfséges testben kőlt-fel s' ugy ment-fel az egekben: azonképpen az hivek minden emberi erőtelenségeket, mellyeket halálig fzenvedtenek, a' fel-támadásban (a' kik penig élők léfznek, az el ragadtatásban, 1 Teſſ. 4.) le-vetkeznek, a' porban hadnak, s' dicsőfséges testben kelnek fel, s' ugy mennek menyben. 2. Az őrökké való dicsőfségben: mert miképpen a' Chriſtus teſte őrökké való dicsőfségben léfzen: ugy az hiveknek testek-is őrökké azon dicsőfségben léfznek, Jan. 17. v. 24. Az hiveknek e' dicsőfséges állapottyokat, ki-ábrázolta vala Idvezitőnk a' hegyen Tanitványinak, az ő alázatos fzinének s' állapottyának, dicsőfséges el-változtatásában: mellyet látván Péter őrökké ott akara maradni, azt gondolván, hogy ott a' menyorfzág, láfd, Matt. 17, 1-4. Tu-

Tudomany.

Valakik itt e' világon mennyei életet élnek, azoknak testeket az Ur Jéfus Chriſtus, az ő dicsőfséges testéhez hafonlóvá téfzi, és azon őrökké való dicsőfségben (melyben most uralkodik) helyhezteti. A' leczke bizonyittya.

Oka. 1. Mert azokban lakik a' Chriſtus itt e' világon; és azok a' Chriſtus életét élik hit által, Eph. 3. v. 17. Gal. 2. v. 20. Ezért mondatnak Chriſtus tagjainak, 1 Cor. 6. v. 15.

2. Mert mint fő, az ő titkos tagjait azon dicsőfségnek fzékiben űltetteti, Jel. 3. v, 21. erre nézve mondatnak, még itt e' világon éltekben az egekben helyheztetteteni, Eph. 2. v. 5, 6.

3. Mert a' kik itt e' világon a' Chriſtus mennyei életét kővetik, azok a' Chriſtus ábrázattyához hafonlók léfznek menyben, Col. 3. v. 3, 4.

4. Mert azon dicsőfségben léfznek őrökkön őrökké, melyben a' Chriſtus vagyon, és léfzen őrökké, Jan. 17. v. 24.

Haszna: 1. *Oktat.* Tehát nem mindenek várhattyák a' Jéfus Chriſtuſt, mint meg-tartójokat, hogy az ő testeket el-változtaſſa, és az ő dicsőfséges testéhez hafonlókká tégye: mert fokan a' gyalázatra támadnak-fel a' porból, Dan. 12. v. 2. Kérd. *Kicsodák illyenek?* Fel. Kik nem mennyei pólgárok; hanem világ fiai s' polgári. *Illyenek.* 1. Kiknek hafok iſtenek, Phil. 3. v. 19. kik csak azért élnek e' világon, hogy ételben, italban, és ruházatban bujál-

kod-

kodgyanak, és a' testet táplállyák az ő gonosz kivánságiban, ezt mondván, 1Cor.15. v. 33. ama' gazdagokkal, Luc.12.v.17--19. Erről el-inti a' szent Pál azokat, a' kik a' Christushoz akarnak hasonlók lenni, Rom.13.v.13. 2. *Kik* e' világot, a' mennyei pólgárságnál fellyebb szeretik, az az, az Isten országának keresését e' világi gazdagságért el-mulattyák, ama' hivataloskokkal, Luc.14. v.17--19. 3. *Kik* e' világi gazdagságért a' Christust s' az ő Evangéliumát meg-vetik, Dæmással, 2Tim.4 v.10. és amaz iffinval, Matt.19 v.21--23. 4. *Kik* fertelmes bűnben, meg-téréſnélkúl élnek: mert abban a' mennyei városban semmi tiszátalan bé nem mehet, Jel.21. vers. 10--27. &c.

II. *Int.* Ha azt akarjuk, hogy az Ur Jésus Christus a' mi testünket, az ő dicsőséges testéhez hasonlókká tégye: e' gonoszban helyheztetett világban s' ennek fiai között ugy lakjunk s' éllyünk, mint mennyei polgárok. Kérd. *Kicsodák itt e' világon mennyei polgárok?* Fel. 1. Kik az Isten országa törvényéhez szabják magokat: illyen az Isten beszéde, és az Istennek parancsolati, Esa 8.v.20 Jan.5.39. mert ezek mennek-bé az Istennek országában, Matt.7.21. 2. Kik nem szabják magokat e' világhoz, Rom.12.2. 3. Kik nem a' földieket; hanem a' mennyeieket keresik, Col.3.2. 4. Kik ugy élnek e' világgal mint ha nem élnének, 1Cor.7.31. 5. Kik a' mennyei dicsőségért s' a' Christus szerelméért, e' világnak dicsőségét s' szeretetit meg-utállyák, Matt.29.v.27. Phil.3.v.7,8. 6. Kik a' mennyei szent

szent Angyalokat, és meg-dicsőült szenteket követik, (1) az igasságban és szentségben: mert azok fénlenek az Istennek országában, Matt 13.v.43. (2) az Isten akarattyához való engedelmességben. (3) az Istennek tiszteletiben, a' mint az Uri imádságban-is kérjük, Matt.6.10 mert ez illyeké a' mennyeknek országa, Matt 7.v.21. 7. Kik minden szem-pillantásban kivánkoznak haza menni az ő örökös városokban, hogy ott örökké az ő fő-Birájokkal az Ur Jésus Christussal, örökké élhessenek a' mennyei pólgárságnak jusával, Phil.1.v.23.

(*Fiat applicatio.*) Amen.

XLV. PRÆDIKATIO.

Jól meg-halásnak tanulásáról.

Solt.90.v.12. *Tanics-meg minket, hogy tudhassuk-meg a' mi napinknak számát: hogy járhassunk bölcs szivel.*

Ezt a' Sóltárt, Móses irta akkoron, a' mikor az Izrael népének elől járói, a' Pusztában Móses és Aron ellen támadván, Isten meg-sententiázta vólna a' népet, hogy husz esztendősig a' pusztában el-törlenék úket s' bé nem vinné Canaánban, Számi. 14. melyben Moses meg-siratván az emberi nemzetnek halandóságát, könyörgött Istennek, hogy az ő népének kedvezzen, s' kegyelmét rajta ujjitsa-meg. Melly Moses könyörgését, Dávid rythmusokban szedegetvén, énekletté akkor, mikor Isten az ő

bűné-

búnéért, dög halált bocsátott vólna Izraelre, 2Sam. 24.13--17. Mely Sóltárban Summásképpen három kiváltképpen való dolog vagyon. 1. Dávid le-irja, s' meg-sirattya az emberi nemzetnek életének meg-rövidittetését, mikor Isten az ellen fel-gerjed, vers. 3--9. 2. Az ember rövid életének nyomoruságos vóltát, és hirtelen való ki-mulását e' világban, v.10. 3. Könyörög Istennek, hogy az életnek illy rövid, s' nyomoruságos állapottyában, tanicsa-meg, a' jól meg-halásnak bólcseſségére és meſterségére, a' mi leczkénkben: melynek,

Két Részei vannak.

1. Az élet rövid vóltának meg-ismérésséért való könyörgés; *Tanics-meg minket, &c.*

2. Vége e' könyörgésnek: *hogy járhaſſunk bólcs ſzivel.*

Illyen czikkelyek vannak e' ſzent Leczkében.

I. *A' könyörgés:* Tanics-meg minket. Kérd. 1. *Kinek? és ki könyörög a' tanitásért?* 2. *Ki képében könyörög?* Az 1. Fel. Dávid (Móſeſſel edgyütt) könyörög Istennek. A' 2. Fel: Maga és minden halandóság alá vettetett emberek képében könyörög Istennek, mint Prophéta: hogy mind tudhaſſa, mind penig máſoknak, hirdethesſe, az Istennek az halandóság alá vettetett emberek felól le-tett ſzent akarattyát s' decretumát: illyen véggel könyörög, Pſal. 51.v.14,15--17.

II. *A' dolog a' miért könyörög:* hogy tudhaſſuk a' mi napjainknak ſzámát. K. *Mit téſzen a' mi napjainknak ſzámát tudni: vagy azt ſzámlálni?* Fel. Nem azt téſzi, 1. Meg-tudni a' mi életünknek napjainak, heteinek, hólnapinak, és eſztendeinek ſzámát bizonyoſſan és arra Istentúl meg-tanittatni: mert azt Isten (rendeſſen ſzólván) senkinek meg nem jelentette, s' nem is jelenti; hogy annál inkább az hivek tudgyák magokat bóldog ki-muláſokra el-kéſziteni, és a' teſti bátorságtul el-vonni, s' minden ſzempillantásban kéſzen tartani, mint Idvezitönk intéséből ki-tetczik, Matt. 25. v. 13. 2. Nem-is azt téſzi, hoſzſzu napot magunknak igérni: mert csak az hólnapi napot sem igirhettyük magunknak, Péld. 27. v. 1. mellyről feddetnek ama' világi ſzorgalmatoſságban merült, s' magoknak hoſzſzu napokat igérő kalmárok, Jac. 4. v. 13, 14, 15. Hanem, ſzámlálni a' mi napjainkat, és annak ſzámára meg-tanittatni, annyit téſzen (1) meg-tudni az Isten beſzédéből, a' mi *halandóságunkat* és a' mi életünknek *rövid vóltát*, meg-tanulni: mint ezt világoſſan ki-fejezi Dávid, Solt. 39. v. 5, 6. (2) meg-tudni az ember életének hamar *el-változandóságát*, mellyet Isten igen mulandó s' változandó dolgokhoz haſonlit, minémú a' fü és annak virága, Eſa. 40. v. 6. a' *pára*, Jac. 4. 14. mellyre nézve, ebben a' Sóltárban, az embert haſonlittya maga Dávid, *fühöz*, *álomhoz*, hamar el-folyó *árvizhez*, v. 5, 6. 3. Az életnek rövidségében s' mulandóságában, *bóldog és jól meg-halásnak módgyára* meg-tanittatni: mellyet Idvezitönk lelki *vigyázásnak* mond s' arra tanit, Matt. 25, 13.

III. *Vége a' mi napjaink számának tudásának*: hogy járhassunk bölcs szivel. Kérd. *Micsoda e' halandóságban bölcs szivel járni?* Fel. E' világ fiaival, 1. Magunknak hoszszu napot nem igérni, Jac.4.13. 2. Testnek gyönyörűségére nem élni, amaz iffiú gazdaggal, Luc.12.v.19. hanem, 1. Istent félni és ez életnek rövidségében s' mulandóságában, az ő szent Felsége parancsolattyában járni: mert ez illyen a' bölcs, Solt.III.10. Job28.28. 2. E' világi szorgalmatosságtul, tobzódástul és bujálkodástul, magunkat meg-tartóztatni: mert ez illyen az eszes szólga, Matt.24.45. Ebben állattya B. Salamon az embernek leg főb világi bölcseségét, Præd.12.13.

Tudomany.

Az Isten híveinek, buzgó könyörgéseikben, azért kell Istennek könyörögni, hogy őket halandóságokról és mulandóságokról, szüntelen meg-emlekeztetvén, tanitsa meg üket béldogúl élni s' jól meg halni. lásd, Solt. 39.v.5,6.

Oka. 1. Mert az híveknek szüntelen minden szempillantásban készen kell lenni az halálra, Matt. 24.v.44. de az halandóságnak emlekezete, és a' jól meg halásnak tudománya s' mesterségе nélkül senki magát az halálra nem készitheti; sőt hoszszú napot igér magának az ember, ama' Gazdaggal, Luc.12. v.15--19. és ama' kalmárokkal, Jac.4.13.

2. Mert az híveknek nagy kivánsággal kivánni kell e' halandóságból, az halhatatlanságban a' Christushoz kivánkozni, szent Pállal, Phil.1.23. de erre senki nem kivánkozhatik az halandóságnak emlekezeti, és a' jól meg-halásnak, mesterségének, tudása nélkül; sőt csak emlekezete-is az halálnak kedves, Eccl.41.1. 3. Mert ennélkül az ember, sem jól élni; sem jól meg-halni, nem tűd. *Nem tűd jól élni*, mert, a' ki halandóságáról meg nem emlekezik, bűneiből ki nem tér; hanem ugy él mintha ő rókké élne, és cselekedetinek számadására nem menne, illyekről szól szent Pál, 1Cor.15.v.32. és Phil.3.v.18,19. *Nem tűd jól meg-halni*: mert készületlen talállya az illyeneket az Ur, mint ama' részeges szolgát, Matt.24.v.48. és ama' vigyázatlan bolond szüzeket, Matt.25.3.

4. Mert minden embernek számot kell adni halála óráján (a' mikor lészen magánossan az itélet) az ő minden gondolatiról, beszédéről és cselekedetiről, ama' Sáfárral, Luc.16.2. melyről senki jól számot nem adhat, ha életében halandóságának emlekezetivel, nem tanullya a' jól meg-halásnak bölcseségét.

5. Mert halála óráján embert, sok bűneiért, az ördög vádollya, a' lelki ismeret azokat bizonyittya, a' pokol penig a' szegény lelket fel-tátott torokkal várja: ezeken penig az ievezűlendő léleknek győzedelmeskedni kell, 1Cor.15.v.26. miképpen győzedelmeskedhetik penig az, a' ki életében halandóságáról meg nem emlekezik, és a' jól meg-halásnak mesterségét nem tanulta.

Haszna. I. *Oktat.* E' világ fiainak nagy *balgatagságokra*; melly balgatagok azok, kik szorgalma-

galmatoskodnak ollyan bölcseségért, hogy élhessenek bóldogúl, s' frissen e' világon és hogy szerezhessenek világi hirt, nevet, gazdagságot: mellyek csak azon hijjában valóságok s' a' léleknek gyötrelmi, Præd. 2. v. 12. de a' jól meg-halásnak mesterségét s' bölcseségét soha nem tanullyák, s' azért Istennek nem kényörögnek, Dáviddal: hogy Isten tanicsa meg ůket az ő napjokat ugy számlálni, hogy bölcs szivel járhassanak *Solt.143.10.* K. *Kicsodák illyek?* F. 1. Kik magoknak hoszszú napokat igirnek, hogy azokban testeknek gyönyörűségére éllyenek, Luc. 12. v. 15--19. 2. Kik e' világi szorgalmatosságoktul el-borittatván, halandóságokrul meg nem emlekeznek, Jac. 4. v. 13, 14. *Jaj ez illyeknek,* (1) m. mikor az illyek, halálokról ingyen sem gondolkodnak, akkor mondgyák nékiek, Luc. 12. v. 19. (2) mert a' miben találtatnak, abban itilletnek, Præd. 11. v. 3 &c.

II. *Int.* Ha bóldogul akarunk meg halni: 1. Kérjük az Ur Istent, hogy tanicson-meg minket a' jól élésnek, és a' jól meg halásnak mesterségére. K. *Miképpen kell embernek a' jól meg halásnak mesterségére, s' bölcseségére szert tenni?* Felelet. Egésséges életünkben, és Halálos betegségünkben. I. *Egésséges életünkben.* 1. Isteni félelem által, ha az Istennek mindenűtt jelen vóltát, minden tudó, s' látóságát meg-gondolván, félsz Istenedet bűneiddel megbántani, ezt parancsollya Isten Abrahámnak, Gen. 17 v. 1. E' tartóztatá meg Jósephet a' vétektűl, Gen. 39. v. 9. Ez a' jól élésnek s' meg-halásnak mesterség-

tersége: mert a' ki az Istent féli, az halál árnyékában-is nem fél az, Solt. 23. 4: mert az Isten Angyali tábort járnak a' kőrül, Solt. 34. 8. 2. Az Isten parancsolattya szerént való élet által: mert azok bóldogok mind életekben, mind halálokban, kik a' szerént élnek, Solt. 1. v. 1, 2. Ertől szól Idvezitőnk, Matt 7. v. 21. 3. Az Isten beszédének hallgatása által: mert azok mennek a' halálból az örők életre, Jan. 5. v. 24. Erről szól Idvezitőnk Márthának, Luc. 10. v. 41, 42. 4. A' Jésus Chriſtusban való hit által: mert azoké az örők élet, Jan. 6. 40. 5. Az igaz meg-térés s' pœnitentia tartás által: m. azok fel-támadván a' bűnnek halálából, azoknak halálok óráján, nem árt a' málodik halál, Jel. 20. 6. 6. A' kegyes igaz és mértékletes élet által: mert azok várhattyák az Ur Jésus Chriſtust halálokra, Tit. 2. v. 11, 12. 7. Az irgalmasságnak munkái által: mert azoknak mondatik haláloknak óráján-is lelkekre nézve, Matt. 25. v. 34. Jűjjetek-el Atyámnak áldottai. 8. Az halálról való szűntelen elmélkedés által: ha minden napot, életed utólsó napjának, s' halálod órájának tartod, s' ugy élsz e' rosz világgal, s' ennek javaival, mintha ma meg-hálnál, s' hólnapra fel nem virradnál: Ide czéloz Idvezitőnk, Matt. 24. v. 42--44. 9. A' jó cselekedeteknek s' kegyességnek gyakorlása által: ha ugy élsz életednek kevés számú napjaiban, mint akarnál élni halálod órájan, ha tovább élhetnél. Elly igazán, szentűl, mértékletesſen, légy irgalmas, adakozó, Isten igéje halgató, &c. mert halálod óráján, ha időd

adatnék úgy élnél, &c. 10. A' Jésus Chriſtuſnak ſzüntelen való ohajtáſa, s' az ő el-jövetelinek várósa által: ha ſzüntelen ohajtod, s' vársod az ő Felsége el-jövetelit bóldog ki-muláſodra, Jel. 22. 17. II. *Betegségünkben, érezvén halálunk közel véltát*; (ha a' jól meg-halásnak meſterségét életünkben, a' fellyebb meg-emlitett útakon megſzerzettük) meg-ſzerezhettyük. Ha meg-gondollyuk azt. 1. hogy az halálos nyomoruságoknak oka a' bün, Rom. 6. 23. de az halál minket a' Chriſtuſtul el nem ſzakaſzthat, Rom. 8. 35--38. 2. hogy az halál azoknak kik hittenek a' Jésus Chriſtusban, és az ő beſzédét halgatták, által út az örök életre, Jan. 5. 24. 3. hogy az halálban töröl-el Iſten az ő híveinek ſzemekről minden könyhullatáſt, Jel. 7. 17. és 21. 4. 4. hogy valakik végig meg-maradnak a' Jésus Chriſtus hitiben vallásában, azok coronáztatnak-meg az halálban, Jel. 2. v. 10. 5. hogy ha halálunk óráján a' mikor az ördög, a' bünök s' a' magunk lelki iſméreti vádol, egyedül a' Jésus Chriſtus érdemében ragaſkodunk, ezt mondván, Phil. 1. v. 21. és 2 Tim. 2. v. 12. 6. hogy ha a' mi lelkeinket, halalunk óráján, az Ur Jésuſnak ajánlyuk, ſzó Iſtvánnal, ezt mondván, Csel. 7. v. 59. &c.

2. *Int.* Tellyes életünknek napjaiban, minden ſempillantásban, *emlekezzünk-meg halandóságunkról*: s' ugy éllyünk, mintha minden órában előttünk vólna az halál s' meg-kellene halni. Kérd. 1. *Miképpen emlekezhetünk-meg minden ſzempillantásban halandóságunkról?* 2. *Micsoda indicson erre bennünket?*

Az 1. Fel. Ha meg-gondollyuk, 1. Az Adám eſetit; melly által jöve-bé a' bün, és a' bún által az halál, Rom. 5. v 12. 2. Az Adámtul fogva élt, s' meg-hólt embereket: hogy miképpen azok meg-hóltak, ugy mi-is meg-halunk. 3. Azokat a' dolgokat a' mikhez haſonlittatik az ember élete: minémű, az árnyék, 1 Chron. 29. v. 15. fü, Eſa. 40. v. 6. Az árnyék egy keveſé tart, hamar elmulik. A' fü, s' annak virága, egy keveſé zöldellik, hamar el-ſzárad, s' virága el-hervad és el-húll, &c. láſs többet oda fellyebb. 4. E' világon lévő minden doigoknak változandóságát: nincsen itt ſemmi állandó s' maradandó, &c. Az 2. F. Az halálról való ſzüntelen emlekezetre, indicsanak. 1. Azok a' gonoſzok, mellyektül el-vonſza embert, az halálnak emlekezeti: minémüek a' bünök, amaz mondás ſzerént: *Emlekezzél-meg utolsó végedről s' nem vétkezel.* Kérdés. *Micsoda bünöktül vonſza el embert az halálról való emlekezés?* Fel. 1. A' *kevélységtül*: mert a' ki a' meg-ſárgitó s' feketitő halálról gondolkodik, ékes ábrázattyában, köntösében, bólcseſségében, kincsében, fel nem fuvalkodik: tudván azt, hogy porból vétetett s' porrá kell lenni, Terem. 3. v. 19. 2. A' *főſvénység*: mert a' ki halálára gondolkodik, eſzében jút hogy az ő életének közepiben hadgya-el kincsét, Jer. 17. 11. és jajos ſententia mondatik az itéletben néki, az irgalmatlanokkal, Matt. 25. v. 41, 42. menten meg-ſzünik főſvény lenni, és adakozó kezd lenni. 3. A' *világi ſzorgalmatoſságtul*; mert a' ki haláláról meg-emlekezik, eſé-

be jút, hogy akár mennyit gyújcsön, de az halálban magával semmit nem viszen-el, Solt.39.v.7. Job.1. 21. Præd.5.v.5. 4. A' *testi gyönyörűség s' bujjálkodás*: mert a' ki halálárol meg-emlekezik, eszében jút (1) hogy szintén akkor kérik-meg lelkét, a' mikor ingyen sem gondolná, ama' két Gazdagokkal, Luc.12.v.15--19. és 16.19. (2) hogy a' kik abban találtatnak halálok óráján, el-veszнek, 1Cor. 6. v. 9, 10. Azért igy gondolkodik magában, 1Pét. 4. 2, 3. *Elég nékem, &c.* 5. A' *tobzódás:* mert a' ki halálárol gondolkodik, eszében jút (1) amaz, Jaj a' részegeskedőnek! mert el-nyeli őket a' koporsó, Esa.5.11--14. (2) hogy ha abban talál meg-halni, a' Gazdaggal pokolban emeli-fel szemeit, Luc.16. 22. 6. Az *irigység*: mert a' ki halálárol gondolkodik, nem irigykedik (1) a' *szép termetűre*: mert tudgya hogy azok-is meg-halnak, sőt sokaknak veszedelmekre szolgál, mint Absolonnak s' Jézabelnek. (2) nem irigykedik a' *Gazdagra*: mert azok az ő gazdagságokat magokkal el nem viszik; hanem mássnak hadgyák, Solt.49 11. (3) nem az *hatalmaskodó s' uralkodóra*: mert tudgya hogy azok-is meg-halnak, s' az halálban azok-is meg szűnnek, Job.3. 17--19. (4) nem a' *Bölcsre*: mert azok-is mint a' bolondok meg-halnak, Solt.49.v.11. 7. A' *kegyetlenség*: mert a' ki halálárol gondolkodik, a' kegyetlenségtől meg-szűnik, tudván azt hogy kemény sententiát hallanak a' szegényeken kegyetlenkedők, Matt.25.41. seqq. *Egy szóval*, a' ki halálárol gondolkodik, mindenféle bűnöktől irtózik, tudván azt hogy

hogy azokról számot kell adni, 1Cor 5.v.10. &c.

2. Indicsanak azok a' jók, mellyeket szerez emberben az halálról való elmélkedés. *Micsodák azok a' jók?* Fel. 1. Az Isten igéjének szeretet, s' hallgatása és a' szerént való élet: mert a' ki halálárol meg-emlekezik, az Isten igéjét szereti, tudván, hogy azok mennek az halálból életre, Jan. 5.v. 24. 2. E' világnak meg-utálása: mert a' ki halálárol meg-emlekezik, nem szabja magát e' világhoz, tudván hogy el-mulik ez, minden ő dicsőségével, 1Cor.7. 30. 3. A' valóságos szent élet: mert a' ki halálárol meg emlekezik, szentül él, tudván azt hogy csak azok várhattyák az Ur Jésust, az ő bódog halálokra, Tit 2.v 11,12. (*Fiat applicatio.*) Amen.

XLVI. PRÆDIKACIO.

A' léleknek nyugodalmára való meg-térésérőL.

Solt.116.v.7. *Térj-meg én lelkem a' te nyugodalmodban: mert az Ur jól tött te veled.*

JOl mondgya Dávid, maga, és minden idvezülendő hivek felől: *Sok nyomorusági vannak az igazaknak: de mind azokból meg-szabadittya őket az Ur*, Solt. 34. v. 20. Hogy itt e' világon sok nyomorusági legyenek az Ur Jésus Christus által meg igazitatott igazaknak: meg-teczik (1) Idvezitőnk mondásából, Jan.16.v.20 (2) A' Tanitványok beszédéből, mellyet szóllának mikor egymásnak be-

szélgetnék, az ő sok szenvedéseket, Csel. 14. v. 22. Hogy ezekben el nem hagyattatnak; hanem azokból ki-szabadittatnak vagy ez életben, vagy az élet után, az örök életben. Mellynek igasága meg-tetszik többi között, a' Dávid példájából: ki minek utánna, lelkében s' testében szenvedett vólna (mellyek alatt békételenkedvén ugy gondolkodott hogy Isten ótet el-hadta, Solt. 13. v. 2, 3.) azokból Isten csudálatosképpen meg-szabaditotta, s' lelkét meg-nyugotta, s' kegyelmében vötte, melyről szóll itt a' leczkében: melynek,

Két részei vannak.

1. Dávid, lelkét meg-szólitván, hijja az ő nyugodalmában: *Térj meg én lelkem a' te nyugadalmodban.*

2. Oka e' nyugodalomra való hivogatásnak: *mert jól tött te veled az Ur.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *Dávid lelkét hijja az ő nyugodalmára:* Térj-meg én lelkem a' te nyugodalmodban. Kérdés. 1. *Miért hijja a' nyugodalomra lelkét, talám nem vólt nyugodalma?* 2. *Micsoda nyugodalomra hijja lelkét.* Az. 1. Fel: Nyugodalomra hijja lelkét, 1. mert a' Saul üldözésében nem vólt néki nyugodalma; hanem bujdosott, és szám kivettetésben kesergett s' nyughatatlankodott, mellyen kesergett, Solt. 120. 1--5, 6, 7. 2. mert minekutánna kettős vétekben esett, nem vólt szivének vidámsága, lelki-ismeretinek csendes-

sége; hanem nagy győtrelmet szenvedett, melyről emlekezik, Solt. 32. 3, 4. mellyet pokol keserüségének és halál kötelének mond, ide fellyebb, v. 3. A' 2. Felel. *Testi* képpen az ő nyugodalmán érti az ő országában valo csendes lakást, s' uralkodást: Mellyet ohajt vala fogadás tétellel, Solt. 75. v. 3. melyben örömmel dicsiri vala Istent, Solt. 122. 1, 2. De *lelki*-képpen, érti (1) az ő lelke-ismeretinek csendeségét (melly igen meg-háborodott vala) ezért könyörög vala, Solt. 51. v. 10. (2) az örök életnek nyugodalmát, az hol az hivek, minden fáratságoktul, meg-szabadulván, nyugosznak, Jel. 7. 14. &c.

II. *Oka az ő lelkének nyugodalmára való hivásának:* mert jól tött te veled az Ur. Kérd. *Micsoda jó tételét emlegeti Istennek mellyet cselekedett ő vélle?* Fel. Az Istennek ő hozzá való jó tétele kiváltképpen kettőben állott, 1. *a' bűnek meg-bocsánattyában*, és az örökké való haláltul való meg-szabadulásban, v. 8. *Mivel hogy meg-szabaditotta lelkemet az haláltul:* az hol az halálon, nem a' testi halált érti (mert annak utánna meg-hólt) hanem az örök halált: melytül, akkor szabaditotta-meg Isten ótet, mikor bűneit meg-bocsátotta, Solt. 32. v. 4, 5. mert a' kinek Isten bűneit meg-bocsátotta, azt, a' meg-igazitás és meg-szentelés által, a' bűnnek halálából, fel-támasztya, hogy a' második halál (a' kárhozat) ne árcson annak, Jel. 20. 6. 2. a' bűnért rajta-lévő sok próbáktul s' nyomoruságoktul való meg-szabadulásban: mellyektül Isten ótet meg-szabaditotta, a' mint a' 8-dik versben világositya: *az én*

szemeimet a' könyhullatastul meg szabadította, az az, a' nyomoruságoktul, mellyek környúl vóltak őtet, v. 3. sok könyhullatásokat szerzettek az ő szemeiben, Solt. 6. 7. De 3 jól tőtt Isten ő véllek, mikor szép vénségben, csendes halál által e' nyomoruságos életből, az őrök életre lelkét által vitte, 1Kir. 2. v. 10.

Tudomany.

Az Isten előtt (itt ez életben) *kegyelmet nyert embernek lelke, e' nyomoruságos és nyughatatlan életből, a' sok nyomoruságok után, örökké való nyugodalomra mégyen.* Ezzel vigasztallya Dávid lelkét e' leczkében. Sid. 12 v. 11.

Oka. 1. Mert a' nagy nyomoruságokból, halálok óráján, lelkek mégyen a' Bárány Ur Jésus Christushoz, ki őket meg-nyugottya, Jel. 7. 14--17.

2. Mert azok az Urban halnak-meg, valakik Isten előtt kegyelmet nyertek, ez életben, és bóldogoknak mondatnak, ugy mint kik meg-nyugosznak minden lelki és testi fáratságoktul, Jel. 14. v. 7. és 21. v. 4.

3. Mert akkor telepednek le végképpen, Abrahámmal Isákkal és Jákobbal, a' mennyeknek országában (mellyet itt e' világon kezdettek-el az Ecclésiában) Matt. 8. v. 11. melyre nézve-is a' mennyei nyugodalom, hasonlatosság szerént, mondatik Abrahám kebelének, Luc 16. v 23. mert miképpen az elfáratt fiak az ő Attyoknak kebelében, s' hajlékokban nyugosznak-meg: ugy az Isten fiai s' leányi menyországban, az ő Attyoknak hajlékában nyugosznak-meg. Jan. 14. v. 1--3.

Hasz-

Hasz. 1. *Oktat.* 1. Nincsen tehát itt e' világon, az Idvezülendő hiveknek állandó *nyugodalmok*; hanem sok külömb külömb féle terhekkel terheltetnek: mellyek alatt el-fáradván, kivánkoznak az örökké való nyugodalomra, 2Cor. 5. v. 4. Kérdés, *Micsodák nyughatatlankodtattyák az hiveket e' világon, mellyektől meg szabadulván, mennek a' nyugodalomra?* Fel. 1. Az őrdög, a' ki szüntelen kisérti, külömb külömb féle vétkekre a' hiveket, mint Dávidot, kevélységre, 1Chro. 21. 1. parázsnaságra, gyilkosságra, 2 Sam. 11. Salamont bálvány imádásra, 1Kir. 11. Pétert, hittül szakadásra, Matt. 26. &c. Erről szóll szent Péter, 1Pét. 5. 8. ki ellen minden nap tanitott Idvezitőnk, könyörögni, Matt. 6. v. 13. Péter, vigyázni, 1Pét. 5. v. 8, 9. 2. E' világ fiai, kik gyülölik s' üldözik, az Isten fiait, Jan. 15. v. 19. 3. Az istenteleneknek sokasága, kik miatt gyótrik az Istenfélő *Lóthok* lelkeket, 2Pét. 2. v. 7. és sóhajtoznak a' jó lelkü Dávidok, Solt. 119. 139. Ezéch. 9. 4. 4. A' hivek meg-cselekedett bűnöknek (kikből meg tértek) emlekezeti: mellyek úket lelkek ismeretekben (noha nem kárhoztathattyák) nyughatatlankodtattyák, 1Cor. 15. v. 9. ugy hogy néha még az Istennek irgalmasságát-is, kétségben hijják Dáviddal, Solt. 77. v. 8--10. 5. A' sok külömb külömb féle nyomoruságok, s' egymást érő jajok, Solt. 42. 7, 8. Jel. 11. 14. mind ezektől meg-szabadulnak az hivek a' halálban, s' lelkek nyugodalomra mégyen, a' mint a' Tudományban meg hallók.

2. *Okt.* Nem nyugodalomra; hanem örökké való

gyót-

győtrelemre tér tehát azoknak lelkek az halálban, kik itt e' világon Istentől kegyelmet nem nyernek. Kerdés. *Kicsodák azok?* Fel. 1. Kik nem hisznek az Ur Jésus Christusban, mint testben meg-jelent Istennek őrőkké való Fiában, Jan. 3. v. 36. 2. Kik az ő lelkeknek nyugodalmát, nem Istenben; hanem e' vilagi gazdagságokban helyheztetik ama' Gazdaggal, Luc. 12. v. 19. 3. Kik bűnők miatt nyughatatlankodó lelkek ismeretinek csendességét s' nyugodalmát, nem a' Jésus Christusban; hanem vagy magok törvénybéli cselekedetekben, vagy szenteknek érdemében keresik: ezek nem igazulhatnak meg Isten előtt, az az, kegyelmet nem nyerhetnek, Gal. 2. v. 16. 4. Kik meg-térés és pœnitentia tartás nélkül a' bűnben élnek, s' abban halnak-meg: ide czéloz Idvezitőnk, Marc. 9. v. 42, 43. &c.

II. *Int.* Ugy éllyünk itt e' világon, hogy jól tégyen Isten lelkünkkel, hogy az halálban nyugodalomra térjen, és ezt mondhassuk lelkünknek halálunk óráján Dáviddal: Térj-meg én lelkem a' te nyugodalmodban, &c. Kérdés. 1. *Kikkel tészen jól Isten ez életben?* és 2. *Kiknek lelkek mégyen nyugodalomra halálok óráján?* Fel: 1. Kik hisznek az Ur Jésus Christusban, mint e' világra el-jött Istennek egy szülőtt Fiában, Jan. 3. v. 16. 2. Kik az Isten beszédét halgattyák; Jer. 6. v. 16. 3. Kik az ő bűnőknek terhét érezvén, a' Christushoz mennek, Matt. 11. v. 28, 29. 4. Kiknek bűnőket meg-bocsáttya, Solt. 32. v. 1--3. 5. Kik az Istent félik s' tisztelik, Solt. 34. v. 10. 6. Kikkel az ő szent Fiában

ban meg-békéllett, s' bűnőket nem tulajdonittya, 2 Cor. 5. v. 19, 20. 7. Kik hisznek a' Jésus Christusban való hit által keresik, Phil. 3. v. 9, 10. 8. Kik jól tévők és irgalmasok az Isten szegényihez, Matt. 25. v. 34--40. &c. A' 2. Fel. 1. Kik az ő bűnők érzése miatt, lelkekben nyughatatlankodnak *Dáviddal*, és bűnőket meg-valván, Istentől kegyelmet nyernek, Solt. 32. v. 3--5. 2. Kik az Isten beszéde tanulásért, s' a' szerént való életért, éjjel nappal nyughatatlankodnak, Mária Magdalénával, Luc. 10. v. 39--42. 3. Kik itt e' világon az Urért sokat fáradnak, nyughatatlankodnak, és szenvednek, Jel. 14. v. 7. &c. 4. Kik a' nyomoruságokban-is hiteket álhatatosan meg-tartyák, Jelen. 2. v. 10.

(Fiat applicatio. Amen.)

XLVII. PRÆDIKACIO.

Az hiveknek nyereségek a' Christus.

Philip. 1. v. 21. *Mert énnékem, mind életemben mind halálomban, nyereségem a' Christus.*

MEly nagy lelki edgyeségek légyen az hiveknek az Jésus Christussal, meg-tetzik im e' következendő dolgokból. 1. mert a' Christus hitnek általa (Istensége s' kegyelme szerént) lakozik az hivekben, Eph. 3. v. 17. 2. mert a' hivek, lelki életet élnek a' Jésus Christusban, hit által, Gal. 2. v. 20. 3. mert az hivek mind életekben s' mind halálokban a' Christusnak tulajdoni s' sajátyai, Rom. 14. 8. 4. mert

mert az hiveket a' Christustól, sem élet, sem halál, el nem szakaszthattya, Rom. 8. v. 38, 39. Ennek okát adgya e' mi leczkénkben: *mert énnékem*, ugymond, *mind életemben s' mind halálomban nyereségem a' Christus*: melynek,

Két Részei vannak.

1. Az hiveknek lelki nyereségeknek le-irása: *Énnékem nyereségem a' Christus.*

2. Ennek a' nyereségnek meg-változhatatlan-vólta: *mind életemben, mind halálomban.*

Illyen czikkelyek vannak itt.

I. A' *Léleknek nyeresége*: Énnékem nyereségem a' Christus? Kérd. 1. *Kinek nyeresége a' Christus?* 2. *Mit tészen itt a' nyereség?* 3. *Miképpen mondatik a' Christus nyereségnek?* Az 1. Fel. Minden idvezûlendô hiveknek *nyeresége* a' Christus: mert itt szent Pál, maga személye alatt, szóll mind azokról, valakik ô vélle edgyûtt hisznek a' Jésus Christusban, v. 9. Az 2. F. Igasságot, szentséget, válcságot és idvességet: mert e' végre adatott a' Christus a' hivôknek, 1 Cor. 1. v. 30. Mert ugyan is ezeket vesztettük vólt-el Adámban: mellyeket meg-nyertünk a' Christusban, és ezek gazdagittyák-meg az hiveket a' Christusban, 1 Cor. 1. v. 4, 5. Az 3. F. Hasonlatosság szerént: mivel hogy az idvezûlendô hivek, *kereskedô kalmárokhoz* hasonlittatnak, Matt. 13. v. 45. méltán mondatik a' Christus-is, az hivek *nyereségének*: mert miképpen a' kereskedô, drága kôveket keres, ét minek utánna, arra reá talál, mindenét el-adgya, s' meg-vészi azt: ugy az idvezûlendô lélek, keresi a' Christust, (ezt a' Sionban, az Isten Ecclésiájában lévô drágalátos kövét) és minek utánna *hit* által, meg-találllya, ezért minden világi javát meg-veti, és ehez ragaszkodik, a' Tanitványokkal, Matt. 19. v. 27. és szent Pállal, Phil. 3. 7, 8. mert valamit Adámban el-vesztett, ugy mint az igasságot, szentséget és halhatatlanságot, meg-nyeri azt a' Christusban hitnek általa, 1 Cor. 1. v. 30.

II. *Enneka' nyereségnek meg-változhatatlan vólta*: mely nem ideig tart; hanem mind életünkben s' mind halálunkban: a' Christus nyereségem (ugy mond) mind életemben s' mind halálomban. K. *Miképpen nyeresége az idvezûlendô embernek a' Christus, életében és halálában?* Fel: 1. Nyeresége *életében*: mert a' ki a' Christust hit által magáévá tötte, (1) abban lakozik a' Christus Istensége s' kegyelme szerént, Eph 3. v. 17. (2) mert az Ur Jésus által jussa vagyon annak az örök élethez, 1 Cor. 3. v 22. melyre nézve, Christus örökösének-is mondatnak az hivek, Rom. 8. v 17. 2. Nyeresége *halálában*, (1) mert az halál nem szakaszthattya-el úket a' Christussal való edgyességtûl, Rom 8. v. 38. Sôt az halálban kezdetik-el az idvezûlendô léleknek a' Christussal való tökélletes edgyessége, 1 Jan. 3. v. 1. ezért mondgya szent Pál, Rom. 14. v 7, 8. Ha élünk-is az Urnak élünk: ha meg halunk-is az Urnak halunk, &c. (2) mert az halálban nyeri-el a' Christus dicsôsségét, mellyet készitett nékie a' Christus, Jan. 17. v. 24.

TUDOMANY.

Az idvezülendő biveknek, lelki nyereségek s' idvesség a' Jésus Christus: melly ő tűllök, sem életekben, sem halálokban, el nem vétethetik. Szent Pál bizonyittya. Két ágai vannak.

I. *Az idvezülendő biveknek lelki nyereségek s' idvesség, a' Jésus Christus:* Oka. 1. mert a' melly drága kincset, t. i. az igasságot, szentséget, és halhatatlanságot, Adámban el-vesztettek, a' Christusban nyerték azt meg, 1Cor.1.v.30. 2. mert a' Jésus Christus az Istennek ama' drága *ajándéka*, mellyet a' ki hit által meg-nyert, gazdag lélekben, 1Cor.1.4,5. Erről az ajándékról szóll Idvezitőnk, Jan.4.10. 3. mert a' Jésus Christus, amaz Evangéliumnak mezején el-rejtetett drága kincs, melynek meg-nyerésé ért fáradoznak a' lelki kereskedők, (a' hivek) s' mikor meg találllyák, e' világnak minden kincsénél s' gazdagságánál, nagyobb nyereségnek tartyák, Matt. 13.v.45. Phil. 3.7,8.

II. *Hogy ez a' nyereség s' kincs, sem életekben, sem halálokban, ő tőllök el nem vétetik.* Oka. 1. mert ez olly kincs, és Istentől adatott nyereség, mellyet valakinek Isten egyszer ád, soha azt meg nem bánnya, s' attul el nem vészi, Rom. 11.29. 2. mert ettúl a' lelki nyereségtúl s' kincstúl, sem élet, sem halál, az idvezülendő hiveket el nem szakaszthattya, Rom. 8.v.35--39. 3. mert ezzel a' nyereséggel, mind életekben, s' mind halálokban, el-válhatatlanképpen edgyesúltek az hivek, Rom.14.v.7,8.

HASZ-

HASZNA. I. *Oktat.* Tehát a' kiknek életekben nem nyereségek a' Christus, (az az, nem idvesség) azoknak halalokban nem lészen a' Christus nyereségek s' idvesség, s' idvezitőjók. Kérdés. *Kicsodák illyek?* Fel. 1. Kik a' Christus igaz Isteni ismeretin kivűl vannak, Eph. 2.v. 11,12. 2. Kik nem hisznek a' Christusban, mint Istennek egy szúlőtt Fiában, Jan.3.v.36. 3. Kik a' Christuson kivűl keresnek igasságot, szentséget, váltságot és idveséget, ezek hit által nem nyerték-el a' Jésus Christust. 4. Kik e' világi kincsnek, gazdagságnak nyereségéért, oda hadgyák a' Christust s' az ő Felsége tudományát, Dæmással, 2Tim. 4. v. 10. s' ama' Gazdaggal, Matt.19.v.21--23. &c. Jaj ezeknek: mert ollyan kincsnek nyereségéért fáradoznak, (1) mellyet a' rosda meg-észen, a' moly meg-emészt, a' lopó el lophat, Matt. 6.v.19. (2) melly e' világgal elvész, 1Cor.7.v.31. (3) melly még a' lelket-is elveszti, Matt.16.v.26.

II. *Int.* Ha azt akarjuk, hogy a' Jésus Christus légyen mind életünkben, mind halálunkban, nyereségünk s' idvességünk. 1. Ne szorgalmatoskodgyunk, e' világi kincsnek, nyerekedéséért: 1. mert e' világi kincs, senkit lelkiképpen Gazdaggá nem tehet; sőt e' világi Gazdagok, lelki szegények, ama' Laudiceabéli Tanitóval, Jel.3.v.17. 2. mert mind ez életben, s' mind az halálban, e' világi kincs csak a' léleknek gyötrelme, 1Tim.6.v.9,10. 3. m. e' világgal el-vész, 1Cor.7.30. 4. mert sokakat Isten országából ki-rekeszt, Matt.19.v.23. Luc.16.v.

19--23. 11. Legyünk lelki kereskedők itt e' világon, kereskedgyünk, s' nyerjük meg a' Jésus Christust: hogy mind életünkben, mind halálunkban, légyen *nyereségünk* s' idvességünk. Kérdés: *Micsoda eszközök által nyerhettyük-meg itt e' világon a' Christust, hogy mind életünkben s' mind halálunkban nyereségünk s' idvetségünk légyen?* Fel. 1. Hit által: mert ez által nyerhettyük-meg ő szent Felségét, mint szent Pál mondgya vala ama' tömlöcztartónak, Csel. 16. v. 31. 2. E' világi minden kincsnek s' gazdagságnak (ha azok gátak s' akadályok lennének) meg-utálásában: igy nyeré-meg szent Pál a' Christust, Phil. 3. v. 7, 8. és a' Tanitvanyok, Matt. 19 v. 27. 3. Az Isten igéjének tanulásában, halgatásában: mert abban jő hozzánk, szent Attyával, Jan. 14. v. 23. igy nyeré-meg Lydia, Csel. 16. 14. és Mária Magdaléna, Luc. 10. 39--42. 4. Igaz meg-térés által: igy nyeré-meg Pál a' Christust, 1Tim. 13. v. 16. és Mária Magdaléna, Luc. 10. v. 39. Erre int szent Pál, Rom. 13. v. 12, 13. &c.

III. *Vigasztal.* Boldog kereskedő lelkek azok, kik igy nyerik-meg a' Jésus Christust: 1. mert ezeknek jussok vagyon már a' menyországhoz, a' hol az ő kincsek s' nyereségek vagyon, Col. 3 v. 1. 2. mert ezeknek le-tött kincset tart az Ur Jésus Christus, 2Tim. 1. v. 11. *(Fiat applicatio)* Amen.

XLVIII. PÆDIKACIO.
Az hivek menyben le-tött kincsekről.

2Tim.

2Tim. 1. v. 12. *Tudom kinek hittem és bizonyos vagyok benne: hogy az ő nálla le-tött kincsemet, meg-tarthattya amaz napra.*

VAlakik e' világon szégyenlik a' Jésus Christusról, és az ő beszédéről valláft tenni; azokat a' Jésus Christus-is szégyenli magájénak ismérni az halálban és az itiletnek napján, Marc. 8. 38. Ellenben valakik nem szégyenlik a' Christusról és az ő beszédéről valláft tenni, akár micsoda karban, rendben, nemben, és hivatalban legyenek: azokat nem szégyenli magájénak ismérni, mind az halálban, mind az itiletnek napján, Matt. 10. v. 32: mert az illyeknek országot-is rendelt, Luc 22. v. 28, 29. Ezt emlegeti itt szent Pál, hogy ő nem szégyenli szenvedni a' Jésus Christus beszédéért: mivel bizonnyal el-hiszi azt, hogy ő számára nagy kincset tart, a' menyorságban, a' Jésus Christus, mellyet az ő halála után meg-ád ő néki, e' szent leczkében: mellynek,

Két részei vannak.

1. Az Apostol hiti, az Urtól, ő számára menyben le-tött kincsnek el-vétele felől: *Tudom kinek hittem, és bizonyos vagyok. &c.*

2. Az idő, melyben azt az ő számára le-tött kincsét el-vészi: *ama' napra.*

Illyen czikkelyek vannak a' sz. Leczkében.

I. *Az Apostol hitének czéllya*, kiben hitt; Tudom kiben hittem. Kérd. 1. *Kicsoda az a' kiben hitt az*

Apostol? 2. *Miért mondgya: tudom kinek hittem?* Az 1. Fel. A' testben meg-jelent Istennek ßent Fia, az Ur Jésus Christus, ki által meg-tartattunk és hivattattunk a' kegyelemre, v. 12. és a' kinek Apostola vólt az Evangéliumnak prædikállásában, vers. 11. Ki azért adatott Istentűl, meg-tartóúl, hogy ő benne hinnénk, Jan. 3. v. 16. Ehez igazitá szent Pál ama' Tőmlőcz tartót, mikor kérdezkednék az idvesség felől, Csel. 16. v. 30, 31. A' 2. Fel. Azért mert, a' kinek hiti vagyon, ismérni és tudni kell, kiben kell hinni; és azt-is tudni s' ismérni kell, ha ő benne vagyone hit, és hißené abban, a' kinek hinni kell: mert ennélkűl senki Isten alőtt kedves nem lehet, Sid. 11. v. 6. azért mondgya szent Pál, 2Cor. 13. v. 5. Illyen hitek vólt a' Christus felől a' Tanitványoknak, Jan. 6. 69. Es ßent Pálnak a' Corinthusiakkal, 2Cor. 4. v. 13.

II. *Az Apostol hitinek bizonyos, meg-csalhatatlan vólta*: bizonyos vagyok benne. Kérd. *Miért tészi ezt hozzá*, (im e' szóhoz: tudom kinek hittem) *bizonyos vagyok benne?* Fel. Azért, hogy meg-mutassa azt, hogy az *igaz s' idvezitő hitre*, nem elég az *tudomány* és csupa *ismeret*, hogy valaki, p. o. tudgya és ismérje azt: hogy Isten őrők életet igért azoknak kik hisznek az ő szent Fiában, Jan. 3. v. 16: mert ezt az el-kárhozandók-is el-hihetik, Jac. 2. v. 19; hanem az-is meg-kivántatik az igaz hithez, hogy *bizonyos bizodalommal* a' hivő ember meg-tudgya azt (1) hogy ő hißen Dáviddal, Solt. 16 v. 10. ama' Comornikkal, Csel. 8. v. 37. (2) hogy ő Istennek fia, az Ur Jésus

Jésus Christusban, Rom. 8. 16, 17. és hogy a' Jésus Christus által idvezűl, 2Tim. 4. v 7, 8.

III. *A dolog a' mit hiszen és bizonyos bizodalommal várja*: hogy az ő nálla le-tőtt kincsemet meg-tarthattya ama' napra. Kérd. 1. *Mit ért az ő kincsén, s' miért mondgya magáénak?* 2. *Kicsoda tartya azt az ő számára?* 3. *Micsoda nap az, melyre tartatik az az ő kincse?* Az 1. Fel. Az a' *kincs*, az őrők élet vagy idvesség: melly másképpen igasságnak s' életnek Coronájának mondatik, 2Tim. 4. v. 8. Jel. 2. v. 10: mert a' miképpen a' Királyi Corona meg-becsúlhetetlen nagy kincs az országban: ugy az lélęknek *idvessége, s' őrők élete*, nagy kincs: mellyet nem világi kincsen, hanem az ő drága vérén szerzett a' Jésus Christus, 1 Pét. 1. v. 18, 19. Ezért mondgya Dávid, hogy drága a' léleknek válcsága, Solt. 49. 8, 9. Ezt a' kincset, *magáénak* mondgya, nem azért mintha tőrvénybéli jó cselekedetiért érdemlené azt, (1) mert azt mondgya: hogy Isten ajándéka ez, Rom. 6. v. 23. (2) mert azt mondgya, hogy kegyelemből hivott Isten ennek birására a' Jésus Christusban, 2Tim. 2. v. 12; hanem magáénak mondgya a' Christusra nézve: mert valakiké a' Christus, azoké az őrők élet-is a' Christusban, 1 Cor. 3. 22. Erre nézve mondatnak-is Christus őrőkős társainak, Rom. 8. v. 17. A' 2. Fel: Ezt a' kincset ő számokra, tartya az Ur Jésus Christus: mert ő Felsége szerzette ezt, Jan. 10. v. 28. és azért ment-fel test szerént az egekben, hogy ezt a' kincset el-készitené az ő Attya házában az ő benne hivőknek, Jan. 14. 1--3.

Az 3. F. Az a' nap, melyre tartatik ez a' kincs, az hivôknek, *kezdeképpen*, az hiveknek halálok órája: mert akkor éri-el az idvezûlendô lélek ezt a' kincset és akkor láttya-meg az ô kincs tartó Jésusát, sent Istvánnal, Csel. 7. v. 59. Végképpen s' tôkélleteſſen, az utolsó fel-támadás: melyben az hivek lelkeſtûl teſteſtûl, bé-viretnek a' mennyei ôrôkké való kincses tárházban, és mind ôrôkké az Ur Jésuſſal léſznek, 1Teſſ 4.14--17. Akkor tellyeſedik oſztán bé a' mit mond Idvezitônk ſzent Attyának, az ô hivei felôll, Jan. 17. v. 24.

Tudomany.

Az hiveknek drágalátos el tôtt kincsek az ôrôk élet és idveſség, mellyet ô ſzámokra tart a' Jéſus Chriſtus: mellyet is nagy bizodalommal s' meg-csalhatatlanul hiſznek, hogy hóltok után meg-ád nékiek az Ur Jéſus Chriſtus.

Két ága van e' Tudománnak.

I. *Az hiveknek el-tôtt kincsek az ôrôk élet, &c.* Oka. 1. mert az ôrôk élet ama' mennyei kincs, melynek gyûjtéséreinti Idvezitônk az ô hiveit, Matt. 6. v. 20. és ennek keresésére inti, ſzent Pál-is halgatóit, Col. 3. v. 1. 2. 2. mert (naſonlatoſság ſzerént) ez ama' mezôben el-rejtetett kincs és gyöngy, mellyet a' kereskedô, az Evangéliumnak mezején keres, és minekutánna meg-találllya, minden világi gazdagságát azért el-hadgya, s' hit által meg-véſzi azt, Matt. 13. v. 44--46. 3. mert ez amaz igaſságnak Koronája, mellyért futnak, fáradnak s' harczolnak és ſzenvednek az hivek, 2Tim. 4. v. 7, 8 Jel. 2. v. 10. 4. mert ez amaz ſzenteknek kéſzîttetett ôrökség, Csel 20. v. 32. és 1 Pét. 1. v. 3, 4.

II. *Mellyet nagy bizodalommal hiſznek, hogy hálálok után, nékiek az Ur Jéſus meg-ád:* A' leczkében vagyon, és 2Tim. 4. v. 7, 8. Oka. 1. mert Iſten igérte a' Jéſus Chriſtusban hivôknek, Jan. 3. v. 16. az Iſtennek igireti penig meg-változhatatlan és csalhatatlan: Száml. 23. v. 19. ugyan-is könnyebb az égnek s' földnek el-mulni, mint az Iſten, hiveinek tôtt igiretinek el-mulni, Matt. 24. v. 35. 2. mert tudgyák hogy az hivôknek és az hitben meg-maradóknak, igaſságnak, és életnek Koronája igirtetett, 2Tim. 4. 7, 8 Jel. 2. v. 10. 3. mert azért ſzenvednek a' Jéſus Chriſtuſſal, e' világon, hogy ô Felségével azon egy ôrökségben legyenek, Luc 22. 28, 29. Rom 8. v 17. Ezt penig az Iſtennek meg-változhatatlan igaſsága kivánnya, 2Teſſ. 1. 6, 7.

Haszna: I. *Oktató.* Valakiknek tehát a' mennyei *kincs*, ôrôk élet, s' idveſség tartatik a' Chriſtuſtól, 1. Soha attul ſemmi ûket el nem ſzakaſztthattya, s' az Iſtennek kegyelméből ki nem ejtheti, Rom. 8 v. 35--39: mert Iſtennek ereje által óriztetnek az idveſségre, 1 Pet. 1. v. 5. 2. Azok bizonyoſſak lehetnek idveſségek felôl: 2Tim. 4. v. 7, 8. mert fiak, a' Chriſtusban, ha fiuságokról bizonyoſok, tehát ôrôk életekről-is, Rom. 8. v. 16, 17.

II. *Feddô.* Feddi e' világ fiait, kik ezt a' mennyei kincset nem igyekezik meg-ſzerzeni: *Illyenek.* 1. Kik nem hiſznek a' Jéſus Chriſtusban, ki adgya ezt a' men-

a' mennyei kincset az hivóknek, Jan. 3. v. 36. 2. Kik e' világi kincsnek gyűjtésének szorgalmatosiságáért, az Isten orßágának keresését el-mulattyák, ama' hivataloſokkal, Luc. 14. v. 16--19. 3. Kik e' világi kincsért s' gazdagságért, a' mennyei kincset, az Ur Jésust, és az ő Felsége tudományát meg-vetik, ama' gazdag iffiuval, Matt. 19. v. 21--23. 4. Kik el-kezdik ugyan e' mennyei kincsnek gyűjtését, az Isten igéjének halgatásában; de vagy e' világi szorgalmatoſságok; vagy az Isten igéjéért való nyomoruságok, attul el-szakaſztyák, Matt. 13. v. 22. és 7. v. 26--28. &c. Jaj ez illyeknek: mert egy kis világi kincsért el-cserélik, a' mennyei kincset, Esauval, Sid. 12. v. 16.

III. *Intő.* 1. Ne annyira szorgalmatoskodgyunk e' világi kincsnek gyűjtésében; mint a' mennyei kincsnek mag-szerzésében, Matt. 6. 19, 20, 21. 2. Viſgállyuk-meg, ha az Ur Jésus Christus mi számunkra tartyaé ezt a' kincset. Ide néz az Apoſtol, 2 Cor. 13. v. 5. Kérdés. *Honnan tudhatná azt meg az idvezülendő ember?* Fel. Ezekből, 1. ha tudgya hogy ő hiſzen a' Jésus Christusban, mint Istennek egy szűlőtt Fiában: mert illyeké az örők élet, Jan. 3. v. 16. Ezt penig minden meg-tudhattya abból, ha hiſzi, hogy bűne bocsánattyát, igazulását és örők életét, egyedűl a' Jésus Christusban kereſi, szent Pállal, Phil 3. v. 9, 10. 2. Ha tudgya, hogy ő Istennek fia s' leánya, a' Christusban, Rom. 8. v. 16. Ezt penig meg-tudhattya abból, ha Istent mint Attyát féreſti, féli, becsűlli és szent parancsolattyát meg-tartya,

Malac.

Malac. 1. v. 6. mert illyeké az Istennek országa, Matt. 7. v. 21. 3. Ha szentűl, kegyeſſen, igazán és mértékleteſſen él: mert illyeknek gyűjtött Istennek menyben kincset, Tit. 2. 11, 12, 13. 4. Ha minden világi kincsnél s' gazdagságnál fellyebb becsűlli ember a' Jésus Christust, s' az ő Felsége tudományát a' Tanitványokkal, Matt. 19. v. 27. és szent Pállal, Phil. 3. v. 7, 8. mert illyeknek adatik menyben száz annyi kincs, Matt. 19. v. 29. 5. Ha az Istennek igéjét szerettyük halgattyuk, (1) mert itt rejtetett-el az a' kincs, s' itt kell azt keresni, Matt. 13. v. 44--46. Ezt világoſittya Idvezitőnk, Jan. 5. v. 39. (2) mert az Istennek beszéde út arra az mennyei kincsre, Jan. 5. v. 24. (Fiat Applicatio.) Amen.

XLIX. PRÆDIKACIO.

Iffiaknak Istenről való meg-emlekezésekről.

Prædic. 12. v. 3---9. *Emlekezzél meg a' te Teremtődről a' te iffiuságodnak idejében: mig a' gonoſznak napjai el nem jönek: és mig el-jűnek az eſztendők, mellyekről azt mondgyad; nem szeretem ezeket. A' mig a' nap meg-sötétedik a' világoſsággal, a' holdal és csillagokkal egybe: és mig a' sűrű felhők el-érkeznek az eső után. A' melly időben meg-mozdulnak a' háznak őrzői, és nem birják magokat az erősek: és meg-állanak az ételnek őrlői: és meg-homályoſodnak*

ſodnak az ablakon ki-nézők: és az ajtók kivül be-zároltatnak a' malomnek zugásának meg-állásáért: és mikor fel-ſerken csak a' madarákvak ſzavára is: és mikor meg-ſzűnnek az éneklő leányok, &c.

AZ Ur Iſten, az eſetnek állapottyában halandóságra jutott embert, nem ok nélkül, haſonlittya (ſok mulandó dolgok között) fűhöz és annak virágjához, Eſa. 40. v. 6--8: mert a' miképpen a' fű vagy ſzép virágzásában ſzakaſztatik-le; vagy minekutánna virágját el-hullattya és aſzſzu kóróvá léſzen tapodtatik-el s' kaſáltatik-le: ugy az emberek, vagy ſzép fel-ſerdült iffiui virágzáſokban (melyben mindenektől kedveltetnek, s' magok ſzemek előtt-is kedveſek) mulnak-ki e' világból; vagy meg-élemedett vénségeknek idejében, (melyben mind máſok, s' mind magok ſzemek előtt kedveltetenek) halnak-meg. Melyre nézve, a' Bölcs Salamon, az iffiakat, kik máſok előtt kedveſek, magoknak is igen tetczenek, inti kettőre. 1. Hogy az ő ſzíveknek gonoſz utaiban ne járjanak, és azokban magokat ne gyönyörködtetsék: melly intéſt, mint egy meg-engedésképpen tészen-fel, mikor igy ſólla: v. 1. *örvendezz iffiu, &c.* az az, ugy örvendezz, a' te iffiuságodban, és ugy vidámicson-meg tégedet a' te ſzived, &c. hogy mind ezekért az Iſten tégedet ítiletre vonſzon. 2. Hogy az ő iffiuságának idejében (minekelőtte meg-vénhednék) emlekezzék-meg az ő Teremtőjéről, hogy ne utálatos vénségben,

ben, hanem kivánatos öregségben halhaſſon-meg: mint az el-olvaſtatott leczkéből hallók: melynek,

Két Részei vannak.

1. Bölcs Salamon inti az iffiakat az Iſtenről való meg-emlekezéſre; *Emlekezzél-meg a' te Teremtődről iffiuságodnak idejében.*

2. Ideje, mikor és meddig emlekezzék-meg az iffiu az ő Teremtőjéről: verſ. 3--9. *mig a' gonoſznak napjai el nem jünének, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' ſzent Leczkében.

I. *Intés az iffiakhoz*: Emlekezzél-meg a' te Teremtődről, a' te iffiuságodnak idejében. Kérd. 1. *Kiket int?* 2. *Mit tészen az iffiaknak iffiuságokban, az ő Teremtőjökről meg-emlekezni?* Az 1. F. Férfi és Aſzſzonyi nemben lévő minden iffiakat, valakik az ő iffiui kivánságok ſzerént örvendenek s' gyönyörködtetik magokat, s' azt mondgyák lelkeknek, a' mit ama' Gazdag iffiu, Luc 12. v. 15--19. A' 2. F. 1. Iſtent Teremtőjének iſmérni, ki ütet Adámban porból teremtette, és az ő Annya méhében csudálatoſſan formálta, nem hogy az ő ſzivének kivánságára; hanem hogy az ő Teremtő Iſtene dicsőſségére éllyen, Eſa. 43 v. 7. 2. Az Iſtent félni és tiſztelni, Jonás. 2. v. 8. mert az Iſtenről meg nem emlekezni, azt tészi, Iſtent nem félni, s' nem tiſztelni, Deut. 32. v. 17, 18. és Birák. 8. v. 34. 3. Gyermekségétől fogva Iſten parancsolattya ſzerént (kegyeſſen, igazán, ſzentül, és mértékletteſſen) élni, Péld. 3. 1, 2.

Deut.

Deut. 8. v. 11. 4. Iſtent mint minden tudó, látó, s' mindenûtt jelen lévő Iſtent félni: igy emlekezék-meg Jákób az Iſtenrôl, Gen. 28. v. 17. 5. Iſtent félni bűnnel meg-bántani, ott-is a' hol ſenki nem láttya, Jóſephel, Gen. 39 v. 9. 5. Iſten dicsőſséget elő-mozditani, Dáviddal, 1 Chron. 29. v. 3-14. 6. Iſten képét viſelőket bé-fogadni s' azoknak adakozni, Matt. 10. v. 40-42. &c. 7. Iſtent tiſztelni; imádni, Exod. 20. 24.

II. *Ideje, mikor emlekezzék igy-meg az iffiu az ő Teremtőjéről*: két karban állattya az időt, mikor és meddig emlekezzék-meg az iffiu Teremtő Iſtenéről, 1. mig meg nem vénül. 2. mig meg nem hal. I. *Minekelőtte meg-vénülne*: mellyet ſzép haſonlatoſságokban ir-le.

1. *Mig a' gonoſznak napjai el jűnek*, v. 3. az az, mig iffiui erőben, épségben, egéſségben s' békeſségben vagy, Iſtened s' felebarátod ſzeretetire és minden kegyeſségnek gyakorlására, alkalmatos vagy: és mig a' vénségnek nyomoruságos napjai el nem érkeznek, mellyekben a' vénség nyomoruſággal tellyes, és a' kegyeſségnek gyakorlására, Iſtenére, felebaráttyára és magára nézve alkalmatlan, melyre nézve, a' vének, *gyermekeknek is mondatnak*: mert akkor léſzen, a' mikor illy ſiralmas ſzókra fokadnak-ki a' vének: *Nem tetczenek nékem ezek a' napok s' eſztendők: életemet-is meg-untam: Uram vedd-el életemet*, 1 Kir. 19. 4. *Oh bár még anyám méhében meg-hóltam vólna*, Job. 3. v. 11. Ezekről az napokról s' eſztendőkről mondgya Dávid, Solt. 90. v. 10.

2. A'

2. *A' mig az nap meg ſetétedik a' világoſsággal, az hóld a' csillagokkal*, v. 4. A' napon, érti az embernek két *látó ſzemeit*, kik ſzemlélik az égen lévő napot, hóldat és csillagokat, Solt. 8. v. 4. Ertelme ez: emlekezzél-meg a' te Teremtődről, minekelőtte ſzemeid ugy meg-homályoſodnak, hogy az égen tündőklő napot, hóldat és csillagokat-is nem láthatod; hanem dél ſzinben-is tapogacz, mint Iſaák, Terem. 27. v. 3. Jákób, Terem. 48. v. 10. és Eli, 1 Sam. 3. 2.

3. *Mig a' ſűrű felhők el érkeznek az eső után*, v. 4. A' ſűrű *felhőn*, a' ſzemet bé-boritó homályt, az *esőn* penig érti, a' meg-élemedett véneknek *kőnyhullatáſit*, mellyek meg-homályoſittyák a' ſzemeket, Solt. 6. 7. és 38. 11. Erelme ez: addig emlekezzél-meg a' te Teremtődről, mig a' ſűrű kőnyhullatáſok miá ſzemeid meg-nem homályoſodnak: melyben nem hogy a' kegyeſségnek gyakorlására; de gyermekségedtől fogva Iſtened ellen cſelekedett vétkeidnek meg-ſiratására-is, alkalmatlan léſzeſz; hanem igy fuháſzkodol Dáviddal, Solt. 25. 7. és 71. 19.

4. *A' melly időben meg-mozdulnak az háznak amaz őrzői, és nem birják mbgokat az erőſſek*, v. 5. Az *házon*, érti az embernek derekát, melly mint egy háza, az egéſz belső réſzeknek, melly háznak oldalai, az *hát, melly és a' két óldalok*. Ennek az háznak *őrzői*, a' két karok: az *erőſſek* penig, az lábak, a' tomporokkal edgyütt, kiken mint oſzlopokon, áll az ember. Ertelme ez: Emlekezzél-meg a' te Teremtődről, minekelőtte a' te minden belső réſzeid meg-háborodnak, ugy hogy ſe eheſſél, ſe ihaſſál, két karjaid meg-

meg-erőtlenülnek, ugy hogy sem nem munkálkodhatol azokkal, sem magadat nem óltalmazhatod, sem Istenedhez buzgó kónyörgésedben fel nem emelheted; és mig lábaid nem tántorognak, ugy hogy semmi kegyelségnek munkáira azokon nem mehecz: mert azok a' tomporáknak gyengeségek miatt tántorognak: mint hólt eleven csak ugy járß.

5. *Mig meg nem állanak az ételnek őrlői*, v. 5. Az ételnek *őrlőin*, érti a' fogakat. Értelme ez: addig emlekezzél-meg Teremtődről, mig fogaid el nem kopnak, s' ki nem hullanak szádból: ugy hogy csak világi s' testi életedre való eledelednek meg-ételére-is alkalmatlan légy, s' téjre s' leveſre, mint málodik gyermek, ne szoruly, Job.19.v.20.

6. *Mig meg-homályosodnak az ablakon ki-nézők*, v. 5. az az, minekelőtte meg-homályosodnának az szemek, hogy ne láthatnának: mert a' meg-élemedett vénség gyakran világtalansággal van őszve kóttetve, még a' kegyes emberekben-is, mint Isákban, Terem. 27. 3. és *Eliben*, 1 Sam. 3. 2.

7. *Mig az ajtók kivül be-zároltatnak, az malom zugásának meg-állásáért*, v. 6. Az az, mig az ajakak ószve nem kapcsoltatnának, és a' szólláſra alkalmatlanok lennének, a' fogaknak ki-hullása miatt: a' mikor a' vének csak ſuttognak, pipegnek, és nyógnek mint a' Galambok, Esa, 38.14.

8. *Mig fel serken csak a' madárkának szavára-is*, verſ. 6. Az az, mig el nem vétetik tőlled a' testnek meg-nyugotására rendeltetett mértékletes álom: ugy hogy nem csak a' kakasnak éjjeli kiáltására; de csak

csak a' leg kiſlebb madárkának szavára-is akaratod ellen fel-serkensz, s' alatlanság emészti, vénség miatt el-lankatt tagaidat, ugy hogy éjjeledet-is siráſſal tőlesed s' ágztaſſad nyoszolyádat, Solt.6.7. és Siral. 1. verſ. 2.

9. *Mig meg-szűnnek az éneklő leányok*, v. 6. Az az, minekelőtte fűleid meg-siketűlnének, ugy hogy az Isten Anyaszentegyházában éneklőknek ékes énekléſeket nem hallanád, melyben gyönyörködtél iffiuságodban: melyről szól Jerémiás, Siral.5.15.

10. *Mikor minden halmocskától félnek, és az uton való botláſtul*, v. 7. Az az, mig az meg-élemedett vénség miatt *fejed* szédeleg s' reßket, és *lábaid* el erőtelenülnek, csetlenének, botlanának, csak leg kiſsebb dombocskát-is kerülsz, és iſtápra s' pálczára borulsz.

11. *Mikor a' mondula fa meg-virágzik*, v. 7. Az az, mig a' kedvetlen ősszég el-érkezik, és csak az apró gyermekektől-is csufoltatol, mellyen szemed siránkozik, Job.30. 1. 2Kir.1.23.

12. *Mikor a' sáska meg-kővéredik*, v. 7. Az az, mig a' vénség annyira el nem ér, hogy csak a' leg kiſsebb bogarat, és legyet-is fonnyatt testedről el nem űzhecz; hanem mint a' meg-kővéredett sáska rajtad máßkál. Avagy, mig meg-vénhedvén őßtővér, és minden tagaidra nézve olly száraz és könyű léßeß, mint a' sáska; minekutánna bűröd s' husod csontaidhoz ragadnak, Solt.102.6.

13. *Mikor a' kivánság meg fogyatkozik*, v. 7. Az az, mig szived, szemed, szád' gyomrod, ételt, italt, és

és egyéb világi gyönyörűségre tartozó dolognak kivánságától meg-ſzűnnek, a' mint ſzóll Dávid, Solt. 107. v. 18.

14. *Mikor ember az ő életének utolsó idejére jut, és kerűlnek az uczán a' ſirók*, v. 7. Az az, minekelőtte *halálához készűlne*, és az ő fiai, leányi, baráti s' jó akarói ſzomſzédi, az ő halandó testének temetéséhez, ſiránkozva készűlnének, és az halottat ki-vivő ſirálók, az ő háza előtt meg-jelennének, mint Péter Apoſtol mondgya vala Saphirának, Csel. 5. 9.

15. *Minekelőtte meg-rövidűlne az ezűſt kötél*, v. 8. Az az, mig az *hátadgerénczében* lévő velőnek el-ſáradása miatt, hátad gerénczе meg-horgadna s' meggörbűlnél, és ſzomoruan járnál, Svlt. 38. 7.

16. *Minekelőtte meg-romlana az arany palaczkocska*, v. 8. Az az, minekelőtte meg-erőtelenednek a' *ſziv*: melly a' vérnek, mint egy palaczkja, melyből a' vér az egéſz testre az erek által ki-öntetik. Ezt az aranynál drágább ſivet, kivánnya Iſten az Iffiaktul, Péld. 23. v. 26.

17. *Mig a' veder el-törnék a' forráſnál*, v. 8. Az az, mig a' ſzivre ſzolgáló *erek* meg-ſzakadoznázak, hogy a' vért ne önthetné azok által, a' ſziv az egéſz testre, és az éltető lélek meg-ſzűnnék a' vérben munkálkodni.

18. *Mig a' kerék meg-törnék a' kutnál*, v. 8. A' keréken, érti a' *tűdőt*: a' kuton, a' májat, melyben el-készűl a' vér; hasonlatoſság ſzerént: mert mikeppen mig a' kuton s' forráſon forog a' kerék, mellyen alá s' fel, jár a' veder, s' ugy merittetik a' viz: ugy mig a' tűdő

tűdő lélegzik, az erek (mint meg annyi vedrei a' testnek) addig meritik a' vért a' ſzivből s' öntik az egéſz testre; de mihelyt a' *tűdő* meg-ſzűnik a' *máj* mellett léledzeni, ottan az erek-is meg-ſzűnnek a' vért a' testre ki-bocsátani, s' a' mikor penig a' vér meg-ſzűnik folyni a' testben, közelget az ember haláka.

19. *Minek előtte a' por földé légyen*, &c. Az az, a' test meg-térne a' porban, az honnét vétetett, Terem. 3. v. 19.

20. *Es minekelőtte a' lélek meg-térvén az Iſtenhez, a' ki adta azt.* Az az, minekelőtte a' lélek (kit Iſten teremtett a' testben) a' testűl el-válván Iſtenhez menne: a' jól tött lélek mint Attyához a' Chriſtusban; a' gonoſzul tött lélek, mint itiló Bíróhoz; hogy el-vegye jutalmát annak a' mit a' testben cselekedett: az ő Teremtőjéről meg-emlekező lélek őrök életet; az ő Teremtőjéről meg nem emlekező lélek penig, örök kárhozatot: mellyet Idvezitőnk á' Lázár és a' Gazdagnak példájokban ád előnkben, Luc. 16. v. 20--23.

Tudomany.

Minden rendbéli iffiaknak addig kell (Iſtenről meg-emlekezni,) és kegyeſſen élni, mig az unalmas s' nyomoruságos vénség s' azt követő halál, el nem érkezik.

Igy éle Samuel, ki kicsiny gyermekségében kezde Iſten előtt kegyeſſen élni, 1Sam. 1. v. 27, 28. Igy Timotheuſ-is, 2Tim. 3. v. 15. Igy éltenek iffiuságoktul fogva Zacharias és Erſébeth, a' ſzent Házaſságban, Luc 1. v. 6. Igy éle iffiui állapottyában, Anna Prophétiſſa, Luc. 2. 36.

Oka. 1. Mert az iffiaknak az ő Teremtőjőkről való meg-emlekezések, s' Isten parancsolattya szerént való életek, napoknak hoszszasá gát, és eszendőknek békeségét, szerez ő nékiek, Péld. 3.1--4. mert ugyan-is ha a' mi szűléinknek, és kik azok helyett vannak, tiszteletekért, a' fiaknak hoszszu időket igér Isten, Exod. 20. v. 12. mennyivel inkább azoknak az iffiaknak, kik ő Felségéről meg-emlekeznek, kegyeségekkel tisztelik ő Felségét, Solt. 91. v. 14--16. *mivel hogy szeretett engemet: hoszszú napokkal bé-töltöm őtet, &c.*

2. Mert minden rendbéli embereknek, menten gyermek korokban, kell az Isten parancsolatit az ő Attyoktul tanulni, hogy gyermekségektűl fogván *tellyes* életekbe a' szerént élhessenek, Deut. 6.6.7. Erről dicsirtetik Timotheus, hogy gyermekségétűl fogva tudta a' szent iráft, a' melly őtet bőlcsé tőtte az idvességre, 2Tim. 3. v. 15.

3. Mert az gyermeki s' iffiui elme, a' tudománnak, fenyitéknek és egyéb kegyes és jószágos cselekedeteknek bé-vételére, meg-tanulására, alkalmatossabb: ugy hogy a' mit a' gyermeki elme (mint az uj fazék a' melly izt bé-vészen, meg-tartya mind addig, mig cseréppé lészen) a' melly kegyeségnek szengéjét bé-vészen, tellyes életében arrol meg-emlekezik s' azt gyakorollya, és Istenét, a' szerént tiszteli. Példa erre Samuel, ki gyermekségétűl fogva szoktattaték az Istení félelemre s' kegyelségre, az Isten házában, 1 Sam. 1. v. 29. tellyes életében a' szerént-is élt, mint meg-teczik, az Isten dicsiretiből, 1 Sam.

1 Sam. 3. v. 19. és a' maga mentegetéséből, 1 Sam. 12. v. 1.-4.

4. Mert a' ki gyermeki és iffiui állapottyában, az ő Teremtőjéről meg nem emlekezik, kegyes életre nem szokik; az vénségének idején-is, Isten s' az emberek előtt, kegyes életet nem élhet: mert meg-szokta a' gonoszt, mint Isten mondgya az Izraeltől, Jer. 13. v. 23.

HASZNA. I. *Feddő.* 1. Azokat az Atyákat, kik az ő magzattyokat, menten gyermek korokban az Istennek ismérétire s' félelmére és kegyelségre, nem tanittyák, az Isten parancsolattyáról meg nem emlekezvén, Deut. 6.6,7. és a' Pál Apostol intéséről, Eph. 6. v. 4.

II. *Feddi.* az Iffiakat, kik az ő Teremtőjőkről meg nem emlekeznek az ő iffiui állapottyokban; Sőt Teremtő Istenekről el-feletkeznek, s' azt mongyák: *Távozzál-el mi tőllünk Isten, &c.* Job. 21 14. Azt kérditek talám iffiak: *Vallyon inkább lehetneké ma illyen iffiak?* Fel. Vannak igaz elegen: illyenek, 1. Kik az ő sziveknek utaiban, az az, gonosz kivánságok és szemeknek buja látásiban gyönyőrkődnek s' a' szerént élnek: minémők a' paráznák után leseskedők, azzal mulatók, a' gyilkosokkal, részegesekkel s' lopókkal és egyéb fertelmes bűnősökkel társalkodók, és fertelmeskedők; kikről szóll Dávid, Solt. 50.18. kik vesedelemben ejtik magokat, Péld. 6. v. 31--33. 2. Kik az ő meg-szokott bűnökben, ugy élnek mint ha Isten sem vólna, ki arról számot venne, és azokért meg-itilné: illyek-

ről szóll Dávid, Solt.10.13--14. 3. Kik intetvén gonoságokról, jóra intőjöknek azt felelik: ki tőtt tégedet bíróvá én rajtam: nem parancsolsz nékem, ne légyen néked az én életemre gondod, &c. 4. Kik halogattyák iffiui életeknek meg-jóbbitását: iffiu vagyok még, (ugy mond) most élem világomat, eleget szomorkodhatom, ha meg-vénülők, akkor eleget szolgálhatok Istennek, &c. *Jaj ez illyeknek*! Mert Isten számadásra vonnya őket, s' jaj hogy adhatnak számot, kiváltképpen, ha sok ideig élnek iffiui gonoságokban, mert az ő fiveknek őröme, az halálnál keservessebb szumoruságra s' győtrelemre fordul, mikor lelkek ismérett iffiui gonosz cselekedeteket, (vagy meg-élemedett emberkorokban, vagy vénkorokban) szemek eleiben rakja, s' azérr győtri. Akkor léßen az, hogy azt mongyák: oh miért nem hóltam-meg anyám méhében, Job.3.3. Itt azt mondod: *Micsoda reménségeklehet tehát az ollyan embereknek, kik iffiuságoktul fogva, emberkorokig s' vénségekig, valami meg-szokott rút vétkekben éltek: vallyon emberkorokban meg térhetneké, s' Isten előtt kedvesek lehetneké*? Fel. Meg-térhetnek s' Isten előtt kedvesek lehetnek: 1. mert Isten némellyeket, ember korokban hiv-el: mint Sauluſt (Pál Apostolt, ki akkor 40. esztendős tájban volt) Csel. 9.5. Gal.1.v.13,14. Mária Magdalénát, ki iffiuságától fogva tisztátalan életet élt: mellyért hét őrdög-is foglalta vala el, Luc. 8. 2. &c. Némellyeket halálok óráján, mint ama' bűnös tolvajt, Luc. 23. v.42,43. Záchéuſt, Luc. 19. v. 1--9. 2. mert az bűn-

bűnből Istenhez való meg-térés, nem kőttetett bizonyos időhöz s' embereknek állapottyához; hanem minden időben, valamig, a' *ma* tart, adatik a' meg-térés azoknak, kik az Isten hivogató kegyelmére meg-térnek, mint Dávid mondgya, Solt. 95. v.7,8.

III. *Intő*. 1. Inti az Atyákat, tanicsák az ő gyermekeket az ő Teremtőjőkről való meg-emlekezésre, az az, (1) az Isten isméretire, (2) az Isten beszédére, Eph.6.4. (3) az Isten parancsolati szerént való kegyes életre, Deut.6.v.6,7.

2. Inti az iffiakat, iffiui állapottyokban emlekezzenek-meg Teremtőjőkről; ne halasszák azt vénségekre, vagy halálok órájára. Kérd. 1. *Mit tészen az iffiaknak az ő Teremtőjőkről meg-emlekezni*? 2. *Miért nem kell azt vénségekre, vagy halálok órájára halasztani*? 3. *Micsoda dolgok indicsák ezeekre*? Az 1. Fel. 1. Az Isten parancsolattya szerént, kegyesül, szentül, igazán és mértékletesſen élni, Péld. 3.1--4. Deut. 8.v.11. 2. Félni Istent, bűneivel meg-bántani, még ott-is a' hol senki nem láttya: meg-emlekezvén arról, hogy az ő Teremtő Istene, mint mindenütt való, mindent tudó, s' látó, tudgya s' láttya, az ő cselekedetit: igy emlekezék-meg Jóseph, Istenéről, s' azért nem-isvétkezék, Terem. 39.v.9. igy nem emlekezék-meg Dávid Istenéről, 2Sam 12.v.10. 3. Istent tisztelni és imádni, mindenütt s' minden alkalmatossággal, mint mindeneknek Teremtő hatalmas Istenét, a' ki meg ölhet s' megelevenithet: igy emlekezék-meg Istenről Jákób,

Terem 28 r8. es ſzent Anna Aſzſzony, 1 Sam. 2. v. 1--6. Exod. 20. v. 24. 4. Mindeneket, mindenütt, az Isten dicsőſségére cselekedni, 1 Cor. 10. v. 31. A' 2. Fel: Az iffiaknak Istenekről való meg-emlekezéſeket, s' kegyes életeket, nem kell, 1. *Vénségekre halaſztani*: mert a' vénség a' kegyeſségnek tanulására s' gyakorlására igen alkalmatlan: nem hogy a' kegyeſséget gyakorolhatná; de még életét-is meg-unnya: Ugyan-is, *ſzemei* meg-homályoſodnak, az Istennek nagyságos dolgait, az égen s' földön nem ſemlélheti, hogy azoknak ſemléléſébül, az Istennek dicsiretire és a' kegyeſségnek gyakorlására, Dáviddal fel-indittathatnék, Solt. 8. v. 1--4, 5. *Fülei* meg-ſiketűlnek, az Istennek beſzédét nem hallgathattyák: a' nyomorult árvának, őzvegynek, jövevénynek ohajtását nem láthattya, s' könyőtüleresſségre fel nem indulhat. Lábai meg erőtelenűlnek, az Isten tiſzteletire fel nem mehet. *Kezei* reſzketegeſek, a' ſzükölködőnek alamiſnálkodására ki nem nyujthattya, &c. 2. *Nem kell halálokórájára halaſztani*, (1) mert a' bizontalan, ha iffiu, *mát* néked engedtek; talám hólnapot nem igirtek: ugy hogy ſenki nem dicsekedhetik azzal, Péld. 27. v. 1. (2) mert az embernek halála órája, nem jó cselekedetek vagy kegyeſség gyakorlásának órája; hanem ſzámadáſnak ideje: melyben arról kell ſzámot adni, mint cselekedtél, hogy annak jutalmát végyed, akkor bezzeg, minden ember, meg-emlekeznék Istenéről s' kegyeſſen élne; de nem lehet: mert akkor mondgyák azt, Luc. 16, 2. (3) mert akkor a' nyava-

nyavalyák s' kinok kőzőt, a' lélek s' teſt tuſakodáſi kőzőt, nem tudgya a' nyavalyás haládó ember, könyőrögjőné, alamiſnálkodgyék, vagy nyögjőné, kőrnyűlőtte lévő ſzerelmeſitűl bucsuzzék? &c. ugy hogy nincsen bóldogtalanabb idő, nap és óra, annál, az kegyeſségnek gyakorlására. Azért iffiak emlekezzetek-meg a' ti Teremtőtőkről, a' ti iffiuſágtoknak idejében, ugy a' mint meg-hallók: melyre indicson, 1. mert Isten iffiuságodnak virágát kedvelli: ez az oka, hogy az őregeket-is arra inti Idvezitőnk, hogy ollyak legyenek mint a' kis gyermekek (erkőlcsel, indulattal, s' kegyeſséggel) ha idvezűlni akarnak, Marc. 10. v. 14, 15. 2. mert a' ki iffiuságától fógva Istenéről meg-emlekezik, az távoztathattya-el a' bűnőket: mellyekkel Istenét megbánthatná, Jóſephel, Terem. 39. v. 9. 3. mert ugy léſzen Isten s' e' világi emberek előtt előmeneteles, s' becsületes, Péld. 3. 3, 4. 4. mert ugy viſelhet Isten s' e' világi emberek előtt jó lelki iſmeretet, Csel. 24. 14. az illyet akár mint vádollyák az emberek; de lelke iſmereti menti, Jóſephel, Terem. 39. és ſzent Pállal, 1 Cor. 4. 3, 4. 5. mert az illyen, vénségének idején diesekedhetik kegyeſségével, Isten s' ez világ előtt Ezéchiáſſal, Eſa. 38. v. 3. 6. mert az illyek, őſzűlnek-meg tiſzteſségekre, Péld. 16. 31. 7. mert az illyek, állanak jó vénséggel az ő koporſó jokban, Abrahámmal, Terem. 25. v. 8.

(*Fiat applicatio.*) Amen.

L. PRÆDIKACIO.

Az igazán, szentûl és mértékletessen való életről.

Titus. 2. v. 11, 12, 13. *Mert meg jelent, az Istennek amaz idvezitő kegyelme, minden embereknek: Melly minket tanit, hogy meg-tagadván az hitetlenseget, és e' világi kivánságokat, mértékletessen, igazán, és szentûl éllyünk e' jelen való világban, Várván amaz bóldog reménséget, és ama' nagy Istennek és meg-tartónak, a' Jésus Chriſtusnak, dicsőſséges meg-jelenését.*

A' Jésus Chriſtusról és az ő beszédéről való vallástétel (magában) az Isten akarattyának cselekedeti nélkûl, senkit nem idvezitt, Idvezitőnk mondgya, Matt. 7. v. 21. Az Istennek penig akarattya. 1. A' Jésus Chriſtusról ez, hogy hidgyük ő Felségét Istennek egy szûlőtt Fiának, ki a' mi idvességünkért testet vett-fel magára, Jan. 3. 16. ide igazitá szent Pál, ama' Tömlőcz-tartót, ki azt tudakozza vala: mit cselekedgyék hogy idvezûlyön, Csel. 16. v. 30, 31. 2. Az Ur Jésus beszédéről s' Tudományáról, ez az Istennek akarattya, (1) hogy azt halgaſſuk, Jan. 5. v. 24. (2) hogy azt kegyeſséggel's jóſágos cselekedetekkel ékeſitsük. Itt a leczke előtt, v. 9. *A' mi meg tartó Istenünknek tudományát erkölcsel ékeſitsék mindenekben*, minden rendbéli emberek: Mert ezért jelent-meg s' virradott-fel az Ur Jésus Evangéliuma s' Tudománya, a' mint a' leczkében mondgya szent Pál: melynek,

Két részei vannak.

1. Az Isten *idvezitő* kegyelmének az emberekre való fel-virradása, végével edgyütt, verſ. 11, 12. *Mert fel-virradott*, &c.

2. Jutalmok azoknak, kik az Isten idvezitő kegyelme szerént, kegyeſſen élnek: verſ. 13. *Várván ama' bóldog reménséget*, &c.

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

1. *Az Isten idvezitő kegyelmének fel-virradása, az emberekre.* Meg-jelent az Istennek amaz idvezitő kegyelme, &c. Kérd. 1. *Mi értetik az Isten idvezitő kegyelmén?* 2. *Miért mondatik a' kegyelem meg-jelentnek, vagy fel-virradotnak lenni?* 3. *Kik értetnek, a' minden embereken, a' kiknek meg jelent, vagy fel-virradott, az Isten idvezitő kegyelme?* Az 1. Fel. Az Isten idvezitő kegyelmén értetik, az Istennek Evangéliuma a' Jésus Chriſtus felől, Rom. 1. v. 7. Csel. 28. v. 28. melly Isten idvezitő kegyelmének mondatik. 1. mert az Isten az ő kegyelmét, szeretelmét, az idvesség felől abban jelentette ki az embereknek, Jan. 5. 39. 2. mert az Evangéliumnak prædikállásában hijja Isten az embereket az idvességre, Marc. 16. v. 15, 16. Az 2. Fel. Ez az Evangélium mondatik meg-jelenni, vagy fel-virradni az Uj Testamentumban, (1) az O Testamentumi állapotra nézve: mert ott igen homályoſſan

lyosan vólt a' Jésus Christustól, az Evangélium, a' sok igiretek, ábrázatok, és Cérémoniák alatt; az Ujban penig igen világosan prædikáltatik, a' Christus fűletése, fenvedése, halála, fel-támadása, menyben meneteli a' szent Lélek bűséges ajándékának el-bocsáttatása után, melyről szól, szent Pál, 2Cor. 3. v. 13--18. (2) Az Evangéliumbéli kegyelemnek ki-terjedésére nézve: mert az O Testamentumban csak a' Sidóknál vólt; de az Ujban a' pogányoknak-is fel-tetczett, s' meg-jelentetett: kik a' setétségnek országában, Evangélium, Christus, és idvességnek reménsége nélkűl vóltanak, erről szóll szent Pál, Rom.16.25,26. Csel.13.46,47. és Eph. 2.11,12. Az 3. F. A' minden embereken értetnek, minden nemzetből, népből, nyelvből és ágazatból álló emberek, kikhez kűldötte eleitűl fogva, s' kűldi az ő szent Evangéliumát, Marc 16.v.15,16. kiket rendessen, az által akar idveziteni, 1Tim.2.4. de némellyeknek azok közzűl, azon egy Evangélium, életnek illattya, némellyeknek penig halálnak illattya, a' halálra, 2Cor.2.15,16.

II *Vége ez Evangelium meg jelenésének vagy felvirradásának*: melly nem egyéb; hanem *a' kegyesség*, im e' szókban: v. 12. *melly minket tanit*, &c. Kettőre tanittya az idvességes Evangélium azokat, kik annak világa alatt vannak. 1. *Mit kell el-hadni, s' meg-tagadni*, v. 12. Az hitetlenséget és e' világi kivánságokat. Kérd. 1. *Mi értetik az hitetlenségen?* 2. *Mi értetik e' világi kivánságokon?*

Az 1. F. Az hitetlenségen (vagy kegyetlenségen) értetnek, az Isten tiz parancsolatinak első táblája ellen való vétkek, minémüek: az Isten nélkűl valóság, bábonás Isteni tisztelet, bálványozás, fel-fuvalkodás, kevélység, Isten nevének hamissan való fel-vétele, hamis hit, Isten nevének káromlása, Isteni félelem és tisztelet nélkűl valóság, &c. Illyen hitetlenségek miá véteték el Israeltől az Evangélium, s' ugy vetteték-meg Istentűl, Rom 11. v.20. A' 2. Fel. E' világi kivánságokon értetnek a' második tábla ellen való testnek gonosz kivánságiból származott vétkek, minémüek: a' házasság tőrés, paráznaság, gyilkosság, részegség, &c. mellyek testnek munkáinak-is mondatnak, Gal. 5.v.19. 21. II. Arra tanit az Evangélium, *mit kell cselekedni*, vagy mint kell élni: v. 12. mértékletessen, igazán, és szentül éllyünk. 1. *Mértékletessen kell élni magunkra nézve*: a' mértékletességen értetik, olly *józanság*, melly szerént a' mi indulatinkat, kivánságunkat, ételünket, italunkat, ruházatunkat, és egyéb eszközbéli cselekedetinket, a' *józan okosság*, az Isten *törvényének* kivánsága szerént tudgyuk igazgatni: hogy azok által bűnre ne késértessünk. Erre a' Józanságra int szent Péter, 1Pét. 5.v.7. 2. *Igazán kell élni, felebarátunkra nézve*: az igasságon, értetik olly *jószágos cselekedet*, melly szerént szivében, szóllásában, nézésében, és minden cselekedetiben az ember igasságot kővet, Matt.5.16. és felebarátunknak, az Isten törvényének kivánsága szerént, meg-adgyuk azt, a' mivel tartozunk, a' mint szent Pál tanit, Rom.13.7. 3. *Kegyessen kell élnünk*

élnünk Istenünkre nézve: a' kegyességen értetik, az Isten szerént való szent és tiszta élet, melyre hivattatik ember, az Evangéliumnak prædikálása által, melyről szóll szent Pál, 1Tess.4.v.1--4--7. és Eph. 4.v.17--24.

III. *Ideje, a' kegyesség gyakorlásnak:* e' jelen való világon. Kérd. *Miért mondgya, hogy e' jelen való világon kell, mértékleteſſen igazán és szentül élni?* Fel: Azért hogy ezzel jelensse azt. 1. hogy nem elég a' kegyességet el-kezdeni; hanem mind végig meg-kell abban maradni, 1Pét. 1.15: mert ugy vészi-el ember annak jutalmát, 2Tim.4.v.7,8. Jel. 2.v.10. 2. hogy itt e' világon vagyon helye a' kegyességnek: mert a' ki miben halála órájan találtatik, abban itiltetik, 2Cor. 5. v. 10. Præd. 11. v. 3.

IV. *Jutalma a' kegyességnek:* melly kettő. 1. A' bóldog reménség, 2. A' mi meg-tartó Istenünknek a' Jésus Christusnak dicsőséges el jövetelinek várása, v. 13. K. 1. *Micsoda az a' bóldog reménség? és* 2. *Micsoda az Ur Jésus Christusnak dicsőséges el-jövetele: mellyet várhatnak azok, kik mértékleteſſen, igazán és szentül élnek e' világon, s' ugy halnak ü-meg?* Az 1. Fel. Az örök élet, melly adatik azoknak, kik e' világi hitetlenséget és gonosz kívánságokat, meg-tagadván kegyesſen élnek, Sid. 12.14. *Reménségnek* mondatik penig az *örök* élet: mert a' mit itt *hittel* hiszünk az örök élet felől, annak tellyességét várja a' *reménség*. Erre nézve mondatik már, hogy az örök életben az hit és a' reménség meg-szűnnek, a' szeretet penig meg-marad, 1Cor.

1Cor. 13.v.13. mert minek utánna el-veszszük az örök életet, mellyet hittel hittünk, és a' reménség által annak tellyességét nagy bizodalommel vártuk: azért az Istent örökké szerettyük. 1Cor. 13. v.13. A' 2. Fel. A' Jésus Christus dicsőséges el-jövetele, kettő: *Edgyik* a' halálnak órája: mikor halálok órájan el-jő a' kegyes emberekhez, s' lelkeket magához véſi, a' szent Istvánéval, Csel.7.v.56-59. *Másik* az itiletnek napja: mikor az ő sok ezer Angyalival és a' meg dicsőült szentek lelkével, el-jő az itiletre, és a' kegyes lelkeknek testeket a' porból fel-támasztván s' azokkal edgyesitvén (azokkal a' szent és kegyes emberekkel, kik akkor ez életben találtatnak) a' dicsőségben bé-viszi: hogy örökké az Jésus Christussal, azon dicsőségben legyenek, 1Tess. 4. v. 16, 17. Erről szóll Idvezitőnk, Joh. 17.v.24.

Tudomány.

Valakik itt e' világon, (az Evangéliumi tudományban) a' testnek gonosz kívánságát meg-tagadván, kegyesſen, szentül, igazán és mértékleteſſen élnek: azok várhattyák az Ur Jésus Christust, mint meg-tartó Isteneket, idvességeſſen, mind haláloknak órájára, s' mind az itiletnek napjára. Ennek igasága, a' szent leczkében vagyon.

Oka. 1. *Mert* e' végre választtattak az idvezülendők az idvességre, hogy kegyesſen és szentül éllyenek e' világon, Eph.1.v.4. Az Ur Jésus Christust penig az örök válaſtás szerént, azok várhattyák halálok órájára s' az itilet napjára, kik szentül élnek: mert

mert a' tisztátalanok nem mennek-bé abban a' szent városban, az hol most az Ur Jésus Christus vagyon, (ha meg nem térnek.) Jel. 21. v. 27.

2. *Mert* e' végre váltotta-meg az Ur Jésus Christus az idvezülendőket, minden hamiságból, hogy kegyesül éllyenek, Tit. 2. 14: mert ennélkül senki nem idvezülhet s' nem-is várhattya idvességessen az Jésus Christust, Sid. 12. 14.

3. *Mert* e' végre születtettek ujjá az idvezülendők, hogy szentül élvén, amaz makula nélkül való örökseget várhassák az Ur Jésus Christustól, 1 Pet. 1. vers. 3, 4.

4. *Mert* azok harczollyák-meg az ő harczokat, s' végezik-el nemes harczokat, kik hiteket meg-tartyák, és szent s' kegyes életben magokat foglallyák: és ezek várhattyák az ő meg-koronáztatásokra az Ur Jésus Christust, 2 Tim. 2. 7, 8.

Haszna. I. *Oktat.* Nem elég tehát, az Isten idvességes Evangéliumát hinni, vallani, és azzal dicsekedni, szent kegyes és mértékletes életnélkül: mert az Evangéliumnak vallása, senkit nem idvezit, szent élet nélkül, Matt. 7. 21. sőt vádollya azokat kik az Evangéliumi Tudománnyal dicsekednek; de az alatt tisztátalanul élnek, 2 Pét. 2. v. 21, 22. Kérdés. *Kicsodák illyenek?* Felelet. 1. Kik ételekben, italokban, indulattyokban, és testi kivánságokban mértékletlenek, csak hasoknak szolgálnak, Phil 3. 17, 18, 19. 2. Kik Istenekre nézve szentül, Felebaráttyokra nézve, igazán nem élnek, Sid. 12. 14. Egy szóval, illyenek azok kik az Evangéliumi kegyelem alatt,

alatt, a' testnek munkáiban élnek, minémüeket ir le szent Pál, Gal. 5. v. 19--21. Kérd: *Mit kell tehát azokról itilni kik az Evangélium alatt, ezekben a' bűnökben esnek s' éltenek: azok mind ki rekesztettenek az Istennek országából?* Fel. Bizonyára, ha abban pœnitentiatartás nélkül, meg-halnak, az Isten országából ki-rekesztetnek: mert nem mégyen abban bé, csak egy tisztátalan-is, Jel. 21 v. 23. de ha meg-térnek *Lótthal, Dáviddal, Salamonnal, Péterrel, Mária Magdalénával, s' a' Corinthusiakkal*; és annak utánna mértékletessen, igazán és szentül élnek, idvezülnek. 1. mert a' meg-térés által az Isten kegyelmében vétettetnek, és a' szent Lélek által megszenteltetvén, Istennek Templomi és a' Jésus Christusnak tagjai lésznek, mint a' Corinthusiak, 1 Cor. 6. v. 9--11--15--19. 2. mert az illyen nagy meg-térő bűnösökért jött a' Jésus Christus, Matt. 9. v. 10--13. 1 Tim. 1. v. 15, 16.

II. *Int.* Ha az Ur Jésus Christus dicsőséges eljövetelit akarjuk idvességessen várni. 1. A' kik az Evangéliumi kegyelem alatt, eddig mértékletlenül, igasságtalanul és tisztátalanul éltenek: mar kezdgyenek mértékletessen, igazán és szentül, magokra, felebaráttyokra és Istenekre nézve, élni. (1) mert ez az Evangélium prædikállásának vége, a' mint hallók a' leczkéből. (2) mert e' végre váltotta-meg Idvezitőnk, az idvezülendőket, Tit. 2. v. 14. (3) mert ez a' mi el-hivattatásunknak vége, 1 Tess. 4. v. 1--7. (4) mert ennélkül, halálokra és az itiletnek rettenetes napjára, nem várhattyák,

az

az Ur Jésus Christust, mint Idvezitőt; hanem mint kemény itilő Birót, ki előtt meg nem álhatnak, Jel. 6. v. 15, 16. II. Inti azokat a' kik eddig az Evangéliumi kegyelem alatt, mértékletessen, igazán és szentül éltenek: ennek utánna is ugy éllyenek. Erre indicsanak bennünket ezek, (1) a' Tudománnak okai. (2) Az igy élőknek bóldog halálok: m. ezekhez jő, halálok óráján-el a' Jésus Christus, és ez illyenek várhattyák idvességessen, mind halálok órájára s' mind az itilet napjára, amaz őt eszes szűzekkel, Matt. 25. v. 10. Kérdés. *Mit kell az idvezülendő embernek cselekedni, hogy magára nézve mértékletessen, felebaráttyára nézve igazán, Istenére nézve szentül élhessen?* Fel. I. Magára nézve *mértékletessen* élhet ember, (1) ha józanon él, ételére, s' italára nézve, Luc. 21. 34. (2) ha gonoß indulatit s' kivánságát meg-zabolázza, és ugyan meg-feszíti, s' azokat cselekedettel véghez nem viszi, Gal. 5. 24. Rom. 6. 12. &c. II. Igazán élhet felebaráttyára nézve, (1) ha kinek kinek, a' mivel tartozik meg-adgya, (2) ha felebaráttyát nem nyomorgattya, azon nem kegyetlenkedik, (3) ha felebaráttyát, hirében, nevében, ßemélyében, s' javaiban meg nem károsittya, és annak javait gonoszul nem kivánnya, &c. III. *Szentül* élhet Istenére nézve, (1) Ha Istent féli bűneivel meg-bántani Jósephel, Terem. 39. 9. (2) ha Istent igazán tiszteli, Jan. 4. 24. (3) ha éjjel nappal az Isten beszédéről, törvényényéről gondolkodik s' a' szerént él, Solt. 1. v. 1--3. (4) ha naponként az ő, ő emberét, a' testi gonoß kivánságát öldökli, és az uj

uj embert, a' szent életet fel-öltözi, Eph. 4. v. 17--24. mert az illyenek öltözhetik-fel a' Christust, Rom. 13. 12, 13. Ezekhez, mint jegyesihez jő-el idvességessen az Ur Jésus Christus: hogy bé-vigye őket, amaz őrökké való lakodalomban, Jelen. 19. vers. 7, 8, 9.

(Fiat Applicatio.) Amen.

LI. PRÆDIKACIO.

Az hivek még az halálban-is élnek.

Jan. 11. v. 25. *En vagyok a' fel-támadás és az élet, a' ki én bennem hiszen, ha meg-hal-is, él.*

MEltán mondgya szent Pál, maga és minden hivek személyében: *akár éllyünk, akár hallyunk, az Uré vagyunk,* Rom. 14. v. 8. 1. Mert ez életben, hit által lakozik ő bennek a' Jésus Christus (mint fő az ő tagjaiban,) Eph. 3. 17. 2. Mert az hivek-is, a' lelki életet itt e' világon, a' Jésus Christusban való hit által élik, Gal. 2. 20. 3. Mert az halálban-is nem szakasztatnak-el ők a' Christustól, Rom. 8. v. 35. 4. Mert az halásban-is élnek azok, kik hisznek a' Jésus Christusban: a' mint e' szent leczkében, maga Idvezitőnk tanittya: mellynek,

Két Részei vannak.

1. Az Ur Jésus Christus, Istensége felől való bizonság tétele, im e' szókban: *En vagyok a' fel-támadás, és az élet.*

2. Azoknak idvességek, kik hißik a' Jésus Christust,

ſtuſt, életnek s' fel-támadáſnak lenni: *A' ki én bennem hiſzen*, &c.

Illyen czikkelyek vannak a' ſz. Leczkében.

I. *A' ſzólló ſzemely, ki magáról bizonságot téſzen:* En vagyok. Kérdés. *Kicsoda ez a' ſzólló ſzemely: és kinek beſzéll?* Fel. A' Teſtben még jelent Iſtennek ſzent Fia, az Ur Jéſus Chriſtus, ki Márthának beſzélget a' Lázár fel-támaſztatáſa felőll, a' ki kételkedik vala a' Lázárnak, az ő Attyafiának, fel-támadáſa felőll, v. 21-24. A' kinek kételkedését, hogy el-háritaná, ugy ſzóllya ezeket az igéket, Idvezitőnk.

II. *A' dolog, melyről Idvezitőnk ſzóll Márthának:* En vagyok a' fel-támadás és az élet. Kérdés. *Miképpen mondgya Idvezitőnk magát életnek és fel támadáſnak?* Fel. *Eletnek* mondgya magát, 1. Az ő *őrökké való Iſtenségére* nézve: mert őrökké való élete vagyon ő magában, Jan. 5. v. 26. 2. A' *Teremtéſre*, vagy az ember életének adására nézve: mert a' miképpen ő Felsége teremtett mindeneket, ugy ád mindeneknek életet, Jan. 1. v. 1-3 4 melyre nézve-is, mondatik: *életnek Fejedelmének*, Csel. 3 15. *Fel-támadáſnak* mondgya magát: mert a' miképpen az ő emberi terméſzetit, *Iſteni ereje* által támaſztotta-fel az halálból, Jan. 10. v. 17. 18. azonképpen mindeneket az ő Iſteni ereje által fel támaſzt: az hiveket az őrők életre; az hitetleneket penig a' kárhozatra, Jan. 5. 28, 29 Ertelme ez: Mártha, ne kételkedgyél abban, hogy a' te Atyádfia az utolsó felrem-

támadáſnak napja előtt fel nem támadna: mert én lévén az életnek és az halálnak Ura: és ki őtet teremtettem s' néki életet adtam, az halálból fel-támaſztharom ez életre, s' tinéktek meg-elevenithetem. Melly meg-is lőn: mert az Ur jéſus ſzavára, fel-kele, v. 42, 43. Igy mutatá-meg az ő Iſtenségét, melly a' teſtnek alázatoſságában el-rejtetett vala, a' mint maga Idvezitőnk magyarázza, verſ. 3, 4. Mellyet Mártha, és tőbb teſti okoſságtul viſeltetett emberek, eſzekben nem vehetnek vala, mivel ő Felségéről, csak mint csupa emberről, ugy gondolkodnak vala, azért mondá Idvezitőnk, Matt. 11. v. 4--6.

III. *Jutalma az Ur Jéſus Chriſtusban való hitnek.* A' ki én bennem hiſzen, ha meg-hal-is él Kérdés. 1. *Mit téſzen a' Chriſtusban hinni?* 2. *Miképpen mondatik élni, ha meg-hal-is az, a' ki a' Chriſtusban hiſzen?* Az 1. F. 1. Hinni a' Chriſtuſt lenni őtőkké való Iſtennek, ki a' mennyet és főldet teremtette, és a' ki ád mindeneknek lételt és életet: Ezt nem hitték némellyek, a' Sidók kőzzül, Jan. 1. 1--4--11. a' kik penig hitték és iſmérték ő Felségét Iſtennek, és mindeneknek teremtőjének, azok lőttenek, ő általa, Iſtennek fiai, Jan. 1. 12. 2. Hinni a' Chriſtuſt teſtben meg-jelent Iſtennek Fiának lenni, Jan. 1. 14. és Matt. 16. v. 16, 17. igy hitt, Tamás Apoſtol a' Chriſtusban, Jan. 20. 28, 29. és a' Mártha, e' leczke után, v. 27. 3. Hinni hogy a' Jéſus Chriſtus meghólt, s' de Iſteni ereje által fel-támadott, 1 Teſſ. 4. v. 14. 4. Hinni, hogy az ő Iſteni ereje által az halot-

lottakat meg-elevenithetí s' fel-támaszthattya: illyen hitet kivána Idvezitőnk Márthától, a' Lázár alkalmatosságával, v. 26. 27. A' 2. Felel: A' Jésus Christusban hivő ember, ha meg-hal-is élni mondatik. 1. *Lelkére* nézve: mert mihelyt lelke testétől el-válik, menten, az élet Urához, a' Jésus Christushoz mégyen, mint a' szent Istváné, Csel. 7. 59. 2. *Az hivek halálbéli állapottyokra* nézve: mert ők az halálban-is alunni mondatnak, mint Lázár-is, v. 11. 3. *Az örők életre* nézve: mert a' kik hisznek a' Jésus Christusban, az halálból örők életre mennek, Jan. 5. 24. 4. *Az hitetleneknek állapottyokra* nézve: mert a' kik a' Christusban nem hisznek, azok meg-halván, meg-halnak, az az, kárhozatra mennek, Jan. 3. 36. melly második halálnak mondatik, Jel. 21. v. 8. de az hivek, az halálból életre mennek, Jan. 3. 36. Ezt magyarázza Idvezitőnk, v. 26. *Valaki él és hiszen én bennem, soha meg nem hal.*

TUDOMANY.

Valakik hisznek az Ur Jésus Christusban, mint örökké való, s' élet adó Istenben: azok az halálban-is élnek és az halálból örők életre mennek Jan. 5. v. 24.

Kettőt mondék. I. *Az halálban-is élnek:* OKA. 1. Mert valakik a' Christusban hittenek az életben, azok (1) a' Christus tagjai, 1 Cor. 6. 15. (2) azokban lakozik a' Jésus Christus, Eph. 3. v. 17. (3) azok lelki életet élnek a' Christusban, nem csak lelkekre; hanem testekre nézve-is, Gal. 2. v. 20. Melly lelki edgyességre nézve, még az halálban-is, ámbár

porrá légyen-is testek, az hiveknek, mondatnak élni: mivel a' Christussal való titkos edgyességtől, akkor sem szakasztathatnak-el az hivek; hanem otr-is meg-marad ő bennek, a' Jésus Christus Isteni elevenitő ereje, melly az ő testeknek porát az életre fel-támasztya, Jan. 5. v. 29. Ide néz szent Pál-is, Rom. 8. v. 11. 2. Mert az hiveknek testek (az örők életre való fel-támadásra nézve) csak alunni mondatnak: az aluvó ember pedig, bár az érzékenysége meg-szűnnyék-is, de ugyan él. Igy van dolgok a' hiveknek az halálban, 1 Tess. 4. 14.

II. *Az halálból örők életre mennek*: halálok óráján menten lelkekre nézve; a' fel-támadáskor pedig lelkestől s' testestől. OKA. 1. mert az hivek, még itt e' világon mennyei polgárok, Phil. 3. v 20. kiknek társalkodások a' mennyeiekkel vagyon, Col. 3 v. 1. 2. mert az hivek még itt e' világon el kezdették az idvességet, Jan. 3 36. mellyet az halálban végeznek-el, az az, az halálban lelkekre, és a' fel-támadásban, testekre nézve, érnek el tőkélletessen, 1 Tess. 4. 14--17. 3 mert az hivőknek idvezitésekre adatott, Istentől az Ur Jésus Christus, Jan. 3. v. 16.

HASZNA. I. *Oktat.* 1. Igaz és örökké való Isten tehát az Ur Jésus Christus az egy személyben. 1. mert *élet* és fel-támadás, az az, magában örökké élő Isten, ki meg-ől és meg-elevenit, Deut. 32. v. 39. 2. mert bir az pokolnak és az halálnak kulcsával, Jel. 1. 18. 3. mert a' kiket akar az örők életre meg-elevenit, Jan. 5. v. 21. 2. Tehát valakik nem hisznek

nek az Ur Jésus Christusban, azok ha meg-halnak, nem élnek; hanem második halállal meg-halnak, az az, nem látnyák az örök életet, Jan. 3.36. Kérd. *Kicsodák illyenek?* Fel. 1. Kik nem hisznek a' Jésus Christusban, mint Istennek testben meg-jelent, egy szülött Fiában, Jan. 3. v. 16. 2. Kik meg-tagadgyák a' mi Urunk Jésus Christust, Judás v. 4. 3. Kik igasságokat s' idvességeket, a' Jésus Christus érdeme s' igasága kivül, magok jóságos cselekedetekbe, vagy mások érdemében keresik, illyekről szóll, szent Pál, Gal. 5. v. 4. &c.

II *Int.* Ha az Ur Jésus Christus élet és fel-támadás: Tehát ugy éllyünk itt e' világon, hogy meg-halván, még az halálban-is éllyünk, és az halálból az örök életre fel-támadgyunk. K. *Hogy hogy éllyünk?* Fel. 1. Hit által éllyünk, az az, hidgyünk a' Jésus Christusban mint Istennek egy szülött Fiában: mert ugy élünk a' Christusban hit által, Gal. 2. v. 20. és ugy soha meg nem halunk, Jan. 11. v 26. 2. Igasságunkat, szentségünket, az Jésus Christusban hitnek általa keresük, Phil. 3. v. 9, 10. 3. Az Istennek szent igéjét halgassuk s' a' szerént éllyünk, Jan. 5. 24. 4. A' Jésus Christussal, szent, kegyes fegyhetetlen életet éllyünk, Tit. 2. v. 11. 12. 5. A' Jésus Christus hitiben, mind halálunk órájáiglan, meg-maradgyunk, 2Tim. 4. v. 7, 8.

(Fiat applicatio. Amen.)

LII. PRÆDIKACIO.

Minden idvezülendőknek hit által kell meg-halni.

Sidók. 11. v. 13. *Hit által hóltanak-meg mind azok: kik az igireteket el nem vötték vala; hanem távól nézik vala azokat, minek utánna hittenek vélna, és ragaszkodtak vólna azokhoz, és valláft töttek vólna arról, hogy ök bujdosók és jövevények vólnának azon a' földön.*

Minden idvezülendő embernek, a' mint hogy *hit által kell élni* s' járni, ez életben: ugy *hit által is kell meg halni.* Az elsőnek igasága megtetczik, Rom. 1. 17. 2Cor. 5. 7. hit által élni penig nem egyéb, hanem a' Jésus Christus igasságát embernek, hit által magához kapcsolni, a' bűnnek meg halni, és a' Jésus Christusban uj életet élni, Rom. 6. 11. Igy élt szent Pál meg-térése után, Gal 2 v. 20. *Hit által járni* penig annyit tészen, mint, várni hit által az örök életet, Sid 11 v. 9, 10. A' másodiknak igasága, (hogy t. i. hit által kell meg-halni az idvezülendő embernek) innen tetczik-meg: mert csak az idvezül, a' ki mind halála órájáig, hitit meg tartya, és abban mulik-ki e' világból, Matt. 10. 22. Igy hólt-meg szent Pál, 2Tim. 4. v. 7, 8. Igy éltek s' jártak e' világon, és igy hóltak-meg az O Testamentum-béli hivek-is, Csel. 15. v. 11. Ezekről szóll sz. Pál, e' leczkében: melynek,

Két Részei vannak.

I. Az hitben, vagy hit által, meg-hólt szen-

teknek halálok: *Hit által hóltanak-meg mind azok.*

2. Az ô hiteknek gyümölcse, melly szerént éltek és meg-hóltak: *kik az igireteket el nem vötték.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *Az hit által meg-hólt szentek*: Hit által hóltanak-meg mind azok. Kérd: 1. *Kicsodák azok, kik hit által hóltanak-meg?* 2. *Micsoda hit által meg-halni?* Az 1. Fel. Közönségessen azok a' szentek, kik e' részben elő-számláltatnak, kik hit által éltenek, ugy mint: *Abel, Noë Abrahám, Sára, Isáák és Jákób*, Enochtul meg-válva, ki minek utánna hit által Istennel járt volna, halált nem láta, hanem el-ragadtatott, v. 5. de kiváltképpen értetnek, Abrahám, Isaák és Jákób, (1) mert ezeknek, az ô hitbéli maradékoknak, löttenek az igiretek: *A' te magodban áldatnak-meg minden nemzetségek*, Terem. 22. v. 18. (2) mert ezek várták hitnek általa, az Isten igiretinek bé-tellyesedését, magokra és maradékokra nézve, Sid. 11. v. 9, 10. A' 2. Fel. Hit által meg-halni, annyit tészen, mint 1. Hinni a' Jésus Christusban, és ennek érdeme s' kegyelme által várni az idvességet: igy hólt-meg Abrahám, Jan. 8. v. 56. Jákób, Terem. 49. 18. Igy hóltak-meg ezeknek hivő maradéki-is, Csel. 15. v. 11. 2. Idvességnek meg-csalhatatlan reménsége alatt meg-halni, 2 Tim. 1. v. 12. és 4. 7, 8. igy hólt-meg *Jakób*, mint meg-hallók, Terem. 49. 18. Dávid, Solt. 116. v. 10. coll. 31. 6. &c.

II. *A' meg-hólt Szentek hiteknek* (mely szerént meg-

meg-hóltanak) *gyümölcsei*. 1. *Gyümölcse az ô hiteknek, e' vólt*: Hogy az igireteket el nem vötték; hanem távóly nézték azokat. Kérd. 1. *Micsoda igireteket néztek távóly, s' de nem vehették-el?* 2. *Hogy mondgya itt az Apostol, hogy ezek a' hit által meg-hólt szentek, nem vötték-el az igireteket; holott, a' 33-dik, versben*, és cap. 6. 15. *azt irja: hogy el-vötték az igireteket?* A' 1. Fel. Három féle igireteket tött vólt Isten az O Testamentumbéli szent Atyáknak (1) a' Canaán földében való bé-menetelt, Exod. 3. 8. (2) a' Messiásnak testben meg-jelenését, Gen. 49. v. 10. (3) a' Messiás Christus által való meg-igazulást, meg-szenteltetést, idvességet és örök életet, Terem. 3. v. 15. és 27. 18. Ezeket igy értvén: A' 2. Fel. Ezek az hit által meg-hólt szentek, nem vötték-el magok személyében, (1) a' Canaán földét örökség gyanánt: mert Abrahám, Isaák, Jákób, azon csak bujdostanak, mint ezt bizonyittya, Abrahám, Terem. 21. 4. Jákób, Terem. 47. v. 9. és szent Pál, Sid. 11. v. 9, 10. (2) a' Messiást testben; hanem csak hit által szemlélték, s' nagy óhajtással várták, Solt. 14. 7. ezt világositya Idvezitőnk, Luc. 10. 24. De el-vötték a' meg-igazulást, meg-szenteltetést, és örök idvességet, melyről szóll szent Pál, az 33-dik versben: 1. m. ők-is a' Jésus Christus kegyelme által tartattak-meg, az az, meg-igazultak, meg-szenteltettek és idvezültek. Csel. 15. 11. 2. mert nem vólt soha, nincs ma, és nem-is lészen, más meg-igazitó, meg-szentelő és idvezitő, 1 Cor. 1. v. 30. Csel. 4. v. 12. II. *Gyümölcse az ô hiteknek*:

nek: Hogy hitték azokat az igireteket, és ragaſzkodtak azokhoz. Kérd. *Mit hittenek?* F. Azt hitték (1) hogy Iſten a' Canaán földét az ő maradékjoknak meg-adgya, ezt hitte Abrahám, Terem. 15.v 5,6 (2) hogy az ő magvokból ſzármazik, a' Meſſiás teſt ſzerént, ezt hitte Abrahám, Jan 8 v.46. és Jákób, Terem.49.v.18. (3) hogy a' Meſſiás által, igazittattatnak-meg és idvezűlnek, ezt hitte Abrahám, Terem. 15.v.6 coll Rom.4 v.3. Jákób-is ebben a' hitben hólt-meg, Terem.49.18. III. *Gyümölcse az ő hiteknek*: Hogy valláſt tőrtek arról, hogy ők bujdosók vólnának: és hogy nem itt e' világon; hanem az örők életben, várnák ők az Iſten igiretinek tellyes s' tőkélletes bé-tellyeſedését, a' Canaánban való meg-nyugovás felől: a' mint ſzent Pál magyarázza, Sid.11 v.9,10. és 4,3.

Tudomany.

Minden O Teſtamentumban idvezült hivek, az Ur Jéſus Chriſtusban való hit által hóltak-meg, és az ő érdeme s' kegyelme által idvezültenek, s' vőttékel az örők életet A' leczke bizonyittya.

Oka 1. Mert azon Chriſtus Jéſus kegyelme által tartattak-meg, az az, meg-váltattak, meg-igazittattak, és idvezűltek, melly által mi, Csel. 15.11. mellyet kűlőmben magokévá nem tehettenek; hanem a' Chriſtusban való hit által, Csel.10 43. ſzent Pál-is ide igazittya a' Tőmlőcz tartót, Csel.16.v.31.

2. Mert nem vólt ſoha, nincsen s' nem léſzen más út a' bóldog ki-muláſra és az idveſségre, a' Jéſus

ſus Chriſtusban való hit nélkűl: mert azok mondatnak bóldogoknak, kik az Urban halnak-meg, Jel. 14. v.7. és azok mondatnak idvezűlni, a' kik az Ur Jéſus Chriſtusban hiſznek, Jan. 3.v. 36. A' mint ſummáſon előnkben adgya ſzent Péter, Csel. 4. v. 12.

3. Mert valakiket az örők válaſztás ſzerént, az Atya Ur Iſten ſzeretett, mind azokat az ő ſzent Fiában való hit által idvezitette, Jan 3.v.16. Ezért mongya ſzent Pál-is, Sid.13. 8. Hogy a' Jéſus Chriſtus tegnap, és ma, (az az, az O és az Uj Teſtamentumban) ugyan azon, t. i. Iſtentűl adatott, igazitó, meg ſzenteló és idvezitő vólt, 1Cor. 1.30. Csel. 15.11.

Haszna: I. *Oktat.* Tehát, ſenki nem idvezűlhet, valaki hit által nem hal-meg: mert hit nélkűl, ſenki nem lehet kedves Iſten előtt, Sid.11.6. Kérd. *Kicsodák halnak-meg hit nélkűl?* Fel. 1. Kik az Iſtennek és a' Jéſus Chriſtuſnak igaz iſméretin kivűl vannak, s' halnak-meg, Eph. 2.v.11,12. 2. Kik nem hiſznek a' Jéſus Chriſtusban, mint igaz őrőkké való Iſtenben, és az Atya Iſtennek egy ſzűlőtt Fiában, Jan. 3.v.18. 3. Kik a' Jéſus Chriſtuſtól el-ſzakadnak, (pogányságra s' eretnekségre hajlanak, s' abban meg-maradnak) Sid. 6. v. 4--6. 4. Kik az Evangéliumnak nem hiſznek, Marc.16.v.15,16. 5. Kik búnók bocsánatryát, igaſságokat, ſzentségeket és idveſségeket, a' Chriſtus érdemén kivűl, magok törvénybéli cselekedetekben kereſik, Gal. 5.4. &c.

II. *Int.* Ugy éllyünk itt e' világon, hogy a' meg hólt ſzentekkel, (Abrahámmal, Iſáákal, és Jákóbbal)

bal) hit szerént, vagy hit által hallyunk-meg. K. 1. *Mint kell élnünk, hogy hit által halhassunk-meg?* 2. *Micsoda hit által, vagy hit szerént meg-halni?* Az 1. Fel. Hit által kell élnünk, Rom. 1. 17 és ugy kell járnunk, e' világon, s' ugy kell menyország felé ballagnunk, 2Cor. 5. v. 7. *De itt azt kérded:* Micsoda hit által élni, s' járni e' világon? Fel. 1. Hinni Istenben és a' Jésus Christusban, Jan. 14. v. 1. mert a' ki Istenben hiszen, él az, Jan. 11. v. 26. a' ki penig nem hiszen, lelkiképpen nem él az; hanem meg-hólt, minémûek vóltanak az Ephésumbéliek, meg-térések előtt, Eph. 2. v. 11, 12. 2. A' bûnből fel-támadni (meg-térni) és uj életben élni: mert a' ki bûnben él, meg-hólt az lelkiképpen, Eph. 2. 1. a' ki penig a' meg térés által, bûneiből fel-támat, hit által él az az ember, igy élt szent Pál, Gal. 2. 20. 3. A' Jésus Christus halálának s' fel-támadásának érdemében keresni igasságot, sz. Pállal, Phil. 3. 9, 10.

4. Az Isten parancsolatinak engedni, s' a' szerént élni, Abrahámmal, Terem. 17. v. 1. igy élt szent Pál, 2Cor. 5. v. 8. 5. Az Isten beszédét halgatni, melly eszközképpen, szerző oka az hitnek, Rom. 10. v. 17. 6. A' Jésus Christusban tött, Isten igiretinek hinni, s' a' szerént várni az idvességet, 2Tim. 1. 12. Az 2. Fel. Hit szerént, vagy hit által meg-halni, azt tészi. 1. A' Jésus Christus hitiben s' vallásában mind halálunk órájáig meg-maradni: mert nem elég ám el-kezdeni, a' hitet; hanem mind végig meg kell abban maradni, Matt. 10. v. 22. igy hólt-meg szent Pál, 2Tim. 4. v. 7, 8. igy hólt-meg *Jób*,

Jób, cap. 13 v. 15. 2. Halála órájában embernek, hit által, lelkét az Ur Jésus Christusnak ajánlani, szent Istvánnal, Csel. 7. 59. 3. Alhatatossan hinni, hogy az halálban-is nem szakadhat-el az Istennek szeretétűl, melly vagyon a' Jésus Christusban, Rom. 8. v. 35--39. 4. Hinni testének jövendőbéli fel-támadását: igy hólt-meg *Jób*, cap. 19. v. 25--27. 5. Nagy kivánsággal kivánni, az halál által a' Christushoz menni lakni, igy járt s' hólt-meg Abrahám, Isáák, Jákób, Sid. 11. v. 9, 10. és szent Pál a' több hivekkel. 2Cor. 5. 7, 8. (*Fiat applicatio*) Amen.

LIII. PRÆDIKATIO.

Az idvezülendők az halálban-is engedelmesek Istennek.

Luc. 22. v. 42. *Atyám, ha akarod távoztasd el tőlem e' pohárt; mind az által nem az én akaratom, hanem a' te akaratod légyen.*

Mivel hogy az idvezülendő hivek, *mind életekben, s' mind halálokban a' Jésus Christusi*, Rom. 14. v. 8. annakokáért mind életekben, mind halálokban, az Ur Jésust kell követni. *Életekben* kell ő Felségét követni, 1. Az alázatosságban, Matt. 11. v. 9. 2. Az igaz Atyafi szeretetben, Jan. 13. 34, 35. 3. A' valóságos szent életben, 1Jan. 2. v. 6. 4. A' nyomoruság alatt való békességes türésben, 1Pet. 2. v. 19. *A' halálban* követni kell az hiveknek a' Jésus Christust, 1. Halálok órájan lelkeket Istennek

nek ajálván: mint Idvezitónk cselekedett, Luc. 23. 46. 2. Az halálos nyavalyákban, magokat az Istennek, felóllók el-végezett szent akarattya alá adván: mint Idvezitónk cselekedett, e' szent leczkében: melynek,

Két részei vannak.

1. Idvezitónknek szent Attyához, *há-val* való könyörgése az ó halálának el-mulásáért: *Atyám ha akarod, távoztasd el tóllem e' pohárt.*

2. Idvezitónk, szent Attya akarattyán való megnyugovása, az ó halálában: *mindazáltal nem az én akaratom, hanem a' te akaratod légyen.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *Az Atya Istennek meg-szóllitása.* Atyám! K. *Miképpen szólittya itt meg az Atya Istent, az Ur Jésus Christus?* F. A' testben meg-jelent Istennek Fia, ból itt az ó *emberi természetire* nézve, kit áldozatul adott az halálra, Jan. 10. 17. Sid. 9. v. 14. ki a' kinok között, ezt kiáltya vala: *En Istenem! én Istenem! miért hagyál-el*, Matt. 27. 46. E' szerént az emberi természet szerént, nem akará meg-kóstolni az spongyiában lévó mérges eczetet-is, Matt. 27. 48.

II. *A' könyörgés*; Ha akarod távoztasd-el túllem e' pohárt. Kérd. *Mit ért a' poháron, mellyet kiván el-távoztatni?* Fel. Az Isten haragjának pohárát, melly teli vala, a' mi bűneinknek örökké való büntetésével: mellyet mi érettünk meg kellett innya, Matt. 26. 42. igy vétetik a' pohárnak nevezeti, Esa. 51. v. 22. Matt. 20. 22. Ez a' pohár, ama' zavaros patakból

ból meritteteti, melyról Dávid, Solt. 110. v. 7. Egy szóval könyörög a' mi bűneinkért rajta lévó rettenetes kinoknak, és azokat követó tettenetes halálnak el-távoztatásáért, mellyet szenvedett mi érettünk, Esa 53. 2-6. Ezt világositrya szent Pál, Sid. 5. v. 7. *Azt mondod; Ellenkezik ez a' Christus könyörgése, az ó maga szavaival*, Jan. 10. v. 18. a' hol azt mondgya: *En magam adom halálra az én életem, &c Itt penig azon könyörög szent Attyának, hogy azt a' halált távoztassa el ó tülle.* Felel. Semmi ellenkezés nincs itt, ha meg-gondollyuk az Egy személyben lévó két terméseret: m. a' mi leczkénkben, szóll Idvezitónk az ó *emberi természetire* nézve, a' ki irtózott az haláltul, ugy hogy vérrel veritékeznék, Matt. 26. 41. de szent Jánosnál szóll az ó Isteni személyére s' természetire nézve, ki a' testben meg-jelent vala: ez az Isteni személly kés vólt az emberi természetet az halálra adni áldozatul, amaz ó örökké való kezessége szerént, Solt. 40. v 7, 8.

III. *Idvezitónknek szent Attya akarattya alá való maga ajánlása:* mindazáltal nem az én akaratom; hanem a' te akaratod légyen. Itt-is szóll Idvezitónk az ó emberi természetire nézve: Kérd. 1. *A' Christusnak akarattya, nem edgyé az Atya Isten akarattyával, mivelhogy azt mondgya: nem az én akaratom; hanem a' te akaratod legyen?* 2. *Mit ért itt Idvezitónk az ó Attyának akarattyának meg-tételén?* Az 1 Felel. Mint hogy az Jésus Christus egy személyében két természetek vannak, Isteni és emberi természet, igy két akaratok-is vóltanak ó Felségében, Isteni, és emberi:

beri. Ezt így értvén, a' Jésus Christusnak Isteni akarattya egy az Atya akarattyával: mert egy Isteni természeti vagyon az Atyával, Jan.10.v.30. az ő Felsége emberi természeti szerént való akarattya pedig kűlömbőz az ő Isteni természeti szerént való akarattyától: mert az ő emberi természeti akarattya irtózik vala az haláltul, a' mint fellyebb hallók. Az 2. Fel. Az ő szent Attya akarattyán érti, az Istennek őrőkké való décrétumát, az idvezűlendő bűnősök meg-váltattatások felől: kiknek meg-váltattatásokra, rendelte az ő egyetlen egy szűlőtt Fiát, hogy a' testben meg-jelenvén, azokat meg-váltaná, ezt emlegeti maga Idvezitőnk, Jan.3.v.16. és szent János, 1 Jan.4.v.10, s' ezt világosíttya szent Péter, Csel.2.v.23.

Tudomany.

Minden idvezűlendő embereknek (az Ur Jésus példájával) *az ő halálos betegségekben, halálok felől, Isten akarattya s' decretumában kell meg-nyugodni, és az alá kell magokat ajánlani.*

Példa Mosés, kit midőn Isten, a' *Nébo* hegy tetejére fel-vitt vólna, és onnét az Izraelnek igért Canaán földét meg-mutatván, meg-jelentette vólna, hogy oda nem mehetne (az ő hihetetlenségéért, Mosés IV. K.10.v.8--12.) hanem meg-halna, szóját fel nem nyittya; hanem Isten akarattyán nyugszik-meg, Deut.34.4.5. Hasonlatosképpen az Aáronis, mikor Isten Mosés által meg-jelentette vólna, hogy meg-halna, azon hihetetlenségért: Isten akarattyában meg-nyugszik, Num.20.v.23--28. Így szintén a' szegény Eli-Pap, mikor Isten meg-izente vólna néki, hogy az ő két gonosz fiainak lágyan való neveltetéséért meg-halna, magát meg-alázván, Isten akarattyában nyugszik-meg, 1 Sam.3.11--18.

Oka. I. Mert minden ember életében s' halálában, úgy vagyon az Isten hatalmában, mint a' fazakasnak kezében a' sár, Jer.18.v.6 azért valamit akar Isten velünk cselekedni, s' valamikor, s' valamicsoda nyavalya, és halálnak neme által, akar bennünket e' világból ki-hólítani, abban csak meg-kell nyugodnunk, s' nem kérdhettyük azt: Miért cselekeszi, Dan.4.32. Ennek okát mondgya Isten, Deut, 32.v.39. Ezért mondá Eli pap-is, mikor meg-értette vólna, hogy mind maga, s' mind fiai meg-halnak, 1Sam.3.v.18. Dávid-is azért tévé kezét szájára, Solt. 39.v.10.

II. Mert Idvezitőnk-is így tanitott, hogy mind életünkben, s' mind halálunkban, az Isten akarattyában nyugodgyunk-meg, Matt.6.v.10 E' penig az Istennek akarattya s' végezése (többi kőzött) hogy egyszer meg-kell halni, Sid.9.27. Így nyugvék-meg Dávid az Isten akarattyában, mind életére s' mind halálára nézve, 2Sam 15.25,26.

III. Mert mivel az Isten szabad akarattya szerént ól, s' elevenit, Deut.32.v.39. hatalmas, az embert az halálos betegségekből-is meg-gyógyitani, mint Ezéchiást, Esa. 38.v.5. és az halálnak kapuiból-is, életre meg-téritni, mint Jónást, Jon.2.v.3--11. és Dávidot, Solt.30.4.

IV. Mert valamit Iſten reánk bocsát, életünkben s' halálunkban, mind azokat javunkra ſzólgáltattya, Rom. 8. v. 28. Azért a' mi halálunk órájára-is Iſten akarattya alá kell magunkat bocsátani: tudván azt, hogy az által mégyünk az örök életre, Jan. 5. v. 24.

Haszna. I. *Oktat.* 1. Tehát akár minémű nyavalya, nyomoruság, vagy halálnak neme által (minémű az éhség, fegyver, dög-halál) vegye el Iſten ſzerelmeſeket: mind azokban, az Iſten akarattya alá kell magunkat bocságani, s' azt kell mondani, a' mit Jób, cap. 1, v. 21. mert meg-változhatatlanképpen annak csak meg kell lenni, Jer. 15. 1--3. 2. Akár hol, akár minémű nyavalya, nyomoruság, és halálnak neme által ſzólicson-ki Iſten e' világból, érezvén halálunkat, nyugtaſſuk-meg lelkünket az Iſten akarattyán, ezt mondván Idvezitönkel: *Asyám, nem az én akaratom; hanem az te ſzent akaratod légyen*: és Eli-Pappal, 1 Sam. 3. v. 18. 3. Tehát, a' kik az ő halálok óráján, nem bizzák magokat Iſten akarattyára: lelkeket nem ajálhattyák Iſtennek mint édes Attyoknak, Idvezitönkel: ki meg-nyugodván, az ő halála felől, Iſten ſzent Attya akarattyán, lelkét ſzent Attyának ajánlá, Luc. 23. 46. Kérdés. *Kicsodák azok, kik halálok óráján lelkeket nem nyugtattyák-meg az Iſtennek akarattyán: s' nem mondgyák azt a' mit Idvezitönk, a' leczkében?* F. Azok, 1. Kik életekben is az Iſtennek akarattyát nem cselekedték, Jer. 6. 16 illyekről ſzóll Idvezitönk, Matt. 7. v. 21. 2. Kik világi ſzorgalmatoſságban

ságban el merülvén, magokat minden nap, sőt minden ſzempillantásban, az halálra s' bóldog kimulásra nem kéſzitik; hanem magoknak holtzig napokat igirnek, ama' kalmárokkal, Jak. 4. 13, 14. 3. Kik teſti bátorságban, s' gyönyörűségekben élnek, és nagy hirtelen az élők közzül ki-vágattatnak ama' Gazdaggal, Luc. 12. v. 19. a' tobzódó Bóldisát Királlyal, Dan. 5. v. 4. 26. v. 30. 4. Kik minden e' világon lévő dolgokat, s' az halált-is, csak történetből lenni itilik, kikről ſzól, ſzent Péter, 2 Pét. 3. v. 3, 4. 5. Kik életekben az Iſtennel meg-nem békéllettek, az halállal (az igaz meg-térés által) frigyet nem vetettek: mert ez illyenek halálok óráján, az Iſtenről nem úgy gondolkodnak, mint kegyes Atyáról; hanem mint rettenetes itélő Bíróról, és az halált nem úgy ſzemlélik, mint az örök életnek kapuját; hanem mint az pokolnak ajtaját. Melyre nézve, as halálnak rettenetes félelmi, és a' pokolnak rettegéſitől környül vétettetvén, Iſten akarattya alá magokat nem adhattyák; sőt azt kiálltyák a' mi meg-vagyon irva, Jel 6. 15--17. K. 1. *A' kik minden irtózás, hánykódás, rettegések, és tusakodások nélkül csendeſſen halnak-meg, mind bóldogé azoknak halálok?* 2. *A' Kik nagy tusakodások, hánykóások, és rettegések között, mulnak ki e' világból (nyelvek meg-fogódik, elméjek el-bódul, nem ſzólhatnak, s' nem mondhattyák ezt Idvezitönkel, Atyám légyen a' te ſzent akaratod) mind bóldogtalané azoknak halálok?* Az 1. Fel. Nem, mert az illyen csendes halál nem mindenkor, s' nem-is mindenekben jele, az Urban

való idveſséges ki-muláſnak. 1. mert ſokakban ez a' csendes halál ſzármazik, a' tudatlanságtul, vakmerő teſti bátorságtul, s' bűnben való meg-átalkodáſtul; ugy hogy még az halálban-is, ſem Iſtentűl, ſem őrdűl, nem rettegnek. 2. mert azt mondgya Jób, cap. 21. hogy *az iſtentelenek, egy ſzempillantásban a' koporsóban ſzállanak*, az az, ſokſzor minden győtrelem és rettegésnélkűl halnak-meg, és a' mint Dávid mondgya, Solt. 73. 4. *Nincsenek az halál kőteleiben, s' az igaz emberek nyomorúságokban nincsen részek*: kik nagy nyomoruságok által, mennek az Iſtennek országában, Csel. 14. 22. A' 2. Fel. Nem, 1. mert az Iſtennek nagy Szentei, nagy tuſakodáſok kőzt multanak-ki ſokan e' világból, mint Idvezítőnk emberi természeti, nagy tuſakodáſok, rettegések kőzött hólt meg, mint a' lecke bizonyittya; és azok azok a' rettegések facsarták-ki ő Felségéből ama' keſerves ſzókat: *En Iſtenem! En Iſtenem! miért hagyál el*, Matt. 27. v. 46. 2. mert az Idvezűlendő hivekben, az olly tuſakodáſok ſzármaznak, a' teſtnek a' lélekkel való tuſakodáſából, kéſz lévén a' lélek a' teſtűl való el-váſſra; à teſt penig irtózik romlásától, mint Idvezítőnk mondgya, Matt. 26. v. 41. 3. mert az hivek-is ſzorongattatnak halálok óráján, kettő kőzött: ugyanis őrőmeſt kivánkoznak az egekben; de az ő ſzerelmeſeknél-is maradnának, ſzent Pállal, Phil. 1, 23. 4. mert nem az ő halálok óráján való tuſakodáſokból, rettegésekből és nyughatatlankodáſokból; hanem az ő életekből, kell itéletet tenni, az ő bőldog ki-

ki-muláſokról. 5. mert ha ſzintén nem ſzólhatnak-is; de lelkek, az halálban-is, hitnek általa Iſtennel beſzélget, s' azt mondgya, a' mit *Jób.* cap. 15. 13. mert az ő Páſztorok akkor vagyon kiváltképpen ő véllek, melyről ſzóll Dávid. Solt. 23. 4.

II. *Int.* Inti az idvezűlendő hiveket, ugy éllyenek békeſségekben s' egéſségekben; hogy halálos betegségekben (és halálok óráján) magokat Iſtenakarattyára bizhaſſák, ezt mondván: *Atyám, &c.*

Kérd. *Mit kell életünkben cſelekedni, hogy halálos betegségünkben, s' halálunk óráján Iſten akarattya alá ajálhaſſuk magunkat?* Fel. 1. Életünkben s' békeſségünkben, tanőllyuk magunkat az Iſten akarattya alá adni, Samuellel, 1 Sam. 3. 10. 2. Életünkben ſzerezzűnk hitet, az Iſten igéje halgatásából; igy léſzen, hogy halálos betegségünkben-is, Iſten akarattya alá adgyuk magunkat, ſzent Pállal; hanem ezt mondgyuk: *Tudom kinek hittem, &c.* 2 Tim. 1. 1. 12. 3. Életünkben ſzereſsük Iſtent minden világi jók felett, Dáviddal, Solt. 73. 25. halálunkban-is meg-nyugſzunk az Iſten akarattyában, s' ezt mondgyuk, Rom. 8. 35--39. 4. Halálos ágyunkban gondollyuk-meg azt, hogy hatalmas az Iſten minket meg ólni, és hatalmas életre meg-fordittani: s' ugy nyugſzunk-meg az Iſten akarattyán amaz három iffiakkal, Dan. 3. v. 17. Ha meg-gondollyuk melly ſok gonoſzoktul ſzabadit-meg, és melly ſok jót ſzerez nékűnk az halál. A' *gonoſzok* mellyektűl, Iſten, az halál által meg-ſzabadit. (1) A' bűn, Rom. 6. 7. melly alatt nyőgnek az Iſtennek ſzentei,

s' ohajtyák az alól való meg-szabadulásokat, Rom. 7.23,24. (2) A' sok nyomoruságok, Jelen. 21.v.4. (3) E' világon való bujdosás, melyből, a' jó lélek kivánkozik a' Chriſtushoz, 2Cor.5.v.6-8. A' jók mellyeket szerez Isten az halál által. (1) A' mennyei hazában való menetel, ide kivánkozik vala Abraham, Sid 11.v.9,10. és szent Pál, Sid 13.v.14. (2) A' Chriſtussal való tellyes s' tökélletes edgyesülés: ezért kivan vala meg-halni sz. Pál, Phil.5.23. (3) Az Istennek szinről szinre való látása, Joh-3.v.2.

(*Fiat applicatio.*) Amen.

LIV. PRÆDIKACIO.

Az hivek az halálban-is épülnek.

2 Cor. 5.v.1. *Mert tudgyuk hogy ha e' mi földi házunknak hajléka el bomol, épülésünk lészen Istentől, nem kézzel csinált házunk: hanem örökké való menyben.*

Jollehet az idvezülendő hiveknek itt e' világon siralmas állapottyok vagyon, mint Idvezitőnk mondgya, Jan. 16.v.20 mindazáltal még ebben az ő siralmas állapottyokban-is, vigaszta lások s' örömök vagyon, 1. mert tudgyák, hogy az ő szomoruságok s' nyomoruságok a' következendő örökké való mennyei örömre nézve, csak egy szempillantásig való, 2 Cor.4.v.16,17. 2. mert tudgyák hogy az Isten minden könyhullarást el tőről az ő szemekről, Jel.21.v.4. 3. mert tudgyák hogy mikor az ő

az ő testek a' nyomoruságok és az halál által romol, épül lelkek menyben: melyről szól szent Pál e' szleczkében: melynek,

Két részei vannak.

1. Vagyon az hivek testeknek, halál által való, romlandóságoknak le-irása: *Tudgyuk hogy ha a' mi földi házunknak hajléka el bomol.*

2. Vagyon az ő halandó s' romlandóságokat követő örök bóldogságok felől való, meg-csalhatatlan reménségek s' bizodalmok: *Épülésünk lészen Istentől*, &c.

Illyen czikkelyek vannak e' szent leczkében.

I. *Az hivek romlandóságoknak le-irása*: a' mi földi házunknak hajléka el-romol? Kérdés: 1. *Mi értetik a' mi földi házunknak hajlékán?* 2. *Miesoda annak el bomlani?* Az 1. F. A' mi romlandó s' halandó testünk: melly háromképpen irattatik-le, mert mondatik. 1. *Háznak*, (1) a' léleknek a' testben való lakozására nézve: mert a' mi lelkünk ideig való lakó háza (itt e' világon) a' mi testünk. (2) az Istennek mi bennünk való lakására nézve: mert a' szent Lélek lakozik mi bennünk hivekben, 1Cor.3.v.16. 2. mondatik, *Földi Háznak*, (1) az ő eredetire nézve: mert az ő elébbeni földi s' pori állapottyára viszsza mégyen, Terem. 3.v.19. Præd.12.v.9. 3. mondatik *hajléknak* vagy *Sátornak*, az hiveknek itt e' világon való változó állapottyokra nézve, (1) mert miképpen a' kik sátorban lak-

nak, csak bujdosók: ugy e' világon az hívek csak bujdosók, Terem. 47. v. 9. 1 Chron. 29. v. 14. Sid. 11. v. 9, 10. (2) mert miképpen a' kik sátorban laknak, azoknak nincsen maradandó helyek s' városok: ugy az hiveknek nincsen e' világon maradandó helyek, s' városok, Sid. 13. v. 14. (3) mert miképpen à sátorban lakók, a' levegő égnek s' az időknek sok változáſit, hever, hideget, esőt, záport és félveszoket szenvednek, mint Jákób mondgya vala Lábánnak, Terem. 31. v. 40. ugy az idvezülendő lélek, itt e' világon, e' világnak veszedelmes nehézségit, nyomoruságit, probáit, késértetit, üldözéſit, szenvedi a' testben, mint Idvezitónk mondgya, Jan. 16. v. 20. és a' Tanitványok egyenlő akarattal kiáltyák, Csel. 14. v. 22. A' 2. Fel. Romol ez a' mi mi földi házunk s' testünk. 1. *A' sok nyomoruságok által*: mint a' sátor, a' sok eső miatt meg-rothad s' meg-szakadoz: ugy a' mi testünk, a' sok nyomoruságoknak zápora miatt ugyan meg-sényved, megsebessedik, s' meg-báſzhódik, melyről panaszolkodik *Jób* 13. v. 28. Dávid Solt. 38. v. 6. 2. *A' léleknek a' testül való el válása által*: mert miképpen, hogy a' sátornak el-kell bomlani, mikor annak kötelei el-saggattatnak, árbocz fája le-törétik, a' benne lakónak ki-kell menni abból, &c. ugy mikor a' mi testi érzékenységink, látáſink, hallásink, szólásink meg-szűnnek, kezeink s' lábaink az életető léleknek el-fogyása miatt, el-lankadnak, az egész test, mint sátor, le-omlik, s' a' lélek belőlle ki-mégyen s' az ő Istenéhez vitetik, Præd. 12. v. 9. 3. *A' testnek porrá*

porrá való változása által: mert miképpen az leomlott és a' földön hagyatott sátor el-rothad, s' porrá lészen: ugy az halál által el-esett s' földben tétetett test el-rothad s' porrá lészen, Terem. 3 v. 19.

II. *Az hivek illy romlandóságokat követő bóldogságok felől való csalhatatlan reménségek* Épülésünk lészen Istentül, &c. Kérdés. 1. *Micsoda az a' kéznélkül épittetett ház?* 2. *Mikor épittetett az Istentül?* 3. *Miért mondatik örökké valónak?* Az 1. Felelet. Az a' kéz nélkül épittetett Ház, az örök élet; ellenében vettetvén, e' világi mulandó életnek, mellyet várt bujdosásában, Abrahám, Iſák és Jákób, Sid. 11. v. 9, 10. A' 2. Fel: Ez a' kéznélkül Istentül épittetett örök élet, épittetett világ fundamentumának fel-vetése előtt, a' mint Idvezitónk mondgya, Matt. 25. v. 34. (1) *az el-választásra* nézve: mert annak birására választott minket az Atya Isten, az ő szent Fiában, Eph. 1. v. 3--5. (2) *a' megváltásra* nézve: mert annak birására, váltott meg minket az Ur Jésus Christus, Jan. 10. v. 28. (3) az *el-hivásra* nézve: mert arra hivattattunk, 2Tim. 1. v. 12. Az 3. F. Mondatik örökké valónak: mert ez az örök élet áll, az Isten örökké való dicsőſségének szemlélésében, és abban való élésben, Jan. 17. v. 24. Ide mennek az hivek, Matt. 25. v. 46.

Tudomany.

Az idvezülendő hivek bizonyoſſan hiſzik, s' tudgyák, hogy mikor testek a' sok nyomoruságok, szenvedések és halál által, romlik s' porrá változik, lelkek meny-

ben (menten a' testtûl való el-váláskor) *örök élettel ajándékoztatik s' koronáztatok.* Szent Pál mondgya minden hivők képekben, itt: Tudgyuk, &c. ismét, 2Tim. 1. v. 11. és 4. v. 7, 8. Hasonlóképpen *Jób.* cap 19. v. 25--27.

Oka. 1. Mert tudgyák s' hiszik az hivek, hogy a' sok nyomoruságok, (mellyeket a' lélek szenved a' testben) utyai a' léleknek az örök életre, Csel. 14. v. 22. Ezen az uton ment Idvezitônk a' dicsôségre, Luc. 24. v. 26. s' ezen az uton dicsôittetnek-meg minden hivek, Rom. 8. v. 17.

2. Mert az halálban szûnik-meg a' lélek, minden világi nehézségektûl, szenvedések-ûl és nyomoruságoktul, Jel. 7. v. 13--17. és 21. 4.

3. Mert, minden hiveknek, ez életbeli pállyafutásoknak jutalma, az ô lelkekre nézve, menten az halálban (a' léleknek a' testtûl való el válásakor) adatik-meg, 2Tim. 4. v. 6, 7, 8. Azért mikor romol a' test az halálban, épûl a' lélek az örök életben.

Haszna I. *Oktat.* Tehát az idvezûlendô hiveknek lelkek, mihelt a' testtûl (az halálban) el-válik, menten az Istennek Angyalitul, az örök életben vitetik: mellyet a' Lázár (példa beszédes) példájában, mutat-meg. Luc. 16. v. 22. Ezt világositya a' 6. István példája-is, ki halálakor, lelkét az ô Jésusának, (kit látott menyben) ajánlá, Csel. 7. 59.

II. *Int.* 1. Ne irtózzunk tehát (1) a' nyomoruságok ul; hanem békével szenvedgyük azokat: mert szûkség azok által a' mi testünknek meg-romlani, minekelôtte az örök életre mennénk, Csel. 14. v.

14. v. 22. (2) ne irtózzunk az haláltul, a' ki el-rontya a' mi lelkünknek e' földi látorát, a' testet: mert mind addig sem mehet lelkünk, a' mennyei hajlékban, mig a' mi testünk az halál által el nem rontatik. Azért kiván vala meg-halni szent Pál, Phil. 1. v. 23. 2. Ugy éllyünk e' világon, hogy mikor az halálban romol testünk, épüllyön (az az idvezüllyön) lelkünk az egekben. Kérd. *Hogy hogy éllyünk itt e' világon, hogy az halálban épüllyön, s' idvezüllyön lelkünk?* Felelet. Ugy éllyünk a' mint e' részben az Apostol elônkben adgya. 1. *Hit által járjunk*, v. 7. az az, hidgyünk a' Jésus Christusban: mert az hivők az halálban-is élnek, Jan. 11. v. 25, 26. 2. *E' világot s' ennek minden dicsôségét, a' mennyei hazáért vessük-meg*; s' nagy kivánsággal kivánnyuk azt, v. 2. mert illyeké az a' mennyei haza, Matt. 19. v. 27--29. 3. *Fel öltözve, és nem mezitelen járjunk*, v. 3. az az, a' mi ô emberünket, a' testnek gonosz kivánságit levetkezvén, a' Jésus Christus igasságát és szentségét, mint egy köntôst, a' meg-térés által, fel-öltözzük, Rom. 13. v. 11--13. Eph. 4. v. 22--24. mert illyek hivattatnak a' Bárány Ur Jésus lakodalmában (az örök életben) Jel. 19. v. 7, 8. 4. *A' mi bûneinknek, és sok nyomoruságinknak terhe alatt fuhászkodgyunk*; és az alól való meg-szabadulásunkat ohajtsuk, v. 4. igy fuhászkodik vala szent Pál, Rom. 7. v. 23. 24. mert az illyek találnak nyugodalmat az Ur Jésusnál, Matt. 11. v. 28, 29. 5. *Ugy éllyünk e' világon mint jövevények*, v. 6: mert illyeknek készittetett a' mennyei haza, Sid. 11. v. 9, 10. (Fiat applicatio. Amen.)

LV. PRÆDIKACIO.

Az mennyei hazában való fel-öltözésről.

2 Cor. 5. v. 2, 3. *Mert azért fuhászkodunk, mivel hogy kivánunk a' mi mennyei házunkban fel-öltözni: mert fel-öltözvén, és nem mezitelenen találtatünk.*

Minden idvezülendő léleknek, két *háza* vagyon: Edgyik *földi*, mely nem egyéb, hanem e' romlandó s' porrá változandó *test*: melyben valameddig e' világon lakik az idvezülendő lélek, mind addig csak bujdosik s' távól vagyon az Ur Jésustól a' testre nézve, 2 Cor. 5. 6. melyre nézve; minden idvezült szentek, magokat bujdosóknak tartották Jákóbbal, Terē 47. 9. Dáviddal, 1 Chron. 29. v. 14. Pál Apostollal, Sid. 13. v. 14. Másik háza az idvezülendő lelkeknek *mennyei*, mely nem egyéb hanem az örök élet: melyben mind addig sem mehet-bé örökös lakásra, valameddig e' földi ház, a' mi testünk, a' halálos nyomoruság, vagy halál által, el nem romlik: mert ennek romlásával, mégyen az idvezülendő lélek a' mennyei hazában, melyről ſól szent Pál, v. 1. melynek meg-nyeréséért fuháſkodnak s' kivánnak az hivek meg-halni, s' oda menni, Phil. 1. v. 23. és itt a' mi leczkénkben: melynek,

Két Részei vannak.

1. A' hiveknek kivánságok a' mennyei hazában való fel-öltözésre: *mert azért fuhászkodunk, &c.*

2. Oka

2. Oka az ő kivánságoknak: *mert fel-öltözvén és nem mezitelenen találtatunk.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *A' mennyei hazának kivánsága*: Azért fuhászkodunk, &c. Kérd. 1. *Micsoda az a' mennyei haza, melyben nagy fuhászkodással kivánnak az hivek fel-öltözni?* 2. *Micsoda abban az hazában fel-öltözni?* Az 1. Fel. Az a' mennyei haza, az örök élet, mely készittetett minden idvezülendőknek, örök időknek előtte: mellyben az idvezülendők, lelkekre nézve, menten halálok óráján; lelkestül s' testestül penig, a' fel-támadáskor, bé-mennek, Matt. 25. v. 31--34. Ez az örök élet mondatik (1) *mennyei hazának*, hogy ezzel jelentessék, hogy az hivek itt e' földön bujdosók és nincsen e' földön állandó s' maradandó hazájok; hanem menyben vagyon az öörökös hazájok; à hol vagyon az ő életek á Christusnál Col. 3. 3. mellyértbujdostanak minden szentek, Abrahámmal, Sid. 11. v. 9, 10. (2) mondatik *mi hazánknak*: a' Christussal való lelki edgyességre, és a' fiuságnak kegyelmére nézve: melly szerént Ist ennek fiai és a' Christusnak örökös társai vagyunk Rom. 8. 16, 17. Ezt világosittya szent Pál, 1 Cor. 3. v. 22, 23. Az 2. Fel. Fel-öltözni a' mennyei hazát, nem egyéb, hanem ebben a' hazában bé-vitettetni, s' idvezülni: mint Idvezitőnk magyarázza, Jan. 10. 28. és 14. v. 1--3.

II. *Ennek a' mennyei haza kivánásának inditó oka*: mert fel-öltözvén, &c. Kérd. 1. *Mit tészen mezite-*

zitelenûl találtatni? 2. Mit téſzen fel-öltözve találtatni, t. i. az halálban? Az 1. Fel. Mezitelenûl találtatni, annyit téſzen, 1. mint bûnben találtatni: igy az eſet után Adám mezitelenûl találtaték, az az, meg-iſméré hogy vétkezett vólna; mert meg ſzégyenlék magokat és fedezgetik vala mezitelenségeket, Terem. 3 v. 7. mellyet látván Iſten ő ſzent Felsége, azt kérdi Adámtul, v. 11. ki-mondá-meg hogy mezitelen vagy, az az, hogy el-eſtél, s' bûnöſsé lőttél? melyre azt feleli ſzegény Adám (meg-valván bûneit) verſ. 12. Az Aſzſzonyi-állat, mellyet mellém adál, csala-meg, az az, ejte e' bûnben. 2. Mezitelenûl találtatni, azt téſzi, a' Jéſus Chriſtus igaſságát, ſzentségét hit által fel nem öltözni, az által a' bûnből meg nem ſzabadulni, meg nem igazittatni, és meg nem ſzenteltetni: igy mondatik mezitelennek a' *Laudiceabéli* Eccléſiának Tanitója, Jel. 3. 17. A' 2. Fel: Fel öltözve találtatni, azt téſzi. A' Jéſus Chriſtus igaſságával, ſzentségével, mint egy kőntőſſel fel-ruháztatni, s' lelki mezitelenségünket (bûneinket) el-fedezni: ezt példázza az Adám bőrből csinált kőntöſe, mellyel el-fedezteték az ő mezitelenségek, Terem. 3. v. 21. Ez a' Chriſtus igaſsága és ſentsége ama' bibor kőntős: melly adatik a' Chriſtus minden igaz jegyesének (hivének) a' meg igazitálban, Jel. 19. v. 8. Ezzel kinállya Idvezitőnk az Laudiceabéli Tanitót, hogy meg-vegye hitnek általa, az ő lelki mezitelenségének el-fedezésére, Jel. 3. 18. Ez amaz menyekezői kőntős, melyben a' ki fel nincsen öltözve, a' lakodalomból ki-rekeſztetik Matt. 22. v. 12.

TUDOMANY.

Valakik itt ez életben, a' Jéſus Chriſtus igaſságát és ſzentséget hitnek általa fel öltözték, (és tudgyák s' hiſzik hogy a mikor teſtek romol az halálban, épűl lelkek az örők életben) azok nagy kivánsággal kivánnak meg-halni, és az örők életben vitettetni.

Ennek a' Tudománynak igaſsága a' leczkében vagyon, melly fűgg az első verſtűl, az hol igy ſzóll az Apoſtol: *mert tudgyuk hogy mikor a' mi földi házunknak hajléka bomol: épűlésünk léſzen Iſtentűl menyben, nem kézzel csináltatott; hanem örőkké való menyben:* melyből igy hozza ki, a' mi leczkénként: *azért fuhászkodunk*, &c.

Oka. 1. Mert tudgyák hogy ő nékiek az halál nem kárhozatos; hanem idveſséges: mivelhogy nincsen már nékiek ſem életekben, ſem halálokban kárhoztatáſok, Rom. 8. v. 1. ugymint kik mind életekben, mind halálokban az Uréi, Rom. 14. v. 7, 8.

2. Mert tudgyák hogy a' meg-igazulásban és meg ſzenteltetésben hivattattak ők, az (őket meg-igazitó) Bárány Ur Jéſus Chriſtus mennyei lakodalmára, Jelen. 19. v. 7 8. melly lakodalomba, lelkekre nézve halálok óráján vitettetnek-bé az Iſten Angyalitul: mint a' Lázár lelke, Luc. 16. 22. Erről a' lelki lakodalomról ſzóll Idvezitőnk, Luc 21. v. 29, 30.

3. Mert az halálban érik-el a' Jéſus Chriſtuſſal való tőkélletes edgyeſségeket, melytűl moſt, (e' teſtí életre nézve) távól vannak, 2 Cor. 5 v 6. Ez a' Chriſtuſſal való tőkélletes edgyeſségnek kivánáſa, kivántattya

tattya vala szent Pállal az halált, Philip. 1. v. 23.

HASZNA. I. *Oktat.* Tehát, a' kik mind életekben mezitelenen járnak, s' halálokban-is ugy találtatnak, azok halálokat nem ohajthattyák, s' az örök életet nem várhattyák: mert azok mezitelenen (menyekezői ruha nélkül) találtatván, a' külső setétségben vettetnek; ama' menyekezői ruhanélkül való vendéggel, Matt. 22. v. 11--13. Kerd. *Kicsodák azok kik életekben-is mezitelenek; s' halálokban-is ugy találtatnak?* Fel. 1. Kik a' Jésus Christust meg térés által, fel nem öltözték, az az, kik a' bűnben meg-térés nélkül élnek, s' a' bűnben halnak-meg: mert a' bűnben élés, lelki mezitelenség, Jel. 3. 17. és setétség, Rom. 13 v. 12, 13. 2. Kik a' Jésus Christus igasságát szentségét hitnek általa magokra nem öltözték: mert ezek az ő hamisságokban s' tisztátalanságokban maradnak, a' Christuson kivül, Jel. 22. v. 11. a' mennyei szent városban bé-nem mennek, Jel. 21. v. 27. 3. Kik a' Jésus Christus igasságán, szentségén kivül, magános törvénybéli cselekedetekben keresik Isten előtt való meg-igazulásokat, Gal. 5. 4. &c.

II. *Int.* Ugy éllyünk e' világon, hogy mind életünkben s' mind halálunkban, a' Christus igasságában és szentségében fel-öltöztetvén találtassunk: mert ugy épül lelkünk menyben, miker romol testünk az halálban. Kérd. *Miképpen kell ez öltözetet meg-szerzeni, é' abban élni s' meg-halni?* F. Ez az öltözet igy szereztetik-meg. 1. Hit által a' Jésus Christus igasságát és szentségét fel-kell öltözni, az az, az Christus igasságában és szentségében kell a' mi igasságunkat és szentségünket keresni, Phil 3 v. 9, 10. 2. A' bűnnek ô kőntösét, az az a' testnek gonosz kivánságit el kell vetni, s' uj életben kell járni: mert ugy öltözteték-fel a' Christus, Rom. 13. 11--13. 3. Az Isten beszédét szüntelen kell halgatni s' a' szerént kell élni: mert az által lakozik a' Christus mi bennünk, Jan. 14. 23. 4. Hit által a' Christusban kegyes, szent életet kell élni: mert ugy élhetünk a' Christusban, és a' Christus is ugy él mi bennünk, Gal. 2. v. 20.

III. *Vigasztal.* Bóldogok a' kik igy fel-öltözve élnek, és ugy találtatnak az halálban: 1. mert ezek a' Bárány jegyesei, és ezek hivattatnak annak lakodalmára, Jel. 19. v. 7, 8. 2. mert ezek mennek bé a' vőlegénnyel a' lakodalomban, Matt. 25. 6. 10. 3. mert ezek léfznek az egekben fejér ruhában, Jel. 7. 9--14. (*Fiat applicatio*) Amen.

LVI. PRÆDIKACIO.

Az halandóságnak le-vetkezéséről.

2 Cor 5. v. 4. *Mert mi kik e' testnek hajlékában vagyunk, fuhászkodunk meg-terheltetvén: mivel hogy nem kivánunk le-vetkeztetni, hanem fel-öltöztetni, hogy az halandóság elnyeletteſsék az élettül.*

JOllehet az idvezülendő hivek, az Ur Jésus érdemes halála által, a' törvénynek karhoztató ereje

alatt nincsenek; hanem a' kegyelem alatt vannak; Rom. 6. v. 15. még-is mig e' halandóságban élnek, két kiváltképpen való tereh alatt nyögnek. *Egyik* a' bűnnek maradványának terhe, melly alatt nyögött Dávid, Solt. 38. v. 5. és szent Pál, Rom. 7. 24. *Másik* a' bűnért rajtok lévő nyomoruságok, Solt. 42. 8. Job 16. 14. melly két tereh alól, a' jó lélek, nem elébb, hanem az halálban szabadul-meg. Rom. 6. 7. és Jel. 21. v. 4. Ezek alól való, szabadulásért való ohajtásokat irja-le szent Pál, az hiveknek, e' leczkében: mellynek,

Két Részei vannak.

1. Az hiveknek terhek alatt való fuháskodások, és azok alól való meg-szabadulás felől való kivánságok: *mi kik*, &c.

2. Vége ez ő fuhászkodásoknak és kivánságoknak: *hogy az halandóság el-nyeletessék az élettűl.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *Az hiveknek halandóságok s' bujdosások.* Mi kik e' testnek hajlékában vagyunk. A' testnek hajlékán értetik, a' mi halandó testűnk, melly csak ideig való sátora a' léleknek: és a' melyben az hivek csak bujdosók e' földön és jövevények, a' mint ezt világositya az Apostol, v. 6. és Sid. 13. 14.

II. *Az hiveknek ez halandóságban való meg-terheltetések, s' az alatt való fuhászkodások*: fuhászkodunk meg-terheltetvén. Kérd, *Micsoda tereh alat fuhászkodnak az hivek e' halandóságban?* F. 1. A' bűnnek terhe alatt, melly mint egy nehéz tereh nyomja

nyomja az idvezűlendő lelket-is, Solt. 38. 5. mivel mig ez halandó testben élnek tellyességgel a' bűnnek maradványitól meg-nem szabadulhatnak: mert minden nap vétkeznek, Jac. 3. v. 2. Ez alatt nyög vala szent Pál-is, Rom. 7. v. 23. 24. 2. A' sok külömb külömb féle nyomoruságoknak terhe, mellyek mint a' sűrű habok (a' vizben halandó embert) el-nyomják az idvezűlendő lelket, melyről szóll, szent David, Solt. 42. v. 8. melly terhek alóll, nem elébb; hanem az halálban szabadulhatnak-meg az hivek, Rom. 6. v, 7. Jel. 21. v. 4.

III. *Az hivekben, az halhatatlanságban való fel-öltöztetéseknek kivánsága.* Mivel hogy nem kivánunk le-vetkeztetni; hanem fel-öltöztetni. K. 1. *Mit tészen itt a' le-vetkeztetés?* 2. *Mit akar ezzel a' szólással: nem kivánunk le-vetkeztettetni; hanem fel-öltöztetni?* Az 1. Fel. Le-vetkeztetni annyit tészen: mint meg-halni, s' a' mi romlandó testűnknek el-bomlani, s' porrá lenni, a' mint az első versben magyarázza az Apostol, hasonlatosság szerént: miképpen az estvének idején ruháinkat le-vetkezzük s' ugy mégyünk nyugodalomra: ugy szintén a' mi halálunknak óráján lelkünk testünktől el-válván, mint egy le-vetkezi testűnket, s' ugy mégyen az örök nyugodalomra, melyről szóll Dávid, Solt. 116. v. 7. A' 2. Fel. Ezzel a' szólásnak formájával, jelenti az Apostol, az hiveknek nagy kivánságokat, az örök bóldogság felől. Értelme ez: e' halandó testben, meg-terheltetvén bűneinkel s' a' sok nyomoruságokkál, olly nagy kivánsággal kivánunk ezek-

túl meg-szabadulni; hogy nem annyira kivánunk meg-halni, mint hirtelenséggel el-változni, és az örök életben, minden kőzben vetésnélkül lelkestül s' testestül el-ragadtatni, mint Enóch és Illyés: és azok kik az itiletkor halált nem látnak; hanem nagy hirtelenséggel el-ragadtatván, az halandóságtul, és a' bűnnek és a' sok nyomoruságoknak terheitül meg-szabadulnak, 1 Teff 4.17.

IV. *Inditó oka ez ő kivánságoknak:* hogy az halandóság, el-nyeletteſsék az élettül. Az az, hogy a' mi halandó testünk változzék halhatatlanná; és e' mi mulandó életünk változzék örök életté, a' mint az Apostol magyarázza, 1 Cor.15.v.42. &c.

TUDOMANY:

Az Istennek hivei ez halandó testben, a' bűnnek bennek lévő maradványi, és à sok nyomoruságoknak terhe alatt el-fáradván, nagy kivánsággal kivánnak (meg-halni) s' ez halandó testből le-vetkezni, és az halhatatlan testben fel-öltözni, az örök életben. Példa, Illyés, 1 Kir. 19.4. Pál Apostol, Rom.7.v.24. és Phil. 1.v.2.3.

Oka. 1. Mert jól leget minden idvezülendő hiveknek, bűnök a' Jésus Christus halálának érdemeért, meg-bocsáttattak, és a' bűnnek uralkodásától meg szabadultak, Rom.6.v.15. mindazáltal, mig e' halandó testben élnek, mivel a' bűnnek maradványi bennek vadnak, sokak akarattyok ellen-is vétkeznek, Jac.3.2. melly alatt keserveſen nyőgnek, ízent Pállal, Rom.7.24. melytül nem-is elébb, hanem nem az halálban menekednek-meg, Rom.6.v.7.

2. Mert mig ez halandó testben élnek, az Istennek hivei, a' sok külömb külömb féle nyomoruságoknak terhétül terheltetnek, Jan.16.v.20. melyre példa, Illyés, Jób, Dávid, &c. mellyektül nem eléb hanem az halálban szabadulnak-meg: erre nézve kivánnya vala halálát Illyés Prophéta, 1 Kir. 19. v. 4. Jób, cap. 3.11--17, 18.

3. Mert az halálban kezdik-el az hivek az halandóságot le-vetkezni, és akkor kezdik az halhatatlanságot fel-öltözni: melyben, sem a' bűnnek, sem a' nyomoruságoknak terhe, űket nem nyomja, Jel. 7.v.13--17. és 21.4.

HASZ. I. *Oktat.* 1. Tehát még az Istennek szerelmes válaſztott idvezülendő hivei-is, mig ez halandó életben vannak nem lehetnek űreſsék a' bűnnek terheitül, és a' sok nyomoruságoktul. Nem a' *bűnnek terheitől*: mert minnyájan sokban meg-esnek, Jac.3.4. és a' bűnnek bennek lévő maradványival tusakodnak, Rom.7.23. ugy hogy senki nem mondhattya azt: *tiszta vagyok a' bűntől, s' nem vétkeztem.* Péld 20.v.9. Nem *a' nyomoruságoktul*: mert testamentum szerént maradott édes Mesterünktől reánk a' nyomoruság, Jan.16.v.20. 2. Szabad tehát az hiveknek kivánni halálokat illy tekintet alatt, (1) hogy mentül hamarébb a' bűnnek bennek lévő maradványitul meg-szabadulhatnának: mert az hiveknek meg-szenteltetéſeknek tőkélleteſségek az halálban kezdetik el, a' mikor a' test s' lélek a' bűntől tellyeſséggel meg-szabadul, Rom.6.7. s' a' feltáma-

támadasban végeződik-el, Phil. 3.v.20. (2) hogy a' sok kűlömb kűlömb féle nyomoruságoktul megszabadulhassanak: melytűl nem elébb; hanem az halálban szabadulnak-meg, Lázárral, Luc. 16.v.25. Láſd, Jel.21.v.4. 3. Meg csalhatatlanképpen bizonyosok tehát az idvezűlendő hivek, az ő őrők idvességek felől (1) mert tudgyák hogy mikor romol a' test a' halál által; épűl a' lélek az őrők életben, verſ.1. (2) mert tudgyák hogy a' mikor a' lélek levetkezi e' földi házat; akkor öltözi-fel az őrők életet, melly ki-tetczik a' *Lázár példabeszédéből*, Luc. 16. v.22.

II *Int.* Inti az idvezűlendő hiveket, 1. Ne ragaszkodgyék lelkűnk e' halandó testben e' világhoz, s' ennek gyönyörűségéhez, Rom.12.1,2. *Indító ok* (1) mert el-mulik e' világ s' ennek minden ábrázattya s' gyönyörűsége, 1Cor.7.30. (2) mert valami e' világban vagyon, mind szemnek gyönyörűsége, életnek kevélysége, s' a' léleknek gyötrelme, 1Jan.2 v.15,16. (3) mert mennél tovább, e' világon e' testben élűnk, annál inkább nevellyük lelkűnknek terhét, minémű, 1. a' bűn, Jac.3.v.2. 2. a' sok rendbéli nyomoruságok: mellyek a' mi napjainknak nevekedése szerént nevekednek mi rajtunk, mig nem porrá lészűnk, Gen.3.v.19. II. Ugy éllyűnk e' földi testnek hajlékában, hogy nagy óhajtással ohajcsuk, a' mennyei hazában fel-öltöztetni; és a' mikor e' földi halandóságunkat (az halálban) le-vetkezzűk, a' mennyei hazában öltözzűnk-fel. Kérdés. *Mint kell e' halandó testben élni, hogy*

hogy halálunk óráján lelkűnk, az őrökké való dicsőségben öltöztessék fel? Fel. 1. Az ő embert naponként le-kell vetkeznünk, az az, a' gonosz kivánságokat s' abból származott, s' származható, vétkeket el-kell hadni; és az uj embert fel kell öltözni, Colos. 4. seq. mert halálunk óráján ugy találtatunk, a' menyekezői ruhában fel-öltözve, Jel.19 7,8. Erre int szent Pál, Rom.13.11--13. 2. Ejjel nappal kivánkozzunk e' testből ki-költözni, és az Urhoz menni lakni, 2Cor.5.v.8. 3. A' bűnnek terhe alatt szűntelen nyögni kell, kivánván az alól való fel-szabadulásunkat, a' Christusban való hit által, Rom. 7.v.24. 4. A' naponként rajtunk lévő nyomoruságok alátt, el nem kell csűggedni, azokért az Urtól el nem kell szakadni, hanem azokban álhatatossan meg-kell maradni: mert azok viteznek ez halandóságból, az halhatatlan őrők életre, 2Cor. 4.v.16,17,18. (*Fiat applicatio.*) Amen.

LVII. PÆDIKACIO.

Az idvezűlendő hivek, életekben, halálokban, az Urnak kedveskednek.

2Cor.5.v.8,9. *Bizodalmunk vagyon pénig és inkább kivánkozunk ki-költözni e' testből, és az Urhoz menni lakni: Annakokáért-is igyekezünk mind itt lakván e' testben, mind ki költözvén, a' testből, néki kedveſek lenni.*

JOllehet az halál, *magában* gondoltatván, a' menyiben az emberi terméſzetnek rontója, igen irtóztató s' retteneres; de bizonyos tekintetek re nézve kívánatos. *Irtóztató* magára nézve: mert még Idvezitőnk-is emberi terméſzetire nézve, (melly ſzerént halált ſzenvedett mi étettünk) irtózott az haláltul, mint meg-tetczik, az ő Felsége könyörgéséből, Luc. 22 v. 42. De *kívánatos* az halál, bizonyos tekintetekre nézve. 1. mert a' mikor az halálban romol a' teſt, épül a' lélek menyben, v. 1. 2. mert az halálban vetkezzük le az halandóságot, és öltözzük-fel az halhatatlanságot, v. 4. 3. mert az halálban ſzabadulunk-meg e' világi bujdosásból, és mégyünk a' mi órókös hazánkban, a' mi órókös társunkhoz, az Ur Jéſus Chriſtushoz, melytől ſzóll ſzent Pál e' leczkében: melynek,

Két Réſzei vannak.

1. Az hiveknek, az halál által, az Urhoz való meneteleknek kívánságok, v. 8. *Bizodalmunk vagyon*, &c.

2. Az hivek Urokhoz való hűségek s' kedveskedéſek, mindéletekben, s' mind halálokban, minekelőtte ő hozzá mennének lakni. v. 9. *Annakokáért-is*, &c,

Illyen czikkelyek vannak e' ſzent Leczkében.

1. *Az hiveknek idveſségek felől való bizodalmok*: v. 8. Bizodalmunk vagyon. K. *Micsoda bizodalomról ſzóll, ſzent Pál, az hivek képében?* Fel. Az

órók élet felől való bizodalomról, hogy az halálból, által vitettetnek menten lelkekre nézve az órók életben: melyre teremtettek, és az ſzent Lélektől annak birására, még itt ez életben el-pecsételtettek, v. 4, 5. Erre nézve mondatik a' ſzent Lélek Iſten, mi órökségünknek zálogának, Eph. 1. v. 14. Erről ſzóll ſzent Pál, 2 Tim. 1. v. 12.

II. *Az hivek haláloknak kívánsága*; inkább kivánkozunk ki költözni e' teſtből, és az Urhoz menni lakni. K. 1. *Mit téſzen, e' teſtből ki-költözni?* 2. *Mit téſzen az Urhoz menni lakni?* Az 1. F. A' teſtnek s' a' léleknek meg-oſzlattatni (az halál által,) meg-halni. A' halál penig mondatik *ki költözéſnek*, a' lélekre nézve, haſonlatoſság ſzerént, hogy ezzel elönkben adaſsék, (1) hogy itt e' világon csak ugy vannak az hivek, mint jövevények, s' fellérek, a' kinek ideje el-telvén, máſuvá kell költözni: igy mikor el-jő az Iſtentől rendeltetett halálunknak ideje, a' léleknek ki-kell menni a' teſtből, Job. 14. 5. Erről ſzóll ſzent Pál, Sid 13. v. 14. (2) hogy a' lélek a' teſtből való ki-költözése után, nem vész-el, s' nem tétetik ſemmivé, mint a' barmoknak lelkek; hanem az Urhoz, az ő órókös hazájában vitetik, Præd. 12 v. 9. Az 2. F. Az Urhoz menni lakni, annyit téſzen, mint idvezülni, és az egekben az Ur Jéſus Chriſtushoz, mint órókös társokhoz, az hiveknek az órökké való lakásra vitetni lelkekre nézve, menten halálok óráján, Luc. 23. v. 43. teſtekre s' lelkekre nézve penig, az itiletben, 1 Teſſ. 4. 17, 18. Az órök élet penig mondatik az *Urral való lakáſnak*,

1. E' világi életre nézve: mert mig itt élünk, csak bujdosunk, s' maradandó városunk nincsen; de az idvességben nem bujdosunk, hanem az Ur Jésus Christussal uralkodunk. 2. A' Christusnak test szerént való távul lételére nézve: mert mig itt e' világon bujdosunk, test szerént távóly vagyunk az Ur Jésustul, 2Cor. 5. v 6. de az idvességben s' őrők életben edgyütt lélzünk ő Felségével, szinről szinre szemlélvén ő Felségét, erről szóll szent János, 1Jan. 3. v. 1. (1) mert őrökké az Urral lészünk, 1Tess. 4. v. 17, 18. (2) mert egy dicsőségben ő Felségével uralkodunk, Jan. 17. v. 24. (3) mert egy Királyi székben vélle ülünk, Jel. 3. v. 21.

III. *Az hiveknek Urokhoz való hűségek s' kedveskedések*, v. 9. Annakokáért igyekezünk, &c. K. 1. *Mit tészen itt e' testben az Urnak kedveskedni? 2. Mit tészen a' testből el költözvén az Urnak kedveskedni?* Az 1. Fel. E' testben élvén, az Ur Jésus Christusnak, kedveskedni. *Miben áll az Urnak életünkben kedveskedni?* Fel. 1. Hinni a' Jésus Christusban: mert annélkül senki ő Felsége előtt kedves nem lehet, Sid. 11. v, 6. 2. Halgatni az ő Felsége beszédét: mert azokhoz mégyen lakozni, Jan. 14. v. 23. 3. Meg-tartani az ő szent Attya beszédét: mert azok az ő Felsége Attyafiai, Matt. 12. v 49, 50. 4. Atyafiui szeretettel egymást szeretni: mert azok az ő Felsége Tanitványi, Jan. 13. v. 34, 35. 5. Szentül igazán s' mértékletesen élni: mert illyeket váltott meg ő Felsége, Tit 2. v. 11, 12, 13. 6. Az ő Felsége szegényinek alamisnálkodni: mert illyeket kedvelli ő Fel-

ő Felsége, s' mond áldottaknak, az itilet napján, Matt. 25. v. 34. 40 v. 7. 7. Az ő Felsége szeretetiért e' világot s' ennek dicsőségét meg-vetni, s' megutálni: mert illyenek birják ű Felségével őrökségül a' menyországot, Matt. 19. v. 29. A' 2 Fel. Halálunkban kedveskedni az Jésus Christusnak. *Miben áll halálunkban kedveskedni az Ur Jésus Christusnak?* F. 1. A' Jesus Christus vallásában, a' nagy nyomorúságokban is, mind halálig meg-maradni: mert azok kedvesek ő Felsége előtt az halálban, Jel. 2. v. 10. illyeneket látott szent János az egekben, Jel. 7. v. 9--14. 2. A' Jésus Christus nevéért s' tudományáért (ha az ő Felsége dicsősége s' az Ecclésia épületi kivánnya) halált szenvedni, szent Pállal, Csel. 21. 13. mert illyenekben is dicsőittetik a' Jésus Christus, Phil. 1. v. 20. 3. A' mi halálunkban az ő szent akarattya alá adni magunkat, Luc 20. v. 42. 4. A' mi lelkeinket az ő Felsége kezében ajánlani, halálunk óráján, szent Istvánnal, Csel. 7. v. 59. mert illyeneknek Pásztora ű Felsége, 1Pét. 4. v. 19.

Tudomany.

Valakik ez halandó életből, az halhatatlan életre, az Ur Jésus Christushoz, kivánnak által költözni, azoknak mind életekben s' mind halálokban az Ur Jésus Christusnak kell kedveskedni.

Igy kedveskedének az Apostolok a' Jésus Christusnak s' ugy nyerének őrők életet e' halandó élet után, Matt. 19. v. 27--29. Igy kedveskedék szent Pál is idvezitőnknek, Csel 21. v. 13. s' őrők életnek her-

vad-

vadhatatlan Coronájával koronáztaték-meg, 2 Tim. 4. v. 7, 8. Ezt az órök életnek Coronáját igéri Idvezitönk közönségesſen, mindeneknek valakik ô Felségének életekben s' halálokban kedveskednek, Jel 2. v. 10.

Oka. 1. Mert az hivek mind életekben, mind halálokban, ugy lehetnek az Ur Jéſusé, ha ô Felségének életekben s' halálokban kedveskednek, Rom. 14. v. 7, 8. a' kik penig ô Felségéé, azok az halandó élet után órök élette vitettetnek, Joh. 10. v. 28.

2. Mert azoknak életekben s' hálálokban dicsôittetik-meg az Ur Jéſus Chriſtus, a' kik ô Felségének életekben halálokban kedveskednek, Phil 1. v. 20. a' kik penig ô Felségét életekben s' halálokban dicsôitik, azok e' halandó élet után órökké való dicsôſséggel meg-dicsôittetnek, Ezekről ſzóll Idvezitönk, Jan. 17. v. 6--24.

3. Mert azok a' jó és hûséges tálentumos ſzolgák, kik életekben s' halálokban kedveskednek, az ô Uroknak reájok bizatott tálentumokkal való kereskedésben, és azok mennek-bé az ô Uroknak örömében (az órök életben) Matt. 25. 20--23.

Hasz. I. *Feddi.* Azokat a' világ fiait, kik órömeſt kivánkoznának halálok órájan a' Chriſtushoz menni az halhatatlanságban; de az Ur Jéſuſnak nem akarnak kedveskedni. *Illyenek* mind azok, 1. *Kik* e' világot s' ennek kivánságit, ô Felségéért, s' tudományáért meg nem vetik, sôt ô Felségét vetik-meg a' világért s' ennek kivánságiért, mint amaz gazdag iffiu, Matt. 19. v. 21--23. 2. *Kik* a' Jéſus Chriſtuſ-

ſtusban nem hiſznek, mint teremtô, meg-váltó s' idvezitô Istenekben. Joh. 3. v. 36. mert lehetetlen dolog, ennélkûl Isten előtt kedves lenni, Sid. 11. v. 6. 3. *Kik* az Isten igéjét nem halgattyák, s' a' ſzerént nem élnek: mert azok Idvezitönket vetik-meg, Luc. 10. v. 16, 4. *Kik* a' teſtnek buja kivánságiban meg-térés nélkûl élnek, Rom. 8. v. 8. Jac. 4. v. 3, 4. 5. *Kik* a' Jéſus Chriſtus képét viſelôkhöz irgalmatlanok s' kegyetlenek, Matt. 25. v. 41--45. 6. *Kik* világi gyönyörûségben élnek s' hafok Istenek, mint ama' két Gazdagok, Luc. 12. 19. és 16. 19. Jaj ezeknek az ô haláloknak órájan! mert a' kik ezek ſzerént nem kedveskednek az Ur Jéſus Chriſtuſnak; meg-forditanák életeket, ha meg-fordithatnák, s' kedveskednének az Ur Jéſuſnak, ha idejek vólna. Ugyan-is. 1. A' ki e' világot fellyebb becsûllötte, az Ur Jéſuſnál: melly igen meg-vetné halála órájan e' világot a' Chriſtusért, s' melly igen kedveskednék az Ur Jéſuſnak, ha kedveskedhetnék. 2. A' ki ô Felségében nem hitt; melly igen hinné ô Felségét, s' vallaná Istenének, meg-igazitójának, meg-váltójának, s' idvezitôjének. 3. A' ki e' világi életében az Isten igéjét nem halgatta, a' ſzentek gyülekezetit nem gyakorlotta, ezekben a' Chriſtuſnak nem kedveskedett: melly nagy kefzséggel menne a' ſzentek gyülekezetiben, de a' halálos nyavalya lábainak erejét el-vötte, s' ágyban ſzegezte: melly nagy figyelmeteſséggel halgatná az Isten igéjét; mondván Samuellel: Szólly Uram, mert hallya a' te ſzolgád, de fûlei meg-nehezültek, s' meg-fiketültek: melly

ôrömmel énekelne s' mondana dicsiretet Istennek; de nyelve meg-kôttetett, a' szólláſra-is alkalmatlan; melly nagy buzgósággal kônyôrôgne; de meg-bódúlt elméje, kônyûl vétetvén az halálnak félelmitôl. 4. A' ki életében buja fertelmes életet élt, s' abból meg nem tért: melly tiſzta életet élne, ha ideje vólna reája; de attul meg-foſztatott. A' ki a' Jéſus képét viſelôknek, kenyeret, ruházatot nem adott, házában bé nem fogadta: melly igen adakoznék, Lázárnak a' Gazdaggal edgyûtt, de nem adakozhatik. A' ki a' ſzegényt utálta, mint a' Gazdag, Lázárt; melly igen társalkodnék Lázárral, de nagy kôzben vetés vagyon már ô kôzôttók, &c. mind ezeket az halállal tuſakodó ember kôrûl állók meg-tapaſztalhattyák, hogy ezeket ôrömmel el-kôvetné, az halálos betegségben lévô ember, ha lehetne; de nem engedtetik: mivel akkor nem irgalmaſságnak, s' nem kegyeſségnek; hanem ſzámadáſnak órája vagyon, akkor mondgyák azt: *Adgy ſzámot a' te sáfárságodról: mert nem lehecz többé sáfár*, Luc. 16. v. 2. &c.

II. *Intô.* Ha e' halandóságból a' Chriſtushoz a' mi fejünkhôz, az halhatatlanságban kivánkozunk: mind életünkben, s' mind halálunkban kedveskedgyünk ô Felségének. Kérd. 1. *Miképpen, és miben kedvelkedgyünk ô Felségének?* 2. *Micsodák indicsanak erre?* Az 1. F. Lâſd a' Magyarázatban. A' 2. F. 1. Indicsa azoknak firalmas példájok, a' kik halálok órájában kedveskednének, ha lehetne, a' mint most hallók. 2. Indicsanak ezek, (1) mert ezek mind

mind életekben, s' mind halálokban a' Chriſtuſei, Rom. 14. v. 7, 8. (2) mert ezeknek reménségek mind életekben s' mind halálokban a' Chriſtus, Phil. 1. v. 21. (3) mert ezek az Istennek áldottai, Matt. 25. v. 31. (*Fiat applicatio*) Amen.

LVIII. PRÆDIKACIO.
Az hiveknek Mennyei jutalmokról.

Phil. 3. v. 14. *Edgyet cselekeſzem penig, azokat a' mellyek hátam meget vannak el-felejtvén; azokra penig igyekezvén, mellyek elôll vannak, a' czél felé futok: az Istennek, Chriſtus Jéſusban való mennyei hivatalának jutalmára.*

AZ Istennek Lelke, a' ſzent Irásban: méltán haſonlittya e' világot, *pályához*, az embereket, *pályafutókhoz*, és a' menyországot, *pályafutáſnak* czélyához: 1. mert a' pályafutóknak jutalom tétetett-fel, Jan. 10. v. 28. 2. mert a' pályafutók erôſzakkal futnak a' jutalom felé, Matt. 11. 12. 3. m. a' pálya futók, elô ſietvén a' czél felé, nem néznek hátra, hogy akadállyok ne légyen a' futásban: ugy az idvezûlendô hivek e' világiakra nem néznek viſſza; hanem egyedûl a' mennyeiekre, ſietnek Luc. 9. v. 62. E' mennyei jutalomra való igyekezetit, ſz. Pál, pálya futóknak haſonlatoſságában téſzi-le, e' leczkében: melynek,

Két réſzei vannak

1. A'

1. A' ſzent Pálnak, a' kegyeſség pállya futásában való ſzorgalmatoſsága, s' annak czéllyára való igyekezeti: *Edgyet cselekeſzem, &c,*

2. A' jutalom, mellyért ſzorgalmatoskodik a' kegyeſségnek pállya futásában: *Az Iſtennek, a' Chriſtus Jéſusban való mennyei hivatalának jutalmára.*

Illyen czikkelyek vannak e' ſzent leczkében.

I. *A' ſzent Pálnak pállya futáſa:* Edgyet cselekeſzem pedig a' czél felé futok. K, 1. *Micsoda az az egy dolog, mellyet ſzent Pál mond hogy cselekeßik?* 2. *Micsoda az a' czél mellyfelé futott a' ſzent Pál?* Az 1. F. Az, az, egy dolog, mellyet ſ. Pál itt cselekedett, nem egyéb, hanem az ő álhatatoſsága, és ſzorgalmatoſsága, a' Chriſtus iſméretiben s' kegyeſségben való nevekedésben: melyre igyekezett ſz. Pál mindenek felett, az Evangéliumnak prædikállásában, v. 12. Ez amaz egy ſzükséges dolog, mellyről ſzóll Idvezitőnk Márthának; mellyet a' Mária Magdaléna-is válaſztott vólt, Luc. 10. v 39. A' 2. F. A' *czél* itt mellyre futott ſzent Pál, a' Jéſus Chriſtus tökélletes iſméreti, és a' Jéſus Chriſtusban való megigazulás: erre a' czélra igyekezett ſzent Pál olly ſorgalmatoſſan, mint meg tetczik, v. 8, 9, 10.

II. *Módgya az ő pállya futásának:* Azokat a' mellyek hátam megett vannak el-felejtvén; azokra penig igyekezem, &c. Kérd. 1. *Mit ért azokon kik háta megett vóltak Pálnak, kiket el-felejtett?* 2. *Micsodák azok mellyek előtte vóltak: mellyekre futott?* Az 1. F. Az ő háta megett valókon érti (1) az ő elébbeni Phariſæuſi gazdag állapottyát, melyben élt

éit meg-téréſe előtt, (2) a' törvénynek külső megtartásában való ſzorgalmatoſságát, melyben-is keresi vala Iſten előtt való meg-igazulását, a' mint ezeket maga magyarázza, v. 4--7. Az 2. F. Az előtte való dolgok penig mellyekre igyekezett, (1) a' Chriſtuſnak igaz iſméreti, (2) a' Jéſus Chriſtus által való meg-igazulás, a' mint maga magyarázza, v. 8, 9.

III. *Jutalma ennek a' Pállyafutáſnak.* Az Iſtennek a' Jéſus Chriſtusban való mennyei hivatalának Jutalmára. K. *Micsoda az a' jutalom, melly ennek a' pállyafutáſnak czéllyán adatik, az Iſtennek mennyei hivatala ſzerént?* F. Az örök élet, Rom. 6. v. 23. (1) mert erre hiv Iſten, mindeneket, kik hiſznek a' Jéſusban, Jan. 3. v. 16. (2) mert ez a' Jéſus Chriſtus idveſséges iſméretinek jutalma, Jan. 17. v. 3. Ezt világoſittya, ugyan ſzent János, 1. level. 5. 20. Az örök élet penig *jutalomnak* mondatik, nem azért mintha hitbéli jó cselekedetért adatnék, az hiveknek: mert az örök élet ingyen ajándékoztatik a' Jéſus Chriſtusban, Rom. 6. v. 23. hanem haſonlatoſság ſzerént: mert miképpen a' pállyát álhatatoſſan végig futóknak adatik, a' czélban fel-tett jutalom: ugy az Jéſus Chriſtus iſméretiben, hitiben, ſeretetiben és a' ſzerént való kegyeſségnek gyakorlásában, vegig, mind halálig álhatatoſſan meg-maradóknak adatik az idveſség, mint igaſságnak Coronája, 2Tim. 4. v. 8. Jel. 2. v. 10.

Minden idvezülendő embereknek, itt e' világon, olly szorgalmatoſſan és álhatatoſſan, minden világi dolgoknak hátra hagyásával, kell futni az idveſſégnek utában, az idveſség felé: hogy életének végén (mint lelki pállya futó) az örök életet, mennyei jutalom gyanánt, a' Jéſus Chriſtusban, el-vehesſe.

Példa ſzent Pál itt a' leczkében, és v. 7, 8. 1Cor. 9.v.26. 2Tim.4.v.8. Erre int több idvezülendő hiveket-is, 1Cor. 9. 24.

Oka. 1. *Mert* illyeknek igér az Ur Jéſus Chriſtus örök életet, Matt.19.v.27--29. Ellenben nem méltók azok az örök életre, kik világi alkalmatoſságokat, az örök életért hátra nem hadgyák, Matt. 10. v. 37. 2. *Mert* az idveſségnek utában álhatatoſſan s' ſzorgalmatoſſan futóknak igirtetett az örök élet jutalomul, mint igaſságnak Koronája, Jel. 2. v. 10. igy nyerte azt-el ſzent Pál, 2Tim.4. v.8.

3. *Mert* az idveſségnek kapuja igen ſzoros s' erőſzakkal, s' álhatatoſsággal kell azon bé-menni, Matt. 7. v. 13, 14. s' az álhatatoſſak vészik azt el: mint a' pállyafutásban, azok vészik-el a' pállyafutásnak czéllyában fel-tött jutalmat, a' kik a' ſzoros pállyában-is álhatatoſſan s' erőſsakkal futnak, 1Cor. 9.v.14. Erről ſzóll Idvezitőnk, Matt.11.v.12.

Hasz. 1. *Oktat.* Nem mindenek idvezülnek tehát, a' kik igyekeznek idvezülni, a' mint ezt Idvezitőnk, egy embernek kérdésére, világoſittya, Luc. 13.23, 24. mert az idveſség pállyájában s' uttyában, nem mind egyaránt futnak, 1Cor. 9. 24. K. 1. *Micsoda az idveſségnek pállyája s' uttya, melyben*

ben az emberek nem egyaránt futnak? 2. *Kicsodák azok kik az idveſségnek uttyában futnak, de az idveſséget azon el nem érik?* Az 1. F. Az idveſségnek pállyája, vagy uttya e' világon, mellyen ember-menyországfelé mendegel. 1. *Az Jéſus Chriſtusban való idvezülendő hit:* melly nélkül ſenki az idveſségre nem mehet, Jan.3.v.16. ezt a' Pállyát fu-totta-meg ſzent Pál, s' ennek végén vötte-el az igaſság Koronáját, 2Tim. 4. v. 8. Erre nézve mond-gya magát Idvezitőnk, *utnak*, Jan.14.v.6. s' *ajtónak*. Jan. 10.v.9. 2. *Az Iſtennek beſzéde s' igéje*, Matt.22.v.16. melly az idveſségre vezeti az embert, Jan. 5. v. 39. 3. *Az Iſtennek parancsolati*, Terem. 18. v. 19. Matt.19.v.17. ezen való igazgattatását kivánnya Dávid, Solt.143 v.10. 4. *A' kegyes ſzent élet:* mely nélkül ſenki az Iſtennek orſzágát nem láthattya, Sid. 12.v.14. 5. *A' ſok külömb külömbféle nyomorúságok:* mellyen mendegelnek a' hivek menyországfelé, Csel.14.v.22. 6. *Az Iſteni s' Atyafiui ſzeretet:* mellyen éri-el minden idvezülendő ember, az idveſséget, Luc. 10.v.25--27. A' 2. F. Azok. 1. Kik a' Jéſus Chriſtuſt iſmérik, s' hinni kezdettek ő Felségében; de e' világért ő Felségétül el-ſzakadnak, Hymæneuſſal s' Alexanderrel, 1Tim. 1.v.19,20. és Dæmáſſal, 2Tim. 4. v.10. Illyekről ſzóll, ſzent Pál, Sid.6.v.4--6. 2. Kik az Iſtennek igéjét vagy nem halgattyák, Jer. 6.v.16. vagy ha halgattyák-is a' ſzerént nem élnek, kikről ſzóll ſz. Jakab cap.1.22. 3. Kik az Iſten parancsolattyát tudgyák; de a' ſzerént nem élnek, hanem azt ſánt-

szándékkal által hágják, meg-rontyák, ama' gonoß talentumos Matt. 25. v. 24--30. és réfzeges szolgával, Matt. 24. v. 48--57. 4. Kik az Isten Evangéliumának világa alatt, (meg-téréſnélkül) bujas' tiſztátalan életet élnek: mert az illyek, ha meg nem térnek az örök életnek örökösi nem lehetnek, Sid. 12. v. v. 14. Jel. 21. v. 23--27. 5. Kik az Jésus Christus nevéért következendő, s' rajtok lévő kisértetek, probák s' nyomoruságokban az hittül el-szakadnak: kikről szóll Idvezitőnk, Matt. 7. 22--27. 6. Kik Isteni s' Atyafi szeretet nélkül élnek e' világon, 1 Jan. 4. v. 19, 20. &c. Mind ezeket, az idveſség pállyájában s' utában, nem elég embernek elkezdeni, s' ideig cselekedni; henem szorgalmatoſsan s' álhatatoſsan végig kell abban elő menni: mert kúlómben, az ő életének czéllyán, az örök életet jutalom gyanánt el nem veheti, a' mint Idvezitőnk magyarázza a' szántó ember példájában, Luc. 9. v. 62.

II. *Intő.* 1. Ugy fuſſuk é' világi életünkben az idveſségnek pállyáját, hogy életünknek végén az orők életet jutalmul el-veheſsük: mert, a' miképpen hogy nem mind véſzik-el a' pállya végén s' czéllyán le-tétetett jutalomat; ugy nem mind véſzik-el az örök életet, a' kik kivánnyák azt el-venni, a' mint hallók, 1 Cor. 9. v. 24. 2. Ugy fuſſunk az idveſségnek pállyájában, hogy az idveſségnek pállyájában s' uttyában lévő akadályok, bennünket meg ne akadályozzanak, s' a' fel-tött jutalomra való fietéſtől el ne vonnyanak, 1 Cor. 9. v. 24. Ugy fuſſatok

ſatok, hogy a' jutalmat el-veheſsétek. Kérdés. 1. *Micsoda az pállya s' út, melynek czéllyában tétetett az örök élet jutalmul?* 2. *Miképpen kell abban futni?* 3. *Micsodák azok az akadályok, mellyek az embereket, e' pállya futásban meg-akadályozzák: s' miképpen kell azokat el háritani?* Az 1. Fel. A' pállya, vagy út, a' mint hallók. 1. A' Christusban való idvezitő hit: Johan. 3. v. 16. ezen az uton mennek a' szent Atyák az örök életre, Sid. 11. v. 8. ezen járnak minden idvezülendők, 2 Cor. 5. v. 7. 2. Az Isten beszédének halgatása, s' annak meg-tartása: Joh. 5. v. 24. 3. Az Isten parancsolattya s' a' szerént való élet, Matt. 19. v. 17. 4. A' kegyes szent élet, Sid. 12. v. 14. 5. Az Isteni s' atyafiui szeretet, Luc. 10. v. 25--28. 6. A' ſok kúlómb kúlómb féle nyomoruságok, Csel. 14. v. 22. &c. A 2. F. Ebben a' pállyában ugy kell futni, a' mint a' világi pállya futók futnak a' pállyában a' czélben fel-tött jutalomért? 1. A' pállya futó, valamie vagy on a' pállyának végén fel-tött jutalmat, annál fellyebb becsülli, s' annak el-nyerésére indul: ugy az idvezülendő ember, minden világi jóknál, az örök életet fellyebb becsülli, Phil. 3. v. 7, 8. 2. A' pállya futó világi javait, hátra hadgya, a' czélben fel-tött jutalomért: igy az idvezülendő ember valamie van, az örök életért hátra hadgya. Matt. 19. v. 27. 3. A' pállya futó nagy ſerénséggel fút, hogy egyebeket a' futásban meg-előzhesſen (mint Péter fút vala társával a' Christus koporsója felé:) igy az idvezülendő embernek nagy ſerénységgel kell futni, az idvez-

veſségnek utában: mert azok véſzik-el, Matt. 11. v. 12. 4. A' pállya futó egyeneſſen (ſe jóbra, ſe balra nem tétvén) fút a' czél felé: ugy az idvezűlendő embernek egyeneſſen kell menyorſzág felé futni, nem kell e' világhoz-is ragaſzkodni, s' menyorſzágban-is kivánkozni: Iſtennek-is s' e' világnak-is folgálni: Iſtent-is és a' Bált tiſztelni, mint Illyés mongya vala Izraelnek, 1Kir. 18. v. 21: mert igy a' czélt el nem érjük, Matt. 6 v. 24. Az 3. F. 1. Akadálya a' pállya futónak, a' *réſzegség*, a' réſzeges nem futhat jól a' pállyában, s' nem veheti-el a' jutalmat; hanem a' józan meg előzi azt: az idvezűlendő embernek józansággal kell futni, az idveſség pállyáján, 1Pét. 5. v. 8. mert a' réſzegeſek az Iſten orſzágának jutalmát (ha meg nem térnek) el nem nyerik, 1Cor. 6. v 10. 2. Akadály, a' *reſztség*, a' reſt pállyázó nem nyeri-el a' jutalmat; hanem a' ſerény: igy az idvezűlendő ember fáradhatatlan az idveſségnek útában, 2Cor. 4. v. 16. 3. Akadály a' *roſztárſaság*, a' roſzſzak s' tunyák el-vonſzák a' pállya futót, a' pállya futáſtul: igy a' roſz társaság el-vonſza embert az idveſség pállyájának futásától, azért el-kell azokat távoztatni, 1Cor. 15. v. 33. 4. Akadály, a' *pállyán s' jutalom kiül lévő dolgokon való kapdoſás* s' a' kőrül való ſzorgalmatoſság: igy az idvezűlendő hiveket az idveſség után kivül való világi jók s' azok kőrül való ſzorgalmatoſság, el vonnyák az idveſség úrától s' az őrők életre való igyekezettül, a' mint ezt Idvezitőnk világoſittya, Matt. 13. v. 22. Luc 9. v. 62. azért e' világi ſzorgalmatoſságtul igen meg-

meg-kell az idveſségnek utában járó embernek mayát óltalmazni, Matt 6. 25. 5. Akadály *kűlső tergek*, a' pállya futó minden terhét le-rakja, valamellyek őtet a' futásban meg akadalyozhatnák: igy az idvezűlendő hivek minden világi gazdagságot, dicsőſéget, kivánságot, &c. le raknak lelkekről, s' hátok megé vetnek, ſzent Pállal, Phil. 3. v. 7, 8. 6. Akadály a' pállyázó helyen lévő *darabos és ſzoros út*: igy az idveſségnek után igen darabos nyomoruságos; de az hivek azokon-is álhatatoſſan futnak, a' jutalomnak ſzeretetiért, Rom 8 v. 35--38.

III. *Vigaſztaló*. Bóldog lélek a' ki igy futtya az idveſségnek pállyáját, s' igy hárittya-el az akadályokat, (1) mert annak tétetett-tel a' jutalom, s' az véſzi azt-el. (2) mert az mondhattya, életében s' halálában, ſzent Pállal, 2Tim. 2. v. 7, 8. *Ama nemes harczot meg-harczoltam, futáſomat el-végeztem*, (Fiat applicatio.) Amen.

LIX. PRÆDIKATIO.

A' kegyes életnek ſzoros kapujáról.

Luc. 13. v. 23, 24. *Monda penig ő néki egy ember: Avagy keveſſen vannaké a' kik idvezűlnek? ő penig mondá nékiek: Igyekezzetek bé-menni a' ſzoros kapun, mert ſokan (mondom néktek) igyekeznek bé-menni, és nem mehetnek.*

A' miképpen itt e' világon, két rendbéli népek vannak: ugy ezeknek, Iſten két rendbéli *vá-*

rost rendelt, jövendő lakó helyúl: melly városok felé, mind két fél, itt e' világon, mint uton járó ballagdogal. Edgyik *városnak*, széles uttya s' tágas kapuja vagyon, a' melly veszedelemre viszen, és sokan vannak kik azon járnak; másik *városnak*, keskeny úttya, és szoros kapuja vagyon, és kevesen vannak azok, a' kik azt meg-találllyák, és azon a' városban bé-mehetnének, Matt.7.v.13,14. Melyre nézve, Idvezitőnk, egy idvezúlendők száma felől, tudakozó embernek alkalmatosságával, inti hallgatóit, (s' ma minden idvezúlendőket) hogy a' szoros uton igyekezzenek bé-menni; hogy valamiképpen a' széles uton járókkal onnét ki ne rekedgyenek, s' a' széles uton s' tágas kapun a' veszedelemnek városára ne mennyenek, e' szent leczkében: melynek,

Két Részei vannak.

1. Egy idvezúlendők számok felől, tudakozó embernek kérdése Idvezitőnkhöz: vers. 23. *Monda néki egy ember, &c.*

2. Idvezitőnknek feleleti: melyben inti az embereket az idvességre való igyekezetre: v. 24. *ópenig monda néki: igyekezzetek, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *Egy Idvezitőnktúl kérdeszkedő ember:* Monda penig ő néki egy ember: Avagy kevesen vadnake kik idvezúlnek. Kérd. 1. *Micsoda ember lehetett ez az ember?* 2. *Micsoda alkalmaczosságal lőtt ez a' kérdés?* Az 1. F. Ez az ember kétségnélkúl a' Pha-

Pharisæusok közzúl való vólt: mert mint hogy ők egyebeknél igazabbaknak alitották magokat, az idvességben is másoknál elébb valóknak s' méltóbbaknak itilték (egyebek felett) magokat: s' tudakozóttak Idvezitőnktúl az idvesség felől, hogy ő Felségét szavában meg-foghatnák, mint meg-tetczik, Luc.10.v.25. A' 2. Fel. Erre a' kérdésre alkalmatosságot adott ennek az embernek, Idvezitőnk példa beszéd által való négy rendbéli tanitási: mellyekben az hypochrita magok igasságában dicsekedő s' az által idvezúlni akaró embereknek megmutattya, mely sokan legyenek az Isten kúlső látható Anyaszentegyházában, kik nem idvezúlnek. 1. *mert* sokan meg-térés és kegyességnélkúl élnek, kikről szóll, a' Pilátustól és a' Siloé le-omlott tornyától, meg-ölettetett emberek alkálmatosságával, v.1--5. 2. *mert* sokan terméketlen (kegyességnélkúl való) fige fák az Anyaszentegyházban, v. 6--9. 3. *Mert* sokan a' törvénynek s' a' Szombathnak, kúlső meg-tartásával dicsekednek, de atyafi szeretetnélkúl valók: mellyet azoknak példájokban adott elejekben, kik irigykednek vala Idvezitőnkre, hogy ama' XVIII. esztendők alatt sinlődő Asszonyt, Szombathon meg-gyógyitotta vala, v. 10-17. 4. *mert* sokak csak egy mustárni s' egy kovászni hitet, s' kegyességet sem szeresznek az Evangéliumnak prædikállásából, hogy az által neveked-nének az örök életre. Ezeket halván ez az ember, ugy tészen kérdést az idvezúlendők számok felől.

II. *Idvezitőnknek a' kérdésre tőst feleleti,* v. 23, 24.

ő penig (t. i. Idvezitőnk) monda néki, &c. Melly feleletben nem felel ő Felsége, az ember kérdésére egyeneſſen; hanem csak közönségeſſen felelvén, tiſzteket irja-le, mit cselekedgyenek, a' kik idvezülni akarnak. Melly feleletben im ezek vannak. 1. *A' bé-menetelre való intés*: igyekezzetek bé-menni. 2. *Uttya a' bé menetelnek*: a' ſzoros kapun. 3. *Módgya a' bé-menetelnek*: igyekezzetek. Kérdés. 1. *Hová kell bé-menni?* 2. *Micsoda az a' ſzoros kapu mellyen oda bé-kell menni?* 3. *Mivel erre a' ſzoros kapura keskeny uton kell menni* (mint Idvezitőnk mondgya, Matt. 7. v. 14.) *micsoda az a' keskeny út, vagy ösvény?* 4. *Miért emlegetett, igyekezetet, mondván: igyekezzetek bé menni?* 5. *Kik és mikor mennek oda-bé?* Az 1. Fel. Az hely az hová bé-kell menni, Idvezitőnk intéſe ſzerént, nem egyéb, hanem az *örök élet*, Matt. 7. 13. ama' mennyei Paradicsom, melyből Adám, magát és minket maradékit, ki-rekeſztett vala, Iſten ellen való pártolásért, Terem. 3. v. 24. de az máſodik Adám az Ur Jéſus Chriſtus, annak bé-zárlatott kapuját *érdeme* által fel-nyitotta, s' előttünk bé-is ment, hogy ott nékünk helyet ſzerezzen, Joh. 16. v. 1--3 A' 2. F. Ennek az örök életnek kapuja (nem a' B. Szűz Mária, mint az uj Rómaiak hiſik: *Menyorſzág kapujának mondván, ötet; hanem*) az Ur Jéſus Chriſtus, a' mint ő Felsége maga magyarázza, Joh. 10. v. 9. *Kapunak* módatik ő Felsége: m. a' miképpen, valamely városban, s' házban kapu, s' ajtó nélkül bé nem mehet: m. ugy ſenki menyorſzágban az örök életre, ſoha nem ment,

ment, s' nem-is mégyen, Joh. 10. v. 9. és 14. ó. *ſzoros kapunak*, mondatik penig ő Felsége, 1. *Ennek meg-találására, s' iſmérésére nézve*: mint a' városnak ſzoros kapuját (kiváltképpen ha hegyek, völgyek, s' erdők között vagyon) a' járatlan s' idegen ember, nehezen találja-meg, hanem ha más vezeti oda: igy a' Jéſus Chriſtus iſméretire e' világi halmokhoz s' völgyekhez és sűrű erdőkhöz haſonló eretnekségek között, nehezen juthat ember; hanem máſoktul, a' ſzent Irásból vezettetik ő Felségéhez, mint András Simont, Joh. 1. v. 41--43. Philep a' Comornikot, Csel. 8. v. 26.-37. 2. *Ezen a' kapun való bé-menetelre nézve*: mert miképpen a' ſzoros kapun erőſzakkál s' tolyongáſſal mennek-bé, kiváltképpen, ha erővel vétetik-meg a' város; ugy hogy ſokan abban meg-ſebeſſittetnek, ſokan el-tapodtatnak, mint ama' Samariabéli ember, 2 Kir. 7. v. 17. ugy a' ki az őrök életre, a' Chriſtus általakar bé-menni, Matt. 11. v. 12. ſokſzor, el-tapodtatáſt s' halált-is kell ám ebben a' kapuban ſzenvedni, az őrök életért, mint ſzent István, Csel. 7. v. 50. Ezt magyarázza Idvezitőnk, Joh. 16. 1--3. Ezt az Iſten Városának kapuját látta Jákób, Terem. 28. v. 17. Az 3. F. Ennek a' ſzoros kapunak keskeny uttya, nem egyéb, hanem a' Jéſus Chriſtusban való, *kereſztyéni, kegyes ſzent élet*, (1) Mert azért nyilt-fel ez az idveſségnek kapuja: hogy a' ſzent, kegyes, igaz és mértékletesſégnek útán mennyünk arra felé, Tit. 2. v. 11, 12. (1) mert a' ki ezt a' kaput emlegeti, s' azon akar bé-menni, el-kell annak távozni, minden hamiſság-

miſságtul, 2Tim. 2. v. 19. 3. mert ennélkül ſenki az őrök életre nem mehet, Sid. 12. v. 14. K. *De miért mondatik, a' kegyes és ſzent élet, keskeny s' ſzoros utnak?* F. Haſonlatoſság ſzerént, 1. mert miképpen a' városra menő keskeny utat, kereſni s' tudakozni kell: ugy a' menyorſzágra vivő ſzent és kegyes életet tudakozni, s' tanólni kell, hogy azon idveſségeſſen járhaſſunk, Jer. 6. v. 16. és Eſa. 1. v. 17. 2. mert miképpen valamelly ſzép s' gazdag városra menő keskeny út, félelmes, a' két felől mellette leſeſkedő tolvajok miá, mellyen meg-is ſebeſſittetik az uton járó, ama' Jéruſálemből Jérikóban menő emberrel, Luc. 10. v. 30: ugy az őrök életre vezető kegyeſségnek s' ſzent életnek úttyán, két felöll ſok ellenségek leſeskednek, 1. az őrdög mint ſivó s' rivó Oroſzlány, 1Pét. 5. v. 8. E' világ minden gyönyörüſégivel, 1 Joh. 2. v. 15--17. A' teſt minden gonoſz kivánságival, késleli a' lelket a' kegyeſségnek útában, Rom. 7. v. 24. A' ſok hitetlenek; hamis prophétak, Matt. 24. v. 24. &c. 3. mert miképpen a' ſzoros s' keskeny út, kiváltképpen a' ſok tövisſek között, nyomoruságos, az útazó embernek ruháját ſzaggattya, teſtét-is meg ſértegeti: ugy a' kegyeſségnek úttyán ſok nyomotuság, ſzorongató keſerüſség, külső javaitul való meg-foſztatás éri, a' Chriſtus felé közelgető hiveket, mint maga Idvezitőnk tanittya, Matt. 16. v. 24. Jan. 16. v. 1--3--20. s' az Apoſtoli ſereg-is bizonyittya, Csel. 14. v. 22. Ezért mondgya a' vőlegény Ur Jéſus Chriſtus, az ő jegyeſe felöll, *ugy vagyon az én ſzerelmeſem a' leányok között, mint*

mint a' lilium a' töviſſek között, Enek. 2. v. 2. mert ſok töviſſek között mégyen által a' menyorſág keskeny uttya. A' 4. Fel. Ezzel a' ſzoval *igyekezzetek* bémenni, azt jelenti Idvezitőnk, hogy nem elég az idő veſségre, tudni azt, hogy vagyon őrök élet; hanem (1) tudakozni kell annak az orſzágnak kapuja s' úttya felöll, mint a' Sidók, Csel. 2. v. 37. és a' tömlöcz tartó, Csel. 16. v. 30. (2) a' tudakozás után kereſni kell, Matt. 5. 33. (3) azt meg-találván, nem elég azon való járáſt el-kezdeni, s' immel ámmal azon menni, s' idővel abban meg-ſzűnni; hanem tellyes igyekezettel, s' erőſzakkal álhatatoſſan végig kell azon menni, mig annak ſzoros kapuján az őrök életre bé nem mégyen, Matt. 11. 12. Az 5. F. Ebben az őrök életben, ezen a' ſzoros uton, bé-mennek a' kegyes hivek, lelkekre nézve, menten halálok órájában, a' ſzent Iſtvánnal, Csel. 7. 59. és a' meg-tért tolvajjal, Luc. 23. v. 43. lelkekre s' teſtekre nézve penig a' fel-támadáskor, 1Teſſal. 4. v. 16--18.

III. *Inditó oka Idvezitőnk intésének*, v. 24. mert ſokan igyekeznek bé-menni, és nem mehetnek: Ezt világoſittya Idvezitőnk, az őt bolond bűzek példájában, kik őrömeſt bé-mennek vala a' vőlegény lakodalmában (az őrök életben) de ki-maradának, Matt. 25. v. 10--14. Haſonlókról ſzóll ő Felsége, Matt. 7. v. 21--23.

TUDOMANY.

Minden idvezülendő embernek, a' Jéſus Chriſtus által, a' ke-

a' keresztyéni kegyes és szent élet, keskeny s' szoros úttyán, kell az örök életre bé-menni: melynélkül, noha sokan akarnak, az örök életre bé-menni; de bé nem mehetnek.

Két ágai vannak.

I. *Hogy minden idvezülendő embernek a' Jésus Christus által a' kegyességnek keskeny úttyán kell az örök életre bé-menni*, Idvezitőnk mondgya, a' szent leczkében. Oka. 1. *Mert* szent város az örök élet, és a' szentségnek s' kegyességnek útán mennek oda felé: mellyen a' Christus által meg szentelteteti igazak járnak, s' mennek-bé az igasságnak kapuján, Sol. 118.v.20. 2. *Mert* a' ki a' Jésus Christust emliti (az az vallya s' hiszi) és ő Felsége által akar, mint örök életnek kapuján, az örök életre bé-menni, annak el-kell távozni minden hamisságtul, és szentül, igazán s' mértékletesen kell élni, 2 Tim. 2.v.19. ugyan-is e' végre virradott fel az *idvezitő kegyelem*, nyittatott-fel, az idvességnek kapuja, Tit. 2.v. 11, 12.

II. *Hogy kegyes életnélkül, sokan akarnak az örök életben bé-menni; de nem mehetnek.* Ezt-is Idvezitőnk mondgya: és az ót bolond szüzek példabeszédében világositya, kik-is örömest bé-mennek vala az örök életnek lakodalmában, de nem mehetének, Matt. 25.v.10--12. Hasonlók felől szóll Idvezitőnk, Matt.7.v.21--23. Oka. 1. *Mert* szent és tiszta város az örök élet, semmi (meg térheretlen s' tisztulni nem akaró) fertelmes tisztátalan, oda bé nem mehet: csak az Izrael táborában sem mehetnek vala-bé

la-bé a' bélpoklosok, mig meg nem tisztultanak, Lev.13.v 45,46. mennyivel inkább nem mehetnek bé a' tisztátalanok az örök életben, Jel.21.v.27. 2. *Mert* az Istennek szent Angyali őrzik az örök élet kapuját, mint régen az paradicsom ajtaját, hogy az Adám tisztátalan maradéki, oda bé ne mennyenek, Terem.3.v. 24. nem-is bocsátanak oda senkit, mig meg nem tisztul, a' pœnitentia tartás által; az után bé bocsáttyák, mert örülnek a' meg-térő bűnősöknek meg-térésén, Luc.15.v.7. s' illyeneknek hirdetnek, (a' Christusban) Istennel való békeséget, Luc. 2.v.14.

Haszna. 1. *Oktató.* Nem mind mennek tehát bé az örök életben az Ur Jesus Christus által, a' kik ő Felségét Uroknak mondgyák, Matt.7.v.21. K. *Kicsodák illyenek?* Fel. 1. Kik a' széles uton járnak melly a' széles kapun a' veszedelmes pokolra viszen, Matt.7.v 13. Kérd. *Micsoda a' széles út, és kik járnak azon?* Fel. Széles út, 1. A' szent s' kegyes élettel, ellenkező testnek kivánsága, szemnek bujálkodása, s' életnek kevélysége, melly e' gonoszban helyheztetett világnak szélyes úttya: melyről minden rendben élőket hiv szent János, 1 Joh.2.14--16. Ezen az uton, menének ama' két Gazdagok, a' veszedelemre, Luc.12.v.19,20. és 16.v.19--23. Bóldog Isten! melly sokan mennek, e' mái napon ezen az széles úton a' veszedelemre! 2. A' sokaságnak gonósz életben való követése: mivel sok tisztátalanságban élő embereket látnak az emberek azokat kövétik, mondván: meg-esnék ha mind azok el-kárhoz-

hoznának: erről a' széles utról, hijja Isten az embereket, Ki-jöv.25.v.2. és Rom.12.v.2. Ennek okátadgya szent Pál, 1Cor.15.v.33. Oh bóldog Isten! Ezen az uton-is melly sokan mennek a' veszedelemre. 3. A' mi eleinknek, nemzetünknek, s' Atyáinknak, rosz erkölcsöknek követése: Ez-is veszedelemre vivö széles út, Ezéch.16.v.44. Jer.44.17. Erről hivogattya Isten az óvéit, Ezéch.20.v.18,19. 4. Az embernek maga igasságában való bizakodás, melyről szóll Salamon, Péld.30.v.12. Ezen a' széles uton járának a' Pharisæusok. Azért mondá Idvezitönk Tanitványinak, Matt.5.v.20. 5. A' bün tételben, az Isten irgalmasságában való bizakodás. Széles út ez: mert a' kik az Isten irgalmasságával gonoszul élnek, s' azt bujjaságra fordittyák, azok a' kárhozatra itattattak, s' azon a' széles uton mennek veszedelemre, ha meg nem térnek, Judás. v. 4. 6. A' Gazdagságnak felettébb való szereteti: Erre a' széles utra, akarja vala Idvezitönket vinni, az ördög, Matt.4.v.8,9. Ezért nem mehetnek-bé sok Gazdagok, Matt.19.v.23. lásd, Luc.12.v.19,20. és 16.v.19--23. II. Azok nem idvezülhetnek a' Christus által, kik a' széles utról, a' kegyességnek keskeny utára térnek; de azon végig nem mennek; hanem viszsza térnek. K. *Kicsodák azok?* Fel. 1. Kik el-kezdik a' Christusban való hitet; de a' próbáknak s' kisérteteknek tövisseitül, ezen a' keskeny uton sértegettetvén, viszszá térnek, s' a' Christustól el-szakadnak, Hymenæussal, 1Tim.1.v.19,20. vagy e' világnak szerelmétöl indittatván oda hadgyák a' Chri-

Christust, Dæmással, 2Tim. 4. v. 10. és amaz Gazdag iffiuval, Matt.19 v.16--23. 2. Kik el-kezdik a' kegyes szent életet élni; de ismét azon meg cselekedett vétkekre viszszá mennek, kikről szóll szent Péter, 2Pét.2.v.22. Kérd. *Vallyon az idvezülendö hivek, el-tántorodhatnaké az idvességnek keskeny uttyáról a' széles utra?* Fel. 1. Noha nem mind, de sokak (mikor Isten ö az meg-erössitö kegyelmét tüllök meg-tartóztattya) el-esnek s' a' széles útra tántorodnak Lóttal, Dáviddal, Salamonnal, Péterrel, 2. El-tántorodnak, de meg-ismérvén láboknak el-tántorodását, (1) Keservessen meg-sirattyák Péterrel, Matt. 26. 75. (2) A' honnét el-tántorodtak, viszsza térnek Dáviddal, Solt.119. Israellel. Hos.6.v.1. (3) Keservessen kérik Istentöl megtérittetéseket, Jer. 31.18--20.

II. *Rettentö.* Rerrenti azokat kik, a' világnak széles úttyán járnak, s' még-is örök élettel kérkednek. Jaj ezeknek! mert a' széles és â tágas kapura viszi öket, melly által a' veszedelemre mennek, kik legyenek illyek: meg hallók oda fel.

III. *Intö.* 1. Inti a' széles uton járókat: mig idejek vagyon, s' mig élnek, halálok órája elött tudakozzanak a' menyországra vezetö keskeny útról s' azon járjanak, ha idvezülni akarnak s' lelkeknek örök nyugodalmat kivánnak, erre int Isten, Jer.6. 16. Meg-gondolván azt. (1) Hogy ma, az az, ez életben kell a' szoros kegyes életnek úttyán meny ország felé ballagni: mert halálunk óráján valamelly útban találtatunk, abban itiltetünk, Præd.11. v. 3.

v. 3. (2) Hogy a' széles útnak végén nem térhetni a' keskeny útra: nincsen-is az egy Tolvaj példájánál több, ki a' széles útnak (a' gonosz cselekedetnek) végén, halála óráján a' kegyességnek úttyára térhetett vólna; s' nem-is adatik az sokaknak. (3) Hogy mind addig fenn van a' kegyelemnek ideje, mig a' mái nap neveztetik, mint szent Dávid magyarázza, Solt. 95. 7. 2. Inti a' szent és kegyességnek keskeny úttyán járókat (1) Hogy azon minden tehecséggel igyekezzenek bé-menni. (2) Hogy arról se jóbra se balra ne térjenek, hanem egyenesen mennyenek annak szoros kapujára, Péld. 4. 26, 27. Azt mondod. *Nehéz a' kegyességnek úttya, a' mint fellyebb mondád*: Hallád, 1. Nehéz a' testnek, de könnyű a' léleknek, Matt. 26. v. 41. 2. Elégséges erőt ád Isten, a' kik azon akarnak járni, Phil. 2. v. 13. 3. Nehéz ennek kezdeti, siralmas a' közepi; de gyönyörűséges a' végi, Csel. 14. v. 22. Indicsanak: a' menyországban való bé-menetelre való igyekezetre. 1. mert oda bé van a' mi országunk, Joh. 16. 1--3. 2. mert ezen a' kapun belől vagyon, a' mi drága le-tőtt kincsünk, 2 Tim. 1. 12.

Amen.

LX. PRÆDIKACIO.

Halálok óráján-is bátorságosok az hivők.

Solt. 23. v. 4. *Még ha szintén az halálnak árnyékának völgyében járok-is, nem félek a' gonosztól: mert te én velem vagy.*

Bóldog

BOldog ember az, a' kinek a' Jéhova Isten az ő Pásztora, 1. mert nincsen annak életében semmi fogyatkozása, sem lelkére sem testére nézve. (1) Nincs *testére* nézve: mert ételét, italát, s' ruházattyát, mindenütt ellensége bosszujára-is ki-bolgáltattya, melyről izóll Dávid, v. 5. példa erre maga a' Dávid, kinek Isten Saul előtt futtában-is kenyeret ada, 1 Sam. 21. 3--6. Hasonlatosképpen cselekedék Isten Illyéssel, mikor futna Jézabel előtt, 1 Kir. 19. v. 2--6. (2) Nincs *lelkekre* nézve: mert az Evangéliumnak szép igiretivel, mint lelki fúvel s' vizzel legelteti az örök életre: melyről szóll Dávid, v. 2. Erre a' lelki legeltetésre hija Isten az ő hiveit, Esa. 55. v. 1. és Joh. 7. v. 37. 2. mert ha a' bűnnek pusztájára el-tévelyedik, az ő pásztora őket fel-keresi s' viszsza hozza: ha bűnei miá lelkében megbetegedik, meg-gyógyittya: ha a' törvénynek átka s' vádolása miatt lelke ismeretiben meg-sértetik s' sebessittetik, bé-kötözi, Ezech. 34. v. 16. ha bűneinek terhe alatt el-fárad, meg-nyugottya, Ezéch. 34. v. 15. kiket ugyan hiv magához, Matt. 11. v. 28, 29. 3. mert mind életekben mind halálokban véllek vagyon, s' nem fél semmi veszedelemben: mellyel biztattya szent Pál halgatóit s' magát, Rom. 8. v. 31. *Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk*: az az, mint hogy Isten mi velünk vagyon, kicsoda árthatna nékünk. Ezzel biztattya lelkét Dávid-is e' Sóltárban: Az Ur az én Pásztorom: azért semmiben meg nem fogyatkozom: még ha szintén az halálnak árnyékában, &c. melly szent leczkének.

Két részei vannak

1. A' Dávidnak bizodalmas bátorsága az halálnak árnyékában-is: *Még ha szintén az halálnak árnyékában, &c.*

2. Ez ő bizodalmának fundamentuma: *mert te velem vagy.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *A' Dávidnak Istenben való bizodalma:* Nem félek a' gonosztul. K. *Mit ért* a' gonoszon, *melytül mondgya hogy nē fél?* 1. Erti a' pokolbéli őrdőgőt, a' ki mint ragadozó *Farkas*, az Ur Jésus Christus juhai (hivei után) éjjel nappal életekben s' halálokban, leseskedik, hogy azokat el-ragadozhassa, Joh.10.v. 2. E' gonosznak mondatik: mert gonoszra kiszteti az embert, Matt.13.v.19. Act.19.v.13. 2. A' bűnért rajtunk lévő sok rendbéli nyomoruságok, Amos.3.v.6. mellyektül való szabadulásért parancsol Idvezitőnk kőnyőrgeni, Matt. 6. v. 13.

II. *Helye a' bizodalomnak, az hol nem fél:* Az halálnak árnyéka. K. *Mit ért az halálnak árnyékán?* Fel. 1. Az halálos veszedelmeket: mellyek sokszor őszve vannak kőttetve a' halállal, mellyekről szól Dávid, Solt.116.v.3. 2. Az halálnak rettentésit, mellyek rettegtetik az istenteleneket, Job. 24. v.17. 3. Erti magát az halált: melytül még az idvezülendők-is rettegnek, mint Idvezitőnk-is, Marc. 14.v.33,34.

III. *Fundamentuma az ő bizodalmának:* mert te én

én velem vagy. K. 1. *Kicsoda vólt Daviddal?* 2. *Micsoda az Dávid pásztorának, Dáviddal való létele?* 3. *Mikor vólt igy Dáviddal?* Az 1. F. Az ő Pásztora, a' mint az 1. versből, ki-tetczik. Ez a' Pásztor penig, nem egyéb, hanem a' testben meg-jelent Istennek Szent Fia, az Ur Jésus Christus: a' mint maga ő Felsége magyarázza, Joh.10.v.11. En vagyok *ama' jó pásztor*: Mellyik jó pásztor? Az (1) a' ki Israelt a' pusztában vezérlette, Solt.80.v.1. e' penig az Ur Jésus Christus vólt Isteni személyére nézve, 1Cor. 10.v.4. (2) A' Dávid pásztora, ki az halálos veszedelmekben útet óltalmazta, a' gonosztul, kit Urának mond, Solt.110.v.1. kinek (mint lelkeknek pásztorának) ajánlotta lelkét életében s' halálában, Solt.31.v.6. A' 2. F. Ennek a' Pásztornak Dáviddal való léte, nem egyéb, hanem az ő kiváltképpen való *óltalma s' gondviselése*, mellyel vagyon az ő juhai kőrül, mind az halálos veszedelmekben, s' mind az halálban: hogy senki az ő nyájja kőzzül el ne ragadozhassa, Joh.10.v.27,28. Az én juhalmat *ismérem* (óltalmazom, gondot viselek azokra) *és soha senki ki nem ragadgya azokat az én kezemből.* Erszóll Dávid, Solt.3.v.6,7. Az 3. F. Ez a' Pásztor Dáviddal vólt, óltalmával s' gondviselésével, mind életében s' mind halálában: azért mondgya hogy nem fél: mert mind életében s' mind halálában ennek óltalma s' gondviselése alá ajánlotta lelkét, Solt. 31.v. 6.

TUDOMANY.

Valakiknek az Ur Jésus ez életben pásztora, azok halá-

 loknak

loknak óráján, az halálnak rettentésitûl, és az halálnak félelmitûl-is nem félnek: hanem akkor-is bátorságosok az Jésus Christus pásztorsága alatt. Idenéz Dávid, Solt. 3 v. 9. és Bölcs Salomon, Péld. 14. v. 23. Simeon, Luc. 2. 29. 30.

Oka. 1. Mert, tudgyák azt, hogy nem csak életekben vólt nékiek pásztorok az Ur Jésus Christus: hanem halálokban-is pásztorok ô nékiek, és senki ûket az halálban-is az ô Felsége pásztorsága alóll ki nem vészi, Joh. 10. 28. Erre nézve int szent Péter, hogy a' gonosznak idején, ô Felségének mint hû pásztornak, ajánlyuk a' mi lelkünket, 1 Pét. 4. v. 19.

2. Mert tudgyák, hogy mint hû pásztor véllek vagyon, s' ugy ôrzi ôket óltalmazó szárnyai alatt, mint a' maga szeme fényét, Deut. 32. 10. Solt. 17. v. 8: Ezért mondgya maga ô Felsége, Zach. 2. v. 8. A' ki titeket bánt, az én szemem fényét bántya.

3. Mert tudgyák hogy Isteni ereje által ôrzi ôket, az halálnak félelmiben, az idvességre, 1 Pet. 1. v. 5: ugy hogy semminémû teremtett állat s' erô, ôket az Ur Jésus Christus szerelmétûl s' Pásztorságától el nem szakaszthattya, Rom. 8. 35--38.

Hasz. 1. *Oktat.* Nem csuda tehát, hogy az idvezûlendô emberek, érezvén halálos betegségekben, halálok órájának el-közelitését, nem rettegnek, hanem inkább kivánnyák bóldog ki-muláfokat, szent Pállal, Phil. 1. 23. és a' vén Simeonnal, Luc. 2. 29: mert jelen vagyon akkor is ô véllek az ô lelkeknek pásztora, s' meg-vigasztallya ôket, és az ôrök

az ôrök életnek bizonyos vóltával bizrattya ôket. Itt lássuk. 1. *Az hivek, kiknek mind életekben, s' mind halálokban pásztora az Ur Jésus Christus: halálok óráján, érezneké mindenkor szûbéli ôrômet és lelki vigaszta-lást?* 2. *A' kik minden hánkódás, és szivbéli nagy tusakodás nélkûl mulnak-ki e' világból, mind a' Christus pásztorsága alatt halnaké azok meg, és mind bóldogé azoknak ki mulások?* 3. *A' kik nagy nyughatatlansággal, vergôdéssel, és szivbéli nagy tusakodással mulnak-ki e' világból, azoknak nem pásztoraé az Ur Jésus Christus halálok óráján?* Az 1. F. 1. Jól lehet soha az Ur Jésus Christus az ôvéit, még a' halálos fájdalmokban, s' az halálban-is vigasztalás nélkûl nem hadgya, 2 Cor 1. 4. 5; mindazáltal sokan az idvezûlendô hivek elsô tekintettel, mikor az halálnak fájdalmi kórnyûl vészik, nem ôrômet, hanem félelmet és rettegést éreznek szivekben, Idvezitônkel, Marc. 14. 33, 34: ugy hogy ily keserves panaszra-is ki-fakadgyanak: *En Istenem miért hagyál-el, Matt. 27.* és *El-hagyot engemet az én Istenem, Esa. 49. 14*; de a' hit a' testnek fájdalmin erôt vévén, éreznek a' nagy tusakodás után szivbéli ôrômet, a' Jésus Christus jelen-létit meg-tapasztalván, s' a' kinok között-is, szent Istvánnal lelkeket édes Pásztoroknak ajánlyák. Csel. 7. 59. 2. Ha szintén a' kinok között, az ô szivbéli ôrômöket, a' kórnyûlôtte állóknak ki nem jelentheti, nem kell azért balul itilni: mert meg-lehet az, hogy az halálos fájdalmak, minémûek, a' halálos gyulasztóhideg-lelés, hirtelen az érzékenységeket meg-fojtó

pestis, hagymáz, az elmének rendes munkáját s' o-koskodását ugy meg-fojtya, hogy olly nagy győrelmek között múllyek-ki, az fájdalmokkal megrakodott testből az idvezülendő lélek, mint az veszendő lélek szokott gyakorta ki-mulni: mellyet bizonyit a' Bölcs Salamon, mikor igy szóll: *Azon egy állapotnya vagyon* (külső tekintettel ez életből való ki mulásra nézve) *az igaznak és az gonosznak*, Préd. 9. 4. mert sokszor ugy meg-követetik az ártatlan Náboth, és az István, mint szintén az gonosz Achab, &c. Az 2-dik és az 3-dik kérdésre, lásd feleletet az II-dik Prædikácziónak oktató haszn-ában p. 261.

II. *Rettentő.* Jaj tehát azoknak, kiknek életekben nem pásztorok az Ur Jésus Christus. 1. mert azok az halálnak rettegésitől el-birattatván, kétségben esnek, nem lévén vigasztaló Pásztorok. 2. mert azokat amaz pokolbéli farkasok ragadozzák-el, mint amaz Gazdagnak lelkét, Luc. 16. v. 22, 23. meg-hala az Gazdag, &c. Kérd. *Kicsodák azok, kiknek sem életekben sem halálokban nem Pásztora az Jésus?* Fel. 1. Kik ő Felségét *Pásztoroknak*, az az, Istenöknek nem ismérik Dáviddal: mert a' kit itt v. 1. David *Pásztorának* mond, a' 110-dik Soltárban, Urának mondgya; a' penig nem más, hanem a' testben meg jelent Istennek szent Fia, a' mint ő Felsége maga magyarázza, Mata. 22. 41--45. Valaki ezt nem hiszi, azoknak nem pásztora az Ur Jésus Christus, és azokat ő Felsége juhainak nem ismérí, Joh. 10. 26. 4. Kik más bolond Pásztort halgatnak,

nak, követnek: ki a' nyájbul ki-bujdosottat, fel nem keresi, &c. minémű az Antichristus, kit le-ir az Istennek lelke, Ezech. 34. 2. és Zach. 11. v. 16. 17. 3. Kik a' Jésus Christusnak beszédét nem halgattyák, mint Istennek beszédét, Joh. 8. 42. Coll. 10. 27. 4. Kik nem követik ő Felségét, mint lelkeknek pásztorát; hanem ő Felségétül el-szakadnak az háborusságnak idején, 1 Tim. 1. 19. 20. 5. Kik ha a' bűnnek pusztáján el-tévelyednek, nem kívánkoznak, az ő lelkeknek pásztorához, Dáviddal, Solt. 119. 179. 6. Kiket ha a' bűnnek pusztáján, az ördög, mint lelki farkas, lelkek isméretiben megsebesit, bűnei miatt a' törvénynek ereje által, orvosságért nem az ő juhait bé-kötöző pásztorokhoz (az Ur Jesushoz) folyamodnak; hanem olly teremtett állatokhoz, kik őket bé nem kötözhetik, minémüekről szóll Ezechiel, cap. 34. 2. &c.

II. *Intő.* Visgállyuk-meg, ha életünkben Pásztorunké az Ur Jésus Christus: mert külömben, halálunk ótáján, az halálnak árnyékában s' rettentésiben, nem lészen semmi vigasztalásunk. Kérd. 1. *Kiknek pásztora itt ez életben az Ur Jésus Christus?* 2. *Micsodák az halálnak rettentési: mellyek rettentik még az Ur Jésus Christus juhait-is, halálok óráján?* 3. *Miképpen vigasztalhattyák halálok óráján: a' Jésus Christus juhai magokat, az halálnak árnyékában, vagy annak rettentésiben?* Az 1. F. 1. Kik ő Felségét *ismérik*, teremtő, meg-váltó, Istenöknek s' Pásztoroknak, Joh. 10. 14. 2. Kik ő Felsége szavát, mint Pásztoroknak szavát, az Evangeliomnak me-

zején halgattyák, Joh. 10.27. 3. Kik ő Felségét az Evangeliomnak mezején követik, Joh. 10. 27. (1) a' szelidségben, alázatosságban. Matt. 11. 28. 29. (2) a' tisztaságban, 1 Joh. 2. 6. (3) az Atyafiúi szeretetben 1 Joh. 13. 36. &c. 4. Kik ha az bűnnek pusztájára tévelyednek, nagy óhajtással keresik az ő Pásztorokat, a' Jesus Christust, s' ahoz meg-térnek. Dáviddal, Solt. 119. v. 175. Illyekről szóll szent Péter, 1 Petr. 2. 25. 5. Kik ha lelki betegségeket érzik, a' Sátának, s' törvényének vádgya miatt, az Ur Jésushoz, mint lelkek orvosához folyamodnak, ama' nagy bűnösökkel, Matt. 9. 10. 6. Kik életekben s' halálokban lelkeket s' testeket egyedül ennek a' Pásztor Ur Jésusnak ajánlyák, Dáviddal, Solt. 31, 6. A' 2. F. Mivel hogy az halálnak *fulákja* a' bűn, 1 Cor. 15. 56. Az halálnak rettentési. 1. *A' Sátánnak vádolása:* mert minekutánna, szép szin alatt bűnben ejti embert, menten vádollya embert, és a' bűn által félelmet önt az ember szivében, mint Adámmal s' Evával cselekedék, Terem. 3. 4--10. Ezért mondatik ő a' szenteknek vádolójának: mert azokban-is bűn lévén vádollya őket, Zach. 31. 1. Jel 12. 10. 2. *A' törvény:* mert a' törvény mindenek ellen személy válogatás nélkül, valakik ő ellene vétkeztenek, átkot kiált, Deut. 27. 26. 3. *A' sok bűnök:* mellyeket az idvezülendő ember gyermekségétül fogva cselekedett, Esdr. 9. v. 6. 4. *Az embernek maga lelki-ismérete:* mely ezer tanu, ember ellen, mind életében s' mind halálában, melyre példa Dávid, 2Sam. 12. v. 13. és 24. 17.

24. 17. Ezek rettentik még az idvezülendő hiveket-is; noha ezek haszontalan rettentések, a' mint Dávid mondgya, a' leczkében: és szent Pál, Rom. 8. v. 31, 34. A' 3. Fel. Mind ezek az halálos rettentések ellen, vigasztalhattya s' bátorithattya magát az idvezülendő lélek. 1. Hogy nincsen semmi kárhoztatások azoknak, kik a' Jésus Christus pásztorságában vannak, Rom. 8. v. 1. 2. A' *Sátánnak vádgya ellen*, ezzel vigasztallya magát, (1) *hogy* a' Sátán, mint szenteknek vádolója az egekből le-vettetett, Jel. 12. v. 10. s' nem mégyen-fel Isten eleiben az ő vádlása az idvezülendők ellen, Rom. 8. v. 34. (2) *hogy* a' Sátánnak félelmétül, meg-szabadultak a' Jésus által az hivek, Sid. 2. v. 14, 15. 3. A' *Törvénynek vádgya ellen*, ezzel vigasztallya magát: hogy a' törvénynek átkától meg-szabadultak a' Christus által az hivek, Gal. 3. v. 10, 13. 4. A' *bűnöknek vádgya ellen*, ezzel vigasztalhattya magát: hogy azokat Isten, a' Jésus Christusért meg-bocsátotta, s' többé azokat nékie nem tulajdonittya, 2Cor. 5. v. 19. 4. A' *lelki isméretnek vádgya ellen*, ezzel vigasztalhattya magát a' jó lélek: hogy a' Jésus Christus által meg-igazittatván, békessége vagyon néki az Istennel, Rom. 5. v. 1.

III. *Vigasz.* Lelki örömmel tellyes vigasztalások vagyon az hiveknek, kiknek pásztorok a' Jésus Christus, mind ez életben, s' mind az halálban. *Ez életben.* 1. mert mindenütt véllek vagyon a' Jésus Christus, még az halálos veszedelmekben-is, Esa. 43. v. 1--3; 2. mert a' nyomoruságokban, Istenі cre

ni ereje által óltalmazza ûket az idvességre, 1 Pét. 1. v. 5. mert szunnyadhatatlanul vigyáz az óvéire, Solt. 121. v. 4, 5. *Az halálban*, mert mikor az halálos fájdalmak, és rettentések környúl vészik-is, ugy hogy az érzékenségek meg-szünnek, hogy tellyességgel magával jól teheretlen, akkor vagyon kiváltképpen vélle az ô lelkeknek hûséges Pásztora, ôrizi s' óltalmazza ûket, mint drága véren váltott juhait p. o. Ha *szemek* meg-homályosodnak, lelki szemeket meg-nyittya, hogy láthassák, szent Istvánnal édes Pásztorokat, Csel. 7. v. 56. Ha *fülök* megnehezedik s' siketedik, s' nem halhattyák tovább az élôk kózôtt Pásztorok szavát, ezt mondván: szóíly édes Jésusom: mert hallya a' te juhocskád; hallya az ô Pásztorok csak nyögéleket-is, Solt. 91. v. 15. Ha *nyelvek* meg-kôttetik, s' nem kónyórôghetnek, az ô Pásztorok esedezik ô érettek, Sid. 7. v. 24, 25. Ha minden vádolójok környûllôttôk léznek-is, t. i. az *ôrdóg*, a' *tôrvény*, a' *sok bûnök*, mellyeket életekben cselekedtenek, s' azok ellen magokat nyelvel nem menthetik-is, lelki szemekkel nézzenek az ô Pásztorokra a' Jésusra: mert meg-menti ûket, azok ellen a' vádlók ellen, szent Attya elôtt, Rom. 8. v. 34. Ezért mondgya szent Pál, hogy mind azok sem kakaszthattyák azokat-el az Istennek szerelmétól, melly vagyon a' Jésus Chriſtusban, Rom. 8. v. 35--38. Annakokáért mind életünkben s' mind halálúkban ennek a' hûséges Pásztornak ajánlyuk lelkünket, Dáviddal, Solt. 31. v. 6. szent Istvánnal, Csel. 2. 59. Igy lészen hogy sem életünkben, sem halálúnkban, senki

senki minket az ô kezéből ki nem ragadhat, a' mint ô maga mondgya, Joh. 10. v. 28. *Nem halálunk óráján*: mert lelkünket mint hûséges Pástor magához vészi. *Nem az itélet napján*: mert akkor az ô juhait jób kezе felé állatván (a' Gódólyéktúl, a' hitetlenektúl el-választván) ôket, mint szent Attyának áldottait, a' mennyei akolban bé-viszi, és az ô dicsôségében ôrôkké magával legelteti, Matt. 25. v. 32--34. Amen.

LXI. PRÆDIKACIO.

A, léleknek Isten kezében való ajánlásáról.

Solt. 31. v. 6. *A' te kezedben ajánlom lelkemet: mert meg-váltottál engemet, Uram, igasságnak Istene.*

JOl mondgya szent Pál, minden idvezûlendô hivek felôl: *Akar éllyünk, akar hallyunk az Úré vagyunk*, Rom. 14. v. 8. Az Úr Jésusei az hivek *életekben*, 1. mert a' Jésus Chriſtus titkos tagjai, 1 Cor. 6. v. 15. 2. mert a' Jésus Chriſtus él ô bennek, és ôk a' Jésus Chriſtusban hit által, Gal. 2. 20. Az Úr Jésusei *halálokban*, 1. mert senki ôket a' Jésus Chriſtustól az halálban-is el nem szakaszthattya, Johan. 10. v. 28. 2. mert az ô lelkeket, mind életekbe s' mind halálok óráján, ô Felsége kezében ajánlyák, mint Dávid e' szent leczkében: melynek,

Két Részei vannak.

1. Dávidnak Istenében való nagy bizodalma, mellyel

mellyel lelkét ő Felségének ajánlya: *A' te kezedben ajánlom lelkemet.*

2. Ebbéli bizodalmának fundamentuma: mert *meg-váltottal engemet Uram, igasságnak Istene.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent leczkében.

I. *Dávid lelkének Isten kezében való ajánlása:* A' te kezedben ajánlom lelkemet. Kérd. 1. *Mit ért Dávid az Istennek kezén?* 2. *Kicsoda ez az Isten, a kinek kezében ajánlotta lelkét?* 3. *Mikor ajánlotta lelkét az ő Istenének kezében?* Az 1. Fel. Az Istennek nincsenek testi kezei: mert lélek, Ján. 4. 24. hanem mikor a' szent Irás Istennek kezet tulajdonit, az Isten kezén érti. 1. az Istennek erejét s' hatalmát, mint Esa. 59. 1. 2. Az Istennek óltalmát s' gondviselését, mint Ján 10. 28. A' Leczkében, az Isten *kezén*, érti Dávid az Isten óltalmát s' gondviselését: melyben ajánlya lelkét, mint hűséges pásztora kezében, tudván azt, hogy onnét azt senki el nem ragadhattya; hanem még az halálnak árnyékában-is magának meg-tartya, s' vigasztallya, Solt. 23. 4. A' 2. F. A' testben meg-jelent Istennek Fia, az Ur Jésus Christus, kit Dávid, teremtő, meg-váltó, s' gondviselő Urának mond, Solt. 110. v. 1; mert ő Felségének adta az Atya a' választottakat, Ján. 17. 9. 24. Ezt az Istennek Fiát mondgya ő Pásztorának, Solt. 23. v. 1. Méltán-is: mert ő Felsége az juhoknak, az az, a' választottaknak Pásztora, Sid. 13. 20. Az 3. F. Dávid ennek az ő Pásztorának ajánlotta lelkét, 1. *Életében*, mind boldog s'

dog s' mind bóldogtalan állapottyában: mert mind azokban az Isten vólt néki óltalma és segedelme, Sólt. 121. 1--3: más képpen el kellet vólna néki vesni a' sok nyomorúságokban, Sólt. 94. 17, 18. 2. *Halálában*, ajánlotta lelkét az ő Pásztorának óltalma és gondviselése alá, melyről szóll e' leczkében, és Sólt. 23 v. 4. Igy mondgya szent Péter, hogy mind életünkben s' mind halálunkban ajánlyuk lelkeinket, a' mi teremtő Istenünknek, 1 Pét. 4. v. 19.

II. *Fundamentoma a' Dávid bizodalmának melyben, lelkét az ő lelke Pásztorának ajánlya:* 1. mert meg-váltó Ura ő néki: 2. mert igasságnak Istene. Kérdés. 1. *Kicsoda ez a' meg-váltó Ur?* 2. *Miből váltotta meg?* 3. *Miért mondatik igasságnak Istenének?* Az 1. F. A' testben meg-jelent Istennek Fia, az Ur Jésus Christus: mert ő Felsége a' megváltó, Tit. 2. v. 14. Az 2. F. Meg-váltotta vagy meg-szabaditoita Dávidot, 1. minden bűneiből, Matt. 1. v. 21. 2. sok rendbéli veszedelmekből, Solt. 116. v. 3--6. Az 3. Fel. Igasságnak Istenének mondatik ez a' Dávid Istene. 1. mert igaz Isten, 1 Jan. 5. 20. 2. mert ő Felsége igazitotta-meg eleitől fogva, s' ő Felsége-is igazittya-meg az idvezülendőket, 2 Cor. 5. v. 21. Ezért-is mondatik Jehovának, mi igasságunknak, Jer. 23. v. 5, 6.

Tudomany.

Valakiket az Ur Jésus Christus meg-váltott, és megigazitott, azok halálok óráján nagy bizodalommal ajánlyák lelkeket az ő Felsége óltalma s' gondviseléseala

alá. Illyen bizodalommal ajánlá David lelkét az ő meg-váltója kezében, az az, óltalma s' gondviselése alá: igy szent István, Csel. 7. 59.

Oka. 1. mert azok, mind életekben, s' mind halálokban az Ur Jésus Christusái, Rom. 14. 7, 8. Azért nem csak életekben; de kiváltképpen halálok óráján visel azoknak lelkekre gondot.

2. Mert azoknak pásztora nem csak életekben; de kiváltképpen az halálnak árnyékában, Solt. 23. v. 4: Azért nagy bizodalommal ajánlhattyák lelkeket az ő Felsége kezében s' óltalmában, a' szent Péter intése szerint. 1 Pét. 4. 19.

3. Mert tudgyák s' hiszik azt az hivek, hogy a' Jésus Christus őrök életet szerzett ő nékiek, Ján. 10. 28: melyben lelkeket, menten haláloknak óráján visi-bé szent Angyali által, Luc. 16. ver. 22. Erről szóll, Ján. 14. 3.

Hasz. I. *Oktató.* 1. Soha tehát senki azokat, a' kiket az Ur Jésus Christus meg-valtott, sem életekben sem halálokban, a' Jésus Christustul el nem szakaszthattya; Rom. 8. 35. 38. Nem *életekben*, (1) mert azokat Isteni erejével őrizi az idvességre, 1 Pét. 1. 5. (2) mert azokért esedezik, Rom. 8. 34. Nem *halálok óráján*: mert jelen vagyon mellettek, mint szent István mellet, Csel. 7. 56. 2. Tehát az idvezülendő hiveknek lelkek, halálok óráján menten vitetik a' Jésus Christushoz az őrök életben: mert ő Felségének ajánlyák lelkeket, kivel már részszerint (mint fejekkel) mondatnak az egekben helyheztetni, Eph. 2. 6. Kérd. *Kicsodákezek?* Fel. 1. Kik hisznek ő Felségében, mint testben meg-jelent Istennek egy szülött Fiában: mert ez illyeknek lelkek mondatik az halálban-is élni, Ján 11. 25. 2. A'kik a' Jésus Christusnak, mint meg-váltó s' meg-tartó Pásztoroknak szavát halgattyák, és ő Felségét követik, az idvességnek utában, Ján. 10 27, 28. 3. Kik igasságokat, szentségeket és váltságokat, egyedül az Ur Jésus Christus érdemében keresik, Phil. 3. 9. 10. 4. Kik az ő lelkeket, életeket, készek a' Jésus Christus nevéért s' tudományáért, le-tenni, Matt. 16. 26: mert az illyenek állanak az Bárány Ur Jésus előtt, az ártatlanságnak fejér ruhájában, Jelen. 7. 9--14. 4. Kik mind életekben, s' mind halálokban egyedül való nyereségek a' Christus, Phil. 1. 21. az az, Ez világot s' ennek minden dicsőlségét a' Jésus Christus szerelméért meg-vetik, Phil. 3. 7, 8.

II. *Intő.* Valakik idvezülni akarunk: mind életünkben, s' mind halálunkban, ajánlyuk a' mi megváltó s' meg-igazitó Urunk Jésus Christusunk kezében a' mi lelkünket, Dáviddal, mondvan: A' te kezedben ajánlom lelkemet, mert meg-váltottál engemet, igasságnak Istene. Kérdés. 1. *Miképpen kell életünkben s' halálunkban lelkünket a' Jésus Christusnak ajánlani?* Fel. Életünkben ő Felségének ajánlyuk lelkünket. 1. Ha az ő Felsége gondviselésébe ajánlyuk éjjel és nappal, ki-menetelünkben s' bé-jövetelünkben, egészlen magunkat: meg-gondolván, hogy ő Felsége a' mi lelkünknek s' testünknek Pásztora, Solt. 23. 1: Igy ajánlá Dávid magát

és egész Izraelt, az Ur Jésus Pásztorsága alá, Soltár 121, 4, 7, 8. 2. Ha ő Felsége lelke vezérlése alá ajánlyuk lelkünket, Solt. 143. 10. 3. Ha az ő Felsége akarattya alá ajánlyuk magunkat, minden próbáinkban, és nyomorúságinkban, Eli pappal, 1 Sá. 3. 18. Dáviddal, 2 Sam. 15. 25. Jobbal, c. 1. v. 21. 4. Ha minden nyomorúságinkban s' méltatlan szenvedésinkben, ő Felségének ajánlyuk lelkünket, 1 Petr. 4. 19. *Halálunkban*, vagy halálunk órájában, ő Felségének ajánlyuk lelkünket. 1. Ha halálunkban-is ő Felségének tartyuk magunkat, Rom. 14. 7, 8. 2. Ha mind halálig ő Felségét, teremtő, megváltó Urunknak s' Istenünknek hiszszük s' vallyuk, és mint teremtő s' megváltó Istenünknek ajánlyuk lelkünket, szent Istvánnal, Csele. 7, 59. 3. Ha ez világot s' ennek dicsőségét ő Felsége szerelméért megvettyük s' megutállyuk, szent Pállal, Phil. 3. v. 7, 8: illyeknek szerzett menyben örökséget, Matt. 19. 29. s' illyekhez jő-el halálok órájában, Ján. 14. v. 3. 4. Ha *szentül* Istenünkre nézve, *igazán* felebarátunkra nézve, s' *mértékletesszen* magunkra nézve, élünk életünkben, Tit. 2. 11. 12. 5. Ha az halálnak rettentési s' fájdalmi közötte-is, lelki szemeinkel az Ur Jésusra nézünk, lelkünket ő Felségének ajánlyuk Dáviddal, ezt mondván: *a' te kezedben ajánlom lelkemet, &c.* és szent Istvánnal: *Uram Jésus vedd hozzád az én lelkemet*, Cselek. 7. 59.

(*Fiat applicatio*) Amen.

LXII.

LXII. PÆDIKACIO.

A' mennyei hajlékról.

Johan. 14. v. 1, 2, 3. *Ne háborodgyék-meg a' ti szivetek: higyjetek az Istenben, higgyetek én bennem-is. Az én Atyám házában sok hajlékok vannak, mert ha kölömben vólna, meg mondottam vólna néktek. El-mégyek hogy meg készitsem néktek az helyet, és mikor el-menéndek, és el-készitem néktek az helyet, ismét el jövök, és fel-vészlek titeket én magamhoz: hogy a' hol én vagyok, ti-is ott legyetek.*

VAlaki kiván s' akar idvezülni, annak idvezitő hitet kell szerezni: melynélkül senki Isten előtt kedves nem lehet, nem idvezülhet, Sid. 11. vers. 6. Minden idvezülendő embernek penig hinni kell. 1. Hogy vagyon Isten, Sid. 11, 6. 2. Hogy az állattyában egy Isten, *Deut.* 6. 4. 1 Cor. 8. 6. 3. Hogy ábban az egy örökké áldandó és imádandó Istenségben, vagyon Atya, Fiú, és Szent Lélek, 1 Joh. 5. 7. 4. Hogy az Ur Jésus Christus azon egy Istenségben lévő első személynek, az Atya Istennek természet szerint való, egy szülött, tulajdon Fia: melly hit nélkül senki nem idvezül, Ján. 3. v. 16. Erre az hitre inti ő Felsége az ő Tanitványit, igérvén nékiek mennyei hajlékokat, ha ő Felségében hiszsznek, e' szent leczkében: melynek,

Két részei vannak.

I. Vigasztalo intése Idvezitőnknek az ő Tanitványihoz, az ő benne való hit felől, v. 1. *Ne háborodgyék meg &c*

2. Oka vigasztaló intésének, vers. 2, 3. *Az én Atyám hazában, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' sz. Leczkében.

I. *Inti Idvezitőnk Tanitványit*: hogy ne háborodgyék-meg az ő szivek. Kérd. *Min háborodott-meg, a' Tanitványoknak szivek?* Felel. Az Ur Jésus Christus személyében s' állapottyában: mert ide fellyebb, a' X dik részben, azt tanitotta Tanitványinak. (1) hogy ő az Atyával egy Isten, Joh 10 v. 30. (2) hogy az ő juhainak s' hiveinek, őrők életet ád, v 28; itt penig a' XIII-dik részben azt jövendőli maga felől, hogy az ő Tanitványi kőzzül edgyiktől el adattatik, Joh. 13. 21: A' mint szent Máthénál maga Idvezitőnk magyarázza, meg is őlettetik, Matt. 16 v. 21. Ezeket igy értvén, szivekben meg-háborodtanak, igy gondolkodván: ha azon egy Isten az Atya Istennel, s' őrők életet adhat hiveinek, miképpen adattathatik-el, s' miképpen fogattathatik meg, s' miképpē őlettethetik meg. Ez ő vélek edésekre nézve, vigasztallya s' inti az ő Tanitványit, s' minden hiveit, hogy az ő személybéli állapottyában, külső képpen meg ne botránkozzanak, mint Matt. 11. 6. Bóldognak mondgya azokat, kik ő benne meg nem botránkoznak.

II. *Inti Tanitványit s' hiveit az ő benne való hitre:* Hisztek

Hisztek az Istenben, hidgyetek én bennem is. Kérd. 1. *Kit ért az Istenen?* 2. *Mit tészen hinni az Istenben?* 3. *Mit tészen hinni az Jésus Christusban?* Az 1. F. Erti a' Jésus Christus, az ő szent Attyát, az Aitya Ur Istent, kivel azon egy Isten, Joh. 10 v 30. Kit *Istennek* mond, nem azért, mintha csak az Atya vólna, egy igaz őrőkké áldandó Isten: mert a' Jesus Christus is azon egy őrőkké áldandó Istenségnek második személye, Rom, 9. v, 5 azon egy Isten az Atyával, Joh. 10. 30. hanem Istennek mondgya az ő szent Attyát, ellenében vetvén azoknak kik természet szerént nem Istenek, kit tisztelnek sok emberek, Gal. 4 8. A' 2 F. Hinni az Istenben annyit tészen, 1. Hinni hogy az Isten őrőkké való, vólt, vagyon és lészen, mind őrőkkőn őrőkké, Solt. 90. 2. 2. Hogy ez az őrőkké való egy Isten, Deut. 6. 4. 3. Hogy menynek földnek teremtője, Gen. 1. 1, Solt, 102, 26, 4. Hogy mindenható s' mindeneket szabadossan cselekedő, Solt. 115. 3, 5. Hogy ez az Isten, az ő Fiát őrők időknek előtte szülte, s' az időnek tellyes vóltában az emberi testben el-küldötte: hogy lenne engesztelő áldozat az mi bűneinkért, 1 Jan. 4. 10. &c. Ezt igy értvén: A' 2. F. Hinni a' Jésus Christusban, annyit tészen. 1, Hinni a' Jésus Christust őrőkké való Istennek, Isteni természetire nézve, Rom. 9, 5, Jel, 1, 8, coll, Esa, 44. 6. 2. Hgy azon egy Isten az Atyával, Isteni természetire nézve, Jan, 10. 30, 3, Hogy menynek és földnek teremtő Istene, Solt, 102, 26: mellyet szent Pál a' Christusra magyaráz, Sid, 1, 10, 4, Hogy az Atya

 Isten-

Istennek természet szerént való egy szülött Fia, Ján. 11, 4, 5. Hogy a' testben a' mi váltságunkért meg jelent, 1 Tim, 3, 16, ez az Isten, az Istennek Fia, Ján, 1, 1--14, Illyen hitet emleget itt Idvezitönk.

III. *Inditó okai a' Jésus Christusban való hitre*, v. 2. Az én Atyám házában sok hajlékok vannak, &c. Kérd. 1. *Mit ért Idvezitönk az ö Attya házán?* 2. *Mi értetik az okon a' hajlékokon, mellyek vannak abban a' házban?* Az 1- F. A' menyországot, s' abban lévő örök életet, a' mint Idvezitönk magyarázza, Ján. 3. 16. és 10. 28. Háznak mondatik az örök élet, 1. mert miképpen az Atyának háza, csak a' természet szerint való fiaké, vagy azoké, kiket az ö rokös, fiainak fogad: ugy a' menyország s' örök élet az Istennek fiaié s' leányié, kiket az Atya Isten-szent Fiában fiaivá fogadott, Rom. 8. 16, 17. mert a' miképpen az házban tartatik az fiak kincse: ugy az hiveknek menyben tartatik örök életek, 1 Tim. 1. 11. A' 2. F. A' menyországnak, vagy örök életnek sok hajlékin, nem kell érteni, tulajdon-képpen való sok hajlékokat, mint-ha minden nemben, rendben s' tisztben lévő s' idvezülendőknek, megkülömböztetett helye volna, mint némellyek álmodoznak: mert mindnyájan azon egy dicsőségben lésznek az hivek a' Christussal, mint itt a' leczkében mondgya, v. 3. és Ján. 17. 14; hanem az menyországban s' örök életben lévő sok hajlékokon értetik, a' menyországnak és örök életnek szélessen kiterjesztetett nagysága és örökké-valósága: mely nem csak az meg-számlálhatatlan sok ezerszer való

ló, száz ezer Angyaloknak, hanem minden népből, nemzetből, nyelvből, és ágazatból álló, idvezülendőknek, készittetett: kiket az Angyal, Titok-ládító szent Jánosnak meg-mutatott. Jel. 7. v. 4--9.

IV. *Ennek az helynek el készittetésére való menetele Idvezitönknek*, v. 2. El-mégyek, &c. Kérd. 1. *Mikor ment annak az helynek meg-készétésére?* 2. *Annak előtte nem vólté ott a' Christus?* 3. *Hát annak előtte nem vólté az a' hely meg-készitve?* 4. *Mit tészen azt el-készitteni?* Az 1. F. Az ö halottaiból való fel-támádása után, Ján. 20. 17. Marc. 16. 19. A' 2. F. Igen-is vólt ennek előtte-is menyországban a' Jesus Christus, Istensége szerint. 1. mert onnét szállott-le, az emberi testnek fel-vételére, Ján. 3. v. 13. Gal. 4. 4. 2. mert örökké az Atyával, azon egy dicsőségben uralkodott, Ján. 17. v. 5. Felment tehát testben, mely szerint az előtt ott nem vólt, s' ült az Istennek jobjára, Rom. 8. 34. Az 3. F. Az örök élet el vólt készitve annak előtte, még világ Fundamentumának fel-vetésétül fogva, Matth. 25. 34: mert abban vitettek világ teremtésétül fogva minden idvezülendő, s' idvezült hivek mert az Uj Testamentumban idvezült s' idvezülendő hivek-is azoknak számok közzé irattatnak, s' vitetteknek, Sid. 12. 22 23. Az 4- F. El-készíteni ezt az helyet, nem egyéb; hanem el foglalni az Christusnak test szerint-is, az ö hivei számokra, mint örökös társai s' tagjai számára, Rom. 8. v. 17. kik ö Felségével jövendőben edgyütt uralkodnak. Jelen. 3. v. 21.

Istennek természet szerént való egy szülött Fia, Ján. 11,4, 5. Hogy a' testben a' mi váltságunkért meg jelent, 1 Tim,3,16, ez az Isten, az Istennek Fia, Ján, 1,1--14, Illyen hitet emleget itt Idvezitönk.

III. *Inditó okai a' Jésus Christusban való hitre*, v. 2. Az én Atyám házában sok hajlékok vannak, &c. Kérd. 1. *Mit ért Idvezitönk az ô Attya házán?* 2. *Mi értetik az okon a' hajlékokon, mellyek vannak abban a' házban?* Az 1- F. A' menyországot, s' abban lévő örök életet, a' mint Idvezitönk magyarázza, Ján. 3. 16. és 10. 28. Háznak mondatik az örök élet, 1. mert miképpen az Atyának háza, csak a' természet szerint való fiaké, vagy azoké, kiket az ô rokos, fiainak fogad: ugy a' menyország s' örök élet az Istennek fiaié s' leányié, kiket az Atya Isten szent Fiában fiaivá fogadott, Rom. 8. 16, 17. mert a' miképpen az házban tartatik az fiak kincse: ugy az hiveknek menyben tartatik örök életek, 1 Tim. 1. 11. A' 2. F. A' menyországnak, vagy örök életnek sok hajlékin, nem kell érteni, tulajdon-képpen való sok hajlékokat, mint-ha minden nemben, rendben s' tisztben lévő s' idvezülendőknek, meg-külömböztetett helye volna, mint némellyek álmodoznak: mert mindnyájan azon egy dicsőségben lésznek az hivek a' Christussal, mint itt a' leczkében mondgya, v. 3. és Ján. 17. 14; hanem az menyországban s' örök életben lévő sok hajlékokon értetik, a' menyországnak és örök életnek széleſſen kiterjesztetett nagysága és örökké-valósága: mely nem csak az meg-számlálhatatlan sok ezerszer való, száz ezer Angyaloknak, hanem minden népből, nemzetből, nyelvből, és ágazatból álló, idvezülendőknek, készittetett: kiket az Angyal, Titok-látó szent Jánosnak meg-mutatott. Jel. 7. v. 4--9.

IV. *Ennek az helynek el készittetésére való menetele Idvezitönknek*, v. 2. El-mégyek, &c. Kérd. 1. *Mikor ment annak az helynek meg-készétésére?* 2. *Annak előtte nem vólte ott a' Christus?* 3. *Hát annak előtte nem vólte az a' hely meg-készitve?* 4. *Mit tészen azt el-készitени?* Az 1. F. Az ô halottaiból való fel-támádása után, Ján. 20. 17. Marc. 16. 19. A' 2. F. Igen-is vólt ennek előtte-is menyországban a' Jesus Christus, Istensége szerint. 1. mert onnét szállott-le, az emberi testnek fel-vételére. Ján. 3. v. 13. Gal. 4. 4. 2. mert örökké az Atyával, azon egy dicsőségben uralkodott, Ján. 17. v. 5. Felment tehát testben, mely szerint az előtt ott nem vólt, s' ült az Istennek jobjára, Rom. 8. 34. Az 3. F. Az örök élet el vólt készitve annak előtte, még világ Fundamentumának fel-vetésétül fogva, Matth. 25. 34: mert abban vitettek világ teremtésétül fogva minden idvezülendő, s' idvezült hivek: mert az Uj Testamentumban idvezült s' idvezülendő hivek-is azoknak számok közzé irattatnak, s' vitetternek, Sid. 12. 22, 23. Az 4- F. El-készíteni ezt az helyet, nem egyéb; hanem el foglalni az Christusnak test szerint-is, az ô hivei számokra, mint örökös társai s' tagjai számára, Rom. 8. v. 17. kik ô Felségével jövendőben edgyütt uralkodnak. Jelen. 3. v. 21.

V. *Viſzſza-téréſe Idvezitőnknek abból az helyből az ő hiveihez, verſ. 3.* Es mikor el-menéndek, &c. Kérd. *Mikor jő el az ő hiveihez a' Jeſus Chriſtus, abból az helyből?* Fel. 1. Minden nap Iſtensége s' kegyelmes jelen lételére nézve, Matt. 18. v. 20. mely ſzerint világ végezetig velünk vagyon, Matt. 28. 20. 2. El-jő halálunk órájára, mint ſz. Istvánhoz, Csel 7. 56. 3. El-jő látható-képpen az itiletnek napjára, Csel. 1. 11. és 1 Theſ. 4. v. 16. Itt a' két utólsó el-jöveteliről ſzóll.

VI. *Vége az ő Felsége el-jövetelinek.* 1. Fel-véſſ lek titekett: Halálotok óráján' lelketekre nézve, igy vévé magához ſzent Istvánt, Csel. 7. 59. az itiletben penig lelkeſtűl s' teſteſtűl, 1 Theſſ. 4. 16, 17. 2. Hogy a' hol én vagyok, ti-is ott legyetek: az az, őrökké velem egy dicsőſségben uralkodgyatok, Ján. 17. 24.

Tudomány.

Valakik hiſznek az Ur Jéſus Chriſtusban, mint az Atya Iſtennel (állat ſzerint) azon egy őrökké való Iſtenben, azoknak őrők életet kéſzitett, melyben hóltok után lelkekre nézve menten; lelkekre teſtekre nézve penig az itélet napján) ő Felségével őrökkön őrökké uralkodnak.

Oka 1. Mert ebben áll az őrők élet, Ján. 16. és 1 Ján. 5. v. 20.

2. Mert illyeknek adta az Atya Iſten edgyetlen egy Fiát, hogy az által őrők életet nyernének, Ján. 3. 16.

3. Mert az Ur Jéſus Chriſtus azokat rámaſztya-fel

fel az őrők életre, a' kik ő Felségében hiſznek az ő Attya akarattya ſerint, Ján. 6. 40. Ez penig akarattya a' Jéſus Chriſtus felől: hogy hidgyük ő Felségét Iſtennek egy ſzülőtt Fiának lenni, Matthæi cap. 17. v. 5. Jan. 6. 40.

Hasz. 1. *Oktat.* Nem ment tehát őrők életet kéſzétni, az hitetleneknek: mert azok nem mehetnek abban az Jéſus Chriſtus országában. Mint *Joſue* el-menvén az Canaán földének meg-kémlelésére, azt el foglalá, a' puſztában bujdosó Izrael népe ſzámára; de onnét viſzſza-jővén, az hitetlenek nem menének oda be; hanem csak az hivők. Ugy vagyon itt a' dolog, az hivők mennek-bé a' mennyei Canaánban; a' hitetlenek penig kin maradnak, Jan. 3. 36. K. *Kicsodák illyenek?* Fel. 1. Kik nem hiſznek a' Jéſus Chriſtusban, mint Iſtennek őrökké való ſzent Fiában, Jan. 3. 18. mert az illyek Iſtent hazuggá téſzik, 1 Jan. 5. 10. Illyenek azok (1) Kik nem hiſzik a' Jéſus Chriſtuſt, igaz őrökké való Iſtennek lenni. (2) Kik nem hiſzik ő Felségét menynek és földnek teremtőjének lenni. 2. Kik nem a' Jéſus Chriſtusban való hit által; hanem a' jóságos cselekedetek által kereſik az ő Iſten előtt való igaſságokat, (1) mert ezek haſzontalanná téſzik a Chriſtus halálát, és az Iſtennek kegyelmét, Gal. 2. 21. (2) mert azok az Iſten kegyelmétűl magokat el-rekeſztik, Gal. 5. 4.

II. *Int.* Ha azt akarjuk, hogy a' Jéſus Chriſtus az ő ſzent Attyának Házában nékünk-is helyet ſzerezzen, és onnet a' mi halálunk óráján hozzánk el-

jöjjön, s' lelkünket menten magához végye, tehát ez halandó életben ugy éllyünk, hogy halálunk óráján nagy bizodalommal várhassuk ő Felségét magunkhoz. Kérd. 1. *Kiknek készítette Idvezitőnk ezt az mennyei hazát: s' mint kell annak élni a' ki abban a' mennyei hajlékban akar bé-vitettetni; hogy a' Jésus Christussal lehessen?* Fel. 1. Hinni kell hogy vagyon Isten, ki Atya, Fiú, és Szent Lélek: erről szóll Idvezitőnk, mikor igy szóll, a' leczkében: Higtek az Istenben, mely hit nélkül senki Istenhez nem mehet, Sid. 11.6. 2. Hinni-kell Istenben, az az, hogy Isten az ő szent Fiát e' világra bocsátotta, a' mi váltságunkra, Jan. 3.16. 3. Az Istennek parancsolattya szerént kell élni: mert illyek mennek az Istennek országában, Matt. 7.21. 4. Az Istennek beszédét kell halgatni, s' a' szerént kell élni: mert illyek mennek abban a' házában, Jan. 5.24. 5. Az idvezitő hitnek gyümölcsét kell mutatni, minémű, (1) a' szent élet, melly nélkül senki az Istennek országát, nem láthattya, Sid. 12.14. (2) az irgalmaskodás: mert azoknak készitteték a' menyország, Matt. 25.34--40. Ezeket kell azoknak cselekedni, kiknek készitette Idvezitőnk az örök életet: s' ezekhez jú-el, lelkekre nézve, halálok óráján, lelkekre testekre nézve, az itiletben: hogy örökké ő Felségével legyenek, Jan. 17. 24. (*Fiat applicatio.*)

Amen.

LXIII.

LXIII. PRÆDIKACIO.

Az Ur Jésus az övéinek lelkeket magához vészi.

Csel. 7. v. 59. *Uram Jésus! vegyed hozzád az én lelkemet.*

AZ idvezülendő hivek, mind életekben, s' mind halálokban az Ur Jésusái, azt mondgya Szent Pál, Rom. 14.7,8. Illyenek azok, 1. *Kik* a' Jésus Christusban hiszsnek: mert azokban él hitnek általa a' Jésus, Eph. 3.17. Kik még az halálban-is élnek, Jan. 11.25. 2. *Kik* az ő Felsége beszédét, Evangéliumát halgattyák s' hiszsnek annak, Jan. 14.23. 3. *Kik* az Istennek akarattyát cselekszik: mert azok az Ur Jésus attyafiai, Matt. 13.49,50. 4. *Kik* nem csak életekben, hanem halálok óráján-is, lelkeket az Ur Jésusnak (kezében) ajánlyák, mint szent István e' leczkében: melynek,

Két Részei vannak.

1. A' szent Istvánnak (halála óráján) az Ur Jésushoz tött fuhászkodó könyörgése: *Uram Jésus!*

2. Lelkének (a' fuhászkodásban) az Ur Jésusnak ajánlása: *vegyed hozzád az én lelkemet.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

1. *A' könyörgés.* Uram Jésus! Rövid de fontos könyörgés. K. 1. *Ki, s' micsoda alkalmasossággal könyörög* igy: Uram Jésus? 2. *Mit tészen ez a' szó?* s' mi-

s' miért mondgya Urának a' Jésust? Az 1. Fel. Kőnyőrőg a' szent István, a' Jésus Christus hűséges tanitványa, halála óráján, mikoron (az Ur Jésus Istenségének tanubizonyságáért, az Ur Jésus Christus, Istenségét tagadó Sidóktul kőveztetvén) az halálnak fajdalmitul, rettentésitül, kőrnyűl vétettetett vólna, mint a' felsőbb részből kitetczik. Az 2. Fel. Ez a' szó *Jésus*, (mellyel kőnyőrgésében, a' testben meg jelent Istennek szent Fiát, meg-szólittya) annyit tészen, 1. mint *szabaditó*: mert ő Felsége szabaditotta meg aző népét (1) a' bűnők ből, Matt 1 21. ( ) a' törvénynek átkátul, Gal 3 13 (3) az őrdőgnek hatalmából, Sid 2.15. 2. annyit tészen mint *Idvezitő*: mert ő Felsége é deme által vagyon az idvesseg, Csel. 4 12. *Urának* mondgya szent István, az szabaditó s' idvezitő Jésust, azért, 1. mert őtet azon vérnek drágalátos árán valtotta-meg a' bűnből, a' törvénynek átkából, s' az őrdőgnek hatalmából, melyről szó szent Pál, 1 Cor. 6. v. 20. 2. mert ő mind életében, s' mind halálában, nem magáé; hanem az ő meg-váltó s' idvezitő Jésusáé, Rom. 14 7, 8. 3 mert ő tudta s' hitte, hogy a' keserves halál, és annak rettentési is, űtet az Ur Jésus Christusnak Uraságátul s' szerel mérűl, el nem szakaszthattya; hanem az halálban is, lelke az Ur Jésus birodalmában vitetik menyben. Ezért mondgya szent Pál-is, Rom. 8. v. 34--49.

II. *Szent István lelkének, az Ur Jésusnak ajánlása.* Vegyed hozzád az en lelkemet. Ez az ő hitinek nagy bizodalma: mert a' kiben, életében hitt, meg-

Meg váltójának s' Idvezitőjének lenni, annak ajánlya lelket, mint hűséges pásztorának, kinek kezéből senki az ő lelkét ki nem ragadhattya, a' Jésus Christus igireti s' szereteti szerint, Ján. 10. 28. K. *Mit akar szent István ez ő kivánságában: Uram Jesus vedd hozzad az én lelkemet?* Fel. 1 Ezeket 1. Uram Jésus *vegyedg ő talmad* alá lelkemet, az halálnak fajdalmi s' rettentési kőzőtt, erre int szent Péter. 1 Petr. 4. 19: igy ajánlá Dávid is lelkét az Ur Jésusnak kezében, Solt. 31. 6. 2. Vegyed lelkemet te magadhoz abban a' dicsőségben, mellyet igért Szent Atyád azoknak, kik te benned hittenek, Ján 3. 16. Erről szóll Idvezitőnk, Já. 17. 24.

TUDOMANY.

Az Istennek testben meg jelent Szent Fia, az Ur Jésus, minden ő hiveinek lelkekeket, haláloknak óráján, magahoz viszi, és meg-dicsőiti, s' azon dicsőségben melyben vagyon, helybezteti.

Igy vévé magához a' szent István lelkét, s' meg is dicsőité. Igy cselekeszik minden hiveivel, az mint maga mondgya ő Felsége, Ján. 17.24.

Oka. 1. Mert az ő hiveinek őrők életet szerzett; melyben halálok óráján viszi-bé lelkeket, Ján. 10. v. 28: mellyet mind a' Lázárnak példájában, Luc. 16. v. 22. s' mind a' meg tért *Tolvajnak* példájában megmutatott ő Felsége, Luc. 23. 43.

2. Mert az ő hiveinek menyben őrőkséget szerzett, melyben lelkeket halálok óráján viszi-bé, Já. 14. 1--3: mert akkor jő-el egyszer az ővéihez, mint szent Istvánhoz.

3 Mert

3. Mert a' Jésus Christusnak örökös társai, az ótók életre nézve, Rom. 8.17: melyben halálok óráján viszi-bé hivelnek lelkeket, testestül s' lelkestül penig az itiletnek napján: hogy mind örökké ő Felségével legyenek, 1 Thess. 4. 16--18.

4. Mert az ő dicsőséges királyi székiben ülteti, Jel. 3. 21. mely kezdetik halálok óráján.

Hasz. 1. *Oktat.* 1. Nem mégyon tehát halálok óráján az idvezülendőknek lelkek (Purgátoriumban) más felé; hanem az egekben menten, az hol az ő Urok Jésusok vagyon: mert ő Felségével edgyütt, a' mennyégben mondatnak már helyheztettetni, Eph. 2.6. 2. Nem kell tehát az Ur Jésus hiveinek, senkinek másnak ajánlani lelkeket életekben s' halálokban, hanem csak az Ur Jésusnak: melyben felette igen vétkeznek (az Uj Rómaiak) kik az ő lelkeket életekben s' halálokban a' B. Szűz Máriának ajánlyák, ezt mondván: *Aszszonyunk Szűz Mária könyörögj érettünk, most és halálunk óráján.* Kik a' meg-halandó embernek azt mondgyák, mondgyad: *Jésus Mária*, vedd hozzád lelkemet. Nem illyen vallásban hólt ám meg szent István: mert ő az ő lelkét csak a' Jésusnak ajánlotta, &c. 3. Nem mindeneknek lelkeket vészi tehát magához az Ur Jésus halálok óráján, kik életekben, ő Felségét, *Uroknak Jésusoknak*, mondgyák. Matt. 7. v. 21--23. *Kiesodák illyenek?* F. 1. Kik ő Felségét Uroknak s' Isteneknek nem hiszik s' nem mondgyák ezt Thamással, Jan. 20. 28. En Uram, és én Istenem, Ján. 3. 36. 2. Kik ő Felségét *Jésusoknak* nem hiszik, az az, (1) Kik bűnök bocsánattyát s' igazulásokat a' Jésus érdeméből nem várják. (2) Kik idvességeket a' Jésus nevében nem várják.

II. *Int.* 1. Ne rettegjünk az halálnak rettentésitől, halálunk óráján. (1) Mert jelen lészen ő Felsége, és meg-mutattya magát, mint szent Istvánnak, v. 56. (2) Mert szent Angyalit-is el-küldi őrizetünkre, kik lelkünkre gondot viselljenek, hogy a' mi lelkünk után akkor leseskedő ördög azt el ne ragadhassa; hanem a' Lázárral, lelkünket Abrahám kebelében, az az, az örök életben vigyék, Luc. 16. 22. 2. Nagy bizodalommal kiálcsuk halálunk óráján az Jésust, mondván: *Uram Jésus! Uram Jésus! Uram Jésus*, jövel vedd hozzád lelkemet. Meg-hallya ő Felsége, és akkor ő-is hivja magához lelkünket, mondván: Jövel, jövel, jövel: s' hozzá vészi lelkünket, Jelen. 22. 17, 20. Kérd. *Kiknek lelkeket vészi magához az Ur Jésus halálok óráján?* F. 1. Kik Uroknak s' Isteneknek hiszik s' vallyák, Johan. 3. v. 36. 2. Kik ő Felsége érdemében várják bűnök bocsánattyát, Jel. 10. 43. Igazulásokat, Phil. 3. 9. 10. 3. Kik az ő Felsége vallásában végig meg-maradnak, 2 Tim. 4. 7, 8. Apoc. 2. v. 10. 4. Kik ő Felsége nevéért, készek halált-is szenvedni, szent Istvánnal és sz. Pállal, Csel. 21. v. 13. 5. Kik az Isten parancsolatiban járnak, és szent igéjét halgattyák, Ján. 5. 24. Amen.

LXIV.

LXIV. PRÆDIKACIO.

A' bűnnek sóldgyáról és az őrők életről.

Roman. 6. 23. *A' bűnnek sóldgya az halál; az Istennek ajándéka penig az őrők élet, à mi Urunk Jésus Christusban.*

VAlamit az idvezűlendők az Adámban, mint az emberi nemzetnek (szövetséges) törsökében el-veszttettek: ugyan azt, az Ur Jésus Christusban, (a' testben meg jelent Istennek szent Fiában) meg-nyerték. El-veszttették vala az halhatatlanságot, s' igasságot az eset által; s' az helyet bűnt, hamisiságot és halandóságot nyertenek, Rom. 5. 12; de az Ur Jésus Christusban az igasságot, és halhatatlanságot s' őrők életet, meg-nyerték, Rom. 5. 21. Ezent világosittya szent Pál ebben a' mi leczkénkben-is: melynek,

Két részei vannak.

1. Az halandóemberek haláloknak szerző oka: *A' bűnnek sóldgya a' halál.*

2. Az őrők életnek szerző s' érdemlő oka: *Az Istennek ajándéka penig az őrők élet, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' szent leczkében.

I. *A' halálnak oka*: A' bűnnek sóldgya az halál- Kérd. 1. *Micsoda bűnnek sóldgya az halál?* 2. *Kikben bűnnek sóldgy az halál.* 3. *Miért mondgya az halált, bűnnek sóldgyának?* Az 1. F. Az Adám és Eva bűneinek (sóldgya az halál) mellyel vétkezének az Isten parancsolattya ellen, évén a' meg-tiltott fának gyűmölcsében, Terem. 2. 17. Mely miatt négy rendbéli halálnak nemében esék Adám minden maradékival edgyütt, 1. *Lelki halálban*: mely az eretnekség és a' bűnben való élés, erről sól szent Pál, Eph. 2. 1. és szent János, Jelen. 20: v. 5. Illyekről szólt Idvezitőnk-is, Matt. 8. 22; 2. *Nyomorúságnak halálában*: melyről sól ß. Pál. Rő. 8. v. 36. (mi te éretted uram minden nap meg-ólettetűnk, az az, halálos nyomorúságokat szenvedűnk) igy Pharahón s' egész Egyptumon lévő csapások halálnak neveztetnek, Mos. 2. könyv. 10. 17. 3. *őrők halálban*, igy vétetik az halálnak nevezeti, Jel. 20. 14. 4. *Testi halálban*: melyben magát és minden ő tőlle származandó embereket ejté Adám, Rom 5. 12. Az 2. F. Minden emberekben nagyokban és kicsinyekben bűnnek sóldgya az halál, kik, cselekedettel, az Adám esetinek hasonlatossága szerént nem vétkeztenek az Isten parancsolattya ellen, v. 14. de ő bennek-is bűnnek sóldgya az halál: mert minden meg-halandóknak haláloknak oka a' bűn: mivel hogy az Adámban vétkeztenek, v. 12. Az 3. F. A' halál, mondatik, bűnnek *sóldgyának*, hasonlatosság szerént: mert miképpen a' vitézek az ő Urokhoz való hűségekért s' szolgálattyokért, fizetést érdemlenek s' vésznek: ugy Adám és minden ő maradéki, az esetért, mellyel engedelmeskedett az ördögnek, halált érdemlett, az Istennek fenyegetése szerént, Mos. 1. k. 2. 17.

II. *Az halállal ellenkező örök élet,* Az örök élet. Az örök élet nem egyéb, hanem az az mennyei dicsőség s' Istennel örökké való uralkodás, melyre az hiveket még világ fundamentumának fel-vetése előtt (örök időknek előtte) Isten az ő szent Fiában rendelte s' választotta, Eph. 1. 3, 4. melyben lelkekre nézve, menten halálok órájában; a' fel-támadáskor penig lelkestül s' testestül vitettetnek, Matt. 25. vers. 24.

III. *Ennek az örök életnek, el-vételének le irása:* melly két képpen iratik-le. 1. *Az ő szerző okáról:* Istennek ajándéka. Az örök élet, Isten ajándékának mondatik; nem azért (mint a' Sociniánusok állattyák) mint ha nem a' Jésus Christus érdemlette vólna, (1) mert ezen versben, azt mondgya szent Pál, Istennek ajándeka, az örök élet, a' Jésus Christus az ő halálának érdeme által, szerzette az örök életet, azért mondgya hogy az ő életét le-tészi az ő juhaiért, és örök életet ád nékiek, Jan. 10. 16--28. hanem mondatik az örök élet Isten ajándékának; nem a' mi cselekedetinkért mint ha a' mi jó cselekedetink érdemlenék azt; hanem azért, mert ingyen s' kegyelemből, a' Jésus Christusban rendeltettünk s' választattunk arra: és ugy-is adatik ma, 2Tim. 1. 9. 2. *Az örök élet, le-iratik, az ő érdemlő okáról,* im e' szókban: *Isten ajándéka a' mi Urunk Jésus Christusban,* a' mint most magyarázók, 1. mert a' Christusban választattunk örök időknek előtte, az örök életre, Eph. 1. 4. 2. mert ő Felsége adgya azt minékünk Jan. 10. 16--28.

TU-

TUDOMANY.

Valamiképpen hogy minden emberek, a' bűnért halnak-meg: ugy minden idvezűlendő embereknek, az Atya Isten, az ő szent Fiáért a' Jésus Christusért, ád idvességet és örök életet.

Két ágai vannak e' Tudománnak.

I. *Hogy minden emberek a' bűnért halnak-meg.* Ezt sem pogány, sem Keresztyén nem tagadhattya, *Oka.* 1. Mert szent Pál az halált bűnnek földgyának mondgya a' Leczkében. 2. Mert a' mint Adámról, a' bűn: ugy azért a' bűnért az halál, minden emberekre el-hatott, Rom. 5. 12. 3. Minden Aszszonyi állattul szűletett embernek élete a' bűnért rövidittetett-meg, Joh. 14. 1--6. 4. Mert miképpen az Ur Jésus az ő hiveinek bűnökért hóltmég, Rom. 5. 24. Sid. 9. 27, 28: ugy el-végeztetett Istennél, hogy az ember a' bűnért meg-hallyon, Terem. 2. 17.

II. *Minden idvezűlendőknek az Atya Isten, az ő Fiáért, s' ő Fiában, a' Jésus Christusban, ád örök életet.* Oka. 1. Mert szent Pál mondgya a' leczkében. 2. Mert miképpen az ő örökké való szent Fiában választott az örök életre: ugy azon szent Fiában, és szent Fiáért adgya-meg azt, Eph. 1. 4. Ján. 3. v. 16. 3. Mert miképpen az örök el-választáskor, az ő szent Fiában fogadott fiakká, s' leányokká, Eph. 1. 5: ugy azon szent Fiában tött örökösivé, és az ő sz. Fiának örökös társaivá, Rom. 8. 15--17.

Hasz. I. *Oktat.* 1. Nem természetnek adóssága tehát az halál, mint a' Socinianusok vallyák: (mint ha Adám halandó állapotban teremtetett vólna, és ha szintén nem vétkezett vólna is, meg-hólt vólna) hanem bűnnel érdemlett *sóldgya* Adámnak, s' minden ő tőlle származott, s' származandó embereknek. Az *hitetleneknek*, örők halált érdemlő sóld: Kik az halálból, mennek az második halálban, Jelen. 21. 8. Az *hiveknek* penig, örők életre vivő *sóld* az halál: kik az halából örők életre mennek, Ján. 5. 24. 2. Eleitől fogva tehát, minden Adámtul származott emberek, nagyok és kicsinyek, a' bűnért hóltak-meg, s' ma-is mind nagyok és kicsinyek a' bűnért halnak meg, az ő életeknek rendelt határában, Joh. 14. v. 1, 6. 3. Valakik tehát meg hóltanak, Adámtul fogva ez máig napig, és idvezültenek, mind az Istennek testben meg jelent örökké való szent Fiában, a' Jésus Christusban, és az ő érdemében s' érdeme által idvezültenek. (1) mert nem vólt, s' nincsen másban idvesség, Csel. 4. 12. (2) mert mind az ő, s' mind az uj Testamentumbéli hivek, ő Felsége által nyertenek bűn bocsánatot, s' idveséget, Cselek. 10. v. 43. és 15. 11. (3) mert világ fundámentumának fel-vettetetése előtt, minden idvezülendők, az Bárány Ur Jésus Christus, örők választásának könyvében irattattak-bé, Jelen. 13. 8. 4. Senkinek tehát ma nem adatik az Atya Istentől örők élet, az ő törvénybéli jó cselekedetiért; sőt inkább az örők életből ki-rekésztetik, Gal. 5. v. 4. (1) mert

mert senki az Isten törvénye kivánsága szerént, maradékélletes jót nem cselekedhetik: mivel minden ember vétkes, s' nem mondhattya azt: tiszta az én szivem és nem vétkeztem, Péld. 20. 9. (2) mert valamit cselekedhetünk, azzal csak tartozunk, Luc. 17. 11. *Azt mondod*: Nem szükség tehát az idvezülendőknek jószágos cselekedetekben magokat gyakorlani. Fel. Vaj igen is szükség, (1) mert Isten arra választotta az idvezülendőket, Eph. 1. 4. (2) mert azért váltattunk-meg a' Jésus Christustól, Tim. 2. 14. (3) mert annélkül senki nem idvezülhet, Sid. 12. 14. (4) mert a' jószágos cselekedetek (mint hitnek jó gyümölcsei) szerént lészen az itilet, Matt. 25 34. seqq.

II. *Int.* Ugy éllyünk tehát e' halandó életben, hogy ha meg-halunk, az halál által nem a' második halál, s' a' kárhozat; hanem örők élet ajándékoztatsék nékünk az Atya Istentől, az Ur Jésus Christusban, és az Ur Jésus Christusért. Kérd. *Kicsodáknak adatik az Atya Istentől, örők élet a' Jésus Christusban?* Fel. 1. Kik itt e' világon bűnöknek (eretnekségeknek) meg halván uj életre, a' meg-térés által, fel támadnak, s' uj életet élnek Istennek, a' Jésus Christusban, Rom. 6. v. 11. Ezeknek nem árt a' második halál; hanem uralkodnak a' Jésus Christussal, Jel. 20. 6. 2. Kik hisznek a' Jésus Christusban mint Istennek örökké való testben meg-jelent szent Fiában, Joh. 3. v. 16. és 1 Jan. 5. 20. *Azt mondod:* Hogy idvezülhetnek tehát a' kilded csecsemők, kik, mint az öregek nem hihetnek a' Jésus Christus-

ſtusban, mint Iſtennek teſtben meg-jelent ſzent Fiában. Fel. Erre azt mondom. (1) A' mit monda Idvezitőnk a' Tanitványoknak a' kis gyermekek felől, Matt. 10. 14. Iſmét az idvezűlőldók felől, mikor a' Tanitványok ezt mondgyák vala Matt. 1925. *Kicsoda idvezülhet?* Kiknek azt feleli ő Felsége: Az embereknél ez lehetetlen; de az Iſtennek mindenek lehetségeſſek. Melyből azt mondom: hogy lehetetlennek, tetczik nékűnk hogy a' kiſdedeknek hitek vólna, mellyel hihetnének a' Jéſus Chriſtusban; de Iſtenre nézve, lehető: mert kűlőmben nem idvezűlhetnének, Jan. 3. 16--36. (1) Mivel az *hit* Iſtennek ajándéka a' Jéſus Chriſtusban, Eph. 2. 8. a' kiſdedeknek ajándékozhat hitet, az ige prédikálása nélkűl-is, az ő lelke belső munkája által, melyről ſzóll Idvezitőnk, Jan. 3. 8. (2) Az Iſtennek ajándéki s' igiretei, minémű az *hit*, nem csak az őregeké; hanem a' kiſdedeké-is, Csel. 2. 38. Azért azokban-is nemzhet Iſten *hitet*, mellyel az Ur Jéſus Chriſtuſt, mint Idvezitőjőket meg-foghattyák idveſségekre. 3. Kik halgattyak az ő Felsége ſzent beſzédét, a' ſzerént, Jan. 5. 24: élnek mert az Iſteűek beſzéde s' Evángéliuma, hatalmas eſzkőz az idveſségre, Rom. 1. 16. 4. Kik ſzent kegyes és mértékletes életet élnek, Tit. 2. 11, 12. 5. Kik a' Jéſus Chriſtus hitiben s' vállásában álhatatoſſan végig meg-maradnak, 2 Tim. 4. 7, 8. Jel. 2. 10. (*Fiat applicatio*) Amen.

M. N. MÚZEUM KÖNYV-TÁRA

LXV.

LXV. PRÆDIKATIO.

A' Chriſtusban hivők örők életre támadnak-fel.

Szent Ján. 6. v. 40. *E' penig annak akarattya a' ki engemet el-bocsátott: hogy minden valaki láttya a' Fiat, és hiſzen ő benne, örők élete légyen, és én fel-támaſztom azt, amaz utólsó napon.*

A' Teſtben meg-jelent Fiú Ur Iſten, az Ur Jéſus Chriſtus, a' mennyiben még az örők el-válaſztásban lőtt kezeſsek és kőzben-járójok az idvezűlendőknek, igy ſzóllott az Atya Iſtennek: *Im hol vagyok én, hogy cselekedgyem a' te akaratodat*, mint ezt Dávid le-irta, Solt. 40. 8, 9. Az Atya Iſtennek penig akarattya, az örők el-válaſztásban, az ő ſzent Fiához e' vólt. 1. Hógy az el-eſett bűnős válaſztottakért, a' teſtben meg-jelennyék, s' magára teſtet végyen, Solt. 40. 7. Sid. 10. 5. 2. Hogy azt a' fel-vőtt emberi terméſzetet, a' válaſtott bűnősőkért, halálra adgya, Ján. 10. 17. 18. 3. Hogy a' kikért életét le-téſzi, azok kőzzűl csak egy-is el-veſzſzen, Ján. 6. v. 39. 4. Hogy a' kik őtet láttyák, és hiſznek ő' benne, azokat az halálból az örők életre támaſzſza, a' mi leczkénkben: melynek,

Két Réſzei vannak.

1. Az Atya Iſtennek akarattya, az ő ſzent Fiának

el-bocsáttatása felől: *a' penig annak akarattya a' ki engemet el-bocsátott.*

2. Vége a' Fiunak el-bocsáttatásának: *hogy minden valaki láttya a' Fiat, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' szent leczkében.

I *Az el-bocsáttatott személy, azzal edgyütt, a' ki azt el-bocsátotta:* Ez penig annak akarattya, &c. Kérd. 1. *Kicsoda itt az el-bocsáttatott személy, és kitül bocsáttatott-el?* 2. *Micsoda ennek el bocsáttatása?* Az 1. Fel. Az el-bocsáttatott személy, az Istennek örökké való egy szülött Fia, a' ki penig azt el-bocsátotta, az Atya Isten, Ján. 3. 16. A' 2. Fel. Ennek az Isten örökké való edgyetlen egy szülött Fiának el-bocsáttatása, nem egyéb; hanem az ő testben való meg-jelenése, s' az emberi természetnek fel-öltözése, Ján. 1. 14. 1 Tim. 3. 16. Gal. 4. 4.

II. *Az Istennek akarattya az el-bocsáttatott Fiú felől:* hogy őtet lássák és hidgyenek ő benne. K. 1. *Mit tészen látni ezt a' Fiat?* 2. *Mit tészen ebben a' Fiuban hinni?* Az 1. Fel. Nem testi látás értetik itt, (1) Mert az magában semmit az idvességre nem használ; igy sokan látták a' Christust a' Sidók közzül, de az ő nékiek nem idvességekre; sőt kárhozattyokra szólgált, Ján. 15. 22, 24. (2) Mert sokak kik hittenek s' hisznek a' Christusban, nem látták ő Felségét testi szemekkel, Ján. 20. 29; hanem *látni*, itt annyit tészen, mint ismérni a' Fiat Istennek, és Istennek edgyetlen egy szülöttének lenni, Ján. 1, 14. és 1 Ján. 5. 20. Igy látta, az az, ismérte

mérte Abrahám ezt a' Fiat, minek-előtte, a' váltságnak végben viteléért, sz emberi testet magára az Szűznek méhének fel-venné, Ján. 8. 56. Látta penig az Istennek Fiát, a' Sodoma el-veszténekor, Terem. 18. 22. A' 2. Fel. Hinni ebben az Isten Fiában, azt tészi. 1. Hinni őtet Istennek lenni, Ján. 14. 1: igy hitt Thamás a' Jésus Christusban, Ján. 20. 28, 29. 2. Hinni őtet testben meg-jelent, Isten edgyetlenegy szülött Fiának lenni, Ján. 3, 16: igy hitt Péter Apostol a' Jésus Christusban, Matth. 16. 16. 3. Hinni, hogy a' Christus a' mi bűneinkért meg-hólt, s' igazulásunkért fel-támadott, Ró. 5. v. 1: igy hitt szent Pál, Phil. 3. 9. 10. igy hittenek mind a' Prophéták az Ur Jésus nevében, Csel. 10. 43. 4. Az ő érdemes elég tétele s' meg-váltása által, idvességet várni, Csel. 16, 31.

III. *Gyümölcse a' Fiunak illyen látásának, és az ő benne való hitnek: és az utólsó napon való fel-támadás:* a' ki láttya a' Fiut, és hiszen ő benne, örök élete légyen, &c. Melyből ki-tetszik, hogy az Atya Istennek örök időknek előtte e' vólt akarattya, hogy az ő testben meg-jelent Fia, adgyon a' hivő válaszottaknak örök életet, és ő támaszsza-fel azokat az utólsó napon. Kérd. 1. *Az Istennek Fia csak az ő benne hivőket támasztyá-fel?* 2. *Ki erejével s' hatalmával, támasztya-fel azokat?* 3. *Micsoda utólsó nap az, mellyben fel-támasztya az ő benne hivőket?* Az 1. Fel. A' Fiu Isten nem csak az o benne hivőket; hanem az hitetleneket-is fel-támasztya. (1) mert mind hivek, mind hitetlenek az ő Felsége szavára

jűnek-ki a' koporsóból, Ján. 5. 25. 29. (2) mert mind hivek, s' mind hitetlenek, az ő Felsége parancsolattyából, az Angyalok szólgálattyok által, az itiletre elő hozattatnak, Matt. 25. 31--33: De nagy kűlőmkséggel léfzen az hiveknek és az hitetleneknek, a' Chriſtus által való fel-támaſztatáſok: mert az hiveket az Iſtennek Fia fel-támaſztya, mint fő az ő tagjait: mint Páſztor az ő juhait: mint vőlegény az ő mátkáját: mint első szűlőtt Fiu, a' ſok Atyafiakat; de az hitetleneket fel-tamaſztya, mint igaz itilő bíró, a' veſzedelemre rendeltetett gődőlyéket, Mat. 25. 41. A' 2. F. Az ő Iſteni erejével s' hatalmával, mellyel az ő emberi terméſzetit, az halálból fel-támaſztotta, Ján. 10. 17, 18: mely ő Iſteni hatalma egy az Atya Iſten hatalmával, Jan. 5. 21. Ez az ő Iſteni ereje s' hatalma, az ő *ſzava*, melynek hallására, az halottak ki-jűnek a' koporsóból, Jan. 5. 28, 29. Az 3. Fel. Ez az utólſó nap, az itiletnek napja: melly utólſó napnak mondatik: mert azon nap végeződik-el e' gonoſzban helyheztetett világ, és válaſztatnak-el végképpen, az hivek az hitetlenektűl: hogy az hitetlenek az őrők kárhozatra; az hivek penig az őrők életre lelkeſtűl s' teſteſtűl mennyenek, Matt. 25. 46.

Tudomany.

Valakik a' Jéſus Chriſtust hiteknek ſzemeivel ſzemlélik, és ő Felségében, mint teſtben meg-jelent Iſtennek Fiában hiſznek, azokat az itiletnek napján, Iſteni ereje által, mint tagjait, jegyeſseit, és Iſtennek fiait fel-

fel-támaſztya, és őrők élettel meg-ajándékozza. A' leczkében vagyon.

Oka. 1. *Mert* illyeknek adatott az Iſtennek Fia, hogy ő benne őrők életet nyerjenek, Jan. 3. 16: a' kik penig őrők életet véſznek a' Jéſus Chriſtusban való hit által, azok az őrők életre támaſztatnak-fel, Jan. 5. 24.

2. *Mert* a' kik az Iſten Fiában hiſznek, azok a' Chriſtuſſal hitnek általa edgyé lőttenek, ugy hogy a' Chriſtus ő bennek hitnek általa lakozzék, Eph. 3. v. 17: és ők a' Chriſtusban hitnek általa éllyenek, Gal. 2. 20. Melly lelki edgyeſség cselekeſzi azt, hogy a' Chriſtus légyen feje az hiveknek, az hivek penig legyenek a' Chriſtuſnak tagjai. Ha tagjai az hivek a' Chriſtuſnak, tehát azokat az őrők életre támaſztya-fel: melyre nézve, mondattatnak az hivek a' Chriſtuſſal már a' menyben helyheztettetni, Eph. 2. v. 6.

3. *Mert* a' kik ő Felségét iſmérik, s' hiſznek ő Felségében, azoknak ſzerzett helyet menyben: melyben lelkekre nézve halálok óráján, teſtekre s' lelkekre nézve penig, az itilet napján bé-viſzi magával, Jan. 14. 1--3.: és igy ő Felségével egyenlő dicsőſségben léſznek, Jan. 17. 24.

Hasz. I. *Oktat.* 1. Soha tehát az Atya Iſten ſenkinek nem akart, s' ma ſem akar adni őrők életet, az ő ſzent Fia iſméreti, és abban való hitnélkűl: ezt bizonyittya ſzent Péter, a' Sidóknak, kik a' Chriſtuſon kivűl másban akarnak vala idveſséget s' őrők életet kereſni, Csel. 4. 12. 2. Az ő Teſtamentumbéli

béli hivek-is tehát, az Isten (testben meg-jelent) Fiában való hit által nyertek örök életet: (1) mert azon kegyelem által tartattak ők-is-meg, melly által mi meg-tartatunk, Csel. 15. 11. (2) mert az Ur Jésus Christus, mind az ő s' mind az Uj Testamentumban ugyan azon vólt, az ő Isteni természetire, meg-igazitó, meg-szentelő, meg-váltó és idvezitő, *érdemre* nézve, Sid. 13. 8. 3. Senki tehát, soha törvénybéli cselekedete s' érdeme által a' Jésus Christusban való hitnélkül, örök életet nem nyert Istentől: mertha az ő T. áldozatokban, törvényes cselekedetekben, találtak vólna az emberek örök életet, az Isten Fiának nem kellett vólna el-jüni a' testben; de mivel Isten azokat nem kedvellette, hogy az által idvezüllyenek az emberek. Ennek okáért kellett az Isten Fiának meg-testesülni, hogy a' testben a' váltságnak munkáját végben vivén, az övéinek örök életet adgyon, Jan. 10. 18--28.

II. *Rettentő.* Rettenti e' Tudomány, azokat, 1. Kik nem ismérik a' Jésus Christust igaz Istennek lenni. 2. Kik nem hisznek ő benne, mint testben meg-jelent Istennek Fiában: mert fel-támadnak ugyan ezek-is, az Isten Fiának szavára; de a' gyalázatra, Jan. 5. 29. ugymint kik nem cselekesznek az Istennek akarattyát a' Christus felől, Matt. 7. 22. ki felől az Atya Istennek akarattya többi között ez: hogy őtet halgassuk, mint Istennek Fiát, Matt. 17. 5. s' hidgyünk ő benne, Joh 3. 36. 2. Kik a' törvénybéli cselekedetek, s' magok érdeme által várják örök életeket, meg-vetvén a' Jésus Christus szenvedésinek s' ha-

s' halálának érdemét: mert ezek-is fel-támadnak ugyan; de nagy szám adásra, hogy meg-fizessen az Ur Jésus nékiek, a' szerént, a' mint a' törvény ellen vétkeztenek, 2Cor. 5. 10: mert a' törvénynek cselekedetivel s' annak bé-töltésével dicsekedő emberekért ő Felsége eleget nem tött, s' azokért a' törvényt bé nem töltötte, minémű vala a' Pharisæus, Luc. 18. hanem azokért töltötte-bé a' törvényt, és azokat igazitotta-meg, kik a' Jésus Christusban való hit által, keresik az ő igasságokat s' örök életeket, szent Pállal, Phil. 3. 9--10. &c.

III. *Int.* 1. Ne keressük tehát örök életünket, másban, vagy magunk törvénybéli cselekedetünkben: ha a' kegyelemből, az idvességből ki nem kivánunk esni, Gal. 5. 4. 2. Ismérjük a' Jésus Christust testben meg-jelent Istennek Fiának lenni: mert ebben áll az örök élet, Jan. 17. 3. 3. Hidgyünk ő Felségében, mint Istenben: mert azokat támasztya-fel az örök életre s' azokat vészi magához, Jan. 14. 1-3. Kérd. *Mit tészen hinni a' Fiúban?* lásd a' magyarázatban.

IV. *Vigasz.* Vigasztallya ez a' Tudomány, az hiveket mind életekben s' mind halálokban, s' mind fel-támadásokban: I. *Életekben*, 1. mert bizonyosok abban, hogy Istennek Fiai, Ján. 1. 12. 2. mert a' Christus él ő bennek, és ők a' Christusban hit által, Gal. 2. 20. 3. mert bizonyosok abban, hogy örökké való kincsek tétetett-le menyben, 2Tim. 1. 12. II. *Halálokban.* 1. mert tudgyák hogy ha meg-halnak-is, élnek lelkekre nézve az egekben,

Ján-

Ján. 11. 25. 2. mert tudgyák hogy az halálból által vitettetnek az örök életre, Jan. 5. 24. III. *A' fel-támadásban*, 1. mert őket az Ur Jésus Christus fel-támaſztya a' dicsőſségre, és az ő teſteket az önnön maga dicsőſséges teſtéhez haſonlóvá téſzi, Phil. 3. 20, 21. 2. mert abban a' dicsőſségben helyhezteti őket lelkeſtűl s' teſteſtűl, melyben ő Félsége Uralkodik, Jan. 17. 24. (*Fiat applicatio.*) Amen.

LXVI. PRÆDIKACIO.

Enoch el-ragadtatásáról.

Moſ. 1. k. 5. v. 24. *Es mivel hogy Enoch ſzüntelen az Iſtennel járt vala, nem találtaték ſohol: mert az Iſten fel-ragadá őtet.*

FEllyétek az Urat, kik ő ſzentei vattok: mert ſemmi fogyatkozáſok nincsen az űtet félőknek, így ſzóll ſzent Dávid, Solt. 34. v. 10. *Nincsen fogyatkozáſok az Iſtent félőknek életekben*: 1. mert mindenűtt az ő kezek munkájokkal élnek, az az, az ő kezek munkájokat Iſten meg-áldgya, hogy abból magokat és cselédit tiſteſségeſſen táplálhaſſák, Sol. 128. 1, 2. 2. mert azokat mindenűtt őrizi, s' óltalmazza, mint ſzeme fényét, Zach. 1. 12. *Nincsen fogyatkozáſok halálokban*: mert Iſten gyakorta a' következendő veſzedelem elől ragadgya-el az élők közzűl, Eſa. 57. v. 1. Ezekben a' bóldogságokban vőn réſzt Enoch az ő kegyeſségéért: mert minek utánna Iſten, őtet magzatokkal meg-áldaná, az első

első világbéliekre következendő *Viz-özön* elől el-ragadá, a' mint ezt a' ſz. leczke tanittya: melynek,

Két Réſzei vannak.

1. Az Enoch kegyeſsége: *Enoch ſzüntelen az Iſtennel járt vala.*

2. Az ő kegyeſségének jutalma: *nem találtaték ſohol, mert Iſten fel ragadá őtet.*

Illyen czikkelyek vannak e' ſzent leczkében.

I. *Az Enoch kegyeſsége*: Enoch ſzüntelen Iſtennel járt. Kérd. 1. *Ki vólt Enoch?* 2. *Mit téſzen Iſtennel járni?* 3. *Mit téſzen ſzüntelen az Iſtennel járni?* Az 1. Fel. Enoch vólt, Járech fia, Adámtul fogva hetedik Patriarcha, Teremt. 5. 18. ki viz özön előtt meg-prophétálá, hogy a' miképpen az Iſtennek Fia, az első világot meg-itilé viz-özönnel; akképpen az ő teſtben meg-jelenéſe után, el-jő az ő ſok ezer ſzenteivel, s' itiletet téſzen mindenek ellen, Judás v. 14, 15. A' 2. F. 1. Hinni Iſtenben: mert a' ki Iſtenhez akar járulni, hinni kell Iſtenben, Sid. 11. 6. ugyan-is hit által járunk itt ez világon, 2 Cor. 5. 7. 2. Iſten előtt, ő Felsége parancsolattya ſzerint éli, Terem. 17. 1. mert azok vezéreltetnek Iſtentűl ez életben, Solt. 143. 10. 3. Iſtent, az ő Felsége következtethető tulajdonságiban követni, minéműek: (1) a' ſzent élet, 1 Pét. 1. v. 15. 16. mert a' ſzentekkel ſzent, a' tiſztákkal tiſzta az Iſten, Sólt. 18. v. 26, 27. (2) az igaſság, mely ſzerint ember, kinek kinek a' mivel tartozik

hypo-

hypocritaság nélkül ki-szólgáltattya. Erre int Idvezitönk, Matth. 5. 48: igy mondatik Zachariás Feleségestül igaznak, Luc. 6. 36, &c. 4. Istent félni: mert Isten azokkal jár, Teremt. 28. v. 15: igy vala Isten Josephel, Terem. 39. v. 2. 5. Istent tisztelni: mert az ötet tisztelökkel vagyon, Matt. 18. 22. Erre nézve mondatik az Istennek Fia-is az arany gyertyatartok (az Ecclésiák) közt járni, Jelen. 1. 13. E' világ fiainak társaságoktul ki-szakadni, s' Istent választani leg-főbb javának, Soltár 73. 25: mert illyeknek Attyok az Isten, 2 Cor 6. 17, 18. 7. Isten beszédét halgatni, s' annak hinni és engedelmeskedni: mert illyekkel jár Isten, Ján. 14. 23. 8. Igaz pœnitentia tartás által Istenhez térni: mert illyek közelgetnek Istenhez, és Isten-is illyekhez közelget, s' illyekkel jár, Jac. 4. v. 8, 9. Az 3. Fel. Ejjel és nappal Istenről, és az ő szent Parancsolatiról elmélkedni, s' a' szerint élni: mert illyeknek tudgya, (ismèri, szereti es javallya) utokat, s' azokkal jár szüntelen, Sólt. 1, 1, 2, 5. Igy járt Enoch Istẽ elött. 1. mert hitt Istenbẽ: Ugyanis azt mondgya szent Pál Enoch felöl (1) hogy hit által vitetett által az örök életre. (2) hogy kedvet talált Istennél; senki penig hit nélkül Isten előtt kedvet nem talál, s' az örök életben által nem vitetik, Sid. 11. 6. Joh. 3. 16. 2. Mert Istent félte, szentül és igazán élt, akkori emberekre nézve, ugy talált kedvet Istennél, Sid. 11. 5. és ugy járt Istennél: mert a' tisztákkal s' az Isten félökkel jár Isten mint fellyebb meg-hallók.

II. Az

II. *Az Enoch kegyességének jutalma*: Nem találtatott sohul, tudni illik, itt e' földön az emberek között. Kérd. *Miért mondatik: hogy Enoch nem találtatott sohol?* Fel. 1. Azért, mert hihetö dolog: hogy miképpen amaz ötven férfiak harmad napig keresék hegyeken, völgyeken az *Illyést*, minek-utánna el-ragadtatott; de nem találák sohol, 2 Kir. 2. v. 16, 17: illyenképpen keresik vala Enochot-is az ö Pátriárcha társai, felesége és gyermekei, de sohol nem találák. 2. Azért, hogy senki e' földön ötet többé ne keresné: mert innen által-vitetett az örök életben, hogy halált ne látna, a' mint szent Pál magyarázza, Sid. 11. 5.

III. *Oka az ö nem találtatásának*: Mert az Isten fel-ragadá ötet. Kérd. 1. *Miért ragadta-fel Isten?* 2. *Miképpen ragadta-el Isten?* 3. *Hová ragadta az Isten Enochot?* Az 1. Fel. 1. Hogy e' világbéliek vétkekben ne részesülne, és azokkal edgyütt viz özönnel el ne veßne; azért mondatik hogy kedves vólt Isten előtt. 2. Hogy rend szerint való halált ne látna, s' ne szenvedne, mint szent Pál tanittya, Sid. 11. 5. 3. Hogy az Enoch példájában meg-mutassa Isten; hogy valakik ö Felségével járnak e' hálandóságban, az ö életeknek végén halhatatlan örökké való dicsöségben vitettetnek, Jan. 14. 1--3. és 17. 24. A' 2. F. Lelkestül s' testestül: azért mondatik: *által vitetett hogy ne látna halált*, ollyat tudniillik, mint egyéb emberek, melyben a' lélek a' testül el-válik; hanem csak el-változnék az halandóság halhatatlansággá, mint szent Pál ma-

gyarázza, 1Cor. 15. 51. Illyen el-változással vi-tetek-el, Illyés-is, 2Kir. 2. 11. Az 3. F. Nem a' földi Paradicsomban, melyből Adám ki-üzetek, mint az Uj-Romaiak állattyák: *mintha Enoch és Illyés oda ragadtattanak vólna, és ott étel ital nélkül tartatnának, és onnét világ vége felé jünének-el mind ketten, az Antichristusnak meg ölésére, s' az után mennének osztán fel az Egben.* Melly helytelen vélekedés. (1) mert a' Paradicsom az őzón vizzel el-borittatván, Enóch-is oda borittatott vólna, s' meghólt vólna a' több emberekkel: ugyan is a' kik Noéval a' bárkában nem vóltak, mind meg-hóltanak, Terem. 7. 20. -22. Enóch Penig halált nem-látott. (2) mert az Antichristust, nem Enóch és Illyés; hanem az Ur Jésus Christus, az ő szájának lelkével, az az, az ő szájából származott szent igéjével öli-meg: melly már kezdetképpen meg-vagyon, 2Tess 2. 8. (3) mert hit által, nem a' földi; hanem a' mennyei paradicsomban vitetnek az hivek, mint Idvezitónk mondgya vala, a' meg-tért hivő tolvajnak, Luc. 23. v. 43. Azt penig nem mondhattyák, hogy Idvezitónk, a' földi Paradicsomban ment vólna, a' tolvajjal: mert ugy négyen vólnának ma ott, Enóchkal s' Illyéssel. Azért által vitte Isten az Enóchot, e' földről, az örök életbe, (a' mennyei paradicsomban) mert oda vitetnek azok, kik kedvet találnak kegyességekkel Isten előtt, Jan. 3. 16.

Tudomany,

Valakike' halandó életben, Isteni félelemmel s' kegyességgel,

gel járnak Istennel és Isten előtt: azokat Isten e' halandó életeknek végén, e' halandóságból, halhatatlan örökké való dicsőségre viszi által.

E' Tudománynak igasságát erősíti az *Enóchnak s' Illyésnek* példájok: kiket Isten kegyességben való élések után, lelkestül testestül az halhatatlan örök dicsőségben, minden kegyes embereknek példájokra, s' vigasztalásokra, által vitt.

Oka. 1. Mert illyek az Istennel társalkodó mennyei polgárok, kiknek alázatos testek a' Jésus Christus dicsőséges testéhez hasonlóvá tétetnek, Phil. 3. 20, 21.

2. Mert miképpen szent az Isten, ugy a' szentekkel társalkodik, és azokat hijja amaz állandó, makula nélkül való örökségnek birására, 1Pét. 1. 14, 15. -17. coll. v. 3, 4.

3. Mert illyek kórül jár Isten életekben tábort, szent Angyalival edgyütt, Solt 34. 8. és életeknek végén-is, illyeknek lelkeket viteti magához szent Angyali által: mellyet Isten a' Lázár példájában jelentett-ki, Luc. 16. 22.

Hasz. 1. *Okat.* Bóldog lélek tehát az, a' ki Istennel jár, 1. mert nagy annak jutalma, Terem. 15. 1. 2. mert Isten annak Istene s' Attya, 2Cor. 6. 18. 3. mert sem életében sem halálában, nem árthat annak, e' világ, s' az ördög, Rom. 8. 31. 4. m. e' halandó életből, az örök életre, viszi azt Isten által Enóchkal. 5. mert ha meg-hal-is, él az ollyan ember, Jan 11. 25. Ellenben bóldogtalan ember az, a' ki e' világi életében Istennel nem jár; hanem Isten

ellen él s' jár e' világon. Kérd. *Kicsodák illyek?* F. Azok, kik azt mondgyák, a' mit a' Jób idejében élő Istentelen emberek: *Távozzál-el Isten mi tőllünk: mert a' te utaidnak ismêretiben nem gyönyörkódúnk*, &c. Job 21.14,15. Azt kérded: *Vallyon inkább lehetneké ma illyen emberek?* Fel. Vannak sokan, kik ha szájjal nem is: de cselekedetekkel azt mondgyák. Illyenek azok, 1. *Kik* inkább engednek az ördög sugallásának, mint az Isten parancsolattyának s' tilalmának Adámmal s' Evával: mert illyenkor ember Istent el-hadgya s' az ördög mellé áll. 2. *Kik* Istent s' az ő szent tiszteletit, e' világért s' ennek gonosz kivánságáért, meg-vetik amaz iffiuval, Matt.19.22. és Démással, 2Tim.4.10. 3. *Kik* az Isten parancsolattyának szántszándékkal való meg-rontásával, az őket igasságra vezérlő szent Lelkét, meg-szomorittyák, Israellel, Esa.63.v.10: Erről el-int bennünket szent Pál, Eph. 4. 30. 4. *Kik* pœnitentia tartás nélkül a' bűnben élnek: mert a' bún embert Istentúl el-szakasztya, hogy Istennel ne járhasson, Esa.59.1. 5. *Kik* az Isten utáló hitetlenekkel, s' bűnben élőkkel társalkodnak, s' azoknak székekben úlnek: mert az illyekkel Isten nem jár, s' útokat nem javallya, Solt.50.16--20. 6. *Kik* az Isten beszédét nem vészik: mert a' ki azt nem vészi, Isten társaságát veti a' meg, Jer.6.16,17. Luc. 10. 16.

II. *Intő.* Járjunk Istennel, mint Enóch, mig e' halandó életben élűnk: hogy életünknek végén lelkestúl s' testestúl őrök halált ne lássunk; hanem halálunk

lálunk órájan lelkünk az őrök életben vitetessék.

Kérd. *Miképpen kell Enóchkal életünknek minden napjaiban, Istennel járni?* Fel. Fellyebb a' magyarázatban meg-mondám. 1. *Hit által járj ez életben.* 2. Féllyed az Istent bűneiddel meg-bántani, még ott-is a' hol senki nem lát, erőd s' tehetséged vagyon a' bún tételre: meg-gondolván, hogy mindenütt jelen lévő, mindent látó, s' mindent tudó Isten: mert illyekkel jár az Isten, Terem.39.3--9. 3. Elly Isten parancsolattya szerént: mert azok kőzőtt lakozik Isten, Lev. 26. 11, 12. s' azokat vezérli lelke által ez életben, Solt.143.10. 4. Kőveted Istent az igaz és szent életben, és irgalmaskodásban: mert azokkal jár Isten, Solt.18.26.27. 5. Gyakorollyad a' szentek Gyülekezetit és ott szűntelen tisztellyed Istent, az Anna Prophétissával, Luc.2.36,37: mert azok kőzőtt és azokkal jár Isten, Matt. 18. 20. Jel 1 13. 6. Az istenteleneknek társaságokat kerűld-el, s' azokkal ne társalkodjál: mert a' kegyeseknek útokat ismêri Isten, s' a' jókkal jár, Solt.1.1,2--3. 7. Igaz pœnitentia tartással térj meg Istenhez, kitűl el-távoztál vólt: mert az illyek eleiben mégyen Isten s' azokkal jár, mint cselekedék a' tékozló fiuval, Luc. 15. 17--20: Ezért mondgya szent Jakab, cap 4. 8,9. 8. Halgassad az Isten beszédét s' tarcs-meg azt, s' élly a' szerént: mert azokhoz mégyen Isten, azokkal jár., Ján.14.23. Utólszor, hogy mind ezeket Isten kegyelméből el-kővetheséd, (1) e' világ hijában valóságáról éjjel nappal gondolkodgyál: hogy azt meg-utálhasd, s' szived hozzá ne ragadgyon, 1Cor.

7.31. Az *halál* szúntelen elótted forogjon: hogy azt bátran várhassad, szent Pállal, Phil. 1. 23. (2) Az *itiletrôl* szûntelen elmélkedgyél: hogy az itilô Biró elôtt meg álhass, 2Cor. 5. 10. (3) A' *pokolról* el ne feletkezzél: hogy szent élettel azt el-kerúlhessed, Luc. 16. 28. (4) Az *égben* szived minden szempillantásban fel-emelkedgyék, s' e' fôldôn mint mennyei polgár ugy élly, s' igy jársz Istennel, ki mind addig veled jár, mig *Enóchkal*, által viszen, az ôrôk életben, hogy lelked soha halált ne lásson; hanem ô Felségével ôrôkkôn ôrôkké vigadhasson.

(*Fiat applicatio.*) Amen.

LXVII. PRÆDIKACIO.

Az hiveknek békességes koporsóban való szállásáról.

Terem. 15. v. 15. *Te penig a' te Atyáidhoz mégy, nagy békességgel.*

AZ Ur Isten, ki-hiván Abrahámot lakó fôldéből, Terem 12. 1. az ô engedelmességéért, ebben a' 15-dik részben hat kiváltképpen való igireteket tészen, minémûek: 1. *Az ô Isteni kiváltképpen való gondviselése, s' óltalma*, v. 1. Ne félly Abrahám: En paisod vagyok tenéked. 2. *Az ô magvának meg-szaporodása*, v. 2--5. 3. *Az ô maradékának az Ægyptumi fogságból való bóldog ki szabadittatása*, v. 13-15. 4. *Az ô maradékát nyomorgatóknak meg-itiltetések*, v. 14. 5. *A' Canaán fôldének ôrôkségül*

való

való igireti, v. 18. 6. *A' Csendes halál, s' koporsóban való békességes tétettetés.* Melyrôl szóll Isten a' mi leczkénkben: melynek.

Két részei vannak

1. Abrahám Attyaihoz való menetele, *Te a' te Atyáidhoz mégy.*

2. Az ô Attyaihoz való menetelinek módgya: *nagy békességgel.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *Az Abrahámnak elmebéli nyughatatlanságának meg-elôzése, s' el-háritása*, im e' szócskában: Te penig. Mely néz a' felsôbb dolgokra: mert minek utánna hallaná Abrahám, hogy Isten reménsége felett, az ô magvát meg-szaporitaná; de az, az ô magva négy száz esztendeig nyomorgattatnék az idegen fôldôn: ugy gondolkodhatott, a' szegény Abrahám, micsoda vigasztalásomra lehet az énnékem, hogy Isten az én maradékomat meg-szaporittya, ha annyi esztendeig sanyargattyák azt, és azzal edgyútt engemet, az idegenek. Ezt elôzi itt Isten meg, a' mi leczkénkben: *Te penig a' te Atyáidhoz mégy nagy békességgel*: az az, nem látod te meg a' te maradékodnak nyomoruságát s' nem-is nyomorgattatol azokkal edgyútt: mert minek elôtte a' lenne, békességgel mégy a' te Atyáidhoz.

II. *Az Abrahámnak Attyaihoz való menetele.* A' te Atyáidhoz mégy. K. 1. *Kiket ért az Abrahám Attyain.* 2. *Mit tészen ez ô Attyaihoz való menete-*

 le?

le? Az 1. Fel. 1. Értetnek az ő *test szerént* való Attyai, kiktől test szerént való eredetit vőtte, kiknek házokból ki-hivattatott, Terem. 12. 1. 2. Az ő hitbéli Attyok, minéműek vóltanak: Abel, Noé, Enóch, &c. kiknek hiteket kővette, a' mint szent Pál, ezek után számállya Abrahámot, Sid. 11. 8. A' 2. F. Nem azt téßi, Purgátoriumban, vagy az Atyák Lymbusában menni (mint az Uj Romaiak magyarázzák) mert Abrahám ama' mennyei városban ment: melynek lakosi az Angyalok, s' a' tökélletessekké lőtt lelkek, Sid 11. 10. coll. 12. 22, 23. Hanem Abrahámnak az ő Attyaihoz menni, annyitéßen, mint 1. *meg-halni*, miképpen Adámtul fogva, minden Abrahám testi és hitbéli Attyai meg-hóltanak, a' mint ezt magyarázza Móses, Terem. 25. 8. Igy mondatik Áron takarittatni az övéihez, Mos. 4. k. 20. 25. Igy mondatik Jósiás az ő Attyaihoz takarittatni, az az meg-halni, 2Kir. 22. 20. 2. *Koporsóban tétetni*, 2Kir 22. 20. 3. Az ő eleihez temettetni; Igy méne az őeleihez a' Jósiás, 2Chron. 35. 24.

III. *Módgya az ő Attyaihoz való menetelének*, nagy békeséggel. Kérdés. *Mit téßen nagy békeséggel menni embernek Attyaihoz?* F. 1. Csendes s' békeséges halállal meg-halni. 2. A' következendő veszedelem előtt meg-halni. 3. Tiszteséggeßen koporsóban tétettetni, s' el-temettetni: Igy hólt-meg, s' tétetett koporsóban, és temettetett-el Abrahám, az Isten igireti szerént, mig meg-teczik, Terem 25. 8--10. Igy hólt meg, s' tétetet koporsóbã, s' temettetet el Jósiás-is, 2Király. 22. 20.

TU-

TUDOMANY.

Nagy bóldogság (világ szerént) embernek rendes s' csendes halállal meg-halni, és békeségeßen s' tiszteséßen koporsójában tétetni s' el-temettetni.

Illyen halált s' koporsóban való tételt, s' temetést igér Isten Abrahámnak. Ebben állatá világ szerént Jóseph az ő Attyának Jákóbnak, bóldogságát, hogy szemei előtt hala-meg, bujdosásának földében, és drága kenetekkel (az akkori szokás szerént) meg-kenetteté s' koporsóban tétetheté, s' az ő Attyainak temető helyében vitetheté, Terem. 50. v. 1, 2--3. Ebben helyheszteté maga-is Jóseph világi bóldogságát: hogy csendes halála után, útat az Israel fiai tiszteséggeßen koporsóban tennék, mellyet meg-is cselekedének az ő attyafiai, Terem. 50. 26. (NB. Hozzá téßem a' Tudományban, hogy *világ szerént* az illyen halál, koporsóban tétel, s' el-temettetés, *nagy bóldogság*: mert az hiveknek erőßzakos, s' véletlen halálok, koporsóban való nem tétettetéßek s' el nem temettetéßek. *világ szerént*, bóldogtalanság, s' becstelenség; noha Isten előtt az hivek akárminémű erőßzakos halállal hallyanak-is-meg, ha koporsóban nem tétettetnek-is, hanem az égi madaraknak s' fene vadaknak hányattatnak-is, de ugyan bóldogok Isten előtt, kik az Urért halnak-meg, Jel. 14. v. 13: mert drágálatos az Ur szemei előtt a' szenteknek halálok, Solt. 116. 15.)

Oka. 1. Mert Isten több áldáßi közőtt mikor azt kérdené Abrahám: *mit adnál Uram nékem*, v. 2. ezt a' bóldogságot-is igiri Abrahámnak, hogy nagy

békeséggel hal-meg, s' tétetik koporsójában.

2. Mert nagy bóldogtálanság, embernek erőszakkal s' becstelenséggel meg-halni, s' ugy szállani koporsójában; mint szóll vala Dávid, Joáb és Semei felől, Salamonnak. 1Kir. 2. 5--8, 9 Ellenben tehát nagy bóldogság embernek csendessen s' tiszteséggessen meg-halni, s' koporsójában tétetni.

3. Mert ollyankor apolgathattyák, szerelmesi hideg tetemeit, s' sirathattyák keresztyéni keserggéssel túlle való el-válásokat, mint siratták, Abrahám az ő Feleségét, Gen. 23. 2. Naómi szerelmes férjét, Ruth. 1. v. 20. Jákóbot fiai, és Jósephet Attyafiai, Terem. 50. 1. &c. Hogy az illyen halotti siratásban-is állyon az halottaknak bóldogságok, ebből tetczik meg: mert Isten több bűntetési kőzött ezzel-is fenyegeti Joáchim Királyt, hogy nem sirattyák űtet; hanem szamár temetéssel temettetik-el. Jer. 22. 18, 19.

Hasz. 1. *Oktat.* Bóldog ember tehát az (világ szeréint is) a' kinek Isten csendes halált s' tiszteséges koporsóban való tétettetést enged, Abrahámmal, Isákkal, Jákóbbal, Jósephel, &c: mert Istennek ajándéka s' áldása kőzzé számláltatik. K. *Mikor vagyon az illyen csendes halál s' tiszteséges koporsóban való tétettetés?* Fel. 1. Mikor ember Istene dicsőlségéért, hazája lelki resti szabadságáért, s' nemzetéért harczon meg-sebessittetik, de teste az ellenség kezében nem esik; hanem tiszteséggessen koporsóban tétettetvén, el-temettetik Jósiással, 2Cor. 35. 23, 24. ki felől azt mondgya Isten hogy békeséggel száll koporsójában, 2Kir. 22, 20. 2. mikor

kor ember hazájában s' házában hal-meg s' temettetik el, mint Dávid, Salamon, Jósiás, &c. 3. mikor ember bujdostában meg-halván, (1) Isten, az idegenekkel, meg-tisztelteti, mint Jákóbot siratyák, s' temető helyére késérik, Ter. 50. 3-14 (2) Az idegenek kőzött koporsót és temető helyet rendel néki, mint Sárának, Terem. 23. 4--6. 4. mikor ember, szerelmesi szemei előtt hal meg, s' azoknak kezek által tétetik koporsójában, mint Jákób fiai szemei előtt mulékki e' világból, s' tétetek koporsójában. Jóseph is fiai s' Attyafiai szemek előtt, hala-meg s' azoknak kezek által tétetéd koporsóban, Terem. 50. 1--3. 25, 26. 5. mikor ember szerelmesitől, illendő keserggéssel sirattatik, mint Aáron és Moses az Israeltől, Num. 20. 29. Deut. 34 8. Jákób fiaitul, és Jóseph Attyafiaitul, Terem. 50. Jósiás az ország népétűl, 2Chron. 35: mert az illyen halotti mértékletes sirás, tiszteletnek jele, Jer. 22. 18, 19 &c.

II. Ellyünk ugy itt e' világon hogy csendes halálunk, tiszteséges koporsóban való tétettetésünk, s' temetésünk légyen Abrahámmal. Kérd. *Miképpen éllyünk?* Fel. Kővessük az Abrahám, Isten előtt dicsiretes életét: 1. Abrahám engedett Isten parancsolattyának, mikor bálványozó lakta földéből kihiná, Terem. 12. 1: ugy mi-is engedgyünk az Isten parancsolattyának, e' bűnben helyheztetett gonosz világnak társaságából mennyünk-ki: mert a' kik igy meg-tiszteli Istent, ő Felsége-is meg tiszteli azokat, 1Sam. 2. 30. 2. Abrahám félte az Istent,

Terem.

Terem. 22. v, 12. Féllyük mi-is az Istent: mert az Istent félőknek, sem életekben, sem halálokban nincsen fogyatkozások, Snlt. 34. 10: ugyan-is, a' kegyesség nek s' Isteni félelemnek jutalma vagyon, mind e' jelen való, s' mind a' kövekezendő életben, 1 Tim. 4. 8. 3. Abrahám Isten kivánságára, az ő szerelmes fiát kinél szerelmetesbje nem vólt, készlön Istennek meg-áldozni, Terem. 22, 1, 2: ugy mi-is Istennek minden parancsolatinak készek legyünk engedelmeskedni, s' ne lehessen olly kedves marhánk, melynél fellyebb ne szeressük Istenünket, és azt Istenért (ha Isten kivánnya) meg-vessük az Apostolokkal, Matt. 19. 27. s' szent Pállal, Phil. 3. 7, 8. 4. Abrahám Isten előtt, tökélleteſſen járt, Terem. 17. 1: ugy mi-is járjunk Isten előtt tökélleteſſen, Tit. 2. 11, 12. 5. Abrahám magát Isten előtt földig meg alázta, Terem. 19. 27: igy mi-is alázatoſſan járjunk Isten s' az emberek előtt, s' ugy magaſztaltatunk fel, életünkben s' halálunkban, 1 Pét. 5. 6. 6. Abrahám, itt e' világon, ugy élt mint bujdosó, várván ama' mennyei hazát s' várost, Sid. 11. 9, 10: ugy mi-is ne keressünk itt e' világon állandó hazát s' várost; hanem mint bujdosók ugy éllyünk, hit által mendegellyünk, mennyei hazánk felé, Sid. 13. 14.

III. *Vigaszt.* Bóldogok tehát azok, valakik az Abrahámot, az ő hitbéli Attyokat, követik életeknek napjaiban, 1. mert azoknak paisok Isten mind életekben s' mind halálokban. 2. mert azokat világ szerént-is csendeſſen, és tiſzteſségeſſen állittya kooorsojokban s' temető helyekben, mint Abrahámot. (*Fiat applicatio.*) Amen. LXVIII.

LXVIII. PRÆDIKACIO.

A' meg-hóltaknak tiſzteſséges koporsóban való tétettetéſekről.

Terem. 50. 26. *Meg-hala azért Jóſeph, száz tiz eſztendős korában: kit drága kenettel meg-kenének, és koporsóban bellyheztetének Egyiptumban.*

A' kik engemet meg-tiſztelnek, meg-tiſztelem azokat, azt igéri Isten, 1 Sam. 2. 30. Meg-tiſztelé penig Isten azokat mind életekben s' mind halálokban. Sok példák közzül példa erre. 1. *Jákób*, ki tiſztelé s' félé Istent, mellyért meg-is tiſztelé Isten, (1) *Életében* nagy gazdagsággal meg-áldá, Ter. 32. 10. (2) Meg halálában: mert Egyiptumban meg-halván, tiſzteſségeſen koporsóban tétetté s' az Egyiptumbéliekkel halotti siráſſal s' temetéſſel tiſztelteté, Ter. 50. 1. ſeq. 11. Példa légyen *Jóſeph*, ki-is tiſztelé s' félé az Istent, Ter, 39. 9.: mellyért őtet Isten meg-tiſztelteté, 1. *Életében*: mert Egyptomi Fejedelemmé tévé, nem csak az Egyptombéliek; sőt Bátryai (akarattyok ellen-is) Fejedelmi tiſztelettel tiſztelék. Meg *halálában*: mert hólt teſtét drága kenettel meg-kenetvén, tiſzteſségeſen koporsóban tétetteté, a' mint e' ſzent leczke bizonyittya, mellynek,

Két réſzei vannak.

1. Az

1. Az Jóſeph halála; *meg hala Jóſeph száz tiz eſztendős korában.*

2. Jóſeph teſtének meg-kenettetéſe s' tiſzteſséges koporsóban való tétettetéſe: *Kit drága kenet. &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' ſz. Leczkében.

1. *A' Jóſeph halála*: meg-hala azért a' Jóſeph. Kérd. *Ki vólt ez a' Jóſeph?* Fel. A' Jakób Pátriárcha kedves Fia Ki gonoſz Bátyaitól álom magyarázásáért, a' mezőben ő kútban vettetik: onnan ki-vétetvén, hogy meg-nehallyon, 20-pénzen Midiámitáknak adatik, azoktúl Puthiphárúl ſzólgaságra meg-vétetik. Kinek gonoſz feleségétúl, annak gonoſz kivánságának nem engedvén, tiſztátalanſággal vádoltatik, tőmlőczben vettetik; de onnét Iſten gondviſeléséből, álom magyarázásáért kivétetik, a' Pharahótúl Egyptomi Fejedelemmé tétetik, Ter. 41. 14. ſeq. Igy tőlt-bé a, mint ſzent Pál mond, 1 Tim. 4. 8.

II. *Ideje életének mellyben meg-hólt.* Száz húſz eſztendők. Kérd. *Mi annak az oka, hogy Jóſeph a' vizözőn előtt való Pátriárchaknak (* kik ſok száz eſztendőket éltek *) eſztendejeket el nem érhette?* Fel. Azért, 1. Mert addig rendelte vólt Iſten az ő életének eſztendeit, mellynél tovább nem élhetett, Jób. 14. 6. 2. Mert az ő idejében a' földön az emberek gonoſzsága ſzaporodott s' az emberek élete (a' Pátriárchákéra nézve) apadott, mellyet ſirat Móſes (ki élt Jóſeph halála után 80-eſztendőkkel) kit Dávid verſekben foglalván, a' 90-dik ſoltárban le-tett v. 10.

III.

III. *Jóſeph meg-kenettetéſe*: kit drága kenetekkel meg-kenének. Kérd. *Miért kenték-meg a' Jóſeph teſtét?* Fel Nem azét hogy rothadáſra ne mennyen mert maga Jóſeph eleve el-látta azt, hogy csak tetemit viſzik ki, az ő attyafiai magokkal Canaán földére, mellyre meg-is esketi teſtamentum tételekor attyafiait, v. 25. Melly Jóſephnek teteminek ki-vitetetéſe, lőtt az ő halála után 140-eſztendőkkel; meddig rodhadatlan nem maradott teſte: mert csak csontyait s' tetemit vitték el magokkal az ő attyafiai Joſ. 24. 32. Hanem meg-kenték, 1. Az akkori ſzokás ſzerént, a' mint ſzokták vólt az Egyptombéliek halottokat meg-kenni, kivált-képpen az Úri rendeket; mint Jóſeph-is Attyát Jákóbot meg-keneté, Terem. 50. 2 1 igy Jóſeph-is, Fejedelmi-ember lévén, meg-kenettetett. 2. Meg-kenték Jóſephnek teſtét, a' kővetkezendő fel-támadáſnak reménsége s' ki-ábrázoláſa alatt: Igy az új teſtamentom elein s' ma-is a' fel-támadáſnak remiusége alatt moſogatták s' moſogattyák-meg az halottakat, 1 Cor. 15. 29.

IV. *Jóſeph koporsóban való tétettetéſe.* Es koporsóban helyhezteték. Nem égették tehát meg pogány-módra, a' mint ők ſzokták vólt az ő fő rendeknek teſteket meg-égetni s' hamvakat edénybe tenni, ugy temetni-el, mint cselekedének a' Jábes Giliádbéliek, a' Sidók ſzokáſok ellen a' Philiſteúſoktúl meg-győzettetett s' le-vágattatott, Saúlnak, s' három fiainak, teſtekkel: mivel már meg-ſenyvettek és meg-rothattak vala, a' Bethsán városnak keritésén.

tésén. 2. Mert féltették hogy ujobban fel-ne ásják a' Philistæusok, és az Iztael gyalázattyára elébbi helyekre ne-viteſsenek; de az ő csontyokot meg-ſenyvett huſoktul el-válaztván (minek előtte huſokat meg-égetnék) Jábes mellett el-temeték, azokat minden kétségnélkül koporsóban tévén, 1 Sam. 31. 11. 13.

Tudomány.

A' mi halottainknak hólt teſteket, az ő el-temettetéſek-előtt, tiſzteſségeſen koporsóban kell tenni, vagy helyheztetni s' ugy kell el temetni.

Ezt bizonyittya a' Jóſeph példája. Igy tévék az Ur Jéſus Chriſtus hólt teſtét tiſzteſségeſen koporsóban, amaz Iſtenfélő férfiak Nicodémus és Arimatiai Jóſeph, 1 Joh. 19. 40, 41. Ezt jelentette Iſten ki, mikor Moiſeſt az ő hűséges ſzólgáját egy völgyben, maga kezeivel temeté-el, Deut. 34. 6. Illyen tiſzteſséges koporsóban való tétettetéſt igire Iſten, ama' kegyes iffiunak *Abiának*, 1Kir. 14. v. 13.

Oka, 1. Mert Iſtennek ſzép áldása s' ajándéka, e' világi jók közőtt, tiſzteſségeſen tétetni s' ſzállani koporsóban; a' Jóſiás Királlyal, 2Király. 22. v. 20. Ellenben Iſten átka koporsóban tiſzteſségeſen nem tétetni. *Mellyel* fenyegeti Iſten Joáchimot, a' kegyes Jóſiás Király fiát, Jer. 22. 18, 19.

2. Mert a' Chriſtus Jéſus tagjait, mind életekben s' mind halálokban, meg kell tiſztelni: ugy mint kiket Iſten meg-tiſztel, 1 Sam. 2. 30: az Iſten félők penig mind életekben, s' mind halálokban az Ur Jéſus Chriſtus tagjai, Rom. 14. 7, 8. Ezt-is akarta (többi közőtt) Iſten jelenteni a' Jéſus Chriſtus ſzent teſtének tiſzteſségeſſen koporsóban való tétettetésével, Jan. 19. 40, 41.

3. Mert az ő halottokon keſergőknek nagy vigaſztaláſokra vagyon, mikor az ő ſzerelmeſeknek teſteket tiſzteſségeſſen koporsóban tehetik s' el-temethetik: példa erre Abrahám, kinek nagy vigaſztalására lőn, hogy ſzerelmes Sára Feleségének hideg tetemeit tiſzteſségeſſen koporſóban tévén, el-temetheté, Terem. 23. 4--9. Haſonlóképpen Jóſephnek nagy vigaſztalására lőn, hogy ſzerelmes Attyának Jákóbnak hólt teſtét tiſzteſségeſſen koporſóban teheté, s' ugy temetheté-el, az ő Attyainak temető helyekben, Terem. 50. 1. ſeqq.

Hasz. 1. *Oktat.* Szabad tehát kinek kinek az ő rendi, tiſzti és hivatallya ſzerént halottyát, tiſzteſségeſſen koporsóban tenni s' el-temettetni: mert a' ki mint tiſztelteteti életében, ugy kell tiſzteltetetni halálában-is: példa Joſeph, ki Fejedelmi módon tiſzteltetek életében, az Egyptumiaktul, s' Attyaffaitul, s' ugy-is tétetett koporſójában és ugy-is temettetett-el, a' mint a' leczkéből hallók. Ugy kell ma-is az halottak közzűl kit kit az ő tiſzti s' hivatallya ſzerént, koporſóban való tétettetéſekor s' temetéſekor tiſztelni. Kérd. *Miben áll a' mi halottaink koporsóban való tiſzteſséges tétettetéſek s' temettetéſek?* Fel. 1. Nem a' pogányi felettébb való ſirásban s' jajgatásban: mert azt ſzent Pál tilalmazza, 1Teſſ. 4. 13; hanem a' békeſséges türéſſel

meg-edgyező halotti keſerűségben; mellyel nem annyira a' mi halottainkat, mint magunkat, kik ő tűllők meg-váltunk, ſirattyuk, a' minémű ſiraſt Iſten meg-engedi; így ſiratá Jóſeph édes Attyát, Terem. 50. 1. Abrahám Sárát, Gen. 23. 2. Naómi ſzerelmes urát, Ruth. 1. 20. A' Náim városbéli özvegy ſzerelmes fiát, Luc. 7. 12, 13. &c. 2. Nem a' pompás, aranyas, ezűſtös, gyöngyös és gyémántos köntösökben, s' ſelyem ruhákban való öltöztetésben (1) mert ſokak a' mikor így pompáztatnak koporſóban való tétettetéſekkor s' temetéſekkor, a' Lázár Gazdagával lelkekre nézve a' pokolbéli örök gyalázatban kinlódnak. (2) mert mikor így pompázzúk s' czifrittyuk halottainkat, vétkezűnk a' mi halottaink ellen. 1. mert ſokak életekben másban ſem jovallották azt; s' magok ſem kivánták s' nem kivánnák ha ſzólhatnának. 2. mert okot adunk a' pogányoknak, vagy lopóknak, azoknak ki-hányattatáſokra, és így az ő tiſzteſséges koporſóban való tétettetéſek, gyalázattá, s' átokká válik, mikor az ő teſtek és csontyok a' föld ſzinén hever s' ott tapodtatik: mellyel fenyegeti Iſten Joáchimot, Jer. 22. 19. Melly halottaknak fel-álattatáſok még a' pogányoknál-is tilalmas s' halálos, példa erre *Polymáchus*, nemes vitéze nagy Alexandernek, ki midőn a' kincsnek kivánságáért, a' Cyruſnak Perſia Királlyának koporſóját, fel-áſta s' nyitotta vólna, Alexander parancsolattyára meg-ölletteték. Ebben vétkezék Dárius Király, ki a' pénznek s' kincsnek kivánságától indittatván, a' *Sémiramiſnak* koporſóját felbontván, egyebet nem találá, hanem czédulát illyen iráſſal: *Niſi pecunia eſſes inexplebilis, & turpis lucri cupidus: haud aperuiſſes urnas defunctorum.* Ha a' pénznek és a' rút nyereség telhetetlen kivánsága nem vólna benned, a' meg-hóltaknak koporſójokat nem nyitottad vólna-fel. A' mi halottainknak tiſzteſséges koporſóban való tétettetéſe tehát ebben áll. 1. Hogy azokat, a' meg-kenés helyett, meg-moſogaſſuk, a' bóldog fel-támadáſnak reménsége alatt, 1Cor. 51. 29. 2. Hogy a' mi halottainknak teſteket, tiſzta fejér gyólcsban, s' abból csinált ruhában, öltöztetſsük, s' takarjuk: kövétvén ebben a' mi ldvezitőnknek koporſóban való tétettetését, kit amaz Gazdag Arimathiai Joſeph, noha aranyas, gyöngyös ruhákban temethet vala; de csak tiſzta gyólcsban takará, Jan. 19. 40, 41. Mellyel az-is példáztatott, hogy a' kikért az Ur Jéſus meg-hólt, s' koporſóban tétetett, azok tiſzta s' dicsőſséges teſtben támadnak-fel a' porból (mert a' fejér ruha a' ſzent Irásban tiſzta, ártatlan s' dicsőſséget jelent) kiket fejér ruhában mutata-meg az Ur Jéſus Chriſtus, titok látó ſzent Jánoſnak, Jel. 7. 9. 3. Hogy azokat állapottyokhoz illendő koporſóban tegyük, és a' ſzenteknek (kiknek e világon tárſok vólt) vagy elejeknek temető helyében temeſsük, mint Abrahám, Iſáák, Jákób, Joſeph. és több ſzentek temettettek: mert tiſzteſséges dolog, embernek és a' ſzenteknek, kőzönséges Temető helyében temettetni: mellyet Iſten kegyeſségnek jutalmául igirt Jóſiáſnak, 2Kir. 22. v. 20. 4. Hogy azoknak halálokon, kereſztyéni zoko-

zokogáſt és ſiráſt tegyünk: mint Abrahám Sáráján, Terem. 23. 2. Jóſeph édes Attyán, Terem. 50. 1. Iſrael Moſeſen, Deut. 34. 8.

II. Czáfollya s' lelkek iſméretiben meg-győzi, 1. Azokat, kik (kereſztyéni nével dicsekedvén) az Iſten hiveinek teſteket koporsóban tiſzteſségeſen tenni nem engedik: minémůek az üldőzők, kik az üldőzéſnek idején, a' Jéſus Chriſtus tanubizonságinak teſteket koporsóban tenni s' el-temetni nem engedik; hanem a' Jéſus Chriſtus gyalázattyára, föld ſzinin a' vadaknak s' madaraknak meg-ételére hagyák, vagy meg-égetik; sőt a' régen el-temettetteknek-is teſteket s' csontyokot ki-áſsák, mint Angliában *Bucerus Wichlepnek és Fágiusnak* teſtekkel s' tetemekkel cselekettek: hogy bé-telnék ő bennek-is a' Jéſus Chriſtus próphétia, Jele. 11. 4. 7. 10. Jaj ezeknek! mert kegyetlenebbek ezek az Egyiptomi Pogányoknál: kik mind a' *Jácób* s' mind a' *Jóſeph* teſtet koporsóban tétetni meg-engették; sőt magok jelen-létével-is halotti tiſzteſséggel illették. Kegyetlenebbek még-is Pilátuſnál, s' az Ur Jéſus Chriſtus teſtét őrző vitézeknél: kik *Arimathiai Jóſephnek* meg-engedték, hogy az Ur Jésus Chriſtus teſtét tiſzteſségeſen koporsóban tegyék Ján. 19. 38. 42.

III. *Feddi*, a' kereſztyéneket. 1. Kik az ő halottyokot, azoknak nemek, tiſztek s' hivatalok ſzerént, tiſzteſségeſen koporsóban nem téſzik. 2. Kik nemzetek, tiſztek s' hivatallyok felett pompázzák halottyoknak teſteket az ő koporsóban való té-

ló tétettetéſeknek idején. 3. Kik. Nemzetek, tiſztek, s' hivatallyok ſzerént érdemlenek ugyan tiſzteſséges koporsóban való tétetéſt; de az ő maradéki, az ő meg hidegeeett teſteket nem kereſztyénimódon öltöztetik; hanem a' felett a' mint életekbē jártanak, gyöngyőzik, arany lánczozzák, pereczezik. Mellyekrůl ha intetnek, azt ſzokták mondani: *Nem költnek ők arra többet.* Mellyre én azt felelem. 1. Ha arra nem kőlteſz-is, vagyon kire kőltened, tudni illik, a' Chriſtus képét viſelő ſzegényekre, Matt. 26. 11. 2. Talám nem azért pompázzák ma az emberek halottyokat, hanem azért. (1) Mert világi pompájokat mutogattyák, (2) Mert talám az atyafiak nem alkhatnak a' meg-hóltnak drága gyémántin, kővein, arany lánczain s' pénzein, fűggein, gyűrein, s' ruháin: ugy gondolkodnak hogy, ha enyim nem lehet, csak temeſsék rajta. Oh nagy atyafiságtalanság, kik inkább akárjátok, hogy a' férgeké légyen az a' drága marha, mint atyádfiáé.

IV. *Int.* 1. Temeſsük tiſzteſségeſen a' mi halottainkat. Kérd. *Miképpen?* Láſd az első haſzonban. 2. Ugy éllyünk hogy, ha Iſten előtt tiſzteſséges léſſen a' mi koporsóban való tétettéſünk, Iſtē, és a' ſzent Angyalok előtt-is ollyan légyen. Kérd. *Miképpen nyerhettyük ezt meg?* F. Eletünkben táplállyuk s' ruházzuk az Iſten ſzegényit Tabithával. Csel. 9. 38, 39. 2. Hallyunk meg a' bűnnek s' támadgyunk-fel a' Chriſtuſſal, új ítiletre, Rom. ó. 4. 3. Féllyük az Iſtent, és alázzuk-meg magunkat

 Jóſi-

Jóſiáſſal az Iſtennek fenyegetése előtt, 2 Kir. 22. 19. 20. 4. Ellyűnk kegyeſſen Jósephel, Ter. 39. v. 9. Ugy léſzen Iſten előtt-is tiſzteſséges temetéſünk: Mert a' kegyeſſégnek igiretivagyon, mind életünkben, mind halálunkban, 1 Tim. 4. 8. (*Fiat applicatio.*) Amen.

LXIX. PRÆDIKACIO.

Az hiveknek dicsőſséges meg-jelenéſéről.

Coloſ. 3. v. 4. *Mikor penig a' Chriſtus a' mi életünk meg-jelenéndik, akkor ti-is ő vélle edgyütt, meg-jelentek dicsőſségben.*

AZ Atya Ur Iſten, valakiket az őrők életre az ő ſzent Fiában, el-válaſztott, azokat el-is végezte az ő Fiának ábrázattyához haſonlóvá tenni, Rom. 8. 29. Az a' haſonlatoſság penig kiválképpen kettőben áll. 1. A' nyomoruságos ſzenvedéſekben, 1 Pét. 4. 13. erről ſzóllott Idvezitőnk, Matt. 10. 24, 25. 2. A' dicsőſségben, Rom. 8. 17, melly dicsőſség, mig e' halandó teſtben élünk, ki nem tetczik: mert az hivek e' világ fiai előtt el-vetetett állapotban élnek s' vannak, Joh. 16. 20. hanem a' fel-támadás után tetczik-ki az ő dicsőſségek. Melyről-is prophétál Daniel (a' lelki fel-támadáſnak prophétája alatt,) Dan. 12. 2. és ſzent Pál annak a' dicsőſségnek meg-jelenésével vigaſztallya a' Coloſsébélieket, és minden hiveket, a' ſzent leczkében: melynek,

Két

Két Részei vannak.

1. Az hiveknek a' Chriſtuſſal való meg-dicsőittetéſek: *Akkor ti is ő vélle edgyütt, meg-jelentek dicsőſségben.*

2. Ideje az hiveknek a' Chriſtuſſal való meg-dicsőittetéleknek: *Mikor a' Chriſtus a' mi életünk, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' ſzent leczkében.

I. *Az hiveknek a' Jéſus Chriſtuſſal való lelki edgyeſſégek:* Chriſtus a' mi életünk. K. *A' Jéſus Chriſtus miképpen mondatik a' hivek életének?* Fel. 1. A' teremtésre nézve: mert ő Felsége teremtett mindeneket, s' ő Felsége ád mindeneknek lételt s' életet, Jan. 1. 1--34. 2. Az hitbéli lelki edgyeſſégre s' életre nézve: mert hit által él ő Felsége az hivekben, Eph. 3. 17. és az hivek-is ő felségében, Gal. 2. 20. Erről az életről ſzóll ő Felsége, Jan. 14. 6. Igy vétetik a' leczkében-is.

II. *Az hiveknek a' Jéſus Chriſtuſſal való meg-dicsőittetélek:* ti-is ő vélle edgyütt meg-jelentek dicsőſségben. Kérd. *Micsoda az hiveknek a' Chriſtuſſal való dicsőſséges meg jelenéſek?* Fel. 1. Az ő alázatos teſteknek, a' porból való dicsőſséges feltámadáſok, 1 Cor. 15. 42. 2. Az ő alázatos teſteknek a' Chriſtus dicsőſséges teſtéhez való haſonlittatáſok, Phil. 3. 20. 21. 3. Minden nyavalyáktul s' nyomoruságoktul, éhségtűl, ſzomjuságtul, &c. való meg-ſzabaduláſok, Jel. 7. 15--17 és 21. 4. Az Chriſtus őrökké való dicsőſségében való réſzeſittetéſek,

tések, s' abban órökké való létek, Jan. 17. v. 24.

III. *Ideje ennek a' dicsőſségben való meg-jelenéſnek:* mikoron a' Chriſtus meg-jelenéndik, Kérd. *Mikor léſzen ez a' Chriſtuſnak meg-jelenéſe?* Fel. Ez a' Chriſtuſnak meg-jelenéle, léſzen, 1. Az hiveknek halálok órájában: mert kétségnélkûl minden idvezûlendô léleknek, mikor a' teſtûl (az halál által) el-válik, meg-jelenik s' magát meg-mutattya, mint ſzent Iſtvánnak, Csel. 7. 56. Ekkor jô-el egyſzer az óvéihez, hogy lelkeket ſzent Attya hajlékában vigye, Jan. 14. 1--3. 2. A' közönséges fel-támadáskor, hogy az óvéinek lelkeket teſtekkel edgyeſitvén, magával bé-vigye az órök dicsőſségre, Matt. 25. 34. mellyel vigaſztallya ſzent Pál, a' Teſſalonika béliekot, és minden hiveket, 1 Teſſ. 4. 16, 17, 18.

Tudomany.

Valakiknek itt e' világon a' Jéſus Chriſtuſſal, lelki edgyeſségek vagyon, azok az itiletnek napján dicsőſségre támadnak fel: és lelkeſtûl s' teſteſtûl, a' Jéſus Chriſtus órökké való dicsőſségében réſzeſittetnek.

Ezt mutatá-meg a' három Tanitványoknak Idvezitônk, mikor alázatos ábrázattyát dicsőſségeſsé változtatá: melly annyira meg illeté a' Péter Apoſtol lelkét, hogy el-felejtvén e' világnak dicsőſségét, ott akar vala maradni, Matt. 17. 1--4.

Oka. 1. Mert ez az Iſtennek órökké való akaratttya, hogy a' kiket az ô órökké való Fiának adott, az ô örök el-válaſztásban, azokat az örök dicsőſségre támaſzſza-fel, s' dicsőſségben réſzeltesſe, Ján. 6. 39--40. és 17, 24.

2. Mert kezdetképpen a' Jéſus Chriſtuſſal való edgyeſségre nézve, már meg-is dicsőítettek az hivek, mint Chriſtus tagjai, Eph. 2. 6. ezt világoſittya ſzent Pál, Rom. 8. 30.

3. Mert az hiveknek, mint mennyei polgároknak, alázatos teſteket az ô dicsőſséges teſtéhez haſonlóvá téſzi, Phil. 3. 20, 21.

4. Mert miképpen az Ur Jéſus Chriſtus a' mi fejünk, az ô Felsége Iſteni dicsőſségéta' teſtnek alázatoſságában el-rejtvén, az ô teſtének fel-támadásában dicsőítteteť-meg, és mutattatott-meg Iſteni dicsőſsége, Rom. 1. 4. ugy az ô válaſztottinak alázatos teſtekben (mint Templomiban) való dicsőséges lakozáſa meſtan nem tetczik-meg; hanem a' fel-támadásban jelentetik-meg, hogy azokban lakozott, kiknek teſteket az ô dicsőséges teſtéhez haſonlókká téſzi, mint meg-hallók, Phil. 3. 20, 21.

Hasz. 1. *Oktat.* Noha rettenetes léſzen az itiletnek s' a' fel-támadáſnak napja az hitetlenekre nézve; de örvendetes léſzen az hivekre nézve. Rettenetes léſzen az hitetlenekre nézve: mert az Ur Jéſus (a' teſtben meg-jelent Iſtennek ſzent Fia) nem mint ô életek, fejek, és vô-legények; hanem mint erôſs boſzú álló Iſtenek s' Birájok, úgy jelenik-meg: ki meg-fizet nékik az ô hitetlenségek s' gonoſz cselekedetek ſzerént, 2 Cor. 5, 10. Rom. 2. 6, 7. Akkor léſzen, hogy meg-láttyák azok kik ôtet által segeſzték, és kik ô Felségében nem hiſznek, Zach. 12. 10. és Matt. 26. 64. 2. Akkor léſzen egyſzer, mikor azt kiáltyák, Jele. 6, 15, 17.

Örvendetes léſzen az hivekre nézve. 1. Mert az Iſtennek ſzent Fia meg-jelenik akkor, mint ő életek, fejek, vőlegények: azért hija őket mint jegyeſeit, és a' hivek-is ő Felségét mint vő-legényeket, Jele. 22. 17. 21. 2. Mert dicsőséggel ajándékozza-meg őket, Rom. 2. 6, 7. 3. Mert akkor kőzelget el az ő válcságoknak tellyeſsége, Luc. 21. 20 Kérd. *Kiknek dicsőittetéſekre jelenik igy-meg a' Jéſus Chriſtus?* Fel. 1. Kik hitnek általa egyesűlnek a, Jéſus Chriſtuſſal, Ján. 6. 40: mert ezekben él a' Jésus Chriſtus, Eph. 3. 17. 2. *Kik* meg-hóltanak a' bűnnek, s' új életet élnek: mert az illyeneknek életekben rejtetett a' Chriſtus élete, Cap. 3. 3. az az, a' miképpen a' Chriſtus az ő Attyának dicsőségére támadoet fel, azonképpen a' Chriſtus tagjai-is a' bűnből fel-támadván, Iſtennek új életet élnek a' Jéſus Chriſtusban, Rom. 6. 4. 11. 3. *Kik* az Iſtannek beſzédét halgattyák, hiſznek annak s' a' ſzerént élnek, Ján. 5. 24. 4. *Kik* ſzentűl igazán s' mértékletesen élnek: mert illyenek várhattyák az Ur Jéſus Chriſtuſt az ő dicsőséges el-jővetelit, Tit. 2. 11, 12. 5. Kik e' világot s' ennek dicsőségét, a' Jéſus Chriſtus ſzerelméért meg-vetik s' meg-útállyák: mert illyeneknek igir ő Felsége mennyei dicsőséget, Matt. 19. 27. 29.

II. *Int.* Ugy éllyűnk e' világon, hogy a' Chriſtus légyen a' mi életűnk: hogy miis mind életűnkben s' mind halálunkban, éllyűnk a' Chriſtusban, ſz. Pállal, Gal. 2. 20. Mert kűlőmben, az Ur Jéſus Chriſtus dicsőséges el-jővetelikor, dicsősége-

ſen

ſen meg nem jelenhetűnk. Kérd. *Mint kell élnűnk?* Fel. Moſt ſzámlálám elő. 1. Hidgyűnk a' Jéſus Chriſtusban. (1) Mert ugy él mi bennűnk ő Felsége, Eph. 3. 17. (2) Mert ha meg-halunk-is él lélkűnk az őrők életben, 11. 25. 2. Hallyunk-meg bűneinknek, s' támadgyunk-fel bűneinkből új életre: mert illyek jelennek-meg dicsőségben a' Chriſtuſſal, Col. 3. 24. 3. Kikben az Ur Jéſus Chriſtus élete el-rejtetett, az az, kik ugy élnek, mint a' Chriſtus élt a' földőn jártában, 1 Ján. 2. 6. Miképpen élt ő Felsége? (1) Szentűl: mert az ővéit ſzent életre hija, 1Pet. 1. 18. (2) Szilid alàzatos: mert arra hija az ővéit-is, Matt. 11. 28. s' azok magaſztaltatnak-fel, 1Pet. 5. v. 6. (*Fiat applicatio.*)

Amen.

LXX. PRÆDIKACIO.

Eliséuſnak Illyés el-ragadtatásán lőrt, ſiralmáról.

2 *Király.* 2. 11, 12. *Lőn pedig mikor mennének, és menvén beſzélgetnének: imé egy tűzes ſzekér, tűzes lovakkal egybe el-válaſztá őket egy máſtúl, és fel-menvén Illyés a' ſzélvéſzben az égben. Eliséus penig ezt látván kiált vala: Edes Atyám, Izraelnek mind ſzekerei lovagjai, és nem látá őtet többé.*

ELetekben, Iſtennel járó, halált nem látó; hanem lélekben s' teſtben el-ragadtatott két embe-

rekrűl

rektúl emlekezik a' szent írás az ô Testamentomban, *Enochról és Illyésről*: kik az élôk közzûl való el-ragadtatásoknak módgya s' alkalmatosága, némelly dolgokban edgyez, s' némellyekben külömbôz. Mind kettônek el-ragadtatások *edgyez* im ezekben. 1. *Hogy* mind kettô az emberek közzûl fel-ragadtatott s' az emberek között nem találtatot. Nem *Enoch*, Ter. 5. 24. Nem *Illyés*, a' leczkében, v. 12. 2. Hogy mind kettô, e' világnak, s' ebben az embereknek meg-vesztett s' bûnben merult állapottyában, ragadtatott-fel. *Enoch* mikor az elsô világ testi bátorságban kezde élni, ô penig az Istennel járna, Ter. 5. 24. Illyésis akkor ragadtatott-el mikor az Izrael bálványozásra kezde vetemedni, kiktûl számki-vetést-is szenvede, 1 Kir. 19. 12. *Külömbôz* ezeknek el-ragattatások. 1. *Mert* Enoch el-ragattatván nem írják-meg hova ragattatott Istentûl, noha kétségnélkûl az egekben vitetett hogy halált ne látna, Sid. 11. 5. de Illyés ez ugy ragattatott-el, hogy a' helyét-is Isten meg-irattya, hova vitetett, tudni-illik az égben. 2. Mert Enochot senki nem kereste; Illyést penig keresték a' Próphéták fiai. 3. *Mert* Enochot akkor az ûdôben senki nem siratta; de Illyést keservesen siratta Eliséus az ô Tanitványa, a'mint e' szent leczkéből ki-tetczik: mellyuek,

Két Részei vannak.

I. Az Illyés Próphétának el-ragadtatása, minden környûl álló dolgaival edgyûtt: *Lôn pedig mikor mennének*, &c.

2. Eli-

Elisеusnak Illyés el-ragadtatásán lött siralma: *Elíseus penig ezt látván kiált vala. édes Atyám*, &c.

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. *Ideje az Illyés el-ragadtatásának*: lôn penig mikor mennének, és menvén beszélgetnének. Kérdi. 1. *Kivel ment Illyés s' hova ment?* 2. *Miról beszélgettenek?* Az 1. Fel. Illyés, mont Elisеussal, az ô Tanitványával, Béthel felé: mellyet vévén eszében Elisеus, nem akara el-maradni Illyéstûl, noha kétszer, kénszerité ûtet Illyés hogy ô tûlle maradna-el; de azt mondá Elisеus, *El az Ur, és a' te lelked, hogy el nem hadlak tégedet*: reménlvén, né-talám ô-is Illyéssel, az Urhoz fel-ragadtatik. A' 2. F. Noha az Istennek lelke világossan, meg nem iratta miról beszélgettenek ketten; de kétségnélkûl beszélgetet Illyés, Elisеussal, 1. az ô Prophétai tisztiről, miképpen kellene néki az ô Prophétai tisztit viselni, a' bálványozástul meg-vesztegettetett Israel népe közzött, azért kivánà Elisеus az Illyés Prophétáló lelkének kettôs mértékét, hogy az ô tisztit bûségesebben viselhetné. Ezért bocsátá alá mentében, palástyát: mellyel azt jelenté, hogy Isten ôtet, az ô fel-vitetteſe után, ô hellyette Prophétává tenné, s' prophétai lélekkel fel-ruházná, melly meg-is lôn, v. 13--15. 2. Beszélgettenek a' *Jéhunak* Israel királyságára való fel-kenettetése felôll, ki a' bálványozókat Israelbôl ki-veszterné: kit Elisеusnak kellene fel-kenni, melly meg-is lôn, 2Kir. 9. 1--6.

II. Az *Illyésnek* (a' beszélgetés közben) *Eliséus mel-*

lôl való

lől való el-ragadtatása: imé egy tűzes szekér, &c. Kérd. 1. *Micsoda tűzes szekér vólt az?* 2. *Micsoda tűzes lovak vóltanak azok, kik azt a' tűzes szekeret vonták?* 3. *Miért hogy illyen tűzes szekérben ültetvén Illyést, vitte-fel Isten?* Az 1. Fel. A' tűzes szekeren. 1. értethetik fényes felhő, melyben mint egy szekérbe ültettetett Illyés. (1) m. Istē a' felhőn módatik járni, Solt. 104. 2, 3. (2) mert illyen fényes felhőben (mint egy szekeren) ment-fel az Ur Jésus Christus, Csel. 1. 9. (3) mert illyen felhőben mondatik ő Felsége el-jűni az itiletre, Matt. 24. 30. (4) mert illyen felhőben vitettetnek az itilet napján, az akkor életben lévő hivek az Ur Jésus eleiben, 1 Teſſ. 4. 17. 2. Ertethetik az Illyés el-vitelére rendeltetett Angyaloknak serege: mert igy irattatnak-le az Angyalok, Solt. 68. 18. Kiknek szolgálattyok által él Isten, e' világon sok dolgoknak végben vitelében, azért mondgya szent Pál, Sid. 1. 7. A' 2. F. Az tűzes lovagokon értetnek az Istennek szent Angyali, kik abban a' tűzes szekérben (fényes fellegben vóltanak) kiben helyheztetvén az Illyés, az Angyaloknak szolgálattyok által vitetett abban a' fényes fellegben. (1) Mert illyen lovagoknak ábrázattyában jelentek-meg az Angyalok Elíséus óltalmára, 2 Kir. 5. 17. ezek penig a' lovagok nem egyebek, hanem Angyalok vóltanak: mert azok küldetnek-ki az hivek óltalmokra, Solt. 34. 8. és Sid. 1. 14. illyen seregeket láta Jákób-is jűni, az ő óltalmára, Terem. 32. 1, 2. Erre nézve mondgya szent Pál: hogy Isten az ő Angyalit, *tűzes lángá tészi*, Sid. 1. 7: mert mint a' tűz-

a' tűznek világa s' ereje, hirtelen s' meszszeki-terjed; ugy az Isten Angyalinak erejek, ki-terjed hirtelen, valahová Isten úket küldéndi. Az 3. F. Igy akarta Isten Illyést el-vinni, hogy meg-mutassa, 1. Hogy mint a' tűz valamit környúl vésen, ahoz ember (maga veszedelmenélkűl nem járulhat,) ugy valakit Isten gondviselésével s' Angyalival környúl vészen, ahoz semmi veszedelem nem járulhat, Solt. 91. 10, 11. 2. Hogy miképpen a' tűz nagy változást szerez, mindenekben valamit illet: ugy az Illyés nagy változást szenvedvén abban az el-ragadtatásban; s' dicsőségesse tétetik teste. Igy minden hivek az halálban nagy változást szenvednek: mert dicsőségesse tétetik testek a' fel-támadásban, Phil. 3. v. 20, 21. 1 Cor. 15. 43, 44.

III. *Az Illyés el-vitettetésének helye s' módgya.* Es fel-méne Illyés a' szélvészben az égben. Kérd. 1. *Hogy mondatik szélvészben fel-menni: holott csak most hallók hogy tűzes szekérben, tűzes lovak ragatták-el?* 2. *Hová s' melyik égben ment-fel?* Az 1 Fel. Nem ellenkeznek ezek egymással, tűzes szekérben és nagy szélvészben fel-menni: mert a' szélvész nem egyebet jelent; hanem az Illyésnek hirtelen való el-vitettetését az Angyaloktúl: mellyre nézve is sebes szélhez hasonlitatnak az Angyalok, Solt. 104. 3. Az 2. Fel. Nem ment Paradicsomban, a' mint némellyek mondgyák, hogy mais ott vólna *Enochkal* édgyűtt, mint az akkor-béli Próphéták fia-is vélekettek, hogy talám csak a' hegyekre ragattatott-vólna, s' keresték-is, noha tilalmazta Elíse-

liséus abbéli vélekedéseket. (1) Mert a' Paradicsom a' viz-özön által el-tőrőlteretett. (2) Mert a' Paradicsom a' földön vólt, Illyés penig az égben ment-fel, azt mondgya a' leczke. Fel-ment tehát az harmadik égben az örök bóldogságban, melly Paradicsomnak mondatik, az hova szent Pál is ragadtatott vólt, 2 Cor. 12. 24: az hol Isten helyet szerzett az ő híveinek, Ján. 14. 13. *Ellenvetés.* De azt mondod: Ievezitőnk előtt oda senki nem ment testben, Ján. 3. 13. Fel. (1) Senki nem ment-fel ugy mint az Ur Jésus Christus, ki, Istени ereje által ment-fel. (2) Rend szerént senki nem ment-fel az egekben testestül lelkestül; de rend kivül vétettenek fel Enochk s' Illyés az ő Testamentomban, az Ur Jésus Christus menybe menetele előtt. Itt az a' kérdés. *Mi végre vitetett-el illyen formán Illyés?* Fel. 1 Hogy lenne ki-ábrázolója, mind az ő, s' mind az új Testamentombéli hivek testeknek jövendőbéli meg-dicsőitteteseknek: melyben meg-láttyák az ő Idvezitőjőket Jóbbal, Jób. 19. 25, 26. 2 Hogy ezzel ábrázoltatnék-meg az, hogy az Ur Jésus itéletre való el-jövetelig, nem mind halnának-meg az emberek; hanem sokan életben találtatván az hivek közzül sokan, az Ur eleiben ragattatnak, 1 Tess. 4. 17. Ezt világosittya máshutt-is szent Pál, 1 Cor. 15. 51. 3 Hogy lenne Illyés az Ur Jésus Christus dicsőséges menybe menetelinek ábrázolója: mert miképpen Illyés fényes kődben, mint egy szekérben ment fel, ugy Idvezitőnk-is, Csel. 1. 9.

IV. *Elisémnak siralma az Illyés el-menetelin-*: melly

melly siralmában három nevezetekkel illeti: 1 Mondgya *Attyának.* 2. Izraelnek *Szekerének.* 3. Izraelnek *lovagainak.* Kérd. *Miért nevezi Attyának?* 2. *Miért nevezi Izrael szekerének?* Az 1. Fel. Nem a' természeti nemzésre nézve: mert más nemző Attya vólt Eliséusnak; hanem (1) az Illyés Eliséu hoz való *Atyai indúlattyára* nézve: mert mint az Attya fiát, ugy szerette Eliséust. (2) a' *tudományra* nézve: mert a' tudomány által mint egy tűzlte Illyés Eliséust: igy mondatnak a' *Tanitók Atyáknak*, kik az Evangélium által szülnek Istennek fiakat, sz. Pállal, 1 Cor. 4. 15. (3) a' *tiszteletre* nézve: mert mint Attyát ugy tiszteli, igy nevezé az Izrael Királlya Eliséust Attyának, 2 Király. 6. 21. Az 2 Fe. Izraelnek szekerének s' lovagjainak kiáltya Illyést Eliséus, hasonlatosság szerént. 1 Mert miképpen az országnak külső ereje az hadakozó szekerekben s' lovagokban áll, mellyekben (Isten kivül) való bizakodásért feddi Isten Izraelt, Esa. 31. 1: ugy az Izrael népének ereje s' bóldogsága Isten előtt, az Illyés prophétában állott: ugy hogy az Illyés Isten előtt való esedezésével többet tőtt a' nép mellett, mint Izraelnek minden erős hadakozó vasas szekerei és lovagjai. E' vólt az oka hogy valamikor harczra kiakart menni az Izrael népe, mindenkor a' Prophéta által kérdették-meg Istent, mint 1 Király. 22. 7. A' Mőses Prophéta könyörgése-is többet tőn az Amalékiták ellen, mint az Izrael sok ezer fegyveres hada, Ki-jöv. 17. 11. &c. 2. Mert mint az országnak oszlopi s' támaszi az erős hadakozó szekerekben s' lova-

gokban áll külsőképpen, kiknek el-tapodtatását sirattya Jeremiás, Siral. 1. 15: ugy Illyés oszlopa vólt az Israelnek, kiváltképpen az Isten tiszteletinek óltalmazásában. Mellyet sok hadakozó erős szekerek s' lovagok, a' Bááliták ellen s' Acáb, s' Jézabel ellen véghez nem vihettenek vólna: mellyet cselekedett akkor, mikor kőnyőrgésével azokat meg-győzte, s' a' Bál Papjait le-vágatta, 1 Kir. 18. 36-40. Illyen tekintetekre nézve mondá az Israel Királlya Eliseust-is Israel szekereinek s' lovagjainak, 2 Király. 13. 14.

Tudomany.

Mikor Isten valamelly Ecclésiának, jó, kegyes, hűséges és buzgó (Prophétáját) *Tanitóját halál által el-vészi, annak az Ecclésiának igaz tagjai méltán kesereghetnek, annak halálán, s' tűllők való el-vétettetésén.*

Igy kesergé Eliseus Illyést, és a' Prophéták fiai, kik harmad napig nagy keserűséggel keresik vala az Illyést, hegyeken és vólgyeken, v. 16, 17. az Israel Királlya Eliseust, 2 Kir. 13. v. 14. igy kesergé az Israel *Aront* az ő fő Papját 30-napokig, Num. 20. 28, 29. Samuelt, 1 Sam. 25. 1. Szent Istvánt az ő halgatói, Csel. 2. 8. &c.

Oka. 1. *Mert* ollyankor *Attyátul* fosztatik-meg az Ecclésia, s' annak fiai, ezért siratá edgyikért Eliseus Illyést: melly keserves légyen panig az fiaknak s' leányoknak édes Attyoktul meg-válni, megtetczik, Siral. 5. 3. a' hol Jérémiás sirattya a' Prophétáknak Israeltűl, halál s' fogság által való el-vétettetéseket, mellyel meg-fenyegette vala Isten Israelt, Esa.

Esa. 3. 2, 3: mellyen sirnak s' bankodnak, v. 27.

2. *Mert* ollyankor jó *Pásztorátul* fosztatik-meg az Ecclésia s' annak fia: keserves dolog penig a' Juhoknak pásztoroktul meg-fosztatni, (1) mert ollyankor csak bolyog a' nép, mint a' Pásztor nélkűl való juhok, 1 Kir. 22. 17. (2) mert ollyankor béresekre szorul az Isten nyájja, kik ugy a' mint kellene az Isten népét legeltetni, s' őrzeni, nem őrzik s' nem legeltetik; hanem ha a' farkasokat láttyak el júni, el futnak, Jan. 10. 12. (3) mert ollyankor félő hogy farkas terméßetű hamis prophéták ne mennyenek az Isten nyájjának aklában, kik meg-vesztegetik a' nyájjat dőgleletes tudományokkal, Csel. 20. 28, 29. 2 Pét. 2. 1, 2. Erről-is szól, Zach. 13. 7.

3. *Mert* ollyankor az ő lelkekért vigyázó *őrállójátul* foßtatik-meg az Ecclésia, Sid. 13. 17. a' ki vigyáz minémű gonoszok s' honnan jűhetnek a' népre a' bűnért, s' kiált azok ellen, és serkengeti a' népet, hogy bűnőkből fel-serkenvén, az reájok jőhető gonosz ellen vigyázzanak; Ezech. 3. 17, 18. Melly keserves légyen penig, a' háboruságnak idején a' Városnak jó vigyázójátul meg-fosztatni, innen tetczik meg, hogy a' mikor bátorsággal nyugodnék s' alunnék a' nép, akkor rohan reá az ellenség, mint a' Philisteusok Sámsonra, Birák k. 16. 20. &c.

4. *Mert* ollyankor sok erős hadi szekereknél, s' lovagoknál hasznosb segitségétül fosztatik-meg, ki kőnyőrgésével többet tészen Isten előtt ezereknél: mikor az Istennek kőnyőrőg a' népért az ellenség ellen,

eüen, példa Moses, Ki-jöv. 17. 9--11. ezért mondgya Isten maga, Ezech. 22. 29, 30.

5. *Mert* ollyankor kőnyőrgésével meg-engesztelő földi szószóllójátul fosztatik-meg: ki a' népről kőnyőrgésével (1) sok gonoszokat fordit-el, példa erre Abrahám kinek kőnyőrgésére, meg-kegyel mez vala, ha őt igazak találtatnak vala Sodomában, Terē. 18. 27, 28. Samuel, sok gonoszokat fordita-el életében az háládatlan Israel népéről, ezért mődgya vala Saul mikor meg-vettetnék, 1Sam. 15. vers. 30. és az Israel, a' rettenetes menydőrgésnek idején, 1Sam. 12. 18, 19, 20. (2) sok jókat-is nyernek Istentúl kőnyőrgések által, még az istenteleneknek-is, mint Illyés Acábnak, 1Kir. 18. 42. Jak. 5. 17. 18. &c.

Hasz. I. *Oktat.* 1. Valamiképpen hogy nagy őrőmére vagyon az Ecclésiának s' az Isten népének, mikor Isten jó kegyes, tudós, s' buzgo lelki Tanitóval meg-ajándékozza; ugy ellenben nagy keserűséggel illeti Isten, mikor attul meg-fosztya: példa erre Illyés, Samuel, &c. az O Testamentumban, és szent Pál az Uj Testamentumban: Ki melly nagy őrőmére lőtt légyen az Isten hiveinek, meg-tetczik abbol, hogy szereteteknek jeléül ha lehetett vólna, szemeket-is ki-vájták vólna s' néki atták vólna, Gal. 4. 15. &c. De tűllők való el-válása melly nagy keserűségére lőtt légyen meg-tetczik, Csel. 20. 25--38. 2. Isten haragjának jele tehát, mikor az Ecclésiákban Tanitó jó kegyes és buzgó lelki Pásztorokat halál által el-szedegeti, Esa. 3. 2, 3. Kérd. *Miért szedegeti el Isten az ő hűséges szolgait a' Tanitókat az Ecclésiák-*

clésiákból? F. 1. Hogy a' népnek háládatlanságát bűntesse azokban, kik azokat meg nem tudgyák becsülni, ezért vévé-el Isten Samuelt: mert nem becsüllé, hanem meg-veté őtet, 1Sam. 8. 7. 2. Hogy azoknak hóltok után tudgyák-meg, Istennek mely nagy ajándékát nem tudták meg-becsülni, kit meg-becsülnének: ha fel-támaszthatnának: igy Saul, Samuelnek hólta után ismére-meg, melly nagy jótul vált-meg, mikor Samuel meg-hólt: kit hólta után őrőmest még halgat vala ama' Samuel ábrázattyát mutató szem-fény vesztő képzésben-is, 1Sam. 28. 15. kit életében nem tuda halgatni s' becsülni, a' mint kivántatik vala, nem fogadván az ő beszédét, 1Sam. 15. 3--19. 3. Hogy azoknak halál által a' kővetkezendő veszedelem elől el-ragadná őket, Esa. 57. 1. 4. Hogy mikor el-jő a' veszedelem a' bűnért, a' népre, ne engesztelné Istent a' népért, mint Moses, Exod. 32. 10--14. mert gyakorta a' buzgó lelki Pásztorok meg-engesztelik Istent az ő népéhez, az ő kőnyőrgésekkel, mint Aron, Num. 16. 45--48. Ezt emlegeti Isten, Ezéch. 22. 29, 30. 5. Hogy meg-becsültesse Isten az ő szolgait, az ő igéjéhez háládatlan, engedetlen népével, mikor azok meg-szűnnek szóllani, az Ur nevében, Solt. 74. 10. Siral. 2. 9. &c.

II. *Feddő*: Azokat, feddi, kik látván s' halván, hogy az Isten szolgai halogatnak, azt kárnak nem tartyák, s' azon nem szomorkodnak, hanem igy szólnak: 1. *ő-is ember vólt, a' jámbor!* igaz (1) de a' te lelkedért vigyázó őr-álló ember vólt, (2) Ember de Isten embere vólt, mint Illyés, &c. 2. Azt mongyák,

gyák, *Találunk Papot!* Igaz, de Illyés helyében, ritkán Illyéſt. Samuel helyében, ritkán Samuelt, Pál a poſtol helyett ritkán Pál Apoſtolt, &c.

III. *Int.* Jéſus Chriſtuſnak Eccléſiája, arra int e' Tudomány ſerkeny.fel, és gondold-meg, hogy Iſten ſiráſra s' bánatra hiv moſtan, jó kegyes lelki Páſztorodnak tőlled való el-viteléért méltán igy ſirhacz Eliſæuſſal: édes Atyám, édes Atyám, Izraelnek mind ſekerei, mind lovagjai. (*Fiat applicatio,*) Amen.

LXXI. PRÆDIKACIO.

Ideje s' helye vagyon, minden ember halálának s' el-temettetésének.

Moſes. 1 Kön. 50. v. 24, 25. *Akkor monda Jóſeph az ő Attyafiainak: én meg-halok az Iſten penig bizonnyal meg-látogat titeket, és kiviſzen titeket e' földről, a' földre mellyért megeskütt Abrahámnak. Meg-esküté azért Jóſeph az Izrael fiait mondván: mikor az Iſten titeket látogatván meg-látogat, el-vigyétek innen az én tetemimet.*

CSak a' megyen végben e' földön, a' mi el-végezteteti az egekben: mert Iſten mindeneket az ő örökké el-végezet tanácsa s' akarattya ſzérént cſelekeſzik s' viſzen végben e' földön az emberek között, Solt. 115. 3. Rom. 11. 36. Melly dolog, ſok

ſok dolgoknak ki-meneteliből meg-mutatódhatik, de egyebeket el-halgatván, ennek igaſságát csak az embereknek halálokból mutatom-meg, kikről igy ſzóll ſzent Pál, Sid 9. 27. Melly noha az emberekre nézve, módgyára, s' hellyére, és el-temettetéſekre nézve, bizontalan; de Iſtenre nézve bizonyos: mert noha nem mindeneknek, de némellyeknek, vagy rend kivül való jelenésből, vagy a' természetnek romlandóſághoz közelitő folyásából, meg-jelent. Igy jelenté-meg Iſten Jákóbnak, hogy meghalna Ægyptomban s' el-temettetnék Canaánban, Terem. 49. 29. 31. Haſonlóképpen Jóſephnek, e' leczkében: mellyben Summa ſzerént, jövendölvén Jóſeph Egyiptomban hamar időn való haláláról, teſtamentomban meg-hagyá, hogy az ő hólt teſtét Canaánba vigyék s' ott temeſsék-el.

Három részei vannak.

1. Meg-jelenti halálát s' jövendöll az Izrael népe ſzabadúlásáról, v. 24.

2. Eskűvés által kötelezi Attyafiait, hólt teſtének Canaánban való vitettetéſe felöll, v. 25.

3. Jóſephnek halála s' koporsóban való tiſztes-séges tétettetéſe, v. 26. *Meg hala azért Jóſeph, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' ſzent leczkében.

1. *Jóſephnek attyafiaihoz lött ſzava*, v. 24. Akkor monda Jóſeph az ő attyafiainak. Kérd. 1 *Mikor vólt ez?* 2 *Kik vóltak az ő attyafiai?* Az 1 Fe. Szóliotta ezeket Jóſeph, 1. Meg-élemedett 110 eſzten-

eſztendős korában közéli lévén halálához, v. 22. 2. Mikor látta vólna Istentől adatott ſzép fiait s' azoknak fiait, az ő házában, mint Istennek örökségit, v 23. Az 2 Fel. 1. Erti az ő teſt vérſzerént való Bátyjait (kik kőzzül akkor életben lehettek) s' azoktúl ſzármazott attyafiait s' rokonit. 2 Az egéſz Izraeltől ſzármazott, Egyiptumban bújdosó népek elől-járóit, kik előtt tötte (firatván őket mint Fejdelmi ember) ez ő Teſtamentomát, halála s' el-temettetéſe felől.

II. *Az ő rövid időn való halálának meg-jelentéſe.* En rövid napon meg-halok. Kérd. 1 *Honnan tudta hogy ő rövid nap meg-hal?* 2. *Miért kezdi teſtamentomát halálának meg-jelentéſével?* Az 1 Fel. A' természetnek meg-hanyotlásából: mert immár 110. eſztendős vólt: abbā az ūdőben penig már (a' bűnnek ſzaparodásáért) meg-kezdett vólt a' Pátriárchák élete-is rövidülni, mint Móſes (ki ſzületett Jóſeph halála után 60-eſztendővel) énekéből megtetczik, melyet Dávid rithmusban ſzedett, sóltárikőzzé hellyheztetett, Solt. 90. 10. 2. Az Istennek jelenéséből, mint Simeon, Luc. 2. 26. és Pál Apoſtol, 2 Tim. 4 6. Az 2 Fel. Hogy ezzel jelencse 1. Hogy eddig Isten után Egyptomban ő vólt gondviſelőjők, s' ő reá néztenek; ennek utánna már egyedül csak Istenre nézzenek ő Felségében bizzanak. 2. Hogy eddig (Isten után) Egyptombéliektől ő óltalmazta; de az ő halála után igen meg-nyomoritatnak azoktúl: mint ez meg-is lőn; Kijőv. 1. 7. 14.

III. *Vigaſztallya Attyafiait s' az egéſz népet az Egyp-*

Egyptumbéli nyomoruság alól való ki-ſzabadulással, v. 24. Az Isten penig bizonnyal meg-látogat titeket, &c. Az az, noha az en halálom után, az Ægyptombéliek igen meg-nyomoritanak titeket; de az Isten az Abrahámnak Isáknak Jákóbnak, a' mi Atyáinknak igireti ſzerént titeket meg-ſzabaditt és nagy gazdagsággal mentek innen ki az igiret Canaán földére, láſd az Istennek igiretit, Gen. 15. 13, 14. Mellyet hitt Jóſeph s' attyafiainak-is teſtamentomban hágy, hogy az Isten abbéli igiretiről meg-emlekezzenek a' nyomorúságban, s' kiálcsanak Istenhez: Isten-is meg-halván kiáltáſokat, Abrahámnak tőtt igiretiről meg-emlekezik s' megrſzabaditnak őket. Mellyet az Izrael meg-cselekedett, Istentya őket. Mellyet az Izrael meg-cselekedett, Isten-is meg-halgatta őket, Kijőv. 2 23, 24. s' ki-ſzabaditotta őket, Kijőv. 3. 7, 8. Igy tőlt-bé Jóſeph teſtamentombéli vigaſztaláſa: mellyet hitt Jóſeph meg nem csalatkozott, mint Sz. Pál irja Sid. 11. 22.

IV. *Eskűvés alatt poroncsol az ő teteminek Egyiptomból való ki-vitele felől, mikor Isten őket meg-ſzabaditya*, v, 25. Meg-eskűté azért,

Kérd. 1 *Miért hogy eskűvés alatt poroncsollya tetemének ki vitettetését?* 2. *Miért akarta Egyigtomból Canaánba vitetni tetemeit?* Az 1 F. Hogy azzal-is erősicse vigaſztaló igiretit s' jővendőlését az ő meg ſzabadúláſok felől: hogy a' mint őket eskűvés alatt kőtelezi az ő teteminek ki-vitettetésére, úgy ő-is mint egy eskűvés alatt mondgya, hogy Isten őket akkor ſzabadittya meg, mikor az ő tetemét viſzik Canaán felé s' azért mondgya, v. 24.

Bizonnyal meg-látogat titeket az Isten. 2 Hogy el ne feletkezzenek az ő vélle Egyiptomban tőtt jó Atyaságától; hanem annak meg-mótatására, tetemeit magokkal vigyék-el: mint hogy ő véllek életben oda nem mehet. Az 2 Fel. 1 Hogy ezzel jelentse az Isten Abrahámnak rőtt igiretit: mellyben azt igirte, hogy az ő maradékinak adná azt örökségül, Gen. 15. 7. Mellyet ha életben nem birt-is Jóseph; de hólta után, az ő teteminek oda vitelével, az Izraellel edgyűtt foglallya-el örökségül, mely meg-is lőn, Jósu. 24. 32. 2 Hogy ezzel jelentené az ő lelkének a' mennyei Canaánban való bé-menetelit, hólta után, mellynek példája vólt a' földi Canaán, Sid. 4. 11. 3 Hogy akar hol hallyanak-meg, az Abrahámnak, Isáknak, Jákóbnak igaz maradéki; de lelkekre nézve mentek a' mennyei Canaánba, testekre s' lelkekre nézve penig az itiletkor vitettetnek oda, v. 26.

Tudomany.

A' meg-hólt hiveknek (kiváltképpen a' fő s' Uri rendeknek) hólt testeknek, egy hellyből más helyre, tiszteséges temetésnek okáért való el-vitetteték, nem tilalmas; hanem szabados és tiszteséges dolog.

Példa Jákób, ki Ægyiptomban meg-halván, szép halotti pompával Canaánban, az Abrahámnak s' Isáknak temető hellyében vitettetik, Gen. 5. 1, 13. Példa Jóseph-is, ki ugyan testamentumban hagyá, hogy ha *testét* éppen nem-is; de csak *tetemét-is* Canaánban vigyék temetni: mellyet meg-is cselekedének

dének az ő attyafia., Jósu 24. 32.

Oka. 1. Mert az Isten hiveinek (kiváltképpen az istentélő kegyes fő s' Uri rendeknek) testeket tiszteségesen kell el-temetnie: melly Istennek külső álldási kőzőtt nem utolsó, azért modgya Isten Abrahámnak, Gen. 15. 15. A' miképpen a' tiszteségtelen temetések az istenteleneknek átok, minémű vala a' Joáchimé, Jér. 22. 18. Mivel sokszor az Istenhivei olly helt halnak-meg: hogy tiszteséges temető hellyek s' temetések nem lehet, azért méltó hogy más olly hellyre vitessenek, hol temetések, tiszteességesb lehessen.

2. Mert gyakorta az Istenes hivek, vagy harczon esnek-el, mint Jonathán, 2 Sam. 31. 6. és Jósiás, 2. Chro. 35. 23, 24. Kik a' harcz hellyén nem temettetnek-el tiszteségessen, hanem el-vitetnek onnét, mint a' Jonáthán teste, 1 Sam. 31. 12, 13. és a' Jósiásé. 2 Chro. 35. 23, 24. Vagy úton s' idegenek kőzőt halnak-meg mint Sára, Gen. 23: kik hogy tisztestelségesebben temettessenek, onnan vagy hazájokban, vagy más helyre vitettetnek.

Hasz. 1. *Oktat.* Noha szbados és tiszteséges a' meg-hólt hiveknek s' kegyes embereknek testeket egy helyből más helyben való temettetések; de nem szabados. 1. Csak világi pompának mutogatásáért azt cselekedni, mint ma szokták nemzetünkben a' nagy rendek. 2. Azért, mint ha edgyik hely a' máséknál szentebb volna: mert mindenűtt az Uré a' föld, Sólt. 24. 1. és szent az, a' hol jelen vagyon Isten az övével, Exod. 3. 5. 3.

Nem sza-

Nem szabados azért, hogy oda búcsút járjanak; mint a' Romaiak cselekeszsznek, mútogatván azoknak tetemeket, *hogy már!* Mellyet a' Jákób testének és Jóseph teteminek Egyiptomból Canaánban való vitetteteséből akarnak próbálni; de valóban helytelenül. 1 Mert azoknak testek s' tetemek, paroncsolat s' eskűvés alatt vitettetett oda: külömben sem Jóseph Attyának Jácóbnak testét, sem a' Jóseph attyafiai az ő testét oda nem vitték vólna, lásd. Gen. 49. 29, 33. és a' leczkében. 2 Mert Jóseph Canaánban, a' Jákób testéhez az ő attyafiaihoz nem járt búcsút, sem Izrael Canaánban a' Jóseph tetemeihez búcsút nem járt s' nem tiszteltе; hanem más végekre nézve vitték oda, a' mint meg-hallók a' magyarázatban.

II. *Feddi*, azakat. 1 Kik az Isten hiveinek hólt testeknek tiszteléses temetést nem engednek; sőt ha köztók meg-halnak, nem hogy temetést engednének, de koporsóban sem engedik temetni, Jele. 11. 9. Minémúek az üldözők: meg-győzik ezeket az itiletnek napján az Egyiptombeli pogányok, kik Jácóbot tiszteléségesen Canaánban késérék, Gen. 50. 1, 13. Jósephnek penig Fejedelmi temetést engedének. 2 Kik az ő halottyoknak tiszteikhez s' értekekhez illendő temetést nem teszsnek. 3 Kik azt mondgyák, ha meg-halok, akar hova tegyék testem, nem érzem én azt: nem illik kereszтyén emberhez (1) Mert e' világon edgyűtt szolgáltad a' szentekkel az Istent, hóltod után-is azt kell kivánnod, hogy a' szentekkel egy temetőben légyen testedtestednek pora. (2) Mert ha e' világon a' Sz. Lélek temploma vólt tested; holtod után-is azt kell kivánnod, hogy tiszteléségben légyen tested a' Sz. Lélek templomitúl; hanem ha vagy harczon esel-el, vagy mártyromságra rendelt Isten, melyben tested el nem temettetik, hanem vagy vadaknak hányatatik, vagy meg-égettetik, Apo. 11. 9. de akkor-is drágalátos Isten előtt halátod, Solt. 116. 15.

III. *Int.* 1 Kózönségesſen, ne-tartsuk új és szokatlan dolognak, ha láttyuk s' hallyuk, hogy a' hólt testek, egy helyből másba vitetnek, tiszteléséges eltemettetésének okáért: mert ezt az O-testamentombéli hivek-is meg-cselekették. 2 Miképpen Jóseph Egyiptomból Canaánban kivánkozott vitetni, s' oda-is vitetett hólta után: éllyünk úgy Egyiptomban, hogy hóltunk után, lelkünkre nézve, mentven, testünkre s' lelkünkre nézve penig az itilet napján, a' mennyei Canaánban, Abrahámhoz, Isákhoz Jácóbhoz, s' Jósephhez vitetteſſünk. Kért. *Micsoda ma Egyiptum?* 2. *Hogy kell élni Egyiptumban, hogy hóltunk után Jósephfel a' mennyei Canaánban vitetteſſünk?* Az 1. Fel. Lelki magyarázat szerént, Egyiptum ma, nem egyéb; hanem az a' sokaság (mellyben vagyon Roma) a' ki üldözi az Istennek tanúbizonságit, szenteit, Jele. 11. 8. 2. Hasonlatoság szerént Egyiptum ma, e' gonoszban helyheztetett világ, (1) Mert mint Egyiptom rakva vólt bálványozáſſal: úgy világ bálványozókkal (2) Mert mint Egyiptumban bujdosott az Isten népe Jákóbbal, Jósephfel: ugy az Isten hivei

bujdosnak e' világon a' sok gonoszok között, Sid. 13. 14. (3) Mert Egyiptomot ama' nagy setétségkor, el-fogta a' setétség; de fénlett a' Gosenbé Izraelnek a' nap: ugy ma a' lelki setétségben e' világon, fénlik az Evangéliumnak világa, Joh. 1. 5. (4) Mert mint Egyiptomban nem ismérték az Izrael igaz Istenét; hanem nevetve kérdették: kicsoda a' Jehova, hogy engedgyek az ő beszédének? Az Jehovát nem ismérem tudni-illik Istennek lenni, Exod. 5. 2. (6) Mert mint az Egyiptombéliek, nyomorgatták az Izraelt az Istennek népét: ugy e' világ nyomorgattya s' üldözi az Isten hiveit, Ján. 15. 18, 19. &c. Azt Fel. 1 Ellyünk szent életet mint Jóseph, Gen. 39. 9. 2 Ne-szabjuk magunkat e' világ fiaihoz, mint Izrael az Egyiptombéliekhez magát nem szabta; hanem erkölcsel s' tudománnyal magát meg-külömbeztette: ugy mi-is e' világ fiainak erkölcséhez s' tudományához magunkat sohol ne szabjuk, Rom. 12. v. 1, 2. 3. Mennyünk ki e' világ fiai közzül, erkölcsel s' tudománnyal, 2 Cor. 6. 16, 18. Ugy lészünk örökösi Istennek s' a' Jésus Christusnak örökös társai Canaánban, s' úgy vitetünk halálunk után Jósephfel s' mennyei Canaánban, *Fiat applicatio.* Amen.

LXXII. PRÆDIKACIO.

Hoszszas nyomorúságban kénlódó, s' abban meg-hólt ember temetésérül.

Sidok. 12. v 5. 6. *Fiam ne-vesd-meg az Urnak dorgálását, és el ne fáradgy lelkedben, mikor ő tölle dorgáltatol: mert a' kit szeret az Ur meg-dorgállya, valakit fiává fogad, meg-ostoroz.*

VAlakiket Isten, az ő szent Fiában az örök életre s' az idvességre, örök időknek előtte elrendelt, azokat ugyan akkor el-választtotta arra-is, hogy idő szerént, itt e' világi múlandó s' halandó életekben, *az ő szent Fiának ábrázattyához hasonlatosok* legyenek, Rom. 8. 29. Melly Isten fiához való hasonlatosságok, az idvezülendő hiveknek, áll illyen dolgokban. 1. *Az Isten akaratyának cselekedetiben*, Jan. 4. 34. és 15. 10; mellyet az Istentül, mint Atyánktul kérünk-is az Uri imádságban, Matt. 6. 10. 2. *A' mi felebarátunk szeretetiben*, Jan. 15. 12: mert ez a' Christus tanitványinak czimere, 13. 36. 3. *A' szent élet*, 1 Pet. 1. 16: mert erre választattunk örök időknek előtte, Eph. 1. 4. 4. *A' tettetésnélkül való alázatosság*: mert erre hiv a' Christus maga peldájával, Matt. 11. 29. 5. *A' nyomorúságoknak, békességes türés által való szenvedése*: mert ez a' mi fiuvá való fogattatásunkoak, és Istennek, mint Atyánknak hozzánk való szeretetinek,

nek jele, mint a' ſzent leczke bizonyittya: melynek

Két Réſzei vannak.

1. Inti a' ſzent Pál az Iſten fiait, hogy az Iſtennek dorgáláſit meg ne veſsék, v. 5. *Fiam ne veſd meg az Urnak dorgálását, &c.*

2. Oka ez intésnek, v. 6. *Mert a' kit ſzeret az. &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' ſz. Leczkében.

1. *Intés az Iſten fiaihoz.* Kettőre inti az Iſten fiait. 1. *Az Iſteni dorgáláſoknak el viſeléſe felől:* Fiam ne veſd meg az Urnak dorgáláſit. Kérd. 1. *Kiket ért a' fiunak nevezeti alatt?* 2. *Mi értetik az Urnak dorgáláſin: kiket nem kell meg-vetni a' fiaknak?* 3. *Micsoda inditotta az Apoſtolt erre az intéſre?* Az 1 Fel. A' Jéſus Chriſtusban örök életre válaſztatott s' fiakká fogadtatott hiveket, kik itt e' világon a' Chriſtuſſal dorgáltatnak, ſzenvednek, hogy jövendőben ő vélle meg-dicsőitteſſenek, Rom. 8. 16. 17. Az 2 Fel. Az Urnak dorgáláſin, értetnek a' ſok rendbéli lelki és teſti próbák, nyavalyák, nyomorúságok, ſzenvedéſek, mellyet Iſten e' világon még az ő ſzerelmes fiaira s' leányira is bocsát, minémüekről ſzoll ſzent Pál, Rom. 8. 35. Ezek az Urnak *dorgáláſi* penig két félék: vagy *bűnnek bűntetéſi*, mellyek az Iſtennek bűn ellen gerjedező haragjából, mint igaz Itélő Birótúl ſzármaznak, melly dorgáláſſal bűntetnek a' meg-térhetetlen bűnősök: igy vétetik az Urnak feddéſe dorgáláſa, Solt. 94. 10. és 50. 21. Ez ellen könyörög Dávid, hogy Iſten igy ne-

igy ne-fedgye s' ne dorgállya őtet haragjában, Sol. 6. 2. és Jérémiás, c. 10. 24. vagy Iſtennek *Atyai-látogatáſi*, mellyel Iſten az ő hiveit Atyai képpen ſanyargattya a' bűnért, hogy e' világgal, a' bűnben, el ne-veſzſzenek; hanem meg-térjenek: igy vétetik a' dorgálás, 2 Sam. 7. 14. 1 Cor. 11. 32. Erről a' dorgálásról ſzóll Jérémiás cap. 10. 24. és ſzent Pál, és ezt nem kell meg-vetni az Iſtennek fiainak; sőt kivánni kell Dáviddal, 2 Sam. 24 17. s' Jérémiáſſal, c. 10. 24. (1) mert bölcseségre s' az Iſten parancsolatinak meg-tanulására, tanittya az embert, Sol. 11 9. 67--71. erre nézve, az Iſtennek atyai dorgálása mondatik bölcseſségnek, Péld. 3. 11, 12. (2) mert ſok bűnöknek cselekedetitől vonnya el embert: ez az Iſtennek dorgálása vonó el, Dávidot a' tovább való fel-fuvalkodó kevélységtől: mert mikor látná az öldöklő Angyalt, magát meg-alázá, 1 Chron. 21. 21. 16. igy vonaték-el Manaſſeſ is a' kegyetlenségtől és ſok vétkeknek cselekedetitől, 2 Chron. 33. 11, 12. Az 3. F. A' meg-tért Sidóknak vélekedéſek: kik látván hogy az meg-tért hivek nyomorgattatnak, ugy vélekednek, hogy ha Iſten kedvellené azokat s' azoknak tudományokat, nem engedné azokat ugy nyomorgattatni e' világon. Ezt az vélekedéſt, előzi-meg az Apoſtol: hogy azok Iſten ſzeretetinek jelei, &c. 2. *Inti az Iſten fiait: Hogy lelkekben, az Urnak dorgáláſa alatt, el ne faradgyanak:* és el ne fáradgy lelkedben, &c. Kérd. *Mit tégyen el nem fáradni az Urnak dorgáláſa alatt?* Fel. Nem érzeni a' dorgáláſt, és magát embernek az Iſ-

ten dorgáláſi alatt meg nem alázni: mert az illyenekre haragſzik Iſten, mint kemény nyaku bolondokra, Jer. 5. 3, 4. Hanem azt téſzi. 1. Az Iſten dorgáláſi alatt felettébb való pogányi keſerűséggel nem illettetni, 1 Theſſ. 4. 13. 2. Iſten ellen való panaſzolkodáſra nem fakadni, (mint a' tereh hordozó panaſzolkodik az ő terhe alatt) hanem azt békeſséges tűréſſel viſelni, s' ſzenvedni, Jóbbal, Jób. 1. 21. és 2. 9. 10. s' Dáviddal, Solt. 39. 10. 3. Iſtentől a' dorgáláſok alatt el nem ſzakadni, s' kétségben nem eſni; hanem mind halálig az Urban bizni, Jóbbal, Jób. 13. 15. 4. Az Iſteni dorgáláſoknak bóldog kimenetelit várni, Solt. 85. 9. és 34. 20.

II. *Inditó oka az Intéſnek:* melly kettő: 1. mert a' kit ſzeret az Ur, meg-dorgállya. 2. mert valakit fiává fogad meg-oſtorozza. Kérd. *Meg-álhaté az Iſtennek Atyai ſzerelmével, és az hivek fiuságokkal, az Iſtennek Atyai dorgaláſa?* Fel. Igen-is meg: mert csak világ ſzerént-is, nem az az Atya ſzereti az ő fiát, a' ki kénnyén tartya, s' minden gonoſzra ſzabadoſſan bocséttya, és fogyatkozásáért s' erkőlcstelenségéért, meg nem dorgállya s' ſanyargattya; sőt gyűlőli az ollyan Atya az ő fiát, Péld. 13. 24. hanem az az Atya ſzereti az ő fiát, ki csak leg kiſſebb erkőlcstelenségéért-is dorgállya, ſanyargattya, Péld. 13. 24. Ezért mondgya B. Salamon, Péld. 23. v. 13, 14. Igy ſzintén, az Iſtennek az ő válaſztott fiaihoz való ſzereteti ebből tetczik-meg, hogy a' világnak gonoſz fiaival ſzájokra nem bocsáttya, s' világi győnyőrűségben nem tartya; hanem ſzűntelen dorgállya és ſanyar-

ſanyargattya, mint az őrők életnek őrőkőſit: hogy e' világgal el ne veſzſzenek, 1 Cor. 11. 32.

TUDOMANY.

Az Ur Iſten az ő ſzerelmes fiait, (leányit) itt e' világon, ſok kűlőmb kűlőmb féle nyomoruságokkal látogattya s' oſtorozza és ſanyargattya: mellyekben nem kell az Iſten fiainak (s' leányinak) el-csűggedni, s' kétségben eſni; hanem azokat, mint az ő javokat, idveſségeket ſzerető attyoknak oſtorozaſit és ſanyargatáſit, békeſséges tűréſſel kell ſzenvedni. Hármat mondék e' Tudományban.

I. *Hogy Iſten az ő ſzerelmes fiait ſok kűlőmb kűlőmb-féle nyomoruságokkal ſanyargattya, &c.* Dávid mondgya, Solt. 34. v. 20. és 42. 8. Idvezitőnk-is Teſtamentumban ezt hatta, Jan. 16. 20. A' leczke-is azt tanittya: láſd Jel. 3. 19. A' példák-is ezt bizonyittyák.

Oka. Mert igy akarja Iſten, az ő ſzent Fiához, az ſzenvedéſekben haſonlókká tenni, Rom. 8. v. 29. hogy a' dicsőſségben-is haſonlók leheſſenek, Rom. 8. 17. Ezzel vigaſztallya ſzent Péter az hiveket, 1 Pét. 4. 13. Ezért mondgya Idvezitőnk-is az ő Tanitványinak, Matt. 16. 24.

II. *Hogy azokban a' ſok féle nyomoruságokban az Iſten fiainak nem kell el-csűggedni, s' kétségben eſni.* Erre int ſzent Pál: el ne fáradgy lelkedben. Dávid-is igy biztattya lelkét, Solt. 42. 6.

Oka. 1. Mert a' mikor dorgál-is Iſten, akkor-is ſzán, mint édes Atya, Siral. 3. 31, 32. meg-eſik Atyai

szive rajtok, Jer. 31. 18--20. 2. mert nem dorgálya fellyebb, hanem csak a' mennyire el-szenvedhetik; s' abból is bóldog ki-menetelt ád az ô fiainak, 1 Cor. 10. 13.

III. *Hogy a' dorgálásokat békeséges türéssel kell szenvedni, &c.* Samuellel, 1 Sam. 3. 18. Jóbbal, cap. 1. 21. &c.

Oka. Mert a' mi fejünknek, az Ur Jésus Christusnak példájával, arra hivattattak az hivek, hogy a' nyomoruságokat békeséggel szenvedgyék, 1 Pétr. 2. 21. Erre int Idvezitônk is, Luc. 21. 19. 2. mert noha az Istennek Atyai dorgálási itt e' világon szomoruságosok, de a' békeséges türôknek, az örök élerben csendes gyümölcsöt ád, Sid. 12. 11.

Hasz. 1. *Oktat.* 1. Nem Isten haragjának, s' meg vetetésnek jelei tehát e' világon az dorgálások nyomoruságok és külömb külömbféle hoszszas betegségek; hanem inkább az Isten szerelmének és az Isten fiainak jelek. 2. Senki tehát az életbéli dorgálások s' nyomoruságok nélkül Isten fiává nem lehet, s' menyországban nem mehet: mert valaholott Isten a' bûnt látrya s' azért az embert nem dorgállya s' nem sanyargattya, jele hogy Isten azt nem szereti, magához nem vészi; hanem a' veszedelemre eresti, mint az Eli fiait, 1 Sam. 2. 25. 3. Jobb tehát az Isten hiveinek e' világón dorgáltatni; mint e' világ fiaival világi gyönyörüségben élni. &c. Kérd. *Mi lehet annak oka, hogy Isten az ô szerelmes fiait, e' világon illy sok külömb kölömbféle dorgálások s' nyomoruságok alatt tartya?* Fel. Ennek sok külömb külömbféle okai vadnak. 1. Hogy az ô szent Fiának ábrázattyához hasonlókká tegye, mint fellyebb hallók; 2. Hogy a' bûnt vellek meg-ilmértesse, példa Dávid, 1 Chrón. 21. 16. Manasse, 2 Chron. 33. 11. 12. 3. Hogy valamelly nagy gonôsz bûnben esésiôl az ôvéit a' dorgálások által el-vonnya: mert tudgya s' látrya Isten, mlnémû gonosz bûnökre hajlandók az ô hivei, ha világi bóldog állapotban élhetnének, melytûl a' dorgálások által vonnya-el, erről szóll Dávid, Sólt. 119. 67--71. 4. Hogy a' világ fiaival testi bátorságra ne ereszkedgyenek, s' azokkal edgyûtt el ne veszszenek, 1 Cor. 11. *vers.* 32. kik még a' jó s' kegyes erkölcsû hiveket is meg-vesztegetik, 1 Cor. 15. *vers.* 33. Hogy Gazdagságokkal, nagy hirrel, nemzettel, kevélyekké: szép termetekkel bujjákká: szabadoságokkal, kegyetlenekké: egésséges, s' bóldog világi állapottyokkal, testi bátorságban élôkké, ne legyenek, az Isten szemében port rugván, ezt ne kérgyék, kicsoda az Isté, Pél. 30. 9. Hogy ôket e' világtul, s' ennek szerelmétôl el-vonnya, s' az örök életnek kivánságára (az hol megszûnnek a' dorgálások) fel-indicsa, p. o. Ha Isten Izraelt, az Egyptumban keserves inségben nem tartya vala, soha az Abrahámnak igért, Canaán földében, onnan nem kivánkoznak vala, &c. igy az hivek, a' nyomoruságokat el unván kivánkoznak e' világi Egyptumból a' menyei Canaánban, Illyésszel 1 Reg. 19. 4. Pállal, Phil. 1. 23. &c. 6. Hogy ôbennek Isten igejéhez való szeretet és a' könyörgésben való buzgóságot indicson, melyben egésségesko-

rokban hidegek, példa Iſrael, Eſa. 26. 16. s' Juda a' fogságban, Solt. 137.3--6. 7. Hogy az által Iſten magához voñyaüket: m. az iſtentelenek a' nyomoruságban, el-ſzakadnak Iſtentől; de az hivek Iſtenhez mennek, példa, a' ſok vakok, ſánták, némák, bélpokloſok, &c. kik ha egéſségeſek vóltak vólna, Idvezitőnkhóz nem mentek volna s' meg nem gyógyultak vólna, ide való, Hoſ.6.1,2. Eſa.26.16. 8. Ide való a' Tékozló fiú-is, Luc.15.17,18. &c. 9. Hogy más nyomorultakon való kőnyőrületeſségre tanicsa az hiveket: ugyan-is a' ki ſoha ſzegénységet, éhséget, nyomoruságot, rabságot, &c. nem kó ſtolt, nem túd az a' ſzegényen, éhezőn, kőnyőrülni: Ezért mondatik Idvezitőnk kőnyőrülő Papnak, &c. Sid.2.v.17,18. Ezért mondgya ſzent Pál-is, Sid.13.3. &c. 10. Hogy Iſten az ő hiveit probállya, az az, az hivekben lévő kegyelmeket világ előtt nyilvábban valóvá tégye, minémű az hitbéli álhatatoſság, ſzeretet, reménség és békeſséges túrés: ezek kiváltképpen a' nyomoruságban fénlenek jóbban az Idvezülendőkben, 1Pét.1.6,7. &c.

II. *Int.* 1. Ne tarcsuk tehát Iſten haragjának jeleinek, a' rajtunk s' ſzerelmeſinken lévő nyavalyákat s' nyomoruságokat; hanem Iſten ſzeretetinek jeleinek tarcsuk. 2. Ne csüggedgyünk-el a' nyomoruságokban; hanem mennél nagyobb a' nyomoruság, annál inkább ragaſzkodgyunk Iſtenhez, Jóbbal, Job. 13.15. Indicsanak 1. a' Tudománynak okai, 2. mert az Iſten fiainak utok a' menyörſzágra; Csel.14.22. (*Fiat applicatio.*) Amen.

LXXIII.

LXXIII. PRÆDIKACIO.

Az Iſten hiveinek nyomoruságoknak mennyei gyümölcséről.

Sid. 12. 11. *Minden dorgálás penig moſtan jól lehet nem láttatik örvendeteſnek, hanem ſzomoruságoſnak lenni; mindazáltal végezetre az igaſságnak csendes gyümölcsét adgya azoknak, a' kik abban gyakorlották magokat.*

JOl lehet, az Iſten fiainak s' leányinak, iſmértető jelei s' czimerei (többi kőzött) a' külömb külömb féle nyomoruságok, Sid. 12. 5, 6. mindazáltal, az Iſtennek ſzerelmes fiai s' leányi-is, érezvén az ő külömb külömb féle nyomoruságokat; és ellenben, látván e' világ fiainak bóldog állapottyokat, gyakorta (emberi erőtlenségektül meg győzettetvén) panaſzra fokadnak ki Iſten ellen, Jerémiáſſal, Jer 11. 1, 2. Dáviddal, Solt. 73.1--12,13. és a' ſzent Pál némely halgatóival, kiket mikor ſok rendbéli nyomoruságokban, s' ſzenvedéſekben, intett vólna, hogy az Iſten Atyai dorgáláſit meg ne veſsék: mivel hogy azok az Iſten hozzájok való ſzeretetinek, s' az ő fiuvá való fogattatáſoknak jele vólna, ide fellyebb, v.5,6 kinek intésére alattomban azt mondhatták s' mondották a' nyomoruságban lévő emberek: *Jó vólna ſzenvedni, s' békeſséggel az Ur Iſtennek dorgáláſit; de igen nagyok és ſzomoruságoſok s' nehéz viſelni a' nyavalyás teſtnek.* Kiknek (halonló nyomoru-

moruságban panaſzolkodókkal edgyütt,) kettõfelel ſzent Pál a' mi leczkénkben, 1. Meg-engedi hogy e' halandó életben, az Iſtennek dorgáláſi nem órvendeteſek; hanem ſzomoruságoſok. 2. Azt mutattya-meg, hogy a' moſtani dorgáláſoknak csendes gyümölcse léſſen jövendóben: melly ſzerént,

Két réſzei vannak e' ſzent leczkének.

1. Az Iſteni dorgáláſoknak ez életben való keſerves és ſzomoruságos vólta: *Minden dorgálás, jól lehet moſtan, &c.*

2. A' moſtani ſzomõru s' keſerves dorgáláſoknak, jövendõbéli órvendetes gyümölcse: *mindaz által végezetre az igaſságnak, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' ſzent Leczkében.

I. *A' dorgáláſoknak ſzomoruságos vólta*: minden dorgálás jól lehet moſtan, &c. Kérdés. 1. *Mit ért ſzent Pál a' minden dorgáláſon, melly moſt, ez életben nem órvendetes; hanem ſzomoruságos?* 2. *Mire nézve mondgya a' dorgáláſt ſzomoruságoſnak?* Az 1. F. A' dorgáláſon, érti ſzent Pál, mind azokat a' nyomoruságokat, fájdalmakat, keſerûſégeket, üldözéſeket, éhséget, ſzomjuságokat, ſiralmas állapotokat, hoſſzas kór-betegségeket, valamellyeket ſzenvednek az hivek lelkekben s' teſtekben, e' világon: kikkel Iſten az hiveket, mint Attyafiait, dorgállya, látogattya s' ſanyargattya, v. 5, 6. Nem azért mint ha õket utálná; hanem hogy azok által engedelmeſségre, s' kegyeſségre tanitaná, Solt. 119. 71. hogy e' világgal el ne

el ne veſzſzenek, 1 Cor. 11. 32. Hogy ezek értesſenek a' dorgáláſon, innen tetzik-meg, (1) mert az halálban ezektûl ſzabadúlnak meg az Iſtennek hivei, Jele. 25. 4. 2 mert ezeknek gyümölcse, órvendetes az hivekre nézve, Luc. 16. 25. Jel. 7. 13. 17. Az 2. Fel. 1. *A' lélekre nézve*: mert a' dorgálás ſomorúsággal illeti, a' nyomoruságban lévõ nagy lelkû embereket-is, Matt. 26. 38. és Iſten ellen való ſzomorú panaſzolkodáſra fakaſztya, mellyre példa Idvezitõnk, Matt. 27. 46. Dávid-is érezvén az Iſtennek dorgálását, emberi erõtelenségtûl meg-gyõzettetvén lelke; illy ſomorú panaſzra fakadott-ki, Solt. 73. 13, 14. Haſonlóképpen az Illyés-is, 1 Kir. 19. 4. 2. *A' Teſtre nézve*: mert az Iſtennek dorgáláſi, még a' mellyek az Iſtennek atyai ſzerelmébõl: az hivek hiteknek s' Iſtenben vetett bizadalmoknak megpróbálásának s' meg-mutatásának okáért, bocsáttatnak-is az hivekre, fájdalmakkal bé-tõltik s' ugyá el-ſzenyveztik a' teſtet: mellyre példa Jób Patriárcha, Job. 2. 78. mellyre nézve illy ſzomoruán panaſzolkodik, Job. 13. 28. és 16. 9. 12, 14. 15. 3. *A' dorgálás alatt nyögõ s' nyomorgó emberre nézve*: mert azt mindenek, még az õ attyafiai, rokoni s' baráti-is meg-útállyák s' keſerûséggel illetik, ugy itilvé felõlle, hogy egyebeknél bûnõſſebb, mint Jóbot, feleſége c. 2 9. s' baráti, c. 11, 5, 6. igy hagyaték-el Dávid-is barátitúl s' attyafiaitúl, Solt. 88. 14, 19. 4. *Az iſtenteleneke nézve*: mert mikor látyák az Iſten dorgálását ſzenvedõ hivek, az iſtenteleneknek világi bóldog állapottyokat, ſzomorú panaſzra fakadnak-ki

Jérémiáſſal, c. 12. 1, 2. és Dáviddal, Sol. 73. 13, 14.

II. *A' ſzomorú dorgáláſnak örvendetes gyümölcse*: mindaz által végezetre az igaſságnak csendes gyümölcsét adgya Kérd. 1. *Micsoda a' dorgáláſnak csendes gyümölcse? 2. Miért mondatik a' dorgáláſnak csendes és igaſság gyümölcsének?* Az 1. Fe. 1. Az Iſtenparancsolatinak meg-tanúláſa, és a' ſzerént való, kegyes ſzent élet: mert az Iſten atyai dorgáláſi, az Iſten parancsolatinak meg-tanúlására, és ſzent életre tanityak embert, Dávid mondgya, Sol. 119. v. 71. 67. ide czéloz Eſaiás-is c. 26. 9. 2. Az örök élet, mellyre hivattatnak az Iſtennek hivei, 1 Pet. 5. 10. melly örök életre, a' nyomorúságnak útán kell menni, az Iſten hiveinek, Csel. 14. 22. Ezt érti itt az Apoſtol, az igaſságnak csendes gyümölcsén: mert a' jelenvaló dorgálásokat s' nyomorúságokat veti ôſzve, a' jövendôbéli örök élettel, mint megtetczik, 2 Cor. 4. 16. 17. A' 2. Fel. Az örök élet mondatik 1. *csendes gyümölcsnek*, vagy jutalomnak: mert az örök életben meg-ízlünnek a' dorgálások s' nyomorúságok, Jele. 7. 14. 17. és 21. 2, *Igaſság gyümölcsének*, nem azért, mint ha a' mi törvénybéli cselekedetünknek igaſsága érdemlené az örök életet. (1) mert Iſten előtt a' törvénybéli cselekedetáltal ſenki meg nem igazúlhat, s' nem idvezúlhet, Rom. 3. 20. mivel hogy azt bé nem tölthetí, Ro. 3. 11, 12. (1) mert az örök életet az Ur Jéſus Chriſtus érdemlette, Rom. 6. 23. Hanem mondatik az örök élet, *igaſság gyümölcsének*. 1. Az Iſten igaz igéretinek igaſságára nézve: mert az Iſten igirte, hogy a' nyomorúság után örök nyugodalommal fizet az ô hiveinek, 2 Teſſ. 1. 6, 7. 2. A' Chriſtus érdemes igaſságára nézve, (1) mert azért adatott minékünk az Atya Iſtentúl közben járóúl, hogy igaſságával, nékünk hiveknek, váltságot s' örök életet ſzerezne. 1 Cor. 1. 30. (2) mert a' Chriſtus által meg-igazíttatott hiveké az örök élet, Matt. 25. 46.

III. *A' ſzemélyek, kiknek a' dorgálás adgya az igaſságnak csendes gyümölcsét*: a' kik abban gyakorlották magokat. Kérd. *Mit tégyen a' dorgálásban embernek magát gyakorlani?* Fel. 1. A' dorgáláſokat s' nyomorúságokat, békeſségeſen viſelni Dávidal, Solt. 39. 10. Erre int Idvezitônk-is, Luc. 21. 19. és ha a' nyomorúságoknak nagy vólta miatt, békételenségre ki fokadott, a' nyomorúságot látott lélek, viſſá mondani Jóbbal, c. 39. 36, 37, 38. 2. „A' dorgáláſt s' nyomorúságot, nem egy két napi, hanem hoſſas idők folyásában, ſôt mind halálig ſzenvedni, s' abban el nem csüggedni; hanem annak az örök életnek reménſége alatt bóldog kimenetelit várni, 2 Cor. 4. 16, 17, 18.

Tudomány.

A' nyomorúságot ſzenvedô hivekê. ſzánakozó irgalmas Iſten, az ô hiveit, ſok keſerves és ſzomorú ſzenvedéſek után, örökké való nyugodalommal s' örömmel ajándékozza-meg, az örök életben. Példa Dávid, ki igy biztattya lelkét a' ſzenvedéſek között, Solt. 116. 7- Lázár, Luc. 16. 25. Ezt mutatta-még látásban Idvezitônk ſzent Jánaſnak, Jele. 7. 14. 15. &c. Ezt világo-

világosíttya a' Szent Pál, Rom. 8. 8. 2 Cor. 4. 16, 17.

Oka. 1. Mert örök időknek előtte el-végezte Isten, hogy az hivek, mind a' nyomorúságos szenvedésekben, itt e' világon; s' mind a' dicsőségnek el-vé-elében, az egekben, a' Jésus Christushoz hasonlók legyenek, Rom. 8. 29 Ugy hogy, ha ő Felségével szenvednek nyomorúságokat, ő Felségével-is legyenek nyugodalomban, s' örömben, Rom. 8. v. 17.

2. Mert arra hivattattanak, hogy egy kevesé szenvedgyenek, s' annak utánna örök dicsőséggel meg-ajándékoztassanak, 1 Pet. 5. 10. Ján. 16. 20.

3. Mert az Istennek igaslágos igireti kivánnya, hogy itt e' világon nyomorgó hiveknek, az örök életben, örök nyugodalommal fizessen, 2 Tess. 1. 6. 7. Ez illyeneket mondgya Idvezitőnk-is bóldogoknak, Matt. 5, 10.

Haszna. I. *Oktat.* 1. Jobb tehát az Isten hiveinek, e' világon az Isten dorgáláſi alatt sirni, jajgatni, mint e' világ fiaival örülni: mert az hiveknek siralmoknak s' jajgatásoknak gyümölcse örökké való öröm s' vigasság; ez világ fiainak örömöknek gyümölcse siralom s' örökké való jajj, Luc. 6. 25. mellyre példa Lázár, és a' Gazdag, Luc 16. 25. 1. Nem lehetnek tehát az Istennek hivei, itt e' világon dorgálás, és nyomorúság, betegség, fájdalom és keserüség nélkül. 1. Mert ezt hatta testamentumban lovezitőnk, Ján. 16. 20. 2. Mert ezek az Isten fiainak s' leányinak ismértető jelek, Sid. 12. 6. 3. Mert ezekbē kell Idvezitőnket kövétni, Mat. 16. 24

4. Mert

4. Mert ezek a' menyország szoros kapujának ősvenyi, Matt. 7. 14. Ezért mondgyák a' Tanitványok, Csel. 14. 22.

II. *Feddő.* 1. Azokat feddi, kik az Istennek dorgáláſi alatt békételenkednek, s' Isten ellen zúgolódnak: nem gondolván meg, hogy érdemesek erra, minden bűnös anyától születtetett emberek, Job. 14. 1. Illyeneknek szóll Jérémiás, Siral. 3. 38. 39. 41. meg-ilméré ezt Dávid, 2 Sam. 24. 17. 2. Kik az Istennek hossas dorgáláſi alatt, úgy gondolkodnak, hogy Istentűl-is el-hagyattattak, Esai. 49. 14. Noha Isten soha az övéit el nem hadgya, Solt. 94. 14. sőt azokról el sem feletkezik, Esai. 49. 15. hanem a' nyomorúságnak habjaiban s' tűzebenn-is vélek vagyon, Esai. 43. 1. 2. 3. Kik látván az hiveknek hossas dorgáláſokat, azok felől gonoszúl itilnek, mint ha egyebeknél bűnösbek vólnának, illyenekrűl szóll Idvezitőnk, Luc. 13. 15. 4. Kik emberi erőtelenségtűl meg-győzettetvén, igy panaszolkodnak: nem vólt s' nincsen senkin, Istennek illyen dorgáláſa, ebben esék Jérémiás, Siral. 1. 12. holott, nem eshetnek soha az hiveken olly keserves dorgáláſok, minémüek (s' nagyobbak-is) nem estenek vólna, régen az Istennek szentein, többi közőtt példa Jób, kit minden szenvedőknek Példáúl ád Jakab Apostol, Jac. 5. 10, 11. &c.

III. *Intő.* Mikoron magunk, vagy szerelmesink az Urtul dorgáltatunk, 1. Ismérjük-meg arra való érdemes voltunkat, Dáviddal, 2 Sam. 24. 17. 2. Ismérjük-meg Istennek szabados uraságát Jóbbal,

cap. 1. 21

cap. 1. 71. *Eliveli* 2 Sam. 3. 18. 3. Ne tartsuk azokat Isten haragjának, hanem inkáb Isten atyi szerelmének jeleinek, Sid. 12. 6. 4. Ne nézzük csak a' dorgáláſt; hanem annak gyümölcsét: melly az örökké állandó örök életnek öröme s' dicsősége, 2 Joh. 16. 20. 5. Ne csüggedgyünk-el az Istennek dorgáláſi alatt; hanem békeſséges türéſſel várjuk annak bóldog ki-menetelit: mert ezek a' dorgáláſok csak ideig valók, de ezeknek gyümölcse örökké való, 2 Cor. 4. 17. 14.

III. *Vigaſz.* Bóldogok tehát kik itt e' világon dorgáltatnak az Ur Istentül, 1. Mert az örök életnek után járnak, Csel. 14. 22. 2. Mert azoknak törül-el Isten szemekrül minden könyhúllatáſt, Jel. 7. 17. és 21. 4. Kérd. *Kicsodák azok, kiknek dor-gáltatáſoknak, nyomorúságoknak jövendőbéli gyümölcse örök élet?* Fel. Azok, 1. Kik a' nyomoruságra való érdemes vóltokat meg-vallyák s' meg-ismérik, 2 Sam. 24, 17. 2. Kik a' nyomorúságok alatt magokat meg-alázzák. s' az Isten parancsolatihoz való engedelmeſséget meg-tanúllyák, Solt. 119. 71. 3. Kikben a' nyomorúság, meg-téréſt nemz s' szerez, mint Manaſſesben, 2 Chr. 35. 12. 13. Dávidban, Solt. 119. 6, 7. 4. Kik a' nyomorúságban annál inkáb biznak Istenben, Jób 13, 15. 5. Kik békeſséges türéſſel viſelik az Istentül rájok bocsáttatott nyomorúságokat, Jóbbal, Job. 1. 21. és 2. 9. 6. Kik nem csüggednek meg a' nyomoruságokban; hanem várják álhatatoſon annak bóldog ki-menetelit, 2 Cor. 4. 16. 18. (*Fiat applicatio,*) Amen.

LXXIV.

LXXIV. PRÆDIKACIO.

Jobb meg-halni s' Isten kezében eſni, az fegyver és éhség előtt.

2 Sam. 24. v. 14. *Minden felöll elég keſerüségem vagyon nékem; de inkább kérlek, hadd eſſem a' Jehova kezében: mert az ő irgalmaſsági nagyok; és ne eſſem ember kezében.*

IGaz, és az Isten ki-jelentetett szent igijével egyező mondás, *egy nyavalya s' nyamorúság is uincsen magánoſſon*: mert még az Istennek szerelmeſſiben-is (kiváltképpen azokban) eggyik jaj a' máſikat kőveri, egy bánat máſikat, és eggyik nyomorúság, máſikat űzi, példa erre Jób, c. 16. 12. 14. Baruch. 45. 3. Dávid, kire Isten hármas jajt, s' csapáſt és halálos nyomorúságot rendele, s' a' Gad Prophéta által meg-izené néki, hogy azokban válaſztana eggyet, v. 12, 13. melly Isten keſerves s' jajjos kővetségét, mikor meg-hallotta vólna Dávid, nagy maga meg-alázásával az Isten *kezét* válaſztya, kőnyörögvén azon, hogy Isten, ember kezében ne ejtse őtet: mellynek,

Két réſzei vannak.

1. A' Dávid lelkének szorongattatáſa s' keſergetteteſe, az Istentül izent hármas csapás kőrül: *minden felöll elég keſerüségem vagyon nékem.*

2. Az

2. Az hármas csapás közzűll, az Isten kezében való eséſnek válaſztáſa, okával eggyűtt. *De inkáb kérlek hadd eſſem az Ur kezében. &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' ſzent leczkében.

1. *A' Dávid lelkének keſerűſége*: mindenfelől elég keſerűſégem vagyon nékem. Kérd. *Micsoda keſerűſégek fogták vólt Dávidot környúl?* Fel. 1. Az ő Iſtene ellen való vétkének iſméreti, és azért rajta lévő Iſtena haragjának érzéſe, 1 Chro. 21. v. 17. 2. Az hármas ſententiának halláſa, mellyen méltán keſergett: mert mind magára s' mind népére nézve, halálos ſententia vólt az: mert mind a' fegyver, mind az éhség, s' mind a' halál, halált hordoz magával. Méltán igy gondolkodhatott, oh melly keſerves izeneti Iſtennek hozzám! mellyiket válaſſam Iſtenem Uram, nem tudom: *mert* ha az *fegyvert* válaſztom, halálos, mind magamra nézve, s' mind országom népére nézve. Magamra nézve: mert engemet ſzintén ugy meg-emészthet ez ellenség fegyvere, mint Saúlt, az Urnak, előttem fel-kent Királlyát, meg-emészté a' Gilboa hegyén a' Philiſtæuſok fegyvere, és igy az én népem, mint páſztor nélkúl való júh, el-széledvén, az Izrael ellenségének prædája léſzen, az Iſten fenyegetéſe ſerint, Zach. 13. 7. *A' népre nézve*: mert ha énmagamot erőſs virézimmel meg-őrizhetem-is, de országomnak népe fegyverre hányatik, &c, Ha az *éhséget* válaſztom, az-is keſerves, mind magamra, s' mind népemre nézve. Magamra nézve: mert az Iſtennek

Iſtennek fenyegetéſe ſzerint, ſzintén ugy meg-halhat a' Király éhel, mint a' kőz nép, 3 Királ 6 17. és 7. 12. Melly miá nagy hihetetlenségben eſik c. 6. 33. a' népre nézve: mert ha énnékem elégedendő ételem léſzen-is; de az én népem, az én bűneimért, olly éhségre juthat, hogy a' magok húſát, és az ő kiſdedeknek húſakat-is meg-eſzik, a' te fenyegetéſed ſzerint, Deut. 28. 2, 3.

2. *Vagyon az Ur kezének válaſztáſa*; hadd eſſem az Ur kezében. Kérd. 1. *Mit ért Dávid itt az Ur kezén?* 2. *Mit tészen embernek, az Urnak kezében eſni?* Az 1. Fel. Az Urnak tulajdonképpen kéze nincsen: mert Lélek, Jan. 4. 24: hanem az Urnak kezén *néha* értetik az Iſtennek *hatalmá*, mint, Eſai. 59. 1. *Néha* az Iſtennek *oltalma* s' gondviſeléſe, Pſal. 80. 18. *Néha* az Iſtennek keſerves látogatáſi, mellyekkel még az ő ſzerelmeſit-is ſujtollya, Jób. 19. 21. igy vétetik a' ſzent leczkében, a' csapásért, vagy dóghalálért, mellyet Iſten bocsátott vala a' Dávid országára, v. 25. Az Iſtennek csapáſa s' a' dóghalál, mondatik Iſten *kezének*: mert noha minden egyéb nyomorúságok, és abbúl következő halálnak nemei Iſtentűl bocsáttatnak, ezkőzők által, emberre; de a' dóghalál Iſten keze által mondatik emberre ragaſztatni, Deut. 28. 21. Az 2. Fel. 1. A' veſzedelmekben s' nyomorúságokban, embernek Iſten oltalmában lenni, 1 Kir. 18, 46. és Solt. 80. 18. 2. Minek előtte a' fegyver, és éhség el-érkeznék, csapás, nyomorúságos betegség, és dóghalál által meg-hal: mert igy eſének a'

Dávid 7000-emberi Isten kezében, v. 15. 3. Ember lelkének halála óráján Isten kezében, oltalmában, s' gondviselésében esni, ezt kivánná Dávid, Sol. 31. 9. és Idvezitőnk, Luc. 13. 46. Igy a' leczkébenn is, &c.

3. *A' Dávid ebbéli kivánságának oka:* mert azŏ irgalmasságai nagyok. Kérd. *Mire nézve mondgya az Istennek irgalmasságit nagyobnak a' peſtisben, a' fegyvernél s' éhségnél?* Fel. Mert a' fegyver és éhség, minden irgalmasság nélkúl, személly válogatás nélkúl, Fő rendeket, szegényeket, nagyokat, kicsinyeket, atyákat, anyákat meg-emészt; a' fegyverről, mint Sault az ő fiaival, fő rendeivel, és erős vitézivel, láſd, 2 Királ. 8. 12. 2 Chro. 36. 17. az éhségről, Jér. Sirał. 2. 11, 13. de Isten az ŏ irgalmasságát a' peſtiskor ebben mutattya meg, hogy nem mindeneket egyaránt ől-meg; hanem válogatásképpen, mint Dávid idejében, v. 15. és igy ujjittya-meg irgalmasságát haragjában-is, Jér. 3. 21. 22.

4. *Könyörög Dévid az ember kezének el-távoztatásáért:* ne eſſem ember kezében: az az, Uram ne bocsáſs engemet s' országomat ember kezében. K. *Mit téſzen itt ember kezében esni?* Fel. A' kegyetlen ellenségnek kezében esni, és meg emésztő éhségre jutni: *mert* ezekkel fenyegette vala meg Isten régen az ŏ ellenverő népét, Lev. 26. 25, 26. Dávidnak-is Isten azt izene, hogy az éhség, fegyver és dŏghalál közzŭll válaſſza eggyiket, v. 13. Mondatik penig az éhség és fegyver, ember kezének: mert ezeket emberek kezek által szokta Isten (kiváltképpen a' nemzetnek közönséges puſztuláſakor) bocsátani: ugyan is a' fegyvers hadakozásbúl származik az országra az éhség, mint meg-tetczik az Istennek fenyegetéséből, Deut. 28. 19- 53. és Jér. 5. 25--17.

Tudomany.

Nagy irgalmaſságot nyér Istentúl az ember, ki az országra s' annak népére következhető ellenség fegyvere elŏll, s' a' meg emésztő éhség elŏll, a' dŏghalál által el ragattatvan, Isten kezében esik, es az ellenség kezére, s éhségre nem adattatik. Ezt az Istennek irgalmaſságát kivánná s' választá Dávid magának s' népének. Illyés is ezt ohajtya vala, az Jezabel ŭldözetésének, s' éhségének idején, 1 Király. 19. 1--6. Ezt kivánná Ezéchiás Király-is, halván az Istennek, a' Babillóniai fogság felŏll iz netit, melly rettenetes fegyverrel s' éhséggel ősze kötetett puſztitás vala, Esai 39. 6--8.

Oka. 1. Mert irgalmaſságából igirte Isten, hogy az irgalmas és kegyes embereket, az illyen veſzedelem elŏll el viſzi, hogy azokat szemekkel ne lássák, Esai. 57. 1, 2. Ezt igirte Isten jóſásnak, 2 Kir. 22. 20. mert hozott Isten az ŏ halála után Babillóniai fogságot, fegyvert, éhséget, c. 25.

2. Mert ellenség kezében esni, éhségre jutni, az által meg-halni, Istennek retenetes itiletinek s' busulásának jele; de Istennek más csapáſa által, minémŭ a' peſtis, hoſſzas betegség, &c. meg-halni, Isten irgalmaſságának jele: ugyan-is a' kik fegyver

és éhség által halnak meg, a' vadaknak, égi-madaraknak s' ebeknek szájokban esnek, Jér. 15. 1--3. de a' kik pestis, és Istennek más csapási által halnak meg, Isten kezében esnek. Ezért könyörög vala Dávid, hogy ne esnék ember kezében, mint Saul, (az ő Királly fiaival) kinek fejét el-vévén, gyalázatra a' Bethsan városnak keritésére függesztik, a' Philistæusok, s' ott fenyvede-meg 1 Sam. 31. 10.

Haszna. I *Oktat.* Rettenetesb és irtóztatob itileti tehát Istennek, az országban, s' a' nép között, az ellenség fegyvere s' az éhség, a' dóghalálnál, és egyéb csapás által való halálnak nemének. 1. Rettenetesb, *az ellenség fegyvere.* 1. Mert a' tűzzel jár, melly nem kedvez, a' szép épületeknek; sőt még az Isten házának s' Templomának sem kedvez, 2Chron. 36. 19. 2. Mert a' Királlyokat, Fejedelmeket, nagy Urakat, s' nemeseket, véneket, ifiakat, Aszszonyokat és szűzeket rabságra hajtya, fegyverre hánnya, 2Kir. 25. 7. coll. 2Chron. 36. 17. De a' pestis azt nem cselekeszi: mert ha Isten a' királyokat, Fejedelmeket, Urakat, s' Nemeseket, s' virézlő rendeket az halál által ki-vág-is, akkor kedvez a' népnek, &c. 3. mert a' fegyver a' hólt testeket a' földön hadgya s' az égi madaraknak hánnya, &c. Ezt sirattya az Isten népe, Solt. 79. 1--3. 4. mert a' fegyvert nem kedvez az Atyáknak, Anyáknak, fiaknak leányoknak, a' férjnek s' a' feleségnek; hanem azokat egyaránt rabollya, vágja egyiket a' másnak szeme látára, mint a' Juda Királlyával, s' Nemeseivel cselekedének a' Babylóniak, 2Kir.

2Kir. 25. 7. A' kegyes Atyának s' Anyának szerelmes magzatit szemek láttára, vagy le-vágja, vagy fogságra viszi, a' Férjet szerelmes feleségétűl, s' a' kegyes feleséget, szerelmes férjét tőle el-választya, vagy fegyverre hánnya, vagy rabságra viszi, illyen szörnyű dolgon siránkozik vala Elisæus Hazael előtt, 2Kir. 8. 12. II. Rettenetesb *az éhség-ú*, a' dög-halálnál s' egyéb csapás által való halálnál. 1. mert az éhség minden személy válogatás nélkűl emészti a' fő rendekkel a' kőz népet, 2Kir. 6. 25. az Anyákat a' magzatokkal, Sirał. 2. v. 11. 12 2. mert az éhség minden rusnya állatoknak meg-ételére kénszeriti az embereket, minémű a' galamb gané, szamár fő, &c. 2Kir. 6. 25. 3. mert a' természettel ellenkező kegyetlenségre kénszeriti embert: minémű, a' szűlőknek az ő gyermekeknek meg-étele, meg-vólt ez a' Sidók kőzött, mind az O s' mind az Uj Testamentumban, meg-az O-ban, Samaria meg szállásakor, 2Kir. 6. v. 28, 29. meg Jerusálemnek a' Babylóniai fogságkor való pusztuláskor, Sirał. 2. 20. meg-vólt az Uj-Testamentumban Jerusálem utolsó pusztulásakor: mert egy Mária nevű fő Aszszony meg-ölé gyermekét, azt irja Jósephus Históricus, az Isten fenyegetése szerént, Lev. 26. 29. Illyen az embereknek egy másnak meg-évélek: meg vólt ez nemzetünkben az el-mult seculumban: mert nem csak az ebeket, macskákat, saru talpakat, sőt nem csak a' fel akasztatott embereket őtték meg; hanem még az el-temettetett embereknek testeket-is fel áſták meg-ételre: meg-vólt ez Német országnak s' Belgium-

giumnak Provinciáiban-is. An. 1637; De ezek a' rettenetes dolgok nincsenek, egyéb Isteni csapás éltal való halálban s' (s' a' pestisben) azért nagy irgalmassága Istennek ahoz az emberhez, a' kit Isten halál által el-vészen, minek előtte az orßágra a' fegyver és az éhséggel következnék. *Mondasz.* Mit kell tehát itilnünk azok felől kik fegyverrel s' éhséggel halnak meg: talám azok mind el-vesznek. Fel. Vaj nem vesznek, de azt mondom erre. 1. Hogy sok kegyes és Isten félő emberek, Jonáthánnal, s' Jósiással, az harczon el-esnek, el nem temettetnek. 2. Hogy a' kegyes és Isten félő hivek a' nemzetséges vétekért, éhségre jutnak, s' éhel halnak-meg, mint Jésusalem szállásakor; de akkor is drágalátos Isten előtt az ő szenteinek halálok, Solt. 116. 15.

II. *Feddő* 1. Azokat, kiknek szerelmeseket, az Ur Isten, nem fegyver s' éhség által; hanem csendes halállal vészi ki e' bűnnel tellyes világból, s' még-is nem nyugószsnak-meg az Isten szabados tetczésén; sőt inkább békételenkednek, s' az Istennel perelnek, s' pogányi módon keseregnek, kiket fedd szent Pál, 1 Thess 4 13 Illyenek ezok, 1. Kik időt s' határt szabnak Istennek, s' ugy békételenkednek: Oh Uram miért keseritél most meg ßerelmesemnek el-vételével, &c. nem gondolván azt meg hogy időt s' határt vetett Isten minden ember életének, mellyet senki által nem hághat, Jób. 7 1. és 14. 5. 2. Kik szerelmes férjektül meg-válván, kétségben hiják az Isteni gondviselést, igy békételenkednek, óh én Istenem hová légyek, ki-viseli gondomat, &c.

a' Sa-

a' Sarap'abéli özvedgyel, 1 Kir. 17. 2. Nem gondolván meg hogy Isten az özvegyeknek s' árváknak Istene, &c. Solt. 68 6. 3. Kik a' külső eszközökre, időre, helyre, orvosságokra vetnek, ezt mondván, ha ide nem jű vala, ha ezzel nem gyógyitom vala, &c nem hólt vólna meg, igy békételenkedik vala Martha is, Joh. 11. 21. nem gondolván meg, hogy el-rendeltetett dolog, hogy minden ember meg-hallyon, az ő idejével, helyével s' módgyával edgyütt, Sid 9 27. 4. Kik a' vigasztalást nem akarják bévenni, Ráchellel, Matth. 2. 18. nem gondolván azt meg, hogy Isten az a' ki meg aláz s' fel-magasztal, szegénnyé tészen s' meg gazdagit, meg keserit s' meg vigasztal, 1 Sam. 2. 6. és ő Felsége az, a' ki bűvölkődteti a' szomoruságot: de bűvölkődteti a' vigasztalásokat, 2 Cor. 1. 5. el-törölvén az ő hiveinek szemekről atyai vigasztaló keszkenőjével a' könyhutlatásokat, Jel. 1. 17. &c.

III. *Int.* 1. Könyörögjünk hogy Isten fegyvert s' éhséget nemzetünkre s' országunkra ne hozzon; és ha mind e' három csapásival fenyeget Isten, inkább az dög-halált válaszszuk Dáviddal. 2. Akár mi nével nevezendő csapással vegye-el Isten a' mi szerelmesinket tőllünk. (1) Ismérjük-meg Dáviddal hogy vétkeztünk, s' okot adtunk Istennek arra, 2 Sam. 24. 17. (2) Nyugodgyunk-meg békességes tűréssel az Istennek abbéli akarattyán, Elivel, 1 Sam. 3. 18. Jóbbal, cap. 1. 11. (3) Ha békételenségre fokadunk emberi erőtelenségtől meg-győzettetvén, mondgyuk viszsza Jóbbal, Job. 39. 36--38.

 (4)

(4) Hidgyük el hogy Isten kezében elett a' mi szerelmesünk, ha illy keserves csapással múlt-is ki e' világból, 1. mert mindenkor, mindenütt, drágálatos az hiveknek halálok Isten előtt, Solt. 116. 15. 2. mert semminémű halálnak neme nem szakaszthatya-el Istentül az ő hiveit, Rom. 8. 35--38. Hanem minden csapásokban, az Urnak kezében esik az hiveknek lelkek, mint az szent Istváné, Csel. 7. 59.

(*Fiat applicatio.*) Amen.

LXXV. PRÆDIKACIO.

Kivánatossabb az halálnak napja, a' születésnek napjánál.

Prædik. 7. v. 1. *Az halálnak napja, jobb a' születésnek napjánál.*

NEm ok nélkül inti szent Pál az Istennek fiait s' leányit, illyenképpen, több sok szép intési között: *Ne szabjátok magatokat e' világhoz*, Rom. 12. 2. 1. mert el-vész ez a' világ, s' ennek minden dicsősége, 1 Cor. 7. 30. 2. mert a' ki e' világot szereti, s' ehez szabja magát, nincsen abban az Istennek szeretete, 1 Jan. 2. 15. 3. mert e' világ gonoszban helyheztetett, s' gonoszra kiszteti, még az Istennek fiait-is, 1 Joh. 5. 19. 4. mert jobb az Isten fiainak e' világtul meg-válni, mint ebben élni, s' ehez szabni magokat: a' mint ezt világositya s' bizonyittya, a' B. Salamon, a' mi leczkénkben: mellynek.

Két

Két részei vannak.

1. Az ember világi életének kezdetinek, s' végezetinek le-irása: *A' születésnek napja, s' az halálnak napja.*

2. Az ember halálának kivánatosb vólta, az ő születésénél: *jobb az halálnak napja, a' születésnek napjánál.*

Az igék értelmére lássuk im e' kérdéseket.

1. *Mit kell itt a' születésnek napján érteni?* 2. *Mit kell az halálnak napján érteni, mellyet jobbnak mond Salamon, a' születésnek napjánál?* 3. *Kiknek halálok nak napja jobb az ő születéseknek napjánál?*

Az 1. F. A' születésnek napján nem értetik az ember *ujjá-születésének napja*: mellyel a' bűnös őrök életre választatott ember, a' Szent Lélek Isten ujjá szülő kegyelme által, (a' Jésus Christus érdeméért) az igaz s' valóságos szent életre meg-ujjittatik, mely uj embernek, (az az, az Adámban el-veszttett, Isten képének) fel-öltözésének mondatik, Eph. 4. v. 24. Nem ez a' születésnek napja értetik itt: mert ennélkül nem jó az ember halálának napja: ugyan-is e' tészi jóvá az ember halálának napját: mert ennélkül senki halálának napján, az Isten országában nem mehet, Joh. 3. vers. 5. hanem értetik az ember e' világra való születésének napja: mellyen örülnek az Atyák s' Anyák az ő túllők születtetett magzatoknak, mint *Eva*, Kainnak, Terem. 4. 1. *Lámek*, Nóénak, Terem. 5. 28, 29. &c. E' testi születésnek napját némellyek a' sok nyomoruságra

nézve átkozzák Jóbbal, Jób. 3. 1--3. némellyek annyira becsűllik, hogy azt esztendőnként vendégségekkel szokták célébrálni, s' údnepleni, illyen vendégség vala a' Jób fiainak lakodalmok, mellyeket ők, az ő napjokon csinálnak vala egy máskőzőtt, Jób. 1 4. Illyen vala amaz istentelen Herodesnek vendége, mellyet a' keresztelő szent János vérével elegyitte-meg, Marc 6 21--28. mellyen nem őrűlni, hanem sokaknak szomorkodni kellene: mert sokaknak jób lőtt vólna nem szűlettetni, mint Idvezitőnk mongya vala Judás Ischariotes felől Matt. 26. 24. A' 2. F. Miképpen a' szűletés, *lelki* és *testi*, ugy az halál nem egyeb, hanem a' bűnnek állapotya, s' abban meg-térés nélkűl való élet: melly állapotban, a' bűnősök, meg-*bóltaknak* mondatnak, mineműek vóltak az Ephésumbéliek (mi-is) a' kegyelemre való hivatal előtt, Eph. 2. 1. Illyekről szóll Idvezitőnk-is, Matt 8. 22. Ez az halál, nem jóbb a' *testi* és *lelki* szűletésnek napjánál: mert ebből a' meg térhetetlen ember, mégyen az őrők halálra, Jelen. 21. 8. Hanem értetik a' *testi* halál, melly nem egyéb, hanem a' léleknek a' testtől való el-válása, hogy a' test a' porban térjen, a' honnan vétetett, a' lélek penig ahoz mennyen a' ki adta azt, Præd 12 9. Az 3. Fel. Nem minden embereknek haláloknak napja jóbb az ő szűletésnek napjánál: nem az istenteleneknek halálok, mineműek. 1. az *hitetlenek*: mert azok az halálból az őrők kárhozatra mennek, Jan. 3 36. 2. Az hittől szakadtak, minemű vólt Judás; mert azok a Jesus Christustól az ő haláloknak órá-

ján

ján meg-tagadtatnak, Matt. 10. v. 33. 3. A' világi győnyőrűségben meg-térhetetlenűl élőknek; mert azok halálok után pokolban emelik-fel szemeket, a' Lázár Gazdagával, Luc 16. 23. 4. A' világot, a' Jesus Christusnál, fellyebb becsűllők: mert azok haláloknak óráján, nehezen mennek menyországban, Matth. 19. vers. 23. 5. A' bűnben pœnitentia tartatlanságban élő; s' abban meg-haló emberek: mert azok menyországon kivűl, az halálban maradnak, mint tisztátalanok, Jel. 21. v. 27. Hanem az bűnből meg-tért, s' bűnnek halálából uj életre fel-támadott, s' ujjá szűletett embereknek haláloknak napja jóbb az ő szűletésöknek napjánál: mert azok a' testi életből az halál által az őrők életre mennek által, Joh. 5. 24.

Tudomany.

Az idvezűlendő, ujjá szűletett emberekre nézve, kivánatossabb az ő haláloknak napja, s' órája, az ő szűletéseknek napjánál, s' órájánál. B. Salamon bizonyittya. Ezt bizonyittya Jób-is, ki még Annya méhében való halálát kivánván, szűletésének napját s' óráját átkozza, Job. 3. 1--3. seqq.

Oka. 1. *Fundáltatik, a' szenteknek kivánságin*: Kik testi életeket (mellyet vőttek a' szűletésben.) meg-unván, nagy kivánsággal kivánták, haláloknak napját s' óráját, mint Illyés, 1 Kir. 29 4. és Szent Pál, Phil. 1. 23.

2. *Vétetik a' szűletésnek, s' az halálnak napjának külőmbözéséből*: mert ugyan-is. 1. még az idvezűlendő

lendő hivek-is, mikor születtetnek, bűnben születtetnek, Solt. 51. 7. de mikor meg-halnak, a' minden bűnöktűl, melyben fogattatnak, születtettek, és tellyes életekben cselekedtek, meg-szabadulnak, Rom. 6. 7. kívánatosb, s' jób tehát az mi születésünk napjának, a' mi halálunknak napja. 2. mert mikor ember e' világra születtetik, a' bűnért reá származó, sok nyomoruságra, sirásra, óhajtásra, és fáratságos munkára születtetik, Job. 14. 1. mellyet e' világra született kisded gyermek, menten világra jövetelivel meg-sirat, sirásson kezdvén születésének napját; mellet életének minden napjaiban sirat; de mind ezektűl az halálban szabadulnak-meg az idvezülendő hivek: ugy hogy haláloknak napja légyen, az ő siralmoknak s' nyomoruságoknak utólsó napja; és azon haláloknak napja légyen az ő örökké való örömöknek első napja s' órája, Jel. 21. 4. 3. mert mikor ember születik, bujdosásra születik: ugyanis életek az Istennek szenteinek-is csak bujdosás, 1 Chron. 29. 15. Sid. 13. 14. mellyet keservesen emleget Abrahám, Terem. 23. 4. és Jákób, Terem. 47. 9. de mikor meg-halunk, az nap végezzük-el világi bujdosásunkat; és az nap érkezünk-bé lelkünkre nézve, mennyei örökös hazánkban: mellyet vár vala Abrahám világi bujdosása után, Heb. 13. 9, 10. 4. mert mikor ember születtetik, a' sok gonoszban helyheszterett világban, s' annak fiai közzé jú, kik között gyötri lelkét, mint Lót Sodomában, a' honnét nagy kívánsággal kiván ki-szabadulni, mint Dávid, a' Mésékiták s' Kedarenusok közzül, Solt. 120. 5, 6.

5, 6. de mikor az hivek meg-halnak, azon a' napon szabadulnak-meg e' gonoszban helyheztetett világtul, s' ennek gonosz fiaitul, s' vitetnek a' dicsőséggel tellyes menyországban, s' a' szent Angyalok, és a' meg-dicsőült szenteknek társaságokban, Lázárral, Luc. 16. 22. 5. mert mikor ember születik, romlandó, sok változás alá vetendő, világ előtt gyalázatos halandó testben születik; mellyet halála napján s' óráján le-télzen, hogy a' fel-támadásban romolhatatlan dicsőséges s' halhatatlan testet öltözzön-fel, 1 Cor. 15. 43. 6. mert mikor ember születik, (e' világi élethez képest) a' testben távól vagyon Istentől, 2 Cor. 5. 6; de halála napján, s' óráján Istenhez mégyen lakni, v. 8. lásd. 1 Jan. 3. 1, 2. Jób tehát, s' kivánatossabb az idvezülendő hiveknek haláloknak napja, születéseknek napjánál.

Hasz. 1. *Oktató.* 1. Nem kell tehát felettébb való keserűséggel, siratni a' mi halottainkat, mint szent Pál int, 1 Thess. 4. 13. mert jóbb azoknak haláloknak napja, születéseknek napjánál. *A' természetnek világánál élő Pogányok némellyek, kik közzül valók a' Ráczok,* vötték ezt eszekben, kik az ő magzattyoknak, s' attyafioknak születése napján szomorkodnak, jajgattanak és sirtanak, meg-gödolván, mennyi nyomoruságra születtetnek; de haláloknak napján örültenek, sipoltanak, s' vendégeskedtenek, tudván hogy minden világi nyomoruságoktul megszabadultanak: Innen jött némely keresztyének közzé a' *Torozás.* Itt azt mondod: *Most is örülni s' vendégeskedni kell tehát a' mi halottainknak alkalmatossá-*

tosságával. Fel. 1. Nem poganyi módon, kiknek sem örömökben, sem siráſokban nincsen reménségek halottyok felöll. 2. A' mennyiben, az halál által szerelmesinktől meg-válunk, azon szomorkodni, nem örülni kell, melyre elég példáink vannak a' sz. Irásban, mint *Abrahám*, ki-szerelmes Feleségét siratta, Terem. 23. 1. *Josef*, ki szerelmes Attyát siratta, Terem. 50. 1. *Isák*, ki szerelmes Annyát siratta; amaz özvegy ki edgyetlen egy fiát siratta, Luc. 7. A' szent István tanitványi, s' jó akarói, kik őtet sirattták, Csel. 8. 2. de a' mennyiben a' mi szerelmesink, a' jelen való, s' következendő sok gonoszoktul meg szabadulnak, halálok óráján, ezen örülni kell: mert Istennek szereteti az, az hivekhez, mikor az nagy veszedelmek elöll ragadgya-el őket, Esa. 57. 1, 2. 3. A' mi halottainknak alkalmatosságával, meg-lehet vendégséget tenni, nem azért (1) hogy a' megholtaknak lelkekért adakozzunk Atyánkfiainak, s' a' szegényeknek, mint némellyek cselekeszenek, ezekkel az vak oláhokkal &c. (2) nem-is ezért hogy tobzódgyanak az emberek, a' testnek gonosz kivánságára: mert az örvendetes dologban is (minémű a' lakodalom) nem szabad; hanem azért hogy a' mi halottaink körül fáradozóknak (kiváltképpen a' másunnan valóknak) ételbéli jó akaratunkat megmutassuk. 11. Nem kell tehát az Isten hiveinek félni az ő haláloknak órájátul, s' napjátul: mert az, jobb az ő szűletéseknek napjánál.

II. *Int.* Ugy éllyünk, e' világon a' mi szűletésünknek napjánál, jób légyen a' mi halálunknak napja.

napja. Kérd. *Kiknek haláloknak napja job, az ő szűletéseknek napjánál?* Fel. Nem az ujja szűletetlen istentelenek haláloknak napja; a' mint fellyeb a' magyarázatban hallók; hanem az ujjá szűletetett hiveknek: minéműek. 1. Azok, *kik* az ő bűnöknek állapottyokból s' halálokból fel-támadtanak, a' Christussal uj életre, Rom. 6. 4. mert ezeknek nem árt a' második halál, a' pokol, Jel. 20. 6. 2. *Kik* igazán, szentül s' mértékletessen élnek: mert azok várhattyák, halálok napjára az Ur Jésus Christust, Tit. 2. 11, 12. 3. *Kik* e' világot s' ennek minden dicsőségét, az Istennek és a' Jésus Christus szerelméért meg-vetik s' utállyák, szent Pállal, Phil. 3. 7. 8. mert mind életekben s' mind halálokban, azoknak nyereségek a' Christus, Phil. 1. 21. 4. *Kik* a' Jesus Christusban hisznek, s' ő Felségében hitnek általa élnek, Jan. 3. 36. mert azok az halálban-is élnek, Jan. 11. 25. 5. *Kik* az Istennek igéjét halgattyák, annak hisznek s' a' szerént élnek: mert azok haláloknak napján, az örök életre mennek, Jan. 5. v. 24.

(*Fiat applicatio,*) Amen.

LXXVI. PRÆDIKACIO.

Az hiveknek halálok csendes álom.

Szent Janos. 11. v. 11. *Lázár a' mi barátunk aluszik: el-mégyek hogy fel kölcsem őtet.*

JOl lehet a' testi *halál*, annak csak emlekezete is *keserves*, az hitetlenekre nézve, a' mint a' Bölcs Sirák

rák mondgya, e' világ fiai képében, *Sirák* 41. 1. méltán-is, mert nem csak világi örömöktúl s' gyönyörúségektúl; hanem az menyországnak örömétúl s' gyönyörúségétúl-is meg-fosztya, mint a' Lázár Gazdagát, Luc. 16.22,23: De az hivekre nézve, az *halál* s' annak emlekezéti, nem *keserves*; hanem örvendetes. 1. mert az halál ő reájok nézve, a' sok nyomoruságokbul, út az örök életre: mellyben nem léfzen nékiek firáfok. nyomoruságok, &c. hanem örökké való állandó örömök, Jel. 7 14--17. 2. m. az hivekre nézve az halál, nem egyéb hanem csendes álom, melybôl örök életre ferkennek-fel, mint ezt Idvezitônk a' Lázár példájában elônkben adta, a' mi leczkénkben.

Két Részei vannak.

1. A' Lázárnak halálban való csendes s' nyugodalmas állapottya: *Lázár a' mi barátunk aluſzik.*

2. Idvezitônknek az ô fel-támaſztására való menetele: *El-mégyek hogy fel-kölcsem ötet.*

Illyen czikkelyek vannak a' ſz. Leczkében.

I. *Az Ur Jéſus Chriſtuſnak Lázárhoz való ſzeretéti:* mikor igy ſzóll. A' mi barátunk Lázár. K. 1. *Mellyik Lázár volt az?* 2. *Miért mondgya Barátyának?* Az 1. F. Nem ama' példabeſzédben lévô kóldus Lázár, mellyrôl emlekezik Idvezitônk: mert a' nem alunni hanem meg-hóltnak lenni mondatik, Luc. 16.20--22. Hanem volt Béthániabéli Gazdag ember, Márthának s' Mária-Magdalénának attyafia, v. 1,2. Az 2. Fel. 1. *Az ô vélle való társalkodásért:* mert ôtet ugy ſzereti vala, mint ember ſzokta Barátyát ſzeretni, v. 3. és v. 5. igy mondatik Abrahám, ô Felsége Barátyának: mert ô vélle-is mint ember Barátyával társalkodik s' beſzéll vala, Jac. 2 23. 2. *A' meg-váltáſra nézve:* mert ô érette-is életét le-tötte, mint ember ſzokta Barátyáért életét le-tenni: igy mondgya a' Tanitványokat-is Barátinak, Jan. 15. 13,14. mellyel azt jelentette Idvezitônk, hogy az halálban-is, nem fûnik-meg az ô híveihez való ſzeretéti, mint Dávid-is énekli, Solt. 116.15. Azt mondod: *Judás iſchárioteſt-is Barátyának mondotta a' Jéſus, azért ôtet-is meg-váltotta a' Jéſus Chriſtus.* Fel. Vaj nem ugy mondgya Judáſt Barátyának, mint Lázárt: mert Judás vefzedelemnek fia vólt, s' ûtet nem váltotta-meg, Jan. 17 12 Hanem mondgya Baráttyának, 1. *Az ô vélle való külsô régi társalkodasért:* kivel a' többi Tanitványok ôzt, mint Barátyával társalkodik vala, a' Prophétia ſerént. Pſ 41.10. 2. *Az ô ártatlanságának meg mutatásáért:* kinek ô Felsége okot nem fogáltatott, hogy a' Sidóknak el árultya, azon prophétia ſzerént. 3. *Az ô lelke iſméretinek meg-gyözéséért:* hogy a' barátságnak ſzine alatt árulta-el, a' adgya kezekben a' Sidóknak, azért mondgya nékî Idvezitônk, Luc. 22. 48. 4. *A' mi tanuságunkért:* hogy tanicson minket, a' mi ellenségünknek-is ſzeretetire, Matt. 5. 44.

II. *A' Lázárnak állapottya:* Lázár aluſzik. Az Lázár álmán, érti az ô halálát: mert Lázár meg-

hólt vala, mint Idvezitönk magyarázza, v.14. *Hát miért mondgya hogy aluszik?* Fel. 1. A' Tanitványoknak vélekedések szerént, mint meg-tetczik, v. 13. 2. Az ő halából hamar való fel-támadására nézve: mert mint mindenható Isten, tudgya vala, hogy az ő Isteni ereje által, oly könnyen fel-költhetné, mint valaki az ő alvó Barátyát egy s' két szóval fel költheti: melly meg-is lón, v. 43, 44.

III. *Idvezitönknek a' Lázár fel-költésére való menetele:* el megyek, hogy fel-kölcsem, az az, fel-támaszszam őtet. Kérdés. 1. *Miért nem távól létében; hanem a' koporsónál létében, támasztotta fel az halálból Lázárt?* Az 1. F. Nem azért, mint ha távól létében-is Lázárt fel nem támaszthatta vólna; hanem hogy az ő Istenségét tagadó Sidók, ne mondanák azt, hogy más erejével támasztotta fel; hanem jelen létében akarta meg-mutatni, hogy az ő szavával s' s' erejével költi-fel Lázárt, a' mint meg-tetczik, v.4. Igy jű-el személy szerént az utólsó fel-támadásra-is: hogy e' világ előtt meg-mutassa Isteni hatalmát a' meg-hóltaknak fel-támasztásokban. Mert a' miképpen a' teremtésben egy szavára: *a' föld*, fákat, s' füveket. A' *vizek*, úszó állatokat hoztanak: úgy az utólsó fel-támadasban, az ő Felségt jelen-vóltára, s' egy szavára, mind a' föld s' mind a' vizek meg-adgyák az ő halottyokat, 1 Teff 4. 16. Jel 20. 12, 13. A' 2. F. Az ő Isteni erejével, mellyel teremtett mindeneket, s' Lázárt-is, Jan 1. v. 3: mert azon Isteni ereje és hatalma vagyon a' Fiunak, melly az Atyának, mellyel a' kiket akar meg-elevenithet,

het, Jan. 5. 21. Igy támasztá-fel Lázárt, hogy az ő Isteni erejét ki-jelentené, s' igy dicsőitteinék-meg, v. 3, *De azt mondod:* Miért könyörgött tehát sz. Attyának, minekelőtte Lázárt fel-támasztaná v. 41. Fel. Könyörgött, a' mennyiben közben-járó, az emberi természet, nem magáért, mint ha arra a' fel-támasztásra elégséges hatalma nem vólt vólna: mert arra hatalma vólt, a' meñyiben Istenek örökké való egy szülött Fia, mint meg-hallók, Ján. 5. 21. hanem könyörgött a' környül álló népért, hogy ezzel meg-mutatná, hogy ő, az ő szent Attya előtt, mind az élőknek s' mind a' meg-hóltaknak közben járója, mint meg-tetczik, v. 42. Igy mondatik ma-is, az Egekben mi érettünk esedezni, Rom. 8. 34.

Tudomany.

Az idvezülendő híveknek halálok, csak olyan mint (az embernek el-fárat tagait) meg-nyugotó csendes álom. Idvezitönk bizonyittya, ki a' Lázár halálát álomnak mondgya: a' Lázár a' mi Barátunk *aluszik.* Igy mondatik ama' leányzó-is alunni, Luc. 8. 52. Igy szent István-is, halálakor, el-*alunni* mondatik, Csel. 7. 60. Igy mondatnak *alunni* a' Christusban hivők, 1 Cor. 15. 19. és 1 Teff. 4. 13.

Okai. Vétetnek az álomnak tulajdonságiból, vagy az aluvó embernek állapottyától. I. *Az álomra, vagy aluvásra nézve,* 1. mert az álmot, vagy aluvást, meg-előzik. az élet béli sok munkák, fáratságok, s' keserűségek, kik el-nyomván az embert, el aluszik: igy az híveknek halálokat, meg-előzik,

sok nyomoruságok, fáratságok, siráfok, s' keserűségek: mellyektől el-nyomattatván kivánnyák halálokat, s' ugy halnak-meg, 1 Reg. 19. 4. Solt. 90. 10. 2. mert mintaz aluvó ember meg-fűnik és meg-nyugszik minden fáratságos munkáitul, nyomoruságitul, s' kónyhullatásitul, Jer. 21. 4. 3. mert az aluvó ember az álomban, nem éhezik, s' nem szomjuhozik: igy az Urban ki-múltak s' meg-hóltak-is, nem éheznek s' nem szomjuhoznak, Jel. 7. 16. 4. mert az aluvó embernek teste mikor nyugßik-is ágyában, lelke elmélkedik s' munkálkodik, a' mint az álmadozásokból ki-tetczik: igy az idvezűlendő hiveknek testek ha szintén a' koporsóban s' a' porban fekűsznek-is, de lelkek, az Isten előtt, élvén őrűl, őrvend, s' dicsiri az Istent, a' szent Angyalokkal, várván az ő testeknek-is fel-támadását s' meg-dicsőittetését, Præd. 12. 9. Luc. 23. 4. Jel. 7. 10.

II. *Az álomból való fel serkenés után:* 1. mert senki olly mélly s' nehéz álomban nem lehet, melyből fel-nem serken (ha Isten aluvásában nem rendelte-el lelkét magához venni) igy az Urban meghólt hivek, akár minémű halálnak nemével hallyanak-is meg, de ugyan fel-támadnak az itiletkor, kik addig meg-halnak, 1 Teſſ. 4. 14. Ezt bizonyittya szent Pál másutt-is, 1 Cor. 15. 17, 18. 2. mert az álom után ember meg újjúl, kűlső s' belső részeire nézve, igy a' fel-támadásban meg-újjulnak az emberek, a' porban hagyván az ő testeknek erőtelenségit: melyre nézve mondatunk új testel fel-támadni, 1 Cor. 15. 42--44. 3. mert miképpen hogy azon test serken-

serken-fel az álomból, melly el-aluttvólt: ugy azon testel támadnak-fel az emberek, a' melly meg-hóltvólt, s' melytől a' lélek el-váltvólt, Jel. 19. 25.

Haszna. I. *Oktató* 1. Nem mennek tehát hóltok után az idvezűlendőknek lelkek, menyországon kivűl, pokol szomszédságában *purgatoriumban*, gyötrelemre: hogy ott mind addig kinlódgyanak a' purgatoriumi tűzben, mig meg-tisztűllyanak. (1) mert Idvezitőnk azokat *alunni s' nyugodni* mongya, itt Lázár felőll; és Jel. 14. 13. minden Urban hivők felőll. (2) mert itt e' világon meg purgáltattak s' tisztittattak, a' Jésus Christus vérének *érdeme* és a' szent Lélek újjá-szülő kegyelme által, 1 Jan. 1. 7. és 1 Cor. 6. 9--11. 2. Ne félyűnk tehát az haláltul, mint a' kiknek reménségek nincsen, 1 Teſſ. 4. 13. mert a' csendes *álomtul* senki nem fél, sőt kivánnya azt az egésséges ember: tudván azt, hogy nem romlására, hanem az ő el-fáratt s' lankatt tagainak meg-újjitására szolgál az álom. Erre nézve mondá Idvezitőnk-is Lázárt alunni.

II. *Int.* Ellyűnk ugy itt e' világi fáratságos, s' nyomorusàgos életűnkben, hogy a' mi halálunk légyen csendes álom. Kérd. *Mint kell élnem, hogy halálom légyen csendes álomhoz hasonló?* Felelet. 1. Elly a' Christusban, az az, hidgy ő Felségében életedben, mint éretted testben meg-jelent Istennek ő rókké való Fiában, Gal. 2. v. 20. ha meg-halsz, álom lészen halálod, az az, akkor-is élsz, Jan. 11. 25. 2. Hally meg az Ur Jésus Christusban, az az, halálodban-is hidgy a' Jésus Christusban, s' az Urban alulsol-

el, Cor. 15. 18, 19. s' álom lészen halálod, Jel. 14. 13. 3. Sekreny-fel bűneid álmából, s' támagy-fel bűneid koporsójából, igaz meg-téréssel az uj életre, s' az halálban is világosságod lészen a' Jésus Christus, Eph. 5. 14. II. Cselekedd azt a' mit a' csendes álmot kívánó ember. Az, 1. *Minden világi szorgalmatosságtul meg szűnik*: igy te-is minden idvességeddel e lenkező, világi szorgalmatosságoktul meg-óltalmazd magadat: mert azok el felejtetik emberrel, az idvességes halálról való emlekezetet, s' nem kébitheti ember magát a' csendes meg-halásra; hanem a' világnak adgya magát, ama' kalmárokkal, Jac. 4. 13, 14. 2. *Józanon s' mértékletessen él*, s' az részegségtül meg-óltalmazza magát: mert a' részegeseknek s' tobzódóknak nincsen csendes álmok: igy te-is e' világon józanon s' mértekletessen élly, s' ugy várhatod az Ur Jésust csendes halálodra, Tit. 2. 11, 12, 13. Erre int Idvezitőnk-is, Luc. 21. 34. 3. *Ruháját le veti az alunni készülő ember, az napnak estin, s' magát lepellel bé fedezi, hogy csendesebben alhasson*: igy te is bűneidnek kóntósát (mint ha minden estve meg halnál) vesd-le, s' az Ur Jésus igasságát, szentségét, mint egy kóntóst vedd fel hit által, s' fedezd-bé azzal magadat, Rom. 13. 12, 13. 4. Lelkét Istennek ajánlya, a' csendes álomra ereszkedő ember: ugy te-is, mind életedben s' halálodban ajánlyad lelkedet az Ur Jésus Christusnak, szent Istvánnal, mondván: Csel. 7. 59. *Uram Jésus vedd hozzád az én lelkemet*, Amen.

LXXVII. PRÆDIKACIO.

Az el-aluttakon felettébb nem szabad bánkodni.

1 Tess. 4. 13. *Nem akarom penig hogy tudatlanságban legyetek atyámfia, azok felől, a kik el-aluttanak: hogy ne bánkodgyatok, miképpen egyebek, kiknek reménségek nincsen.*

Lehet, szabados a' kereszтyéneknek, az ő halottyokat siratni kereszтyéni módon; de nem szabad pogányi módon, remény énélkül, az ő halottyokat keseregni. Az első dolognak igasága megtetczik. 1. *Példákból*: mert sok kegyes emberek meg siratták az ő halottyokat: mint Abrahám szerelmes Feleségét, Terem. 23. 2. Naómi kedves Urát, Ruth, 1. 20. Ama' Sunamisbéli kegyes Anya edgyetlen egy szülőtét, 2 Kir. 4. 27. 2. *Okokból*. 1. Mert Isten sirásra hijja akkorembert, mikor kedvesétül, szerelmesétől foszтya meg az halál által. Hogy pedig Isten tilalmazza Ezéchielt, hogy szerelmes feleségét ne siraſſa, Ezech. 24. 16. Azzal azt akarta Isten ki-ábrázoltatni: hogy veszedelmet hoz ő Felsége, a' Juda népére, hogy mikor ölettetnek, s' raboltatnak, az ő szerelmesek, azokat nem sirathattyák. Ezért mondgya Isten a' népnek, ne siraſſák, a' meg hóltakat; hanem a' fogságra vitendőket, Jer. 22. 10. 11. 2. Mert Isten itiletinek jele az, mikor ember az ő halottyát nem sirathattya, Jer. 22. 18,

19. A' máſik dolognak-is igaſsága meg-tetczik. 1. Idvezitőnk cselekedetiből, ki az ő halottyát reménségnélkül ſiratò őzvegy Anyát meg-tilta, Luc. 7. 12, 13. 2. Az Apoſtol tilalmazásából, e' ſzent leczkében: mellyben tilalmazza az Apoſtol, a' kereſztyénektűl, (kik az ő halottokon feletteb bánkodtanak) a' halottak felett való illetlen s' reménségnélkűl való ſiralmat és bánatot.

Két réſzei vannak e' ſzent leczkének.

1. Inti s' vigaſztallya azokat, kik az ő halottyokon bánkodnak vala. *Nem akarom penig hogy tudatlanok &c.*

2 Vége az intéſnek s' vigaſztalálnak: *Hogy ne bánkodgyatok, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' ſzent leczkében.

I *Az Apoſtol ſzorgalmatoſsága, az ő halottyokon bánkodók körűl:* Atyámfiai, nem akarom hogy tudatlanok legyetek, azok felől, kik el-aluttanak. Kérd. 1. *Kiknek ſzóll itt az Apoſtol?* 2. *Kiket ért az el-aluttakon?* 3. *Micsoda tudatlanságban vóltának az ő hallgatói, az el aluttak felől?* Az 1. F. Kiváltképpen az ő idej-béli hallgatóit, a' Teſſalonika városbéli kereſztyéneket, kiknek irta ezt a' levelet, Athénásból: kőzönségeſſen ſzóll ma ez ő irásában, minden idvezűlendő hiveknek, kik hiſznek a' Jéſus Chriſtusban, s' várják a' bóldog fel-támadáſt, mint a' 14-dik versből ki-tetczik. A' 2. F. Az el *aluttakon* érti, az Urban meg-hólt hiveket: kiknek halálokat

lokat álomnak mondgya, (nem lelkekre; hanem teſtekre nézve) haſonlatoſság ſzerént. 1 mert, mint a' csendeſſen aluvó emberek, a' világi fáratságos munkától még-ſzűnnek: úgy az Urban el-aluttak minden fáratságos munkájoktul meg-ſzűnnek, Jel. 14 13. 2. mert mint a' csendes álomból, az alvó emberek meg-újjúlt erővel ſzerkennek-fel: úgy az Urban meg hóltak minden erőtelenségektűl üres teſtel támadnak-fel az őrők életre, 1 Cor 15. 42. Az 3. F. Az halottak felől való tudatlanságok némelly Teſſalónika béliekneb ebben állott, hogy a' poganyokkal, és Sadducæuſokkal, úgy vélekedtenek: hogy az emberek ugy halnak-meg, hogy többé fel ne támadgyanak: minémű vélekedésben vóltanak ſokan Idvezitőnk idejében, kik ellen diſputált ő Felsége, Matt. 22. 23. Kik az ő vélekedéseket annyira hintegették, hogy még a' ſzent Pál idejében-is vóltanak azoknak követőjők. Melly vélekedés a' Teſſalónikabéliek közzé-is bé-csuſzott: mellyre nézve ſokan, az ő ſzerelmeſeknek s' baráttyoknak, halálokon pogányi keſetűséggel illettettenek, mintha azokat tellyeſséggel el-veſztették vólna, éshogy azok ſoha jóbb életre fel nem támadnának.

II. *Vége ez intéſnek:* hogy ne bánkodgyanak miképpen egyebek, kiknek reménségek nincsen. Kérd. 1. *Kiket ért az egyebeken, kik az ő halottyokon helytelenül bánkodtanak?* 2. *Miben nem vóltak azoknak reménségek, az ő halottyok felől?* Az 1. Fel 1. Erti az pogányokat, kik ugy gondolkodnak vala, hogy az halottaknak, mind lelkek, s' mind teſtek el

mulik, s' többé nem lészen: azért-is szokták vólt mondani: *Mors ultima linea rerum*: Az halál ugy mond, minden dólgoknak vége. 2. Azokat a' keresztyén nevet viselőket érti, kik nem reménlették, az ő halottyoknak örök életre fel-támadását. Az honnét, a' 2. F. A' pogányoknak nem vólt reménségek az ő halottyoknak, fel-támadások felől; a' keresztyén nevet viselő embereknek penig, kik a' Jesus Christus halálának s' fel-támadásának erejét, s' hasznát nem tudták s' nem értették; nem vólt reménségek, az ő halottyoknak örök életre való fel-támadásokról. Melly vélekedés, ellenkezik a' Jésus Christusban való hittel: mivel, az az Istennek akarattya, hogy a' ki hiszen a' Jésus Christusban, az ő szent Fiában, a' Fiu fel-támasztja azt az örök életre, Jan. 6. 40. és itt a' 14-versben. *Hogy ha, &c.*

Tudomany.

Az igaz valóságos keresztyén embereknek, nem szabad felettébb való keserűséggel illéttetni, az ő szerelmeseknek s' jó akarójoknak halálokon; annál-is inkább reménség nélkül, nem illik azokat siratni s' jajgatni.

Oka 1. *Mert* tilalmazza azt Isten, mind az O s' mind az Uj Testamentomban, Jere. 22. 10. és Ezech. 24. 16. Ezt erősíti Idvezítőnk, Luc. 7. 12, 13.

2. *Mert* ellenkezik az Istennek akarattyával, ki el-végezte hogy minden ember egyszer meg-halljon, Sid. 9. 27. Melly Isteni akaratnak engedelmeskedni kell minden keresztyén embernek: mivel a' mindennapi imádságban-is, azt kívánnyuk, hogy

hogy az Istennek, mint mi Atyánk, akarattya légyen-meg, ugy itt e' földön, mint a' menyben, Matt. 6. 10. Melly kívánságunkal ellenkezik, a' mi halottinkon való békételen sirásunk, &c.

3. *Mert* a' kik az ő halottyokon reménség nélkül, illetlen keserűséggel keseregnek, irigyelni láttatnak azokat a' jókat, a' mellyeket nyertenek halálokban, az ő szerelmesek. Minémük: 1. *A' bűntől való meg-szabadúlás*: mert ugyan-is mig élünk bűneink terhe alatt keservelen nyögünk s' akkor-is vétkezünk, mikor jót kívánunk cselekedni, szent Pállal, Rom. 7. 19. 22, 23; de mikor meg-halunk a' bűntől meg-szabadulunk, Rom. 6. 7. A' ki azért halottyán felettéb való keserűséggel illettetik, azt akarná, hogy az ő szerelmese még tovább vétkezett vólna, s' a' bűnnek terhe alatt nyögött volna; melly felette vétkes kívánság. 2. *A' búnért rajtunk lévő nyomorúság alól való fel-szabadulást* mert ugyan-is ez életben az Istennek szentei-is sok nyomoruságot szenvednek, s' menyország felé ugy mendegelnek, Csel. 14. 22. de mihelyt meg-halnak azoktul meg-szabadulnak, Jelen. 7. 15-17. és 21. 4. Azért a' ki felettébb sirattya halottyát, irigyli hogy az ő szerelmese a' nyomoruságból a' nyugodalomra ment, &c. 3. *A' Jésus Christussal való létel*: mert ugyan-is, jóllehet az hivek, itt ez életben-is hitnek által a' Christussal edgyek, s' ő benne élnek, Gal. 2. 20. de test szerént ugyan távól vannak a' Christustól; de ha meg-halnak ő Felségéhez vitetnek, azért kívánkozik, szent Pál olly igen meg-halni, Phil. 1. 21-23.

21--23. igy minden szentek kivánkoznak a' Christushoz menni lakni, 2Cor 5. 6--8. Azért a' ki felettébb sirattya halottyát, irigyli annak, az ő Christussához való mentét, &c. 4. *A' mi alázatos testünknek, a' Christus dicsőséges testéhez való hasonlatosság:* mert mig élünk, alázatos, el-vettetett és romlandó testet viselünk; de az halál által, leszen a' mi testünk dicsőségessé, Phil. 3. 20, 21, &c.

Hasz. I. *Feddő* Azokat feddi a' Tudomány, kik keresztyének lévén felettébb, reménség nélkül való síráft, jajgatást tésznek, és szomorkodnak halottyokon, mint ha keresztyének sem vólnának. *Illyenek mind azok.* 1. Kik pogányi módon, hahotálnak, jajgatnak, orditanak, hajokat, s' ruhájokat szaggattyák. Azt mondgyák talám az illyenek: *Lám Jákób Pátriárcha halván szerelmes Jósephje halálát, meg-szaggatá ruháját*, Terem. 37. 34. *Jób ü halván fiainak, leányinak halálát, hasonlóképpen cselekedék.* Job. 1, 20. *En sem vétkezem tehát felettébb való keserüségemmel?* Fel. 1. Nem a' szenteknek példájok, és cselekedetek; hanem az Isten akarattya a' mi életünknek, s' cselekedetinknek regulája: ők-is emberek lévén, emberi erőtlenségtől viseltettek akkor, mikor ruhájokat szaggatták. 2. Az ő ruhájoknak külső meg-szakasztása, az ő szivbéli keserüségeknek jele vólt; de talam az hajadnak s' ruhádnak meg szaggatása, Istened ellen való békételenségednek jele. 3. Sirtanak Jókób és Jób-Pátriárchák; de Istennek akarattyán meg-nyugottanak, s' nem vétkeztenek: sirhacz te-is mint fellyebb meghallád

hallád szerelmesednek halálán, csak ne vétkezzél felettébb való siráſſal. 2. Illyenek azok, *kik*, békételenkednek, zugolódnak és pántolódnak Istennel, mondván: *Oh Uram, miért keseritél meg? miért vód el az én szerelmesemet? láv a' másét el nem vód, bár én-is veszstem vólna el, s' a' többi, &c.* 3. Illyenek, *kik*, a' vigasztalatáft semmiképpen bé-nem-akarják venni; hanem inkább az ellen magokat meg keményitik, &c. 4. Illyenek, *kik*, magokat felettébb való siráſokkal, bőjtöléſekkel sanyargattyák, annyira hogy sem Isteni tiſztelethez, sem keresztyéni tiſztekre nem alkalmatoſok, mint a' káka, le-függeſtik magokat, s' győtrik lelkeket, kit Isten nem kedvell, Esa. 58. 5. &c.

II. *Intő.* Inti az Istennek hiveit, kik szerelmeſeknek halálokban, a' szabadoſſan cselekedő Istentől meg-keseritettetnek, hogy ugy keseregjenek, s' gyászollyanak, hogy ne vétkezzenek; hanem az ő halotti siráſok hittel s' reménséggel légyen ősszve kőttetve. Kérd. *Miben áll az illyen halotton való keserges?* Fel. Abban: 1, Ha a' bűnt, melly miá jöttbé e' világra, s' mi reánk-is, a' halál, sirattyuk, Jóbbal, Job. 14. 1. 2. Ha a' mi szerelmesünk halálát Isten kezének lenni meg-ismérjük, s' az alatt magunkat meg-alázzuk Jóbbal, Job. 1 21, 22. 3, Ha azt békeſséges rúréſſel szenvedgyük, meg-gondolván Eli-Pappal, az Istennek szabados uraságát, mi rajtunk, s' a' mi szerelmeſinken, 1Sam. 3. 18. Erre penig indicson. 1. Az Isten parancsolattya, a' leczkében. 2. Az Istennek szabados szenkitől nem függő

gó akarattya, Solt. 115. 3. 3. A' mi szerelmesinknek állapottyok, kik sok gonoszoktul menekedtek meg az halál által; és sok jót nyertenek halálokban: mellyet hallánk a' Tudománynak okaiban. 4. A' mi szerelmesink haláloknak Isten előtt való kedvessége: mert drágalátos a' híveknek halálok Isten előtt, Solt 116.15. 5. Azoknak dicsőségre való fel-támadások: mert *kik a' Christusban aluttak-el, dicsőségre támadnak fel*, v. 14. és Jan. 5. 29. Amen.

LXXVIII. PRÆDIKACIO.

A' Christusban el-aluttakról.

1 Teſſ. 4. 14. *Mert ha hiszszük, hogy a' Jésus meg-hólt, és fel-támadott: az Isten-is azokat, a' kik el-aluttanak a' Jésusban, elő-hozza ő vélle.*

Mivel mind Idvezitő Urunk Jésus Christus idejében, s' mind az Apostolok életekben, voltanak (ma-is vannak) *Sadducæus* vallású eretnekek: kik azt állatták, hogy nincsen, s' nem lészen az halottaknak fel-támadása; hanem az emberek végképpen az halálban csak el-mulnak, és semmié lésznek. Minek okáért sokan az Apostol idejében ollyak lévén, az ő vélekedésekkel igen nagy keserűséggel illették a' keresztyéneket, az ő halottyoknak alkalmatosságával. Mellyre nézve a' szent Pál Apostol, az ő halottyokon meg-szomorodott *Theſſalonicabéli* híveket inti, s' vigasztallya, hogy az ő szerelmes-

relmeseknek, barattyoknak, s' jó akarójoknak, halálokon, feletteb ne-szomorkodgyanak: okát adván intésének. 1. *Mert* az, nem keresztyénekhez; hanem az őrök élet reménysége nélkül való pogányokhoz illik, v. 13. 2. *Mert* a' kik a' Jésus Christus hitiben el-aluttak, s' meg-hóltak, azok a' Christussal az őrök életre támadnak-fel, a' mi leczkénkben: mellynek,

Két Részei vannak.

1. Az idvezülendőknek, a' Jésus halála, és fel-támadása felől való hiteknek, szükséges volta: *Ha hiszszük, hogy a' Jésus meg-hólt és fel-támadott.*

2. Ennek az hitnek gyümölcse, a' bóldog fel-támadás. *Az Isteni-is azokat, a' kik el-aluttanak a' Jésusban, elő hozza ú vélle.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

1. *A' Christus Jésusban való hit*: Ha hiszszük, hogy a' Jésus meg-hólt, s' fel-támadott. Kérd. 1. *Mit tészen hinni, hogy a' Jésus meg hólt?* 2. *Mit tészen hinni a' Jésus fel támadását?* Az 1. Fel. Nem azt tészi, hinni, hogy a' Jésus, mint Istennek nagy Próphétája, az Evangéliumi igasságnak meg-erősséttéséért hólt-meg: mellyben minékünk példát hagyott, hogy ha Isten dicsősége ugy kivánnya, mi-is szenvedgyünk az Evangéliumi igasságért, mint a' *Socinianusok* álmadoznak: mert ugy a' Prophetákban, Apostolokban, Evangélistákban kellene hinni, kik-is az Evangéliumi igasságért

ságért halált ízenvedtenek, mint Idvezitőnk bizonyittya, Matt. 5. 12. Jele, 11. 3-7; hanem hinni, hogy a' Jésus meg-hólt: annyit téſzen, mint hinni, hogy ő Felsége, a' mi bűneinkért, (az én bűneimért) hólt-meg, Rom. 4. 2. 1 Pet. 2 v. 24. és hogy igaz lévén ízenvedett az hamiſſakért, hogy minket Iſtenhez vinne, 1 Pet. 3. 18. Az 2. Fe. Hinni, hogy a' Chriſtus fel támadott, azt téſzi, 1. Hinni, hogy miképpen magát, az ő emberi természetit, mi értünk a' Jésus, az ő Iſtensége által Iſtennek meg-áldozta, Sid. 9. 14. ugy azon Iſteni ereje és hatalma által, az ő emberi természetit az halálból fel-támaſztotta, az ő igiretí ſzerint, Ján. 10. 17, 18 és igy hatalmaſon magát Iſtennek Fiának lenni, meg-mutatta, Rom. 1, 4. 2. Hinni, hogy az ő halálában részesülők, ugy mint: ki az én meg-igazúlásomra fel-támadott, Rom. 4. 24. ezt világoſittya ſzent Pál, Rom. 6. 5. és 1 Cor. 15. 19. 20. 3. Hinni, hogy a' Jésus halálból való fel támadásának ereje által, az őrők életre fel-támadok, Rom. 8. v. 11.

II. *Gyümölcse ennek a' hitnek*: az Iſten-is elő hozza azokat ő vélle, tudni illik a' Jésuſſal. Kérd. 1. *Kit ért itt az Iſtenen, ki a' Jésus halálát, s' fel-támadását hivőket elő hozza?* 2. *Mit téſzen azokat a' Jésuſſal elő hozni?* Az 1. Fel. Az Atya Iſtent, a' kinek tulajdonittya, az Apoſtol itt a' fel-támadáſt, nem ki-rekeſztvén, a' Jésuſt: mert miképpen az Atya támaſzt halottakat, ugy a' Fiu-is a' kiket akar meg-elevenit, Jan. 5. 21; hanem csak az Iſteni munkáknak

káknak rendire nézve: ki miképpen, az egy Iſteni természetben első ſzemély, ugy az Iſteni munkákra nézve-is (minémű a' halottaknak fel-támaſztáſa) elsőnek mondatik, mint ezt Idvezitőnk magyarázza, Jan. 5. 19. A' 2. F. Elő-hozni itt azt téſzi. 1. Fel-támaſztani az hiveket: mert miképpen az Atya Iſten, a' Jésus Chriſtuſnak teſtét, az halálból fel-támaſztotta (nem a' Jésus Chriſtus Iſteni hatalma nélkül, mert ő maga Iſteni erejével támadott-fel, mint meg-hallók; hanem azon egy Iſteni hatalommal s' erővel, mely köz a' Jésus Chriſtuſſal, Jan. 5. 25.) azonképpen az hiveket-is, mint a' Jeſus Chriſtuſnak tagjait fel-támaſztya, az halálbol. 2. Az őrők dicsőſségre az halálból fel-támaſztani, és a' Jésus Chriſtus dicsőſségében részesiteni, mint idvezitőnk magyarázza, Jan. 17. 24. melly hiveknek elő-hozatáſok, s' dicsőſségre való fel-támaſztatáſok, nem csak az Atyáé; hanem a' Jésus Chriſtuſé-is, Phil. 3. 20, 21.

III. *Azóknak le-iráſok, kik elő-hozattatnak a' Jéſuſſal, az itilet napján.* Kik el-aluttak a' Jésusban. Kérd. *Micsoda a' Jésusban el-alunni?* Fel. 1. A' Jésusban meg-halni (az hiveknek halálok penig, miért mondatik álomnak, láſd, ez előtt való Prædikátióban.) *Meg-halni a' Jésusban*; nem egyéb, hanem, 1. A' Jésus Chriſtuſſal való lelki s' hitbéli edgyeſségben, végig meg-maradni, és abban múlni-ki e' világbol, Jel. 2. 10. igy hólt-meg ſzent Pál (több ſzentekkel) 2 Tim. 4. 7, 8. Ez illyenek, az halálban-is élnek, Jan. 11. 25. 2. Lelkét embernek halála órá-

ján, a' Jésusnak, mint teremtő s' meg-váltó Istenének ajánlani Dáviddal, Solt.31.6. és szent Istvánnal, Csel.7.59,60.

Tudomany.

Valakik hiszik hogy az Ur Jésus Christus az ő bűnökért meg-hólt, s' igazuláſokért fel-támadott, és ezen Jésus Christussal való lelki és hithéli edgyesűlségben halnak-meg, azok az halálban nem maradnak; hanem Istentől, azon dicsőſségre támaſztatnak fel, melly dicsőſségre az Ur Jésus Christus fel-támadott. A' leczkében vagyon e' Tudománynak igazsága.

Oka. 1. Mert azokat támaſztya-fel a' Christus az örök életre, Jan.6.40.

2. Mert a' kik hit által edgyesűltek a' Jésus Christussal itt e' világon, a' kegyelem országában, azok a' Christusnak mint főnek, tagjaivá lőttenek, 1Cor.6.15. melly titkos edgyesűlségre nézve, a' miképpen hogy a' mi fejünk, az Ur Jésus Christus, dicsőſségre támadott fel, azonképpen, minden hivek, az halálból dicsőſségre támadnak-fel, ezt emlegeti szent Pál, Phil.3.20,21. Erre nézve mondatik az Ur Jésus Christus az halottaknak (t. i. az hiveknek) első ſengéjének, 1Cor.15.20--23. mert miképpen az O Testamentumban a' gabonának első ſengéjében, az egész mezőbéli gabonák meg-szenteltetnek vala, Deut.12 6. igy a' Jésus Christus dicsőſséges fel-támadásában meg-szenteltettek minden idvezűlendők, és mint Christusnak tagjai az örök dicsőſségre támadnak-fel. 1 Cor.15.20.

3. Mert

3. Mert a' kik hit által edgyesűltek a' Jésus Christussal, azok mind végig meg-maradván a' Christussal való lelki edgyesűlségben, azok az igaſság Koronájának el-vételére támadnak-fel, mellyet tart a' Jésus Christus az ő hivelnek számokra, az egekben, 2Tim 4.10. Ezért inti ő Felsége, az ő hiveit, az hitbéli állhatatoſságra, Jel.2.10.

4. Mert az hivek azért adattattak, az Atya Istentől az Ur Jésus Christusnak az örök választásban, hogy azokat ezon dicsőſségben részesitse, melyben ő Felsége uralkodik, Jan.17.24. Ez-is az Atya Istennek akarattya, hogy a' kik ő Felségében hiſznek, fel-támaſzſza erre a' dicsőſségre, Jan.6.40.

Hasz. 1. *Oktat.* Nem hozattatnak tehát az itiletkor azok elő a' Jésus Christussal, kik a' Jésusban nem aluttak-el, az az, nem hóltak-meg a' Jésusban. Kérd. *Kicsodák azok?* Fel. Az hitetlenek, kik nem hittek, s' nem hiſznek a' Jésus Christusban, az az, hitnek általa nem edgyesűltek a' Jésussal, mert azok már meg-itiltettek, Jan.3.36. Kérdés. *Vallyon az hitetlenek fel-támadnak-é: holott szent Pál itt azt mondgya, hogy azok hozatnak-elő a' Jésussal, a' kik ő benne aluttak-el?* Fel. Jól lehet, szent Pál itt az hitetlenekről nem emlekezik, mivel hogy csak az hiveket akarta vigaſztalni, kik az ő szerelmeſeknek halálokon meg-szomorodtak; de az hitetlenek-is fel-támadnak, noha nem az dicsőſségre, mint az hivek; hanem a' gyalázatra, s' örök veszedelemre, Jan.5.29. mert mind az hiveknek s' mind az hitetleneknek, elő-kell az Ur Jésus itilő széki eleiben állani,

lani, s' az ő cselekedetek ſzerént ſententiát kell hallani, 1 Cor.5.10. láſd, Matt.25.34-41.

II. *Int.* Ugy éllyünk e' világon, hogy halálunk óráján, a' Jéſusban aludgyunk-el, és az itilet napján ő Felségével az örök dicsőſségre ſerkennyünk-fel az halálból: mert azok, kik az Ur Jéſusban nem aluttanak el, (és nem hóltak-meg) az örök gyalázatra ſerkennek, (támadnak-fel) az halálból, Dan. 12.2. Jan.5.28,29. Kérd. *Mikeppen kell élni az idvezülendő embernek, hogy halála óráján a' Jéſusban aludgyék el, s' hallyon-meg; és az itiletnek napján az örök életre ſerkennyen (vagy támadgyon) fel?* Fel. 1. Hinni kell, hogy az Jéſus Chriſtus az ő bűneiért hólt-meg, és igazulására támadott-fel, Rom. 4.25. coll. Rom.3.1. mert az illyek, az halálban-is alusnak, s' a' Chriſtusban élnek, Lázárral, Ján.11.25. 2. Meg-kell halni a' bűnnek, és az igaz meg-térés által új életre kell fel-támadni, Rom. 6.4-11,12. mert az illyek támadnak-fel, a' Jéſuſſal, dicsőſséggel, Rom. 6.8. 3. Az Ur Jéſus beſzédét, a' Szent iráſt halgatni kell, s' a' ſzerént kell élni, mert az illyek az halálból, által mennek az örök életre, Ján.5.24. 4. E' világot s' ennek gonoſz kivánságát meg-vetvén, igazán, ſzentűl, és mértékleteſſen kell élni: mert az illyek várhattyák az Ur Jéſuſt, mind halálokra, s' mind az itiletnek napjára, Tit. 2.11, 12. és az illyek jűnek-ki a' koporſóbul, az örök életnek fel-támadására, Jan.5.29. 5. Alhatatoſſan mind halálig meg-kell hiteket, s' ſzereteteket tartani: mert illyek támadnak-fel az örök élet Coronájának el-vételére, 2Tim.4.7,8. (*Fiat applic.*) Amen. LXXIX.

LXXIX. PRÆDIKACIO.

A' Chriſtus Juhainak örök életekről.

Szent Ján.10. 27,28. *Az én juhaim az én ſzómat halgattyák, én.is iſmérem azokat, és engemet követnek: Es én örök életet adok nékiek és ſoha el nem veſznek, és ſoha ſenki ki nem ragadgya az én kezemből.*

A' Teſtben meg-jelent Iſtennek ſzent Fia az Ur Jéſus Chriſtus, nem oknélkül igirtetett az Atya Iſtentől az hivóknek, *Páſztorul*, Ezech.34 14. *Támaſztok*, ugy mond: *ő nékiek egy Páſztort és legelteti őket.* Melyre nézve mondgya Idvezitónk-is, magát jó *Páſztornak*, ezen réſzben, v. 11. *En vagyok amaz jó Páſztor.* 1. Mert a' jó páſztor *iſméri* az ő juhait: ugy az Ur Jéſus Chriſtus *iſméri* az ő hiveit, kiket az Atya Iſten, az örök válaſztás ſzerént néki adott, Jan.17 9. 2. Mert a' jó Páſztor ſzép kies helyeken *legelteti* az ő juhait: ugy a' Jéſus Chriſtus, az ő hiveit legelteti az Evangéliumnak mezején, az ő ſzent igéjével, Solt.23.1,2. Ez amaz *Iſtennek beſzéde*, mellyel él és tápláltatik a' lélek, Matt.4.4. és ez ama' *viz*, melyből a' ki iſzik ſoha meg nem ſzomjuhozik, Jan.4 14. 3. Mert a' jó Pálztor *őrizi* az ő juhait, minden ragadozó fene vadaktul, hogy azokat el ne ragadozzák: ugy az Ur Jéſus Chriſtus őrizi s' óltalmazza az ő hiveit, minden ellenségektűl, minéműek e' világ, az ördög s' annak minden ha-

mis tagjai, hogy azokat el ne ragadozzák, erről ſól Idvezitönk, Luc. 12. 31, 32. Matt. 24. 24. 4. Mert a' jó Páſztor, nem csak őrzi az ő juhait, hanem a' napnak eſtin, ſzállására, akolra s' nyugodalomra hajtya: úgy a' Jéſus Chriſtus, nem csak világi életekben őrzi az ő hiveit; hanem életeknek eſtin örök nyugodalomra viſzi őket, a' mint a' 6ent leczkében mondgya Idvezitönk, az ő juhai felöll, kik az ő Felsége ſzavát halgattyák, és követik ő Felségét, mint lelkek Páſztorát.

Két Réſzei vannak.

1. A' Jéſus Chriſtus Juhainak, az ő Páſztorokhoz való engedelmeſségek, verſ. 27. *Az énjúhaim az én ſzómat halgattyák*, &c.

2. A' Jéſus Chriſtus juhainak engedelmeſségeknek jutalma, verſ. 28. *Es én örök életet adok azoknak.*

Illyen czikkelyek vannak a' ſz. Leczkében.

I. *A' Páſztornak az ő juhai körül való gondviſelése, s' iſméreti*: En iſmérem az én juhaimat. Ez a' Páſztor, nem más; hanem a' teſtben meg-jelent Iſtennek ſzent Fia, az Ur Jéſus Chriſtus, mint meghallók. Ez mondgya; hogy iſméri az ő juhait. Itt az a' kérdés. 1. *Kicsodák az ő Felsége juhai?* 2. *Miesodás iſmérettel iſméri az ő juhait?* Az 1. F. A' Chriſtus juhai a' válaſztott hivek, kiket az Atya az örök válaſztásban nékie adott, Jan. 17. 9. kikért-is le-tötte az ő életét, Jac. 10. 15. Az hivek penig *juhoknak* mondatnak haſonlatoſság ízeránt; mert miképpen

pen a' juhok, egyűgyű, ſzelid, és alázatos állatok: igy az hivek egyűgyűk, ſelidek, és alázatoſok. Ezért haſonlittatik Idvezitönk-is júh vagy bárányhoz, hogy ő Felsége, ſzelid és alázatos volt, Eſa. 53. v. 7. Ezért mondgya Idvezitönk az ő hiveinek, Matt. 11. 28. A' 2. F. Ezeket az ő juhait, s' hiveit iſméri, az Ur Jéſus Chriſtus, nem ollyan *közönséges* iſmérettel, mint az hitetleneket; hanem *kiváltképpen* való iſmérettel, melly függ az örök el-válaſztáſtul, az az, iſméri mint válaſztottit.

II. *A' juhoknak s' a' hiveknek engedelmeſségek az ő Páſztorokhoz*: Mellyet kettőben ir-le Idvezitönk. 1. *Az én ſzómat halgattyák.* A' Jéſus Chriſtus ſzava az Iſtennek beſzéde, mellyet ő Felsége prédikállott az hivek idveſségére: valaki azt halgattya az Iſtentől vagyon, s' az az ő Felsége juha, Jan. 8. 47. Kérd. *Mit téſzen halgatni a' Chriſtus ſzavát?* F. 1. Halgatni őtet, mint Iſtentől küldött Fiat, Jan. 8. v. 42, 43. 2. Halgatni őtet, mint Iſtennél meg-engeſztelő Iſtennek Fiát, Matt. 3. 17. coll. 17. 5. 3. Halgatni az Evangéliumot, s' hinni annak, Jan. 5. 24. Igy halgattyák az ő hivei, ő Felségét. 2. *Követnek engemet.* Nem elég a' Chriſtus juhainak, hallani az ő Felsége ſzavát, hanem követni-is kell ő Felségét mint páſztort. *Mit téſzen követni az hiveknek a' Chriſtust?* Fel. 1. E' világot a' Chriſtus ſzerelméért meg-vetni, Matt. 16. 24. 2. Hinni ő Felségében, Jan. 5. 24. 3. Az ő parancsolatiban járni, 15. 10. 4. ő Felségét, a' ſzelidségben, engedelmeſségben, és alázatoſságban követni, Matt. 11. 28.

III. *Jutalma az hivek ebbéli engedelmeſségeknek.* Ez-is kettő. 1. Hogy örök életet ád azoknak s' el nem veſznek. 2. Hogy ſenki azokat az ő Felsége kezéből ki nem ragadhattya. Igyekezik ugyan, 1. E' világ hogy azokat el-ragadgya, Jan. 15. 19. 2. Igyekeznek a' hamis prophéták, Matt. 24. 24. 3. Igyekezik az ördög, 1 Pét. 5. 8. de edgyik ſem ragadhattya el a' Chriſtuſtól: mert Iſteni erejével óltalmazza azokat az idveſségre, Rom. 8. 35--38.

Tudomany.

Valakik az örök választás ſzerént a' Jéſus Chriſtusnak juhai, s' hivei, azok ſem életekben ſem halálokban, ſemmi némű erő, hatalom, s' nyomorúság által, a' Jéſus Chriſtuſtúl, el nem ſzakaſztathatnak; hanem azoknak örök életet ád a' Jéſus Chriſtus. Ezt erősíti ſzent Pál-is, Rom. 8. 35--38.

Oka 1. *Mert*, ez az Atya Iſtennek akaratya, a' Jéſus Chriſtushoz: hogy a' kik ő Felségében hiſznek, azokat az örök életre fel-támaſzſza, Jan. 6. 40.

2. *Mert*, azért adta az Atya Iſten az ő ſzent Fiának a' hiveket még az el-válaſztásban, hogy azok közzűl edgy-is el ne veſzſzen, hanem idvezűllyön, Jan. 6. 39. Ezért mondgya Idvezitőnk-is ſzent Atyának, Jan. 17. 24.

3. *Mert*, az Atya Iſten-is azért adta ſzent Fiát ez világra, hogy a' kik ő benne hiſznek, el ne veſzſzenek: hanem örök életek légyen, Jan. 3. 16. A' Jéſus Chriſtuſ-is azokat biztattya örök élettel, Jan. 14. 1--3.

Hasz-

Hasz. I. *Oktató.* 1. Valaki tehát nincsen a' Jéſus Chriſtus juhainak *Aklában*, azoknak a' Jéſus Chriſtus nem Pásztora, és azoknak örök életet nem ád. Ezért mondgya ő Felsége az ő juhai felől, kik még akkor nem vóltanak az ő Aklában, minémúek mi akkor vóltunk, eleinkre nézve, v. 16. más juhaim-is vannak, &c. Kérd. *Micsoda az Jéſus Chriſtus akla, s' hol vagyon az ma?* Fel. A' Jéſus Chriſtus juhainak *Akla* az Eccléſia: mert annak ő Felsége Feje és Pásztora, Eph. 1. 22. Ezaz Akol vagy Eccléſia penig ott vagyon. 1. A' hol a' Chriſtusban hiſznek, mint teſtben meg jelent Iſtennek Fiában: mert azok, nem ő Felsége juhai, kik nem hiſznek ő Felségében, mint az akkorbéli hihetetlen Sidóknak mondgya vala, v. 26. 2. Az hol az Evangélium prédikáltatik, (1) mert az Evangélium az ő Felsége ſzava, mellyet halgatnak az ő juhai. (2) mert az Evangéliumbéli igiretekkel, mint lelki kenyér és viz által élnek, mint Dávid énekli, Solt. 23. 1, 2. és Idvezitőnk-is magyarázza, Matt. 4. v. 4. és Ján. 4. 13, 14. Ez a' Jéſus Chriſtus juhainak *Akla*, ma nem más, hanem a' mi Eccléſiánk. (1) mert mi több Fejet s' Pásztort nem iſmérünk a' Jéſuſnál. (2) mert mi ő Felségét halgattyuk, az Atyának kivánsága ſzerént, Matt. 17. 5. az az, ő Felségében hiſzünk, mint teſtben meg-jelent Iſtennek Fiában, s' lelkünknek Pásztorában. (3) mert ő Felségét követtyük, mint örök életre vezető Pásztort, mondván ſzent Péterrel: *Uram kihez mennyünk, örök életnek beſzéde vagyon te nállad*, Jan. 6. 68. Illyeket látott

ſzent János, Jel. 14. 4. 2. *Okt.* Nem óltalmazza tehát a' Jéſus Chriſtus azokat, kik nem az ő Felsége juhai, hanem el-ragadozzák azokat a' lelki farkaſok: minémüek, 1. A' hamis Tanitók, s' hamis prophéták, Matt. 24. 24. Csel. 20. 29. 2. Az ördög, ki ſokakat el-csábit, tagjaivá téſzen, kik hypochriták, a' Jéſus Chriſtus nyájjai közt. 3. *Okt.* Nem ſzakadhatnak tehát-el a' Jéſus Chriſtus juhai, az Ur Jéſuſtól, ſemminémü erő s' hatalom által. Nem, (1) e' világnak üldöztetéſe által: mert e' világ közzül ki-válaſztotta azokat, Jan. 15. 18, 19. (2) Nem az ördög: mert az ellen őket meg-erősſitette a' Jéſus Chriſtus, Luc. 22. 31, 32. (3) Nem a' ſok külömbféle nyomoruságok, kiſértetek, &c. mert az Iſten az ő ſzerelmében a' Jéſus Chriſtus által őket meg-erősſitette, Rom. 8. 35--39. s' Iſteni ereje által óltalmazza őket, 1 Pet. 1. v. 5.

II. *Int.* Viſgállyuk-meg ha vagyunké a' Jéſus Chriſtus juhai közzül valók: mert gődölyék (az az hitetlenek-is) vadnak e' világon, kik az itiletnek napján örök kárhozatra küldetnek, Matt. 25. 34. *Jelei a' Chriſtus juhainak.* 1. Kik a' Jéſus Chriſtuſban hiſznek, mint teſtben meg-jelent Iſtennek Fiában: mert azok nem az ő juhai, kik ő Felségében nem hiſznek, v. 26. 2. Kik halgattyák az ő Felsége beſzédét, a' kik penig nem halgattyák, nem az ő juhai közzül valók, Jan. 8. 47. 3. Kik követik ő Felségét, (1) a' ſzelidségben, s' alázatoſságban, Matt. 11. 29. (2) tiſzta ſzent életben, 1 Pet. 1. 16. 4. Kik életekben s' halálokban, a' Jéſus Chriſtuſnak mint

mint lelkek pásztorának ajánlyák lelkeket, Solt. 31. 6: mert azokat, mind ez életben, s' mind a' következendő életben legelteti, Solt. 23. 1--6. Jel. 7. 17. Amen.

LXXX. PRÆDIKACIO.

Iſtene, Vallása és Hazája mellett való hűségben meg-hólt embernek Koronájáról.

Jelen. 2. *v.* 10. *Légy hiv mind halálig: és néked adom az életnek Koronáját.*

A' Szent irásban a' *Korona* három nevezetes dolgokat jelent többi között. 1. *Méltóságot*: melly azoknak tulajdonittatik, kik a' mennyei bölcseſséget, s' tudományt tanullyák, Péld. 4. v. 9. 2. *Tiſztesſéget*: melly az igaſságnak s' kegyeſségnek útában meg-ólzúlteknek tulajdonittatik, Péld. 16. 31. 3. *örök életet*: mellyet az hitben igaz tudományban s' vallásban, mind halálig *hűségeſeknek* igirtetik, 2 Tim. 4. 8. és itt a' leczkében: melynek,

Két Réſzei vannak.

1. Intés az halálig való álhatatos hűségre: *Légy hiv mind halálig*:

2. Inditó oka, s' jutalma az álhatatos hivségnek: *néked adom az életnek Koronáját.*

Illyen czikkelyek vannak a' ſzent leczkében.

1. *Az hivségre való intés*: légy hiv. Kérd. 13

Ki

Ki intetik itt az hivségre? 2. *Micsoda hivségre intetik?* Az 1. F. Magánossan az *Smyrnabéli* Eccléſia, s' annak Tanitója: kikre ſok külömb külömbféle üldöztetésnek nemei jövendők valának, a' mint ezen versben mondatik: *Semmit ne felly azokban mellyeket ſzenvedendő vagy, &c.* 2. Közönségeſſen intetnek az Ur Jéſus Chriſtus Eccléſiájában lévő hivek, kiknek-is e' világon ſok nyomoruságot kell ſzenvedniek, Jan.16.20. és Csel.24.22. kiknek-is le-tétetett az életnek Koronája. 2Tim.4.8. A' 2. F. Az *hivség* kettő, edgyik *Teſti*, másik *Lelki*. A' teſti vagy világi *hűség* áll. 1. A' beſzédben vagy igiretben való álhatatoſságban: mellyel ember felebarátyához igiretiben s' beſzédében álhatatos, Solt. 15.2. mint Jónáthán Dávidhoz, 1Sam.20.12--35--42. 2. Embernek tiſztiben s' hivatallyában, hűségeſſen, s' igazán való el-járásában (ama' ſzolgával, Matt.25.21--25. 1Cor.4.2.) Illyen hűsége vala Chuſainak, Dávidhoz, 2Sam.15.32--34. láſd. cap.17. 5--11. &c. A' lelki hivség penig áll. 1. Az Evangéliumbéli ſzolgálatban való ſzorgalmatoſságban, 1Cor.4.1. coll. Matt 25.21--25. 2. A' Jéſus Chriſtuſról való álhatatos vallás-tételben, Matt. 10.16. 28.32. 3. A' Jéſus Chriſtus hitiben, tudományában, s' az igaz vallásban való végig (mind halálig) meg-marádásban: a' mint e' ſzent leczkében vétetik, a' *hivség*; noha a' teſtl hivség is ki nem rekeſztetik: mert a' ki a' teſtiekben nem hiv, miképpen lehetne hiv ez, a' lelkiekben.

II. *Meg-határozáſa e' lelki hivségnek*; mind halálig.

lálig. K. *Miért inti, mind halálig váló hivségre, az Smyrna városbbéli Eccléſiával s' Tanitójával edgyütt, az hiveket?* F. Hogy ezzel meg-mutaſſa Idvezitőnk, hogy nem elég el-kezdeni, az ő Felségében való hitet, s' az Evangéliumbéli igaz Tudományt ſzájjal vallani; hanem cſelekedettel-is abban végig meg-kell maradni, mint az illyen pállya-futókat inti ſz. Pál 1Cor.9.24: mert ſokan el-kezdik ſzájjal vallani, az hitet és az Evangéliumbéli Tudományt; de a' nyomoruságok és az Tudományért s' igaz vallásért való üldözések el-érkezvén, azoktul való félelemtül viſeltetvén, el-ſzakadnak a' hittül Hymeneuſſal, s' Alexánderrel, 1Tim.1.20. kiknek nem adatik örök élet, hanem csak azoknak, kik végig meg-maradnak, a' nyomoruságok, és üldöztetések, és az halálnak nemei között-is, a' mint Idvezitőnk mondgya, Matt.10.22.

III. *Inditó oka, vagy jutalma az hivségnek*: néked adom az életnek Koronáját. K. *Mi értetik az életnek Koronáján?* F. Az életnek Koronáján értetik az örök élet: mert az igirtetik az hiveknek, kik az Jéſus Chriſtusban hiſznek, s' az Evangéliumbéli igaz vallásban meg-maradnak, Jan.3.16. ezeknek tétetett-le az igaſságnak Koronája, 2Tim.4.8. Az örök élet penig *Koronának* mondatik: Haſonlatoſság ſzerént. 1. mert a' *Korona* Királyokat illet: ugy a' Chriſtusban hivőket illeti az örök élet, kik a' Chriſtuſtól lelki Királyokká tétettek, Jel.5.10. kik győzedelmeskednek az Ur Jéſus Chriſtus által, az ördögön, világon, s' bűnön, 1Cor.15.57. 2. mert a' ko-

a' *Koronáért* sokat szenvednek, s' viaskodnak a' Királyok, s' a' győzedelmeseké lészen: ugy az örök életért sokat kell szenvedni s' harczolni, és a' győzedelmeseké-is lészen, Matt.11.12. 3. mert a' *Korona*, e' világ szerént, el-hervadhatatlan, drága aranyból s' kövekből áll, kiknek nemei világ végezetig el nem vesznek: ugy az örök élet-is, meg-változhatatlan mulhatatlan, s' hervadhatatlan örökké valóság lészen, 1Pét. 1. 4. melyre nézve-is: *dicsőségnek sennyadhatatlan* (majoránna) *Koronájának* mondatik, 1Pet.5.4.

TUDOMANY.

Valakik az Ur Jésus Christus idvességes ismeretiben, hitiben és vallásában, hiven, s' álhatatossan, mind halálig meg-maradnak: azok béltok után az Ur Jésus Christustul, örök élettel (mint igasságnak Koronájával) meg-ajándékoztatnak. A' leczkében bizonyittya Idvezitönk: és Pál APostol, 2Tim.4.7,8.

OKA. 1. Mert az illyen hűségesseknek, Urnak örőme, az az, örök élet igirtetett, s' adatik, Matt. 25.20,21. melyben az hivek, mint az Ur Jésus Christustól tétetett lelki Királyok, örök életnek s' igasságnak Koronájával koronáztatnak: melyben, mint a' Királyok koronájokban, örökké örvendeznek.

2. Mert, az illyen hivségesseк futtyák-meg az ő hiteknek pályáját mind végig, melynek végin igasságnak Koronája tétetett-le: mellyet az hivségesseк vésznek-el, szent Pállal, 2Tim.4.7,8.

3. Mert, az illyen hivségesseк, a' győzedelmeseк, kik

kik az Ur Jésus királyi székiben ültettetnek, Jel. 3. 21. az az, ő Felségével egyenlő dicsőségben helyheztettenek, Jan.17.24. kiket ábrázoltak a ma' huszon négy Koronás vének, kik a' székben ülő Király Christus széki körül ülnek vala 24. székekben, fejér ruhában, és fejeken arany koronák valának, Jelen. 4. v. 2--4.

HASZNA. I. *Oktató.* 1. Erőszakot kell tehát szenvedni a' menyországért: mert Koronának mondatik; a' koronáért penig, csak világi képpen-is sokat harczolnak: mint szent Pál, mondgya, 1Cor.9.25. mennyivel inkább a' menyországért erőszakot kell szenvedni, hogy azt el-nyerhessük. Matt. 11.12. 2. Nem mindeneknek adatik tehát az életnek koronája, a' kik azt kivánnyák: mert sokan futnak a' czélban; de nem minnyájan vészik-el az örök életnek koronáját, 1Cor.9.24. K. *Kicsodák illyek?* Fel. 1. *Kik*, az ő magok érdemekben, s' törvénybéli jó cselekedetekben, a' Christuson kivül, keresik az örök életet, s' idvességet, Gal 5.4. 2. *Kik* a' Christus igaz Istени ismeretin kivül vannak, Eph. 2.12. a' mellyen kivül nem adatik idvesség, Csel. 4.12. 3. *Kik*, az egyszer meg ismért Evangéliumbéli igasságot, és az hitet, az üldözésnek idején, meg tagadgyák, 1Tim.1.19. Sid.6.4--6. 4. *Kik*, csak szájjal tésznek vallást az Ur Jésus Christusról; de szivek távól vagyon ő Felségétől, igazán ő benne nem hisznek, Matt. 7.21,22.

II. *Intő.* Ha kivánnyuk az örök életnek Koronáját, hűségesseн fussunk az idvességnek utában.

4) mert

(1) mert sokan futnak az idvesség utában, s' pályájában; de nem mind vehetik-el az életnek Koronáját, 1 Cor. 9. 24. (2) mert szoros a' menyországnak úttya, melynek végén vagyon az örök életnek Koronája, s' kevesſen mehetnek azon által, Matt. 7. 12, 13. K. *Miben kell azoknak hűségeſeknek lenni, a' kik az örök életnek Koronáját el akarják vennie?* F. Abban a' tiszteſséges hivatalban, mellyben kit kit Isten helyheztetett, és külömb külömb tálentumokat osztogatott: hogy abban hűségeſſen viselye magát, 1 Cor. 7. 24: mert számot kell kinek kinek arról adni, mint Isten sáfárának, Luc. 16. 2. s' az hűséges sáfároknak adatik penig az ő Uroknak öröme, Matt. 25. 21, 22. 2. Az Isten igéjének hallgatásában, tanulásában, arról való hűséges elmélkedésben, és a' szerént való életben: hogy e' világi szorgalmatoſság embert attul el ne vonnya; hanem azért, e' világi szorgalmatoſságot meg-veſſe, Mária Magdalenával, Luc. 10. 39--42. Ugyan-is ezeknek lészen örök életek, Jan. 5. 24. 3. A' Jésus Chriſtus nevéről való álhatatos vallás-tételben, Matt. 10. 32. mert ezektől mondgya Idvezitőnk, *Atyám, ezek azok, kiket nékem adtál*, &c. Jan. 17. 24. 4. Az Ur Jésus nevéért s' tudományáért való szenvedéſekben, az Apoſtolokkal, Matt. 10. 22. mert a' kik azokban végig meg-maradnak, azoknak rendelt az Atya Isten, Luc. 22, 28, 29. országot és Koronát menyben, Jac. 1. v. 12. melyben mint királyok uralkodgyanak, Jel. 7. 13--15. A' leczkében-is illyeneknek igirtetik az örök életnek Koronája. 5. Az igaz hitben mind halá-

halálig való meg-maradásban, szent Pállal, Csel. 21. 13: mert illyeneknek tétetett-le az igaſságnak koronája, 2 Tim. 4. 7, 8.

Ihl. *Vigaſztaló*, Vigaſztallya az Istennek minden karban, hivatalban lévő hiveit, ez a' Tudomány: mert a' mennyeknek országában Koronát tart számokra. Ugyan-is vagyon az Istennek országában. 1. *Diadalomnak* koronája, Jel. 6 2. melly azoknak adatik, kik az ördög, világ, bűn és test ellen viaſkodnak, és az Ur Jésus Chriſtus által diadalmaskodnak; mert az ő Felsége kezében diadalomnak Koronája vagyon, s' a' diadalmaſoknak adgya, Jel. 6. 2. és azokkal ül egy királyi székben, Jel. 3. v 21. 2. *Igaſságnak* Koronája, 2 Tim. 4, 7, 8. melly azoknak adatik (1) kik a' Chriſtusban meg-igazittatván az Istennek törvénye szerént szabván cselekedeteket, igazán és szentül élnek e' világon: kik fényleni mondatnak az örök életben, Matt. 13. 43. (2) kik az Chriſtus hitében végig meg-maradnak, 2 Tim. 4. 7, 8. 3. *Dicsőſségnek* koronája: melly azoknak adatik, kik tudományokkal s' kegyes életekkel egyebeknek (akar Tanitók, s' akar halgatók legyenek az Istennek nyájja, Eccleſiája között) tűkőri vóltanak, 1 Pét. 5. 3. 4. *Életnek* koronája: melly adatik (1) az Isten szeretőknek, Jac 1. 12. (2) a' kik a' Chriſtusért való szenvedéſekben álhatatoſok, a' leczkében: *semmit ne félly azokban a' mellyeket szenvedendő vagy: Imé következik hogy a' Sátán egynéhányat ti közzűllettek a' tömlöczben veſſen, hogy meg-próbáltaſſatok.*

Légy hiv mind halálig, és néked adom az életnek Koronáját. (Fiat applic) Amen.

LXXXI. PRÆDIKACIO.

Az igaznak az halálban való bizodalmáról.

Péld. 14. v. 32. *Az igaznak* (penig) *halála idején is reménsége vagyon.*

NIncsen semmi békessége az istentelennek, azt mondgya az Jéhova: igy szóll Esaiás is, Esa. 48. 22. Nincsen penig békessége az istentelennek, sem életében sem halálában. Nincs *életében*, békessége, 1. *Istennel*: mert Isten ő vélle a' Jésus Christus által meg nem békéllett, s' nem mondhattya azt; meg-igazulván hitnek általa békességem vagyon Istennel, a' Jésus Christussal, Rom. 5. 1. 2. Nincs békessége, maga *lelki ismérettivel*: mert az űtet szűntelen vádollya, s' ott-is fél a' hol lenki nem bántya, Péld. 28. 1. mint Cain. Terem. 4. 14. Nincsen békessége az halálban, mert lelkekre nézve, akkor vesznek-el Solt. 1. 4. 5. De az Isten félőknek, mind életekben, halálokban békességek vagyon, mind Istennel, s' mind lelkek ismérettivel. *Életekben*, békességek vagyon Istennel: mert a' Christusban ő véllek meg-békéllett, Rom. 5. 1. melyre nézve nékiek nincsen semmi kárhoztatások, mivel hogy a' Christusban vadnak, Rom. 8. v. 1. Békessége vagyon lelke-ismérettivel életében: mert az őtet nem vádollya, mivel hogy meg-igazúlt a' Christusban, 1Cor. 4. 4. Békessége vagyon Istennel s' lelki ismérettivel,

rettivel, az halájban-is: mert tudgya (1) hogy az halálban-is Isten az ő óltalma, Solt. 23. 4. (2) Hogy nyugodalomra mégyen lelke' mellyel biztattya Dávid lelkét, Solt. 31. 6, 7. A' B. Salamon, az istenteleneknek és az Isten-félőknek ebbéli állapottyokat tészi-le e' szent leczkében. *Az ő nyavalyájában ejti magát az istentelen; az igaznak penig halála idején reménsége vagyon*; melynek,

Két részei vannak.

1. Az igaznak reménsége: *Az igaznak reménségi vagyon.*
2. Az igaz reménségének ideje: *halála idején.*

Illyen czikkelyek vannak e' szent leczkében.

I. *Az idvezűlendő embernek le iráſa.* Az igaz. K. *Kicsoda értetik itt az igazon?* F, Az igazon, nem értetik (1) terméſet szerént való igaz ember: mert ollyan soha (az Adám eſeti után) senki nem vólt s' nincsen-is, mint szent Pál mondgya, Rom. 3. 11. (1) nem értetik a' tőrvénybéli cselekedet által való igaz: mert ollyan igaz-is nincsen, Gal. 2. 16. Hanem az *igazon* értetik a' kegyes és Isten-félő ember, (ki ellenében vetteték ezen versben, az *istentelennek*, az ő nyavalyájában ejti magát) minémű igazak ők valának Isten előtt, az emberek között az ő kegyes életekre nézve, Zacharias és Erzébeth, Luc. 1. 6. Ez illyen *igazak* penig, lőttenek *igazakká*, a' Jésus Christus igasága által, kiket Isten meg-igazított a' Jésus Christusban lőtt váltságnak általa, Rom. 3. 24. Ezek penig kik a' Jésus Christusban *hisznek*, az

az, hitnek általa a' Jésus Chriſtus igaſságát magokhoz kapcsollyák, Rom. 5. 1.

II. *A' Chriſtus által, meg-igazultaknak tulajdonságok.* Az igaznak, *ugy mond*, reménsége vagyon. K. *Micsoda a' reménség?* F. A' reménség, nem egyéb, hanem az Iſtennek (a' Jésus Chriſtusban) tőtt kegyelmes igiretseinek bé-tellyeſedésének hit által való várása: melly által-is mondatnak az hivek meg-tartatni, Rom. 8. 24. mivel hogy az Iſten igiretinek hit által való várása ſoha az hiveket meg nem csalıya, Rom. 5. 5. Erről a' reménségnek csalhatatlanságáról ſzól ſzent Pál, 2 Tim. 1. 12. *Tudom kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy az ő nála le-tőtt kincsemet* (az az örök idvességemet) *megtarthateya, amaz napra.*

III. *Ideje az igaznak reménségének.* Halála idején-is. Nem csak életében; hanem halála órájánis. K. *Mi felől vagyon a' Jésus Chriſtus által meg-igazittatott embernek reménsége, halála órájan?* F. Im ezek felől. 1. Hogy miképpen életében, úgy halála órájan-is, ſemmi némű nyavalya, nyomoruság, halálnak nemei, és az ineselkedő ſátán, az Iſtennek ſzerelmétől, melly vagyon a' Jésus Chriſtusban, el nem ſzakaſzthatıya, Rom. 8. 38, 39. mivel hogy Iſtennek ereje által őriztetik az idveſségre, 1 Pét. 1. 5. 2. Hogy lelke testétől el-válván, menten az ő fejéhez, az Ur Jésus Chriſtushoz vitetik, a' ſzent Angyaloktul, a' Lázárral edgyütt, Luc. 16. 22. Ez az oka, hogy az idvezülendő ember, mint a' Jésus Chriſtusnak jegyeſſe, az Ur Jéſuſt, mind életében s' mind halála

lála órájan, mint lelki vőlegényét, ohajtya, a' Chriſtuſ-is útet hijja, Jel. 22. 17. 3. Hogy halála után lelkeſtől, s' teſteſtől, meg-láttya az ő idvezitőjét: illyen bizodalma vala az igaz Jóbnak, *Jób.* 19. 25--27. ſzent Pál-is illyen bizodalommal vólt mind életében s' mind halálában, mint meg-tetczik, 2 Tim. 1. 12. és 4 7, 8. és Phil. 1. 2. *Mind életemben, s' mind halálomban nyereségem énnékem a' Chriſtus: Kivánok azért, el-költözni, és lenni, a' Chriſtuſſal; mert a' mindennél jobb.*

Tudomany.

a' Jésus Chriſtus által meg-igazittatott (kegyes és ſzent életet élő) embereknek, nem csak életekben; de halálok órájan-is, meg-csalhatatlan hitbéli reménségek s' bizodalmok vagyon, örök életek felől. Ezt bizonyittya Salamon, a' ſzent leczkében, és ſzent Pál-is, 2 Tim. 1. 12. és, 4. v. 7, 8.

Oka. 1. Mert mind életében hitte, s' mind halálában hiſzi, a' meg-igazúlt, kegyes s' ſzent életű ember, hogy a' Jésus Chriſtus néki Páſztora: ki nem csak életében őrizi az idveſségnek útaiban, Solt. 23. v. 1, 2. hanem halálában-is, kinek kezéből ótet ſenki, ki nem ragadhatıya, Rom. 8. 38, 39. hanem örök életet ád nékie, Jan. 10. 28. Ezzel biztattya vala Idvezitőnk ama' meg-tért Tolvajt halála órájan, Luc. 23. 43.

2. Mert tudgya s' hiſzi azt, a' Jésus Chriſtus által meg-igazúlt ember, hogy a' Jésus Chriſtuſtúl, az ő ſzámara le-réteted kincset (az örök életet,) ſem életében, ſem halálában, ſenki ő tőlle el nem-

vészi; hanem azt az ő számára meg-tartya, 2 Tim. 1. v. 12.

3. Mert tudgya s' hiszi, mind életében s' mind halálában, azt a' Jésus Christus által meg igazíttatott, kegyessúl élő ember, hogy a' Jésus Christusban hivőknek, órők életnek koronája tétetett-le, mellyel a' lélek, menten a' testtől való el-váláskor meg-koronáztatik, 2 Tim. 4. v. 7. 8.

Hasz. I. *Oktató.* 1. Mind életekben, s' mind halálokban bizonyosok tehát, a' Jésus Christus által meg-igazúlt, kegyes életű emberek, az ő idvességek felől: mért még az halálban-is reménségek vagyon affelől, Jóbbal, Job. 19. v. 15. 17. Pál Apostollal, 2 Tim. 12. 2. Semminémű kárhoztatások, minémű: az ördögnek, bűnnek, törvénynek, és lelki ismeretnek kárhoztatási, nem árthatnak tehát a' Christus által meg-igazúlt, s' kegyes életű embereknek, halálok óráján-is, ha azok mind elő állanak-is: mert azokat a' Jésus Christus, azoktúl meg-szabaditotta, Rom. 8. 1. 3. Nem csuda tehát, ha a' meg-igazúlt s' kegyes emberek, még az halálos, kinok között-is, nagy kivánsággal, s' bizodalommal, kivánnék meghalni. (1) Mert tudgyák, hogy az halálban-is, az Ur vagyon ő véllek, Solt. 23. 4. (2) mert tudgyák, hogy órők nyugodalomra térnek viszsza, az Urhoz, az ő lelkek, Solt. 116. 7. (3) Mert tudgyák, hogy az ő halálok óráján nékiek az Ur Jésus magát megmutattya, mint szent Istvánnak, Csel. 7. 56. Kihez így fohászkodnak: *Uram Jésus, vegyed hozzád az én lelkemet*, vers. 59.

II. *Int.*

II. *Int.* Ugy éllyünk tehát világi életünkben, hogy arra az *igasságra* tegyünk szert: mellyhez ragaszkodván, halálunk óráján-is, reménségünk s' bizodalmunk lehessen, órők életünk felől, s' ezt mondhassuk szent Pállal, Rom. 8. 38, 39. és, Phil. 1. v. 21. K. *Miképpen kell élnünk, hogy arra az igasságra szert tehessünk, és halálunk óráján-is az igazakkal, reménségünk lehessen?* F. 1. Életünkben szerezzünk hitet magunknak, az Isten igéjének halgatásából, mint Lydia, Csel. 16. v. 14. s' hidgyünk a' Jésus Christusban: így ha meg-halunk-is, élünk, Jan. 11. 25. 2. Igasságunkat, nem a' törvénynek cselekedetiben; hanem a' Jésus Christus halálának s' fel-támadásának érdemében, keressük hitnekáltala, szent Pállal, Phil. 3. 9. mert azoknak nyereségek a' Christus, mind életekben, s' mind halálokban, Phil. 1. 21. 3. Halgassuk az Istennek beszédét, s' éllyünk a' szerint: mert a' ki azt halgattya, s' meg-tartya, soha halált nem lát, Jan. 8. 51; hanem az halálból által mégyen az órők életre, Jan. 5. 24. A' kik eddig valami bűnnek nemében éltünk, térjünk-meg abbúl, és azzal ellenkező igasságot cselekedgyünk; a' ki *Lóthal, Dávidal, Salamonnal, Mária Magdolénával, Péterrel és Pállal*, el-estél, kelly-fel ő véllek bűneidnek esetibűl, meg-igazúlsz, és ugy maradhatsz-meg mind órókké az Istennek kegyelmében, Solt. 37. v. 27. 5. Elly *igazán*, az emberekre nézve: *kegyessen* és *szentül*, Istenre nézve: *mértékletessen*, magadra, és minden külső s' belső indulatidra, s' érzékenységidre nézve: mert ugy várhatod nagy reménséggel

séggel halálod órájára, az Ur Jéſuſt, s' ugy múlhatſz ki idveſségnek reménsége alatt, 2 Tim. 2. 11. 12.
(*Fiat applicatio,*) Amen.

LXXXII. PRÆDIKACIO.

A' meg-hólt kisdedek idveſségekről.

Szent Matth. 19. 14. *Jéſus penig monda: hadgyatok békét a' gyermekeknek, és ne tiltsátok meg őket, hogy hozzám ne jüjjenek: mert illyeneké a' mennyeknek országa.*

NEm ollyanok az én gondolatim, mint a' ti gondolatitok, ſem az én utaim, mint a' ti útaitok, azt mondgya Iſten: Eſa. 55. 8. Melly ſok dolgokban ki-tetſzik; de kiváltképpen háromban, (1) *Az örök életre való el-választásban:* mellyből ugy itilnek némelly emberek, hogy Iſten e' világi bölcseket, nemeſſeket, s' hatalmaſokat választotta, meg-vetvén, tudatlanokat, ſzegényeket; de kűlőmben gondolta Iſten, mint ſzent Pál tanit, 1 Cor. 1. 26, 27. (2) *Az Iſten kegyelmére való el-hivattatásban:* melly felől ugy itilnek e' világ fiai, hogy nem méltók arra, a' meg térendő nagy bűnősök, miképpen gondolkodnak vala azok felől a' Phariſæuſok, Matth. 9. v. 10, 11. de nem illyen az Iſtennek gondolattya azok felől, ugyan ott, *verſ.* 13, mert ollyakat hiv magához, Matth. 11. v. 28. (3) *Az idveſségnek s' örök életnek dolgaiban:* melly felől némellyek ugy gondolkodnak, hogy csak azoké az idveſség, kik az Ur Jéſus Chriſtuſról valláſt tehetek, s' hiteket, jó cſelekedetek

detek által meg-mutathattyák; a' kisdedek penig, kik az Ur Jéſuſról valláſt nem tehetnek, t' az ő vallás tételeket, jóságos cſelekedetekkel meg nem mutathattyák, arra mind addig, nem méltók. Illyen vélekedésben vóltanak, még a' Tanitványok-is (gyengék lévén még az idveſség felől való tudományban) kik el-tiltyák vala a' kegyes Anyákat, kik az ő gyermekeket ölekben viſzik vala, az Ur Jéſushoz, hogy azokra kezeit vetvén, meg-áldaná. Mellyet látván Idvezitőnk, meg-dorgállya őket, parancsolván, hogy meg ne tiltanák azokat ő hozzá bocsátani: ugy mint, a' minémüeké vólna a' menyország:

Két Réſzei vannak.

1. Parancsollya Idvezitőnk, Tanitványinak, hogy a' kisdedeket ő Felségéhez bocsáſsák: *Jéſus penig monda, &c.*

2. Okát adgya parancsolattyának: *Mert illyeneké a' mennyeknek országa.*

A' ſzent Leczkének értelmére láſſunk illyen Kérdéſeket.

1. K. *Micsoda gyermekek vóltanak azok, kiknek ſűléjeket tilalmazták a' Tanitványok, hogy a' Jéſushoz ne vinnék?* 2. *Miért vitték azokat a' Jéſushoz?* 3. *Micsoda kisdedeké a' mennyeknek országa?* 4. *Miért nem mondgya Idvezitőnk, ezeké a' mennyeknek országa; hanem azt mondgya: illyeneké?*

Az 1. F. Kétségnélkül, cſecsemő kisdedek vóltanak, kik még idejekre nézve, alkalmatlanok vóltanak, az Ur Jéſus Chriſtus prédikállásának, halgatá-

tására, az ő csuda tételinek szemlélésére, s' az ő nevéről való vallástételre: melly innét tetszik-meg. 1. mert Idvezitónk azokat ölében vötte, Marc. 10. 16. 2. mert a' Tanitványok sem tiltották vólna-el Idvezitónktül, ha ollyan kisdedek nem vóltak vólna. A' 2. F. Ezeket a' kisded gyermekeket vitték szűléjek az Ur Jesus Christushoz. (1) hogy az ő kezeit vetné azokra. (2) hogy azokért imádkoznék, v. 13. K. *Miért kivánták a' kegyes szülék, hogy az Ur Jésus az ő magzattyokra kezét vetné, s' érettek imádkoznék?* F. Azért, 1. mert a' kéznek valakire való tételése, a' Sidóknál, (többi között) a' megáldatásnak, és Isten számára való rendeltetésnek jele volt, ugy áldá-meg Jákób az ő fiát, hogy lenne örökös az igért földön, Terem. 27. 24. Ezek a' szülék-is azt kivánták, hogy az Ur Jésus kezeinek, azokra való tévése által, pecsételné-el őket az örök életre. 2. mert látván, hogy valakiket kezeivel illet az Ur Jésus, és imádkozik érettek, azok lelki és testi gyógyulást nyernek: igy el-hitték, hogy ő magzattyok-is, ha illettetik az Ur Jésustúl, lelkekben gyógyulást nyernek, s' az örök életre el-pecsételtetnek. Az 3. F. A' menyország. Azoké a' kisdedeké. 1. kik keresztyén szüléktül születt etnek, (1) mert azoknak-is tötte Isten az igiretet, Csel. 2. 39. (2) mert szentek, Rom. 11. 16. Kik *szenteknek* mondatnak, a' szövetség szerint, Terem. 17. 7. 2. Kik még Annyok mehében Keresztelő Jánossal meg-szenteltetnek, Luc. 1. 41. A' 4. F. Nem-mondgya Idvezitónk: *ezeké a' menyország*, hogy a' menyországbúl ne láttassék ki-rekeszteni az öregeket; hanem igy szóll: *illyeneké*, hogy meg-mutassa ezzel, hogy az a' menyország, mind az örök életre el-választatott kisdedeké, s' mind azokat, *erkölcsökben* követő öregeké, kik menyországban nem mehetnek, ha a' kisdedeket erkölcsel nem követik, mint ezt Idvezitónk magyarázza, Marc. 10. 15.

TUDOMANY.

A' keresztyén Atyáknak s' Anyáknak, csecsemő s' kisded korokban (meg-halandó) *s' meg-hólt magzattyoké-is a' menyország, mint szintén az idvezülendő Atyáké.* Idvezitónk bizonyittya. Dávid is az ő Idvezült csecsemő hét napi fiacskája után kivánkozott menyországban, 2Sam. 12. 23.

OKA. 1. Mert az Istennek kegyelembéli frigyére nézve, Isten, szintén ugy Attya, a' kisdek csecsemő korokban, meg-hólt választottaknak, mint szintén az ember korban meg-hóltaknak, Terem. 17. 7. Ez lön az oka, hogy e' kisdedeket-is Idvezitónk magához bocsátá, ölében vévé: mellyel azt-is jelentette, hogy azoknak-is Attya az Isten, ő Felsége által.

2. Mert szintén ugy tartoznak a' kisded csecsemőkre, az Istennek, idvesség felől való igiretei, mint szintén az idvezülendő Atyákra. Act. 2. 39.

3. Mert a' menyországnak el vételében, az öregeknek, a' kisded csecsemőket, tötte Idvezitónk például s' tükörül, Marc. 10. 15.

HASZ. I. *Oktat.* A' keresztyén Atyáknak s' Anyáknak magzattyok, ha szintén csecsemő korokban,

ban, és ha kereszteltetés előtt, meg-halnak-is; sőt ha (élők lévén) az ő Annyok méhében meg-halnak-is, nem rekesztetnek-ki menyországból. 1. mert az ő idvességek nem függ az ő születtetésektől, kicsiny vagy nagy állapottyoktól; hanem az Istennek elválasztásától. 2. mert valakit Isten az örök életre elválasztott, azok akár minémű állapotban hallyanak-meg, meg-dicsőíti, Rom. 8. 29, 30. Azért-is mondgya szent János, hogy látott Isten előtt állani, nagyokat és kicsinyeket, Jel. 20. 12. K. *Minden keresztyén szüléknek, csecsemő korokban meg-hólt kisdedek idvezülnek-é?* F. Ugy látszik a' szent Irásból, hogy nem minden kegyes szüléknek kisded csecsemőjök, idvezülnek; hanem csak azok, kik az örök életre el-választattak: mert némellyek azok közzül, nem rendeltettek az örök életre, mint a' kegyes Isák fia, Esau, Rom. 9. 11, 13. De itt vakmerőképpen itilni nem szabad; hanem csak azt kell mondani sz. Pállal: Tudgya Isten kicsodák az övéi, 2 Tim. 2. 19.

II. *Feddő.* Feddi 1. Azokat, a' keresztyéni nevet viselőt, *Tévelygőket*, kik a' kisded csecsemőket, nem itilik méltónak, a' szent keresztségnek Sácramentumára, illyenokon: mert *ugy mond*, nem értik annak valóságát, mit jelent, és nem tehetnek valláft hitekről. Nagy tévelygés ez: (1) Mert az Isten frigyében születtetett kisdedektől, nem kivántatik az, hogy előszőr tanúllyák a' *Keresztség Sácramentumának* titkát, és arról valláft tévén, ugy kereszteltessenek-meg: mellyre példák az O Testámentombéli kisdedek, kik a' frigyben születtetvén, Isten

Isten parancsolattyából, nyolczad nap környúl metéltettek, Terem. 17. 12. (2) mert ha méltók a' menyországra, Idvezitőnk itileti szerint: bizony méltóbbak az idvességnek Sácramentumára, minémű a' keresztség. 2. Azokat feddi, kik a' keresztség nélkül meg-hólt kisdedeket, a' mennyeknek országából ki-rekesztik. Ez-is nagy tévelygés: mert az idvesség nem kőttetett a' külső keresztséghez, mint az O Testámentumban a' környúl metéltetéshez, mellynek fel-vétele előtt meg hóltak, idvezültek sok csecsemők, a' Dávid fiacskájával, 2 Sam. 12. 23. K. *Miképpen idvezülnek a' kisded csecsemők, holott nincsen hitek, mellyel hihetnének az Ur Jésus Christusban: melly nélkül senki Isten előtt nem kedves*, Rom. 11. 6. *s' nem ü idvezülhet*, Jan. 3. 36. F. 1. Az Isten frigyében, mint az O Testámentomban, a' környúl metéltetés előtt meg-hólt kisdedek, a' Dávid hét napi fiacskájával edgyütt, 2 Tim. 12. v. 18. ki után kivánkozik vala Dávid, v. 23. 2. *Hit* által, melly az idvezülendő kisdedeknek *rendkivül*, kegyelembül szintén ugy ajándékoztatik (mellyel az Ur Jésus Christusnak egész érdemét, meg-fogják, a' Sz. Lélek bennek munkálkodása által,) mint szintén az öregeknek, Eph. 2. v. 8. Hogy ezzel-is meg-mutassa Isten, hogy nem az embernek igyekezetitül, cselekedetitül és érdemétül; hanem az Ur Jésus Christus érdemétül függ, az örök élet, Csele. 4. 12. Mellyre nézve Istennek ajándékának mondatik, az örök élet, Rom. 6. 23. Hogy senki ne dicsekedgyék, jóságos cselekedetivel, az idvesség dolgában,

ban, Eph. 2. 8, 9. 3. Minden idvezûlendô kisdedek (az ôregekkel edgyûtt) kedvesek Isten elôtt, és idvezûlnek, nem magokban; hanem az Ur Jésusban: kiben ôket, még az el-választásnak décrétumában kedvellette, az hitnek s' jó cselekedetnek tekinteti nélkûl, Jákóbbal, Rom. 9. 11. 4. Az idvezûlendô kisdedeknek, hogy *hitek* légyen, hiszem: mert hit nélkûl senki Isten elôtt nem kedves, s' nem is idvezûlhet; de, az ige hallás nélkûl, miképpen, nemzen a' Sz. Lélek ô bennek hitet, mellyel az Ur Jésust, az ô idvezitôjôket meg-fogják, nem tudom: tudgya Isten ô Felsége, kicsodák az ôvéi, és miképpen munkálkodgya azokban a' hitet, s' az idvességet, akár ôregek, akár kisdedek legyenek, 2 Tim. 2. 19. 5. Erre azt mondom, a' mit Idvezitônk, némellyeknek idvességek felôl kételkedô, Tanitványinak: *A' mi az embéreknél lehetetlen, az Istennél lehetô*, Matth. 19. v. 25, 26.

III. *Intô.* Inti a' kegyes Atyákat s' Anyákat, 1. meg-hólt kisdedek idvességek felôl, ne kételkedgyenek: mert bizonyon ugy igirtetett ezeknek az idvesség, mint az ôregeknek, Csel. 2. 39. 2. Az ô halálokon, felettébb ne bánkodgyanak; hanem békességesséen szenvedgyék az ô halálokat, meg-gondolván Idvezitônk intését, minden keserûségekben, Luc. 21. 19. Mellyre indicsák a' szûléket im e' következendô dolgoknak meg-gondolása. 1. Mert a' szabadossan cselekedô Isten, illyen kisded korokban akarta el-venni, s' nem kérdhetik-megô Felségétûl okát, Dan. 4. 32. 2. Mert ô Felsége adta vólt, s' akkor vôtte-

vôtte-el, a' mikor akarta, Jób. 1. 21. 3. Mert minek elôtte, e' rosz világ meg-veszteggette vólna, gonosz példájával, gonosz kivánságival, annak elôtte akarta Isten ôtet szent országában bé-vinni, hogy e' világgal el ne veszszenek, 1 Cor. 11. 32. mellytûl féltvén szent János az iffjakat, inti ôket, 1 Jan. 2. v. 14-16. *Intlek titeket iffiak, &c.* Itt tudom azt mondgyátok: *Istennek akarom vala szentelni, mint Anna az ô Samuelét; de Isten azt nem engedé, s' ezért keservegek.* Hallád. 1. Isten meg-fogontatásakor, magának szentelte vólt ôtet, eléb mint ti, kegyes szûlék, s' azért vôtte-el illy kisded korában, hogy e' világ meg ne ferteztesse. 2. El-hiszem, hogy azért (s' kivántátok életét, hogy Istennek nevellyétek: mit irigylitek tehát, ha Isten kicsiny korában el-vitte, hogy szent országában maga nevellye. El-hiszem, nem szomorkodnátok, ha világi Király, vagy Fejedelem, udvarában vitték vólna, hogy annak udvarában neveltetett vólva-fel. Bizony nagy Királyi s' Fejedelmi udvarban viteték, hogy az Atya, Fiú Sz. Lélek, dicsôséges tekinteti elôtt, az Angyaloknak, és a' meg-dicsôûlt Szenteknek társaságokban neveltessék. Tedd szádra tehát kezeidet, Dáviddal, Solt. 39. 10. s' mondgyad azt Jóbbal, Jób. 1. 21. és Dáviddal kivánkozzál (s' kivánkozzatok) ô utánna, mondván, 2 Sam. 12. v. 22, 23. Amen.

LXXXIII. PRÆDIKACIO.

Az Isten tanácsában járók, dicsôséghen fogadtatnak-bé,

Solt.

Solt. 73. 24. *A' te tanácsoddal igazgass engemet, hogy az után a' dicsőſségbe fogadgy-bé engemet.*

VAlaki e' mulandó élet után, az örök dicsőſségben kiván által költözni, annak többi között három kiváltképpen való dolgokat ez életben cselekedni. 1. Az Istennek akarattyát kell cselekedni, a' mint Idvezitőnk tanittya, Matth. 7. 21. Az Istennek akarattya penig (1) az, hogy hidgyünk a' Jésus Christusban, mint ő Felsége edgyetlen egy szülőtt Fiában, Jan. 3. 16. (2) hogy szentül éllyünk, 1 Theſſ. 4. v. 3. melly nélkül senki a' dicsőſségben nem mehet, Sid. n. 14. 2. Az istennek beszédét s' igéjét kell halgatni, s' meg-kell azt tartani, Jan. 5. 24. 3. Az Istennek tanácsában kell járni: ezért könyörgött Dávid Istennek, e' szent Leczkében: hogy ezen az úton, fogadtaſsék-bé a' mennyei dicsőſségben.

Két Részei vannak.

1. Könyörög Dávid Istennek, az ő tanácsában való igazgattatásért: *A' te tanácsoddal igazgass engemet.*

2. Vége a' Dávid ebbéli kivánságának: vagy gyümölcse az Isten tanácsában való igazgattatásnak: *Hogy az után a' dicsőſségben fogadgy bé engemet.*

Ilyen czikkelyek vannak e' szent Leczkében.

I. Az *Isten tanácsában igazgattatni kivánó személly.* A' Dávid, ki jólleher, látván a' gonoszoknak világi bóldogságokat, csak nem a' gonoszoknak tanácsokban méne, v. 1-17, 18. de meg-értvén az Istennek tanácsából, melly mulandó s' sikamló légyen az ő világi bóldogságok: Istenhez ragaszkodik, és az ő Felsége tanácsával kiván igazgattatni, v. 23. Mellyben minekutánna szolgált vólna Istennek, bóldogúl ki-múlván e' világból, eleihez takarittatott, testére nézve a' földben, lelkére nézve penig a' dicsőſségben, Csele. 13. 36.

II. *Az Isten tanácsa által való igazgatásnak kivánsága Dávidban.* A' te tanácsoddal igazgass engemet. K. 1. *Mit ért Dávid az Isten tanácsán, melyben kiván igazgattatni? 2. Hol s' ki által kiván igazgattatni, az Isten tanácsa által?* Az 1. F. Az Isten tanácsán érti, 1. Az Istennek ki-jelentetett szent akarattyát a' mi idvesſégünk felől: melly eleitől fogva ez vólt, hogy az Atya Isten az ő egy szülőtt Fia által idvezitse, az örök életre választatott hiveit, Jan 3. 16. Ennek az Idvezitőnek testben való el-jövetelit ohajtotta Dávid, ama' Bethlehembéli forrásnak nevezeti alatt, 2 Sam. 23. 15. Ebben hitt mint teremtő, s' meg-váltó Urában s' Istenében, Solt. 110, 1. Ezt ohajtotta az egész Israel, Solt. 14. 7. 2. Az Istennek parancsolattyát, melyben tanácsollya Isten, mit kiván hogy cselekedgyünk, és mit távoztaſsunk el: egy szóval, hogy az ő parancsolattya szerént éllyünk, Mos. 5. k. 29. 29. Erről szóll Michéás is, Mich. 6. 8. Ezt az Istennek tanácsát utálta meg Israel, Solt. 107. v. 11. s' azért vetette meg Isten őtet, Solt. 81. 9--12, 13. 3. Az Istennek szent igéjét, s' Evangéliumát, Jer. 23. 22. Zach. 6. 13. Ezt vették

vala meg az Israeliták, Psld. 1. 25. és a' Pharisæusok, Luc. 7. 30. Ezekre kivánt Dávid tanittatni, és ezekben kivánt igazgattatni. A' 2. Fel. Kivánt igazgattatni, ez életben Dávid, az Isten illyen tanácsiban, a' Szent Lélek által, Solt. 143. 10. ki igasságra vezető Doctorul igirtetett az híveknek, Idvezitőnktől: Jan. 16. 13.

III. *Vége a' Dávid kivánságának:* Hogy az után a' Dicsőſségben fogadgy bé engemet. K. 1. *Micsoda dicsőſség ez, melyben kivánkozott Dávid? 2. Kicsoda fogadta bé Dávidot abban a' dicsőſségben?* Az 1. F. Az örök élet, vagy mennyei dicsőſség, mellyet prædikáltat Isten az Evangéliumban, 1 Cor. 2. 9. mellyben örökkön örökké Uralkodnak az hivek, az Atya, Fiú és Sz. Lélek Istennel, melyről ſól Idvezitőnk, Jan. 17 24. Ennek a' dicsőſségnek, csak néminémű árnyékát, meg-mutatván Idvezitőnk Tanitványinak az hegyen, kiván vala Péter ott maradni, el feletkezvén e' világnak minden dicsőſségéről, Matt. 17. 1--4' A' 2. F. Ebben a' dicsőſségben eleitől fogva, az Atya Isten, az ő ſzent Fiának érdeméért, fogadta bé az hiveket (1) mert mindeneknek az ő ſzent Fiában való hit által adott, s' ád, örök életet, Jan. 3. 16. (2) mert minden idvezülendők az Ur Jésus kegyelme által idvezültek, Csel. 15. 11. Ezt világoſittya Idvezitőnk, Jan. 14. 1--3.

TUDOMANY.

Valakiket Isten itt ez életben ſzent akaratiya, s' parancsolati ſzerént, Szent Lelke által vezérel: azokat hóltok után, örökké való dicsőſségben helyhezteti, s' fogadgya bé. Dávid bizonyittya e' leczkében, mert illyen véggel kiván Isten tanácsa által igazgattatni.

OKA. 1. Mert Idvezitőnk mondgya, hogy a' kik, az ő Felsége, Szent Attya akarattyát cselekeſik, azok mennek-bé a' mennyeknek országában, Matt. 7. 21. Immár penig azok cselekeſzik az Istennek akarattyát, kik ő Felségétől igazgattatnak: mert ő Felsége kegyelme nélkül ſemmi jót nem cselekedhetnek az idvezülendők, Ján. 15. 15.

2. Mert, valakik az Istennek beſzédét halgattyák, és az által, mint Isten tanácsa ſzerént igazgattatnak, azok fogadtatnak-bé az örök életben, Jan. 5. 24. melly élet, nem egyéb, hanem az a' dicsőſség, mellyet kiván Dávid e' leczkében; és a' melyben edgyütt léſznek az hivek az Ur Jésus Chriſtuſſal, Jan. 17. 24.

3. Mert, a' kiket Isten az ő tanácsával igazgat ez életben, azok Istennel járnak, és ez élet után, Istentől el-ragadtatnak a' dicsőſségben, Enóchkal, Terē. 5. v. 24.

HASZNA. I. *Oktat.* 1. Senki tehát maga érdemes törvénybéli cselekedete által, az örök dicsőſségben, bólta után, bé nem fogadtatik. (1) mert, Isten vezérléſe nélkül, az örök életnek, csak úttyát ſem tudhattya, s' annál inkább azon nem járhat, maga ereje által: mert az, az Isten tanácsa ſerént vagyon, s' az Isten tanácsa ſzerént penig senki nem járhat, ha Isten nem igazgattya embert. Ezért könyörög Dávid Istennek, hogy az ő tanácsával igaz-

gassa, az idveſségnek útában. (2) mert, az örök élet s' abban való dicsőſség, Iſten ajándéka, a' Jéſus Chriſtusban, Rom. 6. 23. II. Valaki tehát megveti az Iſtennek tanácsát, s' az ő Felsége igazgatását, ez életben; az, az élet után nem fogadtatik-bé a' mennyei dicsőſségben. K. *Kicsodák illyenek?* F. 1. Kik az Iſtennek iſméretében, s' tiſzteletiben nem gyönyörködnek, Job. 21. 14--16. 2. Kik az Iſten beſzédének halgatásában, s' annak meg-tartásában örök nyugodalmokat nem keresik, Jer. 6. v. 16, 17. 3. Kik nem az Iſten tanácsában; hanem az hitletlenek tanácsán járnak, Solt. 1. 1--4. 4. Kik az Atya Iſtennek tanácsa ſzerént, az Ur Jéſus Chriſtuſt nem halgattyák, Matt. 17. 5. Az az, (1) kik nem iſmérik s' nem hiſzik ő Felségét Iſtennek teſtben meg-jelent, egy ſzűlött Fiának, illyenek valának a' Sidók, Iráſtudók, Jan. 1. v. 11. és Csel. 4. v. 10. illyenek mind, minden, Ur Jéſus Chriſtus örök Iſtenségét tagadók. (2) kik az örök dicsőſséget, nem az Ur Jéſus Chriſtus érdemében; hanem a' törvénybéli jó cselekedetekben keresik, az Iſtennek tanácsa, s' ki-jelentett akarattya ellen, Gal. 2, 16.

II. *Int.* Ha azt kivánnyuk Dáviddal, hogy Iſten hóltunk után a' mennyei dicsőſségben bé-fogadgyon. 1. Ne járjunk a' hitetleneknek tanácsán, az az, azokkal ne edgyezzünk-meg a' gonoſzban: mert bóldog ember az ollyan, a' mint Dávid mondgya: ugyan is nem veſznek azok el; hanem mint jó élőfák, az Iſtennek ez életbéli, Eccléſiájának tornáczából által plántáltatnak, a' mennyei paradicsomban, Solt. 1. 1--3. 2. Ne járjunk, a' magunk tanácsa, s' bőlcseſsége ſzerént, az az, örök életet s' dicsőſséget ne kereſsűnk, a' magunk törvénybéli érdemünk, igaſságunk, és ſzentségünk ſzerént: mert ki-rekedűnk azon az uton, a' dicsőſségből, mint ſzent Pál tanit, Gal. 5. 4. 3. Ellyünk az Iſtennek tanácsa s' igazgatáſa ſzerént: mert ugy fogad oſztán hóltunk után Iſten a' dicsőſségben. K. *Miképpen élhet ember az Iſten tanácsa s' igazgatáſa ſzerént, ez életben; hogy hólta után a' dicsőſségben bé fogadtaſsék?* F. Itt ez életben az igazgattatik, s' él az Iſten tanácsa által. 1. A' ki hiſzen a' Jéſus Chriſtusban, mint teſtben meg jelent Iſtennek egy ſzűlött Fiában: mert ez az Iſten tanácsa az idvezűlendőkhöz, Matt. 17. v. 15. mellyet Idvezitőnk igy magyaráz, Jan. 3. v. 16. 2. A' ki halgattya, s' meg-tartya, az Iſtennek igéjét, s' beſzédét: mert ez az Iſten tanácsa az idvezűlendőkhöz, mint Idvezitőnk magyarázza, Jan. 5. 24--39. 3. A' ki az Iſtennek törvényéről éjjel nappal elmélkedik, s' a' ſzerént él: mert ez az Iſtennek tanácsa az idvezűlendőkhöz, Jer. 6. 16, 17. 4. A' ki ſen-tűl, igazán s' mértékleteſſen él, Tit. 2. 11, 12. mert ez az Iſtennek tanácsa, s' akarattya az idvezűlendőkhöz, 1 Teſſ. 4. 3. Ezeket igazgattya Iſten az ő tanácsával ez életben, és ezeket fogadgyon-bé az örökké való dicsőſségben, hóltok után. (*Fiat appl.*) Amen.

LXXXIV. PRÆDIKACIO.

Senki nem dicsekedhetik hólnapi életével.

Péld. 27. 1. *Ne dicsekedgyél az hólnapi napról; mert nem tudod mit szűlénd a' nap,* (vagy mit hozzon te reád.)

SOkan az halandó, s' mulandóság alá vetetett emberek közzül, ollyan dolgokkal dicsekednek, s' magoknak ollyan dolgokat igérnek, a' mellyek az ő hatalmokban, s' tehetségekben nincsenek. Illyenek valának ama' világi szorgalmatosságban merült, s' e' világnak szerelmétűl meg-vakittatott Kalmárok, kik hoszszú napokat igirnek vala magoknak, kiket fedde, sz. Jakab, *cap* 4. v. 13, 14, 15. Hasonló emberek vóltanak B. Salamon idejében-is, kik magoknak, világi bóldogságot, és sok napokat igérnek vala, kiket e' mi leczkénkben int, hogy, nem hogy sok napokkal, de csak az hólnapi nappal-is, nem dicsekedhetnek: *Ne dicsekedgyél*, ugy mond, *az hólnapi nappal, &c* Mellynek,

Két részei vannak.

1. El-intés, az hólnapi napról való dicsekedéstől: *Ne dicsekedgyél az hólnapi napról.*

2. Oka ez intésnek: *mert nem tudod mit szűlénd az hólnapi nap.*

Illyen ezikkelyek vannak e' Leczkében.

I. *El-intés a' dicsekedéstől:* Ne dicsekedgyél az hólnapi napról. K. 1. *Mit int a' B. Salamon az hólnapi napon?* 2. *Mit tészen a' hólnapi naprúl dicsekedni?* 3. *Kiket int el a' dicsekedéstűl?* Az 1. F. Az hólnapi nap, a' szent Irásban 1. Vétetik a' következendő napért, melly minden közben vetés nélkűl a' mát követi, 1 Sam. 20. 18. *Monda Dávidnak Jonathán, hólnap lészen az új hóldnak első napjának innepe: annakokáért emlekezetben lészen* (a' Király asztalánál) *mert üres lészen a' te helyed.* Hasonlóképpen, 2 Kir. 7. 1. 18. 2. A' *hólnap*, vétetik meg-határozás nélkűl, akár melly következendő napokért, hetekért, hólnapokért, esztendőkért, s' időkért, mellyben ember él halála óráig: melly bizonyos; de annak ideje s' órája bizontalan, mint Idvezitőnk mondgya, Luc. 12. 40. Igy vétetik az *hólnap*, következendő időkért, s' esztendőkért, Mos. 2. k. 13. 14. Mikor penig a' te fiad *hólnap* vagy *másodnap*, meg-kérénd tégedet, az az: ennekutánna meg-kérdénd tégedet, &c. Illyen értelemben vészi Idvezitőnk-is az *hólnapot*, Matt. 6. 34. *Ne legyetek szorgalmatosok* az hólnapi napról, (*az az, a' következendő időkről*) *mert a' hólnapi nap gondot visel az ő dolgairúl*, a' leczkében mind a' két értelem bé-foglaltatik, mind a' *mát* követő *hólnap*; mind a' mi életünknek minden napjai, s' esztendei: mellyek felől nem dicsekedhetünk. A' 2. F. *Dicsekedni* az holnapi napról, nem egyéb; hanem 1. magunknak *hoszszú napokat*, esztendőket, s' időket igérni: ama' világ kalmárival, Jac. 4. 13, 14. *Ma vagy* hólnap, *el-megyünk ama' városban, ott esztendeig lakunk, és kalmárkodunk*, &c. 2. Magunknak bóldog napokat, esztendőket, s' világi gyönyörűségben való életet igérni, ama' bolond iffiú gazdaggal, Luc. 12. 16--20. Illyen értelemben vétetik az hólnapról való dicsekedés, a' leczkében. Az 3. Felel. Az hólnapról való dicsekedéstűl el intetnek, mind

minden méltóságban, tiſztben, karban, s' állapotban lévő emberek, Királyok, Fejedelmek, gazdagok, ſzegények, Urak, s' ſzolgák, Aſzſzonyok s' ſzolgálók Atyák, Anyák, fiak, leányok, vének és ifiak, tudóſok s' tudatlanok, lakoſok és bújdoſók, egy ſzóval, minden változandóság, s' halandóság alá vetetett Aſzſzonyiállattúl ſzületett emberek. Kik közzúl ſenki az ő méltóságának, tiſztinek, gazdagságának, egéſſégének, bóldog állapottyának, s' életének állandóságával, s' változhatatlanságával, nem dicsekedhetik, mint ſzent Jób magyarázza, Job. 14. v. 1-5.

II. *Inditó oka az illyen dicsekedéſtúl való el-intéſnek: miért ne dicsekedgyünk az hólnapi napról:* Mert nem tudod mit (hozzon) ſüllyön az hólnapi nap. K. *Miért hogy a' kövétkezendő, reménthetlen rajtunk eſhető, dolgokat, ſzúlétnek nevezeti alatt adgya elönkben a' B Salamon által, az Iſten?* F. 1. Mert miképpen a' ſzúlő nem tudgya, ha az ő magzattyát, ép tagokkal-é, vagy csonkán s' bénnán, életbené, vagy halva hozza, e' világra: ugy az embet nem tudgya, ha ma gazdag, bóldog, hólnap s' az után kövétkezendő időkben, mic oda állapotú léſzen; ſzegény, bóldogtalan, vak, fiket, kóldús, *Beliſariuſſal*, ki Római Hadnagyságbúl, kóldúláſra juta, s' abban a' ſzomorú állapotban, más fala alatt hala-meg. Kihez haſonló ſzomorú példákat láthatunk. 2. Mert miképpen a' ſzűlő Aſſzonyiállat nem tudgya, maradé meg életben, a' ſzúléſnek fájdalmi között, vagy meg-hal Ráchellel, Gen. 35. v. 17, 18. Ugy az halandó

landó emberek közzúl, nem tudgya hólnap s' az után, maradé az élők között, vagy a' koporsóban ſzáll az hóltak közzé, Solt. 88. 6.

TUDOMANY.

Senki az halandó emberek közzúl, akár minémű karban és állapotban légyen, magának hoſzſzú időket, sőt csak az hólnapi napot-is, abban bóldog, s' változás nélkül való állapotot, nem igérhet, s' jövendőbéli bóldog világi állapottyával nem dicsekedhetik. Bölcs Salamon által tanittya Iſten, ennek a' Tudománynak igaſságát.

OKA. 1. Mert nincsen embernek maga hatalmában, az ő *úta*, az az: élete, s' életbéli állapottya; hanem az Iſten hatalmában vagyon, kiben élünk s' mozgunk, Csel. 17. 28. ki ugy cselekeſzik velünk a' mint akarja, Dan. 4. v. 32. Ha akarja, meg-ſzegényit, ha akarja meg-gazdagit; ha akarja éltet, s ha akarja meg-ől, 1 Sam. 2. v. 6-8.

2. Mert az idők, s' azoknak alkalmatoſsági, és abban lejendő dólgok, nem az emberek akaratyokban vadnak, Préd. 9. 14; hanem az Iſtennek, mindeneket ſzabadoſſan igazgató, s' cselekedő akaratyában vadnak, Csel. 1. v. 7. ezt világoſittya Idvezitőnk, Matth. 6. 34.

3. Mert a' mi életünk, abban lévő, mindé alkalmatoſságink változó, s' álhatatlan, és a' mi hatalmunkbannē álló dolgokhoz haſonlittatnak, minémű *à fű*, s' annak virága, Eſa. 40. 6-8. a' *pára*, mint ſz. Jakab mondgya, a' magoknak hoſzſzú időket igérő kalmároknak, Jac. 4. 13. 14.

Hasz. I. *Oktató* Ha igy van a' dolog, tehát a' ki *ma* gazdag, az ő gazdagságában nem dicsekedhetik: mert *hólnap* szegény lehet, vagy e' következendő éjjel meg-halhat, s' gazdagsága hólnap másra maradhat, mint *Béldisár* Királynak, Dan. 5. 1--4. 30, 31. és ama' iffiú gazdagnak, Luc. 12. v. 16--20. A' kinek *ma* jó és kegyes ura vagyon, abban nem dicsekedhetik: mert *hólnap* meg-halhat, árván marad mint Naomi, s' ő véle kesereghet. Ruth. 1. 3. 20, 21. A' kinek *ma* jó, s' kegyes felesége vagyon, azzal nem dicsekedhetik, s' annak hoszszú napokat, s' időket nem igérhet: mert *hólnap* az meg-halhat, Sárával, s' kesereghet azt Abrahámmal, Gen. 23. 2. A' kinek *ma*, szép gyermeki vannak, azokkal nem dicsekedhetik, s' napoknak hoszszaságát azoknak nem igérhet: mert *hólnap* a' Jób fiaival, meg ölethetnek; vagy az harczon az Eli fiaival, edgyütt el-eshetnek: vagy az ellenség által, a' Júda fiaival s' leányival el-raboltathatnak, vagy éhel meg-halhatnak, Jerem. Siral. 2. 11, 12. A' ki *ma* egéséges, házában lakik, magának állandóságot nem igérhet: mert *hólnap* meg-betegedhetik, házából ki üzettethetik, bujdosóvá lehet, s' más hazában, tartományában, meg-halhat, mint Sára, kinek állapottyában, Abrahám magát sirattya vala, kérvén az ő szerelmes halottyának temető helyet, az idegenek között; Gen. 23. 3, 4. Maga életével-is senki nem dicsekedhetik: mert ki-mehet ember házából még ma, estig vagy hólnap meg-halhat, halva hozhattyák-bé házában, ama' Próphétával, 2 Reg. 13. 24. Mind ezekre a' változó

tozó dolgokra nézve mondgya szent Pál, 1 Cor 7. 29-31. *A' kik vigadnak, ugy vigadgyanak, mint ha nem vigadnának, &c.* mert *el-múlik e' világnak abrázattya.*

II. *Feddő.* Azokat 1. kik magoknak hoszszú időket igérnek, hogy azokban magokat gyönyörködtessék, a' gazdagsággal, Luc. 12. 19. 2. Kik az ő meg-tételeket halogattyák, s' a' vesedelemnek napját messze vetik, ezt mondván: Jer. 5. 12. 3. Kik magoknak s' gyermekeknek hoszszú időkre való kincset gyüjtnek, nem gondolván-meg, hogy azok hólnap másra maradhatnak, s' az ő gyermeki szegénységre, s' kuldúlásra juthatnak. 4. Kik méltóságokban, tisztekben magoknak, sok időket igérnek: nem gondolván-meg, hogy Nabugodonozorral, hólnap uraságokból ki-üzettethetnek, Daniel. 4. vagy Bóldisárral, meg is ölettethetnek, Dan. 5. v. 30. &c.

III. *Inté.* I. Ne dicsekedgyünk az hólnapi nappal, s' annak alkalmatosságával, az az: 1. Ne igérjük magunknak az hólnapi napot, s' a' következendő időket, s' abban való bóldogsággal ne dicsekedgyünk. 2. Ugy éllyünk *ma*, hogy hólnapot magunknak ne igérjünk: ez az oka, hogy Idvezitőnk az hólnapi naprúl való gorgalmatosságtúl el-int bennünket, Matt. 6. v. 34. 3. Soha magunknak hólnapot, s' annál inkább sok időket, edgy átallyában ne igérjünk; hanē mindenkor az Isten akaratyának fel-tételével; ha *Isten akarja*, Jac. 4. 14. 4. Ugy éllyünk *ma*, mint ha hólnap meg halnánk. Ez

az oka,

az oka, hogy Idvezitőnk igy tanitott kőnyörögni: *Mi Atyánk, adgyad nékünk mindennapi kenyerünket ma*: hogy (1) azzal el-vonnyon bennünket, az hólnapi szorgalmatosságtúl. (2) hogy magunknak hólnapot ne igérjünk, s'ne halasszuk meg-térésünket; hanem ha *ma*, hallyuk az Istennek hivogató szavát, térjünk-meg, Solt. 95. 7, 8.

IV. *Vigaszt.* Bóldog ember az, a' ki az hólnapi nappal nem dicsekedik; hanem, a' *mával*, s' jelen lévő élettel, s' idővel meg-elégszik, s' ugy él *ma*, mint ha *hóluap* meg-halna: mert azokat találllya Isten készen, az ő halálok óráján, amá' jó szolgával, Matt. 24. v. 46. K. 1. *Miképpen kell ma úgy élni, mint ha* hólnap, *meg-halnánk.* 2. *Micsodák indicsanak erre?* Az 1. F. 1. Ne szabjuk magunkat e' világhoz; hanem ugy éllyünk e' világgal, s' ennek javaival, mint ha nem élnénk, 1 Cor. 7. 31. 2. Minden szempillantásban, józanon s' mértékletesséen éllyünk, Luc. 21. 36. 3. Mindennap bűneinknek meg-hallyunk, bűnös tagjainkat, meg-térés által öldökőllyük, s' ugy készűllyünk halálunkra. 4. Mindennap meg-emlekezzünk halálunkról, s' várjuk, minden szempillantásban az Ur Jésust, halálunkra, 2 Tim. 4. 6-8. 5. Minden estve, ágyunkban fekünni menvén, ugy ajánlyuk az Ur Jésusnak lelkünket, mint ha tőbször fel nem serkennénk, ezt mondván: Csel. 7. 59. A' 2. F. 1. Mert bolondokhoz hasonlók, kik magoknak hoszszú napokat igérnek, a' gazdaggal, Luc. 12. v. 19, 20. 2. Mert bóldogok, kik minden szempillantásban készen vadnak

vadnak halálokra, amá' szolgával, Matt. 24. 46, 47. az az: az órók dicsőssségben magához fel-viszi, lelkére nézve menten, halála óráján, ezt mondván néki: *ma velem lészesz Paradicsomban*, Amen.

LXXXV. PRÆDIKACIO.

A' jó meg-halásra való készségről.

Sz. Luk. 12. 40. *Ti-is annakokáért legyetek készek: mert a' melly órában nem gondolnátok, abban jő-el az embernek Fia.*

Minden emberek tudgyák, vagy csak tudniok kell, hogy meg-kell halni, az Isten végezése szerint, Sid. 9. v. 27; de az ő halálok idejét s' óráját nem tudgyák. Mellyet Idvezitőnk ebben a' részben, két hasonlatosságban ád előnkben: mert az halált hasonlittya ő Felsége- 1. A' lakodalomból, az ő szolgaihoz, reménteln haza menő *gazdához:* kit, a' melly szolgák készen várnak, bóldogok, v. 36, 37, 38. 2. A' *Lopóhoz* hasonlittya ő Felsége az halált, melly akkor mégyen az ember házára, s' javainak el-vételére, a' mikor nem remenlené: ki ellen vigyázna á' Gazda, ha tudná el-jövetelinek idejét s' óráját, v. 39. Mellyre nézve, int ő Felsége minden embereket, a' vigyázásra, és a' *lelki készségre*: hogy az halál őket készülve találllya, a' mi leczkénkben: Mellynek,

Két Részei vannak.

1. Intés, az embernek maga el-készitésére: *Ti-is annakokáért legyetek készek.*

2. Az

2. Az intésnek inditó oka: *mert a' melly órában nem gondolnátok, &c.*

Illyen czikkelyeket lássunk.

I. A' *készségre intő személly, és azok a' kiket int a készségre.* Az intő személly, a' testben meg-jelent Istennek szent Fia, az Ur Jésus Christus, a' ki e' *Caputban*, az idvességnek dolgait, példa beszédekben ada Tanitványi eleiben. A' személlyek' kiknek szól, közelebb, a' Tanitványok, *v.* 1; de közönségessen, minden idvezülendő emberek, *v.* 41. láld az Ur Jésus feleleit, Marc. 13. v. 35-37.

II. A' *készség, mellyre inti ő Felsége, az idvezülendő embereket*: legyetek készek. K. 1. *Micsoda készségre inti Idvezitőnk, az idvezülendőket? 2. Miben áll ez a' készség?* Az 1. F. Inti Idvezitőnk, az idvezülendőket, a' jó meg-halásra való készségre: hogy halálok órájára magokat készicsék, a' jó szolgának példájával, ki az ő Urát mindenkor készen várja, v. 42,43. A' 2. F. Ez a' jó meg-halásra való készület áll. 1. E' világi felettebb való szorgalmatosságnak el-távoztatásában: melly Istent, az ő szent igéjét, és a' Léleknek idvességét emberrel el-mulatatya, v. 22,23. Példa Mártha, Luc. 10. 41. Matt. 13. v. 22. 2. A' mi derekainknak fel-övedzésében, vers. 35. melly nem egyebet tészen, hanem (1) az Isten parancsolatinak végben vitelére való készséget: vévén hasonlatosságot, a' szolgáktul, kik derekokat fel-övedzik, hogy az ő Uroknak parancsolattyokat szerényebben véghez vihessék, Samuellel, 1 Sam. 3. 10. (2) E' világból való ki-költözésre való készséget:

get: miképpen az útra indulók, magokat fel-övedzik, hogy ruhájok az útazásban akadállyokra ne legyenek: úgy minden idvezülendő híveknek, magokat el-kell készíteni, e' világnak alkalmatosságit, (mellyek őket a' jó meg-haláshoz való készületben, meg-akadályoztathatnák) el-kell vetni, Szent Pállal, szüntelen készen kell lenni, hogy e' világból, az Ur Jésus Christushoz mehessenek, Phil. 3. v. 7, 8. coll. 1, 23. 3. A' mi lámpásunknak vagy szövétnekünknek világoskodásában, v. 35. A' mi lámpásunk, a' mi testünk, s' testünkben lévő szivünk, ebben a' lámpásban lévő szövétnek, az hit, reménség, Isteni s' atyafi szeretet, és az hitből származott jó cselekedetek; erről a' világosságról szóll Idvezitőnk, Matt. 5. v. 16. Illyen világoskodó lámpásokkal mentek a' Vőlegény Ur Jésus eleiben amaz őt eszes szüzek, Matt. 25. 4. 4. A' szent, s' kegyes életben, Tit. 2. 11, 12. melly nélkül senki az Istennek országát nem láthattya, Sid. 12. v. 14. 5. A' józan, mértékletes életben, Luc. 21. 34, 35. 1 Pét. 5. 8. 6. Az Isten igéjének halgatásában, tanulásában, s' a' szerént való életben: mert azokkal lakozik Isten, Szent Fiával, Jan. 14. 23. és azok várhattyák bóldog halálokat, Ján. 5. 24. 7. A' lelki vigyázásban: melly áll (1) a' bűnnek álmából való fel-serkenésben, s' abból való meg-térésben, Eph. 5. 14. és a' világosságban szent életben való járásban, Ephes. 5. v. 8. (2) az ördög, e' világ és a' test ellen való vigyázásban, hogy azok meg ne csallyanak, 1 Jan. 2. 15. 1 Pét. 5. 8. 8. A' szüntelen való könyörgésben, és az Ur Jésus el-jövetelinek óhajtásában, Jel. 22. 17. &c.

III. *In-*

III. *Inditó oka ez intésnek:* mert a' melly órában nem gondolnátok, abban jö-el az embernek Fia. K. 1. *Micsoda* óra *ez, mellyben reméntelen el-jú az embernek Fia?* 2. *Kicsoda ez az embernek fia?* Az 1. F. A' mi halálunknak ideje, s' órája: mellyben minden idvezülendőkhöz, el-mégyen az embernek Fia, s' meg-jelenti magát, mint ſzent Iſtvánnak halála óráján, Csel. 7. 56-59. Ezt penig Iſten ſenkinek nem jelentette-meg rendeſſen, (noha némellyeknek rendkivül, mint ſzent Pálnak, 2 Tim. 4. 6. meg-jelentheti.) Ezért (1) hogy éjjel nappal, igazán, ſzentül, s' mértékletesſen éllyünk, s' igy várjuk az Ur Jéſus Chriſtuſt, Tit. 2. v. 11, 12. (2) Hogy ſzüntelen vigyázzunk, s' várjuk a' mi lelkünk Vőlegényét, Mat. 25. 13. (3) Hogy magunknak hoſzſzú napokat ne igirjünk, Péld 27. 1. A' 2. F. Az embernek fián, értetik a' teſtben meg-jelent Iſtennek ſzent Fia, az Iſten s' Ember Ur Jéſus Chriſtus, az egy ſzeméllyben, Rom. 9. 5. Ki embernek fiának mondgya magát (1) az emberek vélekedéſek ſzerint: mert ugy itilt ő Felsége felől az hitetlen világ, Matth. 13. 55. (2) Az ő emberi terméſzetire nézve, a' mennyiben az Abrahámnak magvát vőtte-fel, Sid. 2. 16. mellyre nézve mondatik Aſſonyi állattúl lőttnek-is, Gal. 4. 4. El-jő ez az Iſtennek teſtben meg-jelent ſzent Fia, a' mi halálunk órájára, Iſteni terméſzetire nézve: melly ſzerint, mindenütt, s' mindenkor velünk vagyon ő Felsége, Matt. 18. 20. és, 28. 20.

T U D O M A N T.

Minden idvezülendő hiveknek, mindenkor, mindenütt, és min-

és minden alkalmatoſsággal kéſzen kell lenni, az ő halálának órájára: mellyben ő hozzája, reménsége felett, el-jövendő az Ur Jéſus Chriſtus. A' leczkében, Matth. 25. 13.

O K A. 1. Mert minden idvezülendő emberek, az Ur Jéſuſnak, kegyelemből el-jedzett *mátkái*, ő Felsége penig, az ő hiveinek *Vőlegénye*, 2 Cor. 11. 2. ki az ő hiveit, mint e' világon el-jedzett mátkáit, halálok óráján viſzi haza, a' menyei lakodalomban, Jan. 14. 3. Melly haza vitelre magokat, az idvezülendő hiveknek, (mint a' haza viendő leányzónak) el-kell kéſziteni, amaz őtt eſzes Szüzekkel, Matth. 25. 1. ſequ. még penig őrőmmel, Jel. 19. 7, 8.

2. Mert olly reméntelen a' mi halálunknak orája, mint a' madarkának hálóban való akadáſa, ki nem tudgya, hol, s' mikor, akad hálóban, Préd. 9. 14. Luc. 21. v. 34, 35. mellyre nézve ſenki magának az hólnapi napot, nem igirheti, nem tudván mit hozhat magával, Péld. 27. 1,

3. Mert minden idvezülendő hivek, a' ſzerint az ajándék s' hivatal ſzerint, mellyet Iſtentül vőttek ſzám adó ſzolgák, s' ſzolgálók: mellyekrül Iſten halálunk óráján véſzen ſzámot, Matt. 25. 14-23. mely ſzámadáſra mindenkor kéſzen kell lenni, a' hiveknek.

H A S Z. I. *Oktató.* Bóldogtalanok tehát azok, kik mindenütt, s' mindenkor nincsenek kéſzen az ő halálokra. 1. mert ugy járnak, mint amaz őtt bolond ſzüzek, kik nē lévén kéſzen, mikor a' Vőlegény el-jőtt, kin maradtak, a' mennyei lakodalomból, Matt. 25. 11. 2. mert ugy járnak, mint az ő Urát kéſzen

szen nem váró szolga, ezen télzben. v. 45,46. K: *Kicsodák illyen készületlen emberek?* F, 1. Kik az Isten parancsolattyában nem gyönyörködnek, és derekoknak fel övedzésével, abban nem járnak, Matt. 7. 21. 2. kiknek lámpásokban szövétnek nincsen, az az, jóságos cselekedetekkel nem tündöklenek, Sid. 12. 14. 3. kik világi szorgalmatosságokban merültek, Istenről, s' az ő Felsége beszédéről el-feletkeznek, Jac. 4. 13--15. 4. kik magoknak hosszú napot igérnek, azonban hirtelen meg-halnak ama' bolond Gazdaggal, Luc. 12, 16--20. 5. kik részegeskednek s' tobzódnak, s' ételben, italban, bujálkodnak, kikre úgy jű-el az halál, mint az első világra a' viz-özön, Gen. 7. igy jára a' Lázár Gazdaga, Luc. 16. 19. Bóldisár Király, Dan. 5. 30 &c.

II. *Intő.* Ini e' Tudomány, minden idvezülendő híveket: ma halván az Ur Jésus parancsolattyát, az halálhoz való készület felöll: *legyetek készek, &c.* meg ne keményicsék szíveket; hanem készicsük magunkat halálunk órájára. K. 1. *Miben áll ez a' készület?* 2. *Kiknek kell magokat minden órában az halálra készíteni, s' készen lenni?* F. Miben állyon az halálhoz való jó készület, a' magyarázatban hallók. A' 2. F. 1. Közönségessen *minden embereknek*, férfiaknak s' aszszonyoknak, iffiaknak s' gyermekeknek, el-kell magokat az halálra készíteni, valakik idvezülni kívánnak: kiket nevezetessen meg-szólitt az Apostol. 1 Ján. 5. 18 és B. Salamon Préd 12. 1. 2. A' *kereskedőknek*, kik ki-mennek Városokból s' Házokból (a' mint szokták mondani, élete-

életeket markokban hordozzák az ő javok, után leseskedő úton álló-Tolvajok miá,) nem tudgyák jűnekét életben vissza; mint Jakab Apostol mondgya, Jac. 4. 13--16. 3. A' *vitézlő rendeknek*: kiknek életek, éjjel nappal veszedelemben forog: gyakorlatossággal, fegyver által reménetlen múlnak-ki e' világból, mint Idvezitőnk mondgya, Matt. 26 vers. 12. mellyre nézve (noha mindeneknek, de kiváltképpen) az kalmárokuak, s' vitézlőknek, kegyessen, igazán, józanon, s' mértékletessen kellene élniek; mivel ők járnak közelebb, halálok nak bizontalan órájokhoz. 4. A' *meg-élemedett öregeknek*: kiknek lábok koporsóban, és az ő szemekből, s' minden tagjokból, s' ábrázattyokból, ugyan ki-néz az halál. Erre az el-készületre indicsanak a' Tudománynak okai.

III. *Vigasztaló.* Az ő halálokra magokat jól el-készitő híveket vigasztallya, e' Tudomány az halálnak félelme ellen. 1. Mert az illyenek, mind életekben, s' mind halálokban, az Ur Jésusé, Rom. 8. 7, 8. 2. Mert, az illyenekhez mégyen az Ur Jésus halálok óráján, kik illyen készséggel vadnak szent Pállal, Phil. 1. 23. és az Ur Jésus Jegyessetivel, Jelen. 22. 17. 3. Mert, az illyek várhattyák, minden kempillantásban, az Ur Jésust, hozzájok való menetelre, Tit. 2. v. 11, 12. (*Fiat applicatio.*) Amen.

LXXXVI. PRÆDIKACIO.

Vén Simeon el-bocsáttatásáról.

Szent Luk. 2. v. 29, 30. *Mostan bocsátod-el a' te szolgádat Uram békeséggel, a' te beszéded szerént: mert látták az én szemeim a' te Idvezitődet.*

JOllehet, az *Halál*, magában, a' mennyiben a' természetnek rontója, irtóztató: melytől, még Idvezitő Jésusunk-is emberi természetire nézve irtózott, Matt. 26. 41. de sok dolgok, *kívánatossá* tészik, az híveknek, az halált. Illyen, 1. E' világi bú, bánat, keserűség, mellyek keserveszen nyomván az híveket kívánnyák halálokat; hogy azok alól meg-szabadullyanak, Illyésſel; 1 Kir. 19. 4. 2. Illyen a' Chriſtuſſal való létel, melly jobb minden világi jóknál, s' gyönyörűségeknél; ezért kívánnya vala szent Pál halálát, Phil. 1. 23. 3. Illyen az Ur Jésus Chriſtus idveſséges iſméreti, és ebből származott lelki iſméretnek békeſsége: mert a' ki a' Chriſtuſt idveſségesſen iſméri, s' hitinek kezeivel megfogja, annak nincsen ſem életében, ſem halálában kárhoztatása, Rom. 8. 1. E' lőn az oka, hogy a' vén Siméon bé-menvén a' Jérusálem Templomában, és meg-látván az Istentől igirt Messiás Chriſtuſt, és ő Felségét ölében vévén, nagy kívánsággal kiván meghalni, e' szent leczkében.

Két részei vannak.

1. A' Siméon el-bocsáttatásának nagy kívánsága: *mostan bocsátod el, &c.*

2. Oka ennek az el-bocsáttatásnak kívánságának: *mert látták az én szemeim, &c.*

Illyen

Illyen czikkelyek vannak e' szent leczkében.

1. *A' Siméon el-bocsáttatásának kívánsága:* Mostan bocsátod-el a' te szolgádat Uram. K. 1. *Ki vólt ez a' Siméon?* 2. *Mit ért Siméon az ő el-bocsáttatásán?* 3. *Miért nem mondgya: mostan bocsátaſz-el engemet; hanem, így szóll: mostan bocsátod-el a' te szolgádat?* 4. *Kinek mondgya ezt Siméon: mostan bocsátod-el Uram szolgádat?* Az 1. F. Siméon felől némellyek azt mondgyák, hogy a' Sidók nagy Synagógájokban ülő, Tanácsbéli ember lőtt vólna; de az Irás halgat arról. Kétségnélkül közönséges ember vólt Jérusálemben: mert a' fő Pap, az Iráſtudók s' a' népnek nadgyai ben lévén akkor a' Templomban, a' Jésuſt nem iſmérék-meg, s' nem vőtték, mint magok mondgyák, Jan. 7. 45--48. hanem ez a' Siméon: mivel hogy, a' mint a' Chriſtus szegénységben szűlettetett, ugy a' szegények iſmérték s' vőtték ő felségét, mint Messiást, a' Prophétia szerént, Esa. 61. 1. mellyet magyaráz Idvezitőnk, Matt. 11. 5. Ez a' Siméon, kegyeſségéről iratik-le, v. 25. Ki *igaznak* mondatik, nem törvénybéli igaſságáért; hanem az Ur Jésus igaſságáért: mert ő-is, az Ur Jésusbá igazittatott-meg Isten előtt, Esa. 53. 11. és Rom. 5. 1. A' 2. F. Siméon az ő el-bocsáttatáſán érti, az ő halálát, az az, lelkének teſtétől való el-válását, haſonlatoſság szerént: mert a' teſt, a' léleknek mint egy tőmlőcze, s' kalyikája: mellyben ſokat szorongattatik a' lélek e' világon; de mikor el-jő az ember életének vége, akkor a' lélek, a' teſtből (mint valami madár a' kalyikából) el-bocsáttatik: ide czé-

loz Dávid-is, Solt 90. v. 10. Az 3. F. *Szolgának* mondgya magát Simeon, hogy az ő természet szerént valóaló siralmas állapottyát ki-jelencse: mert, mikeppen a' szolgak, tegen vagy hadakozásnak idején fogattatnak, vagy pénzen vétetnek vala: úgy ő-is siralmas állapotban vólt az el-esett emberi nemzettel edgyütt; de Isten őtet, szent Fia által az ördög hatalmából meg-szabaditotta, Sid. 2. 14, 15. és aa Úr Jésus Christus, az ő drága vérének árán meg vőtte, szent Attyának; hogy ne az ördögnek, e' világnak; hanem Istennek szolgálna, Luc. 1. 72--74. és ő Felségét testben lélekben dicsőitené, 1 Cor. 6. 20. A' 4 F. Szól Simeon, az Atya Istennek, ki igirte vólt a' Messiást néki-is, és az ő Szent Lelke által, meg igirte vólt, hogy addig halált nem látna, mig nem meg-látná az ő Idvezitőjét, v. 25, 26.

II. *Módgya az ő el-bocsáttatásának:* Békeséggel. K. *Mit ért az ő békeséges el-bocsáttatásán s' halálán?* F. Erti, 1. Az ő Istennel való békeségét, mellyel az ő szerelmes Fiában, ő vélle, és minden hivekkel meg békéllett, Matt. 17. 5. és Rom. 5. 1. 2. Az ő lelke ismeretinek békeségét: minek előtte ő látta vólna, mind lelki s' mind testi szemeivel a' Messiást, nyughatatlank odott lelke ismereti, hogy az Isten, a' Messiás felől tőtt igireti késnék; nétalám, nem-is jűne el: mellyet a' szent Atyákkal nagy ohajtással várt, látni kivánt, Solt. 147. és Luc. 10. 24. de most már lelke csendeségével őrömest kiván meghalni.

III. *Oka az ő békeséges halálának kivánságának.* Mert

Mert látták az én szemeim a' te Idvezitődet. K. 1. *Micsoda ßemekkel látta Siméon, az Atya Istennek Idvezitőjét? 2. Miért mondgya a' Jésust, az Isten Idvezitőjének?* Az 1. Fel. 1. Látta, *hitinek szemeivel*, a' Szent Lélek meg világositásából, (a' ki néki meg-is jelentette a' Jésust, v. 26.) el-hivén azt, hogy abban az alázatos testben jelent-meg az Istennek Fia, mellyet a' nagy fő Pap, s' a' Pharisæusok nem láthattanak. 2. Látta *testi szemeivel-is*, kit ölében vévén, dicsőitette Istent érette: hogy testi szemeivel, a' testben meg jelent Istennek Fiát láthatta, v. 28 mellyet sok Királyok s' Prophéták, kivántanak látni, de nem láthatták, Luc. 10 24. A' 2. F. Isten *Idvezitőjének* mondgya az Úr Jésust Simeon: mert Isten azért küldötte e' világra az ő szent Fiát, hogy az ő népét idvezitse, Matt. 1 v. 21. és azoknak örők életet adgyon, kik hiszsnek ő benne, Jan. 3. 16.

TUDOMANY.

Valakik itt e' világon, a' testben meg jelent Istennek Sz. Fiat, az Úr Jésus Christust, mint Istentűl adatott Idvezitőjöket, hiteknek szemeivel szemlélik, és hiteknek ölében apolgattyák, azok lelkek ismeretinek, és Istennel való békeségeknek, csendeségével, kivánhattyák halálokat, s' múlnak-ki e' világból, a' vén Simeonnal. Lelki, vagy hitnek szemeit emlegetek: mert ma testi szemekkel ő Felségét nem láthattyuk, s' még-is bóldogoknak mondgya ő Felsége azokat, kik testi szemekkel nem látták, még-is hiszsnek ő benne, az az: hiteknek szemeivel szemlélik ő Felségét, Jan. 20. 20.

OKA, a' Tudománynak. 1. Mert valakik ő Felségét, testi és lelki szemekkel, egyszersmind látták, vagy ma hisznek ő Felségében, ha szintén testi szemekkel, nem láthattyák-is; hanem hiteknek szemeivel szemlélik, azoknak örök életek vagyon, a' Jésus Christus által, Jan. 3.16. Igy szemlélte Jób, lelki szemeivel ő Felségét, azért nagy csendesséen-is hólt-meg, Jób. 19.25--27.

2. Mert valaki hiszen ő Felségében, mint Idvezitőjében, az, a' halálból által mégyen az örök életre, Jan. 5. 24. Azért lelke ismêretinek nagy csendességével halhat-meg, szent Pállal, Phil. 1. 21.23.

3. Mert azok mind életekben, s' mind halálokban, a' Christusái, Rom. 14. 7, 8. Es sem életekben, sem halálokban, nincsen kárhoztatások, Rom. 8.1. Ez az oka, hogy szent Pál Apostol, ugyan dicsekedik maga, és minden hivek képekben, *v.* 34-39. Azért lelkek ismêretinek békeségével kívánhatnak meg-halni, s' ugy-is halnak-meg.

HASZ. I. *Oktató.* 1. Tehát minden idvezült, O Testámentombéli hiveknek Idvezitőjök, az Ur Jésus Christus vólt, és az ő benne való hitben hóltanak-meg. (1) mert nem vólt, s' nincsen ő Felségén kivül több Idvezitő, Csel. 4. 12. (2) mert az ő Felsége kegyelme által tartattanak-meg, velünk egyűtt, Csel. 15. 11. (3) mert az ő benne lévő hitben hóltanak-meg, Sid. 11. 13. 2. Az igazaknak tehát Simeonnal, kik a' Jésus Christusban való hit által meg-igazúlnak, még az halálban-is bizodalmok vagyon, Péld. 14. 23. (1) mert őket halálok órá-

órájában-is, sem ördög, sem bún, sem világ, az Istennek szerelmétül el nem szakaszthattya, Rom. 8. 34-39. (2) mert akkor is véllek vagyon ő véllek az Ur J. Christus, kit hitnek szemeivel néznek ő. Istvánnal, ki akkor-is ő érettek az Atya jobján esedezik, Csel. 7. 55. 3. Nem csuda tehát, hogy sokaknak rettenetes az halálnak, csak emlekezeti-is; annál-is inkáb az halál: mert életekben, a' vén Simeonnal, az Ur Jésus Christust, hiteknek szemeivel nem szemlélték, ólókben nem vótték, az az: nem hittenek ő Felségében, Jan. 3. 36.

II. *Intő.* Ha vén Simeonnal, Istennel, s' lelkünk ismêretinek békeségével, csendessen kivánunk meg-halni, a' vén Simeonnal keressük, és hitünknek szemeivel szemléllyük; sőt ugyan ólünkben vegyük, az Ur Jésus Christust. K. *Miképpen, és hol keressük és szemléllyük, s' vegyük ólünkben a' Christust?* F. *Keressük* ő Felségét, a' Szenteknek gyülekezetiben, mint Simeon a' Templomban: mert ott igérte jelenlétét, Matt. 18. 20. Thamás-is itt találta-meg, Jan. 20. 26, 27. *Szemléllyük* ő Felségét, s' vegyük ólünkben. 1. Az Evangéliumnak prédikállásában, s' annak halgatásában: mert valahól prédikáltatik az Evangélium, ott vagyon, Matth. 28. 20. Itt találá-meg Mária Magdaléna, Luc. 10. v. 39-42. itt találá-meg Lydia-is, Csel. 16. 14. 2. A' Sácramentumban: mert az Urnak vég-Vacsorájában, edgyesül hitnek általa velünk, 1 Cor. 10. 16.

III. *Vigasztaló.* Bóldogok azok, kik életekben, a' vén Simeonnal igy szemlélik az Ur Jésust: mert

azok mondhattyák halálok óráján: Mostan bocsátod-el Uram békességgel szolgádat, &c. K. *Kicsodák illyenek?* F. 1. Kik hisznek az Ur Jésus Chriban, Jan. 5. 24. 2. Kik egyedül való Idvezitőjőknek hiszik ő Felségét Simeonnal, és szent Péterrel, Csel 4. 12. 3. Kiknek világosságok az Ur Jésus, a' vén Simeonnal, v 32. az az, hiszik ő Felségét igasságnak fényes napjának, Mal. 4. 2. és az ő Evangéliumának világánál járnak e' világnak setétségében, 2 Pét. 1. 19. 4. Kiknek dicsőségek a' Christus, Simeonnal, vers. 32. az az, a' kiknek egyedül való örőmők, s' vigasságok, az idvességnek útában, az Ur Jésus, szent Pállal, 1 Cor. 2. v. 2. 5. Kik e' világot minden dicsőségével, az Jésus Christus szerelméért meg-vetik, szent Pállal, Phil. 3. 7. 8. 6. Kik nagy ohajtással várják vén Simeonnal a' Christust, halálok óráján, Jel. 22. 20. Amen.

LXXXVII. PRÆDIKACIO.

Sok nyomoruság által való menyben menetelről.

Csel. 14. 22. *Sok háboruságok által kell nékünk, az Istennek országában mennünk.*

A' Nyomoruságok alatt el-alélt s' el-fáradott s' el-bádgyadott lelkeket, akarván S. Pál vigasztalni, igy szóll, Sid. 12. 11. *Minden dorgálás móstan jóllehet, nem láttatik örvendetesnek; hanem szomoruságosnak: mindazáltal végre, csendes gyümölcsét adgya azoknak, kik abban gyakorlották magokat.* Méltán is bizonyára: mert ha a' dorgálásokat s' nyomoruságokat nézzük, *magokban* igen nehezek, s' keservesek: mellyek alatt, nem csak nyögnek, még a' nagy hitű szentek-is; hanem még Isten ellen való keserves panaszra-is fokadnak-ki, Dáviddal, és a' mi bűneinkért, nyomoruságot szenvedő Idvezitő Jésusunkal, mondván: *En Istenem! En Istenem! miért hagyál-el?* Solt. 22. 2. és Matt. 27. 46. De ha a' dorgálásnak gyümölcseit nézzük, örvendetesek, minémű, 1. Az idvezülendő hivek *hiteknek*, meg-probálása: hogy a' nyomoruságoknak kohában (mint drága arany) meg-probáltatván, dicsőségessebb légyen, az Ur Jésus el-jövetelekor, 1 Pét. 1. 6, 7. 2. Az Isten országában való által menetel: mert jól lehet *nem érdemlik*, a' mi szenvedésink, az Istennek országát, de *útak* az Isten országára. Mellyen kellett, még a' mi Idvezitőnknek-is, az ő dicsőségében bé-menni, Luc. 24. v. 26. melly uton, minden idvezülendőknek követni kell az ő Fejeket: azért mondgya itt az Apostoli sereg: Sok nyomoruság által, &c. mellynek,

Két Részei vannak.

1. Az hiveknek, Isten országában való menetelek. *Kell minékünk az Istennek országában menni.*

2. Modgya az Isten országában valo menetelnek: *Sok háboruságok által.*

Illyen czikkelyek vannak a' sz. Leczkében.

I. *Az Isten országában menő személyek:* Kell minékünk az Isten országában mennünk. K. 1. *Kicsodák vóltak azok, kik az Isten országában való menetel*

tel felől beszélgetnek? 2. Micsoda az Istennek országa, a' hová ezeknek kell menniek? Az 1. Fel. Az Apostolok, kik minekutánna, mind magok sokat szenvedtek volna, az Evangélium mellett az Ur Jésusért, Csel. 5. 40. s' mind penig Pál Apostolt az Ur Jesus Evangéliumáért, Listrában, meg-kövezték vólna, és a' városból ki-vonván hólt elevenen hatták vólna: a' több Tanitványok környúl vévén, fel-kele szegény Pál Apostol, és meg-térvén Antiochiában, ugy fokadnak-ki e' szóra: *Sok nyomoruság által kell nékünk menni az Istennek országában.* A' 2. F. Az Istennek országán itt, *1.* Értetik az Istennek, itte' világon lévő *kegyelembéli országa*, mellyben az Evangéliumnak prédikálása által hivattatunk, melyről szól Idvezitónk, Matt. 8. 11. melyben valaki indul, s' mégyen, sok háboruságot szenved e' világnak fiaitul, Jan. 15. 18, 19. *2.* Értetik a' dicsőségnek országa, a' menyország, és az örök élet: melyben vitetnek az hivek, ez életbéli sok szenvedések után, az Ur Jésussal, Luc. 24. 26. és Rom. 8. 17.

II. *Módgya s' útya az Isten országában való menetelnek*: sok háborúságok által kell, &c. A' sok háborúságokon, mellyek által, mint útak által, kell menni az Istennek országában, értetnek a' sok *nyomorúságok*, *lelki és testi próbák*, mint Dávid mondgya, Solt. 34. v. 20. Sok nyomorúsági vannak az igazaknak. Minémüek az Ur Jesus nevéért való üldöztetés, számkivettetés, Jan. 16. v. 1, 2. ezekből származandó éhség, szomjúság, siralom, óhajtás, kiáltás, 1 Király. 19. 4--10. lelki s' testi próbák, és sok

sok féle nyavalyák s' nyomorúságok: mellyek eléb el nem törölhetnek tagainkból; hanem az Istennek országában, az örök életben, Jel. 21. 4.

TUDOMANY.

Minden idvezülendő hiveknek, sok keservel, lelki és testi, szenvedési, haborgatási, nyomorúsági és betegeskedési által, kell bé-menni a' menyországban, és az örök életben. Az Apostoli sereg bizonyittya, a' leczkében, és Idvezitónk világositya, a' Lázár példájában, Luc. 16. v. 20-22.

OKA. 1. Mert minden idvezülendő hiveknek, az Ur Jésuſt, mint Fejeket kell követni a' nyomorúság szenvedésben, és az Istennek országában való menetelben: ő Felsége penig, oda sok háborgatások nélkül nem mehetet, Luc. 24. 26. Ezért mondgya szent Pál, Rom. 8. 17. *Ha a' Christussal edgyüttt szenvedünk, ő vélle edgyütt meg-dicsőittetünk.*

2. Mert az Istennek országában, erőszakkal kell bé-menni, Matth. 11. 12. Hasonlatosság szerint, valamiképpen, hogy az országok, várak, s' városok, sok háborúságok, nyomorúságok, éhség, szomjúság, s' vér ontás által vétetnek-meg: ugy az Istennek országa, sok nyomorúság szenvedés által vétettetik-el, az idvezülendő hivektül, mint a' lélek ezt, a' titok látó szent Jánosnak meg-jelentette, Jelen. 7. 13-17.

3. Mert az Isten országának, az örök életnek úttya, kapuja, igen szoros, mellyen háborúság, s' nyomoruság nélkül, senki nem járhatot, s' nem-is járhat; azért mondgya Idvezitónk, Matt. 7. 13, 14. Hasonlatosság szerint, mikor valaki valamelly erős hegyek

hegyek s' erdők között lévő városban, s' várban akar bé-menni, kinek szoros, köves és tövisses úttya vagyon, nem mehet oda, lábai tőrődése, ruhája szakadozása, és testének sértődése nélkül: ugy senki sok nehéségek, nyomorúságok, s' fájdalmak nélkül, az örök életre nem mehet, mint szent Pál elő számlállya, Sid. 11. 33-38.

Haszna. I. *Oktató.* 1. Az idvezülendő híveknek, világi bóldogságok tehát, nem abban áll, hogy háborúságot, s' nyomorúságokat ne szenvedgyenek: mert ez a' világi bóldogság, az istenteleneké, Jan. 16. v. 20, 21. Kik ugyan dicsekednek azzal, Jelen. 18. 18. kiket szent Pál, nem *fiaknak*; hanem *fattyaknak* mond, Sid. 12. 18. 2. Nem illik, sőt nem-is szabad tehát, a' lelki s' testi próbákban lévő, és nagy és hoszszas nyomorúságban, s' betegségben sénlódó emberek felől balúl itélni, s' azokról a' Jób hypochrita barátival, ugy gondolkodni, hogy azok egyebeknél gonoszbak vólnának, mint hasonló dologban ugy vélekedő embereket, Idvezitőnk meg-czáfolt, Luc. 13. v. 1, 2. &c. Mert Isten sokszor az ő híveit illyen nagy próbában, s' hoszszas nyomorúságban tartya, nem azért mint ha gyűlölné; hanem azért: (1) mert szereti, s' azért sujtollya, Sid. 12. 6. hogy e' világhoz magokat ne szabják, s' e' világgal el ne veszszenek, 1 Cor. 11. v. 32. (2) mert ugy akarja Isten, az ő híveit, az ő Fiának ábrázattyához hasonlókká tenni, Rom. 8. v. 28, 29. (3) mert ezen az úton akarja ő Felsége az övéit, menyországban vinni, mint Sz. Pál mondgya,

gya, Rom. 8. 17. K. *Mivel itt e' világon, az istentelenek-is, sok haborúságot s' nyomorúságot szenvednek, mint szintén az hivek: micsoda különbség lehet az hitetlenek szenvedési között, és az hivek nyomoruságok között, mellyek által kell nékiek a' mennyországban bémenni?* F. Az istentelenek, és az Istenfélők nyomoruságok között, ez a' különbség. 1. Az istentelenek, az ő bűnökért nyomorgattatnak, mint a' meg-ért tolvaj mondgya vala, Luc. 23. 41. de az Istenfélők, sokszor nem magok vétkekért szenvednek; hanem másoknak példájul tétetnek, a' szenvedésben, Jóbbal, Jac. 5. 10, 11. mellyet maga példájával világosít Idvezitőnk, Luc. 23. 28--31. 2. Az istentelenek, a' nyomoruságban bűnöket, s' arra való erdemetlenségeket, meg nem vallyák; hanem az Istent vádollyák, Ezech. 18. 2. Az Isten félők penig, a' nyomoruságban bűnöket meg-vallyák, s' az Istent igazittyák, Dávidal, 2Sam. 24. 17. és Danielel, cap. 9. 7, 8. 3. Az istenteleneknek a' nyomoruságban, szivek Isten ellen meg keményedik, Pharahóval, az Isten félőknek szivek meg-lágyú Dávidal, 2Sam. 24. 17. 4. Az hitetlen a' nyomoruság alatt el szakad Istentől; de az Isten félő s' hivő ember, annál inkább Istenhez ragaszkodik, Jobbal, cap. 13. v. 15. szent Pállal, Rom. 8. 35--39.

II. *Intő.* 1. A' rajtunk forgó nyavalyákat s' nyomoruságokat, ne tartsuk törvenetnek, hanem (1) Isten Atyai látogatásának, Mich. 7. v. 9. (2) Isten Atyai szeretetinek, Sid. 12. 6. (3) menyország útyának, a' leczkében, és Jel. 7. 15--17. 2. Ugy viselljük magun-

magunkat, a' hoſſas nyomoruságokban, hogy azok által (mint útakon) meheſſünk menyorſzágban. *Melly ugy léſzen*, 1. Ha bűneinket meg-iſmérjük, és a' nyomoruságra való érdemeſségünket meg-vallyuk, Dáviddal, 2Sam.24.17. 2. Ha az Iſtent igazityuk, s' magunkat a' mi nyomoruságinkban, vádollyuk, Danielléi, Dan.9.7. 3. Ha a' nyomoruság alatt, meg-jóbbulunk, s' az Iſten parancsolatit megtanullyuk, Dáviddal, Solt.119.71. 4. Ha az Iſtennek ſullyos keze alatt magunkat meg-alázzuk, és ő Felsége ellen nem zugolódunk, Solt.39.10. és Job. 39. v. 37, 38. 5. Ha, mennél inkáb nevekedik rajtunk a' nyomorúság, annál inkább Iſtenben bizunk, s' ő Felségéhez ragaſzkodunk Jóbbal. Jób. 13.15. 6. Ha el-hiſzſzük, hogy Iſten erőnk felett nem ſanyargat, 1 Cor.10.v.14. és a' mi nyomorúságinkat javunkra fordittya, Rom. 8. 28. 7. Ha a' nyomorúságban-is meg-maradunk, az Iſtennek ſzerelmében, Rom. 8. 35 39. Indicsanak im ezek. 1. Mert illyeknek ſzemekről tőről-el Iſten minden könyhullatáſt, mellyet a' ſok nyomorúságok árasztottak a' ſzemre, Jele. 11.4. 2. Mert illyeket legeltet a' Bárány Ur Jéſus Chriſtus, az őrök életben, Jel. 7. 15-17. 3. Mert illyeknek adatik, az őrök életnek koronája, Jel. 2. 10. (*Fiat applicatio.*) Amen.

LXXXVIII. PRÆDIKACIO.

Az hivek haláloknak Isten előtt való kedvelségéről.

Solt.

Solt. 116. v. 15. *Az Urnak ſzemei előtt becsületes, az ő kedveſinek (ſzenteinek) halálok.*

JOl lehet, az hivek, kiket Iſten kegyelmeſſen fogad, és ſeret, ez világ fiai előtt, mind életekben, s' mind halálokban, útálatoſok; de Iſten előtt, mind életekben s' mind halálokban kedveſek. Igaz az első, hogy az hivek. 1. *Életekben* e' világ fiai előtt útálatoſok az hivek: mert gyűlöli s' üldözi őket e' világ, Jan.15.18,19. 2. *Halálokban is* útálatoſok az hivek e' világ előtt: mert, úgy itil ő felőllök: hogy mikor meg-halnak, csak el veſznek; kiknek bolond vélekedéſekről ſzóll Eſaiás, Eſa.57 1. De Iſten előtt kedveſſek, mind életekben, s' mind halálokban. *Életekben*, 1. mert a' ki őket bántya, az Iſtent bántya-meg, Zach 2.12. 2. mert Angyali által őrizteti őket, Sol.34.8. *Halálokban:* mert akarminémű halállal hallyanak-meg, kedveſek akkor-is az Iſten ſzemei előtt: mellyel biztattya lelkét Dávid, verſ.7. *Téri meg én lelkem a' te nyugodalmohban*, melynek két okát adgya. 1. mert jól tőtt te veled az Ur. 2. mert drágalátos az ő kedveſinek halálok az Ur ſzemei előtt, e' leczkében. Mellynek,

Két Réſzei vannak.

1. Az Iſten kedveſinek, s' ſzenteinek halálok: *az ő kedveſinek s' ſzenteinek halálok.*

2. Az Iſten hiveinek haláloknak Iſten előtt való kedveſsége: *Az Urnak ſzemei előtt becsületes.*

Az igik értelmére láſſunk illyen kérdéſeket. 1. *Kicsodák az Iſtennek kedveſi, kiknek halálok becsületes az Iſten ſzemei előtt?* 2. *Micsodás halálok becsületes*

az Isten szemei előtt az ő kedvesinek? 3. Miben áll az Isten kedvesinek, haláloknak, Isten szemei előtt való becsülletességek? Az 1. F. Az Isten kedvesi azok. 1. Kiket őrök időknek előtte, az Atya Isten kedvellett az ő szent Fiában, és az őrök életre el választott, Eph.1.3 5. 2. Kik hisznek az Ur Jésus Christusban, mint Istennek egy szülött Fiában, Jan. 3. 16. 3. Kik félik az Istent, Csel.10. 34, 35. 4. Kik e' világon szentül igazán, s' kegyesen élnek: mert ezeknek jutalmat igirt Isten, mind e' világban, s' mind a' következendőben, 1 Tim. 4 8. 5. Kik az Urban és az Urért halnak-meg, Jel.14.v.13. 6. Kik életekben, az Isten beszédét hallgatyák Jan. 5.24. &c. Az 2. F. Az Isten illyen kedvesinek, mind rendes, mind rendkivül való halálok, kedves Isten előtt: mert ők, mind életekben, s' mind halálokban a' Christusái, Rom.14. 7, 8. kedvesek még az halálban-is, mellyel gyakorta, az hivek, meg-ólettetnek az hitetlenek-ül: melyre példa szent István, kinek világ előtt gyalázatos halálakor, Isten az ő sz. Fiával dicsőségesen meg jelenék, Csel.7.55--56. és a' meg-tért kereszt-fán függő (de igen ritka példa) meg-tért tolvajnak halála, kit Idvezitőnk paradicsommal biztata, Luc 23.43. Az 3. F. 1. Hogy az Isten kedvesinek haláloknak Isten szemei előtt való ki-muláfoknak idején szent Angyali által viteti menyben, a' Lázárral edgyütt, Luc.16.22. 2. Hogy az Ur Jésus vészi magához lelkét, mint a' szent Istvánét, Csel 7.59. Ez az oka, hogy ugyan hija az Ur Jésus, a' jól tött, idvezülendő lelket magához,

Jel.

Jel. 22.17. 3. Hogy a' következendő veszedelem elől ragadgya-el, az ő kedvesit, Esa. 57.1. mint cselekedék Jósiással, 2Kir. 22 19, 20. 4. Hogy nem csak nemzete között; hanem még az idegenek között-is tiszteséges temetéssel meg-tiszteltetti, mint Sárát, Gen. 23 4--6. Jácóbot, Gen. 50.

Tudomany.

Az Isten szemei előtt, ez életben kegyelmet nyert szentek, nem csak életekben becsületesek az Isten előtt; hanem az ő halálokban is, becsületesek, s kellemetesek. A' leczke bizonyittya.

Oka. 1. Mert Isten, nem csak életében becsülli, s' becsülteti-meg, az ő kedvesit, hanem halálokban-is, az ő igireti szerént, 1 Sam. 2 30. Igy becsültete-meg Isten, a' pogányokkal, Abrahámot, s' az ő halottyát, Gen. 23. 4--6. &c.

2. Mert, Isten mind életekben, s' mind halálokban, őrzi azokat mint szeme fényét: ugy hogy valaki az ő kedvesit bántya, akár életekben, akar halálokban, az Urat bántya. Zach. 2. 12. Azért mondgya ő Felsége, hogy azokkal edgyütt üldöztetik, Csel. 9. 4, 5. és azokkal edgyütt fetzintetik, s' ölettetik, Jel. 11. 3--8.

3. Mert azokat mind életekben, s' mind halálokban ugy őrzi, óltalmazó szárnyai alatt: hogy azoknak csak hajok szála-is fejekről le-nem eshetik. Matt. 10. 29, 30.

Hasz. I. *Oktat.* 1. Nem változik-meg tehát az Istennek szeretete az ő kedvesihez (kik ő Felsége előtt kedvet találtanak) sem életekben, sem halá-

lokban: mert azokhoz való szeretetiben Isten soha meg nem változik, azért mondgya Jérémiás által az ő gyámoltalan népének, Jer. 31. v. 2. *örökké való szeretettel szerettelek tégedet, &c.* Ellenben, valakiket tehát kedvében, s' szerelmében vőtt Isten, az ő szerelmes Fiában, azokat-is sem életekben, sem halálokban, az Istennek kedvétül, szeretetül el nem szakaszthattya: mellyel biztattya magát szent Pál, minden hivek képében, a' sok nyomoruságok, s' halálos veszedelmekben, Rom 8. 35--39. 3. Nem eshetnek tehát az Isten hivein, kedvesin, itt e' világon olly szomorú halálnak nemei, *Ábellel*, kit attyafia, *Cain*, meg-ölé, Gen 4. 8. *Zachariással*, kit a' Sidók a' Tömplom, s' az óltár között, az igaz mondásért, s' prophétiáért, meg-ölének, Matt. 23. 35. szent *Jánossal*, kit *Heródes*, az ő gonoszságának meg-feddéséért, meg ölete, Matt. 6. 28. szent *Istvánnal*, kit a' Sidók, az Ur Jésus Istenségéről, való tanubizonyságért, meg-ölének, Csel. 7: melly szomorú halálnak nemeiben vigasztalás nélkül hadná, és kegyelmét túllők meg-vonná; hanem az halálnak félelmében-is kedvesek Isten előtt, ezért mondgya Dávid, Solt. 23. 4. *Még haszintén az halálnak árnyékának völgyében járnék-is, nem félek a' gonosztul: mert te én velem vagy.* De itt ez a' kérdés. *Honnan vagyon tehát: hogy gyakorta az Istennek kedves hivei is, mint Juda*, Esa 49. 14. és *Dávid, azon panaszolkodnak hogy el hatta Isten*, Solt. 13. 2. F. 1. *Az Istenrészéről*, vagyon az néha: mert Isten néha meg-tartóztattya vigasztaló kegyelmét, miglen magát az ő népe, fia,

pe, fia, s' leánya meg nem ismére, s' Istene kegyelmét nem ohajtya, Hos. 5. 25. és 6. 1. 2. *A' nyomoruságtul is* vagyon ez: mert az hoszszas nyomoruság, ugy mutattya Istent, mintha halálosképpen gyűlölne, s' panaszra fakasztya-ki embert Jóbbal, Job. Jób. 16. 9. 3. Az *hitnek gyengeségétül* vagyon az: mi a' hitet, a' hoszszas nyomoruság, igen meg-gyengiti, mint az Apostolokban, Matt. 8. 25. 4. *A' nyomorúlt* s' halálos betegségben sinlődő embertül-is vagyon: (1) mert az Isten sép igiroteit magához nem kapcsollya, minémű, Solt. 44. 14. Esa. 43. 1--3. (2) mert az Isten kegyelmének régi szép példáit nem szemléli, azokkal magát nem vigasztallya, Rom. 15. 5. De ez illyen állapottyában sem hadgya el Isten az övéit; hanem, 1. panaszolkodó beszédeket véllek meg-bánattya, s' viszsza mondattya, mint Dáviddal, Solt. 39. 9. és Jóbbal, Job 39. 37, 38. 2. Az ő szent akarattyán, lelkeket meg-nyugottya, Luc. 22. 42.

II. *Int.* 1. Ne hijjuk kétségben, sem életünkben, sem halálunk fájdalmi között, az Istennek hozzánk való szerelmét s' kegyelmét, hanem bidgyúkel, hogy nem csak életünkben; hanem halálunkban-is bé-ülletesek vagyunk, a' mi édes Atyánk Istenünk előtt. Es hogy kiváltképpen az halálnak fájdalmi és félelmi között jelenik meg lelkeinknek, mint szent Istvánnak, Csel. 7. 55. és akkor küldi sz. Angyalit vigasztalásunkra, mint Idvezitő Jésusunkhoz, Luc. 22. 43. 2. Ugy éllyünk ez világi életünkben, hogy a' mi halálunk (akar hol, akarmi halálnak nemével hallyunk-meg) légyen becsülletes a' mi

Atyánk Istenünk előtt. K. *Miképpen kell élni, hogy a' mi halálunk becsületes légyen az Urnak szemei előtt?* láld a' magyarázatban. F. 1. Féllyük az Istent: mert azok kedvesek Isten előtt, Csel. 10. v. 35. 2. Hidgyünk a' Jésus Christusban: mert azoknak lészen halálok órájában őrők életek, Jan. 3. 16. 3. Bentül éllyünk: mert azok várhattyák kedvesen halálok órájára az Ur Jésust, Tit. 2. vers. 12-14. &c.

(*Fiat applicatio*) Amen.

LXXXIX. PRÆDIKACIO.

Harczon el-esett vitézek haláláról.

2 Samuel II. v. 25. *Monda azért Dávid, a' követnek*, ezt mondgyad Joábnak: *ne légyen e' dolog gonosz a' te szemeid előtt: mert a' fegyver szintén ugy meg-emészt edgyet, mint mást, (vagy illyeneket sokott meg-emésteni)*

JOl mondgya Idvezitőnk Péternek, (ki ő Felsége mellett, a' fő Papok szolgájok ellen fegyvert fogott vala,) *Valakik fegyvert fognak, fegyverrel kell el-veszniek*, Matth. 26, v. 52. Mellyel nem azt akarja ő Felsége mondani, hogy minden hadban járó, s' fegyvert viselő emberek, fegyverrel esnének-el, s' harczon halnának-meg: mert sok jó vitézek, életeknek minden napjaiban, hadban járnak, erős ütközeteken forognak, még-is házájokban, s' házokban, csendes halállal halnak-meg Dáviddal, s' több ő vitézivel; hanem azt akarja Idvezitőnk mondani, hogy sok vitézek, harczon fegyver miatt hullanak-el, mint Dávidnak sok jó vitézi Rabba alatt, s' azok közőtt Uriás-is, kik felől midőn Joáb, a' Dávid Hadi Fejedelme, Dávidnak hirt izent volna, inti hogy azon felettébb ne tőrődnék, s azt történetnek ne tartaná: mert azzal jár az harcz és az ütközet, mint a' leczkében viszsza izeni Joábnak. Mellynek,

Két Részei vannak.

1. Dávid izeneti Joábhoz, az ő szolgainak, s' Uriásnak, harczon lőtt halálok felől: *Monda Dávid a' követnek, &c.*

2. Oka ez ő izenetinek: *mert a' fegyver ugy meg-emészt edgyet, mint mást.*

Illyen czikkelyek vannak a' leczkében.

I. A' *Dávid izeneti, Joábhoz, az harczon el esett vitézek felől:* Monda a' követnek, ezt mondgyad Joábnak: ne légyen e' dolog gonosz a' te szemeid előtt. K. 1. *Mitsoda dolog felől izen Dávid Joábnak: hogy az ne légyen gonosz a' Joáb szemei előtt?* 2. *Mit akar ez izenettel: ne légyen gonosz a' te szemeid előtt Joáb e' dolog?* 3. *Mi az oka, hogy Dávid a' Saullal le-vágattatott vitézeket siratta,* 2 Sam. 1, 11, 12. *ezeket penig az ő vitézit nem siratta?* Az 1. F. A' Rabbath városa alatt, az harczon el-esett vitézek, és azok közőtt az Uriás halala felől: kiknek halálokat, meg-izente vala Joáb Dávidnak. Kétségnélkül azért, hogy azoknak halálokon Dávid meg-szomorodván, az Rabbath városa meg szállását s' ostromlását, véllek felben hagyatná, s' táborát haza térittetné;

de ezeknek halálokon, semmi szomorúságát nem jelenti, (noha kétség nélkül gyötrötte lelke ismereti őtet, avagy csak az Uriás halálán, kit Joáb, Dávid parancsolattyából, állatta az harcznak élire, hogy el-esnek, *v.*15) hanem azt izeni: hogy ezeknek harczon való el-eséset, ne láttassék a' te szemeid előtt gonoszoknak, szived el ne olvadgyon, a' városból el ne szálly: *Ne tágitsad azért a' viadalt, a' város ellen, hanem ronts el azt.* A' 2. F. Ezzel az izenettel: ne légyen e' dolog gonosz a' te szemeid előtt, azt akarja mondani: 1. Ne tarcsad, azoknak harczon lőtt halálokat, történetnek: mert ha egy madárka nem esik-le a' madarásznak tőri által, Isten akarattya nélkül, sokkal inkább, az harczon nem esnek-el a' vitézek, Isten akarattya s' tanácsa nélkül, Amos, 3. 5, 6. 2. Ne olvadgyon-el szived, a' vitézekkel edgyütt, mint ha szerencsétlenségteknek jele volna, azoknak az egynéhány vitézeknek el-eséset; hanem inkább biztassad, kezed alatt lévő vitézeket, Istenre bizván az harcznak ki-menetelit: mint szoktad vala régen őcsédet Abisait, s' a' vélle lévőket biztatni, 2 Sam. 10. 9, 10, 12. Az 3. F. 1. Mert a' testi bátorságnak, az henyélésből származott bújálkodás (nem lévén őtáborban) azokon való bánatot, el-óltotta vólt Dávidban; de mikor Saul, és az Izrael vitézi, Jonathán Dávid kedves Barátyával el-estenek bujdosásban vólt Saul előtt. 2. Mert tudta, hogy Saul bűnéért, az Isten fenyegetése szerint estek-el Saullal, az Izael vitézi; de a' bűnnek álmában ugy el-alutt vólt Dávid: hogy

eszében ne vehetné azt, hogy az ő bűnéért vágattanak-le az ő vitézi.

II. *Okát adgya ez izenetinek Dávid*: mert a' fegyver ugy meg-emészt edgyet, mint mást, vagy illyen vitézlő embereket, szokott meg-emészteni. Az azt nem a' lágy puha, félelmes, hon ülő, hanem hazájokért, hadban járó, s' harczon forgódó emberek szoktanak fegyverre hányattatni. Illyen piros vérrel virágzó rósákat szoktanak az hadakozásnak kertében sedni, nem csak meg-sebessítik, s' lővik az harczon az embereket; hanem meg is ölik, ama' hadi régula szerint: a' ki rabságra való, mennyen rabságra, a' ki fegyverre való, mennyen fegyverre, Jere. 15. v. 2.

Tudomany.

Akár melly, felső, közép s' alsó, rendben lévő, hadban járó, s' vitézlő embernek is, olly bizontalanságban, s' reménteleneségben áll dolga, az hadakozásban és az harczon: hogy senki azok közzül nem tudhattya, hol, s' mikor (az Istennek bölcs végezéséből) esik-el az harczon, az ellenség fegyvere által. Ezt világosittya a' Dávid, Joábhoz tőtt izeneti, Idvezitőnk-is ezt bizonyittya, Matth. 26. 52. A' példák-is erősitik, Király vala Acháb, s' a' harczon esék-el, Ramothgiliád alatt, 1 Király. 22. 32-35. Király vala Saul, de jó és kegyes fiával Jonathánnal, és sok erős Izraeli béli vitézekkel, a' Gilboa hegyein, a' Philistæusoktúl vágattaték-le, 1 Sam. 31. 1--6. Király, még ponig kegyes vala Jósiás, de ugyan harczon sebesitteték-meg, mellyben meg-is hala, 2 Chron. 35. v.

20-24. több Szent Irásbéli, harczon el-esett vitézlők példájok ezeket erősíti.

Oka. 1. Mert Isten bölcs rendeléséből, némellyek az harczon, rabságra, s' némellyek fegyverre rendeltettenek, Jer. 15. 2. Példa erre, a' nyomorúlt Sedechiás Király hada, magával edgyütt: mert némellyek, a' nemesek, s' vitézlő rendek közzül, az halálnak keservesb rabságra vitetének, némellyek fegyverre hányatának, Jer. 39. 3-7.

2. Mert semmi rendbéli ember, annál-is inkább a' táborban indúló harczra készülő, s' menő ember, nem tudgya mit szüllyön nékie, a' hólnapi nap, Pél. 27. 1. Ugyan-is, valamit a' szülő Asszony nem tudgya azt, ha a' szülésnek fájdalmi közt, életben maradé, vagy meg-hal: ugy az harczra menő ember nem tudgya, ha az harczon, a' sürű lövés, s' fegyver között, életben maradé, vagy le-vágattatik. Azért mondgyák vala Dávidnak vitézi, hogy ő véllek többé harczra nem mégyen, mivel hogy, kicsinyen marada-meg életé, 2 Sam. 21. v. 15-17.

3. Mert az harcznak ki-menetele, bizontalan, az harczra menő emberekre nézve: azt nem tudgyák kié lészen a' győzedelem, s' ki marad meg életben, ki raboltatik-el, és ki-vágattatik-le, azért mondgya vala Joáb öcsének Abisainak, mikor sereget rendelne, a' Syriabéliek ellen, 2 Sam. 10. 9-12.

Hasz. I. Oktató. 1. Nem történetből való, új dolog tehát, ha ma ellenségtől harczon meg-sebesíttetett, s' abban meg-hólt hadi s' vitézlő embert látunk, s' temetünk: mert ez a' Dávid jó s' hű vitézzin-is

zin-is meg-esett: meg-esett a' Saul táborában, 1 Sam. 31. meg-esett a' Zera Szerecsen Király táborában: hol tiz száz ezer ember esék-el, 2 Chron. 14. 8-13. K. *Mivel nem új dolog, az illyen vitézeknek harczon el-esni: vallyon vagyone illyenkor alkalmatosságunk a' sirásra, s' magunk meg-alázására?* Igen-is vagyon: melly meg-tetszik. 1. A' *példákból*: mert noha itt Dávid nem sirt, a' mint meg-hallók okát; de sirt más alkalmatlansággal, mind mikor Saul, az ő szerelmes Fiával Jonathánnal, s' több sok vitézivel el-esett, 2 Sam. 1. 1. mind mikor Abner fegyverrel meg-öletteték, 2 Sam. 3. 22--34. 2. *Az okokból* (1) mert gyakorta meg-esik az, hogy egy *Achánnak*, vétkéért, sok vitézek elnek-el az harczon: mint Josue idejében, Jos. 7. 4--13. (2) Mert gyakorta a' közönséges népnek búnéért hullanak-el az erős vitézek: mint a' Gibeabéliek miá, a' Beniamin nemzetéből el hullának két harczon, XLIII. ezeren, Birák, 20, 4-96. (3) Mert gyakorta a' népnek elől járói, mint Saul s' Dávid, vétkeznek Isten ellen, s' ő érettek öleti Isten a' vitézeket: mint amaz LXX. ezer embereket, 2 Sam. 24. 1--15, 16, &c. II. Erdemesek tehát, a' jó hadi emberek, s' vitézek arra. 1. Hogy az ő földgyokat, az Ország, Fejedelem, *Respublica* meg-adgya: mert senki a' maga földgyán nem vitézkedik, 1 Cor. 9 7. mellyet mikor meg-vonsznak tőllők, példára veremednek, s' az-is okozza ostán, hogy Isten, az ellenség fegyverére adgya őket: kiket Tisztviselőjök meg nem büntethet, mivel nem fizet nékik. 2. Hogy ő nékik

kik illendő szálláſt rendellyünk, ételt adgyunk: mert ők a' mi városinkért, s' javainkért vigyáznak, mint Dávid izené Nábálnak, 1Sam.25.7. 3. Hogy érettek könyörögjünk. (1) mert ők a' mi életünkért, s' meg-maradáſunkért vitézkednek, mint Joáb mondgya vala, 2Sam.10. 12. láſd 1 Chron 19.15, (2) mert a' mi könyörgésünk segiti őket az harczon Exod. 17.11, &c. 4. Hogy ha az hadakozásban, meg-csonkúlnak, s' bénúlnak, illendőképpen az országúl s' *Reſpublikáktúl* (mint más keresztyén országokban,) tápláltaſſanak: mert az ország s' *reſpublica* hűségek mellett csonkúltanak-meg. 5. Ha az harczon el-esnek, tiſteſségeſſen el-temetteſſenek, &c.

II. *Intő.* I. Inti az országot, Fejedelmet, s' *Reſpublicákat:* hogy a' moſtan emlitett dolgokat cselekedgyék, a' jó igaz hadakozó vitézekkel. II. Inti az hadakozó embereket, hogy igaz, kegyes, ſent és mértékletes életet éllyenek: ma ha valakinek ugy kell élni, bizony az hakozóknak kell ugy élni: mivel ſenkinek ollyan bizontalan élete nincsen, mint a' vitézlő, harczon forgó embernek, Dávid mondgya itt, és Idvezitőnk tanittya. III. Ugy éllyenek tehát az hadakozó emberek: hogy ha harczon esnek-el, jó készűlettel hallyanak-meg. K. *Mint kell az hadakozó embernek élni: hogy ha harczon esik-el idvezűlyön?* F. 1. Elégedgyék-meg ſoldgyával, ne prédállyon, lopjon. Luc.3.14. mert ha a' lopásban, prédálásban esnek-el, nincs reménség idveſségek felől, 1Cor. 6.10. 2. Tiſzta ſzent életet éllyenek

lyenek, a' Dávid vitézivel, 1 Sam. 21. 5. mert ha az harczon el-eshetnek-is, ott-is várhattyák az Ur Jéſuſt, idveſségekre, Tit. 2. v. 11, 12. 3. Józan s' mértékletes életet éllyenek: mert jaj nékiek, ha részeg korokban esnek-el s' halnak-meg, Luc.21. 34. 4. Jó készűlettel, nem ſzitkozódáſſal, átkozódó káromláſſal; hanem imádsággal, és a' Jéſus Chriſtus neve ſegitséggel való hivásával mennyenek harczra: mert ugy vészi az Ur Jéſus lelkeket magához, &c. (*Fiat applicatio,*) Amen.

XC. PRÆDIKACIO.

Véletlen esettel meg-hólt emberről.

Amós.3. 6. *Avagy léſzené olly (veſzedelem) gonoſz a' városban, mellyet az Ur nem ſzerzene?*

UGy meg-veſzett s' romlott e' halandóságban, az emberi nemzetség: hogy az Iſtennek rajta lévő s' forgó nemzetséges, és ſzemélybéli itiletit, vagy csak meg-neveti, vagy csak történetnek itili. Mind két mondáſnak igaſsága, a' Júda nemzetében tetſzik-meg: mert midőn Iſten fenyegetné Judát, rá jövő kemény itiletivel, némellyek csak meg-nevették, mondván: *Nem jú mi reánk az a' veſzedelem,* Jer. 5.12. Némellyek penig, az Iſtennek reájok jövő, s' rajtok meg-esett itileteit s' csapáſit, csak történetnek, ſzerencsétlenségnek itilték lenni, s' attúl meg nem rémültenek; hanem ſzivekben meg-keményültenek, és Iſtenhez meg-térni nem igyekeztenek,

tenek. Ez lőn az oka: hogy midőn Isten, Juda ellen próphétáltatna veszedelmet, gonosságáért; hogy ollyan lenne ellenek. (1) mint a' prédára ordító, s' ki-menő oroszlán, v. 2. 4. (2) Mint a' madarász, ki tőrt vet a' madátnak, s' meg-fogja azt, vers. 5. (3) Mint az hadra készitő embereket, a' városban meg-rémitő Trombitás, v. 6. ők ezekre meg nem rémülnek; hanem csak tőrténetnek itiltek lenni. Kiknek vélekedéseket czáfollya-meg a' Prophéta, el leczkében, meg-mutatván, hogy Isten hozza reájok romlást, s' az ő itileteit. Mellynek,

Két Részei vannak.

1. A' népre jővő, Isten itiletinek kérdésben való fel-tétele: *Avagy lészené ölly gonosz a' városban.*

2. Annak a' gonosznak, meg-engedő és szerző. Oka: *mellyet az Ur nem szerzene.*

Lássuk az igéknek Kérdésekben való magyarázattyát. K. 1. *Mi értetik itt a' városon, mellyben Isten (a' leczkében lévő) gonosz szerzi?* 2. *Mi értetik itt a' gonosznak nevezetin, mellyet Isten szerez a' városban?* 3. *Miképpen mondatik Isten, ezt a' gonoszt szerzeni a' városban?*

Az 1. F. A' városon értetik az Ország, tartomány, város, és falú: mellyekben forognak, az Istennek itileti, s' csapási. Esai 26 9. Mellyeket miért cselekeßik az Ur Isten, annak okárúl senki ő Felségét meg nem kérdheti, Dan 4. 52, hanem maga meg-alázásával, mindennek csak ezt kell mondani Jóbbal, Jób. 39. v. 37. *Imé én melly hitván elvettetett vagyok, mit felelnek neked Isten, &c.* és Sz. Pállal,

Pállal, *Rom* 11. 33. *Oh Istennek bölcsességének mélységes gazdagsági (s' cselekedeti) melly igen meg-tudhatatlanok az ő itileti*, &c.

A' 2. Fel. Nem értetik a' bűnnek gonoszsza: mert Isten nē ßerzője; hanē utálója s' tilalmazója a' bűnnek. (1) mert tisztábbak az ő Felsége ßemei, mint sem a' bűnt nézhetné, javallásképpen, Habak. 1. 13. (2) mert nem lakik Istennel a' bűnnek gonoszsza, Solt. 5. v. 5-6. Hanem a' gonosznak nevezetin, mellyet Isten szerez a' városban, értetik a' bűnnek bűntetése: mellyel Isten szokta az ő népét ostorozni, sanyargatni, s' magához tériteni, Jer. siral. 3. 37, 38. Exod. 32. 12-14. Jerem. 19. 15. láss ennek a' gonosznak nemeiről, Amós 4. 6.-14.

Az 3. F. Cselekeszi ezt a' bűntetésnek gonoszszát, vagy maga minden külső eszkőz nélkül: igy bocsáta tűzes kénkőves esőt, Gen. 19. v. 24. vagy külső eszközők által, minéműek: 1. A' jo Angyalok, kik által Isten nagy itileteit viszi végben: ezek által ölé-meg Isten, a' Senacherib táborát, Esa. 37. 36. és meg-öleté a' Dávid erős vitézit, 2Sam. 24. 24. 17. 2. A' gonosz Angyalok: ezek által itélé-meg Jóbot, szemelyében, szerelmes gyermekében s' javaiban, Jób. 1. 11-21. 3. Illyenek az oktalan állatok: mint az *Oroszlán*, ki által meg-öleté amaz engedetlen Prophétát, 1Kir. 13. 14. a' *Medvék*, kik által a' Próphétát csúfoló gyermekeket el-szaggattatá Isten, 2Kir. 2. 24. 4. Illyenek az érzékenség nélkül való teremtési Istennek, mint az *Egbéli tűz*, mely meg-ölé amaz ötvenedes embert, véle levőkkel, 2Kir.

2Kir. 1.9,10. a' *Viz*, mellyel el-borítá Isten, az első világot, Gen.7. és Pharahót táborostul, Exod.14. Illyenek valának ama' tiz csapások, mellyekkel Isten, meg-itilé Egyiptumot, &c. Illyen vagy lórul, vagy valami magas helyrúl való esés: illyen valami épületnek emberre való szakadása, Job 1.v.9. Luc. 13.4. Illyen egy szálka, buza kalász, szőr szál, melly meg-fojtá, Fabiust: szőlő szem, melly meg-ölé, *Sophoclest:* vagy légy melly meg-ölé Adriánus Pápát: mellyek ember torkán akadván, meg-fojtya embert. Illyen a' bor-is, melly sok részegeseket meg-fojt: Illyen a' kigyó, ki meg-ölé Cleopatrát.

T U D O M A N T.

Nem vólt soha, nincsen, s' nem-is leszen, olly szomorú eset, és halálnak neme, az országban, városban, faluban, s' házban, melly történetből, s' vak szeréncséből lenne; hanem eleitül fogva, s' ma-is, az Istennek bölcs szabados, senkitül nem függő tanácsábul, végezéséből lészen. A' leczke bizonyittya: a' peldák-is világosittyák. Szomorú eset, s' halálnak neme az, mikor valaki erdőlleni menvén, fejszéje kezéből ki esik, s' felebaráttyát meg-öli; de az-is Istentúl lészen, Mos 5.k.19.5. Szomorú eset, s' halál valakinek szolgainak, mennyei tűz által meg-ölettetni, szép gyermekinek háznak, s' valami épületnek, reájok szakadásával, meg halni, mint a' Jób szolgainak, s' Gyermekeinek; de ez-is Istentől lőtt, (melyben csak eßkőz vólt a' Sátán,) Job 1.16. Azért mondá Jób.vers.21. *Az Ur adta &c.* Szomorú eset, hogy Absólon, Ammont, ócsét meg-ölesse, 2 Sam. 13. és

13. és hogy Absolon hajánál fogva fára akadgyon, s' úgy veressék által fegyverrel, 2Sam. 18. de ez-is Istentől vólt: mellyel a' Dávid házát meg-fenyegette vala, 2Sam.12. 10. Szomorú eset s' halálnak neme, medvétül, farkastul el-szaggattatni, a' gyermekekkel; de ez-is Istentől vagyon, 2Kir. 2.43,44.

O K A. 1. Mert ha a' verebeknek le-esése s' az madaráßtul való meg-fogattatása, nem történetből; hanem Isten igazgatásából vagyon: mennyivel inkább az emberen szomorú eset, s' halál nem eshetik Isten akarattya nélkül, Matt.10.29--31. Ezért-is hasonlittya, itt ebben a' réßben, Isten, magát madaráßhoz: mert miképpen a' madaráß, meg-veti az ő hálóját, nem szedi-fel mig madarat nem fog: ugy mikor az Istennek itiletei el-érkeznek, s' mint egy hálóúl meg-vettetnek, minéműek: a' *fegyver, dőghalál, éhség,* &c. nem múlnak azok-el, mig Isten valakit azokkal meg nem illet, Jer.15.2,3.

2. Mert, valamelly esetek, s' halálnak nemei, lésznek e' földön az emberek között, mind azokat eleve el-látta, s' rendelte Isten, hol, mikor, és kik által légyen, mint az Acháb, Jézabel halálát, 1Kir.21. 21--23. meg-is lőn, vers.37,38. és 2Kir. 9.33.

3. Mert, minden teremtett állatok, mellyek által Isten az ő itileteit, a' szomorú eseteket, és halálnak nemeit, az emberek között végben viszi, engednek ő Felségének, Solt.50.4-6-10. parancsol, az égnek, tűzet bocsát alá, s' meg-öli az embert amaz ötvenedes emberrel, 2Kir.2 parancsol a' földnek, meg-nyilik, s' el-nyeli Chórét, Dátánt, s' Abirámot,

rámot. Parancsol a' tengernek, viznek, s' el-borittya Pharahót, Exod.14. Parancsol az oroszlánnak, s' medvének: meg-ôli a' Prophétát, és a' Gyermeket, &c.

Haszna. I. *Oktató* 1. Mikor tehát illyen rendkivûl való eseteket, s' halálnak nemeit látunk, s' hallunk országunkban, városunkban, s' falunkban; az Isten ugy jár köztünk, mint egy prédáló *oroszlán*, v. 4. mint egy *madarász*, ki a' madarakat fogdossa, s' hullattya, léppel, s' hálóval, v. 5. mint egy *trombitás*, ki hírt fuvall trombitájával, hogy valaki ezt hallya, meg-rémûllyön, v. 6. 2. Okot talált tehát Isten országunkban, városunkban, s' házunkban, a' miért ez az elet és szomorú halálnak neme esett köztünk, &c. K. *Vallyon ez illyen szomorú esetnek, s' halálnak oka, kinek bûne lehet, azé-é, a' ki illyen esettel hal-meg, vagy ennek szülêinek bûne-é az oka?* Fel. Azt mondom, 1. Hogy néha az Atyák ennek oka. Kiknek vétkeket inâli Isten a' fiakban, mint Ammon, s' Absólon szomorú halálokban, a' Dávid vétkét bûnteté Isten, a' mint meg-hallók. 2. Néha ennek oka az illyen szomorú esettel meg-hólt ember bûne az oka; de itt igen józanon kell érteni sokak felôll. 3. Azt mondô erre, hogy néha sem az Atyáknak, sem az meg-hóltaknak bûnök nem okai, ez illyen szomorú eseteknek: mint (1) Jób, okot arra Istennek nem adott (noha ô-is bûnös vólt) hogy olly szomorú halállal hallyanak-meg szólgai, és gyermeki, melyrôl Isten bizonyságot tôtt, Job.2.3. hanem Jóbot, Isten, illy szomorú esetekkel illeté

(1) hogy

(1) hogy kegyelmességében, s' békeséges türésében, az ô hiveinek tûkörûl tenné, Jac.5.10.11. (2) hogy a' Sátánt meg-czáfollya, ki azzal vádollya vala Jóbot, hogy Isten, csak azért félné: mert sok jókkal meg-áldotta; de ha szomorúsággal illetné, Istent meg-tagadná, Job.1.9,10. Példa erre amaz vakon szûletett ember-is, Jan.9.1,2. 4. Azt mondom, cselekeszi azt Isten, 1. hogy Isten az ô szabados lenkitôl nem függô munkáját meg-jelencse, Jan.9.3: kinek kezében ugy vagyon ember, mint a' fazakas kezében a' sár, mellyel azt cselekeszi, a' mit akar, Jer.18.6. Rom.9.19. Ezért mondgya Daniel. cap,4.32. 2. hogy málokat bûnökbôl fel-serkentsen, meg-téréſre hijon, Luc.13.1--3. Ez illyen esetmerô hir mondó, s' zengô kürt a' városban, melyet a' ki lát, s' hall, meg-rémûllyön, v. 6. &c.

II. *Int.* Ez illyen esetnek alkalmatosságával, 1. Ismérjük-meg hogy Isten haragszik: mert ez ô haragjának jele köztünk, vers. 4. 2. Ne tarcsuk vak szerencsének; hanem Isten itéletinek, s' mondgyuk azt, a' mit Eli Pap, 1 Sam. 3. v. 18. 3. Némullyunk-meg, s' Isten ellen panaszra ne fokadgyunk, Solt.39.6. 4. Ne vádollyuk ez illyen szomorú esettel meghólt embereket; hanem inkább keressük-ki azt a' bûnt köztünk, mellyek ért Isten ezt a' szomorú esetet cselekedte, s' térjünk-meg ô Felségéhez, Luc.13.4. 5. Ezekre indicsanak ezek, (1) mert ugy vagyunk Isten kezében, mint sár, a' fazakas kezében, Jer.18.6. (2) mert az Isten ebbéli cselekedetit senki meg nem gátolhattya, Jób.42.2. &c. Amen.

XCI. PRÆDIKACIO.

Eli Papnak, Isten kezе alatt való, maga meg-hunnyaſzkodásáról.

1 Samuel 3. 18. *Es monda* (az Eli Pap) *ő az Ur, és cselekedgyék ugy, a' mint az ő ſzemei előtt jobbnak tetſzik.*

NEm oknélkül tanitott Idvezitőnk, igy könyörgeni: *Mi Atyánk, légyen meg a' te akaratod, mint a' menyben, ugy itt a' földön-is*: mert az Isten fiainak s' leányinak, nem csak örvendetes dologban; hanem a' ſzomorú s' kedvek ellen való dolgokban, és ſzomorú próbákban-is, meg-kell nyugodni az Isten ſzent akarattyán, és nagy engedelmeſséggel, abban meg-kell magát alázni. Példa erre (1) maga édes Idvezitőnk, ki mikor érettünk ſzenvedne, igy ſzólt, Luc 22. 42. (2) Dávid, ki mikor ſzomorú ſzámkivetésre kénſzerittetnék menni, igy ſzólla: 2 Sam. 15. 25, 26. (3) Eli Pap, kinek mikor Isten a' kiſded Samueltől, illyen ſzomorú dolgokat, s' csapáſokat izent vólna. 1. Hogy ki-vágná az ő Attyának házát, le-vetné magát, s' maradékit a' Papságból, 1 Sam. 2. v. 31, 32. 2. Hogy két gonoſz Pap fiai az harczon le-vágattatnának, v. 34. Melly ſomorú izenetet, mikor néki a' kiſded Samuel megmondott vólna: nem békételenkedik, nem áll Istennel ſzemben, s' nem kérdezi: Miért cselekeſzi Isten ezeket, az Izraelnek ollyan nagy fő Papjával; hanem magát meg-alázván, meg-nyugſzik az Istennek

nek ſzent végezésén, s' akarattyán, s' ezt mondgya: *ő az Ur, &c.* Melly ſzent leczkének,

Két réſzei vannak.

1. Eli Papnak ſomorú, s' keſerves állapottyában, Isten akarattyán való meg-nyugovása: *Cselekedgyék ugy a' mint az ő ſzemei előtt jobbnak tetſzik.*

2. Ez ő maga meg alázásának, és Isten akarattyán való meg-nyugovásának fundámentuma: *Ő az Ur, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' Sz. Leczkében.

I. Az *Eli Pap feleleti*: Es monda az Eli Pap. K. *Kinek ſzóllott az Eli Pap?* F. A' kiſded Samuelnek, kitől izente vala meg Isten, az ő házára, s' fiaira jövendő romláſt, mint fellyebb meg-hallók.

II. Az *Eli Papnak, Isten ſzomorú izenetire tett, maga meg-alázása, és az Isten akarattyán való meg-nyugovása*: Ugy cselekedgyék, a' mint az ő ſzemei előtt jobbnak tetſzik. K. 1. *Mit ért Eli az Ur ſzemein? 2. Mit akar e' ſzólláſſal: ugy cselekedgyék, a' mint az ő ſzemei előtt jobnak tetſzik?* Az 1. F. A' Jehova, Ur Istennek tulajdonkeppen ſzemei nincsenek: mert nem teſt s' nem ember; hanem lélek, Jan. 4 24. ezért mondgya Idvezitőnk, Luc. 24. 39. Az Urnak ſzemein azért értetik, néha az *Istennek ſzerelme*, s' jó akarattya, mellyel viteték az övéihez, Moſ. 5. k. 11. 12. Ezért mondgya Isten, Zach. 2. 12. A' *ki titeket bánt, az én ſzemem fényét piſzkallya*: és Dávid ezért könyörög, Solt. 17. 8. Néha az Isten ſzemein értetik, az *Istennek haragja*, Jób. 16. 9. és 14. 1-3. Igy vétetik itt, mint ha mondotta vólna: ſzomorú ize-

ru izenet, a' Jéhóva izeneti, ha szintén haragszik-is, csak haragjában emlékezzék-meg Atyai szerelméről, s' kegyelméről. A' 2. F. Ezzel a' beszéddel: *úgy cselekedgyék*, a' mint az ő szemei előtt jobnak tetszik. 1. *Az ő Istenében való hitinek álhatatosságát jelenti-ki*: kitűl noha szomorú izenetet vött: de még-is Istentűl el nem szakad; hanem inkább ő Felségéhez ragaszkodik, mint Jób mondgya vala, ha meg-ólne az Ur, vallyon s' nem reménlenéké ő benne, Job. 13. 15. 2 *Bűneit meg-vallya*, s' azzal érdemlett, Isten reá jövő itiletit igaznak ismëri, Dáviddal, mint ha mondaná: igaz vagy Uram, s' igazak a' te itiletid rajtam, s' házamon, Solt. 119. 137. 3. Magát egészlen az Isten akarattya alá hódoltattya, illyen szomorú állapottyában, Dáviddal, 1 Sam. 15. v. 25.

III. *Fundámentomos oka, illy maga meg-alázásának, &c.* Mert ő az Ur, az az: az Isten, Uraknak Ura, Királlyoknak Királlya, Jehova, a' ki vólt, vagyon, és meg-marad igiretiben, s' fenyegetésiben, ki uralkodik a' földnek minden lakosin, és azt cselekszi a' mit akar: nem kérdheti-meg senki cselekedetinek okaról, Dan. 4. 32. En velem, s' házammal úgy cselekedgyék, mint ő Felsége el-végezte, nem nyitom-meg számat ő Felsége ellen, mint Dávid-is cselekedék, Solt. 39. 10.

TUDOMANY.

A kármelly szomorú s' keserves csapásokat, s' halált, bocsássón is Isten a' kegyes, és ő Felségét szerető emberre, s' szerelmesire: abban a' szomorú és keserves állapotban, Istene ellen való panaszolkodásra (kápolódásra s' annál-is inkább Isten ellen való káromkodásra.) nem kell fakadni; hanem az Istennek abbéli keze alatt meg-kell magát alázni, és az Isten felölle el végezett szent akarattyában meg kell eyugodni. Példa Eli Pap, Jobi *cap.* 1. 21. Dávid, 2 Sam. 15. 25. Idvezitőnk, Luc. 22. 42.

OKA. 1. Mert az Isten mennyen és földön, szabadossan cselekedő Ur, valamit akar meg cselekedheti, Solt. 115. 3. és senki az ő Felsége cselekedetinek okát nem kérdheti, Dan. 4. 32.

2. Mert az Isten ebbéli cselekedetinek, végét ember nem tudhattya, miért látogattya Isten illyen szomorú próbákkal az övéit: ezért mondgya szent Pál, Rom. 11. 33, 34. *Oh Isten bölcseségének mélységes gazdagsága, melly meg-tudhatatlanok az ő itiletei, &c.* Lásd, Jób. 28. 23.

3. Mert Isten az ő szabados, senkitűl nem függő akarattya, s' tanácsa szerint, a' kit akar szegényétészen, a' kit akar meg-gazdagit, *&c.* 1 Sam. 2. 6, 7.

HASZ. I. *Oktató.* Valakit tehát Isten szerelmesiben: mint a' szűléket szerelmes magzattyoknak halálokban, mint Jóbot és Eli Papot: vagy a' magzatokat szűléjek halálokban, mint Isákot szerelmes Annya halálában: vagy a' férfiat szerelmes Férje halálában, mint Ábrahámot, Gen. 23. 1. Ezechielt, Ezech. 24. 16. vagy az Alszonyiállatot szerelmes Férje halálában, mint Naomit, Ruth. 1. v. 20. nagy keserűséggel illett, Isten ellen való zúgolódásra nem fakadhatnak-ki; mert Isten szabadossan cselekedő

Ur, és ha panaszolkodunk is azzal, keserűségünk nem apad; hanem nevekedik, meg-ismérte ezt Jób is, Eli Pappal, Jób. 16. 6. Ha mikor szóllok-is, az én keserűségem meg nem szűnik, &c. Azért mondá osztán, Jób. *c.* 39. 37, 38. *Imé melly hitván elvetett vagyok, mit felelhetnék néked? sőt inkább az én kezemet számra tészem, &c.*

II. *Feddő* Vétkeznek tehát, sok keresztyén nevet viselő, s' békességekben, és bóldog állapottyokban, Istent szolgáló emberek: kik ha Istentűl szomorúsággal s' keserűséggel illettetnek, szerelmesek halálokban, nem bunnyászkodnak-meg Isten előtt, s' nem nyugosznak-meg Isten akarattyában, s' nem ismérik-meg Isten szabados uralkodását; hanem békételenkedven Isten ellen zúgolódnak. K. *Honnan vagyon az illyen békételenség, még a' kegyes emberekben-ű?* F. 1. Az *emberi nagy erőtelenségtűl:* melly, megyőzettetvén a' nagy próbától, s' keserűségtűl Isten ellen panaszra fakasztya-ki a' lelket, mint Jóbot, ki el nyomattatván a' sok keserűségtűl, fogontatásának, s' szűletésének napját, s' óráját-is, meg-átkozá, Jób. 3. 1--5. 2. Az *Isten szabados uralkodásának*, vagy nem tudásától, vagy el-felejtésétűl: mert nem gondolkozik, a' keserűséggel illettetett ember, olyankor az Isten szabados uralkodásáról, a' szent Annával, 1 Sam. 2. 6, 7. 3. Az *embernek, Isten abbéli látogatására, méltó vóltának meg nem ismérésétűl*: mert csak a' szomorú isteni látogatást forgattyuk szemünk előtt; de arra való érdemességünket meg nem ismérjük; hanem Istent vádollyuk, Izraellel, Ezech.

18. 2. 4. Az *halandó szomoró példáknak nem szemlélésétűl*: mert ugy gondolkodik ember, hogy Isten soha senkit ollyan keserűséggel, mint ótet, nem illette, s' igy panaszolkodnak Jeremiással, Jer. sir. 1. 12.

III. *Intő.* Int minden rendbéli embereket, valakiket Isten szabados uralkodásából, valahól, valamiben, akármiképpen meg-keserit szerelmesiben. 1. Ismérje-meg Istennek szabados uraságát. 2. Alázza-meg magát, a' hatalmas Ur Istennek kezei alatt. 3. Nyugodgyék-meg az Isten szent akarattyán Jóbbal, Dáviddal, s' Eli Pappal. K. 1. *Mit kell a' keserűséggel illettetett embernek illyen állapottyában cselekedni.* 2. *Micsodák indíthattyák erre, a' szomorúsággal illettetett embert?* Az 1. F. 1. Ismérd-meg Isten előtt por hamú, s' féreg vóltodot, s' menten meg-alázod magadat, s' szádra tészed kezedet Jóbbal, cap 39. 37, 38. 2. Ismérd-meg vétkeidet, s' arra való érdemességedet, s' menten meg-nyugszol az Isten akarattyán Dáviddal, 2 Sam. 24. 27. 3. Ismérd-meg Istennek szerelmesiden, s' magadon való szabados uralkodását, s' menten Isten akarattya alá hóldoltatod magadat, Dáviddal, 2 Sam. 15. v. 25. 4. Szemlélleyed az Isten hasonló cselekedetinek szomorú példáját, élő sok szentekben, s' menten vigasztalást találsz Dáviddal, Solt. 77. 12, 13. mert e' végre irattattak azok-meg, hogy azokból magunkat vigasztallyuk, Rom. 15. 4. 5. Gondolkozzál arról, hogy Isten az ő Fiait szokta látogatni, s' menten felvészed az Urnak dorgálását, Sid. 12. 6. A' 2. F. Az Isten szent akarattya alá való magad hódoltatá-

sára. 1. mert csak ugy vagy magad s' szerelmesed az Isten kezében, mint a' Sár, a' fazakas kezében, azt cselekeszi veled a' mit akar, Jer. 18. 6. 2. mert csak semmi vagy az Isten ellen, s' mi haszna hogy békételenkedel, Dan. 4. v. 32. 3. mert azzal magad lelkének ártasz, s' azzal szomorúságodat, nem enyhited; sőt inkább neveled Jóbbal, cap. 16. 6. Ezt mond azért mostani szomorúságodban, a' mit Eli Pap: ő az Ur, &c. Amen.

XCII. PRÆDIKACIO.

A' Silóa le-omlott tornyátul meg-ölette-XVIII. emberek haláláról.

Sz. Luk. 13. v. 4, 5. *Avagy amaz tizen nyólcz embereket, a' kikre szakadott a' torony a' Silóánál, és meg-ölte azokat, alittyátoké, hogy minden embereknél, kik Jérusalemben lakoznak, bűnösebbek vóltanak vólna? Nem mondom néktek: Sőt inkább ha meg nem tértek, minnyájan hasonlatosképpek el vesztek.*

Az őrökké való halhatatlan Isten, a' halandó embereket, többi között, három kiváltképpen való módon hijja magához a' meg-térésre, s' az halhatatlanságra. 1. Az ember mulandó, s' változándó vóltának le-irásával, mikor űtet, mulandó fűhőz s' annak virágához hasonlittya, Jób. 14. 1, 2. 2. Az halálnak bizontalan vóltával, Matt. 24. 42, 44. 3. Másoknak szomorú halotti példájával: mint e' caput-

caputban, Idvezitőnk a' Sidókat hijja a' pœnitentiára, s' halandóságoknak meg-ismérésére. 1. Azok szomorú példájokkal kiket Pilátus, az áldozásnak idején meg-öle, v. 1, 2, 3. és 2. Azoknak szomorú példájokkal, kiket a' torony az ő le-omlásával meg-öle, a' mi leczkénkben. Mellynek,

Két részei vannak.

I. Valami tizen nyólcz embereknek véletlen halálok: vers. 4. *Avagy ama' tizen nyólcz emberek, kikre szakadott a' torony.*

II. Az Ur Jésusnak, és az embereknek azoknak halálokról való kűlőmbőző itiletek: v. 4, 5. *Alittyátoké, hogy minden embereknél bűnősebbek vóltak vólna, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' Leczkében.

I. *A' tizen nyólcz emberek véletlen halála:* Avagy ama' tizen nyólcz emberek, &c. K. 1. *Micsoda emberek vóltanak ezek?* 2. *Micsoda torony szakadott ezekre?* 3. *Vallyon, történetből lőtt ezeknek halálok, annak a' toronynak le omlasaval?* Az 1. F. Jérusalembéli emberek vóltanak: mert a' több Jérusalembéliekkel veti Idvezitőnk őszve, kik azoknál magokat igazabbaknak alittyák vala. Hihető dolog, hogy beteg emberek vóltanak, kik az alatt a' torony alatt várják vala, annál a' toronynál lévő halastónak az Angyaltul való meg-zavarodását: hogy mihelt az Angyal meg-zavarná, a' ki elébb belé mehetne, a' gyógyúlna-meg, Jan. 5. 2, 3. és 9. 7. A' 2. F. Ez a' torony vólt, a' Jérusalem keritésén lévő tornyok közzűl edgyik: mellyel mentek a' Silóám halas

las tójára, melyről most hallánk. Az 3. F. Nem történetből; hanem az Istennek bölcs igazgatásából, s' tanácsából lőtt annak a' toronynak le-omlása, s' az által azoknak a' 18. embereknek halálok, (1) mert nincsen olly eset, a' városban, mellyet Isten nem cselekednék, vagy maga, vagy eszközök által, Amós. 3. 6. (2) mert a' Jób fiaira-is a' ház, Isten engedelméből szakada-le, s' ugy ölé-meg a' Jób fiait, noha a' Sátán vólt eszköz benne. Ezért-is tulajdonitotta *Jób*, minden romlását Istennek, v. 21: mert a' Sátán azokat nem maga hatalmából; hanem Isten engedelméből cselekette, c. 1. 8-12. (3) mert ha egy veréb nē eshetik-le a' földre, és egy haj szál fejünkről nem esik-el Isten akarattya nélkül, Matt. 10. 29. sokkal inkább valamelly épület emberre nem eshetik, Isten akarattya nélkül: mert Isten ól, s' Isten elevenit, Mos. 5. k. 32 39.

II. *Ezeknek az embereknek, halálok felől való, némelly embereknek vakmerő itiletek, mellyet Idvezitőnk, mint egy meg dorgál bennek, mondván*: Avagy állittyátoké, hogy azok mindeneknél, kik Jérusálemben lakoznak, bűnősebbek vóltanak vólna. Ugyanis, ezért jelentették-meg Idvezitőnknek, a' Galileabéliek halálát, kiket Heródes meg-ölé: mert ők azt gondolták, hogy azok nagy bűnökkel érdemlették, azt egyebek felett; de Idvezitőnk azoknak vélekedéseket meg-czáfolá, vers. 2, 3. mellyet ujobban erősíti, elő hozván a' 18. embereknek-is halálokat: kiket Idvezitőnk nem vádol, igy szolván: *Nem mondom*, tud. il. hogy azok Jérusálemben

ben lakó, minden embernél bűnősebbek vóltanak vólna. K. *Vallyon ezek a' 18. emberek, bűnökkel nem érdemlettéké-meg, azt a' véletlen halált*? F. Ha magokban gondollyuk, meg-érdemlették: mert ők is bűnösök vóltanak, az Isten penig jól tudgya, a' bűnökhöz alkalmaztatni a' büntetéseket, az ő hatalmasságának ki mutatásában, mint Szent Pál irja Pharahó felől, Rom. 9. 17. Azt mondod: *Miért menti tehát Idvezitőnk őket, ha magokra nézve, mint bűnősök meg-érdemlették e' romlást*? F. 1. Nem menti őket egy átallyában, hanem csak azt mongya (amazoknak gonosz vélekedéseket el háritván,) hogy nem vóltak bűnősebbek, minden Jérusálemben lakozóknál. 2. Ezzel Idvezitőnk, csak azt akarja meg-mutatni: hogy Isten illyen s' ehez hasonló itiletit, nem mindenkor, azoknak bűnök ért cselekeszi; hanem más útai vannak Istennek abban, mint Idvezitőnk ama' vakon születtetett embernek példájában meg-mutatá, Jan. 9. 1-3.

III. *Ezeknek szomorú példájával inti, a' balúl itélő embereket a' meg-térésre*: Sőt ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlatosképpen el-vesztek; ha illyen halálnak nemével nem-is; de más itileti által az Istennek, e' világból ki-törültettek, vagy éhség, vagy fegyver, vagy dög halál által, mellyekkel Isten fenyegeti a' meg-térhetetleneket, Jer. 15. 1-3.

TUDOMANY.

Mikor Isten, embert, vagy magát, vagy háza népe közzül valakit, rendkivül való csapással, romlással vészen-ki e' világból: nem mindenkor azért cselekeszi

azt Istent, mint ha azok egyéb embereknél bűnösbek lőttek volna; hanem azoknak szomorú példájokkal egyebeket akar meg rettenteni, bűnöknek álmából fel-serkenteni, és meg térésre hívni. Példa, a' leczkében lévő emberek. Példa Jóbnak fiai, leányi, kik az háznak le-romlása által őlettetének-meg: és az ő szolgai, kiket az Istennek tűze emészte-meg, Jób. 1.

OKA. 1. Mert azért cselekeszik Isten, illyens' ehez hasonló itileteket: hogy látván az emberek azokat, meg-rettennyenek s' meg-térjenek, Esa. 26. v. 9.

2. Mert Isten ez illyen itiletinek példáival serkengeti az embereket, bűnöknek álmából való fel-serkenésre, hogy tanúllyák az Isten itiletit el-távoztatni: mellyre idvezitőnk bé-hozza, a' Sodoma veszedelmét, Luc. 17. 28, 29. Lóth felesége példáját, *vers.* 32.

3. Mert Isten az illyen szomorú példákkal mutogattya, a' pœnitentia tartatlanoknak, utánok várakozó kegyelmességét, s' hoszszú tűrését: hogy őket magok menthetetleneké tégye, mikor el-érkezik reájok, az Istennek hasonló, vagy nagyobb itileti, Matth. 11. 23, 24.

HASZ. 1. *Oktató.* Valamikor tehát rendkivűl való halálnak nemeit hallunk, vagy látunk, Hazánkban, Nemzetünkben, s' Városunkban, (minémű ez előttünk lévő szomorú példa-is) mindenkor arra oktattatunk s' tanittatunk, hogy Isten azt bizonyos okokért cselekeszi. K. *Vallyon miért cselekeszi azt Isten?*

Isten? F. A' tudománynak okain kivül cselekeszi azt Isten. 1. Azért, hogy az ő senkitűl nem függő hatalmát meg-mutassa, ki mindeneket, mennyen és földön meg-cselekedhetik, és senki az ő Felsége cselekedetinek okát meg nem kérdheti, Dan. 4. 32. 2. Azért, mert talált Isten az illyen szomorú halállal ki-múlt emberekben bűnt, mellyet az emberek nem láthatnak: azért mondgya Dávid, Solt. 130. *v.* 3. *Ha a' mi bűneinket meg-tartándod Isten: kicsoda maradhat meg.* 3. Azért, mert néha az Atyáknak vétkek büntettetnek a' Fiakban, mint a' Saul fiai, a' Saul vétkéért, 2 Sam. 21. és amaz ótvenedes ember, az Acház gonoszságáért (noha az-is meg-edgyezett volt abban) 2 Király. 1. 9, 10, &c.

II. *Feddő.* Vétkeznek azok 1. Kik az illyen, s' ehez hasonló halálnak nemeit, csak történetből itilik lenni; s' nem az Istennek végezéséből: holott nem eshetik olly halálos büntetésnek gonoszsza, a' városban, melly Isten tanácsából nem lenne, Amos 3. 6. 2. Kik az illyen meg-hóltakról ugy itilnek, mint egyebeknél, bűnösebbekről; holott Idvezitőnk itt másértelemben vagyon, mint meg-hallók: mert az illyek felől itileret kell tenni, nem az ő halálokból, mint hóltanak-meg: mivel sok kegyes, istenfélő emberek, váratlan és szomorú halálnak nemeivel múltanak-ki, mint Eli, Kerest. szent János, Sz. István, &c. hanem az ő elébbeni életéről, mint élt Isten s' az emberek előtt. 3. Kik az illyen szomorú halálnak nemét magok keresik magoknak, *néha* részegséggel: *néha* nyargalózással: *néha* rossakkal való

való társalkodással: *néha* veszekedés s' verekedés által: *néha* feredés hajókázás által: *néha* sitkozódás, átkozódás és káromkodás által: mellyekre mind vóltanak szomorú példáink nemzetünkben, &c. K. *Mit kell itilnünk azok felől, kik magok keresik magoknak az illyen szomorú halálnak nemeit?* Fel.. 1. A' miben találtattak, abban itiltetnek: mert az hová a' fa dűl, ott marad, Préd. 11. 3. 2. Azt mondom: itt minden a' vakmerő itiletet félre tégye, s' az Istenre bizza, az itiletet: mert azt mondgya Sz. Pál, *Te kicsoda vagy, hogy másnak szolgáját kárhoztatod? az ő Urának áll, vagy esik*, Rom. 14. 4. 3. Azt mondom: mint hogy a' bűn bocsánat, s' a' megigazitás, csak egy szempillantásban lészen többire, mig Isten azt mondgya lelkünknek: *Nem halsz meg*, 2 Sam. 12. 13. Ez illyen szomorú esettel meghólt embernek-is, mig lelke testétűl el-válik, megkegyelmezhet, azt mondhattya Szent Lelke által: *Meg-bocsáttattak bűneid, nem halsz meg örök halállal, &c.*

III. *Intő.* Ugy éllyünk egésséges s' békességes korunkban, hogy ha Isten rendeléséből, illyen váratlan, s' véletlen halál által kell-is ki-múlnunk, légyen idvességes halálunk. *Miképpen lészen az?* F. 1. Az Istennek akarattyát s' parancsolattyát cselekedgyük, Matth. 7. 21. 2. igy lészen, hogy ha élünk-is, az Urnak élünk; ha meg-halunk-is, az Urnak halunk-meg, Rom. 14. 8. 2. Mikor házunkból ki-mégyünk, lelkünket, s' testünket, életünket, s' halálunkat, az Istennek Atyai gondviselésében ajánlyuk. Ezt mondván: Solt. 121. v. 5-8. Igy lészen

szen akárhol, s' akar minémű halállal mullyunk ki, az Ur Jésus kezében esik lelkünk. Ezt mondhattyuk szent Istvánnal, Csel. 7. v. 50. 3. Az Istennek igéjét halgassuk, s' a' szerint éllyünk: akár hol, s' akárminémű halállal mullyunk-ki, az halálból életre mégyen lelkünk, Jan. 5. 24. 4. Józanon éllyünk, s' vigyázzunk mindenkor s' mindenütt lelki vigyázással, hogy készületlenül ne találtassunk, Luc. 21. 34, 35, 36. 5. Igazán, szentül éllyünk: akárhól, s' akár minémű halállal múllyunk-ki, idvességessen várhattyuk az Ur Jesust, lelkünk, meg-kérésére, 1 Tit. 2. 11.-14. (*Fiat applicatio*)

A M E N.

XCIII. PRÆDIKACIO.

Az Urban meg-hóltaknak bóldogságokról.

Jelen. 14. 13. *Es hallék az égből szózatot, mellyazt mondgya vala*, Ird-meg: *Bóldogok léssznek ez után az halottak, kik az Urban halnak-meg. Ugy vagyon bizonyára, a' lélek mondgya: mert meg-nyugosznak az ő fáradságoktúl, és az ő cselekedeteknek jutalma követi őket.*

EZ világnak sok *bóldogtalansági* között, az idvezűlendők *bóldogságok*, im e' következendő dolgokban áll. 1. Hogy az ő nevek, az egekben, az Isten örök választásának *Décretumának* könyvében,

fel-vagyon irva, Luc. 10. 20. 2. Hogy ők e' világnak fiaitúl kűlön válaſztattak, (Jan. 15. 18.) és a' Bárány Ur Jéſus lelki lakodalmára, mint ő Felsége jegyeſi el-hivattattak, Jelé. 19. v. 9. 3. Hogy azoknak az újjá ſűletés által, réſzek vagyon az első fel-támadásban, a' mennyiben a' meg-térés által, a' bűnnek halálából fel-támadtak, Jel. 20. v. 6. 4. Hogy azok az Ur nevében meg-halván, örők nyugodalomra mennek, mellyről ſzóll a' lélek a' mi leczkénkben, Mellynek,

Két réſzei vannak.

1. Az Urban meg-hóltak, bóldogságoknak le-irása: *Es hallék az égből ſzozatot, &c.*

2. Az Urban meg-hóltaknak bóldogságoknak le-irása: *Mert meg nyugoſznak az ő fáratságoktúl, &c.*

Illyen czikkelyek vannak a' Sz. Leczkében.

A' ſzent Jánoshoz az égből adatott ſzózat: Es hallék az égből ſzózatot, melly azt mondgya vala nékem. *A' ſzólló ſzemélly*, ki ſzent Jánoſnak az égből ſzóllott vólt, az Iſtennek Fia, az Ur Jéſus Chriſtus, ki mint egy Bárány áll vala *Sion hegyén* az Eccléſiában, kihez járulnak az idvezűlendők, *verſ.* 1. ide való, Sid. 12. 22–24.

II. A' *ſzózat*, *mellyet le-irat ſzent Jánoſſal a' ſzólló ſzemélly:* Ird-meg, Bóldogok léſznek ez után az halottak, kik az Urban halnak-meg. K. 1. *Kicsoda az az Ur, a' kiben meg-hóltak, mondatnak bóldogoknak?* 2. *Mit tészen ebben az Urban meg halni?* 3. *Hogy mondgya a' ſzózat: bóldogok léſznek ez után az halottak; hát ennek előtte nem hóltak meg az emberek ebben az Urban, s' nem vóltak bóldogok az halottak?* Az

1. F. Ez az Ur, az Iſten teſtben meg-jelent ſzent Fia, az Ur Jéſus Chriſtus, ki *Ura* mindeneknek a' *teremtéſre* nézve: mert mindenek ő Felsége által teremtettenek, Jan. 1. 1-3. Coloſ. 1. 15. *Ura* minden idvezűlendőknek a' meg-válráſra nézve: igy Ura vólt Dávidnak-is, Solt. 110. 1. veſd őſzve, Matth. 22. 44. Illyen értelemmel mondgya ſzent Pál-is, hogy Ur a' Jéſus Chriſtus, 1 Cor. 8. 6. A' 2. F. Az Urben meg-halni azt téſzi. 1. Az Ur Jéſus nevéért, tudományáért. halált ſzenvedni: mert azokat mondgya Idvezitónk bóldogoknak, Matt. 5. 10, 11. Az-is ezéllya itt ő Felségének, hogy vigaſztallya az hiveket az Antichriſtus űldözéſe ellen: ki meg-ólni azokat, kik nē imádgyák a' fene vadat s' annak képét, v. 9. mert bóldogok léſznek ha az Urért meg-ólettetnek. 2. Az Ur Jéſus hitiben meg-halni, v. 11. *Itt tetczik-meg* (t. i. az űldözésben) *kik tartyák a' Jéſuſnak hitit*, még az halálban-is, mint ſzent Pál maga felól mondgya vala, Csel. 21. 13. Igy vétetik a' Chriſtusban meg-halni, 1 Teſſ. 4. 16. A' kik meg-hóltak vólt a' Chriſtusban, fel-támadnak előſzőr. 3. Az Ur Jéſus érdemében bizni halála órájan, és az ő Felsége kezében ajánlani lelkét a' meg-haló embernek, ſzent Iſtvánnal, Csel. 7. 59. Az 3. F. Bóldogoknak mondgya az illyen halottakat, nem ellenében vetvén az ő Teſtamentumbéli hiveknek, mintha azok, az Ur Jéſus Chriſtus hitiben, Iſméretiben, s' vallásában nem hóltanak vólna-meg: mert ők-is az Ur Jéſus hitiben hóltak-meg, azt mondgya ſzent

Pál, Sid. 11,13. hanem ellenében veti azoknak az hitetleneknek, kki a' fene vad bélyege, s' tudományában halnak-meg; az idvezűlendő hiveket, kik az Uj Teſtámentomnak állapottyában, a' Chriſtus hitében, akár erőſzakos, s' akár csendes halállal múlſlyanak-ki, azok bóldogúl halnak-meg.

III. Az *illyen Urban meg-hóltak bóldogságoknak, meg-erőſſitése*: Úgy vagyon bizonyára, a' lélek mondgya, az az: az Iſtennek lélek-is bizonságot téſzen a' mi ſzivünkben, hogy azok mint fiak, ha az Úr Jéſuſſal edgyütt ſzenvednek, edgyütt-is megdicsőittetnek, Rom. 8. 16, 17.

IV. Az *illyen meg-hóltak bóldográgának le-irása*. Két képpen iratik. 1. *Meg-nyugoſznak az ő fáratságoktúl*, az az: mind azoktúl a' nyomorúságoktúl, fájdalmoktúl, úldözéſektűl, éhségtűl, ſzomjúságtul, ſiráſtul, s' halálnak nemeitűl, valamellyeket ſzenvedtenek az Urért, az hitetlenektúl: mint ezt látásban az Úr meg-mutatta Jánoſnak, Jel. 7 13--17. láſd, 21 4. 2. *Az ő cſelekedeteknek jutalma követiűket*. Ez a' jutalom nem egyéb, hanem a' mennyei őrök nyugódalom, s' őrökké való őröm, melly a' hű ſzolgáknak adatik, Matt. 25 v. 20--23. Ez a' mennyei őrökké valo őröm, és boldogság, a' mi *cſelekedetinknek jutalmának* mondatik, nem azért, mintha a' mi cſelekedetünk *érdemlené* az őrök életet: mert annak érdemlő oka, az Úr Jéſus, Rom. 6. 23; hanem ezért, mert miképpen, a' munkáſnok a' napnak eſtin fizetnek-meg munkájáért: ugy haſonlatoſság ſzerént, a' mi életünknek eſtvéjén adatik lelkünknek,

nek, ſok fáratságos ſzenvedéſink után őrök nyugodalom, 2Tim. 4. 8. és Matt. 25. 20--ſeqq. Itt azt láſſuk-meg: *Miért nem mondgya a' lélek, az hiveket az ő hiteknek jutalma követi; hanem azt mondgya, az ő cſelekedeteknek jutalma követi őket?* F. Azért, hogy azzal meg-mutaſſa, (1) hogy az hit jó cſelekedet nélkűl ſemmi s' hólt állat, Jac. 2 v. 26. (2) hogy az hitből ſzármazott jó cſelekedetek ſzerént fizet Iſten kinek kinek, és Idvezitőnk-is az itiletben, a' ſzerént mond ſententiát, 2Cor. 5. 10. és Matt. 25. 34--40.

TUDOMANY.

Valakik az Úr Jéſus Chriſtus hitiben, vallásában és tudományban éltenek, s' abban halnak-meg, az ok minden világi fáratságoktul, ſiralmoktul, s' halálnak rettenetes fájdalmitul, halálok órájan meg-ſzabadúlnak, és lelkekre nézve, menten az őrökké való bóldogságban, őrökké való nyugodalomra mennek. A' Lélek mondgya, e' leczkében. Ezt világoſittya Idvezitőnk a' Lázár példa beſzédében, Luc 16 22--25. Ezt erőſſiti a' ſzent Iſtván állapottya, kinek lelke a' kinok közzűl, az Úr Jéſus bezében eſik, őrök dicsőlségben vitetik, Csel 7. 59.

OKA. 1. Mert az ő haláloknak órájan tőről-el az Úr, az ő hiveinek orczájokról, minden könyhullatáſt, mellyeket ez életben a' ſok fájdalmak facsartanak ki ſzemekből, Jer. 7. 14--17 és 21. 4.

2. Mert azok mind életekben, s' mind haláloknak a' Chriſtiuséi, Rom. 14. 8. mivel ők a' Chriſtusban, és a' Chriſtus ő bennek él, Gal. 2. 20. melyre nézve meg itt e' világi életekben, a' Chriſtuſſal az

egekben mondatnak helyheztettetni, mint tagok a' főben, Eph. 2.5,6. Ha meg-halnak-is, a' Christusban mondatnak élni, Jan. 11.25. azon dicsőséges örömben, melyben a' Christus hija az óvéit, Matt. 25. v. 20.

Hasz. I. *Oktat.* 1. Nem nyugodalomra, s' örömre; hanem örökké való kinra, sivásra, s' rivásra, mennek tehát azok halálok óráján, a' kik az Ur Jésus hitiben, tudományában, s' vallásában nem múlnak-ki: ezekről szóll Idvezitőnk, Marc. 9. 40-46. Illyenek, 1. Kik az igaz Isteni ismeret kivül halnak-meg: mert azoknak, mint hogy nem Istennek éltenek, s' Isten nélkül-is halnak-meg, Eph. 2.11. 2. Kik a' Jésus Christusban, mint Istennek testben meg-jelent szent Fiában nem hisznek: mert azok mint hogy e' világon-is hit áltel a' Christusban nem éltek, úgy nem-is az Urban halnak-meg, úgy mint kik régen meg-itiltettek, Jan. 3.36. és a' kárhozatra rendeltettek, Judás, v. 4. 3. Kik a' Jésus Christustol, s' az ő Felsége tudományátul el-szakadnak, Jud. v. 4. és Jel. 22. 15. 4. Kik a' Christuson kivül keresnek igasságot és idvességet, Gal. 5. 4. 5. Kik bűnőkben pœnitentia tartatlanul élnek, s' abban halnak-meg: minéműekről szóll Idvezitőnk, Matt. 8.22. és szent János, Jel 22. 15. 2. Nem mennek tehát az Urban meg-hóltak Purgatoriumban pokol szomszédságában: mert azokat itt e' világon purgálta-meg, az Ur Jésus, az ő vére hullásának érdeme által, 1 Ján. 1.7. melly ellen tanitnak az új Rómaiak, azt alitván, hogy az ő lelkek előszőr purgá-

purgatoriumban mégyen, s' ott a' kinok, s' tűz által meg-tisztulván, annak utánna vitetnek menyországban. övék légyen purgátoriumok: elég nékünk az Ur Jésus vére által lőtt tisztulásunk. *Sid.* 9.14.

II. *Int.* Ugy éllyünk e' világon, hogy az Urban hallyunk meg, s' az halálból órók nyugodalomra mennyünk. Kérd. *Miképpen éllyünk?* Fel. 1. A' Christusban éllyünk hit által, Gal. 2. 20. 2. ő Felségében hidgyünk, mint Istennek egy szülőtt Fiában, Jan. 3.16. 3. Az ő szent beszédét halgassuk, Jan. 5. 24. 4. Szentül kegyessen, s' mértékletessen éllyünk, Tit. 2.11,12. Sid. 12.14. 5. Az Ur Jésus Christus nevéért s' tudományáért szenvedgyünk: mert ő vélle meg-dicsőittetünk, Rom. 8. 17. (*Fiat applicatio.*) Amen.

XCIV. PRÆDIKACIO.

Az Uri rendek palotáiban fel-hágó halálról.

Jerem. 9. 20, 21. *Hallyátok-meg Asszony népek az Urnak szavát, és hallyák-meg a' ti füleitek az ő szájának beszédét: és tanitsátok-meg a' ti leányitókat a' sirásra, és minden Aszszony az ő baráttyát a' jajgatásra: mert fel-jött az halál a' mi ablakunkra, bé jött a' mi palotáinkban: hogy el veszesse a' kicsiny gyermekeket az utakról, és az iffiakat az úczákról.*

SZomorú halotti gyülekezet! A' bűnben meg-általkodott, s' bűnéért végső veszedelméhez közelitő, *Juda* nemzete szomorú állapottyán bánkodó, s' lelkét gyötrő *Jeremiás* Prophéta, ebben a' részben, *summás* képpen, kettőt cselekeszik I. Keserveslen sirattya, a' Júda nemzete következendő veszedelmét, *vers.* 1. II. A' maga példájával a' Júda nemzetét, két rendbéli siráſnak nemeire inti: 1. Hogy az ő reájok következendő veszedelmet, siraſsák-meg jó eleve; bérben fogadot *siró* Aszszonyokkal, *vers.* 17, 18. 2. Nem lévén elég, a' bérben fogadott siró Aszszonyoknak, kűlső szivbéli keserűség nélkűl való pigyergések, a' Judára következendő nagy romláſnak meg-siratására: magok a' Júdabéli Asſonyok, s' Leányok, siraſsák-meg magokat, s' reájok jövő rettenetes romláſokat, *v.* 20. Mellynek okát adgya a' 23-dik versben.

Két Részei vannak.

1. Jeremiás intése a' Judabéli Asſonyokhoz: hogy sirjanak, s' leányokat és barátnyokat, siráſra tanitsák, *v.* 20. *Hallyátok-meg Aszszonyok, &c.*

2. Oka a' Prophéta ebbéli siráſra való intésének, *v.* 21. *Mert fel-jött az halál a' mi ablakunkra, bé-jött a' mi palotáinkban, &c.*

Illyen czikkelyeket láſſunk.

I. A' *júdabéli Aszszonyoknak meg-szóllittatások, a' Prophétától:* Hallyátok-meg Asſony népek. K. *Kiket ért az Aszszony népeken?* F. *Közönségesen* az Asſony népeken, érti a' Prophéta, a' Judabéli Aszszonyokat, szegényeket s' gazdagokat: valakikre a' Judának romláſa, rabláſa, tűze, s' meg-ölettetése ki-terjedett, a' Babyloniai fogságkor, 2Chron. 36. v. 15. sequ; de kiváltképpen érti az Uri Aszszonyokat. (1) Kik nagy palotákban, testi gyönyörűségben, s' testi bátorságban éltenek: mint ha az halállal frigyet tőttek vólna, hogy az ő ablakokra fel ne hágjon, Esa. 28. 15. (2) Kik Sionban kőntősökben bújálkottak, fel-emelt fővel, s' kevélyen jártak, Esa. 3. 17. sequ. Hogy ezeknek szóllott Jeremiás kiváltképpen, innen tetszik-meg: 1. mert ezeket, s' ezeknek gyermekit, s' iffiait vonta-ki palotájokból, s' ezeknek rontatta-le fris palotájokat az ellenség által, Jer. sir. 2. v. 5. 2. Mert ezek jártak bársony ruhákban, és ezek ébel meg-halván, csecsemő magzattyokkal edgyütt hevertenek az úczákon, Deut. 28. 56--57. Jer. sirał. 3. v. 1. 3. Mert az Isten fenyegetése szerint, ezek hintettek fejekre port, s' öltőztenek sákban, &c. Jer. sir. 2. 10.

II. A' *dolog a' miért meg-szóllittya a' Judabéli fő Aszszonyokat:* Melly három rendbéli. 1. *Hogy az Urnak szavát hallyák meg:* Hallyátok-meg az Urnak szavát, és hallyák-meg a' ti fűleitek, &c. K. 1. *Mit ért a' Propheta az Urnak szaván, és az ő szájának beszédén?* 2. *Miért kettőzteti-meg,* mondván: *hallyátok-meg az Urnak szavát, és hallyák meg a' ti fűleitek az ő szájának beszédét?* Az 1. F. Az Urnak szaván, értetik az Istennek décretuma, s' tanácsa, a' Júda nemzete pusztuláſa felől, Sophon. 2. v. 1, 2. Jer. 15. 1, 2, 3. A' 2. F. Az ő szivbéli kegyetlenségeknek, meg-győzettetéséért, kik a' Prophéta beszé-

dére magokat meg-keményitették, aztcsak ugy tartották mint hazugságot, Jer. 5. 12. hogy azért a' fenyegetést, ne tarcsák csak csupa ember szavának, azért kettőzteti-meg, mondván: *Hallyátok-meg az Urnak szavát, a' ti fülsitek hallyák meg, az Ur szájának beszédét.* Ezt világosittya Ezechiel, *cap.* 12. 22-28. 2. *Hogy az ő leányokat tanitsák sirni: és tanitsátok-meg a' ti leányitokat a' siráſra* 3. *Hogy minden Aſſony az ő Aſzſzony leányát tanitsa a' jajgatáſra*, és minden Aſzſzony az ő barátſyát tanitsa a' jajgatáſra. K. 1. *Mit tészen az Aſzſzonyoknak, leányokat, s' barátſyokat a' siráſra, és jajgatáſra tanitáni?* 2. *Miért hogy a' leányokat-is tanittátſya a' siráſra?* 3. *Miért hogy nem a' férfiakat; hanem az Aſſonyokat inti a' siráſra, s' jajgatáſra?* Az 1. F. A' népre következendő veſzedelemnek meg-beſzéllésével, ſiralomra és keſerűségre, s' jajgatáſra inditani, az édes Anyáknak leányokat, és Aſſony baráttyokat: igy inditá Illyés Achábot, ſiralomra az ő reá következendő veſzedelemnek meg-beſzéllésével, 1Kir. 21. 21-27. Joel haſonlóképpen a' Judát, Joel. 2. 11, 12. Igy tanitá ſirni Idvezitőnk, az őtet kiſirő Aſſonyokat, Luc. 23. 28, 29, 30. A' 2. F. A' leányokat-is, parancsollya az Iſten, a' Prophéta által siráſra tanitani, azért: mert Iſten azt akarta jelenteni. 1. Hogy nem elég a' Judának romlását, a' vén, s' iffiú Aſzſzonyoknak ſiratni; hanem leányoknak s' ſzűzeknek-is kell azt ſiratni. 2. Hogy abban a' romlásban nem kedveznék, a' csecsemő, és ſzűz leányoknak; hanem az öregekkel, s' az iffiakkal edgyűtt meg-ölettetnek,

2Chro.

2Chro. 36. Ebel meg-halnak. Siral. 2. Az 3. F. Az Aſſony embereket inti a' siráſra, s' jajgatáſra. Nem azért, mintha a' férfiak Júdában nem vétkeztenek vólna, és elég okok nem vólna a' siráſra, s' jajgatáſra: mert a' Királytul fogva, a' népnek allyasáig, mind vétkeztek vólt, Dan. 9. 5--7. Hanem azért, 1. mert az Aſzſzonyok, mennél inkább fenyegetődzött Iſten, annál kevélyebben öltőztek s' jártak, Eſa. 3. v. 17. 2. mert a' bálvány imádásban-is ők buzgóbbak vóltak, Jer. 7. 18. 3. mert az Aſſonyok, mint hogy hajlandóbbak a' siráſra, s' az ő ſiralmokon, a' férfiak inkább meg-illettetnek: az Iſten itileti s' fenyegetésére meg-keményült ſzivű férfiakat, az Aſſony emberek, s' leányzó siráſával, s' jajgatáſával akarta meg-lágyitani, s' magok megſiratására, s' jobbitáſa fel-inditani. Igy inditá Idvezitőnket siráſra, Mária Magdaléna, a' meg-hólt Lázár alkalmatoſságval, Jan. 11. 22-35. és ama Nain-Városbéli özvegy, meg-hólt fián való keſergéſſel, Luc. 7. 12, 13. Igy inditák Jeremiáſt ſiralomra, a' Júdabéli Aſzſzonyok ſiralmi, Jer. ſir. 2. 11.

III. *Inditó oka a' siráſra való intéſnek.* Az hol kettő vagyon. 1. *Az halálnak ablakokon a' palotákban való menetele*: Mert fel-jött az halál a' mi ablakunkra, bé-jött a' mi palotáinkban. K. *Mit akar a' Prophéta ezzel a' ſzólláſnak nemével: fel-jött az halál a' mi ablakunkra. &c?* Fel. Kettőr. 1. Csúfollya a' Júdabéli Urakat, s' Uri Aſſonyokat, kik olly bátorságoſſan laktanak, ſzép s' erős magos palotájokban, s' olly teſti bátorságban éltenek, mint ha oda az ellenség-

lenségnek fegyvere, s' az halál fel nem mehetne: mellyet Isten szemekre hány, Esa. 28. v. 15-18. 2. Azt adgya tudtokra, hogy nem lehet olly erős magas vár, palota, s' olly rejtek helly, az hól az Isten itileti előtt, a' fegyver, s' a' dög halál előtt el-rejtezhetnének, meg-maradnának, Amós, 9. v. 2, 3. 2. *Vége az halálnak az ablakokra való fel-hágásának, s' a' Palotákban való bé-menetelnek:* Hogy el-veszesse a' kicsiny gyermekeket, *&c.* K. *Miképpen vesztette-el az halál a' Júdabéli kicsiny gyermekeket s' iffiakat?* F. A' kicsiny gyermekeket *éhséggel*, Jer. sir. 2. 11, 12. dőghalállal: az iffiakat, kik az ő erejekben biztak, rész szerint fegyverrel, 2 Chro. 36. 17. rész szerint, a' rabságban, a' nagy munka s' kinzás által, Jer. sir. 5. 13. Az Istennek fenyegetése szerint, Jer. 15. 1, 2.

TUDOMANY.

Nem vólt, nincsen, s' nem lehet, olly erős, magas, meg-erőssittetett, bé-zároltatott vár, város, s' palota: azokban nem lehetnek ollyan Királyok, Fejedelmek, méltóságos Urak s' Asszonyok, kik azokban az erősségekben s' palotájokban magokat, vagy szerelmeseket, az Isten itiletitúl, és az haláltúl meg óltalmazhatnák. Kiknek palotájokban mikor Isten az ő itiletit, és az halált bé-küldi, hogy vagy magokat, vagy szerelmeseket meg-öllye: akkor mind a' nagy rendeket, s' mind a' köz népet siralomra s' jaigatásra hija.

Ennek igasságát bizonyittyák, az Izraelbéli, s' Judabéli Királyoknak, Fejedelmeknek, Uraknak példájok, kik (ha valakik e' világon) szép erős, mages várakban, városokban, s' palotákban lakoztanak,

nak, mellyben-is vonóttak a' veszedelemben, Jere. 8. 14. de ugyan el-érte az Isten itileti, s' meg hóltak. Ezt bizonyittyák a' sok el-rontatott várak, s' romlásban és pusztaságban lévő Kastélyok, Udvarházak, s' Paloták, és sok Fejedelmek, Urak, *Monumentumi*, &c. Es az előttünk lévő szomorú alkalmatosság.

OKA. 1. Mert az Isten itileti és az halál előtt semmi erősségben, ember el nem rejtezhetik; hanem a' rendelt időben, az Isten itileti, és az halál el-éri, s' meg-talállya az embert, Amós. 9. 2, 3. Azért mondgya Dávid, Solt. 139. 8-10.

2. Mert az Isten itileti, és halál ellen, semmi erő s' orvosság nem találtatik a' Palotákban, s' azoknak ékes kerteiben: mert Istentúl el-végeztetett dolog, a' Palotákban lakók-is egyszer meg-hallyanak, Sid. 9. v. 27.

3. Mert az erős Várakban, s' fris Palotákban lakók is, bűnős Assonyi állatoktúl szűletett bűnős emberek, az hol penig bűn vagyon, oda az Isten itileti, s' az halál el-mehet s' el-is mégyen, Rom. 5. 14. ugyan-is, az halál bűnnek sóldgya, Rom. 6. 23.

II. A' Tudományban azt mondám: *Kiknek palotájokban, mikor Isten az ő itiletit, s' az halált el küldi, &c.* (1) A' nagy rendeket siralomra hija: itt a' leczkében vagyon. Igy hivá Isten siralomra, Abrahámot, szerelmes Felesége halálával, Gen. 23. v. 2. Ezechielt, Ezech. 24. 16. Dávidot, Absolon fia halálával, 2 Sam. 18. 33. &c.

OKA. Mert mikor a' nagy rendek házokat pusz-

puſztittya Iſten, az halál által, az Ur haragjának jele az, Solt. 29. 5. A' hol Libánuſnak Cedruſin, az Iſraelnek és Júdának főfő Rendei értetnek, kik ollyanok a' köz emberek felett, mint a' magas Cédruſok, a' több alacson fák felett, Ezech. 19. v. 11-14.

(2) A' *köz rendet-ü ſiráſra s' jajgatáſra hija Iſten, a' nagy rendeknek halálokkal.*

Oka. 1. Mert Iſten haragjának jele, a' népben, mikor a' nagy rendek halnak: ugyan-is ollyankor, vagy kegyetlenek következnek helyekben, mint Jóſephnek, Exod. 1. 6-8. vagy a' kőſégnek, nem lévén feje, edgyik a' máſikat nyomorgattya, Eſai. 3. v. 2-6.

2. Mert a' jó kegyes és iſtenfélő nagy rendek az orſzágban: *Atyák, Anyák, Tútorok, és Dajkák*, Eſa. 49. 24. Melly nagy ſiráſra hija Iſten, a' gyermekeket, az árvákat, és a' csecs ſopókat, mikor Attyoktúl, Tútoroktúl, és Dajkájoktúl meg-foſztatnak. Akár ki-is meg-ítilheti, &c. Ezért ſiránkozik vala a' Juda ſzegény népe, Jer. ſiral. 5. 3.

3. Mert a' nagy rendeknek halálok, s' el-fogyáſok, jele az idegen uralkodóknak bé-jövetelinek: ki halának Judából, a' nagy fegyver, dög halál által, a' fő rendek, s' Babyloniaiak ſzállának helyekben, Jer. 39, 10, 11. Ki halának Judából a' Babyloniai fogság után, a' Királyi nemből álló Urak, kegyetlen Héródeſek s' Pilátuſok, ſállának helyekben, kik meg-ölék az 70 véneket, Keresztelő Jánoſt, Jákóbot, &c.

Haszna. 1. *Oktató*, Siralomra jajgatáſra hija tehát

tehát Iſten, e' mái napon a' mi Nemzetünket, a' felső Méltóságtúl fogván, a' népnek allyaſáig. 1. A' *nagy rendeket*: mert az ő várakban, palotájokban fel-hágott az Iſtennek ítélő bé-ment az Halál; mellynek az a' jele, hogy Iſten meg-ſzűnteti az ő Uralkodáſokat, s' ideigeneknek adgya az ő Palotájokat, mint Judával cselekedék Iſten: mellyet ſirat Jeremiás, Jer. ſir. 5. 2. 2. A' köz népet-is ſiralomra s' jajſzóra hija: mert a' Méltóságoknak, kiváltképpen a' kegyeſſeknek, kik e' Nemzetben, *Atyák, Anyák, Tútorok, és Dajkák*, palotájokban fel-hágatta s' bé-küldötte az halált. Kik közzül némellyek magtalan múlnak-el; némellyeknek edgyetlen egy ágacskája maradott; némellyeknek edgyetlen egy ágacskájok-is, Nemzetünknek háládatlanságáért kivágattatott: Kik ha fel-nevekedhettek vólna, mint valami Nagy élő fa alatt, e' Hazának nagy inségre jutott népe, nyughatott vólna.

II. *Feddő.* I. Az Uri rendeket: 1. Kik az halál elől erős Várakban, s' Palotákban rejteznek, a' Peſtiskor, edgyik helyből a' máſikban futván: mint ha az Iſtennek ez a' nyila, őket el nem érhetné ott a' hová futnak, és az ott való palotákban az peſtiſtivő halál fel nem hághatna, az kis gyermekeket s' az iffiakat, azokból a' Városokból s' Palotákból ki nem puſztithatná 2. Kiket Iſten ſiralomra s' jajra hiv, vagy magok ſzerelmeſeknek, vagy attyafiok, s' baráttyok halálával, még-is nem ſírnak, s' nem ſzomorkodnak, hanem a' *Férfi Uri rendek* eſznek s' iſznak, vendégeskednek, mikor Iſten ſzomoruságra

hija

hija ůket, mint a' Juda Urai s' Nemessei, fő rendei. Kik ellen fenyegetődik az Ur Isten, Esa. 22. 12--18. Az *Asszonyi Uri rendek is*, köntősökben bujálkodván, fel-emelt fővel járnak, mint a' Juda fő Aszszonyi, Esa. 3. 17--25. II. A' kőz rendet feddi, kik látván hogy az halál által szedegeti Isten, a' nagy rendeket, Urakat, Uri Asszonyokat, Iffiakat és kisdedet, azon nem szomorkodnak; nem gondolván meg azt, hogy Isten ůket-is szomoruságra hija, mint meghallók fellyebb. K. *Miért küldi bé Isten, a' nagy rendeknek palotáiban, az ő házokat, s' nemzeteket pusztitó halált?* F. I. *Magokra nézve:* mert talám Isten pusztulást érdemlő bűnt, talált az ő Házokban, mint David mondgya vala, 2 Sam. 24. 17. Illyen, 1. Az Isten parancsolattya ellen való Uralkodás, ezért pusztula el a' Saul Háza, 1 Sam. 15. 23. 2. A' szegényeken való kegyetlenség: ezért mene bé a' Pharaó házában a' pusztitó halál, és a' Juda Urai házokban, Amos. 8. v. 4. és 8. v. 3. Az ő bóldog állapottyokban valo magok el-hivése: mert ugy gondolkodnak, hogy változást nem ismérnek Dáviddal, Solt. 30. v. 7. II. *Istenre nézve:* Nem mindenkor a' bűn annak oka; hanem, 1. Az Istennek szabados Uraságának meg mutatása, Dan. 4. 32. 2. Az igazaknak mások példájára valo ki-tétettetése: igy méne-bé az Jób-Házában az halál. III. *A' kőssége nézve:* A' nagy rendeknek meg-utálása: igy vévé el Samuelt Isten a' néptűl, &c.

III. *Inditó.* Minden rendeket e' Tudomány, alázatosságra, s' szomoruságra int, ez alkalmatossággal.

1. A'

1. A' nagy *Uri rendeket*, kiknek palotájokban bé-küldi Isten az halált: a' fellyebb meg-mondott okokra nézve. 2. A' kőz rendet ugyan a' fellyebb meg-mondott okokra nézve. 3. Titeket, N. N. kiknek palotátokban az halál fel-hágott. Itt az a' kérdés. *Leg közelebb azoknak, kiknek palotájokban bé hágott az halál, mint kell cselekedniek, s' micsoda tisztek?* F. 1. Ismérjék-meg hogy ők is halandó emberek, s' az halandóság alóll ki nem vétettek, Dáviddal, 1 Chro. 29. 15. 2. Ismérjék-meg hogy vétkeztek, s' azért ment-fel ablakokra az halál, Rom. 5. 12. 3. Alázzák-meg magokat az Istennek keze alatt, meg-ismérvén az Istennek ő rajtok való szabodos Uraságát Elivel, 1 Sam. 3. 18. 4. Szenvedgyék békességes türéssel az Istennek Atyai látogatását, s' mondgyák azt a' mit Nabuchodonozor, Dan 4. v. 32. 5. Hálá adással vévén Istennek illy Atyai látogatását, mondgyák Jobbal, cap. 1. 21. *Az Ur adta, az Ur vőtte-el, áldott az ő neve érette,* Amen.

XCV. PRÆDIKACIO.

Az Abrahám kebelében vitetett és vitetendő hivekről.

Sz. Luk. 16. 22. *Lőnpenig, hogy meg-halna a' kóldús, és vitettetnék az Angyaloktúl, az Abrahámnak kebelében.*

AZ Istennek Angyali méltán mondatnak, *a' választottak körül szolgáló lelkeknek*, Sid. 1. 14. mert mind életekben, s' mind halálokban szolgálnak,

nak, a' válaſztottaknak. *Életekben*: mert tábor járnak éjjel és nappal azokról, Solt. 34. 8. *Halálokban*: mert azokat nem csak őrizik, azok után incselkedő, s' azoknak lelkeket el-prédálni igyekező, gonoſz Angyaloktúl; hanem azokat az Iſten orſzágában által viſik, vagy *lelkeſtúl s' teſteſtúl*, mint Illyéſt, 2 Kir. 2. v. 11. vagy csak lelkekre nézve, halálok óráján: mint ezt Idvezitőnk a' Lázár példájában elönkben adgya. Mellynek,

Két Réſzei vannak.

1. A' Lázár nevű kóldúſnak halála: *Meg-hala a' kóldús.*

2. Annak az Anyaloktúl, az Abrahám kebelében való vitetteteſe: *és viteték &c.*

Az igéknek magyarázattyára láſſunk 1. K. *Ez a' Lázár halála, meg lőtt dolog vólté, vagy csak példa beſzéd?* 2. *Kit példázott ez a' Lázár állapottya, s' halála?* 3. *Miért hogy a' Lázár temetéséről nem emlekezik Idvezitőnk?* 4. *Micsoda az Abrahám kebele, az hová az Angyaloktúl mondatik vitettetni Lázár?* Az 1. F. Idvezitőnknek a' Lázárról és Gazdagról való beſzéde, nem meg-lőtt dolog; hanem példa beſzéd vólt, mellyben a' ſzegényeket meg-vető Gazdag, és magok igaſságában bizakodó, teſti bújaságban élő Phariſeuſi emberek, hóltok után való kinos kárhozattyokat; ésa' világi gazdagoktúl meg-úráltatott ſzegény, s' el-vettetett hiveknek hóltok után lévő örök boldogságokat irja-le Idvezitőnk. A' 2. F. Ezt a' Lázár nevű kóldús, példázta, s' ennek gomorú állapottyában Idvezitőnk ábrázolta. 1. A' ſzegény

gény kóldúſokat, kik a' gonoſz gazdagoktúl megvettettetnek, mikor ők ételben, italban, és kóntősökben bújálkodnak; de el-jó az idő, hogy mikor a' kegyes kóldúſok, a' menyorſzagban őrűlnek Lázárral; akkor a' kegyeſség nélkűl való Gazdagok pokolban kinlódnak, *verſ.* 23. 2. Az Iſtennek hiveit kózönségeſſen, ki-e' világ gonoſz fiai előtt útálatoſok, s' el-vettetett állapotúak, mint valami kólduſok, 1 Cor. 1. 27. és gyűlöli őket e' világ, Jan. 15. 18. Az 3. F. Nem emlekezik Idvezitőnk a' Lázár temetéséről, azért: 1. mert ezzel arra tanittya az ő hiveit, hogy mint életekben, ugy halálokban-is útálatoſok az ő hivei, a' világ fiai előtt, kiknek halálokat, s' temetéſeket kevelen tudgyák, nincsen-is ſemmi gondgyok hólt teſtekre: noha azokban kellene, ótet mologatni, gyólcsban takarni, s' el-temetni, Matt. 26. 10, 11. 2. mert ezzel azt jelenti ő Felsége, hogy meg-eſik az, hogy az ő hiveinek teſte, ha el nem temettetik-is a' kegyetlenek miá, hanem a' főld ſzinén hagyatik-is a' vadaknak, s' madaraknak, Jel. 11. 7, 8. de azoknak lelkeket, az ő Angyali által viteti az Abrahám kebelében. A' 4. F. Az Abrahám kebelén, nem értetik, az Atyák *Lymboſa* vagy *Purgatorium*, mint az új Romaiak vallyák, 1 mert a' ſzent irás ollyat nem iſmér, mivel az Angyalok, nem pokol ſzomſzédgyából; hanem menyorſzágbol küldetnek az idvezűlendőkhez; hanem értetik az örők élet, a' menyorſzág. Mondatik penig az örők élet Abrahám kebelének haſonlatoſság ſerént, 1. miképpen az Abrahám (kinek magvát vőtte-fel

a' Fiú Isten, Sid.2.16.) a' Christusban való hitre nézve mondatik minden hivőknek Attyának, Rom. 4. 11. Úgy hogy valakik a' Christusban hisznek, itt e' világon a' kegyelemnek országában mondatnak letelepedni, Matt. 8. 11. úgy valakik idvezűlnek, az Abrahámnak kebelében mondatnak le-telepedni, s' ott nyugodni. 2. Mert valamiképpen hitnek szemeivel látván Abrahám az Úr Jésust, örűlt, mint idvezitő Istenében, Jan. 8. 56. úgy valakik hisznek az Úr Jésus Christusban, mint Idvezitőjökben, az Abrahámmal azon mennyei örömben lésznek, mint Abrahám fiai. 3. Mert miképpen a' fiak, s' leányok, az ő Attyoknak kebelében nyugosznak-meg, az ő nappali fáratságok után: úgy minden Idvezűlendő hivek, mint Abrahámnak hitbéli fiai, Abrahámmal nyugosznak-meg, hóltok után, a' menyországban, Jel. 14. 13.

TUDOMANY.

Az idvezűlendő hiveknek (az Abrahám hitbéli fiainak) *lelkeket, menten halálok óráján mihelt testektűl el-válnak, az Istennek szent Angyali, a' menyországban az örök dicsőségben viszik: hogy Abrahámmal örökké nyugodgyanak, örvendezzenek.* Idvezitőnk világosittya a' Lázár példájában.

OKA. 1. Mert igy példázzatott-meg az Illyés el-ragadtatásában, kit tűzes szekérben az Isten Angyali vittenek-fel menyben, 2Kir. 2. 11.

2. Mert az Istennek Angyali szólgáló lelkek az idvezűlendők körűl, Sid. 1. 14. azért mint életekben kézẽ tartyák s' hordozzák, hogy meg ne romollyanak, Solt. 91. 11, 12. Úgy halálok óráján-is kezekre veszik, s' menyországban viszik az hiveknek lelkeket.

3. Mert miképpen az itiletkor életben lévő hiveket, az Istennek Angyali viszik az Úr Jésus eleiben; úgy a' meg-halandó hiveknek lelkeket-is az Angyalok viszik az Úr Jésushoz a' menyországban, 1Tess. 4. 16.

HASZ. I. *Oktat.* A' kiknek lelkeket, tehát, nem Abrahám kebelében viszik az Isten Angyali; azokat az Istentűl el-pártolt gonosz Angyalok, a' pokolban kinlódó példabeszédes Gazdag kebelében viszik. K. *Kicsodák illyenek?* Fel. 1. Kik ezzel a' Lázár Gazdagával, ételben, italban, s' ruházatban, bújálkodnak, s' hasok Istenek, Phil. 3. vers. 18, 19. 2. Kik ezen Gazdaggal, a' szegényeken kegyetlenkednek, azoknak nem hogy morzsálékjokat, s' ruházattyoknak rongyát adnák; de még a' miek van-is elvonnyák, Matt. 25. 41-46. 2. Kik à Mosesés a' Prophétáknak tudományok szerént nem élnek, Luc. 16. 29--31. 4. Kik Abrahámmal, itt a' kegyelemnek országában le-telepednek, á' Jésus Christusban való hitre nézve, Matt. 8. 11, 12.

II. *Int.* Úgy éllyünk világi életünkben, hogy halálunk óráján az Istennek Angyali vigyék lelkünket az örök boldogságban. K. *Hogy éllyünk?* Fel. 1. Legyünk az Abrahám fiai, hitben, az az, hidgyünk az Úr Jesus Christusban, Rom. 4. 3. hitt pedenig az Úr Jésus Christusban, Jan. 8, 56. 2. Kövessük Abrahámot (1) ha Isten hiv bennünket Úr-

cháldeából, e' világnak gonosz térsaságából, mennyünk ki, s' ne ßabjuk magunkat e' világhoz. Rom. 12. 1, 2. (2) Járjunk Isten előtt Abrahámmal szüntelenül, az ő parancsolattya szerént, Matt. 7. 21. 3. Halgassuk Mosest és a' Prophétákat, az az, éllyünk az ő irások, s' tudományok szerént, Luc. 16. 27-29. 4. Legyünk irgalmasok a' ßegényekhez: mert azokat idveziti Idvezitőnk, mint az ő Attyának áldottait, Matth 25. vers. 31--34. seq. 5. Térjünk meg az Istenhez bűneinkből, s' éllyünk szent életet: mert az illyeknek életekben s' halálokban gyönyörködnek az Istennek Angyali, Luc. 15. 10. 6. Kövessük az Istennek Angyalit, az Istennek akarattyának cselekedetiben: hogy miképpen ők menyben cselekeszik az Istennek akarattyát: ugy mi is itt e' földön, Matt. 6. 10. 7. Mindenütt, mindenkor, s' mindenekben kegyessen éllyünk, Istent féllyük, szeressük: mert ugy járnak körülöttünk, életünkben s' halálunkban tábort az Istennek Angyali Sol. 34. 8, 9. s' ugy viszik lelkünket az Abrahám kebelében, és ott mondhattyuk, Solt. 34. 9. Amen.

XCVI. PRÆDIKACIO.

Az Isten beszéde, halál ellen való orvosság.

Sz. Ján. 8. 51. *Bizony bizony mondom néktek: valaki az én beszédemet meg-tartándgya, soha halált nem lát.*

IGaz, s' meg-változhatatlan mondás: a' *természetnek kertében*, az halálnak ereje ellen, nincsen

csen semmi orvosság. Bizonyára ugy vagyon: mert mikor a' halál meg-környékezi az embert, vagy szerelmesit, minden kincsét oda adná egy kis fáknak, füveknek, olajából, vizéből, s' porából álló patika szerszámért, csak válthatná-fel életét a' halál-túl; de nem lehet, mint Dávid énekli, Solt. 49. v. 8, 9. De az halálnak ereje ellen, a' *kegyelemnek kertében*, vagyon orvosság. Illyen 2. a' *hit*: mert a' ki hiszen az Ur Jésus Christusban, örökké él, Jan. 11. 25. 2. Illyen, az az Ur Jésus beszéde: mert abban örök élet vagyon, Ján. 6. 68. Mellyet a' ki halgat s' meg-tart, soha halált nem lát, azt mondgya ő Felsége, Ján 5. 24. és itt a' mi leczkénkben. Mellynek,

Két részei vannak.

1. Az Isten beszédének meg-tartásának erős állatással való ajánlása: *Bizony mondom néktek &c.*

2. Haszna ez Isten beszédének meg-tartásának: *soha halált nem lát.*

Illyen czikkelyek vannak e' Sz. Leczkében.

I. A' *szólló személly, és azok kiknek szóll*. Mondom néktek. Itt szóll, a' testben meg-jelent Istennek szent Fia, az ő Felsége örök Istenségét s' Fiúságát tagadó hitetlen Sidóknak. Kiről az Atya Isten azt mondgya: hogy őtet halgassuk, Matt. 17. v. 5. de a' Sidók ő Felségét nem halgaták; hanem káromlással illeték, *vers.* 48. Ma penig az ő ki-jelentett ßent akarattyában, és mi általunk ßóll minden embereknek, vagy meg-győzettetésekre; vagy idvességekre, 2 Tim. 3. 16.

II. Az *ő szent beszédének ajánlása*: valaki az én beszé-

beszédemet meg-tartándgya. K. 1. *Micsoda az Ur Jésus beszéde?* 2. *Mit tészen azt meg-tartani?* Az 1. F. Az Ur Jésus beszéde, nem egyéb; hanem az Atya Istennek ôrôk *décrétuma*, tanácsa, a' mi ôrôk idvességünk felôl: mellyet az O Testámentumban, a' Prophéták által hirdettetett: az Ujban penig maga ô Felsége ki-jelentett, Jan. 1. 18. az után az Apostolok és Evangélisták által prédikáltatott, Marc. 16. 15, 16. E' felôl az Ur Jésus beszéde felôl mondgya vala Péter: *Uram kihez mennyünk* (idvességért) *ôrôk életnek beszéde vagyon te nállad*, Jan. 6. 68. Ez a' beszéd penig, az Atyának beszéde-is: mellyet az Atyának akarattyából szólott, *vers.* 42, 43. A' 2. Fel. Meg-tartani ezt az Ur Jésus beszédét, azt tészi: 1. Hinni az Isten beszédének, *vers.* 42. 43. 2. Halgatni azt, mind ôrôk életre s' idvességre vezetô Isten beszédét, és a' szerint élni, Jan. 5. 24. Jac. 1. 22.

III. *Hasznai' Jésus beszéde meg-tartasának:* soha halált nem lát. Nem bôll a' testi halálról: mert testi halállal ki-múltak, s' meg-hóltak az ô Felsége igije halgatói, s' meg-tartói-is; hanem szóll az ôrôk kárhozatról. Melly mâsodik halálnak mondatik: mert a' kik a' bûnnek (eretnekségnek) halálából fel nem támadtanak, a' Jésus Christus halálának érdeme, és a' Sz. Lélek újjá szülô kegyelme által, azok a' kárhozatnak halálában esnek, Jele. 21. 8. Ezzel az halállal nem halnak-meg, a' kik az Ur Jésus beszédét halgattyák és meg-tartyák, mint ô Felsége magyarázza, Jan. 5. 24.

IV. *Ennek az igasságnak erôs állatással való meg-erôsítése:*

Bizony, bizony mondom néktek: hogy halált soha nem lát, valaki az én beszédemet meg-tartándgya.

TUDOMANY.

Valaki az ôrôk halált s' kárhozatot el akarja kerülni, és az ôrôk életre akar az halálból menni: annak e' világi életében, az idvezitô Ur Jésusnak beszédét, a' szent Irást kell halgatni, tanúlni, és a' szerint kell élni, életének minden napjaiban. Idvezitônk bizonyittya, itt, és Jan. 5. 24.

OKA. 1. Mert a' kik az Ur Jésus beszédét vetik-meg, az idvességnek eszközét, és az idvességnek szerzô Urát, az Ur Jésust vetik-meg, s' el-kárhoznak; ellenben, a' kik az ô Felsége beszédét vészik, halgattyák s' meg-tartyák, azok az Ur Jésust vészik, s' idvezülnek. Ezért mondgya ô Felsége, Jan. 5. 30-40, és v. 45--47.

2. Mert az Ur Jésus beszéde, s' Evangéliuma, azoknak kik azt meg-útállyák, s' meg nem tartyák, halálnak illattya, a' kárhozatra; ellenben azoknak, kik azt meg-tartyák, életnek illattya az ôrôk életre, 2 Cor. 2. 15--17.

3. Mert az Ur Jésus Christus beszéde, s' Evangéliuma, Istennek hatalmas eszköze, az idvességre, minden hivôknek, Rom. 1. v. 16. ellenben ismét Istennek hatalmas eszköze a' kárhoztatásra, az hitetlenekre nézve, Jan. 5. 45, 46.

HASZ. 1. *Oktató.* Nem idvezülhet tehát senki (rendessen) valaki az Ur Jésus beszédét nem halgatta, s' meg nem tartya; hanem csak az, a' ki halgat-

gattya, s' meg-tartya, (1) mert csak azok bóldogok Isten előtt, Luc. 11. 28. (2) mert csak azok álhatnak-meg az itiletben, az itilő Biró előtt, Solt. 1. 1-6. Itt azt kérded: *Hogy idvezülnek tehát azok, kik az Ur Jésus beszédét nem halgattyák, s' meg nem tarthattyák: mint a' pogányok közzül sokan, és a' csecsemő korokban meg-hólt, s' meg-haló keresztyének kisdedei?* F. 2. A' pogányok rendesen ige halgatás nélkül, s' a' Christusban való hit nélkül, (melly az ige halgatásból vétetik, Róm. 10. 17.) nem idvezülhetnek; mindazáltal rendkivül, Isten az ő Szent Lelke által munkálkodhattya ő bennek (az ige hallás nélkül is) az hitet, mellyel kedvesek lehetnek Isten előtt, a' Jésus Christusban, Cornéliussal, Csel. 10. 1--4. 2. A' keresztyén szüléknek csecsemő korokban meg-hólt kisdedek, mivel hogy az Atyákban (a' szövetségre nézve) szenteknek mondatnak, Rom. 11. 16. Az Ur Jésus Christus igasága, s' szentsége által megszenteltetvén, idvezülnek, Marc. 10. 14, 15.

II. *Feddő.* 1. Vétkeznek azok, kik a' szent Irásnak olvasását tilalmazzák halgatójoktúl, (1) mert mind annyiszor, az ő lelkeknek orvosságától foszttyák-meg, Solt. 107. 20. (2) mert az idvességnek külső eszközétül (s' annak Urától) foszttyák-meg, s' Gehennának fiaivá, s' leányivá tészik őket, Matt. 23. v. 13-15. 2. Vétkeztek ti halandó emberek, kiknek semmi nincsen unalmassabb beszéd, mint az Ur Jésus Christus beszéde, s' annak meg-tartása. Jaj s' mivel vigasztallyátok lelketeket, halálotok órájában! Bizony nem használ akkor e' világi bölcseség, hisz-

historia, &c. mellyel most magatokat mulattyátok; hanem az Ur Jésus beszéde lehetne akkor vigasztalástok, az ördögnek vádolási, s' lelki ismeretnek háborúi, a' pokolnak rettentési ellen, &c. mind Dávidnak az vala, ezek ellen vigasztalója, Solt. 119. v. 92. &c.

III. *Intő.* Ha örök halállal nem akarunk meghalni; hanem örökké élni: halgassuk és tarcsuk-meg az ő Felsége beszédét. K. *Miképpen halgassuk és tarcsuk meg, az Ur Jésus beszédét?* F. 1. Hidgyük és tarcsuk az ő Felsége beszédét, Isten beszédének, 1 Tim. 3. v. 16. 2. Ejjel nappal arról gondolkodgyunk, Solt. 1. 1, 2. 3. A' szerint rendellyük, életünket, erkölcsünket, s' cselekedetünket, Esa. 8. v. 20. Gal. 6. v. 16. 4. Becsüllyük fellyebb minden világi kincsnél, Solt. 119. 72. (1) mert ez a' léleknek jobb része, melly az halálban-is el nem vétetik a' lélektül, Luc. 10. v. 42. (2) mert ez által jú bozzánk az Atya, Fiú, és Sz. Lélek Isten, s' velünk maradnak az halálban, Jan. 14. 23. 3. Kiknek velünk lakásában, áll az örök élet: mellyben mennek azok, kik halgattyák az Ur Jésus beszédét, Jan. 5. 24.

(*Fiat applicatio,*) Amen.

XCVII. PRÆDIKACIO.

A' léleknek az Ur Jésussal való beszélgetése.

Jelen. 22. 17. *A' Lélek-is, és a' menyasszszony azt mondgyák: jövel, a' ki hallya-is azt mondgya, jövel.* Nem

NEm oknélkül mondatik az Ur Jésus Christus, a' testben meg-jelent Istennek szent Fia, az idvezülendő híveknek, *Vőlegényének*, s' a' hívek pedig *Menyasszonynak*: 1. mert miképpen a' tiszta házasságban, házasági s' testi edgyességel, a' Vőlegény a' Menyasszonnyal egy testé lésznek, a' Menyasszony penig, teste lészen a' Vőlegénynek; úgy az Christus, s' az Ecclésia, és annak tagjai, lelki edgyességre nézve edgyek lésznek. Ezért mondgya S. Pál, 2Cor.11.2. és Eph.5.v2.3. 2. mert miképpen az el-jedzett szűz kivánnya az ő jegyesét s' mátkáját látni, és mint egy hija azt az ő haza vitelére, mint Rebeka az ő Isáákját, Terem. 24.64,65. úgy az Ur Jésussal, hitnek általa edgyé lőtt lélek, nagy kivánsággal ohajtya s' várja az Ur Jésust: hogy el-jőjjön az ő haza vitelére, mind életében s' mind halála órájában. Igy ohajtya vala szent Istvám az Ur Jésust, Csel.7.v.59. Ezt a' léleknek ohajtozását irja-le az Istennek lelke által szent János, a' mi leczkénkben. Mellynek,

Két Részei vannak.

1. Idvezülendő léleknek a' Jésushoz való hivogató beszéde: *A' lélek és a' menyasszony azt mondgyák: jövel.*

2. Az idvezülendő léleknek, más idvezülendő hivekhez való intése, azon Ur Jésusnak hivogatása felől: *A' ki hallya is azt mondgya, jövel.*

Illyen czikkelyek vannak a' sz. Leczkében.

I. *A' hivogató személyek*: A' lélek és a' menyasszony

szony. K. *Ki értetik a' lelken és a' menyasszonyon?* F. A' lelken, értetik a' Fiúságnak lelke, ki az híveknek mint az Ur Jésusban, Isten fiaivá lőtteknek adatik, Rom. 8. 15, 16. A' menyasszonyon penig értetik, *kőzönségessen* az Ur Jésus Anyaszentegyháza; mind a' ki még e' világon vitézkedik, és menyben, mint az ő őrökké való lakodalmas házában haza nem vitetett; s' mind a' ki már menyben vagyon, melyről szóll Idvezitőnk, Jan.14.1--3. *kiváltképpen* penig értetnek minden idvezülendő hivek, személy szerént, kik menyasszonyoknak mondatnak, a' Christussal való lelki edgyességre nézve, 2Cor. 11. 2. kik mint hogy a' Szent Léleknek lakó Templomi, 1Cor. 6. 19: ki-mondhatatlan fuhászkodásokat, indit azokban a' szent Lélek, az Ur Jésus várására, Rom. 8. 23--26. és azt kiáltattya véllek, *Jővel Uram Jésus!* Jel. 22. 21.

II. *A' személy, kit az idvezülendő hivők, az ő bennek lakó Szent Lélek által hinak.* Jővel. K. 1. *Kit hiv ez a' Menyasszony?* 2. *Mire hija?* Az 1. F. Az Istennek Fiát, az Ur Jésust, mint lelki vőlegényét, mint hallók, v. 21. Jővel Uram Jésus: mert ő Felsége az, a' ki az ő szomjuhozó jegyesseit, az életnek vizére (az ő érdemének, és a' Szent Lélek újjá szülő, s' meg-enyhitő kegyelmének vételére hijja) ezen versben: *A' ki szomjuhozik jőjőn fel, vegye az életnek vizét*, ingyen, az az, hitnek általa, minden érdemes cselekedetinek tekintetі nélkül, Jan. 7. 38. E' penig az Ur Jésus, mint meg-tetczik, Jan. 7. 37. A' 2. F. 1. A' menyben, lelkekre nézve már

ve már meg-boldogult hivek hiják az ő vőlegényeket az Ur Jésust, (1) azért hogy az ő Anyaszentegyházának ellenségit itt e' földön itillye-meg: kik meg-térhetetlenek s' állyon boszszút ő étettek, Jel. 6. v. 10. (2) azért hogy el-végezvén e' földön az ő Anyaszentegyházának tellyességét, jújjön-el az itiletre, s' támaszsza-fel testeket a' porból, kivel őket edgyesicse, és vigye őket testestül, lelkestül az örök dicsőségre, igireti szerént, Jan. 14. 1--3, E' világon vitézkedő hivek penig hiják az Ur Jésust, (1) hogy az halálban vegye hozzá lelkeket, tőröllyön-el szemekről minden könyhullatást, s' nyugossa-meg őket minden fáratságoktul, Jel. 14. 13. és 21. 4. (2) hogy őket-is jövendőben, mint ő tagjait, a' fel-támadáskor lelkestül s' testestül dicsőicse-meg: mellyet, mint ő örökösi, várnak, Phil. 3. 20, 21.

III. A' *személyek, kiket az hivek intenek a' Jésus illyen hivatallyára:* A' ki hallya-is, azt mondgya: jövel. Mivel minden népből, nyelvből, nemzetből, az Ur Jésus vére által meg-váltatott hivek, mint az ő Felsége jegyesi, el-hivattattak, a' Bárány Ur Jésus lakodalmára: annak okáért, itt edgyik idvezülendő ember, más idvezülendő embert, serkenget az Ur Jésus hivataliyára, mint meg-tetszik, Jel. 19. 7, 8. *Eőrüllyünk és örvendezünk: mert el-jött a' Báránynak lakodalma.* Azért egyenlőképpen, hijuk a' mi vőlegényünket, mondván: *Jövel Uram Jésus!* végy hozzád bennünket.

TUDOMANY.

Valakik az Ur Jésus Christussal (mint lelki jegyessekkel) *hitbéli lelki edgyességgel edgyesültenek, itt ez életben, azok ő Felségét haláloknak órájára, nagy óhajtással, s' lelki örömmel várják: hogy őket mint lelki iegyesseit az örök dicsőségben, haza vigye.* A' lélek, &c.

OKA. 1. Mert e' világnak minden drága kincsénél, kivánatosb a' Christussal való edgyütt létele az hiveknek: ezért mondá szent Pál, Phil. 1. v. 23. *Kivánok el-költözni* (e' testbül lelkemre nézve) *és lenni a' Christussal: mert az mindennél jobb,* Ide czélozott Dávid-is, a' Christushoz mint Urához, Solt. 73. v. 25.

2. Mert az idvezülendő hivek, mig e' földi hajlékban élnek, mint el-jedzett jegyessek, az Ur Jésustúl, távul vannak test szerint: annakokáért óhajtyák a' Christussal való léteket, 2 Cor. 5. 4. 6. ki őket halálok óráján viszi haza, lelkekre nézve, Jan. 14. v. 1-3.

3. Mert jóllehet az idvezülendő hivek, a' Christussal való lelki edgyességekre nézve, már a' Christussal (mint tagok a' fővel) edgyütt mondatnak lenni az egekben, Eph. 2. 6. Col. 3. 3. de mind addig sem lehetnek az ő lelki jegyesekkel egy örömben, mig a' testi halál által, ő Felsége magához nem vészi őket, azért mondgya ő Felsége, Jan. 17. 24.

4. Mert a' Jésus Christus hivei, s' jegyesi, ez életben tudgyák, hogy ők Istennek fiai, a' Jésus Christussal való lelki edgyességre nézve; de miben állyon az a' fiúságnak méltósága, akkor tudgyákmeg, mikor ő Felsége magához őket fel-vészi, 1 Jan. 3. 1, 2.

3.1,2. mert ollyat *szemmel ez életben nem látott* &c. 1 Cor. 2. 9.

Hasz. I. *Oktató.* 1. Csak azokban indit tehát a' Sz. Lélek buzgó fohászkodásokat, mind életekben, s' mind halálokban, a' Jésus Christus várására, s' hivására, a' kik az Ur Jésus menyasszonyi, s' jegyesei. 2. Örvendetes tehát az hiveknek halálok, még az halálnak félelmi s' fájdalmi között-is: mert akkor közelget-el, az ő *váltságoknac tellyesége*, és akkor mondgya ezt az Ur Jésus nékiek: *Emellyétek fel a' ti fejeteket: mert el-közelget a' ti váltságtok*, Luc. 2. 28. K. *Kicsodák ezek az Ur Jésus jegyesei, kik halálok óráján, az Ur Jésusnak ezt mondhattyák, a' Sz. Lélek inditásából*: jövel Vram Jésus? Fel. Kik hasonlók az el-jegyeztetett tiszta szüz leányokhoz. 1. Kik egyedül az Ur Jésushoz jegyeztettek hitnek általa, Jan. 3. 16. 2. Kik szüzek, bálványokkal, lelki s' testi paráznasággal magokat meg nem ferteztették, Jele. 14. v. 4. (Hát mint járnak azok, kik magokat meg-fertéztették? F. Ha meg nem térnek, kin rekednek az Ur Jésus mennyei lakodalmából, Jel. 22. 15. de ha meg-térnek, Lóthal, Dáviddal, Mária Magdalénával, s' Corinthusiakkal, Christus jegyesévé léfznek, a' Christus vére érdeme meg tiszttulása, és a' Sz. Lélek ujjá szülő kegyelme által, 1 Cor. 6. 9 11-29. mert illyek, sok hypocritákat előznek-meg az Istennek országában, Matt. 21. 31.) 3. Kik le-vetkezik a' bűnnek ő köntösét; és fel-öltözik, ama' fejér bibor köntőst, az Ur Jésus igasságát s' szentségét, Jele 14. 8. és Rom.

és Rom. 13. 12, 13. 4. Kik a' Christusért való lelki edgyeséget, e' világot, ennek minden kivánságit, Attyokat, Annyokat, el-hadgyák, Solt. 45. 11, 12. Phil. 3. 7, 8. 5. Kik szentül, igazán, élnek, mint az ő jegyesseik, Tit. 2. 11, 12. 6. Kik éjjel nappal kéfzen várják az Ur Jésust, mint vőlegényeket, amaz ótt eszes szüzekkel, Matth. 25.

II. *Int.* 1. Legyünk illyen menyasszonyok, mint most hallók, &c. 2. Várjuk ő Felségét, és szüntelen óhajtsuk, halálunkra való jövetelit. Indicsanak ezek, 1. mert valamit a bűnek mocska, seplője s' fekélye, tészen lelkünkön s' testünkön, vére hullásának érdemével el-mossa, s' igasságának, szentségének biborával el-fedezi, Ezech. 16. 4-10. lásd 1 Jan. 1. 7. és Jel. 19. 7, 8. 2. mert lelke által, mint valami gyürüvel az ótők életre, bennünket el-pecsétel, Eph. 4. 30. 3. mert el-jő hozzánk halálunk óráján, és lelkünket s' testünket, jövendőben a' fel-támadásban edgyesitvén, magához a' mennyei lakodalomban bé-viszi, Matth. 25. 6-10. Ezt világositya Idvezitőnk, Jan. 14. 1-3. (*Fiat applicatio,*) Amen.

XCVIII. PRÆDIKACIO.

A' győzedelmesnek nem árthat a' második halál.

Jelen. 2. 11. *A' kinek füle vagyon, hallya mit mond a' lélek a' Gyülekezetnek: a' győzedelmes meg nem sértetik a' második haláltúl.*

HEllyesen, és igē igazán hasonlittya 8. Jób, a' keresztyén idvezülendő ember világi életét *vitézséghez*, mondván: *Vallyon, nem vitézségé az embernek napjai e' földön*, Job.7.1. Mintha mondanái Bizonyára merő vitézség az embernek napjai e' földön. 1. mert mint s' vitézek sok hevet, hideget, s' nyomoruságot szenvednek: úgy az hivek, sok nyomoruságot, éhséget, szomjúságot szenvednek e' világon, mellyet Idvezitőnk ugyan testamentum szerént hatta Tanitványinak, Jan. 16. 20. 2. mert mint a' vitézek sokszor sebeket s' halált-is szenvednek Urok húségekmellett: úgy az idvezülēdő hivek, az Ur Jésus nevéért, s' igasságáért, mint, Idvezitőnk megjövendölte, Jan.16.1--3. Ezért mondá szent Pál-is, Csel.21.13. 3. mert mint a' vitézek, kiváltképpen a' meg-szállott várban, mind kivül az ellenségtül ostromoltatnak, s' mind belől a' titkos párt útőktül fárasztatnak, hogy a' külső ellenség annál könnyebben rajtok győzedelmeskedhessék: úgy az idvezülendő hiveknek mind külső s' mind belső ellenségi vadnak, kik ůket szüntelen ostromollyák, 2Cor. 7. 5. Kik ellen hogy vigyázzanak s' azokon győzedelmeskedgyenek, a' lélektül intetnek e' szent leczkében. Melynek,

Két Részei vannak.

1. A' léleknek serkengetése a' figyelmetes halgatásra: *A' kinek füle vagyon, &c.*

2. A' dolog melynek halgatására serkenget: *A' győzedelmés meg nem sértetik a' második haláltul.*

Illyen czikkelyek vannak a' leczkében.

I, A'

I. *A' figyelmetes halgatásra serkentő lélek*: A' kinek füle vagyon hallya mit mond a' lélek. Ez a' lélek nem a' titok látó szent János lelke; hanem az Istennek lelke, kinek illéséből szóllottanak, a' Prophéták, 2Pet. 1. 21. és szent János-is irta e' titkos könyvben lévő prophétiákat, Jel. 1. 10.

II. *A' Gyülekezet a' kinek ez a' lélek szóll.* A' kinek füle vagyou, hallya mit mond a' lélek a' Gyülekezetnek. K. 1. *Micsoda Gyülekezetnek, s' mit szóll itt a' Lélek? 2. Miért szolligy, az Apostol; a' kinek füle vagyon, hallya?* Az 1. F. Szóll, a' Smirna városbéli Gyülekezetnek, szóllott penig ennek a' Gyülekezetnek Tanitója neve alatt, intvén azt az hitbéli álhatatosságra, a' Sátánnak s' annak tagjainak, incselkedése és üldözése ellen, v. 8,9,10. *Semmit ne félly azokban, a' mellyeket szenvedendő vagy: Imé következik, hogy a' Sátán egynéhányat ti közzületek, a' tömlöczben vessen, hogy meg-probáltassatok, és lészen tiz napig való nyomoruságtok. Légy hiv mind halálig, és néked adom az életnek koronáját.* Ennek hallására serkengeti azokat kiknek fülök vagyon. A' 2. F. A' kinek füle vagyon azokat serkengeti mondván: a' kinek füle vagyon hallya. 1. Hogy meg-mutassa azt, hogy a' mi iratott az Smirnabéli Gyülekezetnek, minden uj Testamentumbéli embereknek iratott, s' hallani kell minden idvezülendőknek, és ahoz nem kell semmit adni, s' abból semmit nem szabad el-venni átok alatt, Jel.22.18,19. 2. Hogy valakik a' Sátán, s' annak tagjainak üldözésében, az Ur Jésus hitiben s' vallásában mind végig meg marad meg-koronáztatik.

 III, A'

III. *A' győzedelmeseknek igirt jutalom:* A' győzedelmes meg nem sértetik a' második haláltul. K. 1. *Micsoda értetik a' második halálon?* 2. *Mik ellen kell az idvezülendőknek győzedelmeskedni, hogy a' második haláltul meg ne sértessenek?* 3. *Mit tészen meg nem sértetni a' második haláltul?* Az 1. F. Az halál két rendbéli, *testi* és *lelki*; melly az Adám eseti miatt jött-bé e' világra, Rom. 5. v. 12. A' *testi* halál nem egyéb, hanem a' léleknek a' testűl való el-válása: melly kőz, mind a' jókkal, mind a' gonoszokkal, Sid. 9. 27. A' lelki halál penig nem egyéb, hanem az embernek Istentúl és az igasságtul való el-szakadása, s' az őrők kárhozatra való kőteleztetése. Ez a' lelki halál két rendbéli. *Első* és *második*. Az első lelki halál, nem egyéb, hanem az embernek, az Isten és az ő szent Fia igaz Isteni ismeretin kivúl való létele: minémű a' pogányság, bálván imádás, hitetlenség, és akar melly bűnben való élés. Illyen halálban vóltanak, a' pogányságból s' bálvány imádásbol, a' Christushoz meg-tért Ephésumbéliek, több mai keresztyénekkel, meg-térések előtt, és az Ur Jésus Christus el-jövetele előtt, Esa. 9. 2. Luc. 1. v. 79. Eph. 2. 1--5. A' második halál, nem egyéb, hanem őrők kárhozát; mellyben vettetnek valakik, a' pogányságból, bálvány imádásból, és bűnőkből, a' meg-térés által fel nem támadnak, Jel. 21. 8. Erről a' második halálról szóll itt a' lélek, a' ki nem sértimeg a' győzedelmeseket. A' 2. F. Győzedelmeskedni kell az idvezülendőknek, hogy meg ne sércse úket ez a' második halál. 1. Az *ördög* ellen: ki mint

ki mint meg-esküt ellensége a' Christusnak, és az ő Felsége hiveinek, ostromollya űket mint egy erős vitéz, maga és hamis prophétáival edgyűtt, Luc. 22. 31, és mint oroszlán igyekezi el-nyelni, 1 Pét. 5. 8. Ezért mondgya szent Pál, Eph. 6. 12. Igy harczol vala az ördög Pál Apostol ellen, az ördöngős Elimás által, Csel. 13. 6--10. Igy harczol ma a' hamis tanitók által, az Evangéliumbéli igasság ellen, kikről jövendölt szent Péter, 2 Pét. 2. v. 1, 2. Harczol bűnre való kisztetés által; szivbéli irtóztató kárhozatos bé-lövellések, s' gondolatok által; hogy Istentúl embert el-vonhassa, s' maga rabjává tehesse: melyben elég része vólt szent Pálnak, 2 Cor. 12. 7, 2. A' *világ* ellen, ki, mint egy segitő serege az ördögnek, harczol az hivek ellen, gonosz példájával, gazdagságával, s' győnyőrűségével, hitegetvén embert, a' bűnnek cselekedetire, és Istentúl való el-szakadásra, azért mondgya szent János e' világot *gonoszban helyheztettetetnek*, 1 Jan. 5. 19: és el-inti a' hiveket annak szeretetitől, 1 Jan. 2. 15. E' győzé-meg amaz iffiat, Matt. 19. 16--22. és Démást, 2 Tim. 4. 10. 3. A' meg-romlott *test* ellen, ki mint második segitő serege, az ördögnek, tusakodik, gonosz kivánságok által, az újjá szúletett rész ellen, Gal. 5. 17. Ez ellen tusakodott szent Pál, meg-térése után, Rom. 7. 24. Az 3. F. Meg nem sértetni a' második haláltul, annyit tészen, mint, nem szenvedni őrökkön őrökké a' pokolbéli kinokat, mellyet szenvednek azok, kik nem győzedelmeskednek, a' fellyeb meg-emlitett ellenségeken, Marc. 9. 43. 44.

TUDOMANY.

Valakik e' világi életekben az ördög, világ és a' teſtnek gonoſz kivánsági ellen mint lelkeknek meg-eskütt ellenségi ellen viaskodnak, s' azokon győzedelmeskednek: azok kerülhetik-el a' pokolbéli örökké tartó kinokat. A' lélek bizonyittya, a' leczkében.

OKA. 1. Mert a' győzedelmeſeket, az Ur Jéſus Chriſtus az ő királyi ſzékiben, edgyütt últeti a' győzedelmeskedés után, Jel. 3. 21, 22. a' kik penig abban az Ur Jéſus, méltóságos (közben járói tiſztit-nézö dicsőſéges) királyi ſzekiben úlnek, azok a' máſodik halálnak kinnyait nem ſzenvedik; hanem ő Felségével, örökké való örömben örvendeznek, Matt. 25. 20, 21.

2. Mert a' győzedelmeſeknek amaz el-rejtetett mannából ád Iſten enni, és uj nevet ád nékiek, Jel. 2. 17. Az el-rejtetett manna a' teſtben meg jelent Iſtennek ſzent Fiának érdeme, melly táplállya az győzedelmeſeket az örök életre, Jan. 6. 35. A' fejér kövecske s' azon való uj név, a' Jéſus Chriſtus által lőtt meg-igazuláſok; kiknek nincsen ſemmi kárhoztatáſok, Rom 8. v. 1. hanem az halálban-is békeſségek vagyon Iſtennél, Rom. 5. 1.

HASZNA. I. *Oktat.* 1. Nem lehetnek tehát ſoha, ſohult az idvezülendők bátorságoſok e' világon: mert az ő *ſzivek* a' léleknek mint egy *váracskája*, mindenkori meg-ſzállásban vagyon, kit az ördög, és annak ſegitő ſeregei, e' világ, s' a' teſtnek gonoſz kivánsági oſtromolnak: kik ellen mint jó vitézneк harczolni kell a' léleknek, és azokon győzedelmeskedni kell, mind halálig, Jel. 2. 10. 2. Valakik tehát nem győzedelmeskednek ezeken, az ő ellenségeken, meg-ſértetnek a' máſodik haláltul. K. 1. *Kiken győzedelmeskednek ezek az ellenségek.* 2. *Vallyon az idvezülendő hiveken vehetneké ezek győzedelmet?* Az 1. F. Az ördög győzedelmeskedik azokon, (1) kik az ő ſugallásának, s' javallásának engednek, mint Eva, Terem. 3. 1-5. Dávid, 1 Chron. 21. 1. (2) kiket üldözés által a' Chriſtuſtól el-ſzakaſzt, melly ellen erősit a' lélek, v. 10. &c. A' *világ* meg-győzi azokat, kiket è világi gyönyörüségekkel, s' gazdagsággal Iſtentül el ſzakaſzt, mint az gazdagot. Matt. 19. 21, 22. Dæmás, 2 Tim. 4. 10. A' teſt meg-győzi azokat, kik a' teſtnek gonoſz kivánságinak engednek, azt véghez viſzik nagy ſerénységgel, Jac. 1. 14. A' 2. F. Meg-ſebeſſithetik, s' el-is ejthetik, még az idvezülendőket-is, mint Lótot, Dávidot, Salamont, Pétert; de nem haláloſſan: mert Iſtennek ereje által őriztetnek, és fel-kelnek, s' meg-térésekkel azokon ujjonnan győzedelmeſkednek, &c. 1 Pet. 1 15 Solt. 38, 23. 24.

II. *Int.* Ugy éllyünk e' világon, hogy mikor meg-halunk, meg ne ſércsen bennünket a' máſodik halál. K. *Mint éllyünk?* F. 1. Hallyunk-meg a' bűnnek, az az, ſzűnnyünk meg bűnben éllni, s' támadgyunk-fel első fel-támadáſſal a' bűnnek halálából, Jel. 20. 6. II. Harczollyunk, s' győzedelmeſkedgyünk. 1. Az ördög ellen, (1) józanſággal, 1 Pet. 5. 8. (2) Könyörgéſſel, Matt. 26 41. és Mark. 6. 13. (3) Hittel meg-fogván az Ur Jéſus érdemét,

ki mi érettünk harczolt az ördög ellen, s' meggyőzte, Sid. 2. v. 16. s' nékünk-is győzedelmet ád, 1 Cor. 15. 57. (4) Isten Igéje által viszsza vervén az ő tüzes nyilait, Matt 4. 6--10. 1 Jan. 2. v 14. 2. E' világ ellen, 1. hittel, 1 Jan. 5. 4, 5. melly ugy lészen, (1) ha Istent és az ő szent Fiát, kit e' világnak fiai nem szeretnek, fellyebb szeretyük e' világnál, Phil. 3. 7, 8. mert a' kik fellyebb szeretik e' világot Istennél, meg-győzettek azok a' világtul, Jan. 12. 42. (2) ha valami e' világban vagyon gonosz, gyúlöllyük, 1 Jan. 2. 14-16. (3) ha a' Christushoz megyünk, ki meg győzte e' világot-is érettünk, Jan. 16. v. 33. III. A' magunk romlott természetünk ellen, (1) meg-öldökölvén a' mi földi tagainkat, Col. 3. 2--5. (2) A' Christust hitnek általa fel-öltözvén, Rom. 13. 11-13. (3) nyögvén a' gonosz kivánságok alatt, Rom. 7. 24. Ugy ád az Ur Jésus győzedelmet azokon, Rom. 7. 25. és ugy ültet széktben, Jel. 3. 21, 22.

AMEN.

XCIX. PRÆDIKACIO.

Mindenek meg-itiltetéséről.

2 Cor. 5. 10. *Mert minnyájan minékünk meg-kell jelenünk, a' Christus itilő széki előtt: hogy minden ember el-vegye, a' mit a' testben cselekedett, ahozképeſt, a' mit cselekedett, vagy jót, vagy gonoszt.*

VAlamiképpen, hogy Istentül el-végeztetett dolog, hogy minden embernek (azokon kivül,

vül, kiket az itilet napja életben talál) egyſzer meghallyanak: ugy az-is el-végeztetett dolog, hogy minden emberek meg-itilteſſenek, Sid. 9. 27, 28. az Ur Jésustúl, Jan. 5. 22. Adta penig az Atya Isten, az ő szent Fiának a' tellyes itiletet. 1. Hogy meg-mutaſſa, az ő isteni minden túdóságát: melly szerint itél kit kit meg. Jel. 2. 23. 2. Hogy az ő Istenségét tagadoknak, e' világ előtt meg-mutaſſa isteni hatalmaſságát, Matth. 24. 30. Luc. 22. 69. 70. 3. Hogy kinek kinek fizeſſen, az ő hitek és cselekedetek szerint, melyről ſoll sz. Pál, e' szent leczkében. Mellynek,

Két részei vannak.

1. Minden embereknek az Ur Jésus itilő széki eleiben való állattatáſokról: *Mert mindnyájan minékünk meg-kell jelenünk, &c.*

2. Vége az Ur Jésus itilő széki eleiben való állattatálunknak: *Hogy minden ember el-vegye, &c.*

Illyen czikkelyek vannak e' 6. Leczkében.

I. *Ez igéknek a' felsőbb verſektül való függése:* Mert mindnyájan &c. Minek utánna a' felső 8, 9. verſekben, le-irta vólna az híveknek, az Ur Jésushoz való menetelüknek kivánságokat, e' leczkében okát adgya abbéli kivánságoknak.

II. *Mindnyájunknak az Ur Jésus itilő széki eleiben való állattatáſunknak szükséges vólta:* Mindnyájan minékünk meg-kell jelennünk, a' Christus itilő széki előtt. K. 1. *Mikor és kiknek kell meg-jelenni, az Ur Christus itilő széki előtt?* 2. *Mi értetik az Ur Jésus itilő székin?* 3. *Hol léſzen a' Christus itilő széki?*

ki? Az 1. F. A' Chriſtus itiló ſzéke előtt, mind jóknak, s' mind gonoſzoknak, meg-kell jelenni, a' közönséges fel-támadáskor, az itiletben: mikor látható teſtben, ő Felsége el-jő itilni, eleveneket és halottaiból fel-támadandókat, Csel. 1.11. mint az Apoſtoli *Crédóban*-is vallyuk. A' 2. F. A' Chriſtus ſzékin nem értetik tulajdon ſzék, minémûben ſzoktak vólt az itiló Birák ûlni; hanem az a' fényes s' dicsőſſéges felleg, mellyben el-jövendő az itiletre, Matt. 24. 30. minémûben, mint valami ſzékben fel-ment az egekben, ő Felsége, Csel. 1.9. Melly fényes felhő, mondatik itiló ſzéknek: mert miképpen az itiló birák, az ő ſzékekben ûlvén mutogattyák, Birói hatalmokat, méltóságokat, a' jókat meg mentvén, a' gonoſzokat meg-itilvén: ugy az Ur Jéſus Chriſtus-is, az itiletben mutattya-meg e' világ előtt, iſteni méltóságát, hatalmát, minden túdóságát, a' jóknak idvezitésében, és a' gonoſzoknak meg-itiltetéſekben, s' ez léſzen akkor az *ember fiának* (mint a' Sidók ő Felségét tartották) jegye az égen, Matt. 24. 30. Azt mondod talám: *Tulajdon ſzéke léſzen a' Chriſtuſnak: mert az Apoſtolok egyűtt fognak külön külön ſékekben ûlni, a' Chriſtuſſal,* Matt. 19.28. F. 1. Nem az itiletben léjendő ſzékekről ſzóll Idvezitőnk; hanem az Iſten Anyaſzentegyházában, már meg-lőtt, s' meg-léjendő itiletről: mellyet az Evangéliumnak prédikállásában, meg-itiltek az Apoſtolok, a' Chriſtusban nem hivő hitetlen Izraelitákat. Meg-itilik ma-is az Evangéliumnak prédikállói, az hitetleneket, mint ſz. Pál mondgya,

gya, Rom. 2.16. 2. Ha penig az itiletkori itiletről ſzóllott vólna-is Idvezitőnk, ott ſem más ſzékekben; hanem a' fellegekben (mint valami ſékekben) álván az Apoſtolok, meg-itilnék a' Chriſtuſſal edgyűtt az hitetleneket, javalván és helyben hagyván az ő Felsége ſententiáját, azok ellen, kik nem hittek az Evangéliumnak, s' az által, az Ur Jéſus Chriſtusban, mint Iſtennek teſtben meg-jelent Sz. Fiában, 1 Jan. 4. 17. Sőt minden hivek igy mondatnak meg-itilni, e' világi hitetleneket, 1 Cor. 6. 2. 3. Az 3. F. Nem a' Joſaphat vólgyében, a' mint némellyek, Joel. 3. v. 12. állittyák: mert ott, nem az utolsó itiletkor léjendő pogányok meg-itiltetéſekről; hanem az Uj Teſtámentomi Anyaſzentegyház ellenségeinek (a' *Gógnak s' Magógnak*) meg-itiltetéſekről vagyon jövendölés. Hogy miképpen Joſaphát a' *Sitz* vólgyében meg-veré Iſten ſegitsége által, az Iſten Anyaſzentegyházának ellenségit, a' Moabitákat, s' Ammonitákat, 2 Chron. 20. 16-23. Ugy Iſten az Uj Teſtámentombéli Anyaſzentegyházának ellenségit, minekutánna fel-gyűlnek az ellen, el-veſzti őket, Jelen. 20. 7-9. Mert Joel ez után a' győzedelem után irja-le, az Uj Teſtámentombéli Anyaſzentegyháznak, dicsőſséges lelki ſzabadságát, láſd, *verſ.* 13. 21. Mint ſzent János-is, a' titkos könyvben, *cap.* 21. 1, 2. ſequ. Azért a' Chriſtus itiló ſzéki léſzen a' levegő égben: mert oda ragattatnak az hivek ő Felsége eleiben, 1 Theſſ. 4. 17.

III. *Vége, miért kell ott meg-jelenünk:* Hogy minden ember el-vegye, a' mit a' teſtben cſelekedett,

dett, &c. Az az: ki ki jó, vagy gonosz gondolatyának, szólásának, és cselekedetinek érdemlett jutalma szerint hallyon sententiát, az Úr Jésus Christustúl, Matth. 25. 34-44.

TUDOMANY.

Minden nével nevezendő embereknek, jóknak és gonoszoknak, idvezülendőknek, el-kárhozandóknak, el-kerülhetetlenképpen az itiletnek napján, az Úr Jésus Christus eleiben kell állattatni: hogy minden az ő életebéli, jó vagy gonosz cselekedeti szerint hallyon sententiát az Úr Jésus Christustúl. Ezt bizonyittya maga Idvezitőnk, Matth. 25. 31--46. Jele. 2. 18. 23.

OKA. 1. Mert akkor lészen, ama' kőzönséges számadásnak napja, mellyben mind Sátánnak (valakire Isten mit bizott az életben) számot kell adni Sátánságáról, Luc. 16. 2. Akkor nyittatnak-meg az Isten minden tudásának, és az ember lelki ismeretinek kőnyvei: mellyek szerint vésen az Istennek Fia számot, az embereknek minden cselekedetekről, Jel. 20. 12.

2. Mert minden embereknek személly válogatásuelkül, az ő cselekedetek szerint fizet az Úr Jésus Christus, az itiletben, Rom. 2. 6--8.

HASZ. I. *Oktató.* 1. Nem csupa ember, s' tétet Isten tehát az Úr Jésus Christus, a' ki meg-itili s' világon, élt, élő, és születendő emberi nemzetséget; hanem őrőkké való Isten-is, az egy isteni személlyben. (1) mert az emberi nemzetséget személly szerint, minden cselekedetiről meg-itilni, minden-tudóságot kiván, melly az Istennek egyedűl tulajdona, Jer. 17. 9. 10. Lásd, Jele. 2. v. 23 (2) mert a' jóknak őrők életet adni, és a' gonoszokat kárhoztatni, teremtő Istennek munkája, Rom. 2. v. 5-8. Ezt penig az Atya Isten adta az ő szent Fiának, mint magával edgyenlő hatalmú Istennek, Jan. 5. 22. 2. Nem rejtezhetik-el tehát senki az emberek kőzzűl, az Úr Jésus itiló széki elől; noha igyekeznének azon az hitetlenek, Jel. 6. 15-17. Hanem a' tenger, a' föld, s' a' pokol-is ki-adgyák az ő halottyokat, Jele. 2. 12 15. 3. Tehát mindenek az ő cselekedetek szerint itéltetnék, s' a' szerint hallanak sententiát. A' gyilkosok, Cainnal: a' tisztátalan életű, búják, Sodomabéliekkel, s' Jezabellel: a' Bálván imádók, az ördőgőkkel, ha meg nem térnek, Jele. 9. 20, 21. Oh bóldog Isten, melly rettenetes nap lészen az a' nap! Hogy álhattok-meg bűnben élők, Evangéliumnak nem hivők, akkor, hol még az igaz-is alig álhat-meg, (nem-is álhat-meg magában) 1 Pet. 4. v. 17, 18. K. *Vallyon az idvezülendő hiveknek*, t. i. *Lóthnak részegsége, tisztátalansága: Dávidnak kettős vétke: Salamonnak bálvány imádása: Péternek Urat meg-tagadása: Pálnak káromkodása, s' vérontása, elő hozatnaké az itiletben, és a' szerint itéltetnéké?* F. Nem. 1. mert ők azokból meg-tértek: a' meg-térteknek penig bűnőket Isten soha emlekezetben nem hozza, Ezech. 18. 21, 22. 2. mert a' kiknek bűnőkért meg-hólt az Úr Jésus Christus, azoknak sem életekben, sem halálokban, nincsen s' nem lészen kárhoztatások, Rom. 8. v. 1. 3. mert azok, kik

kik hisznek az Ur Jésus Christusban, a' dicsőlségre, nem a' meg-itiltetésre támadnak-fel, Jan. 5. 24. 4. Noha nem érdemlő oka ugyan az őrők életnek, a' jószágos cselekedetek; de ugyan szűkségesek az őrők életre: mert azok szerint mondatik az híveknek őrvendetes sententia, Matt. 25. 34. &c.

II. *Int.* Ugy éllyünk tehát e' halandó életben, hogy az Ur Jésus itiló széki előtt, az itiletben meg-álhassunk. K. *Mint éllyünk?* F. 1. Hidgyünk a' Jésus Cchristusban, Jan. 3. 16. 2. Halgassuk az ő szent beszédét, s' éllyünk a' szerint, Jan. 5. 24. s' ugy álhatunk-meg az itiletben, Solt. 1. v. 1. sequ. 3. Ellyünk igazán, szentül, s' mértékletesen: ugy várhattyuk az Ur Jésust az itiletre, Tit. 2. 11, 12, &c.

III. *Vigaszt.* Örüllyetek igazak, s' meg-tért bűnősök: mert ha szintén az Ur Jésus itiló széki eleiben állattatunk-is, nem itiltetünk mi meg, az elkárhozandókkal. 1. mert a' mi fejünk az Ur Jésus lészen az itiló Biró, ki minket tagjait meg nem itil. 2. mert a' mi lelki vólegényünk lészen az itiló Biró, s' nem itil-meg minket jegyesit; hanem akkor jö-el haza vitelünkre, igireti szerint, Jan. 14. 1-3.

AMEN.

C. PRÆDIKACIO.

Az híveknek dicsőlségekről.

Sz. János. 17. 24. *Atyám a' kiket nékem adtál, akarom, hogy az hol én vagyok, azok-is énvelem legyenek, hogy lássák amaz én dicsőségemet; mellyet nékem adtál: mert szerettél engemet e' világnak fundámentumának fel-vetése előtt.*

AZ Sébának Királyné Aszszonya, halván a' Salamonnak bölcseségét, és látván az ő egéisz Házának s' udvarának Királyi rendit, bóldognak mondá azokat, kik ő néki szolgálnak vala, 1 Királ. 10. 8. *Bóldogok* ugy mond *Király a' te szolgaid, kik udvarlanak tenéked, hogy mindenkor halhattyák a' te bölcseségedet.* De bóldogabbak azok, kik a' Jésus Christusnak (kit Salamon ábrázolt) lelki Házában az „Eccléziában szolgálnak, a' hit által szemlélnek: mert Salamon senkit magával egyenlő dicsőlségben nem helyheztetett az ő országában; de a' kik az Ur Jésusnak szolgálnak, azokat magával egyenlő dicsőlségben helyhezteti. 1. mert az hol az Ur Jésus Christus vagyon és uralkodik, azok-is ott lészsznek, Jan. 12. 26. 2. mert meg-tiszteli azokat az Atya Isten, Jan. 12. v. 26. azaz: meg-dicsőiti az egekben, és a' Jésus Christusnak dicsőlségében részelteti: a' mint e' szent leczkében Idvezitőnk magyarázza. Mellynek,

Két részei vannak.

1. Az Ur Jésus Christusnak, az ő híveinek jövendőbéli meg-dicsőittetések felől való tanácskozása, az Atya Istennél: *Atyám a' kiket nékem adtál, &c.*

2. Fundámentomos oka ez ő szent Attyával, az hívek meg-dicsőittetések felől való tanácskozásának: *mert szerettél engemet, &c.*

Illyen

Illyen czikkelyek vadnak a' 6. Leczkében:

I. A' *Fiú Istennek az Atyához való beszéde az ő hívei felől*: Atyám, a' kiket nékem adtál, akarom hogy az hól én vagyok, azok-is én velem legyenek. Ezek a' szók, a' testben meg-jelent Istennek egy szűlött Fia szavai az Atyához. K. 1. *Kicsodák azok, kiket az Atya adott az ő Fiának, s' mikor adta nékie?* 2. *Miért szól így*: akarom hogy velem legyenek, *és nem azt mondgya*: *Kérlek Atyám tégedet, hadd legyenek azok én velem.* 3. *Hol kívánnya, hogy ő vélle legyenek azok kiket ő nékie adott az Atya?* Az 1. F. Az idvezűlendő hivek, kiket az Atya Isten még az el-választásban az ő Fiának adott, és a' kiket fiaivá s' leányivá fogadott az Atya, az ő Szent Fiában, Eph. 1.3-5. Kikért az időnek tellyes vóltában, testet-is vőt-fel magára, hogy annak halála s' vére hulláſa által, azokat meg-váltaná, meg-igazitaná, meg-szentelné, és azokhoz az Atyát meg-engeszteltné, 1 Cor. 1. 30. és, 2 Cor. 5. 19, 20. Erről prophétál, Esaiás, *cap.* 53. 11, 12. A' 2. F. Azért szóll így a' J. Christus: *akarom*, hogy ezzel meg-mutassa, azt hogy egy az Atyának és a' Fiúnak akarattya, nem más: mert nem akarhat mást az Atya; hanem csak azt a' mit akar a' Fiú, és a' Fiú-is nem akarhat egyebet; hanem a' mit az Atya akar. (*De azt mondod*: Lám azt mondgya a' Jésus Christus, az ő szenvedésének idején, Luc. 22. 42. *Atyám, nem az én akaratom; hanem a' te akaratod légyen! azért nem egy a' Fiú akarattya az Atyával.* F. Sz. Lukácsnál, a' benvedő emberi természet könyörög; de itt az emberi

természetben meg-jelent Istennek egy szűlött Fiaszóll, a' ki az ő isteni természeti által meg-áldozta az emberi természetet, a' mi bűneinkért, Sid. 9. 12.) 2. Hogy azon isteni hatalma vagyon az Ur Jésus Christusnak, a' ki van az Atyának, Jon. 5. 19. 3. Hogy azon egy örökké való Isteni dicsősége vólt, vagyon, és légyen az Atyának és a' Fiúnak, Jan. 17. 5. 19. Az 3. Fel. Az egekben, az hól helyet-is készitett az ő hiveinek, Jan. 14. 1-3.

II. *Vége az Ur Jésus kivánságának, vagy akarattyának az ő hívei felől*: hogy lássák amaz én dicsőségemet, *&c.* K. 1. *Miesoda dicsőség az, s' miért mondgya amaz én dicsőségemet?* 2. *Mit tészen azt látni?* 3. *Mikor adta azt az Atya az ő Fiának?* Az 1. F. Az ő isteni örökké való dicsősége, melly az Atyáénak is mondatik, ide fellyebb, *v.* 5. mert az Atya és a' Fiú dicsősége azon egy örökké való dicsőség. Hozzá tészi im e' mutató szótskát: *amaz* én dicsőségemet: mert az az Isteni örökké való dicsőség, az emberi természetnek alázatosságával, (mint a' napnak fénye homályos felleggel) el-fedeztetett vala, mellyet e' világ eszében nem vehetett: mert ő Felségét meg nem feszitették vólna, azt mondgya szent Pál; 1 Cor. 2. 9. de a' Tanitványok látták, Joh. 1. 14. Ez az isteni tellyességnek, dicsősségnek tellyesége lakozott a' Christus alázatos testében. Col. 2. 9. A' 2. F. 1. Meg-látni a' Christust a' dicsőségben, úgy mint vagyon abban a' dicsőségben, 1 Joh. 3. 2. 2. A' Christus dicsőségében részesülni, Phil. 3. 21. Jel. 3. 21. Az 3. Fel.

őrök időknek előtte: mikor az Atya az ő Fiát őrök időknek előtte ſzűlte, az az: a' miképpen az Atyának őrökké való élete magában: ugy a' Fiúnak-is azon egy iſteni terméſzetben adta, hogy légyen élete, Jan. 5. 26. Az az: hogy azon egy Iſteneségben légyen a' Fiú az Atyával, Jan. 10. 30. Ezért mondgya, hogy ez az ő dicsőſsége őrökké az Atyánál vólt, *verſ.* 5.

III. *Fundámentomos oka a' Chriſtus ebbéli akarattyának*: mert ſzerettél engemet, &c. az az: akarom hogy a' kiket énnékem adtál Atyám, én velem azon dicsőſségben legyenek: *mert* ſzerettél engemet, még ezeknek el-válaſztatáſakkor, mint ezeknek közben járóját, hogy ezeket meg-váltanám, és ezeknek őrök életet adnék, mint Idvezitőnk ezt magyarázza, Jan. 10. 27, 28, 29.

TUDOMANY.

Az idvezülendő hivek, kiket Iſten az őrök válaſztáſban, az ő ſzent Fiának adott, hogy azokat meg-váltana, azok az itilet után az Ur Jéſus Chriſtus őrökké való dicsőſségeben léſznek. Urunk mondgya a' leczkében. Ennek a' dicsőſségnek néminémű árnyékát mutatta vala meg Idvezitőnk, az ő Tanitványinak: mellyben kiván vala maradni ſzent Péter, Matth. 17. v. 1, 4. Erről ſzóll ſzent Pál-is, 1 Cor. 2. 9. és 2 Cor. 12. 4.

OKA. 1. Mert azoknak ſzerzett helyet az ő ſzent Attyának orſzágában, hogy ott ő Felségével legyenek, Jan. 14. v. 1--3. Ezt-is kérjük a' mindennapi imácságban, a' mi Atyánktul, Iſtenünktül: *Mi Atyánk, jöjjön el a' te orſzágod*, Matt. 6. 9, 10. A' melly orſzág mondatik dicsőſségnek, 1 Tim. 3. 16.

mert az, áll a' Chriſtus dicsőſségében, Jel. 21. 23.

2. Mert az ő hit által győzedelmeskedő, hiveit, az Ur Jéſus magával egy királyi ſzékben ültetni, Jelen. 3. 21. melly királyi ſzék, nem egyéb, hanem az ő Félsége dicsőſsége: mellyben vólt, vagyon és léſzen, mellyben mondatik-is el-jűni az itiletre, Matt. 16. 27. mellyet ád az ővéinek, Jan. 17. 22.

3. M: mind őrökkön őrökké az Ur Jéſus Chriſtuſſal léſznek, 1 Teſſ. 4. 17. t. i. a' dicsőſségben. mint tagok a' fővel, ki az ő hiveinek alázatos teſteket, az ő dicsőſséges teſtéhez haſonlóvá téſzi, Phil. 3. 21. és fénlenek mint a' nap, az Iſtennek orſzágában, Matt. 13. 43. mert amaz igaſságnak napja az Ur Jéſus dicsőſsége, fényeſiti őket, Jel. 21, 23.

HASZ. I. *Oktató.* 1. Nem minnyájan láttyák tehát az Ur Jéſus dicsőſségét, kik ő Felségét, Urúknak mondgyák, Matt. 7. 21. mert nem adta azokat az Atya az ő Fiának. Illyenek, (1) kik csak ſzájjal közelitenek a' Chriſtushoz, de ſivek távól vagyon ő Felségétül, Matt. 15. 8. (2) kik nem hiſznek ő Felségében, mint őrökké való dicsőſségnek Iſtenében, Jan. 3. 36. (3) kik a' mi Urunk Jéſus Chriſtuſt meg tagádgyák, és az Iſtennek kegyelmeſségét bujjálkodáſra fordittyák, Jud. v. 4. (4) kik minden utálatoſságban meg-térésnélkül élnek Jel. 21, 27. &c. 2. Ki-mondhatatlan *dicsőſségben* léſznek tehát az hivek a' menyorſzágban. K. *Miben áll az a' dicsőſség?* F. 1. Az Atya, Fiú és Szent Lélek Iſtennel őrökké való tárſalkodásban; mert akkor léſzen tőkélleteſſen az Iſten mindenekben, minden, 1 Cor. 15. 28. melly még itt e' világon az hit által kezdetik-el, erről, ſzent Pál, 1 Cor. 3. v. 16. 2. Az Iſtennek ſzinről ſzinre való látásában: mert a' mit moſt csak mint egy tűkőr és példabeſzédben ſzemlélünk az Iſtenben ott világoſon láttyuk, 1 Cor. 13. erről ſzóll ſzent János, 1 Jan. 3. v. 1, 2. 3. Az Angyali dicsőſségnek haſonlatoſságában: Matt. 3. 4. 4. A' mi teſtünknek halhatatlanságában, romolhatatlanságában; mert a' mi teſtünk haſonlatos léſzen a' Jéſus Chriſtus dicsőſséges teſtéhez, Phil. 3. 21. Ezt világoſittya, 1 Cor. 15. 42--44. 5. Az Iſtennek őrökké való dicsiretiben, Eſa. 6. 3. Jel. 4. 8. 6. Az őrökké való dicsőſségnek, és abban való őrökké valóságában, Jel. 22. 5.

II. *Int.* Ugy éllyünk e' halandóságban, hogy az élet után meg-látháſſuk a' Jéſus Chriſtus dicsőſségét, és abban a' di-

ességben, örökkön örökké örvendezhessünk. K. M: képpen kell annak élni, a' ki ebben a' Christus dicsőségében részt kíván venni? Felelet. 1. Hinni kell a' Jésus Christusban, mint örökké való Istenben, ki a' testben meg jelent vólt, 1 Tim. 3. 16. mert az illyeknek örök életek vagyon, még itt a' világon, Jan. 3. 36. és 17. 20--22. 2. Az Istennek igéjét kell hallgatni, és a' szerént kell élni, Jan. 8. 51. mert azoknál lakozik az Atya és a' Fiú Isten, Jan. 14. v. 23; tehát a' dicsőségben-is azok lésznek az Atyával, Fiúval és Szent Lélekkel: mellyet kíván az Apostol minden híveknek, 2 Cor. 13. 13. 3. A' Jésus Christus igasságát, szentségét, meg-térés által fel-kell öltözni, Rom. 13. 12--14. 4. Szentűl, igazán, és mértékletesséen kell élni, mert ezek várhatnyák a' Christust az ő meg-dicsőültetésekre, Tit. 2. 11,

Á M E N.

V E G E.

Vedd eszedben Kegyes Olvasó.

Mivel, a' 208. levélnán, újjobban, (a' vigyázatlanság miá) Százas szám tétetett illyen formán. 109. 110. &c. Azért a' Textusokat, ha az első száz számban, nem találnya, a' másodikban keresse, a' kegyes Olvasó.

Elly az Urban K. O. hogy az Urban halhass-meg.

A.M.N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

LAJSTROMA A' RÉSZEK CZIKKJEIRŐL.

I. Az ember eseteiről. Eccl. 7. v. 29. Pag. 1.
II. Az Adám eseti oka kalandoztatásunk. Rom. 5. 12. 7.
III. Az Halál sorá tétetik az embert. Gen. 3. 19. 19.
IV. A test fel támad vagy dicsőségre vagy gyalázatra. Dan. 12. 2. 20.
V. Azon test támad fel, melly sorsá lesz. Job. 19. 25--27. 25.
VI. Rövid és nyomorusságos az ember élete Job. 14. 12. 32.
VII. A Bűnért fájdalma bűnt büntetése. Gen. 3. 16. 39.
VIII. A kegyes szülő Anyák az halálba-is meg tartatnak 1 Tim. 2. 14. 15. 47.
IX. Az ő magzatyokat halállal szülő Anyákról. Gen. 35. 16. 17. 18. 53.
X. Jóllehet szülés magzatyával megy holt Anyák állapottyáról. Hos. 9. 14. 60.
XI. Boldogok a' meg holt gyermekök Job. 3. 11. 12. 13. 67.
XII. Dávid Isteni napi szakaszának halála 2 Sam. 12. 15--18. 73.
XIII. A Bűnek magzatyok halálokon felettébb nevelkednek. 2 Sam. 12. 22. 23. 81.
XIV. A Szerelmes magzatok-is meg halnak. 2 Reg. 4. 18--20. 89.
XV. Az egy szülötten keservő szülésről Luc. 2. 12. 13. 93.
XVI. Rákesztő meg holt fiain való keservesség Mat. 2. 16. 99.
XVII. Két halottas vala bánat Jer. 48. 3. 109.
XVIII. Az elvétett meg holt szerelmes magzatyoknak az halálból magok halálával való fel váltásról 2 Sam. 18. 33. 110.
XIX. A jó magzatok Isten örökségei Psal. 127. 3--5. 116.
XX. A magzatokért halálokat bekeséreskedés tűréssel kell venni Job. 1. 21. 122.
XXI. Isten szükségtelen meg magzatoktól a' házat Job. 16. 7--19.
XXII. Az szenvedő örvendetes, a' kisdedeket erőlcsöket kell követni. Marc. 10. 14. 15. 133.
XXIII. A jó feleségek halála a' fértiu fene gyönyörűségének el vétele. Ezech. 24. 16. 140.
XXIV. Abrahám meg holt sárájáért valo siralmáról Gen. 23. 2. 146.
XXV. Naomi fénje halálán valo siralmáról Ruth. 1. 20. 156.
XXVI. Halando Isaiah kegyességes mutato tükör 1 Joh. 2. 19. 15. 16. 17. 159.
XXVII. Jó vérszegnek halála Gen. 25. 8. 169.
XXVIII. Irgalmas kodo Abissony halálárol Act. 9. 36. 37. 179.
XXIX. Szükségtelen meg fogatott árvák jajokról Ps. 69. 187.
XXX. Az Atyaitt jó Pusztorokról Psal. 23. 6. 197.
XXXI. Az dicsőségét szerető s-ak előmozditó emberek halálárol Apoc. 3. 19. 199.

Az

32. A jo Magyarországnak sok nagy rendek halála a' nemzetek fe-
33. Azok talentumaival jol hereskedő kü- [illegible] [illegible]
[illegible] Isa. 3. v. 2. [illegible]
[illegible] Matt. 25. 20. 21. [illegible]
34. Az halál alol való fel-válthatatlan ajtaj- [illegible]
35. Az [illegible] 9. 10. [illegible]
36. Az ember világi életé- [illegible] gyászolás [illegible]
[illegible] 23. v. 4. [illegible]
37. Jn a helyes emberekett [illegible] [illegible]
temetése ád. Gen. 23. 4. 5. 7. [illegible]
38. Nagy boldogság [illegible] [illegible]
[illegible] Isaiah. 57. 1. 2. [illegible]
39. A helyes emberek a következendő veszedelem-
[illegible] Isa. 57. 1. [illegible]
40. Életét meg unni ember halálától 1. Reg. 19. 4. [illegible]
41. Az hívek életek meg kívánnak [illegible] [illegible]
nyomorúságtól Zsolt. 102. 25. [illegible]
42. Az hívek kívánnak meg halni, hogy a Krisztussal le-
[illegible] [illegible]
lehessenek Phil. 1. 23. [illegible]
43. Az hívektől [illegible] [illegible] [illegible]
44. Az hívektől [illegible] [illegible] [illegible]
45. Jól meg halás [illegible] [illegible] [illegible]
46. A' [illegible] nyugodalmára való meg [illegible] [illegible]
47. Az hívektől [illegible] [illegible]
48. Az hívek [illegible] [illegible]
49. Az hívek meg [illegible] [illegible]
50. Az igazán [illegible] [illegible]
51. Az hívek meg az halálig [illegible] [illegible]
52. Minden idvezülendőktől [illegible] [illegible]
[illegible] Heb. 11. 13. [illegible]
53. Az idvezülendők az halálig [illegible] [illegible]
54. Az hívek az [illegible] [illegible]
55. Az [illegible] [illegible]
56. Az halandóságnak [illegible] [illegible]
57. Az idvezülendők [illegible] [illegible]
[illegible] 2. Cor. 5. 6. 9. [illegible]
58. Az hívektől [illegible] [illegible]
59. A helyes életek [illegible] [illegible]
60. Halálok óráján [illegible] [illegible]
61. A' [illegible] [illegible] [illegible]
62. A' [illegible] [illegible]
63. Az [illegible] [illegible]
64. Az [illegible] [illegible]
65. A' [illegible] [illegible]
66. Enoch [illegible] [illegible]
67. Az hívektől [illegible] [illegible]
Gen. 5. 24.

68. A' meg holtaktól [illegible] [illegible]
[illegible] Gen. 20. v. 26. [illegible]
69. Az hívektől [illegible] [illegible]
70. Elisaeus [illegible] [illegible]
2. Reg. 2. 11. 12.
71. Ideje [illegible] [illegible]
és el temettetések [illegible] Gen. 50. v. 24. 25.
72. Hosszas nyomorúságtól [illegible] [illegible]
ember temetéséről. Heb. 12. v. 5. 6.
73. Az hívek nyomorúságoktól [illegible]
[illegible] Heb. 12. 11.
74. Jobb meg halni [illegible] [illegible]
[illegible] 2. Sam. 24. 14.
75. Kívánatosabb az halál [illegible]
napjánál. Eccl. 7. v. 1.
76. Az hívektől halálok [illegible] Joh. 11. 11.
77. Az el alvásokon [illegible] [illegible]
[illegible] 1. Thess. 4. v. 13.
78. A' Krisztusban [illegible] 1. Thess. 4. v. 14.
79. A' Krisztus Jézusban [illegible] Joh. 10. 28. 29.
80. Jézus vallása [illegible] [illegible]
meg holt emberek Koronájáról [illegible]
81. Az igaznak az halálig való bizodalmáról Prov.
14. v. 32.
82. A meg holtak [illegible] [illegible]
83. Jn tanácsából [illegible] [illegible]
be [illegible] Zsolt. 73. v. 24.
84. Senki [illegible] [illegible]
[illegible] Prov. 27. v. 1.
85. A jol meg halásra való [illegible] [illegible]
86. Vén Simeon el bocsáttatásáról Luc. 2. 29. 30.
87. Sok nyomorúságok által való meg [illegible]
[illegible] Act. 14. 22.
88. Az hívek halálától Jn előtt való kedvességek-
[illegible] Zsolt. 116. v. 15.
89. Harczon el [illegible] [illegible]
11. v. 35.
90. Véletlen [illegible] meg holt emberről. Rom. 3. 8.
91. Eli Pap Jn [illegible] [illegible]
Kodásáról 1. Sam. 3. v. 18.
92. Asiba le omlott tornyától meg ölettetett ki-
[illegible] [illegible]

93. [illegible]

93. Az Urban meg holtatik boldogságokrol Apoc. 14. 13.
94. Az Uri rendek palotáibz fel hágo halálról. 545.
Jer. 9. v. 20. 21. 537.
95. Abrahám kebelébz vitetett s. vitetendö hivekröl.
Luc. 16. v. 22. 561.
96. Az Jnu beszéde halál ellen valo orvosság Joh. 8. 566.
97. A lélekh az Ur Jesussal valo beszélgetése Apoc. 22. v. 17. 571.
98. A győzedelmesnek nem árthat a' második halál Apoc. 2. v. 11. 577.
99. Klindenek meg itiltetéséröl 2. Cor. 5. 10. 584.
100. Az hivek dicsösségekröl Joh. 17. 24. 590.

Finis.